This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

Digitized by Google

Digitized by Google

GRAMMAIRE

ITALIENNE

Expliquée en Arménien,

Par le Père *Gabriel d'Avedik,*

de Constantinople,

Disciple du Père *MIKHITAR*

Imprimée à Venise, dans l'Imprimerie du Couvent, en l'an 1792,

Sous le Patriarchat de LUC,

Patriarche d'Arménie.

Digitized by Google

Digitized by Google

ՔԵՐԱԿԱՆՈՒ ԹԻՒՆ

ԹՕՍՔԱՆԵԱՆ ԼԵԶՈՒԻ.

Աւանդեալ ՚ի հայ լեզու համանգերձ տաճկական թարգմանութեամբ։

Արարեալ ՚ի Հայր Գաբրիէլ վարդապետէ աւետիքեան կոստանդնուպօլսեցւոյ, յաշակերտէ Մխիթարայ մեծի Աբբայի։

Տպագրեալ հրամանաւ Գերապատիւ Տն Ստեփաննոսի վարդապետի և Աբբայի։

Արդեամբք բարեպաշտեան պարոն Յովսէփին, և պարոն Զաքարին շահրիմանեանց։

՚Ի հայրապետութեան Տն Ղուկասու հայոց կաթողիկոսի։

Յամի Տն. 1792. ՚ի Նոյեմբերի. 7։
Եւ ՚ի մեր թուին ռմխա։

՚Ի ՎԵՆԵՏԻԿ։
՚Ի վանս սրբոյն Ղազարու։
յանուան անփոփոխ պտուղոյն։
Հրամանաւ Մեծաւորաց։

Digitized by Google

BIBLIOTHECA
REGIA
[illegible]ACENSIS

Digitized by Google

AL LEGGITORE ITALIANO.

Essendo desiderata, e ricercata da' molti Armeni una Grammatica Italiana spiegata in linguaggio armeno, abbiamo procurato mandar alle stampe questa Grammatica compendiosa, per istruire sufficientemente i principianti nel parlare Toscano.

Tutta l'Opera si divide quasi in tre Parti. La Prima è una Introduzione Grammaticale, in cui si parla dell'Abbiccì Italiano, delle Sillabe, e delle Voci, rispetto all'aggiunto, o troncamento di loro, dell'Apostrofo, degli Accenti, ed Articoli.

Nella Seconda Parte si tratta delle otto Parti dell'Orazione, colle rispettive loro Regole, ed osservazioni. Sotto ciascuna Declinazione si mettono varj Esempj, per più agevolarne il cambiamento, e l'uso degli Articoli. Molte parole più usuali si aggiungono alle Declinazioni de' Nomi, e alle Conjugazioni de' Verbi, per supplire con sifatta maniera allo studente Armeno, il bisogno d'un Dizionario Italiano-Armeno, che per anco vi manca.

Digitized by Google

La Terza Parte poi è un Appendice, spettante alla esecuzione degl' insegnamenti stabilitisi nelle Parti antecedenti. In questa dunque si contengono diversi Dialoghi, Proverbj, e Sentenze Italiane, alcune Favole, e Istoriette ingegnose, e finalmente le cose appartenenti alle Lettere di varia specie.

In tutta l' Opera il significato delle Voci, ed il senso de' Discorsi si esprimono, prima in Armeno Letterale, ed in appresso in Turco volgare; essendo questo usato da tutti gli Armeni Ottomani, molti de' quali sono ignari dell' Armeno letterale.

Ed avvegnachè alcuni Europei cercano di aver qualche notizia delle parole usuali, o Armene, o Turche; speriamo, che l' Opera presente servirà anche per loro di qualche vantaggio, postochè sapranno la lettura Armena. E per ciò aggiugneremo quì l' Alfabeto armeno, con alcune abbreviature.

AL-

Digitized by Google

ALFABETO ARMENO.

Majus.	*Tondo.*	*Cors.*	*Nome.*	*Valore.*
Ա	ա	ա	ajp.	A
Բ	բ	բ	pièn.	P *dolce.*
Գ	գ	գ	qim.	Q
Դ	դ	դ	tà.	T *dolce.*
Ե	ե	ե	jèci.	je
Զ	զ	զ	za.	S *rimessa.*
Է	է	է	e.	E
Ը	ը	ը	jet.	
Թ	թ	թ	tuò	T *forte.*
Ժ	ժ	ժ	je.	J *francese.*
Ի	ի	ի	inì.	I
Լ	լ	լ	liùn.	L
Խ	խ	խ	chè.	*come* χ. *greco.*
Ծ	ծ	ծ	za.	Z *rimessa.*
Կ	կ	կ	ghièn.	G *rotondo.*
Հ	հ	հ	huò.	H *aspirata.*
Ձ	ձ	ձ	tzà.	Z *gagliarda.*
Ղ	ղ	ղ	ghad.	*come* γ. *grec.*
Ճ	ճ	ճ	gè.	G *dolce.*
Մ	մ	մ	mièn.	M
Յ	յ	յ	hì.	H *dolce.*
Ն	ն	ն	nù.	N
Շ	շ	շ	scià.	*come* cha *francese.*
Ո	ո	ո	uò.	*come* ouè *frant.*
Չ	չ	չ	cià.	C *aspirato.*
Պ	պ	պ	bè.	B
Ջ	ջ	ջ	cè.	C *dolce.*
Ռ	ռ	ռ	rà.	R *aspra.*
Ս	ս	ս	sè.	S *gagliarda.*
Վ	վ	վ	vièv.	V
Տ	տ	տ	diùn.	D
Ր	ր	ր	rè.	R *dolce.*
Ց	ց	ց	zzuò.	Z *più gagliarda.*
Ւ	ւ	ւ	iùn.	*come* u *francese.*
Փ	փ	փ	piùr.	P *forte.*
Ք	ք	ք	kè.	K
Օ	օ	օ	o.	O
	ֆ	ֆ	fè.	F

Abbreviature più usuali.

ամ.	ամենայն.	amienàjn.
ամի.	ամենայնի.	amienajnì.
յամէ.	յամենայնէ.	hamienajnè.
ամիւ.	ամենայնիւ.	amienajnìv.
այ.	այսինքն.	ajsìncn.
ած.	աստուած.	asdvàz.
այ.	աստուծոյ.	asduzuò.
ավ.	աստուծով.	asduzòv.
բզմ.	բազում.	pasùm.
դրա.	դորա.	tuorà.
եղ.	եալ.	jal.
և. ևն.	եւ. եւ այլն.	jeu. jeu ajln.
ըդ. ըս.	ընդ. ըստ.	ynt. ysd.
թի, ի.	թիւն.	tiùn.
թե, ե.	թեան.	tiàn.
թէ, է.	թենէ.	tienè.
թբ, բ.	թեամբ.	tiàmp.
ի վրա.	ի վերայ.	i vierà.
կմ.	կամ.	gam.
յս.	յիսուս.	hisùs.
նրա.	նորա.	nuorà.
նմնէ.	նմանէ.	nmanè.
նքա. նցա.	նոքա. նոցա.	nuocà. nuozzà.
նս.	նոսա.	nuosà.
որպ.	որպէս.	uorbès.
պս, պ.	պէս.	bes.
սրա. սմէ.	սորա. սմանէ.	suorà. smanè.
սք. սց.	սոքա. սոցա.	suocà. suozzà.
սցէ.	սոցանէ.	suozanè.
սբ. սբյ.	սուրբ. սրբոյ.	surp. srpuò.
սբց.	սրբոց.	srpuòz.
վն.	վասն.	vasn.
վնյ.	վասն որոյ.	vasn uoruò.
տր.	տէր.	der.
տն.	տեառն.	diàrn.
տրբ.	տերամբ.	dieràmp.
տնէ.	տեառնէ.	diarnè.
քն.	քան.	can.
քս.	քրիստոս.	crisduòs.

Digitized by Google

Անդ խառնակեաց Տր ած զլեզուս ամ երկրի։
Ծննդոց. ԺԱ. Թ։

avant propos,

ՅԱՌԱՋԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ.

ԶԱՅՆԻՑՕԱՆԱՕԱնութէ ՚ի խօսս մարդկան՝ թէպէտ և ա ՚ի պարծ եաճեկընեան աշտարակաշինութեն եմուտ յաշխարհ, ամենայն յանդգնել ժամանակաց՝ եղև մի ՚ի վայելչութեց եռանդեան ենութեօ, մանաւանդ թէ մի ՚ի հարկաւոր պիտոյից մարդկային ընկերութէ. Վա՛յ արժան համարեցին մարդիկ աշխատութէ յօժար եարեաս վարժել. և ուր մարդկային ջանն տկարանայր, ՚ի պահանջել հարկին ա յայս շնորհեալ լինէր լեզուացն հմտութէ. ուստի ընդ յերատոր պարգևս այ՝ մի և լեզուագիտութէն շնորհ համարեցաւ: (տ. Կորնթ. ԺԲ. 10:) Նայց քանզի ՚ի լեզուաց միջի եւս եղբայր բազումք են ըստ հնութէ, ևմ ըստ վայելչութէ, ևմ ըստ ընդարձակութէ, ևմ ըստ պիտանութէ, այլովք հանդերձ, ձայն եղև մարդկան ստանել յստակ պիտանագործն յօժարել: Յորոց մին Լեզուն իտալական՝ թէպէտ և յետին դարուց ծնունդ, սակս եռանդմաղատեն պիտանութեն ՚ի գիրս և ՚ի քաղաքական պէտս, բազումս առաջս եր ուսումնասէրս՝ ոչ միայն յարևմտեայցն, այլ և յարևելեայց:

Ուր ստիպեալ և ՚ի հայկազնեաց յօժարեցոյց քաղաքական զմեծեղեղութեն յստակ այսր լեզուի. Մինչև

դէպ ի եղեն ունել 'ի ձեռին գործի առաքինութեա-
նցն․ այն է՝ Երաշխաւորութիւն եղբայրական ։ Որ և
յառաջ ժամանակաւ համառօտ տեղեկութիւն ժող-
րովրդ արարեալ Աբբայօր Վրդպտն Մխիթարեան, առա-
ջեալ այսր առ մեզ՝ ուղղագրութ 'ի պէտ արձա-
նագրութեանց․ այլ մեր առաւել ևս պանելով հեմանս
աշխատասիրեալ 'ի նմա, այնպէս զպագրեցու-
ցինք դէպ ժամանակին 'ի խորհրդեալգոյն արդ
դէպսն յետ յուտրէ․ որպէս և եղև իսկ․ Իսկ մեք
'ի պատուել այնց օրինակաց՝ 'ի շահադրն տեղեաց
խնդրէր լինել․ որով հարկեցաք յաւելուլ զաւանդե-
լոց Երաշխաւորութեան նորոգ նախնութիւն և առաւել
լագոյն տեղեկութիւն 'ի լոյս ընծայել, դնելով 'ի
նմա զնորոգ և զհանգամանսն՝ զոր հայցեալ ուսուց
նողացն յառէր դիպաւոր վարկեալ․ որպէս և յառա-
ջինայր համառօտ ժամանակաւ ։

Բաժանումն Երաշխաւորութեան ։

Բովանդակութիւն գործոյս յերիս հատուածս լինի 'ի
մասունս որոշի ։

Բաժանին է Աստուածութիւն քերականական, յորում
առաւօտէս զնախէ գիտելիս եղբայրական լեզուի ․
այսինքն զայնու եգնան, և զզօրութիւն նոցա, զդաւա-
դութիւն վանկից, և զյաւելուածն նոցա, զնիշա-
դրուածն եւ զյաւելուածն բանից, զներդաշնութ առո-
ղութեն և զձևերից, այլ և զեղրալեկան յօդս ։
Երկրորդն է Շարադրութիւն ուր մասանց բանի,
հանդերձ երեւութագիտութեան պարզաբանական և ճշ-
նմարտութեամբ քան առաւելեալ եղբայրական ձևերից ։
Իսկ երրորդն հանդեսն առածի գործով զա-
նազան

նաւուն օրինակս · այսինքն արտաքինն և ներքինն , ձայնաւորք և բաղաձայնք , առ 'ի ցուցանել զգեղեցկութիւն և զներդաշնակութիւն հոլովմանց յօդիցն : Այլ այսպէս՝ անունն երանելւոյն քերթողի , զի ոչ համեմատաց նոյն հայրենի բարբառ գոլով, զոր է նոյն մի համ եղեալ օրինակ՝ վարժել նովաւ յառաջեալ հոլովմանց անուանց · Բայց այլալեզուացն հարկ յոյժ նշաւոր է օրինակացն յաճախութիւն : Այն զի երանելւոյն համեմատ առաջնորդութիւն ստացուցանէ վարժելն · յայսմանէ · որ առ միջանկեալս՝ բազմօք առաջնորդ ուսանելին · վասն հարկ էր 'ի քերականութեան շնորհ և զպաշտօն նշանակեն ուսուցչի :

Դարձեալ , 'ի նորոգս անուանց և բայից՝ բազում բանս ածորականս դարձեալ՝ արարածոյ քան զառաջուն երանելւոյն քերթողին · Ձի զի առ նա համեմատ 'ի բառագրաց նորովութեանն · Բայց առ մեզ շնորհ է նորոգել բառագիրս երանելւոյն : Այնպէս է նշանակութեանց նոյն զի իմ զերկուս նոյն գինոյ · զի զայն գնել՝ ոչ նորէ գեղին · և զի այս ասէ է իւր դարձեալ բառարանի :

Սորբերդ համառօտ քերականութեան՝ է Յովսէփեան գործնականն , առ 'ի գործ հաստատանել զհարցմանց զեղեալ յերկրորդ նախակարգեալ համառօտն : Յորում դնեմք նախ՝ զբոլոր զանուանս՝ առ 'ի մեզ յարմարելու : Այս ասացեալ խօսս երաւանակս , և համառօտեալ էմաստ : Ընդ որ, սատարելս բարբառ ականս , և համաձայն պատմութեանս : Հրամ յետոյ ժամանակաւ յղեն Լամակագրութեան, համբերեց թեթև քան այլալեզու նովաւ · որոց և ստորոգ են վերջում Քերականութեան :

Համզամանք գործոյս ։

[illegible]

[illegible]

ածոյն և Բանին՝ բայց 'ի հայկականէն յատկեալ. և գրաձեւականն : Նայա ո՛չ զխօսեմք և ո՛չ խօսա-կամք մերոց ընթերցողաց՝ զերբեմեմն յիշատակ ձեռնե-գամայքն ատաառգանեմ 'ի ստէպ ժամանակս. Զի որ առ ատտտանե ընդհանուր բարբառն և այլ ևս՛ արդելակեսցէ. այլ կամիմք միայն զայս ասել զնշանակաւ բարբառ-բառս բառիցն. և որ ոչ ատեալ տեսաբանական խօսակա-ցայն հայկականն Գրոց բառարանն, ազգութեամբ զի դրամաձեւականն եղեալ, որ բազմաց ժամանակացն ևս էր

Սեռն տաճկական բառից :

Որք մանաւանդ սովորականքն են տաճիկ բարբառոյն, զի յաճախագոյն 'ի տաճկական բառագիրս, գեղեցն ընտրելագոյնքն այլազգեայց՝ որ կայ ընդ մեզ առև-տուր Գրոց՝ և 'ի մեզ ասացեալքն : Որ օրինակ բառք առածական ասեղծեալ ասեմք, Երկաթ, Ալա-մեր, Միջոն, Սուլթանայու, Փրատայ, և այլն. որք բառ Գրոց ասէն. Լեզուաց, Ալեքսանդր, Այլոց, Մամիկոնեան, Պարսից. և այլն. Սոյն որք 'ի գրաբառաւն և 'ի խառնակ բարբառ բառից բա-ղում եմէք խորհուրդ առածականն 'ի Գրոց . և 'ի մեզ առածականքն զարդարել այլատեսակ բազում է բառ այլևայլ գաւառաց և քաղաքաց :

Նոր՝ յայտնապէս ընտրելի թուեցաւ մեզ զնել բառ առածական ատենրանեն, որ կայր նշանաւոր 'ի խուժադու հասարակաց, և ո՛չ բառ Գրոցն ատենրանէ. Զի ոչ է յայս գործ ոչ են մեր կամք առ ընթերցողացն չխարտաբեալ ոերևելութ տաճիկ բարբառոյն, այլ միայն չերաղագանն ձևնել տաճկական բառն՝ ազգա-յնոց, որք ատեալ են հայկականին . Այս զարդարել

զի գրոցն ուղիղ ուղղութիւն առաջնայ է ծանու-
ցեալ. Վասն զի առհասարակ յընթացս գործոյս՝ զայն
կալեալ էր մեզ, բազմաց անձանց ընկեր ուսանողա-
թէ բաւական. իմ գուցէ ՚ի կարծիս ընկերին՝ թէ ե-
րեւալ մեր վերացեալ եղեւ. քանզի [illegible]
է՝ [illegible] համարել [illegible] սրբութեան քան զեր-
բեմնցն ուղղութեան. նոյն եւս առ չէք ձեռս, բայց
հատուածոց արուեստ գտանել չէ դարձեալ.

Այլ այսպիսի պատճառաւ՝ և ոչ դատելոյ կարգաւ
արարաք. որպէս թէ այս էինչ բառ պատճառան գրեալ է
եղէ թողեմ, և ոչ դայեմ. իմ գէթէ, և ոչ քէեմ, իմ
ելեմ և ոչ էեմ, և այլն. Վասն զի որոշողութ այսպէսն
ոչ հայի յառաջինոյ գործոյս. զի ՚ի բաղում բառս
նոյա երկրպագութեան գրութեան և մարթ լինել հա-
սանական: Այս յառաւել անդամբ լինել յն-
թերցողաց, եթէ փնտռեսցեն զնոյն բառ պատճառան
մերթ այսուր և մերթ այնու գրովեդեւալ:

Սահման գործոյս:

Պիտանացութիւն առաջնորդելոյ գործոյ բոլոր եին
՚ի նախագրելոյդ յայտնեալ զօրութ. եթէ զի ոչ
եթէ ՚ի նախասօժառ կամաց յայս գործ բաւան հա-
րաք, (առաջեան ուներով չայլեւ կարեւորագոյն
աշխատութեան.) այլ ՚ի թախանձանաց և ՚ի առէջ
խնդրելոց ընդունաւորացն. Վոյ մեզ կամ եղև հաճել
շայնութէ՝ որք ուսանելոյն կամեցին, և ոչ համոզել՝
զի ուսանել կամեցին. քան զի կարեւորացն եմք յոր-
դորեցք, եւ պատշաճաւորացն՝ կամակարք եմք:
Ո՛չ եթէ այսու արհամարհեմք զօգուտ ընդունացն
ծանօթութէ, որ ընթերցին ՚ի շարս է հոգւոյ, և ՚ի

գաղափարական եւս պիտանի , ոմանց և կարևոր և ա-
այլ զընդրութե և զհարգ ուսանելեացն յայս ա-
նեմք , մանկամայն և զմերոյ հոգւոյն զգաղղօն :
Մեզ պարտ և պատշաճ է զհայկական բարբառոյն
ուսումն պարզաբանել , և 'ի նմա զծայլն և զմարդ-
կային գիտութեանց մատեանս հրապարակել մեզ օգնա-
կանութե · (որպէս և յետ սակաւ ժամանակի մա-
ևս նորոգ 'ի լոյս հանդերձայք · այն է Երկրագոր-
ծութե :) Այս է մեզ առաջին համօք գործելի , և
որպէս թէ սակաւ , այլ ձեռամբ պարապելի · եւ
յայլս՝ երկրորդ համօք , 'ի հարկէ , և ահեկան :
Բայց նախն օրինակի և մերոյ հայկազնեայ արժան է
զառաջին ջոյթ յուսումն հայրենի բարբառոյն պա-
րագեցուցանել , և նոյնս նախ 'ի հոգևորսն՝ և
ապա 'ի մարդկային էմաստս լինել մակացու · եւ
յօտար լեզուաց ծանօթութիւն մատչել երկրորդ հա-
մօք և 'ի հարկէ՝ ըստ գաղափարական օգուտ , կամ զա-
ճառականութէ : Իսկ որ ընդ հակառակն՝ զենելէ բար-
բառոյն զանց արարեալ անփութելութե , գոյցէ և
արհամարհութե , և յօտարոցն ջանայ հերթ լինել ,
այդ հեռի է 'ի մերոց կամաց , և խորհրդոյն յուզեղ
ընթրութե : Ո՛ է զոր օրինակ 'ի զգայական ճանաչ-
մանն՝ ըմ կենդանի նախ զանձն իմանալ ճանաչել ,
և ապա զայլս , նոյնպէս յաստուածական ճանաչման՝
նախ զիւրն պարտի գիտել մարդ , և ապա զայ-
լոցն · Զի որչափ և բազմահմտութե օտար լեզ-
ուաց ճոխացեալ ոք իցէ , թերևս գտանի՝ ոչ ու-
նելով զիւր զհամաբնականն : Ամանեալ իսկ կար-
ծեցես զայնպիսին՝ առասպելեալ ճայեն , որ սկզբ-
մարգի ճետորոցն զարդարեն կամբր · յորում գե-

դեղէն եւն ձեռաւորին, այլ ոչ որ պիտառութեան եղելո եւ Թէ՛ն վայելուչ եղանէր, այլ ոչ գրեցին:
Օրէնք գրեցին առնելու պաշտպանութեանց ու, որ օտար աշխարհաց թագաւորաց գուլով, պէտքոց թագաւոր եւ դրոշակն ոչ գիտնեն. եւ ոչ խափանած է ծառայականն՝ որ միայն օտարի ընդունի ըննէ ծառայակին:

Իսկ օրէնք՝ որք անձանց դատաւ համարին՝ յօտար ընդդէմ խօսել, համառօտել, եւ ՚ի նոյն յորդորեն պահեստանս եւրեանց, եւ ՚ի մէջ դատաւ, անձնեայ հաւատալ հայկականն. որքան գեղարտութիւն արժանի է. փոխելոց եկեղեցական տանն եւ գրաւցելոց անձանց յ ընդհանուր աշխարհի խօսելն, եւ հրեայքն ոչ գի-տէին: (Գ. Եզր. ԺԳ. 24:) Իսկ եւն եւ այլ ՚ի թագաւորաց գաւառաց արժանիք, որք յայտնեն ժա-մանակի հոգ անձին տալ պահեստանս խորհրդոց յառաջին հայկական արդարութեան այլ եղանակ ՚ի եւ ընդն յեն օտարաց: Հայրենեացն թագաւորաց արժանի գեղեցկութեանց. Ընդէ՛ն նոյն հայրենեաց, եւ ապառո-ւոր ընդդէմ ծանօթութիւն եղեալ նոյն ՚ի գաղափա-րաց որ համառօտ եմ առաջնորդն հարցմունս, (առա-ջնորդ այլ դատաստանն): Թէ * Օրէնքն ընդդէմ է արժեւորութ: (Ա. Կոր. ԺԲ. 39:) Նա որ թագաւոր է որ ՚ի նոցանէն դատ՝ ոչ միայն ըստ դաստիարակն եղանց այլ եւ ըստ մեծութեան եւ թագաւորն հաւատոց: Թագաւոր գիտեմ եւ ըստ ըմբռնել գայ, (Հմր, 40.) Թէ * Իմ եւ չէր դատաւորութ եւ ըստ խորհուրդ ընդդէմ: Նա աշխարհն որք ասէն դատաստանաւորութ ևւ ՚ի խորհուրդ. ընդդէմ օտարք ընդդէմ, Թէպէտ է գործութ նոցա. զի ըստ միաստամ առաջնորդական թագաւորն (անդ. 4.)* Իր խօսն ՚ի

Զի [illegible] ։ [illegible]
[illegible] եւ, որք [illegible]
[illegible] անձանց , [illegible]
[illegible] , [illegible] (61)
[illegible] ՚ի [illegible]
[illegible]
[illegible] , [illegible]
[illegible] , [illegible]
[illegible]
[illegible] ; Եւ եթէ
առաքելական [illegible] Եկեղեցւոյ , և
վարել նովաւ ՚ի [illegible] , համ ըն-
թեանան գիրս անպարծանս . որովհետեւ ընդ Եկեղեցին յեղ-
ձեռանս չգիտեն և զանգոսնելի բարս , եմ զայլանդ-
դակ վարդապետութիւնս խառնակիչներց ։ Ս․յողեսե
զեղծանեմն բարոց ՝ զեղծ է մեղ անհնարին , և սողոգ
շաս գործոյ . Մինչև զհայսեր ուրանեն զապաշխարու-
նոց բանին զառ մեղ բարեատել . Եթանեթէ ոչ գէ
ոեէ գեր ։ Սպաժեն այս երեեալ վնասս է՞ որ հա-
ղէ զհեռս զգուշանարաց , և արգելոյ ՚ի բաղամ
դերատնէ գրոց , հանհանձեալ թէ մնան ՚ի վնաս
անձանց զնոյնս շրշեցեն . Փոխեն այս ՚ի հանեգու-
մանաց ծամանակին աւելոյեն անհամայ եմ հրապարա-
կել զայնողեան գերս՝ ամես զեհրանանեանս ։ Վարդապետա-
նագոյն է ներդ ժամն զզեղու . և եթէ ամես ընթերցող
ներքին վնասեցի՝ զի՞նչ զանհեցար ։ Ս․ծզազարանե յա-
ռաջնորդանելի է ժամ զամ , և վ՞ա նորա արժան է
ըստ տէրունական բանին հատանել և զաչս և զձեռս
և զոտս, Ո՛չ թէ զձեռս օտար ։ * Եթէ զձեռս
մարդկան խոտեցեմ (տես առաջեալ . ա . հոր . ծգ .
1 .)

1.) եւ զհրեշտակաց, եւ սէր ոչ ունիցիմ, եղէ ես իբրեւ պղինձ՝ որ հնչէ, կամ իբրեւ զծնծղայս՝ որ ղօղանջէն ։ ‖ Ամ որոյ ո՛վ կատարեցեալդ ընթերցօղ, չե՛ր դու մեղու երկնաւեան՝ իմաստութե̄ եւ աշխատասիրութե̄ . ընտրել նախ զպիտանին յանպիտանեաց եւ 'ի վնասակարաց, եւ ապա անձանձիր զպիտանին ամբարել 'ի փեթակս մտաց քոց՝ 'ի դարման անձին քում, եւ այլոց . եղեալ հետեւօղ առաքելական հանանին . * Ամ ինչ փորձեցէ՛ք, զբարի՛ն ընկալարուք . յա̄մ իրաց չարաց 'ի բաց կացէք ։ ‖ (Ա . Թեսաղ . Ե . 21 . 22 :)

ՆԵՐԱԾՈՒԹԻՒՆ
ՔԵՐԱԿԱՆԱԿԱՆ.

Ծանօթութիւն յաղագս Թուրքա-նեան լեզուի։

ԼԵԶՈՒՆ ԹՕՍՔԱՆԵԱՆ, որ և Իտալական ասի, է ծնունդ լատին լեզուի՝ իբրև ռամկական բարբառ նորա։

Ասի Թօսքաննէան, զի 'ի տիրութեանն Թօսքանայ առաւել 'ի կիր ածաւ, և պայծառացաւ աշխատասիրութ̃ քաջ մատենագրաց։ բայց զի հասարակ է այն լեզու 'ի բոլոր Իտալիա, վասն այն Իտալական ևս ասի։

Քաջ լեզուագէտք Թօսքանեան լեզուի համարին նք որք ծաղկեցան իբր 'ի ԺԴ դարուն. յ 'ի 1300 ամէն, մինչև 'ի 1400. յորս երևելիք են՝ Տա՛նթէ, Փէթրա՛րգա, Պօգգա՛չչիօ. և յետ նց, Փաւաղ[illegible], Քու[illegible], և այլք։ Իսկ 'ի ԺԵ դարուն եղծաւ վայելչութիւն նր 'ի գիրս և 'ի խօսս. վսյ 'ի ԺԶ դարուն բզմ արք իմաստունք ձեռնարկէին 'ի նորոգել զառաջին վայելչութիւն. և անտի և այսր օր ըստ օրէ ճոխացուցանեն զնոյն, նորանոր քերականութիւս 'ի լոյս հանելով, և յլ կանոնացնոցին վարելով 'ի շարագրութիւս իւրեանց։ Այսմ փութոյ նա-

Է B խա-

խոսակցութեան եղև Ճեմարանն Քռուսքացւոյ յօրինեալ զըն-
տիր բառագիրս Թօսքանեան լեզուի ։

Լեզուն իտալական, (որպէս և ամ՛ լեզուք,) բաղկանայ՝ ի բառից, բառք՝ ի վանկից, վանկք՝ ի գրոց, գիրք՝ ի գծից, որք ասին Այբուբենք, զոր յառաջիկայդ կարգեսցուք ։

Այբուբենն իտալացւոց ։

Կարգ գրոցն իտալացւոց՝ յունական բառիւ ասի Alfabeto, այսինքն՝ Այբուբեն։ Ըստ Լիփայէ ։ Իսկ իւրեանց բառիւ ասեն Abbicci, որպէս՝ ։ Թիւ սոցա յառաջկայ է քսան․ յորս յաւելուն այլ ևս երկք լատինականք, ԻԲ ամ լինին բոլորն երկք․ որոց ձև, և կարգ, և որոշումն, և ձայն՝ այսպիսի է ։

Մեծագիրք:	Բոլորգիր:	Նօտրգիր:	Անուանք:	Զօրք:
A	a	*a*	ա	Ա.
B	b	*b*	պի. կամ պէ.	Պ
C	c	*c*	չի. կամ. չէ.	Չ, կամ Ճ.
D	d	*d*	տի. կամ. տէ.	Տ.
E	e	*e*	է.	Է.
F	f	*f*	էֆֆէ.	Ֆ.
G	g	*g*	ճի. կամ. ճէ.	Ճ.
H	h	*h*	աքքա.	Հ.
I, J	i, j	*i, j*	ի.	Ի.
K	k	*k*	քա. կամ կապփա.	Ք.
L	l	*l*	էլլէ.	Լ.
M	m	*m*	էմմէ.	Մ.
N	n	*n*	էննէ.	Ն.
O	o	*o*	օ.	Օ.
P	p	*p*	փի. կամ. փէ.	Փ.
Q	q	*q*	քու.	Գ. կամ. Ք.
R	r	*r*	էռռէ.	Ր.
S	s	*s*	էսսէ,	Ս.
T	t	*t*	թի. կամ. թէ.	Թ.
U, V	u, v	*u, v*	ու. վէ.	Ու, Վ.
X	x	*x*	իքս.	Քս.
Y	y	*y*	իփսիլոն.	Ի.
Z	z	*z*	ձէթա.	Ձ. կամ. Զ. կամ. Ց.

Ի նշանագրեն գրոցս՝ երեքն, այս K, կա՛պփա, X, քսի, Y, իփսիլոն, ոչ են իտալականք, այլ փոխել քաղաքայինն գրենն C, կամ CH, որպէս, Kalendæ, կալէ՛նտէ: իտալականին գրել Calende. Կալանդ: Այսպէս Kyrie, կիւրիէ, իտալականին գրել Chirie. որ յունարէն նշանակէ՝ Տէր:

Փոխանակ նշանաց գրենն S, էսսէ, միայն կամ երկին, որպէս Exemplum, էքսէ՛մփլում. իտալ. esempio, էսէմփիօ: Օրինակ: կամ Alexander, ալէքսա՛նտէր: իտալ. Alessandro, ալէսսանտրօ: Աղէքսանդր:

Փոխանակ ի փոխելն գնեն I, ի․ ձայնաւոր ։ որպէս լատ
Gyrus, ճիռուս, խոյլ․ giro, ճիրօ ։ Շրջան․ պտոյտ ։
Մնացեալ քան զորոց հինգն են ձայնաւոր, զի a, ա․
e, է․ i, ի․ o, օ․ u, ու ։ իսկ հնդետասան այլք բաղ-
ձայնիք ։

b, c, d, f, g, h, l, m, n, p, q, r, s, t, z.
պ, չ, տ, ֆ, ճ, հ, լ, մ, ն, փ, գ, ռ, ս, թ, ծ.

Ձայնաւորն՝ E, է․ ունի լծորդութիւն ընդ ձայնաւորին
i, ի, որպէս գրի՝

Desiderio, տէզիտէրիօ․ և disiderio, տիզիտէրիօ
Ցանկութիւն ։ իղձք, արդիւ ։
Peggiore, պէճճիօրէ և piggiore, պիճճիօրէ ։
Յոռեգոյն, չարագոյն ։ տահա քէօթիւ ։

Ձայնաւորն՝ I, ի․ դաշն գոլով, բաղում անգամ լա-
րի 'ի սկիզբն խառն սէին, զի սէին՝ որ ունի կից իւր
պայլ բաղաձայն, 'առ 'ի մեղմել զխոշորութիւն ձայնին
ին ։ զոր օրինակ․

Storia, ստօրիա․ և istoria, իստօրիա ։
Պատմութիւն ։ Թարիխ, Թէվարիխ ։
Sfuggire, սֆուճճիրէ․ և isfuggire, իսֆուճճիրէ ։
Խոյս տալ ; փախչել ։ Սիվիշմէք ։

Իսկ միւս J, է․ որ ասի (ի երկար,) 'ի լատինականն մինեալ
է յիտալականին, և վարի 'ի վերջն յոքնականն անուանց
ինչ, զոր գնէի ռեսցես ։ բայց սա վարի իբր բաղա-
ձայն 'ի սկիզբն կամ 'ի մէջ բառից, զոր օրինակ․

Jeri, եէրի ։ Երէկ ։ Տիւն ։
Gioja, ճիօյա ։ Գոհար ։ Ճէվահիր ։

Քերթողք իտալացւոց միաբան՝ զայսպիսի հնչումն
համարին բաղաձայն․ զի տանեն, ինքնին միայնակ ոչ
ունի զայն հնչումն, այլ 'ի բառի անդ ստանայ ։

Ձայնաւորն՝ O, օ․ լծորդ է ընդ u, ուին․ ուստի և
գրի․

Sorge, սօրճէ․ և surge, սուրճէ ։
Յառնէ, կանգնի ։ Քալքար, տուրուր ։
Fosse, ֆօսսէ․ և fusse, ֆուսսէ ։
Լինէր ։ օլայտը ։

Ձայնաւորն՝ U, ու․ յորժամ ունի զկնի իւր o, միշտ
առնէ երկբարբառ, և իբր մի վանկ է հնչելի․ իսկ
ընդ այլ ձայնաւորաց՝ բազում անգամ ։ զոր օրինակ․

Fuo-co, ֆուօ-քօ ։ Հուր․ Աթէշ ։

Luo-

Luo-go, լուօ՛կօ : Տեղի : Եէր :
Sguar-do, զկուա՛րտօ : Հայեցուած : Պայքը :
Gui-da, կուի՛տա : Առաջնորդ : Քըլաւուզ :
Բայց երբեմն կարդի երկու վանկ : զոր օրինակ·
Consu-e-to, քօնսուէ՛թօ : Սովորել : ալըշմըշ :
Persu-a-so, փէրսուա՛զօ : Հաւանել : ինանմըշ :
Ru-i-na, ռուի՛նա : Կործանումն : Խարապալըք :
Իսկ ուր նախ քան զնոցին ունի c, չ· g, ճ· q, գ· միշտ երկբարբառ առնէ ընդ հետևորդ ձայնաւորին : որպէս
Cuo-re, քուօ՛րէ· Սիրտ : իւրէք :
Guer-ra, կուէ՛ռռա : Մարտ : Ճէնկ :
Ques-to, գուէ՛սթօ : Այս : պու :
Յայսցանէ խմա, զի յորժամ բառի գրի u, ու, ոչէ առ զեղ արտասանել իբր վեւ, որպէսթէ առել· զվէ՛րտօ, վէ՛փա, կվէ՛ռռա, գվէ՛սթօ, ևն. զի յայնժամ բաղաձայն լինի· (Թէպէտև բաժ անգամ 'ի հասարակ խօսս լսի:) բայց յորժամ գրի, v, իւրևէն հնչի· զի սա բաղաձայն է, 'ի լատինէն մնել յիտալականն· և որոշ անուանս առի վէ· կամ վաւ : զոր օրինակ·
Servo, սէ՛րվօ· Ծառայ : խըզմէթքեար :
Vero, վէ՛րօ· Ճշմարիտ : կէրչէք :
Եւ երկոցունց որոշումն յայտնի երևի 'ի բառս Uva, ո՛ւվա· Խաղող : իւզիւմ :
Ծանուցուք ինչ և յաղագս բաղաձայն տառիցն :
Բաղաձայնս B, պ· լծորդ է ընդ v, վէին· որպէս և գրի·
Serbare, սէռպա՛ռէ, և servare, սէռվա՛ռէ :
Պահել : Սագլամագ :
Nerbo, նէ՛ռպօ· և nervo, նէ՛ռվօ :
Ջիղ : Սինիր :
'Ի մէջ բառին մարթ է կրկնել· զոր օրինակ· Nebbia, նէ՛պպիա· Trebbio, թռէ՛պպիօ· ևն :
Բաղաձայնն C, չ· ունի նմանութիւն ընդ g, ճէին : Յորժամ առաջի ունի զձայնաւորսն a, ա· o, օ· u, ու· առնէ ձայն թաւ իբրև ք : Իսկ յորժամ ունի e, է, i, ի· հնչէ սուր իբրև չ· բայց թէ 'ի միջի երկուցն կայցէ h, հ, կամ այլ բաղաձայն, տակաւին իբր ք հնչէ : որպէս
ca, ce, ci, co, cu, che, chi, cli, cri, ևն.
քա, չէ, չի, քօ, քու, քէ, քի, քլի, քռի, ևն :
Բաղաձայնն D, տ· լծորդ է ընդ t, թէին· որպէս·
Ladro, լա՛տռօ· latro, լա՛թռօ :

Գող ։ խորխող ։

Podestà, փոտէսթա՛ · և potestà, փօթէսթա՛ ։

Իշխանութիւն ։ քաւութէթ ։

Բաղաձայնն G, ճ, կրկին ունի հնչումն ըստ կանոնի
c, և գրոյն ։ որպ ·

ga, ge, gi, go, gu, ghe, ghi, gli, gra, ևն ։
կա, ճէ, ճի, կօ, կու, կէ, կի, կլի, կրա, ևն ։

Բայց ծանիր, զի gli, կլի, թէպէտ թուի հնչէ, զի իւրև է որպ Anglì, անկլի ։ Անգղիացիք ։ ինկիլիզլէր · ևն · սակայն 'ի բազում բառս՝ կենն մեղմ արտաբերի իւրև անդրգական · որպ egli, quegli, concedegli, ևն · որք արտաբանեն՝ էլլի · գուէլլի, գօնչէտէլլի ։ Այսպէս figlio, sbaglio, որք առին՝ ֆի՛լլիօ, զպա՛լլիօ ։ Նոյնպէս հնչէ յամ բառս՝ յորս մասնիկն gli, կլի, ունի զկնի իւր զայլ ձայնաւոր · մի այսուրիկ յընթացս քերականութեան բազում ուրեք առանց կենի գրեմք զայնպիսի բառս ։ Ըստ այսմ և մասնիկս՝ gn, կն · 'ի մէջն կամ յառաջա բառին՝ յիտալացւոց ոչ արտաբերի թաւ, այլ մեղմ · և որպ թէ նախ հնչի ն, և յետոյ փոխանակ կենին է, կամ · ի ։ որպ Degno, տէ՛նյօ ։ և ոչ տէկնօ ։ Compagno, գօմփա՛նյօ, և ոչ գօմփակնօ ։ Signore, սինյօ՛րէ · և ոչ սիկնօրէ ։ բայց 'ի բառս ինչ այս տառք փոխանակեն զտեղի իւրեանց, գրելով ng, նկ · և յայնժամ իւրաքանչիւր զիւր ձայն տայ ։ որպ, Piagnere, փիա՛նյէրէ · և piangere, փիա՛նճէրէ ։ Vegna, վէ՛նյա · և venga, վէ՛նկա ։

Բաղաձայնն H, հ, տառ թէ և հնչագայից կամ խառ արտաստանիւր 'ի լատինն · որպ վկայեն փօչէլլինի, քօռթիչէլլի, Սօմմէ, և առաւել ևս ք զնու մեծ անունն փաչչիօլաթի 'ի քերականական ծանօթութեան, ուր բերէ և զպուօմմաթթէի ը այլոց բազմաց · բայց այժմ յիտալիա խափանեալ է ձայնն, և գիրն միայն մնայ ։ նոյնպէս 'ի թօսքանեան լեզուն առաւել ևս տակաւ է կիրառութիւն նոր ։ 'ի մէջ բառից ինչ դնի առ'ի թաւ առնել զձայն նոր · որպ զկնի ընին և ճէին · զոր օրինակ · Torchio, թօ՛րքիօ · Preghiera, փրէկիէ՛րա · ևն ։ Դնի ևս 'ի մէջ կամ յաւարտ միջարկութեանց ինչ՝ առ'ի սաստկացուցանել զձայնն և երկայնել · որպ ah, ահ · deh, տէհ · ohimè, օհիմէ՛ · ևն ։ Դնի ևս 'ի սկիզբն բայիս ho, հօ · hai, հա՛ի · ha, հա · hanno, հա՛ննօ · զոր Ունիմ, ունիս, ունի · ունին · առ'ի որոշել 'ի հոլո-

վա

վանկերս մասնկանցն՝ o, ai, a, օ. այ. ա. և 'ի բառէն՝ anno, աննօ. յա. ամ տարի. և յայսպիսիս բառս հնչի եւ ձայն հոլին միջակ թաւ երկու գծեր, տառն. որ վերացէ և փաշչիօլանթին 'ի յիշատակելոյս տեղւոյ :

Բաղաձայնն L, լ. երբեմն փոխի 'ի i, ի. որպէս,

Templo, թէմփլօ, և tempio, թէմփիօ :

Տաճար : Քիլիսէ :

Esemplo, էզէմփլօ. և esempio, էզէմփիօ :

Օրինակ : Էօրնէք :

Բաղաձայնն Q, գ, կիւ, նման է c, չէին թէ թաւ հնչմանն. և որ այսու յաղագս u, տառին, երկբարբառ լինի զկնի q, են. ուստի բառքս՝ quando, quattro, qua, quieto, պարտին ասել, գուանդօ. գուաթթրօ. գուա. գուիէթօ, և ոչ, գվանդօ, գվաթթրօ, ևն: եւ տառաւելն ևս օտար է յիտալացւոց 'ի միջի ք մուծանել ասելով. գվանդօ, գվաթթրօ, գվա, գվիէթօ.

Ուրուքեք 'ի մէջ բառին դէպ լինի կրկնել զտառս q, փոխանակ նոր գնի c: զոր օրինակ, Acqua, աքգուա. Acquisto, աքգուիսթօ. ևն:

Բաղաձայնն R, ռ. ունելով ձայն բարկ, երբեմն փոխի յայլ բաղաձայնս : զոր օրինակ :

Vedello, վէտէլլօ փոխանակ vederlo, վէտէռլօ :

Տեսանել զնա : Կէօրմէք օնու :

Muoja, մուօյա, փոխանակ muora, մուօռա :

Մեռանիցի : Էօլսիւն :

Rado, ռատօ. փոխանակ, raro, ռառօ :

Սակաւ, նուազ : Ազ :

Զայս տառ 'ի կոչմանս ինչ մերոյ հնչեն երր Ռ մէջ տայի և բէր :

Բաղաձայնն S, ս. կրկին ունի հնչումն : մի՝ սուր իբրև զմեր սէն : զոր օրինակ.

Asse, ասսէ : Տախտակ : Թախթա :

Sospiro, սօսփիռօ : Հառաչանք : Ահ :

Sudore, սուտօռէ : Քիրտն : Թէր :

Եւ միւս եւս մերոյ իբրև զ : զոր օրինակ :

Accusa, աքքուզա : Ամբաստանութի : Շէքեայէթ :

Casa, քազա : Տուն : Էվ :

Rosa, ռօզա : Վարդ : Կիւլ :

Իսկ թէ յորում բառի սուր հնչէ, և յորում մերոյ, ոչ ունիք կրկնի, միայն սուր յաւէ. իսկ յայլ բառս՝

սովորութիւն ուսուցանէ ։

Բաղաձայնին Z, նոյնպէս կրկին հնչէ ։ Սուր և խիստ երբև զմեր ց ։ զոր օրինակ .

Ammazzare, ամմացցա՛րէ . Սպանանել ։ Էօլտուր-մէք ։

Carezze, քարէ՛ցցէ . Գգուանք ։ Օքշամիշլըք ։

Prezzo, բրէ՛ցցօ ։ Գին, յարգ ։ Փահա ։

Եւս, մեղմ և միջակ երբև ց, և ծ ։ զոր օրինակ .

Orazione, օռացիօ՛նէ ։ Աղօթք ։ Տուա ։

Orzo, օ՛ռծօ ։ Գարի ։ Արփա

Zelo, ծէ՛լօ ։ Նախանձ, փոյթ ։ Ղայրէթ ։

Զորոշումն այս եւս 'ի սովորութենէ ուսիր ։

Յետ գիտելոյ զկարգութիւն իւրաքանչիւր գրոց, ծա- նիր և զայս, զի անուանք բաղաձայնիցս b, c, d, g, p, t, ըստ Ֆլօրենտացւոց արտասանութեան ասին՝ պի, չի, տի, ճի, փի, թի ։ Իսկ այլ իտալացիք, որպէս և կող- մանք նոցա Թօսքանայ, լատինականին հետևելով ա- սեն, պէ, չէ, տէ, ճէ, փէ, թէ ։ Սակայն առաւելին տարածե- յատուկ Թօսքանեան լեզուի . զի քաջ վարդապետք որ Տան- թէ, Պօքքաչչօ, և այլք՝ զայսպիսի նշանագրացն կոչեն Abbicci, ապպիչչի՛ ։ Իսկ թէ ո՛յք յանուանց յայսցանէ վերջին երբև արական՝ կամ իգական, այսպէս ունին հանգոյն սովորութեան ։ Արականք են i, o, u, հանդերձ բաղա- ձայնիւք յարելովք 'ի նոսա ։ Ստորև սակ արական յօդիւ . l'i, il bi, il ci, il di, il gi, l' o, il pi, il qu, il ti, l'u, և որս և ստոր գիրն՝ il Kappa.

Իգականք են a, e, հանդերձ բաղաձայնիւք յարելովք 'ի նոսա . որպէս և սոյն . la a, la e, la effe, la acca, la elle, la emme, la enne, la erre, la esse, la zeta,

Յաղագս վանկի ։

Տառք բաղկացուցանեն զվանկս . յորոց ոմանք են երկբարբառ . զոր իտալացիք յունական բառիւ կոչեն Dittongo, տիթթօ՛նկօ ։ Եւ է միաւորութիւն երկուց ձայ- նաւորաց 'ի նոյն վանկ, որով առնի մի հնչումն բա- ղադրեալ . որպէս au, աու . eu, էու . եւն ։ Ամենայն յայսցանէ որոշ ունին զհնչումն իւրաքանչիւր ձայնաւորի . որպէս . au-

au-ro-ra, աւ-ռօ-ռա. eu-ro-pa, էու-ռօ-բա. ae-re, աէ-ռէ. ևն. յորս գլխաւոր ձայնաւորն՝ է առաջինն. իսկ երկրորդն թէպէտ և որոշ լսի, բայց խոր զօդեալ է ա- ռաջնոյն.

Իսկ սոսկ այսպիսի տրոտաքերին, զի առաջինն նուաղ և երկրորդն առաւել հնչէ. որպէս pia-no, բիա՛-նօ. cie- lo, չիէ՛-լօ. tuo-no, թուօ՛-նօ. ևն.

Գոն և եռաբարբառք, այսինքն trittongo, թռիթթօ՛նկօ. յո- րում երեք ձայնաւորք ի մի վանկ զօդեն. որպէս vuoi, վուօ՛ի. tuoi, թուօ՛ի. miei, միէ՛ի. յորս գլխաւոր ձայնաւոր է միջինն.

Սոսկ գտանի և քառաբարբառ, այսինքն quadritton- go, գուատռիթթօ՛նկօ. որպէս figliuoi, ֆիլիուօ՛ի. բայց այլք ոչ գտանին.

Յաղագս բաժանման վանկից ի վերջս տողից, (զնոյն իմա և յաղագս հեգելոյն,) այս կանոնք են.

Նախ, յորժամ ի միջին բառի նոյն բաղաձայն կրկնի, ի բաժանելն՝ պարտ է զմին դնել ի վերջ եղերեալ տողին, և զմիւսն ի սկիզբն հետեւեցելոյն. զոր օրի- նակ. af-fanno, աֆ-ֆա՛ննօ. cas-sa, քա՛ս-սա. tut-to, թու՛թ-թօ. ևն.

Երկրորդ, յորժամ մի ձայնաւորի հետեւին երկու այլեւայլ բաղաձայնք, երկրորդին եւս փոխադրելին ի սկիզբն հետեւեալ տողին. որպէս ca-pra, քա՛-բռա. so-gno, սօ՛նյօ. pe-sce, բէ՛- շէ. fi-glio, ֆի՛-լիօ. Այլ թէ երկու բաղաձայնից առա- ջինն իցէ l, m, n, r, յայնժամ զմին պարտ է դնել ի վերջ միոյ տողին, և զմիւսն անցուցանել ի հետե- ւեալն. զոր օրինակ. ban-do, պա՛ն-տօ. col-pa, քօ՛լ-բա. por-ta, բօ՛ռ-թա. tem-po, թէ՛մ-բօ. Սա զի առաւելք բա- ղաձայնքդ կից է այլ բաղաձայնի՝ ոչ լինին սկիզբն բառի յիտալական լեզուի, որպէս լինին առաջինքն.

Երրորդ, ի բարդ կամ ի բաղադրեալ բառս՝ պարտ է զմի մասն բառին անբաժան պահել ի վերջ տողին. զոր օրի- նակ. dis-grazia, տիզ-կռա՛ցիա. mal-agevole, մալ-ատժէ՛- վօլէ. sos-pendere, սօս-բէ՛նտէռէ.

Չորրորդ, երկբարբառք, եռաբարբառք և քառաբար- բառք ոչ բնաւ բաժանին ի միմեանց ի հեգելն, կամ ի վերջս տողից. որպէս ոչ լինի pi-acere, բի-ատչէ՛ռէ. այլ pia-cere, բիա-չէ՛ռէ. ոչ gi-uoco, ճի-ուօ՛քօ. այլ giuo- co, ճիուօ՛-քօ. ևն.

Յաղագս Յաւելման :

Բառք իտալական լեզուի յանգին 'ի ձայնաւորս՝ բաց յամենայն միավանկից : Երբեմն 'ի սկիզբն կամ 'ի մէջ բառից լինի յաւելուած գրոյ առ 'ի մեղմել զխոշորութիւն ձայնին, որ լինի 'ի բաղաձայնից ոմանց, և կամ առ 'ի լնուլ զպակասութիւն որ 'ի ձայնաւորաց :

Յորժամ բառ ինչ կամ սկսանիցի եղերի 'ի բաղաձայնէն, և յաջորդ բառն սկսանի խառն ընդ s, sc, sb, ևն, յայնժամ յաւելուլ լինի 'ի նա i, ի. և մերթ e, է. զոր օրինակ *in is*cambio, ին իսքամպիօ. փոխանակ զնելոյ՝ սքամպիօ: *in is*tato, ին իստատօ. փոխել, ստատօ: *non es*timano, նօն էսթիմանօ. փոխանակ, ստիմանօ ևն:

Մանաւանդ զի a, ա. e, է. o, օ. յանգեցեալ բառից սկսելոց 'ի ձայնաւորէ՝ երբեմն յաւելուն զգիրն d, դ: զոր օրինակ. a*d* andare, ատ անտարէ. փոխել, ա անտարէ. e*d* ivi, էտ իվի. փոխել է իվի: a*d* amico, o*d* a parente, ատ ամիքօ, օտ ա բարէնթէ. փոխանակ ա ամիքօ, օ ա բարէնթէ: Այսպէս բառս su, սու. in su, ին սու. յաւելուն զտառն r, ր: զոր օրինակ: *sur* un muletto, սուր ուն մուլէթթօ. in *sur* una piazza, ին սուր ունա բիացցա:

Ըստ հակառակին այսմ՝ բազում անգամ կրճատումն լինի բառից 'ի սկիզբն կամ 'ի վախճան նոցա. և այս մանաւանդ առ զուգորդութեան բառից՝ որոց միոյն յետին տառն, և միւսոյն առաջինն իցեն ձայնաւորք. զի այս ամենայն խորթ հնչէ յիտալական լեզուի. վասն սովորեալ են կամ զմիոյն զառաջին ձայնաւորն կրճատել, և կամ զմիւսոյն զյետինն:

Արդ 'ի սկզբն կրճատի, յորժամ բառին առաջին գիրն է i, ի. և ունի զկնի իւր l, լ. m, մ. n, ն. և յայնժամ զնա ապաթարց: զոր օրինակ, tra 'l sì, e 'l no, թրա 'լ սի, է 'լ նօ. փոխանակ ասելոյ, իլ սի, իլ նօ: lo 'mperadore, լօ 'մբէռատօռէ. փոխանակ. լօ իմբէռատօռէ: lo 'ngannatore, լօ 'նկաննաթօռէ. փոխանակ լօ ինկաննաթօռէ: ևն:

Բայց յորժամ առաջին գիր բառին է այլ ձայնաւոր, կամ զկնի i, ի գրոյն հետևի այլ բաղաձայն, կամ զկնի

մե.

Վերոգրելոյ բաղաձայնից հետևի այլ ձայնաւոր, և հնար է նոյն բաղաձայնն կրկնել, յայսպիսիս ոչ լինի կրճատել զանկեալն բառեն, այլ զերկրորդ նախընթաց բառին. զոր օրինակ. ոչ լինի lo 'more, լօ 'մօռէ, այլ l'amore, լ'ամօռէ. ոչ la 'dolatria, լա'տօլաթրիա այլ l'idolatria, լ'իտօլաթրիա. Ոչ la 'mitazione, լա'միթացիօնէ. այլ l'imitazione, լ'իմիթացիօնէ: ոչ lo 'mmortale, լօ'մմօռթալէ. այլ l'inmortale, լ'իմմօռթալէ. ևն:

Պարտրձեալ, ոչ լինի կրճատումն 'ի սկզբան, յորժամ տառաձայնն կրկնի բառին շեշտեալ է. զոր օրինակ բառս impeto, իմփէթօ. ոչ կրճատի lo 'mpeto, լօ'մփէթօ. այլ l'impeto, լ'իմփէթօ: Նոյնպէս inclito, ինքլիթօ. ոչ լինի lo 'nclito, լօ'նքլիթօ. այլ l'inclito, լ'ինքլիթօ. ևն: Այլև յորժամ նախընթաց բառն ստորադասն 'ի բաղաձայն, յայնորդ բառին սկզբան ոչ կրճատի. զոր օրինակ ասի, per imperio, փէռ իմփէռիօ. և ոչ per 'mperio, փէռ 'մփէռիօ: in ingegno, ին ինճէննօ և ոչ in 'ngegno, ին 'նճէննօ:

'Ի վախճան բառին լինի կրճատումն ձայնաւոր տառին, եթէ մնասցէ ևս, յորժամ յայնորդ բառին սկիզբն նախադասն է ձայնաւոր, և երբեմն բաղաձայն ևս. որոց զկանոնս հանգամանօք նշանակեցուցանեմք:

Նախ, բառք երկբերեալք 'ի lo, լօ. mo, մօ, no, նօ. ևն, կարեն կրճատիլ և առանց բաղաձայնին. զոր օրինակ. ciel sereno, չիէլ սէռէնօ. փոխանակ ցիէլոյ, cielo, չիէլօ: caval bianco, գավալ պիանգօ. փոխանակ cavallo, գավալլօ: l'uom felice, լ'ուօմ ֆէլիչէ. փոխանակ uomo, ուօմօ: a man destra, ա մանտէսթռա. փոխանակ a mano, ա մանօ. gran mercato, կռան մէռգաթօ. փոխանակ grande, կռանտէ. San Giovanni, սան Ճիօվաննի. փոխանակ Santo, սանթօ. ևն.

Երկրորդ, բառք երկբերեալք 'ի e, է, կրճատին, մանաւանդ թէ մերձեն բաղաձայնին որ մնայ, եթէ l, լ. n, ն. r, ռ. զոր օրինակ. il sol declina, իլ սօլ տէքլինա. փոխանակ ասելոյ. իլ սօ'լէ: Նոյնպէս vuol, վուօլ. փոխանակ վուօ'լէ: ben, պէն. փոխանակ պէ'նէ: mar, մառ. փոխանակ մա'ռէ:

Երրորդ, յաճախ կրճատին բառքն որք երկբերեալ 'ի nno, ննօ. ի մասս ասի, han, fan, andran, հան, ֆան, անտռան. փոխանակ ասելոյ հաննօ, ֆաննօ, անտռաննօ:

Չորր. Ց

Չորրորդ , բառք վաւարտեալք 'ի a , ո՛չ կրճատին առաջ_ Թարցիւ , յորժամ հետեւեալ բառն սկսանի ձայնաւո_ րաւ , և ո՛չ բաղաձայնիւ : զո՛ր օրինակ , all'erba , առ_ խոտս․ փոխանակ ո՛ւլլա : sopr' atto , սօփր' ա՛թթօ : փո_ խանակ սօ՛փրա : Եւ ո՛չ է ուղիղ ասելն , una *sol* vol- ta , ունա սօլ վօ՛լթա․ Թէպէտ և այս 'ի խօսս լսի․ այլ una *sola* , ունա սօ՛լա․ բայց միայն ora , օրա , կրճա_ տի , ասելով , or bene , օր պէ՛նէ :

Հինգերորդ , բառք եզերեալք 'ի e , է , անշեշտ , կարեն կրճատիլ առաջի ձայնաւորի․ զո՛ր օրինակ․ oltr' a dieci , օլթր' ա տի՛էչի․ փոխ , օլթրէ : l'ore , լ' օրէ․ փոխանակ , լէ օրէ : n' avremmo , ն' ավրէ՛մմօ․ փոխա_ նակ , նէ : s' io , ս' իօ․ փոխանակ , սէ իօ : Այսպ_ էս բառս che , քէ․ և բարդեալքն 'ի նմանէ՝ միշտ կր_ ճատին : զո՛ր օրինակ․ ch' egli , ք' էլլի․ bench' ella , պէնք' էլլա․ perch' io , փէրք' իօ․ բայց զանազանութեա բայից չէ սովորութիւն կրճատել եա և առաջի ձայնաւո_ րի․ զո՛ր օրինակ , չէ ընտիր ասել․ legger' alto , լէճ_ ճէր ա՛լթօ․ այլ , լէճճէրէ․ ևն :

Վեցերորդ , բառք եզերեալք 'ի i , ի․ բայց անզատ կր_ ճատին՝ եա առաջի բաղաձայնին : զո՛ր օրինակ․ gl' in- tagli , կլ' ինթա՛լլի․ փոխ , կլի : fuor di modo , ֆուօ՛ր տի մօ՛տօ․ փոխանակ , ֆուօ՛րի : բայց զբառս՝ ogni , օ՛նյի չէ ընտիր կրճատել առաջի ձայնաւորի , բայց եթէ իցէ i , ի․ որպ․ ogn' intelletto , օնյ' ինթէլլէ՛թթօ․ կամ թէ յարեսցի 'ի յաջորդ բառն․ զո՛ր օրինակ․ ognuno , օնյո՛ւնօ․ ognaltro , օնյա՛լթրօ : Այնպէս gli , կլի․ ո՛չ կր_ ճատի՝ բայց միայն առաջի i , ի , ձայնաւորի : վասն զի ո՛չ է օրէն ասել , gl' amori , կլ' ամօ՛րի․ այլ , կլի ամօ՛րի : ո՛չ gl' occhi , կլ' օ՛քքի․ այլ , կլի օ՛քքի․ ևն : Այնպէս խառ_ զատանց յանգելոց 'ի ci , չի․ gi , ճի․ որք կրճատին միայն առաջի i , ի ձայնաւորի : Իսկ դերանունքն՝ mi , մի․ ti , թի․ ci , չի․ և si , սի , անշեշտ , կրճա_ տին առաջի ձայնաւորաց :

Եօթներորդ , բառք աւարտեալք 'ի o , կարեն կրճատիլ առաջի ձայնաւորի : զո՛ր օրինակ․ tropp' eminente , թրօփփ' էմինէ՛նթէ․ փոխ , թրօ՛փփօ : quant' ogni altro , գուա՛նթ' օնյի ա՛լթրօ․ փոխանակ գուա՛նթօ :

Այնպէս questo , գուէ՛սթօ․ quello , գուէ՛լլօ , կրճատին առաջի որ և իցէ ձայնաւորի․ բայց որք շեշտին 'ի

վեր_

վերջին վանկն, ոչ բնաւ կրճատին նաև առաջի ձայ-
նաւորի ։ զոր օրինակ. andò, անտօ՛. farò, ֆառօ՛ ։
Ութերորդ, բազմ բառք զորին երբեմն նաև կրճատմանց
յետին վանկից ։ Այսպ բերք ունակք.

frate', ֆռա՛թէ՛. փոխն,	fratelli, ֆռաթէլլի.
be', պէ՛.	belli, պէլլի.
a', ա՛.	alli, ալլի.
da', տա՛.	dalli, տալլի.
e', է՛.	egli, էլլի.
ne', նէ՛.	nelli, նէլլի.
de', տէ՛.	delli, տէլլի.
pe', բէ՛.	pelli, բէլլի.
co', քօ՛.	colli, քօլլի.

Բայց ունակք առանց ապաթարցի են գրեն, ai, այի. dai, տայի. dei, տէի. nei, նէի. pei, բէի. coi, քօի ։ Իններորդ, բառք երբեմն յերկբարբառ. առաւ՝ ոչ կրճատին. որպէս gloria, կլօ՛ռիա. meglio, մէլյօ. ևն ։ Բայց բայքս voglio, վօ՛լյօ. doglio, տօ՛լյօ. կրճատին. որպէս vogl' io, վօլ՛ յօ ։ dogl' io, տօլ՛ յօ ։ Այսպիսի ինչ 'ի կարևորաց երաք յղջս կրճատման բառից, որ ընթերցմանք և կիրառութք տաւել ճանաչին ։

Յաղագս ապաթարցի ։

Ապաթարցն՝ որ յիտալացւոց յունական բառիւ ասի Apostrofo, ափօ՛ստռօֆօ, է կիսաբոլոր գիծն (') և գծել խոտորնակի 'ի վերայ գրոյն կամ բառին, որ մերձքեն նո կամերջին կրճատեալ է. զոր օրինակ. e' disse, է՛ տիսսէ. փոխանակ գրելոյ egli, էլլի ։ grand' uomo, կռանտ՛ ուօմօ. փոխանակ գրելոյ grande, կռանտէ ։ lo 'mperadore, լօ 'մբէռատօ՛ռէ. փոխանակ imperadore, իմբէռատօ՛ռէ ։

Կիրառութիւն այսր նշանի, ոչ գրելոյն քօնթինէնթալեայ ոչ երևի առ մատենագիրս Թօսքանեան լեզուի յընթեր գալում. այլ 'ի մէջ գալոց անտի մնաձաւ առ նու.

Որ

Ո՛չ յամ երկձայնութ մէոյ կամ բազմ գրոց օրէն է դնել
զապաթարցն, այլ յորժամ բառն կորուսանէ զատա
նիշ՝ միայն սակս Բ. ձայնաւոր լինելոյ այլոյ ձայնաւորի.
յայնժամ դնելի է ապաթարցն. որպէս տեսանես ՚ի վե
րագրեալ կանոնսդ: բայց յորժամ սովորութ լինել է
երկձայնել զբառն եւ ասացի բաղաձայնի, անդ սո
վորաբար ոչ դնի ապաթարց. որպէս են բառք՝ quor,
սիրտ. pensier, [illegible]. Նոյն որոց անկանի է,
սրտի, [illegible]: Այլ յաղագս են եղեալքն ՚ի կանոն
սըն ա, բ, գ:

Յաղագս շեշտի:

Շեշտն՝ իտալացւոց անուանի Accento, [illegible]. է
զանազանութիւն ինչ եւ ուժգնութ ձայնի յարտաասանել
վանկի ինչ: կամ, Բ. մեր նախնեաց քերականութեան բա
ցատրելով, է հարթութ կամ վերասատութ. [illegible] ՚ի
մի ձայնաւոր տառի (զի [illegible] ա
նուանք զշեշտն՝ իբր փոխանակ ոլորակի:)

Ըստ այսմ կրկին է շեշտն առ իտալացիս. մի ծանր եւ
[illegible]. որ լինի ՚ի վերջին ձայնաւորն բառին. ո
րոյ նշան է գիծ ինչ ձգեալ խոտորնակի ՚ի ձախակող
մանէ գրողին յաջակողմն. որ է այս. (`). զոր օրի
նակ. andò, [illegible]. aprì, [illegible]: Զայս շեշտ ոչ երբէք
զանց առնեն իտալացիք ՚ի գրելն՝ ուր միանգամ սովո
րութ է դնել:

Երկրորդն է սուր որպէս զմեր շեշտն. եւ դնի Բ. հակառակն
[illegible] այսպէս, gía, [illegible]: Զայս շեշտ ոչ դնեն
[illegible] յամ բառս. զի գրեթէ ամ բառք [illegible]
՚ի [illegible] ունին զայս շեշտութ. եւ հայրենի բառ
բառ [illegible], իբր բնածին սովորութբ զիտեն՝ զոր
վանկ կամ գիր պարտ իցէ շեշտել. այլ դնեն ներգոր
ծութբ յայնպիսի բառս՝ յորս մարթ է շփոթութն
ծնանել նշանակութեան. զոր օրինակ, բառս balia,
[illegible]. եթէ շեշտեսցի, balía, [illegible], նշանակէ իշ
խանութի, զօրութի: եւ եթէ շեշտեսցի, bália, [illegible]
[illegible], նշանակէ դայեակ, սնուցիչ: Նոյնպէս որոշէ եր
բեմն բառս՝ gia, [illegible]. զի գրել gía, [illegible]. է բայ.
եւ

և նշանէ․ նիւթոյդ ։ և գրել già, ճիա՝ նշանակէ՝ արդէն։ Սակայն մեք յոյնմթոյս․ քերականութեան ՚ի փոխադրելն զիտալականն բառս՝ ի հայ գիր, լաւ համարեցաք ներգործութե գնել զնշան, կամ զբութն․ զի ընթերցողք մեր գիտասցեն՝ ուր տեղւոջ իցէ շեշտել։ Իսկ թէ խոտորեսցին յոր բառս գնեն զբթամայն շեշտ, ոչինչ կամոմն։

Նախ, բթամայն շեշտ դնի արտաքնակարգ ՚ի վ՟ր միավանկ բառից՝ որք ունին զերկբարբառս․ զոր օրինակ già, ճիա․ giù, ճիու․ ciò, չիօ․ quà, գուա․ più, պիու․ Երկրորդ, ՚ի վ՟ր կրճատեալ բառից․ որպէս città, չիթթա․ փոխանակ cittade, չիթթատէ։ virtù, վիրթու․ փոխանակ virtute, վիրթուտէ․ piè, պիէ․ փոխանակ piede, պիէտէ․ ոտն։

Երրորդ, ՚ի վ՟ր երրորդ դիմի կատարեալ ժամանակի սահմանականին յոգնականին․ զոր օրինակ․ amò, ամօ․ Սիրեաց։ udì, ուտի․ Լուաւ։

Նոյնպէս ՚ի վ՟ր առաջին և երրորդ դիմի ապառնւոյն սահմանականին․ զոր օրինակ․ amerò, ամէրօ․ Սիրեցից․ amerà, ամէրա․ Սիրեսցէ։

Չորրորդ, ՚ի վ՟ր բառից՝ որոց յետին վանկն ունի զօրութիւն արտաբերութեան․ որպէս cosi, քօզի․ perchè, փէրքէ։ Եւ Հինգերորդ ՚ի վ՟ր միավանկ բառից, կամ միոյ տառի, որոց զնշանակութիւն համեմատ է որոշել․ որպէս գրի dà, տա, յորժամ ՚ի որոշել ՚ի տա, նախդրէն։ è, է, բայ, առ ՚ի որոշել ՚ի է շաղկապէն։ Այսպէս գրի dì, տի․ Օր։ là, լա․ Անդ։ nè, նէ․ Ոչ։ sì, սի․ Այո․ Եւն․ առ ՚ի որոշել յայլ նշանակութեանց։ Վասն որ չէք այսպիսի բառք, առանց է գնել․ զոր օրինակ ՚ի վ՟ր բառից․ Re, ռէ․ fa, ֆա․ su, սու․ sta, սթա․ Եւն։ զի ոչ են մի նշանակութեան ենթ ունին։

Յաղագս մասանց բանի։

Ութ մասունս բանից՝ ութ հայրենեաց քերթողք ՚ի նախնեաց անտի յիշեն ըերգոյս․ որ․ Անուն․ Դերանուն, Բայ, Ընդունելութիւն, Յօդ, Նախադրութիւն, Մակբայ կամ Մակբայութիւն․ և Շաղկապ․ Զոր յետո-

կէ և մեր իմաստասէրն Դաւիթ անյաղթ ('ի Վերլուծ. պորփիւրի. պր. Ե.) ասելով. * Քերդողք զամենայն
բան յութ մասն ժողովեցին:

Այլ այժմ բազումք նուազեցուցանեն: Սօմէ գնէ եօթն. ք. Անուն, Անական, Բայ, Նախադրութի, Մակբայ, Շաղկապ, և Միջարկութի: Այլք գնեն չորս. ք. Յօդ. Անուն, Բայ. և Մակբայ: Ոմանք գնեն երիս. ք. Անուն, Բայ, և Մակբայ: Իսկ Փօռէսթի, Սօսեգի. և այլք ասեն, թէ էական մասունք բանի՝ երկու են. ք. Անուն և Բայ. զի 'ի սոցանէ միայն, և ոչ առանց սոցա կազմի բան կատարեալ: Զայս կանխաւ ևս ծանոյց մեր Դաւիթ անյաղթ, ('ի Վերլ. պորփիւրի. 'ի սկիզբն. պր. Ա.) ուր խնդիր արարեալ թէ վա՞ է՞ր զանուն և զբայ միայն յիշէ արիստոտէլ, պատասխանէ. * Վա զի միայն ինքանքս մասունք բանի՝ Անուն և բայ. իսկ այլոցն՝ որք սովորեցան առ մանկադոյնան ասիլ, ոմանք են՝ որ Ը անուանք, իսկ այլք Ը բայից անկանելին: Եւ զկնի. (յղ. անուան. պր. Ա.) * Ընդ այսու տանհմանաւ (անուան) փակի դերանուանութի, և առածութի, և մակբա. քզի կամի և զասս անուանս գոլ, այլ ոչ այլ ինչ մասունս բանի, ոտ ոմանք կարծեն: Արդ՝ թէպէտ և այս բան հաւանելի է, սակայն առ որոշ ուսուցանելոյ մանկադունեցն՝ սովորեցան քերթողք ութ մասամբք վճարել զքերականական ուսմունս. նմին իրի և մեք ութ գլխովք բովանդակեսցուք զառաջինկայ քերականութիւս. և զիւրաքանչիւր գլուխ 'ի զանազան յօդուածս բաժանեսցուք Ը պահանջելոյ իրացն: բայց յառաջինկայդ զհատականն
յօդեցն գրել արժան է:

Յաղագս յօդից:

Յօդն՝ յիտալացւոց ասացեալ Articolo, առթիկօլօ. է մասնիկ ինչ հոլովական՝ յարեալ յանուանկն 'ի դերանուն, առ 'ի ցուցանել զսեռ, զթիւ, և զհոլովս իւր: Այսմ նման բացատրի և 'ի մերում (հին հելլ:) Ը յունականին. * Յօդ է մասն բանի հոլովական, նախադասեալ ներխոնարհման և անուան: Երեք են

Է այս

ստորադասի յօդք. որոց եզական և յոգնական այս է.

Եզակ. il, իլ. lo, լօ. la, լա.

Յոգնա. i, ի. gli, լյի. le, լէ:

Սոքա ինքնին չեն հոլովելի, այլ միայն զօդեալ ը̄ երից նախդրաց, որ յիտալացւոց ասի Segnacaso, սէննէաքա՛զօ, այս է հոլովանշան: Եւ են

di, տի. որ կազմէ զսեռական հոլով.

a, ա. որ կազմէ զտրական.

da, տա. որ կազմէ զբացառական:

Յօդս il, իլ, է արական, և դնի 'ի վ̄ր արական անուան կամ գերանուան, որոց սկզբնատառն իցէ բաղաձայն. հոլովի 'ի հինգ հոլովս այսպէս:

	Եզակ.	Յոգն.
Ուղղ.	Il, իլ.	i, ի. li, լի.
Սեռ.	del. տէլ.	delli, տէլլի. de', տէ. dei, տէի.
Տր.	al, ալ.	alli, ալլի, a', ա.
Հայց.	il, իլ.	i, ի. li, լի.
Բաց.	dal, տալ:	dalli, տալլի. da', տա. dai, տաի:

Այս յօդ՝ սովորաբար ապաթարցի գրի 'l, 'ն յորժամ յառաջէ ը̄ զինքն այլ ձայնաւոր: զոր օրինակ. tra 'l padre, e 'l figlio. թրա 'լ փատրէ, է 'լ ֆիլյօ: o 'l riso o 'l pianto: օ 'լ ռիզօ, օ 'լ փիանթօ. և ն:

Յօդն lo. լօ. է արական, և դնի 'ի վ̄ր արական անուան կամ գերանուան, որ սկսանի խառն տառիւ, կամ զտառս՝ z, ծ. և կամ ձայնաւորաւ: Հոլովի.

	Եզակ.	Յոգն.
Ուղղ.	Lo, լօ.	gli, լյի.
Սեռ.	dello, տէլլօ.	degli, տէլյի.
Տր.	allo, ալլօ.	agli, ալյի.
Հայց.	lo, լօ.	gli, լյի.
Բաց.	dallo, տալլօ:	dagli, տալյի:

Յորժամ սկզբնատառ անուան իցէ ձայնաւոր, կըրճատի այս յօդ յեզականն. զոր օրինակ. l'abate. լ' ապաթէ. dell' abate, տէլլ' ապաթէ. և ոչ ասի, լօ ապաթէ. և ն: բայց յոգնականն կրճատի միայն՝ յորժամ հետևեալ ձայնաւորն իցէ i, ի: վասն զի. gli abati,

կին ազգին․ degli Armeni, տէլի արմէնի․ gl'imperi, լի՛ իմբէրի․ ևն։

Յօդն la, լա․ եզականն է, և յարի յեզականն անուան իգ՛ի գերանուն։ Հոլովի․

	Եզակ․	Յոգն․
Ուղղ․	La, լա․	le, լէ․
Սեռ․	della, տէլլա․	delle, տէլլէ․
Տր․	alla, ալլա․	alle, ալլէ․
Հայց․	la, լա․	le, լէ․
Բաց․	dalla, տալլա։	dalle, տալլէ։

Յորժամ բառն եզական սկսանի ձայնաւորաւ, յօդն կրճատի յեզականին․ որգ․ l'anguszia, լ՛ անկուսցիա․ dell'anguszia, տէլլ՛ անկուսցիա։ Իսկ ՚ի յոգնականին բաւ են է չկրճատել, բայց եթէ ձայնաւորն իցէ e, է։ զոր օրինակ․ le anguszie, լէ անկուսցիէ։ l'erbe, լ՛ էրպէ։ dell'eresie, տէլլ՛ էրէզիէ․ ևն։

Երբեմն այս յօդք ոչ միայն զհոլովս անուանց կամ գերանուանց որոշեն, այլև զնշանակութիւն նոցին ամփոփեն․ զոր օրինակ առանց յօդի ասել․ Non ho denari, նօն հօ տէնարի․ նշանակէ․ ոչ ունիմ դրամս, կամ աղքատ եմ։ աղքատ եմ։ Բայց ասել․ Non ho i denari, նօն հօ ի տէնարի, նշանակէ, ոչ ունիմ զդրամսն։ որ ակնկալէր ակնկալ էր։ այս, զդրամսն՝ զորմէ է բանն։ Այնպէս ասել, Bere vino, պէրէ վինօ․ նշանակէ․ ըմպել գինի։ չէ յաստ եղեալ։ Bere il vino, պէրէ իլ վինօ․ նշանակէ․ ըմպել զգինին։ չերտաւորի եղեալ։ Իսկ ասել․ Bere *del* vino, պէրէ տէլ վինօ․ նշանակէ․ ըմպել ՚ի գինւոյն։ չերտապատառ եղեալ։

Այս յօդք յորժամ յարին ՚ի բայս իբրև բայք ոչ են մարթին իբրև հոլովականք․ այլ իբրև գերանուան նշանակեն, նա, այն․ զորմէ տես ՚ի գլուխ Է․ յօդ․ Դ․ յաղագս ցուցական գերանուանց։

Յայսմ մայրի մախճան առնել Նախադասութեան, բաւան հարցուք ՚ի բուն իսկ քերականութիւն, յայտարարութիւն ուժ մասանց բանին։

ՑԱՅՏ.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՍԱՆՑ ԲԱՆԻ:

ԳԼՈՒԽ. Ա.

Յաղագս անուան:

ԱՆՈՒՆՆ ՅԻՏԱԼԱՑՒՈՑ կոչեցեալ Nome, նօմէ. և տաճկ. իսմ. նամ. ունի Սեռ, Թիւ, Հոլով, և Հոլովումն: զորս մի ըստ միոջէ բացատրեսցուք:

Յօդուած. Ա:

Սեռք անուանց:

Սեռք անուանց յիտալական լեզուին յատկապէս երկու են, այսինքն Արական, և Իգական. և ոչ 'ի հոլովմունս ճանաչին 'ի ձեռն երից յօդից՝ զորս տեսցուք 'ի Նկրամ. Երես. 16:

'Ի կենդանիսն՝ յորս միայն գտանի արու և էգ, եթէ անուն արականն ելանէ 'ի o, և. իգականն ելանէ 'ի a, առ որ օրինակ. արական, Colombo, գոլոմպօ. իգական, colomba, գոլոմպա: Աղաւնի. կէօվէրճին: Բայց են անուանք այլապէսականք, յորս արականն ելանէ 'ի a. ա. ըստ տեսցես յառաջին հոլովման: Եւ իգականք ինչ ելանեն 'ի o. որպէս. Erato, Էրատօ. որ նշանակէ զմի 'ի յաւերժահարսանց: Atropo, Ատրօ. Aletto, Ալէթթօ. և այլն. որք զատապարտելոյն էգս նշանակեն:

Եթէ անուն վերջին եղերի 'ի e, է, բզմ անգամ և իգականն նոյնպէս եղերի: զոր օրինակ. il Lepre, իլ լէփրէ: Արու նապաստակ: երբեք Թավշան: la lepre, լա լէփրէ. էգ նապաստակ. տիշի Թավշան: բայց ոմանց իգականն եղերի 'ի a, ա. զոր օրինակ. արուկ. Lione, լիօնէ. Արու առիւծ: երբեք ասլան: իգակ. lionessa, լիօնէսսա. մատակ առիւծ: տիշի ասլան: Cane, քանէ. Շուն արու. երբեք քէօփէք. Cagna, քանեա. շուն էգ. տիշի քէօփէք:

Յանուանս անկենդան իրաց, որք եղերին 'ի o, առհասարակ են արականք. բաց 'ի բառէս Mano, մանօ. ձեռն, որ իգական է, և բաց յոմանց կրճատելոց բառից: Որք եղերին 'ի a, ա, իբր առհասարակ են իգականք, բաց յոմանց այլազգական անուանց: Որք եղերին 'ի ù, ու. են իգականք: Որք եղերին 'ի e, է. կամ i, ի, ոմանք արական են, և ոմանք իգական:

Անուանք քաղաքաց՝ եղերեալք 'ի a, ա. իգական են: Որք 'ի o եղերին, յերկուս սեռս ևս վարին: Իսկ անուանք գաւառաց և ազգաց առհասարակ են արական, բաց յայնցանէ՝ որք եղերին 'ի a, ա:

Յածական անուանս, եղերեալքն 'ի o, օ, արական են. եղերեալքն 'ի a, ա, իգական: եղերեալք 'ի e, է, պատշաճին արուի և իգի: զոր օրինակ. uomo, կամ donna prudente, ուօմօ, կամ տօննա բրուտէնթէ. Այր կամ կին խոհեմ: Բայց ոմանք թէպէտ և եղերին 'ի e, է, սակայն ածանցեալք գոլով արական և իգական մասնկամբք, պատշաճին կամ արուի, և կամ իգի. ըստ այսմ արական է traditore, թռատիթօռէ. Մատնիչ: և իգական, traditrice, թռատիթռիչէ:

Են և գոյական անուանք, որք միանգամայն արական և իգական են: զոր օրինակ,

Carcere, քառչէռէ. Բանտ: զնտան:
Fine, ֆինէ: Վախճան: սօն:
Folgore, ֆօլկօռէ: Շանթ: եըլտըրըմ:
Fonte, ֆօնթէ: Աղբիւր: չէշմէ: ևն:

Ոմանք ըստ միոյ նշանակութեան են արական, և ըստ այլում՝ իգական. որպէս Dimane, տիմանէ. արական է, ըստ որում նշանակէ՝ վաղիւ, եարըն: և իգական՝ ըստ որում նշանակէ Առաւօտ: սապահ:

Յանուանս անկոց, յորժամ նոյն անուն է ծառոյն

և

և այլոցն ; ը առաւելնոյն եզերի 'ի o, ծ, արական, ը երկրորդին 'ի a, ա. իգական : զոր օրինակ :

Castagno, գասթանեօ. Ծառ շագանակի : քէսթանէ ադաճը :

Castagna, գասթա՛նեա. Շագանակ : քէսթանէ :

Ciriegio, չիռիէ՛ճիօ : Կեռասենի : քիրազ ադաճը :

Ciriegia, չիռիէ՛ճիա : Կեռաս : քիրազ :

Pero, բէ՛ռօ : Տանձենի : արմուտ ադաճը :

Pera, բէ՛ռա, Տանձ : արմուտ : եւն.

Բայց ունինք եւ եզերին 'ի o արական, և նշանակեն զծառն և զպտուղն : որպ. Fico, ֆի՛քօ. Թզենի. Թուզ : ինճիր ադաճը. ինճիր :

Pomo, բօ՛մօ. Խնձորենի, խնձոր : էլմա ադաճը. էլմա :

Գտանին և խառն սեռի անուանք կենդանեաց, որք զարուն և զէգն նշանակեն. որպ.

l' Aquila, լ՛ ա՛գուիլա. Արծուի : գարթալ :

il, la Corvo, իլ, լա գօ՛րվօ : Ագռաւ : գարղա :

il, la Vipera, իլ, լա վի՛բէռա. Իժ : էնգերէք :

il, la Volpe, իլ, լա վօ՛լբէ. Աղուէս : թիլքի :

Չէզոքական սեռ ոչ գոյ յատկապէս յիտալական լեզուի :

Յօդուած. Բ :

Թուոց անուանց :

Թիւք անուանց երկու են : Եզական, իտալ. Singolare, սինկօլա՛րէ : որ ասի եւ numero minore, նու՛մէռօ մինօ՛րէ. կամ del meno, տէլ մէ՛նօ. յր փոքրագոյն թիւ : Եւ յոգնական. իտալ. Plurale, բլուռա՛լէ. որ ասի եւ. numero maggiore, նու՛մէռօ մաճճիօ՛րէ, կամ del più, տէլ բիու՛. յր. մեծագոյն թիւ :

Արդ անուանք՝ թէ գոյական, և թէ ածական, թէ՝ արական և թէ իգական, որոց եզականն եզերի 'ի o, կամ e, է, նոցին յոգնականն եզերի 'ի i, ի :

Եւ այն անուն իգական՝ որոյ եզականն յանգի 'ի a, ա, յոգնականն յանգի 'ի e, է :

Բայց են անուանք՝ որ 'ի հնրկ կանանցս այլևայլ օրինակաւ խոտորին • վասն և կոչին Անբռնալք :

Ոմանք բազմօրինակ աւարտին յեզականն և յոգնականն : զոր օրինակ •

եզ • Ala, ա՛լա • ale, ա՛լէ • alia, ա՛լիա • Թև : զանատ :
յոգ • ale, ա՛լէ • ali, ա՛լի • alie, ա՛լիէ • Թևք : քանատլար •
եզ • Arma, ա՛րմա • arme, ա՛րմէ • Զէն : սիլահ :
յոգ • arme, ա՛րմէ • armi, ա՛րմի : զէնք • սիլահլար :
եզ • Canzona, գանծո՛նա • canzone, գանծո՛նէ • Երգ : Թիւրքի :
յոգ • canzone, գանծո՛նէ • canzoni, գանծո՛նի • Երգք : Թիւրքիլեր :
եզ • Tosse, թո՛սսէ • tossa, թո՛սսա : Հազ : էօքսիւրիւք :
յոգ • tossi, թո՛սսի • tosse, թո՛սսէ • հազք • էօքսիւրիւքլեր •
եզ : Veste, վէ՛սթէ • vesta, վէ՛սթա • Զգեստ : էսվապ •
յոգ • vesti, վէ՛սթի • veste, վէ՛սթէ : զգեստք • էսվապլար : Այսոքիկ և այլ բազումք :

Ոմանք բազմօրինակ աւարտին յեզականն, և միօրինակ յոգնականն : զոր օրինակ •

եզ • Cavaliere, և ro, գավալիէ՛րէ, րօ :
Ասպետ : պէկզատէ :
Console, և lo, գօ՛նսօլէ, լօ :
Քաղաքապետ • փոխանորդ դեսպանի : մօլլա • քօնսօլօզ :
Pensiere, և ro, բէնսիէ՛րէ, րօ •
Խորհուրդ : ֆիքր :
Scolare, և ro, սգօլա՛րէ, րօ •
Ուսանող, աշակերտ : շագիրտ :
Այնպէս, Leggiere, ri, ro, լէճճիէ՛րէ • րի • րօ •
Թեթև • նուաղ : հաֆիֆ, նազիկ :
Mestieri, re, ro, մէսթիէ՛րի • րէ • րօ,
Արհեստ : զէնահաթ :

Որոց ամենեցուն յոգնականն եզերի 'ի i, ի • որպ • գավալիէ՛րի, գօ՛նսօլի • և ն :

Ոմանք Է հակառակն՝ ունին մի եզական, և երկու յոգնականս • որոց մին եզերէ 'ի a, ա, իգականն էնի : զոր օրինակ •

եզ • Anello, անէ՛լլօ : Մատանի : իւզիւք :
յոգ • anelli, անէ՛լլի • le anella, լէ անէ՛լլա • մատանիք :
եզ • Braccio, պրա՛ճճօ • Բազուկ : քօլ :

յոգ •

յոգ. bracci, պռա՛ճճի. le braccia, լէ պռա՛ճճիա. Բազուկք.

եզ. Carro, գա՛ռռօ. Կառք. արաբայ.

յոգ. carri, գա՛ռռի. le carra, լէ գա՛ռռա. Կառքերդ.

եզ. Corno; գօ՛ռնօ. Եղջիւր. պօյնուզ.

յոգ. corni, գօռնի. le corna, լէ գօ՛ռնա. Եղջիւրք.

եզ. Dito, տի՛թօ. Մատն. պարմագ.

յոգ. diti, տի՛թի. le dita, լէ տի՛թա. Մատունք.

եզ. Ginocchio, ճինօ՛քքիօ. Ծունկն. տիզ.

յոգ. ginocchi, ճինօ՛քքի. le ginocchia, լէ ճինօ՛քքիա. Ծունկք.

եզ. Riso, ռի՛զօ. Ծիծաղ. կիւլմէ.

յոգ. risi, ռի՛զի. le risa, լէ ռի՛զա. Ծիծաղելք.

Ըստ այսմ և այլ անուանք.

Ոմանք մի եզակաւն ունելով, երրորդ ունին 'ի յոգնական, յորս երկու յետինքն վասն իգական։ զոր օրինակ.

եզ. Gesto, ճէ՛սթօ. Գործ երեւելի. հարէքէթ.

յոգ. gesti, ճէ՛սթի. gesta, ճէ՛սթա. geste, ճէ՛սթէ. Գործք.

եզ. Legno, լէ՛նյօ. Փայտ. օտուն.

յոգ. legni, լէ՛նյի. legne, լէ՛նյէ. legna, լէ՛նյա. որոց առաջինն նշանակէ զփայտ ծառոց. իսկ այլքն՝ զփայտ այրելի.

եզ. Labbro, լա՛պպռօ. Շրթն. տուտագ.

յոգ. labbri, լա՛պպռի. labbra, լա՛պպռա, labbia, լա՛պպիա. Շրթունք.

եզ. Osso, օ՛սսօ. Ոսկր. քէմիք.

յոգ. ossi, օ՛սսի. osse, օ՛սսէ. ossa, օ՛սսա. Ոսկերք.

եզ. Vestigio, վէսթի՛ճօ. Հետք. իզ.

յոգ. vestigj, վէսթի՛ճի. vestigia, վէսթի՛ճիա. vestigie, վէսթի՛ճիէ. Հետք.

եզ. Membro, մէ՛մպռօ. Անդամ. ազա, էնտամ.

յոգ. membri, մէ՛մպռի. membra, մէ՛մպռա. membre, մէ՛մպռէ. Անդամք. ազալար.

Են անուանք՝ որոց եզակաւնն յանգի 'ի օ տառական, և յոգնականն վերջի 'ի a, և. իգական։ զոր օրինակ.

եզ. Centinajo, չէնթինա՛յօ. Հարիւր. Հարիւրեակ. իւզ. իւզլիւք.

յոգ. le centinaja, լէ չէնթինայա. Հարիւրք ։
եզ. Migliajo, միլիայօ. Հազար, հազարաւոր ։ այլեւ.
այլենլեք ։
յոգ. le migliaja. լէ միլիայա ։ Հազարք ։
եզ. Miglio, միլիօ. Մղոն ։ միլ ։
յոգ. le miglia, լէ միլիա. Մղոնք ։
եզ. Uovo, ուօվօ. Ձու ։ եւաձուաբերթա ։
յոգ. le uova, լէ ուօվա ։ Ձուք ։ Ըստ այսմ եւ այլքս
Դ̄ր̄ձ, յանուանեալս՝ որոց եզակական յանգի 'ի co, քօ,
առնուք 'ի յոգնականն եզերբին 'ի ci, չի ։ զոր օրինակ.
Amico, ci, ամիքօ, չի ։ Բարեկամ ։ տօսթ ։
Canonico, ci, քանօնիքօ, չի ։ Կանոնիկոս ։
Monaco, ci, մօնաքօ, չի. Միաբան ։ քէշիշ ։
Առնուք եզերբին 'ի chi, քի ։ զոր օրինակ.
Cieco, chi, չիէքօ. քի ։ Կոյր ։ քէօռ ։
Fico, chi, ֆիքօ. քի ։ Թուզ ։ ինճիր ։
Առնուք անխտիր եզերբին 'ի չի եւ քի ։ զոր օրինակ.
Pratico, ci, chi, բրաթիքօ. չի. քի. Վարժ, հմուտ ։
վուքուֆտար ։
Mendico, ci, chi, մենտիքօ. չի. քի. Մուրաց-
ցիկ ։ տիլէնճի ։
Salvatico, ci, chi, սալվաթիքօ. չի. քի. Վայրե-
նի ։ եապանի ։
Սոյնպս եզականք եզերբեալք 'ի go, կօ, 'ի յոգնականն
առնուք լինին gi, ճի. որպ.
Teologo, gi, թէօլօկօ. ճի ։ Աստուածաբան ։
Առնուք լինին ghi, կի ։ զոր օրինակ.
Albergo, ghi, ալպէրկօ, կի. Օթեւան ։ գօնագ ։
Drago, ghi, տրակօ. կի. Վիշապ ։ էժտահէր ։
Sacrilego, ghi, սաքրիլէկօ. կի. Սրբապիղծ ։
Առնուք անխտիր լինին ճի եւ կի ։ զոր օրինակ.
Dialogo, gi, ghi, տիալօկօ, ճի, կի. Տրամաբա-
նութի ։ մուհավէրէ ։
Dittongo, gi, ghi, տիթթօնկօ. ճի. կի. Երկբարբառ ։
Իսկ իգական անուանք՝ որք աւարտին 'ի ca, քա. ga,
կա. 'ի յոգնականն միշտ լինին che, քէ. ghe, կէ. որպ։
Amica, che, ամիքա. քէ. Բարեկամուհի ։ տօսթ
քատըն ։
Monaca, che, մօնաքա։ քէ. Միանձնուհի։ մայրապետ
Piaga, ghe, բիակա. կէ. Վէրք, խոց ։ եարա, պէրէ ։
Ver-

Verga, ghe, վէ́րկա, կէ. Ցուպ, գաւազան, ոտիյնէք, հէզարէն:

Գիտելի է և մի բառից՝ որոց եզականն յանգի 'ի io, իօ. զի ըստ կանոնի յոգնական նոցա պարտ էր եզերիլ 'ի ii, իի. Սակայն անանց եզերի 'ի j, ի երկար: զոր օրինակ.

եզ. Ozio, օ́ցիօ. Դատարկութի: անվարելիք:

յոգ. ozj, օ́ցի: Դատարկութիւնք:

եզ. Studio, ստու́տիօ. Ուսումն: էօկրէնէչ, օգուսմուք:

յոգ. studj, ստու́տի. Ուսմունք: և ն:

Սակայն բազում ևս եզերին 'ի պարզ i, ի. որպիսի են անուանքն յանգեալք 'ի cio, չիօ. chio, քիօ. gio, ճիօ. glio, լիօ. ajo, այօ. ojo, օյօ, ujo, ույօ:

Բայց 'ի կրկին ii, իի, եզերին անուանքն՝ յորս իէ շեշտեալ է: զոր օրինակ.

Mormorìo, մօրմօրի́օ. Տրտունջ: մըրըլթը:

Pio, փի́օ. Բարեպաշտ: սալիհ:

Restío, ռէստի́օ: Հակառակող. խստերախ: հայրուն:

Որոց յոգնական լինի, մօրմօրի́ի, փի́ի, ռէստի́ի:

Անուանք ինչ առանձինն իմն աւարտին 'ի յոգնականն: զոր օրինակ.

եզ. Bue, պու́է: Եզն, կով: էօքիւզ. կավ:

յոգ. buoi, պուօ́ի. Արջառք:

եզ. Dio, տի́օ. Ած: Ալլահ:

յոգ. dei, կամ dii, տէ́ի, տի́ի. Ածք:

եզ. Uomo, ուօ́մօ. Մարդ: Ադէմ:

յոգ. uomini, ուօ́մինի. Մարդիկ:

Ոմանք յանուանց եզակի միայն 'ի գործ ածին: ոպ.

Mane, մա́նէ. Առաւօտ: սապահ:

Prole, փռօ́լէ. Զաւակ: օղուլ:

Stirpe, ստի́րփէ. Զարմ, ազգ: սոյ, սօյ:

Ոմանք վարին միայն 'ի յոգնականն: զոր օրինակ.

l' Esequie, լ' էզէ́գուիէ. Պաշտօն ննջեցելոյ: ճէնազէթի մէյյիթ:

le Nozze, լէ նօ́ծծէ. Հարսանիք: տիւյիւն:

i Parecchi, ի փառէ́քքի. } բազումք: չօքլար:
le parecchie, լէ փառէ́քքիէ. }

Գոյանին և ածական անուանք կամ գերանուանք, որ յեզականն ևեթ վարին. զորս առեալ 'ի գլխն Ը. յոգ. Ն:

Ց.

Յօդուած. Է:

Հոլովք անուանց:

Անուանք իտալական լեզուին յարաբերականիւք թէև անփոփոխ մնան 'ի վերջին, և հոլովք նոցա որոշին հոլովմամբք երից յօդիցն, il, իլ. lo, լօ. la, լա. Սա֊ ստակ վերջինք նոյն ստորաբերին միայն յեզականն, և 'ի յոգնականն:

Արդ՝ վեց են այսպիսի հոլովք. զորս իտալացի քեր֊ թողք յաճախագոյնս՝ կոչեն Թուական անուամբք. յի Առաջին հոլով, Երկրորդ հոլով. և այլն, մինչև 'ի վեցերորդն. Թէպէտ և բազում անգամք են լատինականսն եւս կոչեն՝ Անուանական կամ Ուղղական, Սեռական, եւն: Եւ մեզ լաւ թուի յանձն առնուլ քերականութեան 'ի հոլովմանս անդ լատինում օրինակաւն ցուցանելով զհոլովսն, առ֊ կա պահելոյ զամփոփութիւն նոցին քերթողացն, և մի համառօտութեան: Բայց առ 'ի ծանուցանելոյ համբա֊ կաց զանուանս հոլովիցն, աստէն կարգեցուք զի֊ տալականսն՝ առընթեր եդեալ զթիւ նոց, և 'ի համեմա֊ տոյ՝ զհայկականն և զլատինականն անուանս նոցին:

Casi, քա՛զի.	Հոլովք.	
1. Nominativo, նօմինաթի՛վօ:	Ուղղական.	Պիծնայի:
2. Genitivo, ճէնիթի՛վօ:	Սեռական.	Ալբի:
3. Dativo, տաթի՛վօ:	Տրական.	Հիւտայի:
4. Accusativo, աքքուզաթի՛վօ:	Հայցական.	Նատայի:
5. Vocativo, վօքաթի՛վօ:	Կոչական.	Նիհաւհի:
6. Ablativo, ապլաթի՛վօ:	Բացառական.	Ճենաք:

Իսկ այլ հոլովք՝ որ 'ի հայումս գտանին, են Պատմա֊ կան, Գործիական, Պարառական, և Ներգոյական, յիտալականսն ձևանան 'ի ձեռն նախադրութեանց: զոր օրինակ.

Եղական.

պատմ. di, տի. su, սու. ևն.: 'ի վերայ:

գործի. con, քօն. col, քօլ. collo, քօ՛լլօ. ընդ:

կամ

պէր, per, պէռ. pel, պէլ. per lo, պէր լօ. 'ի ձեռն ։
պարտաս. circa, չիրգա. intorno, ինթօռնօ ։ շուրջ ։
Ներքս. in, ին. nel, նէլ. nello, նէլլօ. 'ի ներքս,
Յոգնական.
Վերայ. sui, սուի. di, տի. sugli, սուլյի ։ եւն.
Ընդ. coi, քօի. co', քօ. colli, քօլլի. cogli, քօլյի ։
պէր, pei, պէի. pe', պէ. per gli, պէռ լյի ։
պարտա. ուղ յեզականն ։
Ներքս. nei, նէի. ne', նէ. negli, նէլյի ։

Զայսցանէ որոշապէս եւ զհատուցեն հասարակ 'ի փոխեն ն. յաղագս Նախադրութեան ։

Անուանք ծանիր, զի գոն անուանք, որք թէ յեզականն, եւ թէ 'ի յոգնականն անփոփոխ պահեն զվերջն ։
Այսպիսի են անուանք միավանկք, կամ կրճատեալք, որոց յետին վանկն շեշտեալ է ։ զոր օրինակ.

la Città, լա չիթթա. Քաղաք ։ Շէհիր ։
le città, լէ չիթթա. Քաղաքք ։
la Virtù, լա վիրթու. Առաքինութի ։
le virtù, լէ վիրթու. առաքինութիք ։
il Piè, իլ պիէ. Ոտն ։ այագ ։
i piè, ի պիէ. Ոտք ։
il Re, իլ ռէ. Թագաւոր ։ Փատիշահ ։
i re, ի ռէ. Թագաւորք ։
la Grù, լա կռու. Կռունկն ։ Թուռնա ։
le grù, լէ կռու. Կռունկունք ։

Ըստ պայման եւ այլք բաղդուածք. բայց մեք յորժամ ամբողջ գրեն, փոփոխեն 'ի յոգնականն ։ որպէս եղանի ։ cittade, չիթթատէ ։ յոգն. cittadi, չիթթատի. Rege, ռէճէ. յոգ. regi, ռէճի ։ Տես զայսոսիկ քաջ առ անուանս յետինն հոլովման, 'ի ներքոյ երեք օրինակին ։
Անուանք, որք յեզականն եղերեն 'ի i, ի, անփոփոխ մնան 'ի յոգնականն ։ զոր օրինակ.

Ecclissi, էքքլիսսի. Նուաղումն, խաւարումն լուսաւորաց ։ Այլ եւ կոչի թութուլմաք ։
Mestieri, մէսթիէրի. Արհեստ ։ Զէնաաթ ։
Napoli, նաբօլի. Նէապոլիս ։
Parentesi, բառէնթէզի. Փակագիծ ։
Parigi, բարիճի. Փարէզ ։

Սոյնպէս անուանք ինչ եղերեալք 'ի e, է. 'ի յոգնականն եւ այնպէս վարին ։ զոր օրինակ.

Pro-

Digitized by Google

Progenie, բրօճէ՛նիէ. Ազգ, սերունդ ։ ցեղ ։
Serie, սէ՛րիէ. Կարգ, դասակարգութիւն ։ տեղի, աստիճան
Spezie, սբէ՛ցիէ ։ Ի սորս նշանակէ՝ խառնուրդք խնկոց ։
Superficie, սուբէրֆի՛ճիէ ։ Մակերեւոյթ ։ երես ։

Անհոլով են և անուանք այլազգականք՝ եզերեալք ’ի բաղաձայնս ։ զոր օրինակ.

David, տա՛վիտ. Դաւիթ ։
Natan, նա՛թան. Նաթան ։
Raffael, ռա՛ֆֆաէլ ։ Ռափայէլ ։ եւն ։

Սակայն այսպիսիք հոլովին, եթէ յիտալական վեր-ջաւորութիւն մուծցին, գրելով. davidde, տավի՛տտէ ։ natanno, նաթա՛ննօ. raffaello, ռաֆֆաէ՛լլօ ։

Յօդուած. Դ ։

Հոլովմանց անուանց ։

Հոլովումն, յիտալացւոց ասացեալ Declinazione, տէգլինացիօ՛նէ. և տաճիկ. Թէսրիֆ, այնա. է այլա-յլութիւն անուան ’ի թիւն և ’ի հոլովս ։ Եւ ստո-րական հոլովմունք են չորք ։

Առաջին հոլովումն է արական անուանց, որ յեզա-կանին եզերին ’ի a, ա, և յոգնականին ’ի i, ի. բայց այսպիսի անուանք են յունականք ։

Երկրորդ հոլովումն է իգականաց, եզականին յանգեալ ’ի a, ա, և յոգնականին ’ի e, է ։

Երրորդ հոլովումն է արականաց և իգականաց, եզա-կանին ’ի e, է, և յոգնականին ’ի i, ի ։

Չորրորդ հոլովումն է արականաց և իգականաց՝ եզա-կանին ’ի o, և յոգնականին ’ի i, ի ։ Ըստ այսմ օրինակի ։

Հոլովումն		Եզակ.	Յոգն.
	Ա.	a, ա.	i, ի.
	Բ.	a, ա.	e, է.
	Գ.	e, է.	i, ի.
	Դ.	o, օ.	i, ի.

Առդ

Արդ՝ մինչև ցայտնայր ծանուցեալ յառաջագս պարագայից անուան, այժմ զօրինակս իւրաքանչիւր հոլովման առաջի դիցուք ՚ի վր գոյական անուանց՝ ընդորչմունս իւրաքանչիւր հոլովոյ՝ թուանշանաւ դնելով : Զկնի իւրաքանչիւր օրինակի հաւաքեսցուք զբառս պիտանիս, որք ըստ այնմ օրինակի հոլովին :

Յօդուած Ե :

ՀՈԼՈՎՈՒՄՆ ԱՌԱՋԻՆ.

Օրինակ մի :

Singolare, սինկօլարէ .	Եզական . Մ-ֆրէտի .
Հոլ.	
1. il Duca, իլ տուքա .	Ուղ. Դուքս : Պէյ .
2. del duca, տէլ տուքա .	Սեռ. դքսի : պէյին .
3. al duca, ալ տուքա .	Տրա. առ դուքս : պէյէ .
4. il duca, իլ տուքա .	Հայց. զդուքս : պէյի .
5. o' duca, օ տուքա .	Կոչ. ո՛ դուքս : էյ պէյ .
6. dal duca, տալ տուքա .	Բաց. ՚ի դքսէ : պէյտէն :

Plurale, փլուրալէ .	Յոգնական . ճէմի .
Հոլ.	
1. i Duchi, ի տուքի .	Ուղ. Դուքսք : Պէյլէր .
2. de' duchi, տէ՛ տուքի .	Սեռ. դքսից : պէյլէրին .
3. a' duchi, ա՛ տուքի .	Տրա. առ դուքս : պէյլէրէ .
4. i duchi, ի տուքի .	Հայց. զդուքս : պէյլէրի .
5. o duchi, օ տուքի .	Կոչ. ո՛ դուքսք : էյ պէյլէր .
6. da' duchi, տա՛ տուքի .	Բաց. ՚ի դքսից : պէյլէրտէն :

Ըստ այսմ հոլովին յաջորդ անուանքս :

il Citerista, իլ չիթէրիսթա . Նուագածու, քնարահար : սազէնտէ, թամպուրաճի :

l' Eremita, լ՚ էրէմիթա . Անապատաւոր : ապտալ :

il

il Geometra, իլ ճէօմէթրա. Երկրաչափ: մուհէնտիս, եէր էօլչիճի:

il Papa, իլ բա՛բա. Պապ: փափա:

il patriarca, chi, իլ բաթրիարքա, քի. Պատրիարգ: փաթրիք:

il pianeta, իլ բիանէ՛թա. Մոլորակ: սէյյարէ:

il poeta, իլ բօէ՛թա. Բանաստեղծ: շայըր:

il profeta, իլ բրօֆէ՛թա. Մարգարէ: փէյղամպէր:

il Tema, իլ թէ՛մա. Բնաբան. մէթնէր:

Յօդուած. Բ:

ՅՈԼՈՎՈՒՄՆ ԵՐԿՐՈՐԴ.

Օրինակ առաջին:

Ի վերայ անուանց՝ որ սկսանին բաղաձայնիւ:

Singolare, սինկօլարէ,			Եզական. Միւֆրէտ.		
Հոլ.					
1. la,	լա.	Casa. քա՛զա.	Ուղ.	Տուն:	Էվ:
2. della,	դէ՛լլա.		Սեռ.	տան:	էվին:
3. alla,	ա՛լլա.		Տրա.	՚ի տուն:	էվէ.
4. la,	լա.		Հայց.	զտուն:	էվի:
5. o,	օ.		Կոչ.	ո՛ տուն:	էյ էվ:
6. dalla,	դա՛լլա.		Բաց.	՚ի տանէ:	էվդէն:

Plurale, բլուրալէ.			Յոգնական. Ճէմի.		
Հոլ.					
1. le,	լէ.	Case. քա՛զէ.	Ուղ.	Տունք:	էվլէր:
2. delle,	դէ՛լլէ.		Սեռ.	տանց:	էվլէրին:
3. alle,	ա՛լլէ.		Տրա.	՚ի տունս:	էվլէրէ:
4. le,	լէ.		Հայց.	զտունս:	էվլէրի:
5. o,	օ.		Կոչ.	ո՛ տունք:	էյ էվլէր:
6. dalle,	դա՛լլէ.		Բաց.	՚ի տանց:	էվլէրդէն:

Այն

Digitized by Google

[illegible]

la Bália. լա պալիա. Դայեակ: [illegible]:

la balìa, լա պալի՛ա. Իշխանութիւն, կարողութիւն: [illegible] pouvoir,

[illegible]:

la bambina, լա պամպի՛նա. Աղջիկ [illegible]:

[illegible]:

la barba, լա պա՛րպա. Մօրուք: [illegible]:

la barbería, լա պարպերի՛ա. Կրպակ [illegible]:

[illegible]:

la basetta, լա պազե՛թթա. Ընչացք: [illegible]: moustache

la beccheria, լա պեքքերի՛ա. Սպանդանոց: [illegible]

[illegible]:

la bietola, լա պիէ՛թօլա. Բանջար: [illegible]:

la bietola rossa, լա պիէ՛թօլա ռօսսա. [illegible]:

[illegible]:

la bocca, լա պո՛քքա. Բերան: [illegible]:

la bottega, ghe, լա պօթթէ՛կա, կէ. Կրպակ. [illegible]:

[illegible]:

la bragia, [illegible] cia, լա պրա՛ճա, ճա. Կայծակն [illegible]:

[illegible]:

la bragiuola, լա պրաճիուօ՛լա. [illegible]:

[illegible]:

la brama, լա պրա՛մա. Իղձ, [illegible]:

la brina, լա պրի՛նա. Եղեամն: [illegible]:

la brocca, լա պրո՛քքա. Կուժ: [illegible]:

le budella, լէ պուտե՛լլա. Տես [illegible] il budello, իլ պուտէ՛լլօ:

la Calamíta, լա քալամի՛թա. Մագնիս. [illegible]:

la calcina, լա քալչի՛նա. Կիր: [illegible]:

la caldaja, լա քալտա՛յա. Աման, կաթսայ: [illegible]:

la camera, լա քա՛մերա. Սենեակ: [illegible]:

la campana, campanella, լա քամպա՛նա, քամպանե՛լլա. Զանգակ: [illegible]:

la candella, լա քանտե՛լլա. Մոմեղէն: [illegible]:

la canella, լա քանե՛լլա. [illegible]:

la canova, լա քա՛նօվա. [illegible]:

[illegible]:

la cantina, լա քանթի՛նա. [illegible]:

[illegible]:

la catena, լա քաթե՛նա. Շղթայ: [illegible]:

la carta, լա գա՛ռթա. Թուղթ : քեաղըթ :
la cartapecora, լա գառթաբէգօռա. Մագաղաթ : թիրշէ
la castagna, լա գասթա՛նեա. Շագանակ : քեսթանէ :
la cera, լա ճէ՛ռա. Մոմ մեղու : պալմումու :
la cera di Spagna, լա ճէ՛ռա տի սբա՛նեա. Մոմ կնքոյ : մէօհիւր լէօքիւ :
la cerva, կամ cervia, լա ճէ՛ռվա, ճէ՛ռվիա. Եղն : սղըն, կէյիք տիշիսի :
la cesta, լա ճէ՛սթա. Սապատ, սակառակ : սէփէթ, սէլէ :
la chiesa, լա քիէ՛զա. Եկեղեցի : քիլիսէ :
la ciera, լա ճիէ՛ռա. Դէմք, կերպարան : սուրէթ, սիմա :
le ciglia : Եղ. ciglio, լէ ճի՛լեա. ճի՛լեօ. Յօնք : գաշլար :
la cipolla, լա ճիբօ՛լլա. Սոխ : սօղան :
la ciriegia, լա ճիռիէ՛ճիա. Կեռաս : քիրազ :
la colla, լա գօ՛լլա. Սոսինձ. խէժ, շրէշ : թութգալ, չիրիշ :
la collera, լա գօ՛լլէռա. Ցասումն : էօֆքէ, տարկընլըգ :
la coperta, լա գօբէ՛ռթա. Ծածկոյթ : էօրթիւ :
la coperta del libro, լա գօբէ՛ռթա տէլ լի՛պռօ. Կողք գրոց : քիթապ գապը :
la corba, լա գօ՛ռպա. Կողով : քիւֆէ :
la corda, լա գօ՛ռտա. Չուան : իփ :
la coscia, լա գօ՛շիա. Ազդր, զիստ : պուտ :
la coscienza, կամ zia, լա գօշիէ՛նցա, ցիա. Խիղճ մտաց : քալպ. տէրուն :
la cotogna, լա գօթօ՛նեա : Սերկեւիլ : այվա :
la cucina, լա գուճի՛նա. Խոհակերոց : աշխանէ, մութպախ :
la cugina, լա գուճի՛նա. Երկու եղբարց կամ քերց դուստր : կէօրի տամըղընտաշ կամ քըզգարընտաշ քըզը :
la Dama, լա տա՛մա. Տիկին : գատըն :
la disciplina, լա տիշիբլի՛նա. Օրէնք, կարգ. նա՛ պատիժ : էտէպ. Թալիմ : նա՛ Թազիր :
la dispensa, լա տիսբէ՛նսա. Մթերանոց : մառան : քիլէր :
la dogana, լա տօկա՛նա Մաքսատուն : կէօմրիւք :
la domenica, che, լա տօմէ՛նիգա. քէ. Կիւրակէ : պազար կիւնիւ :

corbeille

Digitized by Google

la domenica delle palme. լա դօմէնիգա տէլլէ բալմէ. Ծաղկազարդի կիւրակէ : եէլմի ռէյան :

la donna, լա դօ՛ննա. Կին : աւրէթ :

la Fabbrica, լա ֆա՛բրիգա. Շինուած : եափը, պինա :

la faccenda, լա ֆաչչէ՛նտա. Գործք, արարք : մասլա-հաթ. իշ :

la faccia, լա ֆա՛չչիա. Երես. դէմք : եիւզ. չէհրէ :

la fama, լա ֆա՛մա. Համբաւ : նամ, ատ :

la famiglia, լա ֆամի՛լիա. Ազգատոհմ : եւլատը ըյալ :

la fanciullina, լա ֆանչիուլլի՛նա. Աղջիկ տղայ : քըզ չօճուղ :

la fava, լա ֆա՛վա. Բակլա : պագլա :

la festa, լա ֆէ՛ստա. Տօն : եօրթու :

la festa del Corpus Domini, լա ֆէ՛ստա տէլ գօ՛րբուս դօ՛մինի. Տօն մարմնոյ և արեան տեառն : կիւլ վա-նայիրը :

la festa di tutti i santi, լա ֆէ՛ստա տի թու՛թթի ի սա՛նթի. Տօն համօրէն Սրբոց : ճիւմլէ մըրլար կիւնիւ :

la fiamma, լա ֆիա՛մմա. Բոց : ալէֆ :

la fiera, լա ֆիէ՛րա. Տօնավաճառ : փանայըր :

la figlia, լա ֆի՛լիա. Դուստր : քըզ էվլատ :

la figliastra, լա ֆիլիա՛սթրա. Խորթդուստր : էօյէ քըզ :

la finestra, լա ֆինէ՛սթրա. Պատուհան : փէնճէրէ :

la focaccia. լա ֆօգա՛չչիա. Պլակենդի : պօղաչա :

la foglia, լա ֆօ՛լիա. Տերև : եափրաք :

la fontana, լա ֆօնթա՛նա. Աղբիւր : չէշմէ :

la forchetta, լա ֆօրքէ՛թթա. Պատառաքաղ : չաթալ, զըրպիկըն :

la forcina, լա ֆօրչի՛նա. Մսահան : չէնկէլ : crochet

la forbicia, le forbici, լա ֆօ՛րպիչիա, լէ ֆօ՛րպիչի. Մկրատ : մաքաս :

la frittella, լա ֆրիթթէ՛լլա. Գնդակ : լօքմա :

la Gallina, լա կալլի՛նա. Մարի : թաւուգ :

la gamba, լա կա՛մպա. Սրունք : պաչաք :

la ghiacciaja, լա կիաչչիա՛յա. Սառնոց : պուզլուգ, պուզխանէ : glaciere

la girella, լա ճիրէ՛լլա. Անիւ, ճախարակ : մագարա :

la giuggiola. լա ճիու՛ճճիօլա. Յունապ : հիւննապ : jujub

la giustizia, լա ճիուսթի՛ցիա. Արդարութիւն : շէրիէթ, հագք :

la gola, լա կօ՛լա. Կոկորդ : պօղազ :

la gomma ; [illegible]
la gramatica , [illegible] gramm", [illegible]
la grassezza ; [illegible]
la graticola [illegible]
grille / joue — la guancia ; [illegible]
le Labbra ; [illegible] 23
la lavandaja , [illegible]
la lettera , [illegible]
la lingua [illegible]
anguille — la linguattola, [illegible]
la lodola ; [illegible]
la luna ; [illegible]
la Magrezza ; [illegible]
boue — la malta , [illegible]
la mandola ; [illegible]
la mascella ; [illegible]
la mattina [illegible]
la mela , [illegible]
la melagrana , [illegible]
orange — la melarancia , [illegible]
abricot — la meliaca , [illegible]
la memoria , [illegible]
la merenda, [illegible]
la messa , [illegible]
la messa grande , [illegible]
la messa bassa , [illegible]
la minestra , [illegible]
la moneta , [illegible]
la mora , [illegible]
le molle , [illegible]
le mollette , [illegible]
les fesses — la Natica, [illegible]
la nebbia , [illegible]
la nespola , [illegible]

Digitized by Google

la nocciuola, լա նօչչիուօլա. Կաղին : Ֆընտուք :
la nonna, լա նօննա. Հանի. Մամ : պէօյիւք անա :
la nuora, լա նուօրա. Նու, Հարսն : կէլին :
la nuvola, լա նուվօլա. Ամպ : պուլութ :
la Pagina, լա բաճինա. Երես թղթոյ : քէահատըն պիր իւզիւ :
la paletta, լա բալէթթա. Թիակ : քիւրէկ :
la palpebra, լա բալբէպրա. Արտևանունք : կէօզ գաբաղը :
la parola, լա բարօլա. Խօսք, բան : սէօզ :
la penitenza, լա բէնիթէնցա. Ապաշխարութի, ապաշխարանք :
la penna, լա բէննա. Գրիչ : գալէմ.
la pera, լա բէրա. Տանձ : արմուտ :
la persica, լա բէրսիգա. Դեղձ : շէֆթալի :
la piazza, լա բիացցա. Հրապարակ : մէյտան :
la pietra, լա բիէթրա. Քար : թաշ :
la pietra focaja, լա բիէթրա ֆօգայա. Գայլախազ : չախմախ թաշը :
la pignatta, լա բինեաթթա. Պտուկ : չէօմլէք :
la pioggia, լա բիօճճիա. Անձրև : եաղմուր :
la piscia, լա բիշիա. Մէզ : սիտիկ :
la poppa, լա բօբբա. Ստին : կն՝ խէլք նուր : մէմէ կն՝ մէմէ :
la porcellana, լա բօրչէլլանա. Յախճապակի : ֆաղֆուր :
la porta, լա բօրթա. Դուռն : գաբու :
la posata, լա բօզաթա. Հանգիստ : կն՝ գործիք սեղանոյ : գաշըգ : կն՝ սուֆրա տագըմը :
la presenza, կմ zia, լա բրէզէնցա, ցիա. Տեսք, հայեցուածք : կէօրիւշ. Ճէմալ :
la primavera, լա բրիմավէրա. Գարուն : իլք պահար :
la pupilla, լա բուբիլլա. Բիբ : կէօզպէպէկի :
la Quadragesima, լա գուատրաճէզիմա. Քառասնորդական պահք : պէօյիւք օրուճ :
la quaglia, լա գուալիա. Լոր : պըլդըրճըն :
la quaresima, լա գուարէզիմա. Քառասնորդական պահք : պէօյիւք օրուճ :
la quartana, լա գուարթանա. Ջերմ քառօրեայ : իւչ կիւն աշըրը թիթրէմէ :

la quercia, լա գուէ՛րչիա. Կաղնի, բաղնակն: ակեղոյթ աղաճը, մեշէ:

la querela, լա գուէրէ՛լա. Տրտունջ. դանգատ: շէքեայէթ, շէքիվա:

la quetanza, կամ quita", լա քուետա՛նցա, գուի՛տա". Մուրհակ: թէմէսսուկ:

la Rabbia, լա ռա՛պպիա. Կատաղութիւն շան, եւ մարդոյ: քուտուզլուք. հըրչընլըք:

la radunanza, լա ռատունա՛նցա. Ժողով: մէճլիս:

la ragazza, լա ռակա՛ցցա. Պառիկ, աղջիկ: քըզ-ճօճուգ:

la rallegrezza, լա ռալլէկրէ՛ցցա. Ցնծութիւն: շատլըք:

la rana, լա ռա՛նա. Գորտ: գուրպաղա:

la rapa, լա ռա՛փա. Շողգամ: շալկամ:

la rasiera, լա ռազիէ՛րա. Քերիչ: ռէնտէ:

la rata, լա ռա՛թա. Բաժին: փայ:

la regina, լա ռէճի՛նա. Թագուհի: սուլթան:

la regola, լա ռէ՛կոլա. Կանոն. կարգ: քանուն. եօլ էրքեան:

la reliquia, լա ռէլի՛գուիա. Նշխարք սրբոց. մասունք: քալընթը:

la rema, կամ reuma, լա ռէ՛մա, ռէ՛ումա. Իջումն հիւթոյ: նուզլա, նազլէ:

la replica, լա ռէ՛փլիքա. Կրկնումն: թէքրարլամաք:

la repubblica, լա ռէփու՛պլիքա. Հասարակապետութիւն: ջումհուր, ջէմահիր:

la repulsa, լա ռէփու՛լսա. Մերժումն: հրաժան, եօք տէմէսի:

la residenza, լա ռէզիտէ՛նցա. Աթոռ, կացումն: մէքեան:

la rettorica, լա ռէթթո՛րիքա. Ճարտասանութիւն: իլմի քելամ, իլմի մէանի:

la reverenza, կամ rive", լա ռէվէրէ՛նցա, ռիվէ". Յարգութիւն: հիւրմէթ. իզզէթ:

la ricchezza, լա ռիքքէ՛ցցա. Հարստութիւն: զէնկինլիք:

la riconoscenza, լա ռիքոնոշէ՛նցա. Երախտագիտութիւն: էյլիք պիլմէք:

la riga, լա ռի՛կա. Գիծ, տող: չիզի, սաթըր:

la riuscita, լա ռիուշի՛թա. Ելք իրաց: սոնը, աքըպէթ:

la roba, լա ռօ՛պա. Իր: շէյ:

la rosa, լա ռօ՛զա. Վարդ: կիւլ:

Digitized by Google

la rossezza, լա ռոսսէցցա • Կարմրութիւն ։ քըրմըզըլըք ։
la rovina, կամ ruina, լա ռովինա, ռուինա • Կործանումն ։ պէրպաթլըք ։
la ruberia, լա ռուպերիա • Գողութիւն ։ խըրսըզլըք ։
la ruggiada, լա ռուճճիատա • Ցօղ ։ չիհ, շէպնէմ ։
la Sabbia, լա սապպիա • Աւազ ։ գում ։
la sacca, լա սաքքա • Պարկ ։ Թորպա ։ besace
la sala, լա սալա • Սրահ ։ սոֆա ։
la saliera, լա սալիէրա • Աղօթ աղի ։ Թուզ գապը ։
la saliva, լա սալիվա • Լորձունք ։ տըլըզ, սույը ։
la salmodia, լա սալմօտիա • Սաղմոսերգութիւն, Թէզպիհ, [illegible] ։
la salsa, լա սալսա • Համեմ ։ Թաամ Թէրպիյէսի ։
la salvia, լա սալվիա • Սալվիա ։ ատըչ օթը ։
la salvietta, լա սալվիէթթա • Անձեռոցիկ ։ սոֆրա փէշ-կիրի ։
la santola, լա սանթօլա • Սանամայր ։ [illegible] ։
la scala, լա սքալա • Աստիճանք ։ մէրտիվէն ։
la schiena, լա սքիէնա • Թիկն ։ արքա, սըրթ ։
la scodella, լա սքօտէլլա • Պնակ ։ չանագ ։ plat
la scopa, լա սքօփա • Աւել ։ սիւփիւրկէ ։ balais
la scopetta, լա սքօփէթթա • Աւելակ ։ սիւփիւրկէճիկ ։
la scrittura, լա սքրիթթուրա • Գիր • գրուած ։ եազը ։
la scrittura sacra, լա սքրիթթուրա սաքրա • Աստուա-
ծաշունչ գիրք ։ Թէվրաթ ։
la secca, լա սէքքա • Ծանծաղ, անջրի ։ սըղ, սըղլըք ։
la scuola, լա սքուօլա • Դպրոց ։ մէքթէպ ։
la secchia, լա սէքքիա • Դոյլ ։ գովա, պագրաճ ։
la sedia, լա սէտիա • Աթոռ ։ իսկէմլի ։
la selva, լա սէլվա • Մայրի ։ օրման ։
la selvaggina, կամ salv''. լա սէլվաճճինա, սալվ'' • Միս էրէոյ ։ ավ էթի, եապան հայվանըն էթի ։
la sera, լա սէրա • Երեկոյ ։ աքշամ ։
la serratura, լա սէրռաթուրա • Փականք ։ քիլիտ ։
la serva, լա սէրվա • Աղախին, Նաժիշտ ։ [illegible], հալայըք ։
la settimana, լա սէթթիմանա • Շաբաթ ։ հաֆթա ։
la settimana santa, լա սէթթիմանա սանթա • Աւագ շաբաթ ։ պէօյիւք հաֆթա ։
la sofficenza, կամ ...cienza, լա սօֆֆիչէնցա, [illegible] ։ Բաւա-կան

կանութիւն : դատրըլըք :

la soffita, լա սօֆֆի՛թա · Ձեղուն · եւ՛ մերնատուն : թավան : եւ՛ քեօշք, էյվան :

la soglia, լա սօ՛լյա · Սեամ : էշիկ :

la somma, լա սօ՛մմա : Գումար · բովանդակութիւն : ճիւմլէ · եէքիւն :

la sorba, լա սօ՛րպա · Սնձ : իւվէզ :

la sorella, լա սօռէ՛լլա · Քոյր : քըզգարտաշ :

la spalla, լա սփա՛լլա · Ուս, թիկն : օմուզ, սըրթ :

la spalletta, լա սփալլէ՛թթա · Պատի կամրջի, կամ այլ ե-րաց : գօրգուլուք :

la spalletta di castrato, լա սփալլէթթա տի գասթրա՛թօ · Ազդր թիկանց ոչխարի : գօյուն գօլու :

la speranza, լա սփէրա՛նձա · Յոյս : ումիտ :

la sperienza, լա սփէրիէ՛նձա · Փորձ : թէճրիպէ :

la spesa, լա սփէ՛զա · Ծախք : խարճ · մասրաֆ :

la spina, լա սփի՛նա · Փուշ : տիքէն :

la sposa, լա սփօ՛զա · Հարսն : կէլին :

la stalla, լա սթա՛լլա · Ախոռ : ախըռ :

la stanga, լա սթա՛նկա · Ձող : սըրըք :

la statura, լա սթաթու՛րա · Հասակ : պօյ :

la stella, լա սթէ՛լլա · Աստղ : եըլտըզ :

la strada, լա սթրա՛տա · Ճանապարհ, փողոց : եօլ, սօքաք :

la suocera, լա սուօչէ՛րա · Զոքանչ : գայն անա :

la susina, լա սուզի՛նա · Սալոր : էրիկ :

la Taccia, լա թա՛չչիա · Արատ · պակասն : գէյրէ, էքսիքլիք :

la tanaglia, լա թանա՛լյա · Ագցան : քէրփէթին :

la tavola, լա թա՛վօլա · Տախտակ : եւ՛ սեղան : թախտա : եւ՛ սուֆրա :

la tazza, լա թա՛ձձա · Սկահ : քասէ :

la tela, լա թէ՛լա : Կտաւ : պէզ :

la tempera, կամ tempra, լա թէ՛մփէրա, թէ՛մփրա · Մխումն երկաթոյ : տէմիրէ սու վէրմէք :

la tempesta, լա թէմփէ՛սթա · Մրրիկ : եւ՛ կարկուտ : էյեամ : եւ՛ տօլու :

la terra, լա թէ՛ռռա · Հող · երկիր : թօփրաք, եէր :

la testa, լա թէ՛սթա · Գլուխ : պաշ :

la tigna, լա թի՛նյա · Կեղ կամ զոնջուն գլխոյ : քէլլիք :

la tina, լա թի՛նա · Տաշտ քաղցուցոյ : չէրա թէքնէսի :

la

la tinta, լա թինթա . Ներկ : պօյայ :
la tossa, լա թօսսա . տես յերես, 22:
la traccia, լա թռաչչիա . Հետք, շաւիղ : իզ :
la trincea, լա թրինչէա . Պատնէշ : մէթերիզ :
la tristezza, լա թրիսթէցցա . Տրտմութիւն : քասավէ , մէ-
լալէթ :
la tromba, լա թռօմպա . Փող : պօռու :
la Vacanza, կամ zia, լա վագանցա, ցիա . Պարապ :
Թերութիւն :
la vacca, լա վագգա . Կով : ինէք :
la vaccina, լա վաչչինա . Միս արջառոյ : սըղըր էթի
la vagina, լա վաճինա . Պատեան սրոյ : գըլըֆ :
la vaglia, լա վալիա . Զօրութիւն : կամ՝ գին, յարգ : գատ
ըր . կամ՝ քըյմէթ :
la valuta, լա վալութա , Արժէք : տէյէր .
la vampa, լա վամբա . Բոցավառութիւն . ալեւլէ պարլամագ
la vanga, լա վանգա . Բահ , բրիչ : քիւրէք , չափա :
la vecchia, լա վէքքիա . Պառաւ : գօճա գարը :
la vecchiaja, լա վէքքիայա . Ծերութիւն : գօճամանլըգ :
la vedova, լա վէտօվա . Կին այրի : տուլ գարը :
la veduta, լա վէտութա . Տեսք , նայուածք : կէօրիւշ :
la vela, լա վէլա . Վարագոյր . կամ՝ առագաստ : փէր
տէ : կամ՝ եէլքէն :
la vena, le vene, vene, լա վէնա . լէ վէնէ . վէնէ
Երակ : տամար :
la vendemmia, լա վէնտէմմիա . Կութք : պաղ պօզումը :
la vendetta, լա վէնտէթթա Վրէժխնդրութիւն : ինթիգամ
la ventola, լա վէնթօլա . Հովահար : եէլփազէ :
la ventosa, կամ coppetta, լա վէնթօզա . գօփփէթթա .
Սրուակ արեան : շիշէ , հաճամ շիշէլէրի :
la ventura, լա վէնթուրա . Բաղդ . յաջողակ : Թալէհ ,
գիսմէթ :
la vergogna, լա վէրգօնիա . Ամօթ : էայպ . ըրզ :
la vescica, լա վէշշիգա . Փամփուշտ : գաւլափուշտ :
la vesta, լա վէսթա . տես յերես . 22 .
la via, լա վիա . Ճանապարհ : եօլ :
la vigilia, լա վիճիլիա . Հսկումն : կամ՝ ծոմ : օյանըգ-
լըգ : կամ՝ օրուճ կիճէսի :
la vigna, լա վինիա . Այգի : պաղ :
la villa, լա վիլլա . Գիւղ : քէօյ :

la villania, լա վիլլանիա · Գիւղականութիւն : ճնշողութիւն
անեօզ :

la viola, լա վիօլա · Մանուշակ : մենեքշէ , չենկեաց :

la violenza, լա վիօլէնցիա · Բռնութիւն զոռ :

la visciola, լա վիշիօլա · Բալ : ֆիշնէ :

la visita, լա վիզիթա · Այցելութիւն : զիեարէթ :

la vista, լա վիսթա · Տեսութիւն , աչք · մեսք : կեօրիւշ
կեօզիւ · կեօրիւնէրլիք :

la vita, լա վիթա · Կեանք : կամ՝ ձամբորդութիւն : հայաթ ; ումր :
կամ՝ կեօմրն :

la vittoria, լա վիթթօրիա · Յաղթութիւն · յաղթելի
եէնկիլլիք · նուսրէթ :

la vivanda, լա վիվանդա · Ուտեստ : եէյեճէք , ճանէ
ճան :

la voglia, լա վօլիա · Կամք ; ախորժ : կէօյն , խաթէր :

la volta, լա վօլթա · Շրջան : կամ՝ անգամ : անեօնքամ ,
անկլր : կամ՝ քէրրէ :

la Zanzara, լա ձանձարա · Մժեխ : սիվրիսինէք :

la zappa, լա ցափփա · Բրիչ : չափա :

la zatta, zattera, լա ցաթթա , ցաթթէրա · Լաստ : սալ :

la zecca, լա ցէքքա · Փողերատուն : Թարփխանէ :

la zia, լա ձիա · Հօր կամ մօր քոյր · հալա , թէյզէ :

la zinna, լա ձիննա · Ստին : մեմէ :

la zita, կամ zitella, լա ձիթա · ձիթէլլա · Աղջիկ , օրիորդ :
կէնճ քըզ :

la zizzania, լա ձիձձանիա · Որոմն : տէլիճէ :

la zucca, լա ձուքքա · Դդում : գապագ :

la zuppa, լա ձուփփա · Հացթրջուկ · թիրիթ · սուփա :

Եւն

Արդիկոլոյ հոլովման օրինակ երկրորդ ։

Ի վէր անուանն որ ձայնաւորաւ սկսանի ։

Singolare, սինկօլարէ. — Եզական. Միաձայնի.

Հոլ.

1. l', լ' — Ուղ. Ջուր ։ Սու.
2. dell', դէլլ' — Սեռ. Ջրոյ ։ սույուն.
3. all', ալլ' { Acqua, — Տրա. 'ի Ջուր ։ սույա.
4. l', լ' { Ակգուա. — Հայց. զՋուր ։ սույու.
5. o, օ — Կոչ. ո՛ Ջուր ։ էյ սու.
6. dall', դալլ' — Բաց. 'ի Ջրոյ ։ սուտան ։

Plurale, բլուրալէ. — Յոգնական. Ճէմի.

Հոլ.

1. le, լէ — Ուղ. Ջուրք ։ Սուլար.
2. delle, դէլլէ — Սեռ. Ջրոց ։ սուլարըն.
3. alle, ալլէ { Acque, — Տրա. 'ի Ջուրս ։ սուլարա.
4. le, լէ { Ակգուէ. — Հայց. զՋուրս ։ սուլարը.
5. o, օ — Կոչ. ո՛ Ջուրք ։ էյ սուլար.
6. dalle, դալլէ — Բաց. 'ի Ջրոց ։ սուլարտան ։

Ըստ այսմ օրինակի հոլովին յաջորդք անուանքս ։

l' Accusa, լ' աքքուզա. Ամբաստանութիւն ։ շիքայէթ ։
l' agresta, լ' ակրէսթա. Տես Ը. Դ. հոլովմանց. agresto.
l' aquila, լ' ագուիլա. Արծուի ։ քարթալ, գարա գուշ ։
l' andata, լ' անտաթա. Գնալն ։ կամ՝ լուծումն որովայնի ։ կիթիշ ։ կամ՝ իւրէք սիւրմէսի ։
l' angonia, agonia, լ' անկօնիա. ակօնիա. Տագնապ ։ կամ՝ հոգեվարք ։ սըքըլէթ ։ կամ՝ Ճան չէքիշմէսի ։
l' anguilla, լ' անկուիլլա. Օձաձուկն ։ եըլան պալըղը ։
l' anima, լ' անիմա. Հոգի ։ շունչ ։ Ճան ։
l' anitra, anetra, լ' անիթրա. անէթրա. Բադ ։ էօրտէք ։

l' an-

l' annata, լ՛ աննաթա․ Ամենայն [illegible] տարի [illegible] ։
l' anticamera, լ՛ անթիքամերա․ Նախասենեակ [illegible] ։
l' arena, լ՛ արէնա․ Աւազ ։ [illegible] ։
l' aria, լ՛ արիա․ Օդ ։ եւ՝ [illegible] ։ Հաւան ։ եւ՝ [illegible]
[illegible] ։
l' arteria, լ՛ արթէրիա ։ Նեարդ ։ [illegible] ․ [illegible]
[illegible] ։
l' astinenza, լ՛ աստինէնձա ։ Ժուժկալութիւն ․ պահք ։
[illegible] ։
l' ava, ò l' avola, լ՛ ավա․ ավօլա ։ Մամ ։ [illegible] ։
l' avarizia, լ՛ ավարիձիա․ Ագահութիւն ։ [illegible] ։
l' audacia, լ՛ [illegible] ։ [illegible] ։
l' aurora, լ՛ աուրօրա․ Արշալոյս ։ [illegible]
[illegible] ։
l' Epifania, լ՛ էփիֆանիա․ Յայտնութիւն ։ [illegible]
[illegible] ։
l' esca, լ՛ էսքա․ Կեր ։ եւ՝ [illegible] ։ եւ՝ [illegible]
l' indulgenza, լ՛ ինդուլջէնձա․ Ներողութիւն ։ [illegible] ։
l' innocenza, ò zia, լ՛ իննօչէնձա․ ձիա․ Անմեղութիւն ։
[illegible] ։
l' insalata, լ՛ ինսալաթա․ Աղցան ։ սալաթա ։
l' invetriata, լ՛ ինվէթրիաթա․ Պատուհան [illegible]
[illegible] ։ [illegible] ։
l' invidia, լ՛ ինվիդիա․ Նախանձ․ [illegible] ։ [illegible]
l' Oca, լ՛ օքա․ Սագ ։ [illegible] ։
l' ombra, լ՛ օմպրա․ Ստուեր, հովանի ։ [illegible] ։
l' ora, լ՛ օրա․ Ժամ ։ սահաթ ։
un quarto d' ora, ուն գուարթօ տ՛ օրա․ Քառորդ
ժամու ։ [illegible] ։
mezz' ora, [illegible] օրա․ Կէս ժամ ։ [illegible] ։
l' orina, urina, լ՛ օրինա․ ուրինա․ Մէզ ։ [illegible] ։
l' ostriga, ghe, լ՛ օսթրիգա, գէ․ Ոստրէ ։ [illegible] ։
l' uliva, լ՛ ուլիվա․ Ձիթապտուղ ։ զէյթուն ։
l' unghia, լ՛ ունղիա․ Եղունգն ։ [illegible] ։
l' urna, լ՛ ուռնա․ Աւազան ։ [illegible] ։
l' uva, լ՛ ուվա․ Խաղող ։ [illegible] ։
l' uva acerba, լ՛ ուվա աչէրպա․ Ազոխ ։ [illegible] ։
l' uva passa, լ՛ ուվա փասսա․ Չամիչ ։ [illegible]
[illegible] ։
l' uva spina, լ՛ ուվա սփինա, [illegible] ։ [illegible]
[illegible]

Digitized by Google

[illegible] ։

Ընդ երկու հոլովմամբս անկանին անուանք կրճա-տականք․ որոց վերջին ձայնաւորն չեշտի․ և անփո-փոխ մնան նաև՚ի յոգնականն ։ ով․

l', le Abilità, լ՚, լէ ապիլիթա․ Յարմարութի․ աշխոյժութի ։ հարմարութիւնք, [illegible] ։

l', le agilità, լ՚, լէ աճիլիթա․ Երագութի, ճարտարութի ։ [illegible] ։

la, le Bontà, լա, լէ պոնթա․ Բարութի ։ [illegible] ։

la, le brevità, լա, լէ պրէվիթա․ Համառօտութի ։ [illegible] ։

la, le Calamità, լա, լէ գալամիթա․ Տառապանք ։ [illegible] ։

la, le carità, լա, լէ գարիթա․ Սէր, ողորմութի ։ [illegible] ։

la, le castità, լա, լէ գասթիթա․ Ողջախոհութի ։ [illegible] ։

la, le città, լա, լէ չիթթա․ Քաղաք ։ չէհէր ։

la, le curiosità, լա, լէ գուրիօզիթա․ Հետաքրքրութի ։ [illegible] ։

la, le Dignità, լա, լէ տինիթա․ Արժանաւորութի ։ [illegible] ։

la, le divinità, լա, լէ տիվինիթա․ Աճութի ։ [illegible] ։

l' Età, լ՚ էթա․ Հասակ․ կեանք ։ [illegible] ։

l' eternità, լ՚ էթէռնիթա․ Յաւիտենականութի ։ [illegible] ։

la, le Facilità, լա, լէ ֆաչիլիթա․ Դիւրութի ։ [illegible] ։

la, le facoltà, լա, լէ ֆագօլթա․ Կարողութի ։ [illegible] ։

la, le fedeltà, լա, լէ ֆէտէլթա․ Հաւատարմութի ։ [illegible] ։

la, le Gioventù, լա, լէ ճօվէնթու․ Մանուկ հասակ ։ [illegible] ։

l', le Iniquità, լ՚, լէ ինիգուիթա․ Անիրաւութի ։ [illegible] ։

la, le Largità, լա, լէ լառճիթա․ Առատութի ։ [illegible] ։

la, le levità, լա, լէ լէվիթա․ Թեթևութի ։ [illegible] ։

Digitized by Google

la, le Metà, լա, լէ մէթա. Կէս մասն։ Եարըմը։

la, le Nobiltà, լա, լէ նօպիլթա. Ազնուականութիւն. ազնուականք։ սօյզատէլիք, սօյզատէլէր։

la, le novità, լա, լէ նօվիթա. Նորաձեւութիւն։ Եէնի ձիէյաահ։

l', le Onestà, լ', լէ օնէսթա. Համեստութիւն։ էտէպ։

l', le ostilità, լ', լէ օսթիլիթա. Թշնամանք։ ատիւշմանլըգ։

la, le Povertà, լա, լէ փօվէրթա. Աղքատութիւն։ Ֆագըրլըգ։

la, le purità, լա, լէ փուրիթա. Մաքրութիւն։ Թէմիզլիք։

la, le Qualità, լա, լէ գուալիթա. Որպիսութիւն համազամանք։ սըֆէթ։

la, le Rarità, լա, լէ րարիթա. Անզուգութիւն. նուազութիւն։ սէյրէկլիք. նատիրլիք։

la, le Sanità, լա, լէ սանիթա. Առողջութիւն։ սաղլըգ։

la, le santità, լա, լէ սանթիթա. Սրբութիւն։ միւգատտէսլիք։

la, le solennità, լա, լէ սօլէննիթա. Տօնախմբութիւն։ ճէնլիք։

la Trinità, լա թրինիթա. Երրորդութիւն։ ալլահըն իւչ անձը։

la, le Verginità, լա, լէ վէրճինիթա. Կուսութիւն։ գըզլըգ։

la, le verità, լա, լէ վէրիթա. Ճշմարտութիւն։ կէրչէքլիք, տօղրու չէյ։

la, le virtù, լա, լէ վիրթու. Զօրութիւն. առաքինութիւն։ գուվվէթ. ֆէզիլէթ։

l', le umanità, լ', լէ ումանիթա. Մարդկայնութիւն։ Նա՛ ուսումն քերթածոց։ ատէմլիք։ նա՛ ինսանիյէթ։

l', le umiltà, լ', լէ ումիլթա. Խոնարհութիւն։ ալչագ կէօնիւլլիւլիւք։

Այսոքիկ անուանք, և նմանք սոյն, յորժամ ամփոփին գրին, որպէս umanitade, կամ te, ումանիթադէ, կամ թէ։ umiltade, կամ te, ումիլթադէ, կամ թէ, հոլովին ըստ երրորդ հոլովման, և օրինակէ այլոց իգական անուանց՝ որ ի նուազ։

Յօդ.

Յօղուած Է։

ՀՈԼՈՎՈՒՄՆ ԵՐՐՈՐԴ։

Օրինակ առաջին։

'Ի վե՛ր արական անուան՝ սկսելոյ 'ի պարզ բաղաձայնէ։

Singolare.		Եզական.	
սինկօլարէ.		Թէքիլէրի.	
Հոլ.			
1. il, իլ		Ուղ. Հայր։	Պապա.
2. del, տէլ		Սեռ. հօր։	պապանըն.
3. al, ալ	Padre,	Տրա. առ հայր։	պապայա.
4. il, իլ	Փատրէ.	Հայց. զհայր։	պապայը.
5. o, օ		Կոչ. ո՛ հայր։	էյ պապա.
6. dal, տալ		Բաց. 'ի հօրէ։	պապատան։

Plurale.		Յոգնական.	
փլուրալէ.		Ճէմի.	
Հոլ.			
1. i, ի		Ուղ. Հարք։	Պապալար.
2. de', տէ'		Սեռ. հարց։	պապալարըն.
3. a', ա'	Padri,	Տրա. առ հարս։	պապալարա.
4. i, ի	Փատրի.	Հայց. զհարս։	պապալարը.
5. o, օ		Կոչ. ո՛ հարք։	էյ պապալար.
6. da', տա'		Բաց. 'ի հարց։	պապալարտան։

Ըստ այսմ հոլովին հետևեալք անուանք։

il Bacile, իլ պաչի՛լէ. Կոնք։ լէկէն։
il badile, իլ պատի՛լէ. Թի։ քիւրէկ։
il balcone, իլ պալքօ՛նէ. Պատուհան։ փէնճէրէ։
il barbiere, իլ պարպիէ՛րէ. Վարսավէր։ պէռպէռ։
il barone, իլ պարօ՛նէ. Պէտ։ եւ՝ դատարկապորտ։ պէյ։ եւ՝ հովարտա։
il bastone, իլ պասթօ՛նէ. Ցուպ. գաւազան։ տէյնէք։

il

il bicchiere, իլ պիքքիէ՛ռէ · Բաժակ ։ գաւաթ ։ գաւա-
թաս · գաւաթ ։

il boccale, իլ պոքքա՛լէ · Սափոր ։ խաղխաթա, սրահակ ։

il boccone, իլ պոքքօ՛նէ · Պատառ ։ լղմա ։

il buffone, իլ պուֆֆօ՛նէ · Ծաղրածու ։ հա՛ չիչ ։
Խաղխաղ, մասխարա ։ հա՛ չիչք ։

il Cacciatore, իլ քաչչիատօ՛ռէ · Որսորդ ։ հա՛ հալա-
ծիչ ։ ավճի ։ հա՛ քօրուճի ։

il campanile, իլ քամբանի՛լէ · Զանգակատուն ։ չանկ
գուլէսի ։

il cancelliere, իլ քանչէլլիէ՛ռէ · Քարտուղար ։ ռէխէլ
քեթիպ ։

il candeliere, իլ քանտէլիէ՛ռէ · Աշտանակ ։ շամտանտան ։

il canocchiale, իլ քանօքքիա՛լէ · Դիտակ ։ տուրպին ։

il cantone, իլ քանթօ՛նէ · Անկիւն ։ քէօշէ ։

il cappone, իլ քաբբօ՛նէ · Աքաղաղ հատեալ ։ ոքմատ
ըօլլը ։

il carbone, իլ քարպօ՛նէ · Ածուխ ։ քէօմիւր ։

il carnevale, իլ քառնէվա՛լէ · Բարեկենդան ։ էթ
քեսիմլերի ։

il cavaliere, իլ քավալիէ՛ռէ · Հեծեալ ։ հա՛ ասպետ ։
աթլը ։ հա՛ սիւվարի ։

il cestone, իլ չէսթօ՛նէ · Սակառ ։ սէփէթ ։

il cinghiale, իլ չինկիա՛լէ · Վարազ ։ վայրենիխոզ ։

il comediante, իլ քօմէտիա՛նթէ · Գուսան ։ խաղաց-
կու ։ չէնկի, թամաշաճի ։

il compare, իլ քօմբա՛ռէ · Կնքահայր ։ սաղտըճ ։

il confessore, իլ քօնֆէսսօ՛ռէ · Խոստովանահայր ։ թէօ-
բայ հայրը ։

il consorte, իլ քօնսօ՛ռթէ · Այր · էրիկ ։ քօճա ։

il cortile, իլ քօռթի՛լէ · Գաւիթ ։ ավլու ։

il cuore, իլ քուօ՛ռէ · Սիրտ ։ եուրէք ։

il Decembre, իլ տէչէ՛մպրէ · Դեկտեմբեր ։ քեանուն
նի էվվէլ ։

il dente, իլ տէ՛նթէ · Ատամն ։ տիշ ։

il dovere, իլ տօվէ՛ռէ · Իրաւունք · պարտք ։ հաք-
սըզ ։

il Falegname, իլ ֆալէննա՛մէ · Հիւսն ։ տիւլկէր ։

il fiele, իլ ֆիէ՛լէ · Լեղի ։ էօտ ։

il folle, իլ ֆօ՛լլէ · Փուք ․․․ ։ դէմիրճի քէօրիւկի ։

il fulmine, կմ folgore, իլ ֆուլմինէ, ֆօլկօռէ ։ Կայծակն · շանթ ։ եըլտըրըմ ։

il funerale, իլ ֆունէռալէ ։ Պաշտօն կմ հանդէս ննջեցելոյ ։

il Genere, իլ ճէնէռէ · Ազգ, տեսակ ։ ճինս, սոյ, թիւրլիւ ։

il genitore, իլ ճէնիթօռէ · Ծնօղ · Հայր ։ պապա ։

il giornale, իլ ճիօռնալէ · Օրագրոց ։ ըռուզնամէ ։

il giovane, կմ vine, իլ ճիօվանէ, վինէ · Երիտասարդ ։ տէլի գանլը ։

il giudice, իլ ճիուտիչէ · Դատաւոր ։ գատը, հաքիմ ։

il Latte, իլ լաթթէ · Կաթն ։ սիւտ ։

il legume, իլ լէկումէ · Ընդեղէն · արմտիք ։ հապապ · հապապաթ ։

il leone, կմ lione, իլ լէօնէ, լիօնէ · Առիւծ ։ ասլան ։

il lepre, իլ լէփռէ · Արու նապաստակ ։ էրքէք թաւշան ։

il lettore, իլ լէթթօռէ · Ընթերցող ։ կմ՝ գարի ։ օգուեըճը ։ կմ՝ խօճա, միւտէրրիս ։

il limite, իլ լիմիթէ · Եզր, սահման ։ սինօռ · հուտուտ ։

il limone, իլ լիմօնէ · Լեմոն ։ լիմօն ։

il Mantice, իլ մանթիչէ · Փուք մեծ դարբնաց ։ տէօյիւք քէօրիւգ ։

il marangone, իլ մառանկօնէ · Հիւսն, ատաղձագործ ։ մառանկօզ, տիւլկէր ։

il mare, իլ մառէ · Ծով ։ տէնիզ ։

il marrone, իլ մառռօնէ · Մեծ շագանակ ։ իրի քէսթանէ ։

il mattone, իլ մաթթօնէ · Կղմինդր, աղիւս թրծեալ ։ թօղլա ։

Il mercante, իլ մէռքանթէ · Վաճառական ։ պազըրկեան ։

il mese, իլ մէզէ · Ամիս ։ այ ։

il messale, իլ մէսսալէ · Պատարագամատոյց · խորհրդատետր ։ քուտտաս քիթապը ։

il monte, իլ մօնթէ · Լեառն ։ տաղ ։

il muratore, իլ մուռաթօռէ · Որմնադիր ։ տուվարճը ։

il Natale, իլ նաթալէ · Ծնունդ Քր․ · մէվլիւտի իսա ։

il nepote, կմ nip." իլ նէփօթէ, նիփ." Եղբօր կմ քեռ որդի ։ կմ՝ թոռն ։ քարտաշ եա քըզգարտաշ օղլու ։ կմ՝ թօռուն ։

il nocchiere, իլ նօքքիէ՛րէ․ Նաւավարօր : կէմիճի, քայլքճի :
il novembre, իլ նօվէ՛մպրէ․ Նոյեմբեր : Թշրինիսանի :
il Padrone, իլ բադրօ՛նէ․ Տէր : աղա, սահապ :
il paese, իլ բաէ՛զէ․ Գիւղ․ հայրենիք : վիլայէթ․ անլա :
il pane, իլ բա՛նէ․ Հաց : էքմէք :
il parente, իլ բարէ՛նթէ․ Ազգական : խըսըմ :
il pasticciere, իլ բասթիչիէ՛րէ․ Կանճառող կարկանդ : գանկին․ նու՝ այլոց կերակրոց : պէօրէկճի : նու՝ աշճի :
il pepe, pevere, իլ բէ՛բէ․ բէ՛վէրէ․ Պղպեղ : պիպէր :
il pesce, իլ բէ՛շէ․ Ձուկն : պալըք :
il piacere, իլ բիաչէ՛րէ․ Հաճոյք․ ախորժ : մէյլ․ մուրատ :
il piccione, իլ բիչչիօ՛նէ․ Ձագ աղաւնոյ : կեօվէրճին փաւլաղը :
il piede, իլ բիէ՛դէ․ Ոտն : այաք :
il pittore, իլ բիթթօ՛րէ․ Պատկերահան : սուրէթ եազըճի :
il polmone, իլ բօլմօ՛նէ․ Թոքք : աք ճիյէր, եօքէն :
il ponte, իլ բօ՛նթէ․ Կամուրջ : քէօփրիւ :
il prete, իլ բրէ՛թէ․ Երէց․ քահնայ : փափազ :
il Rame, իլ րա՛մէ․ Պղինձ : պաքըր :
il ricamatore, իլ րիքամաթօ՛րէ․ Ասղնեգործ : նաքաշ․ նաքըշ՝ քէրկէֆ իշլէյէն :
il Sale, իլ սա՛լէ․ Աղ : Թուզ :
il sangue, իլ սա՛նկուէ․ Արիւն : քան :
il sapone, իլ սաբօ՛նէ․ Օճառ : սապուն :
il sartore, իլ սարթօ՛րէ․ Դերձակ : Թէրզի :
il serpente, իլ սէրբէ՛նթէ․ Օձ՝ մեծ, վիշապ : պէօյիւք եըլան :
il settembre, իլ սէթթէ՛մպրէ․ Սեպտեմբեր : էյլիւլ :
il signore, իլ սինյօ՛րէ․ Տէր, պարոն : աղա, էֆէնտի :
il sole, իլ սօ՛լէ․ Արեգակն : կիւնէշ :
il sudore, իլ սուտօ՛րէ․ Քիրտն : Թէր :
il Timore, իլ թիմօ՛րէ․ Երկիւղ : քօրքու :
il tremore, իլ թրէմօ՛րէ․ Դողումն : Թիթրէմէ :
il trepiede. իլ թրէբիէ՛դէ․ Եռոտանի․ կասկարայ : սաճայաք :
il Valore, կմ valere, իլ վալօ՛րէ․ վալէ՛րէ․ Գին․ արժէք․ յարգ : տէկէր, գըյմէթ :
il velame, իլ վէլա՛մէ․ Վարագոյր : փէրտէ :

il ventre, իլ վէնդրէ . Որովայն, փոր : գառըն :
il verme, իլ վէրմէ . Որդն . ճճի : պէօճէք , քուրթ :

Առաջին հոլովման՝ օրինակ երկրորդ :

'Ի վր իգական անուան սկսելոյ 'ի բաղաձայնէ :

Singolare, սինկօլարէ .		Եզական . Միւֆրէտ .
Հոլ.		
1. la, լա	Madre, Մատրէ .	Ուղ. Մայր : Անա :
2. della, տէլլա		Սեռ. մօր : անանըն .
3. alla, ալլա		Տրա. առ մայր : անայա .
4. la, լա		Հայց. զմայր : անայը .
5. o, օ		Կոչ. ո՛ մայր : էա՛ անա .
6. dalla, տալլա		Բաց. 'ի մօրէ : անատան :
Plurale, բլուրալէ .		Յոգնական . Ճէմի .
Հոլ.		
1. le, լէ	Madri, Մատրի .	Ուղ. Մարք : Անալար .
2. delle, տէլլէ		Սեռ. մարց : անալարըն .
3. alle, ալլէ		Տրա. առ մարս : անալարա .
4. le, լէ		Հայց. զմարս : անալարը .
5. o, օ		Կոչ. ո՛ մարք : էա՛ անալար .
6. dalle, տալլէ		Բաց. 'ի մարց : անալարտան :

Ըստ այսմ հոլովեսցին անուանքս՝ որ զկնի :

la Barbarie, լա պարպարիէ . Տմարդութի . անգթութի : եօղունլըգ . զուլմ :
la botte, լա պօ՛թթէ . Տակառ : Ֆուչի :
la, le brace, կմ ge, լա, լէ պրա՛չէ, ճէ . Կայծ հրոյ : քէօզ :
la Carne, լա քա՛րնէ . Միս, մարմին : էթ, թէն :
la cenere, լա չէնէրէ . Մոխիր : քիւլ :
la chiave, լա քիա՛վէ . Բանալի : անահթար :
la colazione, լա քօլացիօ՛նէ . Նախաճաշիկ : քահվէ ալթը :
la comare, լա քօմա՛րէ . Կնքամայր : սաղտըճ գատըն :
la comunione, լա քօմունիօ՛նէ . Հաղորդութի : նա՛ խէգ-

Է E Հա.

հաղորդութ. : ընհաքըրք : նո՛ քուստա :
la consorte, լա քօնսօրթէ · Կին : էհլի :
la contrizione, լա քօնթրիցիօնէ · Զղջումն կատարեալ : պիւթիւն փիշմանլըք :
la corte, լա քօրթէ · Պալատ : պալատականք : դաւութ սան : սէրայ : ըրճալ : ավլի :
la croce, լա քռօչէ · Խաչ : հաչ :
la Fame, լա ֆամէ · Քաղց : աճլըք :
la febbre, լա ֆէպպրէ · Տենդ : սըթմա :
la fede, լա ֆէտէ · Հաւատք : տին :
la fronte, լա ֆրօնթէ · Ճակատ : ալըն :
la fuliggine, կամ fili", լա ֆուլիճճինէ, ֆիլի" · Ձանճախարիթ : քուռում :
la Genitrice, լա ճէնիթրիչէ · Մայր : անա :
la gente, լա ճէնթէ · Ազգ. ժողովուրդ : միլլէթ . քավմ. հալք :
la giovane, vine, լա ճիօվանէ, վինէ · Օրիորդ : կէնճ գատըն :
la grandine, լա կռանտինէ · Կարկուտ : տօլու :
la Legge, լա լէճճէ · Օրէնք : քանուն . այն :
la lepre, լա լէփրէ · Եղ. նապաստակ : տաւշան թավշան :
la levatrice, լա լէվաթրիչէ · Մանկաբարձ : էպէ :
la lezione, լա լէցիօնէ · Ընթերցումն : նո՛ համար : դաս : զբուլըշ : նո՛ տէրս :
la lite, լա լիթէ · Վէճ, դատաստան : նիզա, տէվա :
la Moglie, լա մօլիէ · Կին : ավրատ, էհլի :
la morte, լա մօրթէ · Մահ : էօլիւմ :
la Narice, ci, լա նարիչէ · չի · Ռնգունք : պուռնուն տէլիքլէրի :
la neve, լա նէվէ · Ձիւն : գար :
la nepote, կամ nipote, լա նէփօթէ, նիփօթէ · Եղբօր կմ քեռ դուստր : նո՛ թոռն : քարտաշըմ քըզը քարտաշ քըզը : նո՛ թօռուն :
la noce, լա նօչէ · Ընկոյզ, ընդուզի : ճէվիզ, ճէվիզ աղաճը :
la noce del piede, լա նօչէ տէլ փիէտէ · Կոճ ոտից : թօփուք :
la notte, լա նօթթէ · Գիշեր : կէճէ :
la mezza notte, լա մէցցա նօթթէ · Կէս գիշերի : եարը կէճէ :
la Pace, լա փաչէ · Խաղաղութ. հաշտութ. : պարըշ :

la

Digitized by Google

la parte, լա փա՛րդէ. Մասն. կողմն : փայ. թարաֆ :

la pelle, լա փէ՛լլէ. Մորթ : տէրի :

la pentecoste, լա փէնդէգօ՛սդէ. Պենտեկոստէ. հոգեգալուստ : կիւլ պայրամը :

la peste, լա փէ՛սդէ. Ժանտախտ : թաւուն, իւմուրճաք :

la pigione, լա փիճիօ՛նէ. Վարձ տան : քիրա :

la polvere, լա փօ՛լվէրէ. Փոշի, աւազ : թօզ :

la prigione, լա փրիճիօ՛նէ. Բանտ. զնտան : հապս :

la purificazione, լա փուրիֆիգածիօ՛նէ. Տնընդառաջ : տէրընտաս կիւնի :

la Questione, լա գուէսդիօ՛նէ. Վէճ, խնդիր : չէքիշ- սուալ. մէսէլէթ :

la Radice, լա ռատի՛ճէ. Արմատ : քէօք :

la ragione, լա ռաճիօ՛նէ. Միտք, պատճառ, իրաւունք : աքըլ, սէպէպ, հաքք :

la Serpe, լա սէ՛րփէ. Օձ : էըլան :

la sete, լա սէ՛դէ. Ծարաւ : սուսըզլըք :

la soddisfazione, լա սօտտիսֆածիօ՛նէ. Հատուցումն : նո՛ ապաշխարանք : էօտէիշ : նո՛ քէֆարէթ :

la sorte, լա սօ՛րդէ. Բաղդ, վիճակ : թալէհ, նասիպ :

la stagione, լա սդաճիօ՛նէ. Եղանակ տարւոյ : էյեամ :

la state, լա սդա՛դէ. Ամառն : եազ :

la, le Toccalapis, լա, լէ դօգգալա՛փիս. Գրիչ կապարեայ : քուրշուն գալէմ :

la tradizione, լա դրատիծիօ՛նէ. Աւանդութիւն : րիվայէթ :

la traduzione, լա դրատուծիօ՛նէ. Թարգմանութիւն : թէրճիմէ :

la trave, լա դրա՛վէ. Գերան : տիրէկ :

la Vergine, լա վէ՛րճինէ. Կոյս : պիքիր :

la veste, լա վէ՛սդէ. Զգեստ : էսվապ :

la vite, լա վի՛դէ. Որթ : ասմայ :

la voce, լա վօ՛ճէ. Ձայն : սէս, սէտա.

Առաջին հոլովման օրինակ ներքոյ :

'Ի վր իգական անուան սկսելոյ 'ի ձայնաւորէ :

Singolare , իտալերէն .		Եզական . Թուրքերէն .
Հոլ.		
1. l' , լ'	{ Arme , Ա՛րմէ .	Ուղղ. Զէն : Սիլահ .
2. dell' , դէլլ'		Սեռ. զինու : սիլահըն .
3. all' , ալլ'		Տր. 'ի զէն : սիլահա .
4. l' , լ'		Հայց. զզէն : սիլահը .
5. o , օ		Կոչ. ո՛ զէն : եա՛ սիլահ .
6. dall' , դալլ'		Բաց. 'ի զինէ : սիլահտան :

Plurale , իտալերէն .		Յոգնական . Տաճիկ .
Հոլ.		
1. le , լէ	{ Armi , Ա՛րմի .	Ուղղ. Զէնք : Սիլահլար .
2. delle , դէլլէ		Սեռ. զինուց : սիլահլարըն .
3. alle , ալլէ		Տր. 'ի զէնս : սիլահլարա .
4. le , լէ		Հայց. զզէնս : սիլահլարը .
5. o , օ		Կոչ. ո՛ զէնք : եա՛ սիլահլար .
6. dalle , դալլէ		Բաց. 'ի զինուց : սիլահլարտան :

Այսպէս լինին և այս անուանքս :

l' Arte , լ'ա՛րթէ . Արհեստ : սանահաթ :
l' ascensione , լ' ասշէնսիօ՛նէ . Համբարձումն քր. : մի՛րաճի հազրէթի Իսա :
l' assoluzione , լ' ասսօլուցիօ՛նէ . Արձակումն : աֆ :
l' intenzione , լ' ինթէնցիօ՛նէ . Դիտաւորութիւն : նիյէթ :
l' occasione , լ' օքքազիօ՛նէ . Առիթ . պատահումն : սէպէպ . ֆուրսաթ :
l' opinione , կ՛ opp. լ' օփինիօ՛նէ , օփփ. Կարծիք : զըն . սանը :

Digitized by Google

Երրորդ հոլովման՝ օրինակ չորրորդ :

Ի վր արական անուան սկսելոյ խառն S, ունէ՝ :

Singolare, սինկօլարէ.			Եզական. մուֆրէտի.	
Հոլ.				
1. lo,	լօ	Stante.	Ուղ. Բոպէ :	Տէմ.
2. dello,	տէլլօ	ստա՛նթէ.	Սեռ. բոպէի :	տէմին.
3. allo,	ալլօ		Տր. 'ի բոպէ :	տէմէ.
4. lo,	լօ		Հայց. զբոպէ :	տէմի.
5. o,	օ		Կոչ. ո՛ բոպէ :	եա՛ տէմ.
6. dallo,	տալլօ		Բաց. 'ի բոպէէ :	տէմտէն :

Plurale, փլուրալէ.			Յոգնական. ճէմի.	
Հոլ.				
1. gli,	լլի	Stanti,	Ուղ. Բոպէք :	Տէմլէր.
2. degli,	տէլլի	ստա՛նթի.	Սեռ. բոպէից :	տէմլէրին.
3. agli,	ալլի		Տր. 'ի բոպէս :	տէմլէրէ.
4. gli,	լլի		Հայց. զբոպէս :	տէմլէրի.
5. o,	օ		Կոչ. ո՛ բոպէք :	եա՛ տէմլէր.
6. dagli,	տալլի		Բաց. 'ի բոպէից :	տէմլէրտէն

Այսպիսի են և այս անուանք :

lo Scolare, լօ սքօլա՛րէ. Աշակերտ : շակիրտ :
lo scultore, լօ սքուլթօ՛րէ. Քանդակիչ : օյմաճի, եօնըճի :
lo speziale, լօ սփէցիա՛լէ. Դեղավաճառ : էզաճի.
lo spinace, լօ սփինա՛չէ. Շոմին : ըսպանախ :
lo splendore, լօ սփլէնտօ՛րէ. Ճառագայթ : այտըն. շաֆագ :
lo stampatore, լօ ստամփաթօ՛րէ, Տպօղ, տպագիր : պասմաճը, քիթապ պասըճը :
lo storione, լօ սթօրիօ՛նէ. Կծրին : մէրսին պալըղը :

Երրորդ հոլովման՝ օրինակ հինգերորդ :

: Յօդ ի վր̄ արական անուան սկսելոյ ձայնաւորիւ :

	Singolare ,	Եզական .
	սինկօլարէ .	միաթիւ .
Հոլ.		
1. l' , լ'		Ուղ. Սէր . Սէվկիւ .
2. dell' , տէլլ'		Սեռ. սիրոյ : սէվկիւնին .
3. all' , ալլ'	{ Amore,	Տր. 'ի սէր : սէվկիւյէ .
4. l' , լ'	{ Ամօ՛ռէ.	Հայց. զսէր : սէվկիւյի .
5. o , օ		Կոչ. ո՛ սէր : եա՛ սէվկիւ .
6. dall' , տալլ'		Բաց. 'ի սիրոյ : սէվկիւտէն :

	Plurale ,	Յոգնական .
	բլուրալէ .	Ճետի .
Հոլ.		
1. gli , լլի		Ուղ. Սէրք : Սէվկիւլէր .
2. degli , տէլլի		Սեռ. սիրոց : սէվկիւլէրին .
3. agli , ալլի	{ Amori,	Տր. 'ի սէրս : սէվկիւլէրէ .
4. gli , լլի	{ Ամօ՛րի.	Հայց. զսէրս : սէվկիւլէրի .
5. o , օ		Կոչ. ո՛ սէրք : եա՛ սէվկիւլէր .
6. dagli , տալլի		Բաց. 'ի սիրոց : սէվկիւլէրտէն :

Հայկական բառն՝ սէր , թէ եւ հոլովի 'ի յոգնականն , այլ 'ի հարկէ եդաք :

Ըստ այսմ հոլովին յաջորդ անուանքդ :

l' Abate , կամ abbate , լ' ապա՛թէ , ապպա՛թէ . Աբբայ : ռահպան պաշը :

l' agricoltore , լ' ակրիքօլթօ՛րէ . Երկրագործ : չիֆթճի :

l' ambasciadore , կամ tore , լ' ամպաշշատօ՛րէ , թօրէ . Դես- պան : էլչի :

l' altare , լ' ալթա՛րէ . Խորան : մէհրապ :

l' animale , լ' անիմա՛լէ . Անասուն : հայվան :

l' aprile , լ' աբրի՛լէ . Ապրիլ : նիսան :

l' arcale , լ' առքա՛լէ . Կամար դրան : քէմէր :

l' arciere , լ' առչիէ՛րէ . Աղեղնաւոր : օք աթըճի :

l' ar-

l'arciprete, լ՛ առչիբրէդէ. Աւագերէց ։ պաշփափազ ։
l'ardore, լ՛ առտօրէ. Տապ, եռանդն ։ խարէլլիք. հէ- րարէթ ։
l'argine, լ՛ առճինէ. Թումբ, ջրարգել ։ պէնտ, սու պէնտի ։
l'Erede, լ՛ էռէտէ. Ժառանգ ։ միրասխոր ։
l'errore, լ՛ էռռօռէ. Մոլորութիւն, վրիպակ ։ եանլըշ. խաթա ։
l'interesse, լ՛ ինթէռէսսէ. Շահ դրամոյ, օգուտ ։ մուա- մէլէ, ֆայիտէ ։
l'Occhiale, լ՛ օքքիալէ. Ակնոց ։ կէօզլիւք ։
l'onore, լ՛ օնօռէ. Պատիւ, իշխանութիւն ։ իզզէթ, իքրամ. փայէ ։
l'ordine, լ՛ օռտինէ. Կարգ ։ նոյն՝ հրաման ։ տիւզէն ։ նոյն՝ էմր ։
l'orefice, լ՛ օռէֆիչէ. Արծաթագործ ։ քույումճի ։
l'orrore, լ՛ օռռօռէ. Գարշութիւն, սարսափ ։ Թիքսինէ- մէ. քօրքունճ ։
l'ospitale, լ՛ օսբիթալէ. Անկելանոց ։ հասթախանէ ։
l'oste, լ՛ օսթէ. Պանդոկապետ ։ մէհմանաճը ։
l'ottobre, լ՛ օթթօպռէ. Հոկտեմբեր ։ Թէշրինի էվվէլ ։
l'ottone, լ՛ օթթօնէ. Արոյր ։ փիրինճ ։

Յօդուած . Ը.

ՀՈԼՈՎՈՒՄՆ ՉՈՐՐՈՐԴ.

Օրինակ առաջին.

Ի վերայ արական անուան սկսելոյ 'ի պարզ բաղաձայնէ :

Singolare, սինկօլարէ.			Եզական. Միւֆրէտ.
Հոլ.			
1. il,	իլ	Capo,	Ուղ. Գլուխ : Պաշ.
2. del,	տէլ	Քա՛փօ.	Սեռ. գլխոյ : պաշըն.
3. al,	ալ		Տրակ. 'ի գլուխ : պաշայ.
4. il,	իլ		Հայց. զգլուխ : պաշը.
5. o,	օ		Կոչ. ով գլուխ : եա՛ պաշ.
6. dal,	տալ		Բաց. 'ի գլխոյ : պաշտան :.

Plurale, փլուրալէ.			Յոգնական. Ճէմի.
Հոլ.			
1. i,	ի	Capi,	Ուղ. Գլուխք : Պաշլէր.
2. de',	տէ՛	Քա՛փի.	Սեռ. գլխոց : պաշլէրին.
3. a',	ա՛		Տրակ. 'ի գլուխս : պաշլէրէ.
4. i,	ի		Հայց. զգլուխս : պաշլէրի.
5. o,	օ		Կոչ. ով գլուխք : եա՛ պաշլէր.
6. da',	տա՛		Բաց. 'ի գլխոց : պաշլէրտէն :

Ըստ այսմ հոլովման բազում անուանք են . յորոց զսակաւս դնեմք :

il Bacino, իլ պաչինօ. Կոնք : լէկէն :
il baleno, իլ պալէնօ. Փայլակն : շիմշէք :
il ballo, իլ պա՛լլօ. Կաքաւ : քալլըղը, սըչրամա :
il bambino, իլ պամպինօ. Տղայ ստնդիեաց : քուճուգ. չօճուգու :

Ո,

il banco, իլ պանքօ. Տախտ, բազմոց. տրապէզ: սօֆֆա, Թէզկեահ:

il bando, իլ պանտօ. Հրաման հրատարակել: կամ՝ աք-սոր: Ֆէրման: կամ՝ սիւրկիւն:

il bastardo, իլ պասթարտօ. Պոռնկորդի: փիճ, վէ-լէտի զինա:

il bastimento, իլ պասթիմէնթօ. Նաւ: կէմի:

il battello, իլ պաթթէլլօ. Նաւակ. ակատ: քայըգ:

il battesimo, իլ պաթթէզիմօ. Մկրտութիւն: վաֆթիզ:

il battisterio, իլ պաթթիսթէրիօ. Մկրտարան: չէօմէթ-կեահ:

il battitojo, իլ պաթթիթօյօ. Դռնահար: քափու Թագ-Թագը:

il biglietto, իլ պիլլիէթթօ. Նամակ, գիր համառօտ: Թէսկէրէ:

il biscotto, իլ պիսքօթթօ. Պաքսիմատ: կէվրէկ:

il bordo, իլ պօրտօ. Կողք նաւի: կէմինին եանը:

il braccio, le braccia, իլ պրաչչօ. լէ պրաչչա. Բա-զուկ: կամ՝ կանգուն: քօլ: կամ՝ արշին:

il bricciolo, իլ պրիչչօլօ. Ծիրանենի: զէրտալը՝ եա քայսըի աղաճը:

il brodo, իլ պրօտօ. Արգանակ: էթ սույու:

il buco, իլ պուքօ. Ծակ: տէլիք:

il budello, le budella, իլ պուտէլլօ, լէ պուտէլլա. Աղիք, փորոտիք: գառնըրըն իչի, պաղըրսագ:

il butiro, իլ պութիրօ. Կոգի: Թէրէ եաղը:

il Cadavero, իլ քատավէրօ. Դի. շաղեղ: լէշ:

il cadetto, իլ քատէթթօ. Կրսեր որդի: քիւչիւք էվլատ:

il calamaro, իլ քալամառօ. Կաղամար: տիվիթ:

il calcagno, le calcagna, իլ քալքաննօ, լէ քալքաննա. Կրունկն: էօքչէ:

il caldo, իլ քալտօ. Ջերմութիւն, տապ: սըճագլըգ:

il cammino, իլ քամմինօ. Ճանապարհ: կամ՝ վառարան: եօլ: կամ՝ օճագ:

il canonico, իլ քանօնիքօ. Կանոնիկոս: քանօնիք:

il canovajo, կամ cana", իլ քանօվայօ, քանա". Մատակա-րար, տնտես: քիլէրճի:

il canto, իլ քանթօ. Երգ: կամ՝ կողմն, անկիւն: իր-լամիշ: կամ՝ Թարաֆ, քէօշէ:

il capello, li, իլ քափէլլօ, լի. Մազ, հերք: սաչ. քըլ:

il

il capo, իլ քա՛բօ. Գլուխ ։ կամ՝ ծայր ։ կամ՝ առաջնորդ ։ Պետ ։ կամ՝ ուժ. քենար ։ կամ՝ սկզբնական պատճառ ։

capo dell' anno, քա՛բօ տէլլ՛ա՛ննօ. Տարեգլուխ ։ նոր տարի ։

il cappello, իլ քաբբէ՛լլօ. Խոյր երեսապատուոյ ։ շափքա ։

il cappero, cappari, իլ քա՛բբէռօ, քաբբա՛րի. Կապարի ։ քէպէրէ ։

il carciofo, կամ carciofoli, իլ քարչիօ՛ֆօ. քարչիօ՛ֆօլի. Էնկինար ։

il castagnetto, իլ քասթանյէ՛թթօ. Ամրոց շագանակի ։ քէսթանէլիք ։

il castagno, իլ քասթա՛նյօ. տես յերես. 21 ։

il castello, իլ քասթէ՛լլօ. Բերդ ։ քալէ ։

il castrato, իլ քասթրա՛թօ. Ներքինացեալ, կամ մոզի ։ կամ՝ ներքինի ։ իւնէնմիշ քօյուն. քօյուն էթի ։ կամ՝ խասիմ ։

il catarro, իլ քաթա՛ռռօ. Հարբուխ, տաղտուկ ։ զկա քերամ. սէլքամ ։

il catenaccio, իլ քաթէնա՛չչօ. Աղխ, նիգ ։ սուրկիւ ։

il catino, իլ քաթի՛նօ. Կոնք՝ ի լուացուոյ, կոնքի ։ չանաք. չէօմլէք ։

il cavallo, իլ քավա՛լլօ. Ձի, երիվար ։ աթ, պէկիր ։

il cavolo, իլ քա՛վօլօ. Կաղամբ ։ լահանա ։

cavoli capucci, քա՛վօլի քաբու՛չչի. Գլուխք կաղամբի ։ պաշ լահանա ։

cavoli fiori, քա՛վօլի ֆիօ՛րի. Քառնապիթ ։

cavoli salati, քա՛վօլի սալա՛թի. Թթուեալ կաղամբք ։ լահանա թուրշիսի ։

il cenno, իլ չէ՛ննօ. Ակնարկութիւն ։ իշարէթ ։

il centinajo, իլ չէնթինա՛յօ ։ տես յերես 23 ։

il cervello, իլ չէռվէ՛լլօ. Ուղեղ ։ պէյին ։

il cervo, իլ չէ՛ռվօ. Եղջերու ։ կէյիք ։

il cesso, իլ չէ՛սսօ. Արտաքնոց ։ այաք եօլու ։

il chiodo, իլ քիօ՛տօ. Բեեռ ։ էքսէր ։

il chirurgo, իլ քիրու՛րկօ. Վիրաբոյժ ։ ճէռահ ։

il cielo, իլ չիէ՛լօ. Երկինք ։ կէօք, սէմա ։

il ciglio, իլ չի՛լյօ. տես յերես. 32 ։

il cittadino, իլ չիթթատի՛նօ. Քաղաքացի ։ շէհիրլի ։

il collo, իլ քօ՛լլօ. Պարանոց ։ պօյուն ։

il colombajo, իլ քօլօմպա՛յօ. Աղաւնոց ։ կէօկէրճինլիք ։

il

il colombo, իլ քօլօմպօ. տես յերես. 19։
il coltello, իլ քօլթէլլօ. Դանակ։ պուչաք։
il compagno, իլ քօմփանյէօ. Ընկեր։ էշ, եօլտաշ։
il concilio, իլ քօնչիլիօ. Ժողով։ մէճլիս, ախվան։
il confetto, իլ քօնֆէթթօ. Շաքարեղէն։ շէքէրլէմէ։
il coniglio, իլ քօնիլիօ. Ճագար։ տատա թավշանը։
il consiglio, իլ քօնսիլիօ. Խորհուրդ։ միւշավէրէ։
il contadino, իլ քօնթատինօ. Գեղջուկ։ քէօյլիւ։
il conto, իլ քօնթօ. Հաշիւ։ հեսապ։
il contraveleno, իլ քօնթրավէլէնօ. Անդեղայ։ փանզեհիր։
il convento, իլ քօնվէնթօ. Վանք։ եւ ժողով։ եւ դասն։ միաբանութիւն։ եւ ձեմիեթ։ եւ քավմ։
il coperchio, իլ քօփէրքիօ. Կափարիչ։ քափաք։
il coppo, իլ քօփփօ. Կղմինտր։ քէրէմիտ։
il corpo, իլ քօրփօ. Մարմին։ եւ փոր։ թէն. եւ գաւդըն։
il corvo, իլ քօրվօ. Ագռաւ։ քուզղուն։
il cosciotto, իլ քօշօթթօ. Ազդր։ պուտ։
il cotogno, իլ քօթօնյօ. Ծառ սերկեւիլի։ այվա աղաճը։
il Cristo, իլ քրիսթօ. Քս։ քրիստոս։ մէսիհ։
il cucchiajo, ... ro, իլ քուքքիայօ, ռօ. Դգալ։ գաշըգ։
il cugino, իլ քուճինօ. Երկուց եղբարց կամ քերց որդի։ իքի գարտաշ եա քըզգարտաշ օղլու։
il Danaro, ... dena." իլ տանարօ. տէնա". Դրամ. փող։ աքչէ։
il danno, իլ տաննօ. Վնաս, տույժ։ զարար. զիյան։
il dattero, իլ տաթթէրօ. Արմաւենի. արմաւ։ խուրմա աղաճը, խուրմա։
il dazio, իլ տացիօ. Մաքս, տուրք։ կիւմրիւկ, վէրկի։
il debito, իլ տէպիթօ. Պարտիք։ պօրճ։
il decimo, իլ տէչիմօ. Տասանորդ։ օնտէ պիր, օնտալըք։
il decreto, իլ տէքրէթօ. Վճիռ։ սիճիլ։ պույրուլթու։
il delfino, իլ տէլֆինօ. Դելփին։ եօնօս պալըղը։
il delitto, իլ տէլիթթօ. Յանցանք։ սուչ, քապահէթ։
il demonio, իլ տէմօնիօ. Դեւ։ ճինն, շէյթան։
il dentro, իլ տէնթրօ. Ներքին իրք։ իչէրիսի։
il deposito, իլ տէփօզիթօ. Աւանդ։ էմանէթ։
il deputato, իլ տէփութաթօ. Հրեշտակ, պատգամաւոր, մա

փոխանորդ : Եւլն , միւպաշեր , վէքիլ :

il deserto , իլ տէզէ՛րթօ · Անապատ : չօլ :

il detto · իլ տէ՛թթօ · Խօսք , բան : սէօզ , լագըրտը :

il diacono , իլ տիա՛գօնօ · Սարկաւագ : շէմմաս :

il diario , իլ տիա՛րիօ · Օրացոյց : րուզնամէ :

il diavolo , իլ տիա՛վօլօ · Սատանայ , դեւ : շէյթան :

il diffetto , իլ տիֆֆէ՛թթօ · Պակասութիւն : էքսիքլիք :

il digiuno , իլ տիճիու՛նօ · Ծոմապահք : օրուճ , փէրհիզ :

il diletto , իլ տիլէ՛թթօ · Անուշ : հազզ :

il diluvio , իլ տիլու՛վիօ · Ջրհեղեղ : սու թուֆանը :

Dio , Iddio , տի՛օ , իտտի՛օ · Ած : Ալլահ : Թանրը :

il diritto , կմ dritto , իլ տիրի՛թթօ · տրի՛թթօ · Իրաւունք : հագգ :

il discepolo , իլ տիշէ՛փօլօ · Աշակերտ : շակիրտ :

il discorso , իլ տիսքօ՛րսօ · Զրուցատրութիւն : լագըրտը :

il disegno , իլ տիզէ՛ննէօ · Օրինակ , տիպ : ռէսմ :

il dito , իլ տի՛թօ · տես յերես. 23 :

il dominio , իլ տօմի՛նիօ · Տէրութիւն · իշխանութիւն : սահիպլըք , հիւքիւմ :

il dono , տօ՛նօ · Պարգեւ : հէտիյէ , փիշքէշ :

il doppio , իլ տօ՛փփիօ · Կրկնապատիկ : իքի քաթ :

il drappo , իլ տրա՛փփօ · Մետաքս : կամ այլ ազնուական հագնելիք : կամ եսվապ :

il dubbio , իլ տու՛պպիօ · Կարծիք , երկբայութիւն : իշքիլ շիւպհէ :

il Fabbro , իլ ֆա՛պպրօ · Դարբին : չիլինկիր :

il facchino , իլ ֆաքքի՛նօ · Բեռնակիր : համալ :

il fagiano , իլ ֆաճիա՛նօ · Փասիան : սիւլիւն :

il fagiuolo , իլ ֆաճիուօ՛լօ · Լոբիա : պէօկրիւճէ :

il fagotto , իլ ֆագօ՛թթօ · Կապոց բեռին , քուրձ : տէնկ , իւք :

il fallo , իլ ֆա՛լլօ · Վրիպակ : եանլըշլըք :

il falso , իլ ֆա՛լսօ · Ստութիւն : եալան :

il fango , իլ ֆա՛նկօ · Տիղմ : չամուր , պալչըք :

il farro , իլ ֆա՛ռռօ · Ձաւար : պուլկուր :

il fascio , իլ ֆա՛շիօ · Խուրձ : տէմէթ :

il fastidio, իլ ֆասթի՛տիօ · Նեղութիւն , տաղտուկ , ձանձրանք : սըքընթը · ուսանմաքլըք , իգրահ :

il fastigio , իլ ֆասթի՛ճիօ : Կատար , գագաթն : թէփէ :

il fatto , իլ ֆա՛թթօ · Գործ , արար , իր , իշ · սուն :

il

il febbrajo, իլ ֆէպպրա՛յօ · Փետրվար ։ շուպաթ ։
il fegato, իլ ֆէ՛կաթօ · Լեարդ ։ ճիյէր ։
il fenomeno, իլ ֆէնօ՛մէնօ · Երեւոյթ կամ դործ բնութ ։
il fermento, իլ ֆէռմէ՛նթօ · Խմոր ։ մայա ։
il ferro, իլ ֆէ՛ռռօ · Երկաթ ։ տէմիր ։
il fianco, իլ ֆիա՛նքօ · Կուշտ · մարմին · կողմն ։ պօշ պէօվրէկ ։ պէտէն ։ թարաֆ ։
il fiasco, իլ ֆիա՛սքօ · Սրուակ դինւոյ ։ պատիյէ · ֆիաշքա ։
il fiato, իլ ֆիա՛թօ · Շունչ, հողմ ։ նէֆէս · եէլ ։
il fico, կամ figo, իլ ֆի՛քօ · Ֆի՛կօ · տես յերես 21.
il fieno, իլ ֆիէ՛նօ · Խոտ ։ օթլուք, պիչէն ։
il figliastro, իլ ֆիլիա՛սթռօ · Խորթ ուստր ։ էօյէ օղլան ։
il figlio, իլ ֆի՛լլիօ · Որդի, ուստր ։ օղուլ, օղլան ։
il figlioccio, իլ ֆիլիօ՛ճճիօ · Սան ։ վաֆթիզ էվլատը ։
il filo, իլ ֆի՛լօ · Թել · առաղանի ։ թէլ, իփլիք ։
il filosofo, իլ ֆիլօ՛զօֆօ · Իմաստասէր ։ ֆէյլէսուֆ ։
il finocchio, իլ ֆինօ՛քքիօ · Սամիթ ։ ռէզէնէ ։
il fiorino, իլ ֆիօռի՛նօ · Ֆլորին ։ ֆօլինթ ։
il fisco, իլ ֆի՛սքօ · Գանձ արքունի ։ միրի, պէյթիւլմալ ։
il fisionomo, կամ fiso, իլ ֆիզիօնօ՛մօ, ֆի՛զօ · Խառնադիմայ ։ սահրայ ֆիրասէթ ։
il fittajuolo, իլ ֆիթթայուօ՛լօ · Վարձուոր տեղւոյ ։ քիրաճի ։
il fitto, իլ ֆի՛թթօ · Վարձ տեղւոյ ։ քիրա ։
il flato, իլ ֆլա՛թօ · Փուք ։ եէլ, օսուրուք ։
il flusso, իլ ֆլու՛սսօ · Թանչք ։ իսհալ ։
il foglio, իլ ֆօ՛լլիօ · Թերթ թղթոյ ։ թապագա ։
il fondaccio, իլ ֆօնտա՛ճճիօ · Մրուր, դիրտ ։ թօրթու, չեօքիւնթ ։
il fondamento, իլ ֆօնտամէ՛նթօ · Հիմն ։ թէմէլ ։
il fondo, իլ ֆօ՛նտօ · Խորութիւն · յատակ ։ տիպ ։
il forestiero, կամ re, իլ ֆօռէսթիէ՛ռօ · ռէ · Օտարական, եէպ ։ ղարիպ ։
il formaggio, կամ cacio, իլ ֆօռմա՛ճճիօ, քա՛ճիօ · Պանիր ։ փէնիր ։
il fornaciajo, իլ ֆօռնաչիա՛յօ · Գործաւոր փռան ։ քիւլհանճի, ֆուռունճի ։
il fornajo, իլ ֆօռնա՛յօ · Հացթուխ ։ էքմէքճի ։
il fornello, իլ ֆօռնէ՛լլօ · Կրակարան, կամ թոնիր փոքր ։ օճաքլըք, չըհուտ օճաղը ։

il fornimento, իլ ֆօռնիմէնթօ . Կազմ, կարգաւորի, կազ-մած : եարաղ, փուսաթ, թէտարիկ :

il forno, իլ ֆօռնօ . Փուռն . Թոնիր : Ֆուռուն :

il fosso, իլ ֆօսսօ . Փոս, գուբ : խէնտէք, չուքուր :

il fratello, իլ ֆռաթէլլօ . Եղբայր : գարտաշ :

il freddo, իլ ֆռէտտօ . Ցուրտ : սօուք, սօուքլըգ :

il frenajo, իլ ֆռէնայօ . Սանձագործ : կէմճի :

il freno, իլ ֆռէնօ . Սանձ : կէմ :

il fresco, իլ ֆռէսքօ . Զովութիւն : սէրինլիք :

il frumento, կամ form, իլ ֆռումէնթօ . ֆօռմ . Ցորեան : պուղտայ :

il fruttajolo, իլ ֆռութթայօլօ . Պտղավաճառ : եէմիշ-ճի, մանավ :

il frutto, իլ ֆռութթօ . Պտուղ, միրգ : եէմիշ . մէյվէ :

il fummo, կամ fumo, իլ ֆումմօ, ֆումօ . Ծուխ : թիւ-թիւն :

il fungo, իլ ֆունկօ . Սունկ : մանթար :

il fuoco, իլ ֆուօքօ . Հուր, կրակ : աթէշ :

il furto, իլ ֆուռթօ . Գողութիւն, գողօն : խըրսըզլըք :

il fuso, իլ ֆուզօ . Իլ : իլիք :

il Gabbano, իլ կապպանօ . Ծիրանոց թէրզիմանուոր : քէ-րաքէ, եափունճաւ :

il gabinetto, իլ կապինէթթօ . Ներքին սենեակ : մահ-րէմին օտասը :

il galantuomo, իլ կալանթուօմօ . Այր աղնուական : քէրիմզատէ, մըղավէթ :

il galeotto, իլ կալէօթթօ . Նաւավարի կալերայի : քիւ-րէքճի, չէքտիրի մայլանճըր :

il gallinaccio, իլ կալլինաչչօ . Հնդկահաւ : հինտ թավուղու :

il gallinajo, իլ կալլինայօ . Հաւնոց : քիւմէս :

il gallo, իլ կալլօ . Աքաղաղ : խօրօզ :

il gambero, իլ կամպէռօ . Խաչափառ : չաղանօզ . լէնկէչ :

il ganghero, իլ կանկէռօ . Ծղխնի : քափու ռէզէսի :

il garbino, կամ gherbino, իլ կառպինօ . կէռպինօ . քա-ռա եէլ :

il garofano, իլ կառօֆանօ . Մեխակ, շահոգբամ : քարէնֆիլ :

il gastigo, իլ կասթիկօ . Պատիժ : Թաղիր :

il gatto, la gatta, իլ կաթթօ, լա կաթթա . Կատու . քէտի

il gelo, իլ ճէլօ. Սառն . սառոյց : տօնղ, պուզ :
il gemito, իլ ճէմիթօ. Հառաչանք, ողբումն : ինլէմէ. աղլայիշ :
il genero, իլ ճէ՛նէռօ. Փեսայ : տամատ, կիւվէյի .
il genio, իլ ճէ՛նիօ. Ախորժ կամ խիղճ բնական : թապիէթ, խէֆիյէթ :
il genajo, կամ naro, իլ ճէննա՛յօ, նա՛ռօ. Յունվար. քեանունի սանի :
il gentiluomo, իլ ճէնթիլուօ՛մօ. Սեպուհ, ազատ : պէկ զատէ :
il geografo, իլ ճէօ՛կռաֆօ. Երկրագիր, աշխարհագիր : խէթթաթթիւլ պիլատ :
il germano, իլ ճէռմա՛նօ. Հարազատ : էօզ քարտաշ :
il germoglio, իլ ճէռմո՛լյօ. Ընձիւղ : ֆիլիզ, նիհալ :
il gesso, իլ ճէ՛սսօ. Գաճ : ալչը :
il gesto, իլ ճէ՛սթօ. Շարժմունք, վարուժն : քըմըլտանըշ, թէփրէնիշ : տես և յեր. 23 :
il ghetto, իլ կէ՛թթօ. Օթեւան հրէից : չըֆութ թօնլըղը :
il ghiaccio, կամ giaccio, իլ կիա՛չչօ, ճա՛չչօ. Սառն : պուզ :
il giardinajo, niere, իլ ճիառտինա՛յօ, նիէ՛ռէ. Մշակ բուրաստանի : պախչէճի :
il giardino, իլ ճիառտի՛նօ. Բուրաստան : պախչէ :
il giglio, իլ ճի՛լյօ. Շուշան : զամպագ :
il ginepro, իլ ճինէ՛փռօ. Գիհի : արտըճ աղաճը :
il ginocchio, իլ ճինո՛քքիօ. տես յերես 23 :
il giogo, իլ ճիօ՛կօ, Լուծ : պօյունտուրուգ :
il giorno, իլ ճիօ՛ռնօ. Օր : կա՛ տիւն : կիւն : կա՛ կիւնտիւզ :
giorno di festa, ճիօ՛ռնօ տի ֆէ՛սթա. Օր տօնի : էօրթու կիւնի :
giorno di lavoro, ճիօ՛ռնօ տի լավո՛ռօ. Օր գործոյ : իշ կիւնի :
il giorno di Pasqua, իլ ճիօ՛ռնօ տի փա՛սգուա. Օր պասեքի, զատիկ : փասքալեա կիւնի :
il giorno de' morti, իլ ճիօ՛ռնօ տէ՛ մո՛ռթի. Օր մեռելոց : էօլիւլէր կիւնի :
il primo giorno dell' anno, իլ փռի՛մօ ճիօ՛ռնօ տէլլ' ա՛ննօ. Առաջին օր տարւոյ : եըլըն իլք կիւնի :
l' ultimo giorno dell' anno, լ' ու՛լթիմօ ճիօ՛ռնօ տէլլ'

մ՛ննօ . Վերջին օր տարւոյ : եըլըն սօնը կիւնիւ :

i giorni della settimana, ի ճիօ՛ռնի տէլլա սէթթիմա՛նա .

Աւուրք շաբաթու : հաֆթա կիւնլէրի :

il lunedì, իլ լունէտի՝ . Երկուշաբթի : պազար էրթէսի :

il martedì, իլ մառթէտի՝ . Երեքշաբաթի : սալը :

il mercordì, իլ մէռքօռտի՝ Չորեքշաբթի : չարշամպա :

il giovedì, իլ ճիօվէտի՝ . Հինգշաբաթի : փէրշէմպէ :

il venerdì, իլ վէնէռտի՝ . Ուրբաթ : ճումաա :

il sabato, սա՛պաթօ . Շաբաթ : ճումաա էրթէսի :

il giro, իլ ճի՛ռօ . Շրջանակ, շրջան : չէվրէ, տէվր :

il giubileo, իլ ճիուպիլէ՛օ . Յոբելեան, ներողութիւն լիակատար :

il giudeo, իլ ճիուտէ՛օ . Հրեայ : եէհուտի, ճըհուտ :

il giudicio, կամ zio, իլ ճիուտի՛չիօ, ցիօ . Դատաստան : չէրիէթ :

il giugno, իլ ճի՛ուննէօ, Յունիս : հազիրան :

il giuoco, իլ ճիուօ՛քօ . Խաղ : օյուն :

il globo, իլ կլօ՛պօ : Գունտ : թօփ, կիւլլէ :

il gobbo, իլ կօ՛պպօ, Սապատող : քամպուր :

il golfo, իլ կօ՛լֆօ . Ծոց ծովու : տէնիզ քուլաղը, կէօ- քօյնու :

il gomito, le gomita, իլ կօ՛միթօ, լէ կօ՛միթա . Արմուկ: կամ՝ կանգուն : տիրսէք : կամ՝ արշըն :

il gonfio, իլ կօ՛նֆիօ . Այտուց, ուռոյց : շիշ, քա- պարձըք :

il governo, իլ կօվէ՛ռնօ . Իշխանութի, պետութի : էյա- լէթ, տէօվլէթ :

il grado, իլ կռա՛տօ . Աստիճան : պասամաք : կամ՝ մէր- թէպէ, փայէ :

il granajo, իլ կռանա՛յօ . Շտեմարան : ամպար :

il granchio, իլ կռա՛նքիօ . Խեցգետին : խըլթըքօզ :

il grano, իլ կռա՛նօ, Ցորեան, եայլ սերմնիք: պուղ- տայ, տանէ :

il grappo, grappolo, իլ կռա՛փփօ, կռա՛փփօլօ . Ողկոյզ: սալքըմ :

il graspo, իլ կռա՛սփօ . Ողկոյզ անխաղող : տանէսիզ սալքըմ :

il grasso, իլ կռա՛սսօ . Ճարպ : կամ՝ աղբ : իչ եաղը : կամ՝ կիւպրէ :

il greco, իլ կռէ՛քօ . Յոյն, հոռոմ : ուռում :

il grembo, իլ կռէ՛մպօ . Գոգ : քուճագ :

il grido, le grida, իլ կրիտօ, լէ կրիտա : Բարբառ, գոչումն : ձայնըրըշ, ձայնմաթա :

il guadagno, իլ կուատանիօ • Շահ, շահեկանութիւն : քազանճ, ֆայտայ :

il guantajo, իլ կուանթայօ • Ձեռնոցագործ : էլտիվէնճի :

il guanto, իլ կուանթօ • Ձեռնոց : էլտիվէն :

il guardiano, իլ կուարտիանօ • Պահապան, տեսուչ : պէքճի, կէօզէտիճի :

il guasto, իլ կուաստօ • Աւեր, եղծումն : պէրպատօլըշ, խարապ :

il gusto, իլ կուստօ • Համ : եւ՝ ճաշակելիք : տատ : եւ՝ զաւքէ :

il Labbro, իլ լապպրօ • տես յերես • 23 :

il ladro, իլ լատրօ • տես յերես • 5 :

il lago, իլ լակօ • Լիճ : կէօլ :

il laico, իլ լայիքօ • Աշխարհական : տիւնեավի, տիւնեայըք :

il lambicco, կամ lim" • իլ լամպիքքօ, լիմ" • Ցքահան գործի : իմպիք :

il lamento, իլ լամենթօ • Տրտունջ, գանգատ : շէքեա, շիքայէթ :

il lampo, իլ լամփօ • Փայլակն, շիմշէք :

il lardo, իլ լարտօ • Ճարպ կամ պըրթութն խոզի : տօնուզ եաղը :

il largo, իլ լարկօ • Լայնութիւն, ընդարձակութիւն : էնլիք, մէյտան :

il lavacro, իլ լավաքրօ • Աւազան : հավուզ :

il lavoro, իլ լավօրօ • Աշխատութիւն • գործ. արարեալ : զահմէթ • իշլէնմիշ շէյ :

il lavro, իլ լավրօ • Դափնի : Թէֆնէ :

il legato, իլ լէկաթօ • Դեսպան : էլչի :

il legnajuolo, իլ լէնիայուօլօ • Հիւսն : տիւլկէր :

il legno, իլ լէնիօ • Փայտ : եւ՝ նաւ : օտուն : եւ՝ կէմի :

il lembo, իլ լէմպօ • Քղանցք, ստորոտ • ծայր : փէշ, էթէք, քէնար :

il lenzuolo, իլ լէնձուօլօ • Սաւան : չարշաֆ :

il lesso, կամ l' allesso, իլ լէսսօ, լ' ալլէսսօ • Խաշեալ միս կամ այլ ինչ : հաշլանմըշ :

il letto, իլ լէթթօ • Անկողին : տէօշէք, եաթաք :

il libello, իլ լիպէլլօ • Գրքոյկ : քիթապճըք •

il librajo, [illegible]
il libro, [illegible] • Գիրք : [illegible]
il lievito, [illegible]
il lino, [illegible] • Վուշ : [illegible]
il lissio, [illegible] rannio, [illegible]
il lucifero, [illegible]
il lucignolo, [illegible]
il luglio, [illegible]
il lunario, [illegible]
il lunatico, [illegible]
il lungo, [illegible]
il luogo, [illegible]
il lupo, la lupa, [illegible]
il lusso, [illegible]
il lustro, [illegible]
il Macellajo, [illegible]
il maestro, [illegible]
il maggio, [illegible]
il magio, [illegible] mago, [illegible]
il magistrato, [illegible]
il maglio, [illegible]
il malanno, [illegible]
il malato, [illegible]
il mancino, [illegible]
il mandato, [illegible]
il mandolato, [illegible]
il madorlo, [illegible]
il maneggio, [illegible]
il manico, [illegible]
il manicoldo, [illegible]

Digitized by Google

il maniscalco, իլ մանիսքալքօ․ Պայտար ։ Նալպանտ ։
il mantello, իլ մանթէլլօ ․ Վերարկու, ապարօշն ։ Ֆերրաճէ․ քէրաքէ ։
il marinajo, naro, իլ մարինայօ նարօ․ Նաւավար ։ կէմիճի ։
il marito, իլ մարիթօ․ Այր ։ քօճա, էր ։
il marmo, իլ մարմօ․ Մարմարիոն ։ մէրմէր ։
il martello, իլ մարթէլլօ․ Ուռն, մուրճ ։ չէքիճ ։
il martirio, իլ մարթիրիօ․ Մարտիրոսութիւն ։ շէհիտլիք ։
il marzo, իլ մարծօ․ Մարտ ։
il maschio, իլ մասքիօ․ Արու ։ էրքէք ։
il matrimonio, իլ մաթրիմօնիօ․ Ամուսնութիւն, պսակ ։ Նիքեահ, էվլիլիք ։
il mazzo, իլ մածծօ․ Խուրձ, տրցակ, փունջ ։ տէստէ, տէսթէ, թութամ ։
il medico, իլ մէտիքօ․ Բժիշկ ։ հէքիմ ։
il melagrano, իլ մէլակրանօ․ Նռնենի ։ նառ աղաճը ։
il melarancio, իլ մէլարանչիօ․ Նարնջենի ։ թուրունճ աղաճը ։
il meliaco իլ մէլիաքօ․ Ծիրանենի ։ զէրտալի աղաճը ։
il membro, իլ մէմպրօ․ տես յերես․ 23 ։
il mento, իլ մէնթօ․ Կզակ ։ չէնէ, էնէկէ ։
il mercato, իլ մէրքաթօ․ Վաճառանոց ։ չարշը ։
il mercurio, իլ մէրքուրիօ․ Սնդիկ ։ ժիվա ։
il meriggio, իլ մէրիճճօ․ Միջօրեայ ։ էօյլէ վաքթը ։
il merito, իլ մէրիթօ․ Արժանիք, վաստակք, արդիւնք ։ խիտմէթ, ախլաք ։
il metallo, իլ մէթալլօ․ Մետաղք, հանք ։ մատէն ։
il metodo, իլ մէթօտօ․ Կարգ, ոճ ։ ուսուլ, նիզամ ։
il mezzo, իլ մէծծօ․ Մէջ, միջոց ։ արա, օրթա ։
il mezzo giorno, իլ մէծծօ ճիօռնօ․ Օր հասարակ ։ էօյլէ, վաքթը ։
il migliajo, իլ միլեայօ․ տես յերես․ 24 ։
il miglio, իլ միլիօ․ տես յերես․ 24 ։
il ministerio, իլ մինիսթէրիօ․ Պաշտօն ։ խիզմէթ ։
il minuto, իլ մինութօ․ Վայրկեան․ կէս ։ տես․ Թանքիքէ ։
il miracolo, իլ միռաքօլօ․ Հրաշք ։ մուճիզէ ։
il misterio, իլ միսթէրիօ․ Խորհուրդ, գաղտնիք ։ սըռ ։
il muccio, իլ մուչչիօ․ Մաղձոտ ռնգաց․ խըլըմ ։ սումուք ։
il modello, իլ մօտէլլօ․ Գաղափար, նմանութիւն ։ էօրնէկ, ալամէթ ։

il modo, իլ մօտօ ։ Կերպ, եղանակ ։ Թարզ, ուսուլ ։
il momento, իլ մօմէնթօ ։ Վայրկեան ։ Թէքբէրէ ։
il monaco, իլ մօնաքօ ։ տես յերես ։ 24 ։
il mondo, իլ մօնտօ ։ Աշխարհ ։ տիւնեա, ալէմ ։
il monistero, իլ մօնիսթէրօ ։ Մենաստան ։ մանասթըր ։
il monumento, կամ moni․․ իլ մօնումէնթօ, մօնի․․ Շիրիմ
  մէզարլըխ, Թիւրպէ ։
il moribondo, կամ bundo, իլ մօրիպօնտօ, պունտօ ։ Հոգեվար ։ էօլէճէք ։
il moro, իլ մօրօ ։ Սեաւ հնդիկ ։ կամ եթեովպ ։ արապ ։
  կամ թութ աղաճը ։
il morso, իլ մօրսօ ։ Խածուած ։ ըսըրըշ ։
il mortajo, իլ մօրթաջօ ։ Սանդ ։ հավան ։
il morto, իլ մօրթօ ։ Դի, մեռեալ ։ լէշ, էօլիւ ։
il mortorio, կամ mortoro, իլ մօրթօրիօ, մօրթօրօ ։ Հանգստեան Թաղման ։ մէյիթ, մէյթ ։
il mosto, իլ մօսթօ ։ Քաղցու ։ շըրա ։
il mostro, իլ մօսթրօ ։ Հրէշ ։ մէսխի ։
il motivo, իլ մօթիվօ ։ Պատճառ, առիթ ։ սէպէպ ։
il moto, իլ մօթօ ։ Շարժումն ։ Թէփրէնիշ ։
il mulinajo, կամ naro, իլ մուլինաջօ, նարօ ։ Աղօրեպան ։
  տէյիրմէնճի ։
il mulino, կամ molino, իլ մուլինօ, մօլինօ ։ Աղօրիք ։
  տէյիրմէն ։
il mulo, կամ mula, իլ մուլօ, մուլա ։ Ջորի ։ քաթըր ։
il muro, իլ մուրօ ։ Որմ, պարիսպ ։ տուվար ։
il muscolo, իլ մուսքօլօ ։ Մկանունք ։ սինիրլի էթլէր ։
il musico, իլ մուզիքօ ։ Երաժիշտ ։ մուսիքար, խանէնտէ ։
il muso, իլ մուզօ ։ Դէմք շան, կամ մարդոյ ։ չէհրէ ։
il muto, կամ mutolo, իլ մութօ, մութօլօ ։ Համր ։ տիլսիզ ։
il Narancio ։ իլ նարանչօ ։ Նարինջ ։ Թուրունճ ։
il naso, իլ նազօ ։ Ռունգք, քիթ ։ պուրուն ։
il naufragio, իլ նաուֆրաճիօ ։ Նաւաբեկումն ։ կէմի
  փարչալանմագ ։
il navigio, կամ navilio, իլ նավիճիօ, նավիլիօ ։ Նաւ,
  խումբ նաւաց ։ կէմի, տէրեա թօնանմասը ։
il navolo, կամ navlo, իլ նավօլօ, նավլօ ։ Վարձ նաւու ։
  նավլըն ։
il necessario, իլ նէչէսսարիօ ։ Արտաքնոց ։ այաղեօլու ։
il negozio, իլ նէկօցիօ ։ Գործ ։ առուտուր ։ իշ ։ մուա_
  մէլէ

լաւհամ, տէրըշմէրէն :
il nembo, իլ նէմպօ · Տեղատարափ : սաղանակք :
il nemico, իլ նեմիգօ · Թշնամի : տիւշման :
il neofito, իլ նէօֆիթօ · Նորահաւատ : եէնի իմանա գէլմիշ :
il nerbo, իլ նէրպօ · տես յերես · Տ :
il nibbio, իլ նիպպիօ · Ցին : չայլաք :
il nidio, կամ nido, իլ նիտիօ, նիտօ · Բոյն : եուվա :
il nitro, իլ նիթրօ · Բորակ : կէօվէրչէլէ :
il nocciolo, իլ նօչչիօլօ · Կորիզ : չէքիրտէք :
il nocciuolo, իլ նօչչիուօլօ · Ծառ կաղնոյ : Ֆընտըք աղաճը :
il nodo, իլ նօտօ · Կնճիռն : տիւյիւմ, պիւքլիւմ :
il nonno, իլ նօննօ · Պապ : տէտէ :
il notajo, կամ ro, իլ նօթայօ, րօ · Գրագիր : քեաթիպ :
il novizio, իլ նօվիցիօ · Նորընծայ, նորեկ : աճէմի :
il numero, իլ նումէրօ · Թիւ, համար : սայը, հէսապ :
il nuncio, nunzio, իլ նունչիօ, նունցիօ · Դեսպան : էլչի :
il nuoto, իլ նուօթօ · Լող, լողալն : եիւզմէքլիք :
il nutrimento, իլ նուտրիմէնթօ · Սնունդ · կերակուր · պէսլէյիշ · եէմէք :
il nuvolo, իլ նուվօլօ · Ամպ : պուլութ :
il Pachetto, իլ փակէթթօ · Պաքրակ : տէսթէ :
il pagamento, կամ pago, իլ փագամէնթօ, փագօ · Վճարումն : էօտէյիշ :
il pagano, իլ փագանօ · Հեթանոս · կռապաշտ : պութփէրէսթ :
il palagio, կամ palazzo, իլ փալաճիօ, փալացցօ · Պալատ, ապարանք : սէրայ :
il palato, իլ փալաթօ · Քիմք : տամաղ :
il palco, իլ փալքօ · Ատամատաղ : կամ տեսարան : Թամաշա կամ թամաշա եէրի :
il palmizio : իլ փալմիցիօ · Արմաւենի : խուրմայ աղաճը :
il palmo, իլ փալմօ · Թիզ : քարըշ :
il palo, իլ փալօ · Ցից : քազըք :
il pampano, իլ փամփանօ · Տերև կամ ճիւղք որթոյ : ասմա եափրաղը, Փիտըն :
il panco, կամ la panca, իլ փանքօ, լա փանքա · Աթոռ, նստարան : իսքէմլի · Թրափէզէ :
il panno, panni, իլ փաննօ, փաննի · Չուխա : կամ հան

[illegible] ։ [illegible] ։ եւ՝ [illegible] ։

il papavero, իլ [illegible]. Մեկոն ։ [illegible] ։

il papero, ra, իլ [illegible]. Ձագ [illegible] ։ [illegible] ։

il pappagallo, իլ [illegible]. Թութակ ։ [illegible] ։

il paradiso, իլ [illegible]. Դրախտ ։ եւ՝ արքայութիւն ։ [illegible] ։ եւ՝ [illegible] ։

il paramento, իլ [illegible]. Զարդք [illegible], [illegible] ։

il parentado, կ՛ taggio, Ազգականութիւն ։ [illegible] ։

il parroco, իլ [illegible]. Ժողովրդապետ ։ [illegible] ։

il partito, իլ [illegible]. [illegible] ։ [illegible] ։

il parto, իլ [illegible]. Ծնունդ. [illegible] ։ [illegible] ։

il pascolo, իլ [illegible]. Արօտ, [illegible] ։ [illegible] ։

il passaggio, իլ [illegible]. Անցումն, [illegible] ։ [illegible] ։

il passaporto, իլ [illegible]. Հրովարտակ [illegible] ։

il passeggiero, կ՛ re, իլ [illegible]. Անցորդ, [illegible] ։ [illegible] ։

il passeggio, իլ [illegible]. [illegible] ։ եւ՝ [illegible] ։

il passo, իլ [illegible]. Քայլ ։ [illegible] ։

il pasticcio, իլ [illegible]. Կարկանդակ ։ [illegible] ։

il pasto, իլ [illegible]. Կերակուր ։ [illegible] ։

il patibolo, իլ [illegible]. Կախաղան ։ [illegible] ։

il patrigno, իլ [illegible]. Հօրու ։ [illegible] ։

il patrimonio, իլ [illegible]. Հայրենի [illegible] ։ [illegible] ։

il patriotto, իլ [illegible]. Քաղաքակից ։ [illegible] ։

il patto, իլ [illegible]. Դաշն, [illegible] ։ [illegible] ։

il peccato, իլ [illegible]. Մեղք ։ [illegible] ։

il peduccio, իլ [illegible]. Ոտն, [illegible] ։ [illegible] ։

il pegno, իլ [illegible]. Գրաւ ։ [illegible] ։

il

il pellegrino, [illegible]

il pelo, [illegible]

il penello, [illegible]

il pensiero, [illegible]

il pentimento, [illegible]

il perdono, [illegible]

il pericolo, [illegible]

il permesso, [illegible]

il persico, [illegible]

il personaggio, [illegible]

il peso, [illegible]

il petto, [illegible]

il pezzo, [illegible]

il piano, [illegible]

il piatto, [illegible]

il pidocchio, [illegible]

il pieno, [illegible]

il piloto, [illegible]

il pinocchio, [illegible]

il piombino, [illegible]

il piombo, [illegible]

il piovano, [illegible]

il piscio, [illegible]

il pisello, [illegible]

il pistacchio, [illegible]

il pistello, [illegible]

il plenilunio, [illegible]

il poco, [illegible]

il pollajo, [illegible]

il pollajuolo, [illegible]

il pollastro, tra, [illegible]

il pollo, [illegible]
il polso, [illegible]
il polverino, [illegible]
il pometo, [illegible]
il pomo, [illegible] mi, me, ma, [illegible]
il pondo, [illegible]
il popolo, [illegible]
il porcajo, [illegible]
il porcello, porchetto, [illegible]
il porco, [illegible]
il porro, [illegible]
il portamento, [illegible]
il portello, [illegible]
il portico, [illegible]
il portinajo, [illegible] naro, [illegible]
il porto, [illegible]
il possesso, [illegible]
il posto, [illegible]
il povero, [illegible]
il pozzo, [illegible]
il pranzo, [illegible]
il precetto, [illegible]
il prefetto, [illegible]
il pregno, [illegible]
il prelato, [illegible]
il premio, [illegible]
il prestito, [illegible]
il primogenito, [illegible]
il privilegio, [illegible]
il prò, [illegible]
il procaccio, [illegible]

Digitized by Google

il processo, [illegible]

il profitto, [illegible]

il proposito, [illegible]

il prossimo, [illegible]

il proto, [illegible]

il proverbio, [illegible]

il prugno, [illegible]

il pubblico, [illegible]

il pugnello, [illegible]

il pugno, [illegible]

il pungolo, [illegible]

il punto, [illegible]

il pupillo, [illegible]

il purgatorio, [illegible]

il putto, [illegible]

il puzzo, [illegible]

il Quadrato, [illegible]

il quadrivio, [illegible]

il quadro, [illegible]

il quarto, [illegible]

il quesito, [illegible]

il Racconto, [illegible]

il raddotto, [illegible]

il radichio, [illegible]

il rafano, ravano, [illegible]

il ragazzo, [illegible]

il raggio, [illegible]

il ragionamento, [illegible]

[illegible]

il ragnatelo, [illegible]

il ragno, [illegible]

il rammarico, [illegible]

il ramo, [illegible]

il rampino, կմ rampo, [illegible]

il raso, [illegible]

il rasojo, [illegible]

il refettorio, [illegible]

il regalo, [illegible]

il regno, [illegible]

il religioso, [illegible]

il remo, [illegible]

il reo, [illegible]

il respiro, [illegible]

il resto, [illegible]

il ribello, [illegible]

il ribrezzo, [illegible]

il ricamo, [illegible]

il ricapito, [illegible]

il ricompenso, [illegible]

il rifugio, [illegible]

il riguardo, [illegible]

il rimedio, [illegible]

il rimorso, [illegible]

il rio, կմ rivo, [illegible]

il riparo, [illegible]

il riposo, [illegible]

il riso, le risa, [illegible]

il

il riso, i risi; [illegible]
il risparmio, [illegible]
il rispetto, [illegible]
il ritiro, [illegible]
il rito, [illegible]
il ritorno, [illegible]
il ritratto, [illegible]
il rivendugliolo, [illegible]
il rombo, [illegible]
il rosajo, [illegible]
il rosario, [illegible]
il rosmarino, [illegible]
il rosso, [illegible]
il Sacco, [illegible]
il sacramento, [illegible]
il sacrificio, [illegible]
il saggio, [illegible]
il salario, [illegible]
il salmo, [illegible]
il salto, [illegible]
il saluto, [illegible]
il santo, [illegible]
il santolo, [illegible]
il saponajo, [illegible]
il sasso, [illegible]
il secchio, [illegible]
il secco, [illegible]
il secolo, [illegible]
il segno, [illegible]
il segretario, [illegible] secre", [illegible]

Հրապարակական . ատենադպիր : սըր. քեաթիպի :

il segreto, իլ սէկրէթօ . Խորհուրդ . գաղտնիք : սըր.

il selino, իլ սէլինօ . Քարաւն , քարոս : Մաղդանոս . քէրէվիզ :

il sellajo, կամ ro, իլ սէլլայօ, ռօ . Թամբագործ : էյէրճի :

il seminario, իլ սէմինարիօ . Ուսումնարան , դպրոց . տարրութեան լեռ :

il senato, իլ սէնաթօ . Ատեան , ատենակալք : ավագանի ավագան այանլարը :

il senno, իլ սէննօ . Խոհականութիւն . միտք : աքըլլը . ըրզ , աքլ :

il seno, իլ սէնօ . Ծոց : քօյթւն , քուճաք :

il senso, իլ սէնսօ . Զգայութիւն : հասսէ :

il sentimento, իլ սէնթիմէնթօ . Զգայումն . միտք . կարծիք : հասսէ . Փիքր . ջըյալ :

il sepolcro, իլ սէբօլքռօ . Գերեզման : մէզար :

il sequestro, իլ սէքուէսթռօ . Արգելում : զապթ :

il sereno, իլ սէռէնօ . Պարզութիւն , պարզ : աչըքլըք . այազ :

il servigio, կամ zio, իլ սէռվիճօ, ցիօ . Ծառայութիւն : խըզմէթ :

il servo, իլ սէռվօ . Ծառայ : խըզմէթքեար :

il sesso, իլ սէսսօ . Սեռ , բնութիւն արուի , կամ իգի : ճինս , ֆէրճ :

il sevo, կամ sego, իլ սէվօ, սէկօ . Ճարպ : մում եաղը :

il sibilo, կամ fischio, իլ սիպիլօ, ֆիսքիօ . Սուլիլն : ըսլըք :

il sigillo, իլ սիճիլլօ . Կնիք : մուհիւր :

il silenzio, իլ սիլէնցիօ . Լռութիւն : սուքութ :

il simbolo, իլ սիմպօլօ . Նշանակ : կամ հանգանակ : էլամէթ : կամ սալավաթ :

il sinistro, իլ սինիսթռօ . Ձախ : կամ ձախողակ : սօլ : կամ պէլա , Ֆէլաքէթ :

il sirocco, կամ lo scirocco, իլ սիռօքքօ, լօ շիռօքքօ . Հարաւահողմն : լօտօս :

il sito, իլ սիթօ . Տեղի . Նիստ : մէվքի , եաթըրմ :

il sobborgo, իլ սօպպօռկօ . Արուարձան : վարօշ :

il soccorso, իլ սօքքօռսօ . Օգնութիւն : իմտատ :

il socio, իլ սօճիօ . Ընկեր : եօլտաշ :

il soffietto, իլ սօֆֆիէթթօ . Փուք ձեռաց : քէօրիւք :

il soffio, իլ սօֆֆիօ , Փչումն : եօֆիւրիւշ :

il

il sogno, իլ սօնեօ. Երազ ։ տուշ ։
il solajo. իլ սօլայօ. Տախտակամած ։ սօֆֆիա, թաւէ թա տէօշէմէսի ։
il soldato, իլ սօլտաթօ. Զինուոր ։ Ճէնկչի ։
il soldo, իլ սօլտօ. Փող, դրամ ։ աքչէ ։
il solfanello, կամ zol", իլ սօլֆանէլլօ, ծօլ". Պատրոյգ ծծմբով ։ քիպրիթ. թութրաք ։
il solfo, կմ zolfo, իլ սօլֆօ, ծօլֆօ. Ծծումբ ։ քիւքիւրթ ։
il sommaco, իլ սօմմակօ. Աղտոր ։ սումաք ։
il sonetto, իլ սօնէթթօ. Ներբող ոտանաւոր ։ նիւքթէլիւ պէյթ ։
il sonno, իլ սօննօ. Քուն, նինջ ։ ույքու ։
il sospetto, իլ սօսբէթթօ. Կասկած ։ իշքիլ, շիւպհէ ։
il sospiro, իլ սօսբիրօ. Հառաչանք ։ ահ, հասրէթ ։
il sovrano, իլ սօվրանօ. Իշխան, թագաւոր ։ սուլթան, քրալ ։
il successo, իլ սուչչէսսօ. Եղք գործոյ, հանդիպումն ։ իշին սօնը, վաքըայ ։
il succhio, succo, sugo, իլ սուքքիօ, սուկկօ, սուկօ. Հիւթ ։ սու, սըքընթը ։
il sudario, իլ սուտարիօ. Թաշկինակ քրտան ։ իւզ սիլէճէք, տէսթիմէլ ։
il suddito, իլ սուտտիթօ. Հպատակ ։ թապի, րիայա ։
il suocero, իլ սուօչէրօ. Աներ ։ գայն աթա ։
il suono, իլ սուօնօ. Հնչիւն, ձայն ։ սէտա, աւազ ։
il Tabacco, իլ թապակկօ. Ծխախոտ, ընչադեղ ։ թիւթիւն. պուռուռուն օթը ։
il tabarro, իլ թապառռօ. Մեկնոց, արկանելի ։ եաղմուրլըք ։
il taglio, իլ թալիօ. Սայր ։ քըլըճըն աղըզը ։
il talento, իլ թալէնթօ. Կամք, խղձ ։ եւ՝ ձիրք բնութ. կէօնիւլ, իրատէթ ։ եւ՝ ֆիրասէթ, թուալէթ ։
il tamburino, իլ թամպուրինօ. Թմբկհար ։ տավուլճի ։
il tamburo, իլ թամպուրօ. Թմբուկ ։ տավուլ ։
il tappeto, իլ թաբբէթօ. Ակումբ՝ի բրդոյ, գորգ ։ քալի, խալի ։
il tartufo, կմ tartufolo, իլ թարթուֆօ, թարթուֆօլօ. Գետնախնձոր ։ տօմուզ էլմասը, եէր էլմասը ։
il tatto, իլ թաթթօ Շօշափելիք ։ եւ՝ հպումն ։ լէմս ։ եւ՝ տօքունմագ ։

il

Digitized by Google

il tavolino, [illegible]

il teatro, [illegible]

il tegolo, [illegible] la, [illegible]

il telajo, [illegible] ro [illegible]

il temperino, [illegible]

il tempio, [illegible]

il tempo, [illegible]

il teologo, [illegible]

il terremoto, [illegible]

il terreno, [illegible]

il territorio, [illegible]

il terzo, [illegible]

il tesoro, [illegible]

il tessuto, [illegible]

il testamento, [illegible]

il testimonio, [illegible]

il tetto, [illegible]

il timpano, [illegible]

il tinaccio, [illegible]

il tinello, [illegible] la, [illegible]

il tiranno, [illegible]

il titolo, [illegible]

il tocco, [illegible]

il tomo, [illegible]

il tondo, [illegible]

il torchio, [illegible]

il tormento, [illegible]

il torto, [illegible]

il transito, [illegible]

il trasporto, [illegible]

Digitized by Google

կէօշ, թաշըմաք :

il tratto, իլ թռաթթօ. Ձգումն : նա՛ անգամ : անթըւն նա՛ քերթէ :

il travaglio, իլ թռավա՛լյօ. Տառապանք, աշխատութիւն զահմէթ. ղամ. անեյրա :

il trebbio, իլ թռէպպյօ. Երեքգուղի : իւչ եօլ աղըզը :

il tributo, իլ թռիպու՛թօ. Հարկ. տուրք : խերաճ : վերկի :

il trionfo, իլ թռիօ՛նֆօ. Տօն յաղթութեան : զաֆէր, ալայ նիշանե :

il trono, իլ թռօ՛նօ. Աթոռ, գահ : թախթ :

il troppo, իլ թռօ՛պփօ. Առաւելապատութիւն : իֆրաթ, զիյատէլիք :

il tuono, իլ թուօ՛նօ. Որոտումն : կէօկ կիւրլէմէսի :

il Vangelo, lio, իլ վանճէ՛լօ, լյօ. Աւետարան, ինճիլ :

il vantaggio, իլ վանթա՛ճճօ. Շահ, օգուտ : ֆայտալըք

il vasellajo, իլ վազէլլա՛յօ. Բրուտ, կաւագործ : չէօմլէքճի :

il vaso, իլ վա՛զօ. Աման : քապ :

il vecchio, իլ վէ՛քքյօ. Ծեր : քօճամըշ :

il vedovo, իլ վէ՛տօվօ. Այր այրի : տուլ էր :

il veleno, իլ վէլէ՛նօ : Թոյն : աղու, զէհիր :

il vello, իլ վէ՛լլօ. Գեղմն. ասր : եափաղը :

il velo, իլ վէ՛լօ. Քօղ. վարագոյր : եօրթիւ. եաշմաք, փէշտամալ :

il ventaglio, իլ վէնթա՛լյօ. Հովահարոց : եէլփազէ :

il vento, իլ վէ՛նթօ. Հողմ : եէլ, րուզկեար :

il ventricolo, իլ վէնթրի՛քօլօ. Խաղխաղանոց : միտէ. իչ քէմիկէ :

il verno, իլ վէ՛րնօ. Ձմեռն : քըշ :

il vero, իլ վէ՛րօ. Ճշմարտութիւն : կէրչէքլիք, տօղրու :

il verso, իլ վէ՛րսօ : Ոտանաւոր : մէսրա, պէյթ :

il vescovo, իլ վէ՛սքօվօ. Եպիսկոպոս : եփիսքուփօս :

il vespero, կամ vespro, իլ վէ՛սփէռօ, վէ՛սփռօ. Երեկոյ : նա՛ երեկոյեան ժամ : աքշամ : նա՛ իքինտի նէմազը :

il vestigio, իլ վէսթի՛ճօ. տե՛ս յետքս. 23 :

il vestito, կամ vestimento, իլ վէսթի՛թօ, վէսթիմէ՛նթօ. Զգեստ, հանդերձ : էսպապ :

il vetrajo, կամ ro, իլ վէթռա՛յօ, ռօ. Ապակեգործ :

չի

չիշէճի, ճամճի:

il vetro, իլ վէթրօ. Ապակի: չիշէ, ճամ:

il vetturino, իլ վէթթուրինօ. Կառավար: արաբաճի:

il viaggio, իլ վիաճճիօ. Ճանապարհ: եօլ:

il viatico, իլ վիաթիքօ. Պաշար ճանփի, Թօշակ: եօլ խարճլըղը, կմ զաւրկեան:

il vicario, իլ վիքարիօ. Փոխանորդ: վէքիլ:

il vicino, իլ վիչինօ. Դրացի: քօմշու:

il vignajo, իլ վիննեայօ. Այգեգործ: պաղչաւան:

il villano, իլ վիլլանօ. Շինական: քէօյլիւ:

il vino, իլ վինօ. Գինի: շէրապ:

il violino, իլ վիօլինօ. Ջութակ: քէմանչէճիք, սէ նէ քէմանը:

il vischio, կամ veschio, իլ վիսքիօ, վէսքիօ. Կաթոց: էօքսէ:

il visciolo, իլ վիշօլօ. Բալենի: Ֆիշնէ աղաճը:

il viso, իլ վիզօ. Երես, դէմք: եուզ, չէհրէ:

il vitello, իլ վիթէլլօ. Որթ: պուզաղը:

il vizio, vizj, le vizia, իլ վիցիօ, վիցի, լէ վիցիա. Ախտ, մոլութիւն: այպ. նօքսան. պէտախլըղ:

il vocabolario, իլ վօքապօլարիօ. Բառագիրք: լուղէթ քիթապը, Ֆէրհէնկ:

il vocabolo, իլ վօքապօլօ. Բառ: լուղէթ:

il volgo, իլ վօլկօ. Ժողովուրդ, ամբոխ: հալք:

il volo, իլ վօլօ. Թռիչք: ուչուշ, ուչմաղը:

il volto, իլ վօլթօ. Երես: չէհրէ:

il vomito, իլ վօմիթօ. Փսխումն: քուսուշ. խաթիֆիրաղ:

il voto, իլ վօթօ. Ուխտ: կամ՝ կարծիք: ահտ: կամ՝ քըյաս, սանը:

Ըստ այսու հոլովմանց անկանին անուանք՝ Mano, մա֊նօ. Ձեռն: էլ. Բայց ի սեռին վարի իգականաւքն

la Mano, լա մանօ. le mani, լէ մանի. Ձեռք:

Չորրորդ հոլովման՝ օրինակ երկրորդ ։

'Ի վր̄ արականն անուանն սկսելոյ 'ի խառն S, ունէ ։

Singolare,			Եզական.
Իտալական.			Հայերէն.
Հոլ.			
1. lo,	լօ		Սուրբ Հոգի ։ Սուրբ.
2. dello,	տէլլօ		Սրբոյ Հոգւոյ ։ սրբոյն.
3. allo,	ալլօ	{ Spirito,	Սրբոյ 'ի Հոգի ։ սրբոյն.
4. lo,	լօ	{ Սփիրիթօ.	Զսուրբ Հոգին ։ զսուրբն.
5. o,	օ.		Ով սուրբ Հոգի ։ ով սուրբ.
6. dallo,	տալլօ		Սրբոյ 'ի Հոգւոյ ։ ի սրբոյն ։

Plurale,			Յոգնական.
Իտալական.			Հայերէն.
Հոլ.			
1. gli,	լի.		Սուրբ Հոգիք ։ Սուրբք.
2. degli,	տէլի		Սրբոց Հոգւոց ։ սրբոցն.
3. agli,	ալի	{ Spiriti,	Սրբոց 'ի Հոգիս ։ սրբոցն.
4. gli,	լի	{ Սփիրիթի.	Զսուրբ Հոգիս ։ զսուրբս.
5. o,	օ.		Ով սուրբ Հոգիք ։ ով սուրբք.
6. dagli,	տալի		Սրբոց 'ի Հոգւոց ։ ի սրբոցն.

Նոյնպէս այսմ օրինակի են հետեւեալ անուանքս ։

lo sbaglio, լօ զպա՛լիօ. Սխալումն ։ [illegible]
lo sbandito, լօ զպանտիթօ. Աքսորեալ ։ տարագրեալ ։
lo sbirro, լօ զպիրռօ ։ [illegible]
lo sborso, լօ զպօ՛րսօ. Վճարումն դրամոյ ։ կանխէք ։
lo scacco, cchi, լօ սքա՛քքօ. քիք. Քուէ ։ խաղ [illegible] ։ [illegible] խաղ [illegible]
lo scalino, լօ սքալինօ. Աստիճան ։ [illegible]
lo scampo, լօ սքա՛մփօ. Փախուստ, զերծումն ։ ազատութիւն ։
lo scandalo, լօ սքա՛նտալօ. Գայթակղութիւն ։ [illegible]

lo scarico, [illegible]

lo scarpellino, [illegible]

lo scarpello, [illegible]

lo scarpinello, [illegible]

lo scarso, [illegible]

lo scherzo, [illegible]

lo schiaffo, [illegible]

lo schiavo, [illegible]

lo sciroppo, [illegible]

lo sciugatojo, sciugamano, [illegible]

lo scontro, [illegible]

lo scoperto, [illegible]

lo scrigno, [illegible]

lo scritto, [illegible]

lo scrivano, [illegible]

lo scropolo, [illegible]

lo scrupolo, [illegible]

lo scudo, [illegible]

lo scettro, [illegible]

lo sdegno, [illegible]

lo sforzo, [illegible]

lo sgrido, [illegible]

lo sgrugno, [illegible]

lo sguardo, [illegible]

lo smoccolatojo, [illegible]

lo spago, [illegible]

lo sparagio, [illegible]

lo spavento, [illegible]

քօրքու :

lo spazio, լօ սբացիօ. Միջոց, խորոց : արալըք. պէյն:

lo specchiajo, լօ սբէքքիայօ. Հայելագործ : այնաճի:

lo specchio, լօ սբէքքիօ. Հայելի : այնա :

lo spettacolo, լօ սբէթթաքօլօ. Տեսիլ : թամաշա :

lo spiedo, spiedone, լօ սբիէտօ. սբիէտօնէ. Շամփուր : շիշ:

lo spilletto, լօ սբիլլէթթօ. Գնձիկ ասեղն : թօփլուիյնէ:

lo spoglio, լօ սբօլլիօ. Կապ : Նո՝ աւար : քաղքաճաք : Նո՝ թալան :

lo sposalizio, լօ սբօզալիցիօ : Հարսնախօսութ(իւն) : նամ- զէտլիք, նիշան :

lo sposo, լօ սբօզօ: Փեսայ: կիւվէյի :

lo sproposito, լօ սբրօբօզիթօ. Անտեղի իր, կմ բան: պիհուտէլիք :

lo sputo, լօ սբութօ. Թուք : թիւքիւրիւք :

lo stagno, լօ սթանյօ. Լիճ : Նո՝ անագ: կէօլ : Նո՝ քալայ:

lo stato, լօ սթաթօ. Վիճակ. հանգամանք. սահման: հալ. էհվալ. էյալէթ :

lo statuto, լօ սթաթութօ. Օրէնք : նամուս, քանուն :

lo stento, լօ սթէնթօ. Աշխատութ(իւն), դժուարութ(իւն) : զահմէթ. փաշարըղլըք.

lo stimolo, լօ սթիմօլօ խթան : պիզ, էօկիւնտիւրիւկ :

lo stipendio, լօ սթիբէնտիօ. Թոշակ : իւլիւֆէ :

lo stitico, լօ սթիթիքօ, Պնդորովայն : քապզ :

lo stomaco, լօ սթօմաքօ. Ստամոքս : միտէ :

lo strepito, լօ սթրէբիթօ. Դղրդիւն, ամբոխութ(իւն) : հէն- կեամէ, գիւթիւրտիւ :

lo strumento, լօ սթրումէնթօ. Գործի : փուսաթ. ավատանլըք :

lo struzzo, լօ սթրուցցօ. Ջայլամն : տէվէքուշի :

lo studio, լօ սթուտիօ. տես յերես 25:

Ըստ այսմ օրինակի հոլովին և յաջորդ անուանքս՝ սկզբնաւորեալք ծէթայիւ :

lo Zafferano, լօ ծաֆֆէրանօ. Քրքում : զաֆրան :

lo zelo, լօ ծէլօ. Նախանձ, փոյթ : ղայրէթ :

lo zinzero, լօ ծինծէրօ. Կոճապղպեղ : զէնճէֆիլ :

lo zio, լօ ծիօ. Հօր կմ մօր եղբայր : ամիճա, տայը:

lo zoppo, լօ ծօբբօ. Կաղ : թօփալ :

lo zuccarino, լօ ծուքքարինօ. Անօթ շաքարի : շէքէրքապը :

lo zuccherino, լօ ձուքքէրինօ. Քաղցրաւենի : շէքէ-քէրլամէ :

lo zucchero, լօ ձուքքէրօ. Շաքար : շէքէր :

Չորրորդ հոլովման օրինակ էրէր :

Ի մէջ արական անուանց սկսելոց ՚ի ձայնաւորէ :

Singolare, սինկօլառէ.			Եզական. Արական.	
Հոլ.				
1. l',	լ՚	Anno, Աննօ.	Ուղ. Ամ :	Եըլ.
2. dell',	տէլլ՚		Սեռ. ամի :	եըլըն.
3. all',	ալլ՚		Տրակ. յամ :	եըլա.
4. l',	լ՚		Հայց. զամ :	եըլը.
5. o,	օ		Կոչ. ո՛ ամ :	էյ եըլ.
6. dall',	տալլ՚		Բաց. յամէ :	եըլտէն :

Plurale, փլուռալէ.			Յոգնական. չօք.	
Հոլ.				
1. gli,	լի	Anni, Աննի.	Ուղ. Ամք :	Եըլլէր.
2. degli,	տէլի		Սեռ. ամաց :	եըլլէրին.
3. agli,	ալի		Տրակ. յամս :	եըլլէրէ.
4. gli,	լի		Հայց. զամս :	եըլլէրի.
5. o,	օ		Կոչ. ո՛ ամք :	էյ եըլլէր.
6. dagli,	տալի		Բաց. յամաց :	եըլլէրտէն :

Այսպէս հոլովին հետագայ բառքդ :

l'Abbandono, լ՚ աբբանտօնօ. Թողումն, լքումն : թէրք, միւհաճէրէթ :

l'abisso, լ՚ աբիսսօ. Խորք, անդունդք : տէրին սու :

l'abito, լ՚ աբիթօ. Զգեստ : էսվապ, կիյինէճէք :

l'aborto, լ՚ աբօրթօ. Վիժումն : տիւշիւք օղլան :

l'abuso, լ՚ աբուզօ. Չեղծումն : քէմ խըլթիմալ. քէմ ատէթ :

l'ac-

l' accesso, լ՛ աչչէսսօ · Մատչելն, մուտ առ մեծամեծս · կիտիշ ։
l' accolto, լ՛ աքքօլթօ · Ներողութիւն ։ միւլաքաթ ։
l' accordo, լ՛ աքքօրտօ · Միաբանութիւն · զիջանելութիւն ։
ալլըլք, քաւլ, սուլհ ։
l' aceto, լ՛ աչէթօ · Քացախ ։ սիրքէ ։
l' acetajo, լ՛ աչէթայօ · Անօթ քացախոյ ։ սիրքէ քապը ։
l' acquajo, լ՛ աքքուայօ · Ջրմուղ ։ սու եօլլուղու ։
l' acquisto, լ՛ աքքուիսթօ · Ստացումն, ստացուած ։
էլէ կէթիրմէ · մուհասսալ նէսնէ ։
l' adito, լ՛ ատիթօ · Մուտք ։ կիրիշ ։
l' affanno, լ՛ աֆֆաննօ · Հոգս ։ կամ աշխատանք, վիշտ ։
[illegible] ։ կամ զահմէթ ։
l' affetto, լ՛ աֆֆէթթօ · Ախորժակ · կիրք ։ մէյլի ։
մուրատ ։
l' affitto, լ՛ աֆֆիթթօ · Ունելն 'ի վարձու ։ քիրա,
իճարէթ ։
l' aggravio, լ՛ աճճրավիօ · Տուգանք ։ կամ [illegible] ։ [illegible]
կամ զարար ։
l' aglio, լ՛ ալլիօ · Խստոր ։ սարմուսաք ։
l' agnello, լ՛ աննէլլօ ։ Գառն ։ գուզու ։
l' ago, կամ aco, լ՛ ակօ, աքօ · Ասեղն ։ իյնէ ։
l' agosto, լ՛ ակօսթօ · Օգոստոս ։ աղուսթօս ։
l' agresto, լ՛ ակրէսթօ, Աղցախ ։ քօրուք ։
l' agro, լ՛ ակրօ · Հիւթ լեմոնի, [illegible] լիմօն սույու ։
l' ajuto, լ՛ այութօ · Օգնութիւն ։ եարտըմ ։
l' albercocco, կամ albi", լ՛ ալպէրքօքքօ, ալպի" · Ծիրանենի ։ զէրտալի, կամ քայսի աղաճը ։
l' albergo, լ՛ ալպէրկօ · Օթեւան, իջեւան ։ քօնաքլըք
եէր, միսաֆիրխանէ ։
l' albero, լ՛ ալպէրօ ։ Ծառ ։ աղաճ ։
l' allegramento· լ՛ ալլէկրամէնթօ, Ուրախութիւն, ցնծութիւն ։
քէյֆ, շատլըք ։
l' allievo, alunno, լ՛ ալլիէվօ, ալունօ · Կրթեալ, աշակերտ ։
[illegible], [illegible] ։
l' alloppio, oppio, լ՛ ալլօփփիօ, օփփիօ · Ափիոն ։ աֆիյուն ։
l' alto, լ՛ ալթօ, Բարձր կամ վերին տեղի ։ եուքարը եէր ։
l' amaro, լ՛ ամարօ · Դառնութիւն ։ աճըլըք ։
l' amico, լ՛ ամիքօ · Բարեկամ ։ տօսթ ։
l' amo, լ՛ ամօ · Կարթ ։ օլթա ։
l' anello, լ՛ անէլլօ · Մատանի, օղ ։ եուզիւք ։ հալքա ։

l' angelo, կամ giolo, լ'անճէլօ, ճիօլօ. Հրեշտակն : մէ֊լայիքէ :

l' angolo, լ'անկօլօ. Անկիւն : քէօշէ, պուճախ :

l' antico, chi, լ'անթիքօ, քի. Նախահայր. Նախնիք : էսքի պապա. աճտատլար :

l' antidoto, լ'անթիտօթօ. Անդեղայն. փանզէհր :

l' apostolo, կամ appos", լ'աբօսթօլօ, աբբօս". Առաքեալ : ռէսուլ :

l' appalto, լ'աբբալթօ. Մենավաճառութիւն : ըլթիզամայէթ :

l' apparato, լ'աբբարաթօ. Զարդ : կազմած . սիւսլէնմէ, տոնանմա :

l' apparecchio, լ'աբբարէքքիօ. Պատրաստութիւն : թէ֊տարիք :

l' appartamento, լ'աբբարթամէնթօ. Որոշեալ կայան 'ի տանն, զատեալ : էվլին քաթըր :

il primo appart", իլ բրիմօ աբբարթ". Առաջին դասա֊կոն : էվլին իլք քաթըր :

il secondo appart", իլ սէքօնտօ աբբարթ". Երկրորդ դասա֊կոն : իքինճի քաթըր :

l' appello, լ'աբբէլլօ. Բողոք : մուրաֆաաթ, ֆիրեատ :

l' appetito, լ'աբբէթիթօ. Ցանկութիւն, ախորժ : արզու, իշթահ :

l' applauso, լ'աբբլաուզօ. Գովեստ բարձրաձայն : աֆէրին :

l' appoggio, լ'աբբօճճօ. Նեցուկ : տայագ :

l' arbitrio, լ'արպիթրիօ. Կամք : կամ իշխանութիւն : իրադէթ : կամ գուդրէթ :

l' arbitro, լ'արպիթրօ. Միջնորդ դատաստանի : եարղուճի, միյանճի :

l' arcangelo, լ'արքանճէլօ. Հրեշտակապետ : պաշ մէ֊լայիքէ :

l' archidiacono, լ'արքիտիաքօնօ. Աւագ սարկաւագ : պաշ շէմմաս :

l' architetto, լ'արքիթէթթօ. Ճարտարապետ : միմար :

l' archivio, լ'արքիվիօ. Դիւան : տէֆթէրխանէ :

l' arcivescovo, լ'արչիվէսքօվօ. Արքեպիսկոպոս : միթրէփօ֊լիթ :

l' arco, լ'արքօ. Աղեղն : կամ կամար : եայ : կամ քէմէր :

l' arco celeste, լ'արքօ չէլէսթէ. Ծիածան : կէօքքուշա֊ղըմ :

l' argento, լ'արճէնթօ. Արծաթ : կիւմիւշ :

l' ar-

Digitized by Google

l'argento vivo, լ՚առճէ́նթօ վի́վօ· Սնդիկ: ժիվա:
l'argomento, լ՚առկօմէ́նթօ· Առպացոյց, փաստ: սէ-պէպ· հէօճճէթ:
l'armario, կմ dio· լ՚առմա́րիօ· տիօ· Պատուհան: տօլապ:
l'arrivo, լ՚առռի́վօ· Ժամանումն: եկէթիշմէսի, վուսուլ:
l'arrosto, լ՚առռօ́սթօ· Խորոված: քէպապ:
l'articolo, լ՚առթի́քօլօ, Յօդուած: եւ՝ պրակ: եւ՝ կէտ: օյնագ: եւ՝ պատ: եւ՝ տէմ:
l'artificio, լ՚առթիֆի́չօ· Արհեստ· նենգ: զէնա-հէթ· ալ· հիլէ:
l'artigiano, կամ arte", լ՚առթիճա́նօ· առթէ"· Արհեստ-աւոր: զէնաահաթքեար, փիշէքեար:
l'ascolto, լ՚ասքօ́լթօ· Ունկնդրութն: տինլէիշ:
l'asinajo, լ՚ազինա́յօ· Իշապան: էշէքճի:
l'asinello, լ՚ազինէ́լլօ· Յաւանակ: էշէճիք,
l'asino, լ՚ա́զինօ· Էշ: էշէք:
l'aspetto, լ՚ասբէ́թթօ· Ակնկալութն: եւ՝ տեսիլ: պէք-լէիշ: եւ՝ կէօստէրիշ:
l'assalto, լ՚ասսա́լթօ· Յարձակումն: համլէ, խրխիշ:
l'assassino, լ՚ասսասսի́նօ· Աւազակ, եղուզակ: հէ-րամի, քէսիճի:
l'assedio, կամ asseggio, լ՚ասսէ́տիօ, ասսէ́ճճիօ· Պաշա-րումն քաղաքի· մուհասէրէ:
l'assenso, լ՚ասսէ́նսօ· Հաւանութն: ըրզա, քապիլլըք:
l'attacco, լ՚աթթա́քքօ· Միաւորութն: եափըշմաքլըք:
l'atto, լ՚ա́թթօ: Գործ: իշ, ամէլ:
l'avo, լ՚ա́վօ· Պապ: տէտէ:
l'avolio, կամ avorio, լ՚ավօ́լիօ· ավօ́րիօ· Փղոսկր: Ֆիլտիշի:
l'autunno, լ՚աութու́ննօ· Աշուն: կիւզ:
l'avviso, լ՚ավվի́զօ· Ծանուցումն· խրատ: նասիհէթ, թէմպիհ:
l'Ebano, լ՚է́պանօ· Ոսկիհաղ: աապանօզ:
l'eccesso, լ՚էչչէ́սսօ· Վսեմութն: եւ՝ աւելորդութն: ֆազլէ: եւ՝ օրանսըզլըք:
l'economo, լ՚էքօ́նօմօ· Կոնոմոս· գործակալ: վէքիլ վէքիլխարճ:
l'effetto, լ՚էֆֆէ́թթօ· Գործ: էսէր, քէֆէրէթ:
l'elemento, լ՚էլէմէ́նթօ· Տարր: եւ՝ սկիզբն: ունսուր: եւ՝ էվվէլ:

l' equilibrio, լ' էքուիլիպրիօ . Հաւասարակշռութիւն : տնկիք, պայքար :

l' equivoco, լ' էքուիվօքօ . Երկդիմի բան : լուսուէթի մուշթէրիկէ, թէճնիս :

l' erbaggio, լ' էռպաճճիօ . Խոտաւէտ : պանջարեղէն :

l' erbajuolo, լ' էռպայուօլօ . Խոտաւաճառավաճառ : պանջարավաճառ :

l' eremo, լ' էռէմօ . Անապատ : այրեստանք :

l' eretico, լ' էռէթիքօ . Հերետիկոս : րաֆըզը :

l' esempio, լ' էզէմբիօ . Օրինակ : եօրնէկ, իպրէթ :

l' esercito, լ' էզէռչիթօ . Զօրք : էսքէր :

l' esercizio, լ' էզէռչիցիօ . Հրահանգ, ալըշտըրմա : իթիմատ գէթմանութ :

l' esilio, լ' էզիլիօ . Աքսոր : սիւրկիւնլիք :

l' esito, լ' էզիթօ . Ելք, վախճան իրին : իշին սօնը :

l' esperimento, լ' էսբէռիմէնթօ . Փորձ, հմտութիւն : թէճրիպէ :

l' estremo, լ' էսթռէմօ . Ծայր : ուճ . քէնար :

l' etico, լ' էթիքօ . Նեղդացեալ : վէրէմլի :

l' evangelio, լ' էվանճէլիօ . Աւետարան : ինճիլ :

l' Idolo, լ' իտօլօ . Կուռք, բագին : պութ . էսնամ :

l' idropico, լ' իտռօբիքօ . Ջրգող : իսթիսգալը :

l' imbarco, լ' իմպառքօ . Մտանելն 'ի նաւ : ալինէկ, ալինմէքլիք :

l' imbroglio, լ' իմպռօլիօ . Կնճռոտ գործոյ : տօլաշըք . քարըշըք մուրըշըք :

l' imbuto, լ' իմպութօ . Ձագար : խունիի :

l' impedimento, լ' իմպէտիմէնթօ . Արգել, խափան : թութուք, մանի :

l' impegno, լ' իմպէննիօ . Պարտաւորութիւն իւրն ի ճուսայրութիւն :

l' impero, imperio, լ' իմբէռօ, իմբէռիօ . Տէրութիւն, թագաւորութիւն : տէվլէթ :

l' impiego, լ' իմբիէկօ . Պաշտօն . գործակալութիւն : մանսըպ, խըզմէթ :

l' incarico, լ' ինքառիքօ . Բեռն : ինչ տալը, ինչ այս տօն : յուք : ինչ վէրիլի : ինչ մանսըպ :

l' incendio, լ' ինչէնտիօ . Հրդեհ : եանղըն :

l' incenso . լ' ինչէնսօ . Խունկ : քիւնլիւք, պուխուր :

l' inchino, լ' ինքինօ . Կորացումն, երկրպագութիւն : էկիլ-լիշ . սէճտէ :

l' in-

l' inchiostro, [illegible]

l' incomodo, [illegible] incomm". [illegible]

l' incontro, [illegible]

l' indizio, [illegible]

l' inferno, [illegible]

l' inganno, [illegible]

l' ingegno, [illegible] ingenio, [illegible]

l' ingresso, [illegible]

l' inimico, [illegible]

l' intelletto, [illegible]

l' interno, [illegible]

l' intestino, [illegible] ni, ne, [illegible]

l' inverno, [illegible]

l' inviato, [illegible]

l' invito, [illegible]

l' involontario, [illegible]

l' involto, [illegible]

l' ipocrito, [illegible] ta, [illegible]

l' istorico, [illegible]

l' Obbietto, [illegible] oggetto, [illegible]

l' obbligo, [illegible]

l' occaso, [illegible] occidente, [illegible]

l' occhio, [illegible]

l' oceano, [illegible]

l' odio, [illegible]

l' odorato, [illegible]

l' officio, [illegible] ufficio, [illegible]

l' oglio, [illegible] olio, [illegible]

l' oltraggio. [illegible]

l' omi-

Digitized by Google

l'omicidio, լ' օմիչիտիօ . Մարդասպանութիւն : սպանումն [illegible] :

l'operajo, լ' օբերայօ . Գործաւոր : երկրի աշխատող . [illegible] :

l'oracolo, լ' օռաքօլօ . Պատգամ : [illegible] :

l'oratorio, լ' օռաթօռիօ . Աղօթարան : [illegible] :

l'orecchino, լ' օռեքքինօ . Գինդ : [illegible] :

l'orecchio, լ' օռեքքիօ . Ականջ : [illegible] :

l'orfano, լ' օռֆանօ . Որբ : [illegible] :

l'organo, լ' օռկանօ . Երգեհոն : [illegible] :

l'oriolajo, կամ. orologiajo, լ' օռիօլայօ, օռօլօճիայօ . Ժամանակագործ : [illegible] :

l'ornamento, լ' օռնամենթօ . Զարդ, պաճուճանք : [illegible] :

l'oro, լ' օռօ . Ոսկի : ալթըն :

l'orologio, լ' օռօլօճիօ . Ժամացոյց : սահաթ :

l'orpellajo, լ' օռբելլայօ . Թիթեղնագործ : [illegible] :

l'orpello, լ' օռբելլօ . Թիթեղն, [illegible] : վարագ :

l'orso, լ' օռսօ . Արջ : այը :

l'orto, լ' օռթօ . Պարտէզ : պօսթան :

l'ortolano, լ' օռթօլանօ . Պարտիզպան : պօսթանճի :

l'orzo, լ' օռձօ . Գարի : արփա :

l'oscuro, լ' օսքուռօ . Մթութիւն, խաւար : քարանլըք :

l'ospizio, լ' օսբիցիօ . Հիւրանոց : քօնաք, [illegible] :

l'ossequio, լ' օսսեքուիօ . Ծառայութիւն, յարգութիւն : խըզմէթ, հիւրմէթ :

l'osso, լ' օսսօ . [illegible] :

l'ostacolo, լ' օսթաքօլօ . Արգել, [illegible] :

l'ostaggio, լ' օսթաճճիօ . Պատանդ, գրաւ : րէհին :

l'ozio, լ' օձիօ . Դատարկութիւն : իշսիզլիք, [illegible] :

l'Ucello, լ' ուչելլօ . Թռչուն : քուշ :

l'udito, լ' ուտիթօ . Լսելիք : [illegible] :

l'ulivo, լ' ուլիվօ . Ձիթենի : զէյթին աղաճը :

l'umido, լ' ումիտօ . Խոնաւութիւն, գիջութիւն : եաշլըք, նէմ :

l'unguento, լ' ունկուենթօ . Օծանելիք, [illegible] :

l'unigenito, լ' ունիճենիթօ . Միածին : [illegible] :

l'universo, լ' ունիվեռսօ . Տիեզերք, աշխարհ : [illegible] :

Digitized by Google

թիւն առնելոյ ։

l' uomo, լ'ուօմօ. տե՛ս յերես. 25։

l' uovo, լ'ուօվօ. տե՛ս յերեսն. 24։

l' urto, լ'ուռթօ. Մղումն, դրդիռ ։ ինթիքէրլիէ, ինհէՃի։

l' uscio, լ'ուշշօ. Դուռ, դաւռնք՝ քափու ։

l' uso, լ'ուզօ. Սովորութիւն, սովորութիւն ։ ատէթ, խուլ-
լանմայ ։

l' usurajo, լ'ուզուռայօ. Փոխատու. վաշխառու, ֆայիզ
ահըլէՃի ։

l' utero, լ'ութէռօ ։ Արգանդ. քարնը ։

Յետ բացատրելոյ զորերակին հոլովմունս հանգերձ իւ-
րեանց օրինակօք, առաջադրեսցուք առասնօք զկնիբեր
զիտակելիս իւրեանց ածականն անուանց, այլև դոյականաց
ընդ ածականին նց, և համաձայնութե. և այսպ զՀամե-
կան անուանց ։

Յօդուած. Թ.

Յաղագս ածական անուանց ։

Ածական անուանք յիտալական լեզուին են սեռի արականք ունին վերջաւորութիւն՝ և գրաւսի, արական՝ եղերեալ ի o, և իգական՝ եղերեալ ի a ։ Զորմանէ յառաջիկայս զանսեսցուք ։

Ածականք ըստ երկուց սեռից ։

Ար. Իգ.

Acuto, a, ակուտօ, ա. Սուր ։ քեսքին ։

alieno, a, ալիէնօ, ա. Օտար ։ այրը ։

allegro, a, ալլէկռօ, ա. Զուարթ ։ շատ ։

alto, a, ալթօ, ա. Բարձր ։ իւքսէք ։

amaro, a, ամառօ, ա. Դառն ։ աՃը ։

Basso, a, պասսօ, ա. Ցած, խոր ։ ալչագ, տէրին ։

bello, a, պէլլօ, ա. Գեղեցիկ ։ կիւզէլ ։

bianco, a, պիանքօ, ա. Սպիտակ ։ ակ յաղ ։

buono, a, պուօնօ, ա. Բարի ։ էյի ։

Caro, a, քառօ, ա. Սիրելի ։ նա՝ Թանկ ։ սէվկիլիւ ։ պահա-
լու

Ար. Իգ.

նա, պատահական :

certo, a, չէրթօ, ա. Ստոյգ : նա՛ որոշեալ : ստահակ : նա՛ պայծառ :

chiaro, a, քիարօ, ա. Պայծառ, յայտնի : բացայայտ, պարզ :

chiuso, a, քիուզօ, ա. Փակեալ : գաղտնի :

corto, a, քօրթօ, ա. Կարճ : քիչ :

Degno, a, տէնեօ, ա. Արժանի : վայելուչ :

delicato, a, տէլիքաթօ, ա. Փափուկ : նուրբ :

destro, a, տէսթրօ, ա. Աջակողմ : նա՛ աջողակ : ձեռ-
ճարտարութիւն : նա՛ շարժուն :

dubbio, a, տուբպիօ, ա. Երկբայական : չհաստատեալ :

duro, a, տուռօ, ա. Կարծր, խիստ : դժնէ, անգութ :

Egregio, a, էկրէճիօ, ա. Գերազանց, մեծ : երա,
մեծապատիւ :

empio, a, էմփիօ, ա. Անօրէն : մոլորութիւն, անիրաւ :

erboso, a, էռպօզօ, ա. Խոտաւէտ : օթևան :

eterno, a, էթէռնօ, ա. Յաւիտենական : կայուն :

Falso, a, ֆալսօ, ա. Սուտ : նենգ :

famoso, a, ֆամօզօ, ա. Անուանի : համբաւաւոր :

ferito, a, ֆէրիթօ, ա. Վիրաւոր : խոցեալ :

fermo, a, ֆէռմօ, ա. Հաստատուն : քաջ, անշարժ :

fino, a, ֆինօ, ա. Ընտիր : [illegible] :
[illegible] :

Garbo, a, կառպօ, ա. Թթու : [illegible] :

giallo, a, ճիալլօ, ա. Դեղին : [illegible] :

giusto, a, ճիուսթօ, ա. Արդար, ուղիղ : [illegible],
[illegible] :

Illecito, a, իլլէճիթօ, ա. Անարժան, անկարգ : [illegible]
օրինական :

immoto, a, իմմօթօ, ա. Անշարժ : [illegible], [illegible]
[illegible] :

incerto, a, ինչէռթօ, ա. Անստոյգ : [illegible] :

ingiusto, a, ինճիուսթօ, ա. Անիրաւ, անարդար :
[illegible], [illegible] :

Largo, a, լառկօ, ա. Լայն, [illegible] : [illegible], [illegible] :

lecito, a, լէճիթօ, ա. Օրինաւոր, արժան : [illegible],
հաւան :

lontano, a, լօնթանօ, ա. Հեռաւոր : [illegible] :

lungo, a, լունկօ, ա. Երկայն : [illegible] :

Ma-

Ա։ Կ։

Magio, a, μάγος, α. Վհուկ։ ջատու։
malato, a, ἄῤῥωστος, α. Հիւանդ։ հասթա։
malo, a, κακός, α. Չար։ ֆէնա։
misero, a, ἄθλιος, α. Ողորմելի, թշուառ։ զավալլը, ֆագըր։
Nascoso, a, κρυφός, α. Գաղտնի։ կիզլի։
necessario, a, ἀναγκαῖος, α. Հարկաւոր։ իհթիյաճլը։
negro, nero, a, μαῦρος, α. Սեաւ։ սիյահ։
netto, a, καθαρός, α. Մաքուր, վճիտ։ փաք, թէմիզ։
novo, a, νέος, α. Նոր։ եէնի, թազէ։
numeroso, a, πολυάριθμος, α. Բազմաթիւ։ չօք։
Odioso, a, μισητός, α. Ատելի։ նեֆրէթլի։
ombroso, a, σκιερός, α. Հովանաւոր։ գէօլկէլի։
onesto, a, τίμιος, α. Համեստ, պատկառելի։ էտէպլի, հայալը։
opportuno, a, ἐπιτήδειος, α. Յարմար։ միւնասիպ։
opposto, a, ἐναντίος, α. Հակառակ։ գարշը։
oscuro, a, σκοτεινός, α. Մթին։ գարանլըգ։
ozioso, a, ἀργός, α. Պարապոգ։ ավարէ։
Perfetto, a, τέλειος, α. Կատարեալ։ պիւթիւն, թէմամ։
piano, a, ὁμαλός, α. Հարթ։ տիւզ։
piccolo, a, μικρός, α. Փոքր։ քիւչիւք, ...
pieno, a, γεμάτος, α. Լի։ տոլու։
poco, a, ὀλίγος, α. Սակաւ։ ազ, էքսիկ։
puro, a, καθαρός, α. Յստակ, անխառնակ։ սաֆ, խալիս։
Quadro, a, τετράγωνος, α. Քառանկիւն։ տէօրթ քէօշէլի։
quieto, a, ἥσυχος, α. Հանդարտ։ րահաթլը, խօշնուտ։
Rabbioso, a, λυσσώδης, α. Կատաղի։ քուտուզ։
raro, a, σπάνιος, α. Սակաւադէպ։ սէյրէք, նատիր։
retto, a, ὀρθός, α. Ուղիղ։ տօղրու։
ricco, a, πλούσιος, α. Փարթամ։ զէնկին։
ridicolo, a, γελοῖος, α. Ծիծաղելի։ կիւլիւնճէկ։
rosso, a, κόκκινος, α. Կարմիր։ գըրմըզը։
Sano, a, ὑγιής, α. Առողջ։ սաղ, էսէն։
savio, a, σοφός, α. Իմաստուն։ ագըլլը։
secco, a, ξηρός, α. Չոր, ցամաք։ գուրու։
selvatico, a, ἄγριος, α. Վայրենի։ եապանի։
sicuro, a, ἀσφαλής, α. Անքոյթ, անվտանգ։ էմին։

si-

Ար։ Իգ։

sinistro, a, սինի՛ստրօ, ա․ Ահեկան : սօ՝ ձախող : սօլ : սօ՝ թէրս, զըլթ :

sodo, a, սօ՛տօ, ա․ Պինդ, ամուր : փէք, քավի :

Temperato, a, թէմբէրա՛թօ, ա․ Բարեխառն : միլայիմ :

torbido, a, թօ՛րպիտօ, ա․ Պղտոր : պուլանըգ :

tosto, a, թօ՛սթօ, ա․ Արագ, համառօտ : չապուգ, քըսա :

tristo, a, թրի՛սթօ, ա․ Տրտում․ ողորմելի : մէլուլ․ օզուլլուլը :

Vario, a, վա՛րիօ, ա․ Զանազան : թիւրլիւ թիւրլիւ :

vasto, a, վա՛սթօ, ա․ Լայնատարած : փէք մէյտանլը :

vecchio, a, վէ՛քքիօ, ա․ Հին : էսքի :

vero, a, վէ՛րօ, ա․ Ճշմարիտ : տօղրու, ախըրխըթ :

vicino, a, վիչի՛նօ, ա․ Մերձաւոր : եագըն :

vivo, a, վի՛վօ, ա․ Կենդանի, առոյգ : տիրի, ճանլը :

umido, a, ու՛միտօ, ա․ Խոնաւ, գիճին : եաշ, նէմլի :

voto, a, վօ՛թօ, ա․ Դատարկ : պօշ :

zeloso, a, ձէլօ՛զօ, ա․ Նախանձայոյզ : ղայրէթլի :

Ածականք հասարակք :

Բազումք յածական անուանց յերկուսին սեռս վարին միով ձայնիւ․ որք սովորաբար եզերին՝ ի e, որպ․

l' Agile, լ՛ա՛ճիլէ․ Աջող, դիւրին : չէվիք․ քօլայ :

l' amabile, լ՛ամա՛պիլէ․ Սիրելի : սէվիլէճէք :

il, la Breve, իլ, լա պրէ՛վէ․ Կարճ : քըսա :

il, la Cortese, իլ, լա քօրթէ՛զէ․ Բարեբարոյ : թաթլը տիլլի :

il, la Debole, իլ, լա տէ՛պօլէ․ Տկար : քուվվէթսիզ :

il, la difficile, իլ, լա տիֆֆի՛չիլէ․ Դժուարին : չէթին :

il, la dolce, իլ, լա տօ՛լչէ․ Քաղցր : թաթլը :

l' Efficace, լ՛էֆֆիքա՛չէ․ Ազդոյ, զօրաւոր : ամէլլի․ քէսքին :

l' eguale, լ՛էկուա՛լէ․ Հաւասար : պէրապէր, ույար :

l' enorme, լ՛էնօ՛րմէ․ Անճոռնի : օրանսըզ :

il, la Facile, իլ, լա ֆա՛չիլէ․ Դիւրին : քօլայ :

il, la familiare, իլ, լա ֆամիլիա՛րէ․ Ընտանի․ ծանօթ : աշնա :

il, la favorevole, [illegible]

il, la fedele, [illegible]

il, la felice, [illegible]

il, la forte, [illegible]

il, la Generale, [illegible]

il, la gentile, [illegible]

il, la giovevole, [illegible]

l'Illustre, [illegible]

l'inutile, [illegible]

il, la Leve, lieve, [illegible]

il, la Memorabile, [illegible]

il, la mirabile, [illegible]

il, la mortale, [illegible]

il, la musicale, [illegible]

il, la Naturale, [illegible]

il, la neutrale, [illegible]

il, la nobile, [illegible]

l'Obbediente, [illegible]

l'obbligante, [illegible]

l'occidentale, [illegible]

l'orientale, [illegible]

l'orribile, [illegible]

il, la Partecipe, [illegible]

il, la particolare, [illegible]

il, la principale, [illegible]

il,

il, la probabile, իլ, լա փրօպապիլէ. Հաւանական : արժէ ասելոյ :

il, la prudente, իլ, լա փրուտէնթէ. Խոհեմ : [illegible]

il, la Ragionevole, իլ, լա ռաճիօնէվօլէ. Բանաւոր : իրաւացի : [illegible], հաճ :

il, la regolare, իլ, լա ռէկօլարէ. Կանոնաւոր, ուղիղ [illegible] : [illegible]

il, la reale, regale, իլ, լա ռէալէ. ռէկալէ. Արքայական : թագաւորական :

il, la Sensibile, իլ, լա սէնսիպիլէ. Զգալի : [illegible]

il, la simile, իլ, լա սիմիլէ. Նման : [illegible]

lo, la spirituale, լօ, լա սբիրիթուալէ. Հոգեւոր : [illegible]

lo, la stabile, լօ, լա սթապիլէ. Հաստատուն : [illegible] [illegible] :

lo, la stimabile, լօ, լա սթիմապիլէ : Պատուական, յարգելի : [illegible] :

il, la Temporale, իլ, լա թէմփօրալէ. Ժամանակաւոր : [illegible] :

il, la tenace, իլ, լա թէնաչէ. [illegible] : [illegible] :

il, la terrestre, իլ, լա թէռրէսթրէ. Երկրաւոր : [illegible] :

il, la terribile, իլ, լա թէռրիպիլէ. Ահագին : [illegible]

il, la trattabile, իլ, լա թրաթթապիլէ. [illegible] : [illegible] :

il, la Valente, իլ, լա վալէնթէ. [illegible] : [illegible] :

il, la variabile, իլ, լա վարիապիլէ. Փոփոխական : [illegible] :

il, la veniale, իլ, լա վէնիալէ. [illegible] :

il, la verde, իլ, լա վէրտէ. Կանաչ, դալար : [illegible] :

il, la verisimile, իլ, լա վէրիսիմիլէ. Հաւանելի : [illegible] :

il, la vile, իլ, լա վիլէ. Անարգ, խոնարհ : [illegible] :

l'umile, լ'ումիլէ. Խոնարհ : [illegible] :

l'utile, լ'ութիլէ. Օգտակար : [illegible] :

lo, la zelante, լօ, լա ձէլանթէ. [illegible] : [illegible] :

Digitized by Google

Հոլովումն, և համաձայնութիւն ածականաց ։

Հոլովք ածականաց լինին ըստ հոլովման գոյականաց. ուստի ածականք եղերեալք 'ի o, հոլովին ըստ չորրորդ հոլովման ։ Եղերեալքն 'ի a, ա, ըստ երկրորդ հոլովման. իսկ եղերեալքն 'ի e, է, ըստ երրորդ հոլովման, 'ի կիր առնլով զհոլովակերպս յոդսն ըստ օրինակացն՝ զորս եդաք յիւրաքանչիւր հոլովման ։

Համաձայնութիւն ածականին ընդ գոյականին՝ լինի ըստ սեռին, ըստ թուոյն, և ըստ հոլովին. որպէս. եթէ գոյականն իցէ արական, կամ յոգնական, կամ իգական, նոյնպէս և ածականն պարտի լինել արական, կամ յոգնական, կամ իգական ։ որպ.

il vento gagliardo, Հողմ ուժգին ։
իլ վէնթօ կալեարտօ. սէրթ րուզկեար ։
i venti gagliardi, Ուժգին հողմք ։
ի վէնթի կալեարտի. սէրթ րուզկեարլէր ։
la rosa bella, Վարդ գեղեցիկ ։
լա ռօզա պէլլա. կիւզէլ կիւլ ։
le rose belle, Վարդք գեղեցիկք ։
լէ ռօզէ պէլլէ. կիւզէլ կիւլլէր ։
l' uomo forte, Այր զօրաւոր ։
լ'ուօմօ ֆօռթէ. քուվվէթլի ատէմ ։
gli uomini forti, Արք զօրաւորք ։
լի ուօմինի ֆօռթի. քուվվէթլի ատէմլէր ։

Յորժամ 'ի բանի գտանիցին բազում գոյականք՝ եղեալք յոգնակի, ածականն՝ որ անկանի 'ի մէջ նոցա, դնի 'ի յոգնականն ։ Բայց յորժամ մին 'ի գոյականաց իցէ եզական, և միւսն յոգնական, մարթ է զածականն դնել եզակի կամ յոգնակի ըստ հաճոյից ։

Յօդուած. Ժ ։

Յաղագս ածանցման գոյական և ածական անուանց ։

Նախադասեալ անուանք բազմօրինակ այլայլին մասնկամբք ինչ, որոց ոմանք լատինական են, և ոմանք յատուկ իտալականք, որովք և անուանքն փոխին յածանցականս. զնոսա մի ըստ միոջէ համառօտ նշանակեսցուք ։

Ոմանք 'ի մասնկանցս են առաւասական կամ յաճախական· որպէս one, օնէ · otto, օթթօ · accio, աչչիօ · ino, ինօ : որպէս Նախադրեալ : Ածանց :

Campana, campan*one*, — Զանգակ · մեծ զանգակ :
քամփանա, քամփանօ՛նէ · — չանկ · պէօյիւք չանկ :
bello, bell*one*, — Գեղեցիկ · յոյժ գեղեցիկ :
պէ՛լլօ, պէլլօ՛նէ · — կիւզէլ · փէք կիւզէլ :
grasso, grass*otto*, — Գէր · յոյժ գէր :
կռա՛սսօ, կռասսօ՛թթօ · — սէմիզ · փէք սէմիզ :
bastone, baston*accio*, — Գաւազան · մեծ գաւազան :
պասթօ՛նէ, պասթօնա՛չչիօ · — տէկնէկ · պէօյիւք տէկնէկ
cantore, cante*rino*, — Երգիչ · քաղցրերգակ :
քանթօ՛րէ, քանթէրի՛նօ · — խուլեայիճի · չօք խուլեայիճի :

Ոմանք են նուաղական · որպէս · etto, էթթօ · etta, էթթա · ello, էլլօ · ella, էլլա · uccio, ուչչիօ · uzzo, ուձձօ · cino, չինօ · ino, ինօ : զոր օրինակ ·

Vaso, vas*etto*, — Անօթ · փոքր անօթ :
վա՛զօ, վազէ՛թթօ · — քապ · քապճըգ :
Casa, cas*etta*, — Տուն · տնակ :
քա՛զա, քազէ՛թթա · — էվ · էվճիյէզ :
orto, ort*icello*, — Պարտէզ · պարտիզիկ :
օ՛րթօ, օրթիչէ՛լլօ · — պաղչէ · պաղչաճըգ :
Porta, port*ella*, — Դուռն · դռնակ :
փօ՛րթա, փօրթէ՛լլա · — գափու · գափուճըգ :
coin canto, cant*uccio*, — Անկիւն · անկիւնակ :
քա՛նթօ, քանթու՛չչիօ · — քէօշէ · քէօշէճիգ :
ucello, ucell*inuzzo*, — Թռչուն · Թռչնիկ :
ուչէ՛լլօ, ուչէլլինու՛ձձօ · — գուշ · գուշճիյէզ :
canzone, canzon*cino*, — Երգ · երգիկ :
քանձօ՛նէ · քանձօնչի՛նօ — Թիւրքի · Թիւրքիճըգ :
bene, ben*ino*, — Բարւոք · բարեքիկ :
պէ՛նէ, պէնի՛նօ · — խօշ · խօշճըղէզ :

Ոմանք են եղծականք · որպէս occia, օչչիա · accio, աչչիօ · azzo, աձձօ · են : զոր օրինակ ·

Casa, cas*occia*, — Տուն · անարգ տուն :
քա՛զա · քազօ՛չչիա · — հանէ · ֆաքր հանէ :
uomo, vom*accio*, — Մարդ · անարգ մարդ :
ուօ՛մօ, վօմա՛չչիօ · — ատէմ · քէօթիւ ատէմ :
popolo, popol*azzo*, — Ժողովուրդ · խառնամբոխ.
փօ՛փօլօ, փօփօլա՛ձձօ · — հալք · ճահիլ հալք :

Ոմանք

Ոմանք են տեղական, կամ պարունակական իբրև զմեր տրան մասնիկն․ ոպ․ ria, րիա․ ajo, այօ․ tojo, թօյօ․ են ։ զոր օրինակ․

Libro, libr*eria*, — Գիրք․ գրանոց ։
լի՛պրօ, լիպրէրիա․ — քիթապ․ քիթապխանէ ։
formica, formica*jo*, — Մրջիւն․ մրջիւնարան ։
ֆօրմի՛գա, ֆօրմիգա՛յօ․ — քարընճէ․ քարընճէ եէրի ։
abbeverare, abbevera*tojo*, — Ըմպել․ ըմպարան ։
ապպէվէրա՛րէ, ապպէվէրաթ — իչմէք․ հաւուզ ։
օ՛յօ․

Ոմանք են գործառօրական․ ոպ․ ajo, այօ․ juolo, յուօլօ․ iere, իէրէ․ ino, ինօ․ են ։ զոր օրինակ․

Libro, libr*ajo*, — Գիրք․ գրավաճառ ։
լի՛պրօ, լիպրա՛յօ․ — քիթապ․ քիթապճի ։
calza, calza*juolo*, — Գուլպայ․ գուլպայագործ ։
գա՛լձա, գալձայուօ՛լօ․ — չօրապ․ չօրապճի ։
barba, barb*iere*, — Մօրուք․ սափրիչ ։
պա՛րպա, պարպիէ՛րէ․ — սաքալ․ պէրպէր ։
lana, lan*ino*, — Ասր․ ասրագործ ։
լա՛նա, լանի՛նօ․ — եօն․ եօնճի ։

Ոմանք են ունակական, իբրև զմեր մասնիկն՝ ական, ային․ ոպ․ esco, էսգօ․ vole, վօլէ․ են ։ զոր օրինակ․

Barbaro, barbar*esco*, — Բարբարոս․ բարբարոսական ։
պա՛րպարօ, պարպարէ՛սգօ․ — խօյրաթ․ խօյրաթճանէ ։
onore, onore*vole*, — Պատիւ․ պատուական ։
օնօ՛րէ, օնօրէ՛վօլէ․ — իքրամ․ իքրամլը ։

Ոմանք են վերացական՝ իբրև զմեր ութիւն, մասնիկն․ ոպ․ ezza, էձձա․ aggine, աճճինէ, gio, ճիօ․ ura, ուրա ։ Ընդ որս և այս լատինականք․ ione, իօնէ․ tà, թա՛․ zia, ձիա․ za, ձա․ mento, մէնթօ ։ են ։ զոր օրինակ․

Bello, bell*ezza*, — Գեղեցիկ․ գեղեցկութիւն ։
պէ՛լլօ, պէլլէ՛ձձա․ — կիւզէլ․ կիւզէլլիք ։
scelo, sceler*aggine*, — Եղեռն․ եղեռնագործութիւն ։
շէ՛լօ, շէլէրա՛ճճինէ․ — եարամազլըճ․ եարամազլըք ։
mano, man*eggio*, — Ձեռն․ ձեռնարկութիւն ։
մա՛նօ, մանէ՛ճճիօ․ — էլ․ էլ վուրմասը ։
servo, serv*iggio*, — Ծառայ․ ծառայութիւն ։
սէ՛րվօ, սէրվի՛ճճիօ․ — խըզմէթքեար․ խըզմէթ ։
aperto, apert*ura*, — Բացեալ․ բացումն ։
ափէ՛րթօ, ափէրթու՛րա․ — աչըք․ աչըքլըք ։

bravo, bravura,	Քաջ. քաջութիւն:
պրա՛վօ, պրավու՛րա.	քուվվէթլի. քուվվէթ:
confuso, confusione,	Խառնակ. խառնակութիւն:
քօնֆու՛զօ, քօնֆուզիօ՛նէ.	քարըշըք. քարըշըքլըք:
falso, falsità,	Սուտ. ստութիւն:
ֆա՛լսօ, ֆալսիթա՛.	եանլըշ լըշ. եալան:
amico, amicizia,	Բարեկամ. բարեկամութիւն:
ամի՛քօ, ամիչի՛ցիա.	տօսթ. տօսթլըք:
conoscente, conoscenza,	Ծանօթ. ծանօթութիւն:
քօնօշէ՛նթէ, քօնօշէ՛նցա.	աշինա. աշինալըք:
avvezzo, avvezamento,	Սովորեալ. սովորութիւն:
ավվէ՛ծծօ, ավվէծծամէ՛նթօ.	ալըշմըշ. ատէթ:

Են և այլ մասնիկք, որք ըստ վերոգրելոցդ՝ և կամ այլ_լով օրինակաւ առնեն զածանցումն. այլև 'ի գրելոցդ պէսպէս օրինակաւ լինի ածանցումն. բայց զայսոսիկ լով յիտալական բառագրոց է ուսանել:

Յօդուած. ԺԱ:

Յաղագս բաղդատականին, և գերադրականին անու_անց:

Առ. իտալացիս կրկին ազգ են բաղդատականաց և գերադրականաց: մի՝ 'ի լատինականէն առեալ որք ըստ ձայնին տարբերին 'ի դրականէն, և են այսք:

Դրակ:	Բաղդ:	Գերադ:
Buono, a,	meglio,	ottimo, a,
պուօ՛նօ. ա.	մէ՛լիօ.	օ՛թթիմօ. ա.
Բարի.	Բարեգոյն.	Ամենաբարի:
էյի:	տահա էյի:	էն էյի:

Բաղդատականն լինի և՝ migliore, միլիօ՛ռէ:

Malo, a,	peggio,	pessimo, a,
մա՛լօ. ա.	փէ՛ճճիօ.	փէ՛սսիմօ. ա,
Չար.	Չարագոյն.	Ամենաչար:
քէօթիւ:	տահա քէօթիւ:	էն քէօթիւ:

Բաղ_

Digitized by Google

Բաղդատականն լինի և՝ peggiore, բէճճիօռէ.

Magno, a,	maggiore,	massimo, a,
մա՛նեօ. ա.	մաճճիօ՛ռէ.	մա՛սսիմօ. ա.
Մեծ.	Մեծագոյն.	Ամենամեծ:
պիեօյիւք:	տահա պիեօյիւք:	էն պիեօյիւք:
Piccolo, a,	minore,	minimo, a,
բի՛կկօլօ. ա.	մինօ՛ռէ.	մի՛նիմօ. ա.
Փոքր.	Փոքրագոյն.	Ամենափոքր:
քիւչիւք:	տահա քիւչիւք:	էն քիւչիւք:
Poco, a,	meno,	menomo, a,
բօ՛կօ. ա.	մէ՛նօ.	մէ՛նօմօ. ա.
Նուազ.	Նուազագոյն.	Ամենանուազ:
ազ:	տահա ազ:	էն ազ:
Supero, a,	superiore,	supremo, a,
սու՛բէռօ, ա.	սուբէռիօ՛ռէ.	սուբռէ՛մօ, ա.
Վերին:	Վերագոյն:	Յոյժ վերագոյն:
եօքարըքի:	տահա եօքարըքի:	էն եօքարըքի:
Basso, a,	inferiore,	infimo, a,
բա՛սսօ. ա.	ինֆէռիօ՛ռէ.	ի՛նֆիմօ, ա.
Ստորին.	Ստորագոյն.	Ամենաստոր:
ալչաք:	տահա ալչաք:	էն ալչաք:
Intero, a,	interiore,	intimo, a,
ինթէ՛ռօ, ա.	ինթէռիօ՛ռէ.	ի՛նթիմօ, ա.
Ներքին.	Ներքսագոյն.	Յոյժներքնագոյն:
իչէրուքի:	տահա իչէրուքի:	էն իչէրուքի:
Esterno, a,	esteriore,	estremo, a,
էսթէ՛ռնօ. ա.	էսթէռիօ՛ռէ.	էսթռէ՛մօ. ա.
Արտաքին:	ևս արտաքին:	Վերջին:
տըշարըքի.	տահա տըշարըքի:	սօն:

Երկրորդ աստ. բաղդատականաց լինի 'ի ձեռն մասնկաց. մանաւանդ 'ի կամիլն ցուցանել շատաւելութն, դնի 'ի վր դրականին մասնիկս՝ più, բիու՛. առաւել. ևս: զիատէ. տահա: Եւ 'ի կամիլն ցուցանել զնուազութն, դնի մասնիկս՝ meno, մէ՛նօ. կամ manco, մա՛նկօ. կամ poco, բօ՛կօ. որ նուազ: ազ: Իսկ գերադրականն լինի յաւելլուլ 'ի դրականն զմասնիկդ՝ issimo, իսսիմօ: զոր օրինակ.

Bello, a,	più bello,	bellissimo, a,
պէ՛լլօ. ա.	բիու՝ պէ՛լլօ.	պէլլի՛սսիմօ, ա.
Գեղեցիկ.	ևս Գեղեցիկ.	Ամենագեղեցիկ:

կիւզէլ:	տահա կիւզէլ:	էն կիւզէլ:
Caro, a,	più caro,	carissimo, a,
քա՛րօ. ա.	փիու՛ քա՛րօ.	քարի՛սսիմօ. ա.
Սիրելի:	Սիրելագոյն:	Ամենասիրելի:
սէվկիւլիւ.	տահա սէվկիւլիւ	չէն սէվկիւլիւ:
Dotto, a,	più dotto,	dottissimo, a,
տօ՛թթօ. ա.	փիու՛ տօ՛թթօ.	տօթթի՛սսիմօ. ա.
Գիտուն:	Գիտնագոյն:	Ամենագէտ:
օքումուշ:	տահա օքումուշ:	էն օքումուշ:
Poco, a,	più poco,	pochissimo, a,
փօ՛քօ. ա.	փիու՛ փօ՛քօ.	փօքի՛սսիմօ, ա,
Նուազ:	Նուազագոյն:	Ամենանուազ:
ազ:	տահա ազ:	էն ազ:
Molto, a,	più molto,	moltissimo, a,
մօ՛լթօ. ա.	փիու՛ մօ՛լթօ.	մօլթի՛սսիմօ, ա.
Բազում:	Բազմագոյն:	Ամենաբազում:
չօք:	տահա չօք:	էն չօք:
Retto, a,	men retto,	rettissimo, a,
ռէ՛թթօ. ա.	մէն ռէ՛թթօ.	ռէթթի՛սսիմօ. ա.
Ուղիղ:	սակաւ Ուղիղ:	Ամենաուղիղ:
տօղրու:	ազ տօղրու:	էն տօղրու:

Ըստ այսմ ձևոյ և զայլոց ածականաց: բայց քերթողք բազում ուրեք գերադրականի անուանք ոչ են ձևոյ նշանակութեան վարին, որպէս յոլովակի և այլ առաւելական մակբայք յարեն 'ի նա: որպ.

molto bellissima, մօ՛լթօ պէլլի՛սսիմա. Յոյժ ամենագեղ: բաւ թը կիւզէլ: էն: Այլև 'ի մի բաղդատականին բերեն անգամ դնի առաւելական մակբայ, և թողու զնա բաղդատական, կամ փոխէ 'ի գերադրական: որպէս.

più meglio, փիու՛ մէլիօ. Լա Լաւագոյն: տահա էյիճէ:
assai peggio, ասսա՛յ փէճճիօ. Յոյժ յոռեգոյն: փէք քէօթիւ:

Յօդ.

Յօդուած ժԸ ։

Յաղագս Թուական անուանց ։

Թուական անուանք յերիս տեսակս վերածին առհասարակ ։ Առաջինն զոր Cardinale, գառտինա՛լէ. որ կարդինալական. զոր մեք կոչեմք՝ Բացարձակ, կամ ընդարձակ ։

Երկրորդն առ Ordinativo, օրտինաթի՛վօ. որ դասական. որպէս և մեք կոչեմք ։

Երրորդն առ Distributivo, տիսթրիպութի՛վօ. որ արտամասնական. զոր մեք կոչեմք՝ Առանձնական ։

Կարդինալական, կամ բացարձակ թուական անուանք են այսք ։

Uno,	ու՛նօ.	Մի ։	պիր ։
due,	տու՛է.	Երկու ։	իքի ։
tre,	թրէ.	Երեք ։	իւչ ։
quattro,	գուա՛թթրօ.	Չորս ։	տէօրթ.
cinque,	չի՛նգուէ.	Հինգ ։	պէշ ։
sei,	սէ՛ի.	Վեց ։	ալթը ։
sette,	սէ՛թթէ ։	Եօթն ։	եէտի ։
otto,	օ՛թթօ.	Ութ ։	սէքիզ ։
nove,	նօ՛վէ.	Ինն ։	տօքուզ ։
Dieci,	տիէ՛չի.	Տասն ։	օն ։
undici,	ու՛նտիչի.	Մետասան ։	օնպիր ։
dodici,	տօ՛տիչի.	Երկոտասան ։	օնիքի ։
tredici,	թրէ՛տիչի.	Երեքտասան ։	օնիւչ ։
quattordici,	գուաթթօ՛րտիչի.	Չորեքտասն ։	օնտէօրթ ։
quindici,	գուի՛նտիչի.	Հնգետասան ։	օնպէշ ։
sedici,	սէ՛տիչի.	Վեշտասան ։	օնալթը ։
diciasette,	տիչիասէ՛թթէ.	Եօթնևտասան ։	օնեէտի ։
diciaotto,	տիչիաօ՛թթօ.	Ութևտասան ։	օնսէքիզ ։
diciannove,	տիչիաննօ՛վէ.	Իննևտասան ։	օնտօքուզ ։
Venti,	վէ՛նթի.	Քսան ։	եիկիրմի ։
ventuno,	վէնթու՛նօ.	Քսանևմի ։	եիկիրմիպիր ։
ventidue,	վէնթիտու՛է.	Քսանևերկու ։	եիկիրմի իքի ։

Trenta,	թռէնթա.	Երեսուն :	օթուզ :
trentuno,	թռէնթ'ունօ.	Երեսունմի :	օթուզպիր :
Quaranta,	գուարա՛նթա.	Քառասուն :	քըրգ :
Cinquanta,	չինգուա՛նթա.	Յիսուն :	էլլի :
sessanta,	սէսսա՛նթա.	Վաթսուն :	ալթմըշ :
settanta,	սէթթա՛նթա.	Եօթանասուն :	եէթմիշ :
ottanta,	օթթա՛նթա.	Ութսուն :	սէքսէն :
novanta,	նօվա՛նթա.	Իննսուն :	տօքսան :
Cento,	չէնթօ.	Հարիւր :	եիւզ :
dugento,	տուճէնթօ.	Երկերիւր :	իքի եիւզ :
trecento,	թռէչէնթօ.	Երեքհարիւր :	իւչ եիւզ :
Mille,	միլլէ.	Հազար :	պին :
duemila,	տուէմիլա.	Երկուհազար :	իքիպին :
tremila,	թռէմիլա.	Երեքհազար :	իւչ պին :
diecimila,	տիէչիմիլա.	Տասնհազար :	օնպին :
centomila,	չէնթօմիլա.	Հարիւրհազար :	եիւզ պին :
Milione,	միլիօնէ.	Հազարս հազար . Հազարաց հազար :	

Այս բացարձակ թուականք, բաց 'ի բառէն՝ milione, միլիօնէ, սովորաբար վարին իբր ածական. և անեղանելիք, բաց 'ի բառէն՝ uno, ունօ. մի. յորժամ միայն 'ի յոգնականի գոյականաւ՝ թէ արական իցեն, և թէ իգական, և ինքեանք անփոփոխելի մնան ըստ հոլովին, և ըստ սեռին. զոր օրինակ.

Tre anni, թռէ աննի. Երեք ամք : իւչ եըլ :
Cinque case, չինգուէ գասէ. Հինգ տունք : պէշ էվ :
Trenta persone, թռէնթա փէռսօնէ. Երեսուն անձինք : օթուզ քիշի :

Իսկ յորժամ իբր գոյական վարին միայնակ, կարեն լինել եզական և յոգնական. և յայնժամ ոմանք անփոփոխ մնան 'ի յոգնականին. որ, tre, sei, dieci, և նս. զոր օրինակ. յեզականին.

un tre,	ուն թռէ.	Երեք մի :	պիր իւչ :
un sei,	ուն սէյ.	Վեց մի :	պիր ալթը :
un dieci,	ուն տիէչի.	Տասն մի :	պիր օն :

'Ի յոգնականին.

due tre,	տուէ թռէ.	Երկու երեք :	իքի իւչ :
due sei,	տու՛է սէյ.	Երկու վեցք :	իքի ալթը
due dieci,	տու՛է տիէչի.	Երկու տասունք :	իքի օն :

Իսկ այլք հոլովին 'ի յոգնականին : որպ.

i quattri, ի գուա՛թթռի. Չորեքեան : տէօրթլէր :

i cin-

i cinqui, ի չինքուի . Հնգեքին ։ պէշի ։
i setti, ի սէթթի . Եօթանքը ։ եէտիշէր ։
gli otti, լյի օթթի . Ութեքին ։ սէքիզի ։
i novi, ի նօվի . Իննունքը ։ տօքուզի ։
Թուական անուան uno, ունօ . una, ունա, [illegible] ։ 'ի վերջին [illegible] [illegible] ոչ [illegible] [illegible], [illegible] և [illegible] է . և [illegible] uno, ունօ, [illegible] [illegible] [illegible] o, [illegible], [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'ի [illegible] . [illegible] [illegible] una . ունա . [illegible] a, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] . և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ։ [illegible]
un giorno, ուն ճիօռնօ . Մի օր ։ պիր կիւն ։
un mese, ուն մէզէ . Մի ամիս ։ պիր այ ։
un' ora, ուն' օռա . Մի ժամ ։ պիր սահաթ ։
una settimana, ունա սէթթիմանա . Մի շաբաթ ։ պիր հաֆթա ։
Թուականք, ventuno, վէնթունօ . trentuno, թրէնթունօ . quarantuno, գուառանթունօ . և [illegible] [illegible] ոչ [illegible] [illegible] . և ոչ [illegible] 'ի վերջս [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], և [illegible] [illegible] [illegible] ։ [illegible]
Ventun' anno, վէնթուն' աննօ . Քսան և մի ամ ։ [illegible] [illegible] ։
anni ventuno, աննի վէնթունօ . Ամք քսան և մի ։
Դասական Թուական անուանք են այք ։

Primo,	պրիմօ .	Առաջին ։	իլք ։
secondo,	սէգօնտօ .	Երկրորդ ։	իքինձի ։
terzo,	թէրձօ .	Երրորդ ։	իւչինձի ։
quarto,	գուառթօ .	Չորրորդ ։	տէօրտիւնձի ։
quinto,	գուինթօ .	Հինգերորդ ։	պէշինձի ։
sesto,	սէսթօ .	Վեցերորդ ։	ալթընձի ։
settimo,	սէթթիմօ .	Եօթներորդ ։	եէտինձի ։
ottavo,	օթթավօ .	Ութերորդ ։	սէքիզինձի ։
nono,	նօնօ .	Իններորդ ։	տօքուզունձի ։
Decimo,	տէչիմօ .	Տասներորդ ։	օնունձի ։
undecimo,	ունտէչիմօ .	Մետասաներորդ ։	օն պիրինձի ։
duodecimo,	տուօտէչիմօ .	Երկոտասաներորդ ։	օն իքինձի ։
Ventesimo,	վէնթէզիմօ .	Քսաներորդ ։	եիգիրմինձի ։
vigesimo,	վիճէզիմօ .		
trentesimo,	թրէնթէզիմօ .	Երեսներորդ ։	օթուզունձի ։

qua-

quarantesimo, գուառանթէզիմօ. Քառասներորդ: քըրքընճի :
cinquantesimo, չինգուանթէզիմօ. Յիսներորդ: էլլինճի :
sessagesimo, սէսսաճէզիմօ. Վաթսներորդ: ալթմըշընճի :
Centesimo, չէնթէզիմօ. Հարիւրերորդ: իւզինճի :
Millesimo, միլլէզիմօ. Հազարերորդ: պինինճի :

Այս թուականն անուանք՝ են ածականք. և երբեմն համարին եբր գոյականն, յորժամ միայնակ վարին. որպէս un terzo, ուն թէռծօ. երրորդ մի: un quarto, ուն գուարթօ. չորրորդ մի: ևն. որ իմանի. երրորդ մասն, չորրորդ մասն. Այլ անունք արական և իգական. զոր օրինակ. արակ. primo, փրիմօ. իգակ. prima, փրիմա. ևն. յորս արականն հոլովի ըստ չորրորդ հոլովման. իսկ իգականն՝ ըստ երկրորդ հոլովման. որպէս և յայտ է:

Իսկ տրամադրաչափական թուական անուանք են այսք:

Decina, տէչինա. Տասնեակ: օնլըք:
Ventina, վէնթինա. Քսանեակ: եիկիրմիլըք:
Centinajo, չէնթինայօ. Հարիւրեակ: իւզլըք:
Migliajo, միլիայօ. Հազարեակ: պինլիք:

Այսքիկ, և նմանք այլ վարին միշտ եբր գոյականք Յայսմ վայրի մարթ էր խօսել յաղագս մասնական, և միջական անուանց. բայց ըստ խրատու քերթողացն ՚ի Կարգս դերանուանց ունիմք խօսել:

Այլ աստանօր յաւարտ վարդապետութեան անուանց կարեւոր համարիմք ծանուցանել համառօտիւ յաղագս կերպարանի յօդից, և յաղագս խոնարհութեան անուանց:

Յօդուած. ԺԴ:

Սեռառութե յօդից:

Քանզի յօդք խտալականք ամփոփեն զնշանակութիւն անուանց, որպ ասացաք ՚ի Ներած. երես 18, վասն անուանք՝ որոց նշանակութիւն արդէն որոշեալ է, չառնեն այլ յօդի. բայց առ որոշակի գիտելոյ՝ գիտցուք զառ վորական կանոնան:

Յատուկ անուանք արանց վարին անյօդ. ուստի ոչ լինի ասել, il Catone, իլ գաթօնէ. il Carlo, իլ

գառ–

գտանալ. բայց անուանք կանանց կարեն վարիլ յօդիւ:
Անուանք քաղաքաց սովորաբար անյօդ վարին. զոր
օրինակ ոչ լինի ասել. la Roma, լա ռօմա. la Costan-
tinopoli, լա կօսթանթինօբօլի. բայց յոմանց. որպէս il Cai-
ro, իլ գայիռօ. la Mirandola, լա միռանտօլա:
Անունն՝ Dio, տիօ. կամ Iddio, իտտիօ, վարի առանց
յօդի:
Մականուանք ասանց՝ յորժամ դնին զկնի յատուկ ան-
ուան, անյօդ վարին. որպէս
Piero Barbarigo, բիէռօ պարպարիկօ: Բայց յորժամ
միայնակ դնին ՚ի նշանակել զորոշեալ անձն, առնուն
յօդ. ուստի և ասի. il Barbarigo, իլ պարպարիկօ.
il Bembo, իլ պէմպօ. և այլն:
Այլ վերոգրեալ անուանք՝ որք միայնակ եդեալ անյօդ
վարին, յորժամ ունին յառաջոյ զածական ինչ, առ-
նուն զյօդ: զոր օրինակ. il *gran* Carlo, իլ կրան
գառլօ. l' *onnipotente* Iddio, լ'օննիբօթէնթէ իտտիօ. և այլն:
Անուանք մասանց աշխարհի, թագաւորութեանց, գա-
ւառաց, ծովու, գետոց, լերանց, և նմանեաց՝ կա-
րեն վարիլ յօդիւ, և կամ առանց յօդի. որպէս մարթ է
ասել. Europa, էուռօբա. և l' Europa, լ'էուռօբա;
Venezia, վէնէցիա. և la Venezia.
Անուանք իշխանութեանց, որպէս Papa, բաբա. Re, ռէ.
՚ի վարիլն միայնակ՝ առնուն յօդ. իսկ յորժամ ըստ
ածական վարին ընդ յատուկ անուանն, կարեն առնուլ
և կամ ոչ:
Հասարակ անուանք, որպէս Մարդ, Քաղաք, և այլն.
այն և անուանքս Երկին, Արեգակն, Լուսին, և այլն,
առնուն յօդ. ուստի և ասի, l' uomo, լ'ուօմօ. la Città,
լա չիթթա՝. և այլն:
Յորժամ բազում գոյական անուանք նոյնահոլովք
դնին զկնի միմեանց, սովորաբար կամ ամենեցուն առ-
նել լինի յօդն, կամ և ոչ միումն: Եթէ այն անուանք
իցեն նոյնասեռք, երբեմն մարթ է դնել զյօդն ՚ի
վր առաջնոյն միայն. զոր օրինակ. Con l' ajuto, e
favor di Dio, քօն լ'այուդօ, է ֆավօռ տի Տիօ. Օգ-
նութբ և Նպաստաւորութք Այ: բայց ոչ՝ յորժամ են այլա-
սեռք. զոր օրինակ ոչ լինի ասել. Con l' ajuto, e
grazia di Dio, քօն լ'այուդօ, է կռացիա տի տիօ. զի
առաջինն է արական, և երկրորդն իգական, ուստի
և

և յօդ արականին առնել լինէր իգականին, որ ճշգեմ է կանոնի ։

Յորժամ բազում ածականք վերաբերին առ մի գոյական, յօդն 'ի վերայ առաջնոյն միայն դնելի է ․ զոր օրինակ․ il dotto, e prudente Maestro, իլ տօ'թթօ, է բռուտէ'նթէ մաէ'սթռօ․ իմաստուն և խոհեմ վարդապետն ։

Իսկ յաղագս կերպառութեան նախդրացն di, a, da, ոչ դնեմք ինչ առաւելորդ․ զի ըստ մասին իմացել լինի 'ի նախադրելոցդ, և ըստ մասին ունիմք խօսել 'ի գլուխն յաղագս Դերանուան, և Նախադրութեան ։

Խնդրառութիւն անուանց ։

Ածական անուանք 'ի պէտս հոլովս առնուն խնդիրս։ Որք միանգամ նշանակեն զտեղեկութիւն կամ զգիտութիւն, զառատութիւն, կամ զնուազութիւն, զպակասութիւն, կամ զկիրս, առնուն 'ի սեռական հոլով ։ այպ․

Ti faccia *certo dell' onestà* mia, — Անկասկած արասցէ զքեզ 'ի վերայ հաստատութեան իմոյ ։

Թի ֆա'ճճիա ճէ'ռթօ տէլլ' օնէսթա' միա․ — Էմին էթսին սէնի պէնիմ էմնիէթլիմնէն էօլթիւրիւ ։

Ըստ այսմ վարին ածականքս, որ զկնի ։

Consapevole, քօնսաբէ'վօլէ․ Գիտակ ։ վագուֆ ։
Pratico, բռա'թիքօ․ Վարժ, հմուտ ։ եէթիկ ։
Ricco, ռի'քքօ ։ Մեծատուն ։ զէնկին ։
Povero, բօ'վէռօ, Աղքատ ։ ֆուգարա ։
Colpevole, քօլբէ'վօլէ ։ Յանցաւոր ։ սուչլու ։
Innocente, իննօչէ'նթէ․ Անմեղ ։ սուչսուզ ։ ևն ։

Ածականք՝ որք նշանակեն զհայեցումն առ երբ ինչ, առնուն զտրական ։ այպ․

Grato a Dio, — Հաճելի այ ։
կռա'թօ ա տի'օ․ — ալլահա մագպուլ ։

Այսպիսի են հետևեալքս ։

Odioso, օտիօ'զօ, Ատելի ։ նաքոշ ։
Fedele, ֆէտէ'լէ․ Հաւատարիմ ։ սատըք ։
Infedele, ինֆէտէ'լէ․ Անհաւատարիմ ։ խային ։
Utile, ու'թիլէ․ Օգտակար ։ ֆայտալը ։
Disutile, տիզու'թիլէ․ Անպիտան ։ ֆայտասըզ ։ ևն ։

Ածականք՝ որք նշանակեն զներգործութիւն, առնուն զհայց

զհայցական՝ նախադրութեամբ a, որպ.

Atto *a'* desiderj,   Յարմար ըղձանաց :
ա՛տտօ ա՛ տեզիտէ՛րի :   հավէսէ ույկուն :

Ըստ այսմ Pronto, բրօ՛նտօ. Պատրաստ : հազըր : ևն :

Իսկ ածականք՝ որոց խնդիրն զպատճառ իւրեն նշա_
նակէ, առնուն զայն 'ի հայցականն՝ նախադրութեամբ
per. որպ.

Famoso *per* le sue *ruberie*. Անուանի վն իւրոց գողութեց.
ֆամօ՛զօ բէր լէ սու՛ւէ ռու_ քէնտի խըրսըզլըղընտան
բէ՛րիէ.   էօթիւրիւ նամտար :

Ածականք՝ որք նշանակեն զչափ, առնուն բացառա_
կան անխտիր : զոր օրինակ.

Alto *cento braccia*,   Բարձր հարիւր կանգուն :
ա՛լտօ չէ՛նտօ պրա՛չչիա.   իւզ արշըն իւքսէք :

Ըստ այսմ Profondo, բրօֆօ՛նտօ. Խոր : տէրին :
Lungo, լու՛նկօ. Երկայն : ուզուն :
Largo, լա՛րկօ. Լայն : էնլի . ևն :

Ածականք, որք նշանակեն զնիւթ կամ զօրութիւն, առնուն զբացառական՝ նախադրութեամբ in, որպ.

In quell' arte dottissimo, Յայնմ արհեստի քաջ հմուտ :
ին գուէլլ՛ ա՛րթէ տօթթի՛սսիմօ. օլ զէնահաթտա փէք ուսթատ :

Իսկ ածականք՝ որք նշանակեն զբաժանումն, առնուն զբացառական նախդրիւն da. զոր օրինակ.

Esule *dalla* patria,   Աքսորեալ 'ի հայրենեաց :
է՛զուլէ տա՛լլա բա՛թրիա,   Վէթանտէն սիւրկիւն : ևն :

Բաղդատական ածականք սովորաբար առնուն ըղ_
սեռական : որպ.

Più convenevole *di* te,   Յարմարագոյն քան զքեզ :
բիու՛ քօնվէնէ՛վօլէ տի թէ.   սէնտէն տահա ույկուն :

Բազում անգամ առնուն զուղղական՝ մասնկամբն
che, որպ.

Più sano, *che* pesce,   Առաւել առողջ քան զձուկն :
բիու՛ սա՛նօ քէ բէ՛սչէ :   պալըքտան տահա սաղ :

Գերադրական ածականքն առնուն զհայցական՝ նա_
խադրութեամբ tra, կամ fra, կամ զօրական՝ նախադրութեամբ
Oltre ad. որպ.

Città *tra* tutte le altre Քաղաք ամենագեղեցիկ 'ի
bellissima, կամ oltre ad մէջ այլոց ամենեցուն : կամ
ogni altra bellissima, առաւել քան զայլ ամ :
չիթթա՛ թրա թու՛թթէ լէ ա՛լ_ հէր շէհիր էնկիւզէլ քայրըլար

բոլէ

ըու պեղլի՛ոսիմա, կի օլիու	իչինտէ. կամ քայրըլարը-
ափ ծնէրի ռ՛լիոստ պեղլի՛-	տան զիյատէ :
ռէմա.	

Մասնական անուանք. առնուն զյոգնակի սեռականս կամ զհայցական՝ նախադրութիւն fra, տրա.

Uno *di* quegli	Մին յայնցանէ :
ունօ տի գուէ՛լլի.	օնլարըն պիրի :
Fra quali alcuno,	'Ի մէջ որոց ոմն :
Ֆրա գուա՛լի ալգո՛ւնօ,	օնլարըն իչինտէ պազըսը :

ԳԼՈՒԽ

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ.

ՅԱՂԱԳՍ ԴԵՐԱՆՈՒԱՆ.

ԴԵՐԱՆՈՒՆՆ ԻՏԱԼԵՐԷՆ Pronome, բռօնօ՛մէ. և տաձն. Զամբ. առհասարակ բաժանի 'ի Գոյական, կամ յէական, և 'ի Ածական:

Էականն, որ և ասի նախատիպ, գոյականապէս յայտ առնէ զդէմս իրաց. և են Ծք. Io, յօ. Ես: Tu, Թու. Դու: Se, սէ. զի ինքեան, կամ իւրեան: Սոքա հասարակ են արականին և իգականին: Ունին հինգ հոլովս. բաց յերկրորդ դիմէն, Tu, Թու. որ ունի և զկոչական: Սոքա, ոչ և ցուցական դերանուանք՝ հոլովին նախդրօք, և ոչ յօդիւք:

Ածական դերանուանց ոմանք են ածանցական, կամ ստացական. իտալ. derivativo, տէրիվաթի՛վօ. կամ possessivo, բօսսէսսի՛վօ. Ոմանք՝ ցուցական: իտալ. demostrativo, տէմօսթրաթի՛վօ. Ոմանք յարաբերական: իտալ. relativo, ռէլաթի՛վօ: 'Ի սոյն ոմանք իբր գոյական են վարին. բազումք ունին զարական և զիգական. ունին ոմանք և զկոչական հոլով: Զայս ամ իւրաքանչիւր յօդուածովք բացայայտեսցուք:

Յօդուած Ա̄ :

Յղգս էական դերանուանց :

Էական դերանուան առաջին դէմն :

Sing. սինկ.		Եզակ. թուոյ.	
Հոլ.			
1. Io, Իօ.	Ուղ.	Ես :	Պէն :
2. di me, տի մէ.	Սեռ.	Իմ :	պէնիմ :
3. a me, mi, me, ա մէ, մի, մէ.	Տր.	առ իս : ինձ :	պանա :
4. me, mi, մէ, մի.	Հայց.	զիս :	պէնի :
6. da me, տա մէ.	Բաց.	յինէն :	պէնտէն :

Plur. փլուռ.		Յոգն. թուոյ.	
Հոլ.			
1. Noi, նօի.	Ուղ.	Մեք :	Պիզ :
2. di noi, տի նօի.	Սեռ.	մեր :	պիզիմ :
3. a noi, ci, ce, ne, ա նօի, չի, չէ, նէ.	Տր.	առ մեզ : մեզ :	պիզէ :
4. noi, ci, ce, ne, նօի, չի, չէ, նէ.	Հայց.	զմեզ :	պիզի :
6. da noi, տա նօի.	Բաց.	'ի մէնջ :	պիզտէն :

Էական դերանուան երկրորդ դէմն :

Sing. սինկ.		Եզակ. թուոյ.	
Հոլ.			
1, Tu, թու.	Ուղ.	Դու :	Սէն :
2. di te, տի թէ.	Սեռ.	քո :	սէնին :
3. a te, ti, te, ա թէ, թի, թէ,	Տր.	առ քեզ : քեզ :	սանա :
4. te, ti, թէ, թի.	Հայց.	զքեզ :	սէնի.
5. o tu, օ թու.	Կոչ.	ով դու :	եա սէն :
6. da te, տա թէ.	Բաց.	'ի քէն :	սէնտէն :

Է Plu-

Plur. փլուրալէ · Յոգն. Թիւ .

Հոլ.

1. Voi, վօ՛ի . Ուղղ. Դուք ։ Սիզ ։
2. di voi, տի վօ՛ի . Սեռ. ձեր ։ սիզլէն ։
3. a voi, vi, ve, Տրակ. առ ձեզ ։ սիզէ ։
   ա վօ՛ի, վի, վէ . ձեզ ։
4. voi, vi, ve, Հայց. զձեզ ։ սիզի ։
   վօ՛ի, վի, վէ .
5. o voi, օ վօ՛ի . Կոչ. ո՛վ դուք ։ էյ սիզ ։
6. da voi, տա վօ՛ի . Բաց. 'ի ձէնջ ։ սիզտէն ։

Իտալիան դերանուան երրորդ դէմն, որ չունի ուղղական ։

Sing, e Plur. — Եզ., և Յոգն.
սինկ, է փլուրա. — Միաք. Թիւ .

Հոլ.

2. di se, Սեռ. Իւրեան . իւրեանց ։
   տի սէ . քէնտինին, քէնտիլէրինին .
3. a se, si, Տրակ. առ իւր, առ իւրեանս ։
   ա սէ, սի . քէնտինէ, քէնտիլէրինէ ։
4. se, si, Հայց. զինքն, զինքեանս ։
   սէ, սի . քէնտինի, քէնտիլէրինի ։
6. da se, Բաց. յիւրմէ, յինքեանց ։
   տա սէ . քէնտինտէն . քէնտիլէրտէն ։

Յաղագս հոլովից երից դերանուանցս ծանի՛ր, զի յոր ժամ նախադաս լինին բայից, զատ դնին 'ի նշէ . բայց 'ի յետադասելն՝ կից գրին ը՛ նո՛ իբրև մի բառ ։ որպ.

Nè negare il *mi* puoi. — Եւ ոչ զի՛ս զայն ինձ կիրես ։
նէ՛ նէկա՛րէ իլ մի փու՛օի . — Օնու ինքեար էտէմէսին պանա ։

Pensa di osservarl*omi*. — Խորհեա՛ց կտրել զայն ինձ
փէ՛նսա տի օսսէրվա՛րլօմի ։ — Հաթըրըընա թութ օնու պանա իճրա իթմէյէ ։

Io il *ti* dirò. — Ես զայն քեզ ասացից ։
ի՛օ իլ թի տիրօ՛ ։ — Պէն օնու սանա տէյիմ ։

Piace di renderl*ovi*. — Հաճոյ է անդրէն տալ զայն ձեզ ։
փիա՛ճէ տի ռէ՛նտէրլօվի ։ — Խատէրիմ կէրիվէրմէք օնու սիզէ ։

Ըստ այսմ և զայլոցն խնդրոցն:

Հայցականքս՝ me, մէ. te, թէ. se, սէ. ve, վէ, երկրորդ դիմի փոխանակ տրականացն՝ mi, մի. ti, թի. si, սի. vi, վի: Եւ այսոքիկ յորժամ դնին նախ քան զհերադարձականս la, լա. lo, լօ. le, լէ. li, լի. gli, լյի. որպէս.

Me li diede. — Ինձ տուեալ են:
մէ լի տիէտէ. — Պատուոյ ինձ ...:
Te la scrissi. — Քեզ զայն գրեցի:
թէ լա սգրիսսի. — Սմա ... ...:

Երկրորդ՝ նախ քան զմասնիկն՝ ne, նէ. որպէս.

Io me ne vo. — Ես գնամ:
իօ մէ նէ վօ. — Պիտի երթայցեմ:
Egli se n' accorse. — Նա գիտաց:
էլյի սէ ն' աքքօռսէ. — Օր ...:

Երրորդ, յորժամ դերանունն անկանի ընդ ne, մասնականն, և բայքն: որպէս.

Sonmene andato. — Ես գնացի:
սօնմէնէ անտադօ. — Պէտն կկնամեն:
Viensene meco. — Եկ ընդ իս:
վիէնսէնէ մէքօ: — Եկ ... ...:

Երրորդն զի mel, մէլ. tel, թէլ. cel, չէլ. vel, վէլ. փոխանակ զերկուց me lo, մէ լօ. te lo, թէ լօ. և, յորժամ յառաջոյ դնին ընդ բառականն ինչ յարմարական ... ... զոր օրինակ:

mel tolse. — Յինէն զայն եհան:
մէլ թօլսէ. — Զնա ... ...:
vel darò. — Ձեզ զայն տաց:
վէլ տառօ. — Սեզ ... ...:
io tel trarrò. — Ես քեզ զայն հանեցից:
իօ թէլ թռառռօ. — Պէտն ... ...:

Գիտելի է զայսմ, զի հոլովքս mi, մի. ci, չի. ti, թի. vi, վի. si, սի. ne, նէ. ... ... յայնս ... ... Accompagnaverbi, ... որ յոմանս ... ...:

Io mi credo. — Ես կարծեմ:
իօ մի քռէտօ. — Պէտն ... ...:
Quando io me ne venni. — Յորժամ ես եկի:

[illegible] — [illegible]

Noi *ci* seggiamo. — Մեք նստցուք :

[illegible] — [illegible]

Vogliancene noi andare ancora? — Կամի՞ցիք մեզ եւ երթալ :

[illegible] — [illegible]

Tu con noi *ti* rimanga. — Դու ը մեզ մնասցես :

[illegible] — [illegible]

Io vi *ti* porrò chetamente una coltricetta, e dormiraviti. — Ես արկից քեզ մեղմով [illegible] եւ ննջեսցես :

[illegible] — [illegible]

Vientene meco. — Եկ դու ը իմ :

[illegible] — [illegible]

Se voi *vi* conoscete? — Թէ դու ճանաչէք :

[illegible] — [illegible]

Tornarvene a casa. — Դարձաւ քեզ 'ի տուն :

[illegible] — [illegible]

Fuggirsi a casa sua. — Փախեաւ [illegible] 'ի տուն իւր :

[illegible] — [illegible]

[illegible] voi, [illegible] vi, [illegible] tu, [illegible] ti, [illegible]

Գլուխ . Բ :

Յաղագս ստացականի դերանուանց :

Ստացական դերանունք են այս . Mio, [illegible] Tuo, [illegible] Suo, [illegible] Nostro, [illegible] Vostro, [illegible] :
Մի [illegible] . [illegible]

և յօդ արականին առնել լինէր իգականին, որ ընդդէմ է կանոնի ։

Յորժամ բազում ածականք վերաբերին առ մի գոյական, յօդն 'ի մի առաջնոյն միայն դնելի է. զոր օրինակ. il dotto, e prudente Maestro, իլ տօ՛թթօ, է բրուտէ՛նթէ մաէ՛սթրօ. Իմաստուն և խոհեմ վարդապետն ։

Իսկ յաղագս կիրառութեան նախդրացն di, a, da, ոչ դնեմք ինչ աստանօր. զի ի մասին խնդրելի լինի 'ի նախադրելոցդ, և ի մասին ունիմք խօսել 'ի գլխոյն յաղագս Դերանուանն, և Նախադրութեան ։

Խնդրառութիւն անուանց ։

Ածական անուանք 'ի սեպհական հոլովս առնուն խնդիրս։ Որք միանգամայն նշանակեն զուղեկութիւն կամ զգործութիւն, զառատութիւն, կամ զպակասութիւն, զգերազանցութիւն, կամ զկիրս, առնուն 'ի սեռական հոլով։ օրն.

Ti faccia *certo dell' onestà* mia, — Անկասկած արասցէ զքեզ 'ի մէջ հաստատութեան իմոյ ։

Թի ֆա՛ճչիա չէ՛րթօ տէլլ' օնէսթա՛ մի՛ա. — Էմին էթսին սէնի պէնիմ հաւէպլմանէն էօթիւրիւ ։

Ըստ այսմ կարգին ածականքս, որ զկնի ։

Consapevole, քօնսաբէ՛վօլէ. Գիտակ ։ վուքուֆ ։
Pratico, բրա՛թիքօ. Վարժ, հմուտ ։ էհլիքի ։
Ricco, րի՛քքօ ։ Մեծատուն ։ զէնկին ։
Povero, բօ՛վէրօ, Աղքատ ։ ֆուքարէ ։
Colpevole, քօլբէ՛վօլէ ։ Յանցաւոր ։ սուչլու ։
Innocente, իննօչէ՛նթէ. Անմեղ ։ սուչսուզ ։ ևն ։

Ածականք՝ որք նշանակեն զհայեցումն առ այլ ինչ, առնուն զտրական ։ օրն.

Grato a Dio, — Հաճելի Այ ։
կռա՛թօ ա տի՛օ. — ալլահա մագպուլ ։

Այսպիսի են հետևեալքս ։

Odioso, օտիօ՛զօ, Ատելի ։ նահօշ ։
Fedele, ֆէտէ՛լէ. Հաւատարիմ ։ սատըք ։
Infedele, ինֆէտէ՛լէ. Անհաւատարիմ ։ խային ։
Utile, ու՛թիլէ. Օգտակար ։ ֆայիտէլի ։
Disutile, տիզու՛թիլէ. Անպիտան ։ ֆայիտէսիզ ։ ևն ։

Ածականք՝ որք նշանակեն զներգործութիւն, առնուն

զհայց.

Digitized by Google

զհայցական՝ նախադրութեամբ a, որպ.

Atto a' desiderj, Յարմար ըղձանաց։
ա՛թթօ ա՛ տէզիտէրի։ հավէսէ ույղուն։

Ըստ այսմ Pronto, բռօ՛նթօ. Կազմ։ հազըր։ ևն։

Իսկ ածականք՝ որոց խնդիրն զպատճառ իւրեն նշա_ նակէ, առնուն զայն 'ի հայցականն՝ նախադրութեամբ per. որպ.

Famoso per le sue ruberie. Անուանի վասն իւրոց գողութեանց։
ֆամօ՛զօ բէռ լէ սու՛է ռուբէրիէ. քէնտի խըրսըզլըգլարընտան էօթիւրիւ նամտար։

Ածականք՝ որք նշանակեն զչափ, առնուն բացառա_ կան անխնդիր։ զոր օրինակ.

Alto cento braccia, Բարձր հարիւր կանգուն։
ա՛լթօ չէ՛նթօ պռա՛չչա. իւզ արշըն իւքսէք։

Ըստ այսմ Profondo, բռօֆօ՛նտօ. Խոր։ տէրին։
Lungo, լու՛նկօ. Երկայն։ ուզուն։
Largo, լա՛ռկօ. Լայն։ էնլի. ևն։

Ածականք, որք նշանակեն զնիւթ կամ զօրութիւն, առնուն զբացառական՝ նախադրութեամբ in, որպ.

In quell' arte dottissimo, Յայնմ արհեստի քաջ հմուտ։
ին գուէլլ՛ ա՛ռթէ տօթթի՛սսիմօ. օլ զէնահաթտա փէք ուստա։

Իսկ ածականք՝ որք նշանակեն զբաժանումն, առնուն զբացառական նախդրիւն da. զոր օրինակ.

Esule dalla patria, Աքսորեալ 'ի հայրենեաց։
է՛զուլէ տա՛լլա բա՛թռիա, Վէթանտէն սիւրկիւն։ ևն։

Բաղդատական ածականք սովորաբար առնուն սե_ ռական։ որպ.

Più convenevole di te, Յարմարագոյն քան զքեզ։
բիու՝ քօնվէնէվօ՛լէ տի թէ. սէնտէն տահա ույղուն։

Բաղում անգամ առնուն զուղղական՝ մասնկամբն che, որպ.

Più sano, che pesce, Առաւել առողջ քան զձուկն։
բիու՝ սա՛նօ քէ բէ՛շէ։ պալըքտան տահա սաղ։

Գերադրական ածականքն առնուն զհայցական՝ նա_ խադրութեամբ tra, կամ fra, կամ զտրական՝ նախադրութեամբ Oltre ad. որպ.

Città *tra* tutte le altre *bellissima*, կամ oltre ad ogni altra bellissima, Քաղաք ամենագեղեցիկ 'ի մէջ այլոց ամենեցուն։ կամ առաւել քան զայլ ամ։
չիթթա՛ թռա թու՛թթէ լէ ա՛լթռէ շէհիր էնկիւզէլ բայըրլար

բաշ

Իուէ պէլլի՛ուօմօ, չէ օլթրուէ իչինտէ. կամ ղայրըլար-
ափ ծ՛նէր ո՛լթրա պէլլէ՛ր- տան զիյատէ :
ումօ.

Մասնական անուանք. անուն գործնակի սեռականս կամ զհայցական՝ նախադրութեամբ fra, ոմն.

Uno *di* quegli — Մին, յայնցանէ :
ու՛նօ տի գուէ՛լլի. — օնլարըն պիրի :
Fra quali alcuno, — 'Ի մէջ որոց ոմն :
ֆրա գուա՛լի ալգու՛նօ, — օնլարըն իչինտէ պազըսը :

ԳԼՈՒԽ ԵՐԿՐՈՐԴ.

ՅԱՂԱԳՍ ԴԵՐԱՆՈՒԱՆ.

ԴԵՐԱՆՈՒՆՆ ԻՏԱԼԵՐԷՆ Pronome, բռօնօ՛մէ. և տաճկ. Զամիր. առհասարակ բաժանի 'ի Գոյական, կամ յեղական, և 'ի Ածական:

Էականն, որ և ասի Նախատիպ, գոյականաբար յայտ առնէ զդէմս իրաց. և են երեք. Io, իօ. Ես: Tu, թու. Դու: Se, սէ. զի ինքեան, կամ իւրեան: Սոքա հասարակ են արականին և իգականին: Ունին հինգ հոլովս. բաց յերկրորդ դիմէն, Tu, թու. որ ունի և զկոչական: Սոքա, որպէս և ցուցական դերանուանք՝ հոլովին նախադրօք, և ոչ յօդիւք:

Ածական դերանուանց ոմանք են ածանցական, կամ ստացական. իտալ. derivativo, տէրիվաթի՛վօ. կամ possessivo, բոսսէսսի՛վօ. Ոմանք՝ ցուցական: իտալ. demostrativo, տէմօսթռաթի՛վօ. Ոմանք յարաբերական. իտալ. relativo, ռէլաթի՛վօ: 'Ի սոցէ ոմանք իբր գոյական են վարին. բազումք ունին արական և իգական. ունին ոմանք և զկոչական հոլով: Զայս ամ իւրաքանչիւր յօդուածովք բացայայտեսցուք:

Յօդուած ա ։

Յօդս եական դերանուանց ։

Եական դերանուան առաջին դիմի ։

Sing. սինկ.		Եզակ. թուոյ.	
Հոլ.			
1. Io, իօ.	Ուղ.	Ես ։	Պէն ։
2. di me, տի մէ.	Սեռ.	իմ ։	պէնիմ ։
3. a me, mi, me, ա մէ, մի, մէ.	Տր.	առիս ։ ինձ ։	պանա ։
4. me, mi, մէ, մի.	Հայց.	զիս ։	պէնի ։
6. da me, տա մէ.	Բաց.	յինէն ։	պէնտէն ։

Plur. փլուր.		Յոգն. թուոյ.	
Հոլ.			
1. Noi, նօյ.	Ուղ.	Մեք ։	Պիզ ։
2. di noi, տի նօյ.	Սեռ.	մեր ։	պիզիմ ։
3. a noi, ci, ce, ne, ա նօյ, չի, չէ, նէ.	Տր.	առ մեզ ։ մեզ ։	պիզէ ։
4. noi, ci, ce, ne, նօյ, չի, չէ, նէ.	Հայց.	զմեզ ։	պիզի ։
6. da noi, տա նօյ.	Բաց.	՚ի մէնջ ։	պիզտէն ։

Եական դերանուան երկրորդ դիմի ։

Sing. սինկ.		Եզակ. թուոյ.	
Հոլ.			
1, Tu, թու.	Ուղ.	Դու ։	Սէն ։
2. di te, տի թէ.	Սեռ.	քո ։	սէնին ։
3. a te, ti, te, ա թէ, թի, թէ,	Տր.	առ քեզ ։ քեզ ։	սանա ։
4. te, ti, թէ, թի.	Հայց.	զքեզ ։	սէնի.
5. o tu, օ թու.	Կոչ.	ով դու ։	էյ սէն ։
6. da te, տա թէ.	Բաց.	՚ի քէն ։	սէնտէն ։

Digitized by Google

Plur. բլուր.	Յոգն. թիւ.	
Հոլ.		
1. Voi, վօ՛ի.	Ուղղ. Դուք:	Սիզ:
2. di voi, տի վօ՛ի.	Սեռ. Ձեր:	սիզին:
3. a voi, vi, ve, ա վօ՛ի, վի, վէ.	Տրակ. առ ձեզ: ձեզ:	սիզէ:
4. voi, vi, ve, վօ՛ի, վի, վէ.	Հայց. զձեզ:	սիզի:
5. o voi, օ վօ՛ի.	Կոչ. ո՛վ դուք:	եյ սիզ:
6. da voi, տա վօ՛ի.	Բաց. 'ի ձէնջ:	սիզտէն:

Իտալական դերանուան երրորդ դիմի, որ չունի ուղղական .

Sing, e Plur. սինկ, է բլուր.	Եզ, և Յոգն. թուոց. թիւ.
Հոլ.	
2. di se, տի սէ.	Սեռ. Իւրեան. իւրեանց: քէնտինին, քէնտիլէրին.
3. a se, si, ա սէ, սի.	Տրակ. առ իւր, առ իւրեանս: քէնտինէ, քէնտիլէրինէ:
4. se, si, սէ, սի.	Հայց. զինքն, զինքեանս: քէնտինի, քէնտիլէրինի:
6. da se, տա սէ.	Բաց. յիւրմէ, յինքեանց: քէնտինտէն. քէնտիլէրտէն.

Յաղագս հոլովից երից դերանուանցս ծանիր, զի յոր ժամ նախադաս լինին բայից, զատ գնին 'ի նշէ. բայց 'ի յետադասին՝ կից գրին ընդ նմ իբրև մի բառ: որպ.

Nè negare il *mi* puoi. նէ՛ նէկա՛րէ իլ մի բուօ՛ի.	Եւ ոչ զնէլ զայն ինձ կարես: Օնու ինքեար էտէմէսին պանա:
Pensa di osservarl*omi*. բէ՛նսա տի օսսէրվա՛րլօմի:	Խորհեաց կատարել զայն ինձ: Հաթըրընա թութ օնու պանա իճրա իթմէյէ:
Io il *ti* dirò. իօ իլ թի տիրօ՛:	Ես զայն քեզ ասացից: Պէն օնու սանա տէյիմ:
Piace di renderl*ovi*. բիա՛չէ տի ռէ՛նտէրլօվի:	Հաճոյ է անդրէն տալ զայն ձեզ: Խատէրիմ կէրիվէրմէք օնու սիզէ:

Ընդ այսմ և զայլոցն խնդրեցիս ։

Հայցականքս՝ me, մէ. te, թէ. se, սէ. ve, վէ, երբեմն գրին փոխանակ տրականացն՝ mi, մի. ti, թի. si, սի. vi, վի ։ Եւ այսոքիկ յորժամ գնին նախ քան զցուցականսն la, լա. lo, լօ. le, լէ. li, լի. gli, լի. նոյնպէս.

Me li diede. — Ինձ զնոյնս ետ ։
Մէ լի տիէտէ. — [illegible]
Te la scrissi. — Քեզ զայն գրեցի ։
Թէ լա սգրիսսի. — [illegible]

Երկրորդ՝ նախ քան զմասնիկն՝ ne, նէ. ասա.

Io *me* ne vo. — Ես գնամ ։
Իօ մէ նէ վօ. — [illegible]
Egli *se* n' accorse. — Նա գիտաց ։
Էլլի սէ ն՛ ակքօրսէ. — [illegible]

Երրորդ. յորժամ դերանունն անկանի ընդ մէջ ne, մասնկանն, և բային ։ ասա.

Son*mene* andato. — Ես գնացի ։
Սօնմէնէ անտատօ. — [illegible]
Vien*sene* meco. — Եկ ընդ իս ։
Վիէնսէնէ մէքօ ։ — [illegible]

Երբեմն գրի mel, մէլ. tel, թէլ. cel, չէլ. vel, վէլ. փոխանակ գրելոյ me lo, մէ լօ. te lo, թէ լօ. և այլն. յորժամ յառաջոյ գնին ընդ զբաղանայն ինչ յարակաւ սեռի ։ զոր օրինակ ։

mel tolse. — Յինէն զայն եբարձ ։
Մէլ թօլսէ. — [illegible]
vel darò. — Ձեզ զայն տաց ։
Վէլ տառօ. — [illegible]
io *tel* trarrò. — Ես քեզ զայն հանեցից ։
Իօ թէլ թռառռօ. — [illegible]

Գիտելի է դարձեալ, զի հոլովքս mi, մի. ci, չի. ti, թի. vi, վի. si, սի. ne, նէ, [illegible] յարին ի բայս իբրև մասնիկ թարմատար առ ի զարդ [illegible] և կոչին՝ Accompagnaverbi, ակքօմբանեավէրպի. այսինքն բայակիցք. ասա յամենայն ի նախադրեալ օրինակացդ [illegible]. ընդ այսմ են և յաջորդքն ։

Io *mi* credo. — Ես կարծեմ ։
Իօ մի քռէտօ. — [illegible]
Quando io *me ne* venni. — Յորժամ ես եկի ։

[illegible] իօ մէ նէ վադօ ․ — Հեռանամ այժմ [illegible] ։

Noi *ci* seggiamo. — Մենք նստիմք ։

նօ՛ի չի սէճճիամօ ․ — [illegible]

Vogliancene noi andare ancora? — Կամի՞ցիս մեզ եւս երթալ ։

վօլլիանչէնէ նօ՛ի անտարէ անգօ՛րա ․ — [illegible]

Tu con noi *si* rinnanga. — Դու ընդ մեզ մնասցես ։

[illegible] — [illegible]

Io vi *ti* porrò chetamente una coltricetta, e dormiravviti. — Ես արկից ընդ [illegible] մի [illegible] եւ ննջեսցես ։

[illegible] — [illegible]

Vien*tene* meco. — Եկ դու ընդ իս ։

[illegible] — [illegible]

Se voi *vi* conoscete? — Թէ դուք ճանաչէ՞ք ։

[illegible] — [illegible]

Tornar*vene* a casa. — Դառնալ ընդ ’ի տուն ։

[illegible] — Տեսանեք տանս եկեք ։

Fuggir*si* a casa sua. — Փախչել իւրն ’ի տուն իւր ։

[illegible] — [illegible] ։

Ըստ այսոցիկ օրինակաց [illegible] եւ զայլ եղանակս [illegible] դերանուանց ։ [illegible] եւ այս ևս ծանիր, զի [illegible] թէ ’ի գիրս եւ թէ ’ի [illegible] [illegible] ’ի կիր [illegible] ․ [illegible] voi, վօ՛ի ․ vi, վի ․ եւ, [illegible] tu, թու ․ ti, թի ․

Յօդուած ․ Բ ։

Յաղագս ստացական դերանուանց ։

Ստացական դերանուանք են այս ․ Mio, միօ ․ Tuo, թու՛օ ․ Suo, սու՛օ ․ Nostro, նօ՛սթրօ ․ Vostro, վօ՛սթրօ ։ Եւ [illegible] ․ զի [illegible] դերանուանցն

ած֊

ածանցին ։ Ուստի արական՝ եզերեալ ՚ի o. որ և հոլովի ըստ չորրորդ հոլովման. և իգական՝ եզերեալ ՚ի a. և հոլովի ըստ երկրորդ հոլովման, ըստ այսմ օրինակի ։

Ար.	Իգ.		
եզ. Mio, միօ.	mia, միա.	Իմ։	պէնիմքի.
յոգ. miei, միէի.	mie, միէ.	Իմք։	պէնիմքիլէր ։
եզ. Tuo, թու՛օ.	tua, թու՛ա.	Քոյին։	սէնինքի ։
յոգ. tuoi, թուօ՛ի.	tue, թու՛է.	Քոյինք։	սէնինքիլէր ։
եզ. Suo, սու՛օ.	sua, սու՛ա.	Իւր։	օնունքի ։
յոգ. suoi, սուօ՛ի.	sue, սու՛է.	Իւրք։	օնունքիլէր ։
եզ. Nostro, a, նօ՛ստրօ, ա.		Մեր։	պիզիմքի ։
յոգ. nostri, e, նօ՛ստրի, է.		Մերք։	պիզիմքիլէր ։
եզ. Vostro, a, վօ՛ստրօ, ա.		Ձեր։	սիզինքի ։
յոգ. vostri, e, վօ՛ստրի, է.		Ձերք։	սիզինքիլէր ։

Այս դերանուանք յորժամ ըստ գոյականաց վարին, պահանջեն զյօդ, կամ զայլ ինչ մասնիկ ։ որպ.

il mio amore, Սէր իմ։
իլ միօ ամօ՛րէ. Պէնիմ մուհապպէթիմ ։

le sue cose, Զիրս իւր ։
լէ սու՛է քօ՛զէ. Քէնտինինին շէյլէրի ։

questa tua figlioletta, Այս քո դստրիկ ։
քուէ՛սթա թու՛ա ֆիլլիօլէ՛թթա. Պու սէնին քըզճըղազըն ։

Բայց երբեմն և առանց այնպիսի յօդից կամ մասնականց վարին ։

Յորժամ միայնակ վարին՝ բայց յօդիւ, ՚ի յոգնականին նշանակեն զընտանիս, զծնօղս. և այլն ։ և յեզականին՝ նշանակեն զինչս, զստացուածս. և այլն. և յայնժամ համարին իբր ՚ի չէզոք սեռի ։ որպ.

Per non veder *ne' tuoi* quel ch' a te spiacque. | Առ ՚ի չտեսանել ՚ի քոյոց զայն՝ որ քեզ անհաճոյ եղև.
փէր նօն վէտէ՛ր նէ՛ թուօ՛ի քուէլ ք՚ ա թէ սփիա՛քքուէ. | Կէօրմէմէք իչիւն սէնինքիլէրտէ օլ շէյի, քի սէնի հօշ իթմէտին ։

Foce *a' nostri* assai vergogna. | Արար մերոցն ամօթ սաստիկ.
ֆէ՛չէ ա՛ նօ՛ստրի ասսա՛ի վէրկօ՛նեա. | Պիզիմքիլէրէ չօք ըուսվայլըք էթտի ։

Vieni, e domanda *il tuo*. | Եկ և խնդրեա՛ զքոյդ ։
վիէ՛նի. է տօմա՛նտա իլ թու՛օ. | Կէլ վէ իստէ սէնինքինի ։

Man-

Mangi *del suo*, *del nostro* non mangerà. Կերիցէ զիւրմէն . ՚ի մերմէն ոչ ուտիցէ ։

Մանճի տէլ սուօ, տէլ նօսթրօ նօն մանճերա . Քէնտի մալընտան եէսին . պիզիմքինտէն եէմէսին ։

Յօդուած . Դ ։

Յաղագս ցուցական դերանուանց ։

Ցուցական դերանուանց՝ ունինք զանձն ցուցանեն, եւ ունինք զիրս ։ Եւ ՚ի սցէ ունինք ցուցանեն զանձն կամ զիր զմերձաւորն խօսողին . ունինք՝ զմերձաւորն լսողին . եւ ունինք՝ զհեռաւորն յերկոցունց ։ Դերանունն ցուցանող զմերձաւորն խօսողին է Questo, արականն . եւ իգական ։ questa : Հոլովի ,

Sing: եզակի ։ Եզակ . թիւ .

Հոլ.

1.	Questo, a, Գուէստօ, ա.	Ուղ. Այս ։	Պու ։
2. di, տի		Սեռ. այսր ։	պունուն ։
3. a, ա		Տրակ. այսմ ։	պունա ։
4.		Հայց. զայս ։	պունը ։
6. da, տա		Բաց. յայսմանէ ։	պունտան ։

Plur. յոգնակի . Յոգն. թիւ .

Հոլ.

1.	Questi, e, Գուէստի, է.	Ուղ. Այսք ։	պունլար ։
2. di, տի		Սեռ. այսց ։	պունլարըն ։
3. a, ա		Տրա. առ սոսա ։	պունլարա ։
4.		Հայց. զայսոսիկ ։	պունլարը ։
6. da, տա		Բաց. յայսցանէ ։	պունլարտան ։

Ուղղականն հոլովին՝ questi, գուէսթի . [illegible] ոչ ... այր . պու ... ։ Եւ յայս միայն ... questo, գուէստօ ։ ... *Questi* è il mio signore, գուէստի է՝ իլ միօ սիննէօռէ . Սա է տէր իմ ։ պու ... ։ Այսպէս Questa, գուէստա, իբր գոյական ... միայնակ,

նշանակէ՝ այս կին ։ պու՝ քառուը ։
՚ի սոյն միտս վարին և Costui, քօսթու՛ի · այ՛ր սա, այս այր · և Costei, քօսթէ՛յի · այ՛ր · այս կին ։ և երկոցունց յոգնականն՝ Costoro, քօսթօ՛րօ · այ՛ր սոքա · այս արք կամ կանայք ։ պու՝ էրւէր, կամ քառուրուր ։ Եւ հոլովին ընդ նախադրօքն, di, a, da, երբեմն զմերոդրեւն ։ որպէս ·
Che farem noi *di costui?* Զինչ արասցուք մեք սա-
քէ ֆառէ՛մ նօ՛ի տի քօսթու՛ի · նորա այսմիկ ։
նէ՛ խօսելով ընդ պու՝ առէմն
Երբեմն ՚ի սեռական հոլով առանց նախդրի դնի ։ որպ ·
Al *costui* tempo, ՚ի ժամանակի սորա ։
ալ քօսթու՛ի թէ՛մփօ · փխկ սրուեուն զէմանկնութէ ։
առեւրոյ, ալ տի քօսթու՛ի ·
Di casa *costei*, ՚ի տանէ կնոջս ։
տի քա՛զա քօսթէ՛յի · փխկ · տի պու քառրնըն էվլեութէն ։
քազա տի քօսթէ՛յի ·

Դերանունն ցուցանող զմերձաւորն լսողին, Cotesto, քօթէ՛սթօ · cotesta, քօթէ՛սթա · այ՛ր · այդ · շու · հոլովի նախդրիւ որպ Questo, գուէ՛սթօ ։
Cotesti, քօթէ՛սթի, եզականապէս յուղղական հոլով նշանակէ, այդ մարդ, կամ այդ որ ։ շու առէմ · շու քխմէսնէ ։ Սոյնպէս նշանակէ և Cotestui, քօթէսթու՛ի · որ և հոլովի նախդրօք · և յոգնականն որ · cotestoro, քօթէսթօ՛րօ · այ՛ր, դոքա, շունըւար ։ որպ ·
Cotesti, ch' ancor vive. Դա՝ որ տակաւին այրի ։
քօթէ՛սթի, ք՛անքօ՛ռ վի՛վէ · շու քխմնէ քի տաճա եաշար
Di *cotestui* non dico nulla. Զդմանէ չասեմ ինչ ։
տի քօթէսթու՛ի նօն տի՛քօ նու՛լլա · Շունատան էօլթիւրի պիր չէյ լա · սէօյլէմէմ ։
Perchè batete voi *cotestoro?* Զի՞ հարկանէք դուք զդս ։
փէռքէ՛ պաթթէ՛թէ վօ՛ի քօթէսթօ՛րօ · Նիչին տէօյէրսինիզ սիզ րօ · շունըւարը ։

Դերանուանք՝ որք ցուցանեն զանձն կամ զիր հեռի ՚ի խօսողէն և ՚ի լսողէն, են · Egli, է՛լլի · Quello, գուէ՛լլօ · Esso, է՛սսօ ·
Հոլովումն սոցա ։

Sing. սինկ․		Եզակ․ թիւ․
Հլվ․ Արակ․	Իգակ․	
1․ Egli, ei, e'.	Ella,	Ուղղ․ Նա, Այն ։
էկլի, էի, է․	էլլա․	Օլ ։
2․ di lui,	di lei,	Սեռ․ նորա, այնր ։
տի լուի․	տի լէի․	անուն, օնուն ։
3․ a lui, gli, li.	a lei, le,	Տր․ նմա, նմ, այնմ ։
ա լուի, կլի, լի․	ա լէի․ լէ․	անա, օնա ։
4․ lui, il, lo.	lei, la.	Հայց․ զնա, զայն ։
լուի, իլ, լօ․	լէի, լա․	անի, օնու ։
6․ da lui,	da lei,	Բաց․ ՚ի նմանէ, յայնմանէ ։
տա լուի․	տա լէի․	անտան, օնտան ։
Plur․ փլուր․		Յոգն․ թիւ․
Հլվ․		
1․ Egli, e', eglino.	elle, elleno	Ուղղ․ Նոքա, Այնք ։
էկլի, է, էկլինօ․	էլլէ․ էլլէնօ․	Անլար, օնլար ։
2․ di loro,	di loro,	Սեռ․ նոցա, այնց ։
տի լօրօ․	տի լօրօ․	անլարըն, օնլարըն ։
3․ loro,	a loro,	Տր․ նոցա, նց, այնց ։
լօրօ,	ա լօրօ․	անլէրէ, օնլարա ։
4․ gli, li,	loro, le.	Հայց․ զնոսա, զայնս ։
կլի, լի․	լօրօ, լէ․	անլէրի, օնլարը ։
6․ da loro,	da loro,	Բաց․ ՚ի նոցանէ, յայնցանէ ։
տա լօրօ․	տա լօրօ․	անլէրտէն, օնլարտան ։

Այս դերանուն սովորաբար զանձանց առնի, և նշանակէ, Նա ։ օլ ․ իտալիանէ․ և սակաւ ուրեք զիրաց, և նշանակէ՝ Այն ։ օլ ։ Արականն՝ զարու նշանակէ, և իգականն՝ զէգն ։ ՚Ի զրուցատրութեան փոխանակ առնելոյ՝ դու, դուք, սակս պատուոյ յերրորդ դէմս խօսելով, առ այս առնի․ Egli, էկլի․ eglino, էկլինօ ։ և առ էգս՝ Ella, էլլա․ elleno, էլլէնօ ։

Հոլովքս՝ lui, լուի․ lei, լէի․ loro, լօրօ․ ոչ են ՚ի գործ ածելի յուղղական հոլով փոխանակ առնելոյ egli, էկլի․ ella, էլլա ։ և թէպէտ ՚ի սովորական խօսս առնեն անխտիր, բայց ըստ կանոնաց յերկուս տեղիս միայն օրէն է առնել, յորս կամ երբև ուղղական դնի, և կամ երբև հայցական ։ Նախ՝ յորժամ է ըստ էական բայի ։ որպէս․

Non è *lei*.	Ո՛չ է նա ։
նօն է․ լէի․	օլ տէյիլտիր ։
Io fossi creduto *lui*.	Ես համարեալ լինէի նա ։

[illegible] գօ՛ւա[illegible] . [illegible]

Երևելի՝ 'ի կոչական բանս ։ զոր օրինակ .

Beato *lui*!	Երանի է նմա ։
[illegible]	[illegible]
Fortunati loro!	Բարեբաստիկ են նոքա ։
[illegible]	[illegible]

Երրորդ՝ զկնի նախադասութեան come, [illegible] . siccome, [illegible] . որպէս ։ զոր օրինակ .

Gli stimo *come lui*.	Զնոսա համարիմ որպէս զնա ։
[illegible]	[illegible]
Erano, siccome lui, maliziosi.	Էին որպէս զնա՝ անօրէնք ։
[illegible]	[illegible]

Gli, [illegible], [illegible] loro, [illegible] ։

[illegible] il, [illegible] lo, [illegible] la, [illegible] li, [illegible] gli, [illegible] le, [illegible] 17 ։ [illegible] ։ որպէս .

Il veggo,	Զնա տեսանեմ ։
[illegible]	[illegible]
lo stimo,	Զնա համարիմ ։
[illegible]	[illegible]
la lodo,	Զնա գովեմ ։
[illegible]	[illegible]

[illegible] ։

Բայց [illegible] il, [illegible] non, [illegible] lo, [illegible] ։ որպէս .

non lo voglio,	Ոչ կամիմ զայն ։
[illegible]	[illegible]

[illegible] nol voglio, [illegible] ։

[illegible] egli, [illegible] ella, [illegible] ։ որպէս .

Egli

Egli è il vero, ch' io ho amato. — Ճշմարիտ է՝ թէ ես սիրեցի :

Եկլի է իլ վէռօ, ք' իօ հօ ամա՛դօ. — Կերչէք տիր քի սէվտի֊ տիմ :

A me par *egli* esser certo. — Ինձ թուի հաւաստի գոլ֊

Ա մէ փառ էկլի էսսէռ չէռդօ. — ալինա սահիհ կէօրիւնիւր :

Բանա այան էն :

Դերանուանն Quello ; գուէլլօ. Quella , գուէլլա.

Աշանակէ՝ Այն : օր. և հոլովի նախադրօք որպ Questo, գուէսդօ : Յոքնակի ուղղականն արականին լինի Quelli , գուէլլի . quegli , գուէլլի . que', գուէ : Այնք : օրլար :

Սովորաբար Quegli , գուէլլի , իբր եզական ուղղա֊կան՝ զմարդոյ ասի . որպէս երբեմն quello , գուէլլօ , զմարդոյ ասի իբր արական . իսկ իբրև իգական՝ quella , գուէլլա .

Այնպէս և Colui , գօլու՛ի , իբրև արական , և colei , գօլէ՛ի , իբր իգական՝ ասին զմարդոյ , և նշանակեն նա , այն : օր : Որք նախդրօք միայն հոլովին . և յոք֊նականն որպ Coloro, գօլօ՛ռօ , հասարակ է երկուց սեռից : Ի նախադասելն գոյական անուան , մարթ է զանց առնել զսեռական նախդիրն : զոր օրինակ .

Al *colei* grido , ալ գօլէ՛ի կռի՛դօ . փոխանակ ըսելոյ . ալ տի գօլէ՛ի . ի յաղաղակ նր : Ծնուն եայկառատըն :

Դերանունս quello , գուէլլօ , յորժամ է ընդ արական գոյականի , որ բաղաձայնիւ սկսեալ , յեզականն գրի quel , գուէլ . և 'ի յոքնականն՝ quei , գուէյ . կամ que', գուէ : որպ.

Quel signore , գուէ՛լ սիննէօ՛ռէ . Այն տէր : օր աղա :
quel paese , գուէ՛լ բաէ՛զէ . Այն քաղաք : օր շէհիր :
que' signori, գուէ՛ սիննէօ՛ռի . Այն տեարք : օր աղալար :
quei paesi , գուէ՛յ բաէ՛զի . Այն քաղաքք : օր շէհիրլէր :

Իսկ թէ արականն սկսանի ձայնաւորաւ , կամ խառն սէիւ, գնի quello, գուէ՛լլօ . և յոքն . quegli, գուէ՛լլի : որպ.
quell' uomo , գուէ՛լլ'ուօ՛մօ . Այն մարդ : օր ատէմ :
quegli spazj, գուէ՛լլի սբա՛ցի : Այն միջոցք : օր արա֊լըգլար :

Յոգնակին ուղղական որ լինի եւս queglino, գուէլլինօ. նոքա։ նոքա։ որ վարի դոյականապէս, եւ առնի զնոյն։

Դերանունն Esso, էսսօ. Essa, էսսա։

Նշանակէ՝ Նա, այն, ինքն։ օր. կէնտի։ Հոլովի նախդրօք որպէս Quello, գուէլլօ. լինելով՝ 'ի տրականն, ad esso, ատ էսսօ, ad essa, ատ էսսա։

Մերթ յաւելեալ եղեւ՝ վարի որպէս egli, էլլի. ella, էլլա։ օր.

Esso avea disposto.	Նա ինքն կարգեալ էր։
էսսօ աւէա տիսբօսթօ.	քէնտի թէքրիմ էթմիշտի։
Costoro da esse furon veduti.	Սոքա 'ի նոցանէ տեսեալ եղեն։
գօսթօրօ տա էսսէ ֆուրօն վէտութի։	պունլար օնլարտան կէօրիւլմիւշլէր։

Առաջին անուան, կամ այլ դերանուան՝ իբրեւ ածական՝ նշանակէ նոյն։ օր.

in *essa* luce,	'Ի նմին 'ի լուսն։
ին էսսա լուչէ.	օլ նուր իչինտէ։
Esso stesso dispose.	Նոյն ինքն կարգեաց։
էսսօ սթէսսօ տիսբօզէ.	օլ կէնտի նիզամ վէրտի։

Վարի նախադրութեամբ՝ con, գօն. այլ ընդ. հնչմամբ այլոց դերանուանց՝ 'ի զանազան հոլովս եւ 'ի թիւս, եւ ինքն անհոլով մնայ ամենեքին. յորս առաւել առ 'ի զարդ դնի։ որպէս.

Con esso lui, գօն էսսօ լուի.	Ընդ նմա։ օնունիլէ.
con esso lei, գօն էսսօ լէի.	
con esso loro,	Ընդ նոսա։
գօն էսսօ լօրօ.	օնլարիլէ։
con esso meco,	Ընդ իս։
գօն էսսօ մէգօ։	պէնիմիլէ։
con esso i piè,	Ոտիւքն իսկ։
գօն էսսօ ի բիէ։	Այաքլարիլէ։ էն։

Այսմ նման է դերանունն Desso, տէսսօ. եւ իգակ. dessa, տէսսա. որոց յոգնական, dessi, տէսսի, desse, տէսսէ։ Աչ ունին այլ հոլով, բայց յուղղականէն, եւ 'ի հայցականէն։ Առաւելութեամբ իմն նշանակեն՝ նախնքն, նոյն իսկ։ օլ կէնտի. ... Եւ վարին ընդ էական բային, եւ ընդ բային՝ parere, բարէրէ։ ընդ երեւիլ. թուիլ. օր.

Tu

Tu non mi par desso. — [illegible]

Ell' è ben *dessa*. — Նա [illegible] նոյն իսկ է. օլ [illegible] [illegible] :

Non simile, anzi piuttosto *dessa* paresse. — Ո՛չ [illegible] նոյն [illegible] : [illegible]

[illegible] Medesimo, [illegible] medesima, [illegible] i, [illegible] e, [illegible] Stesso, [illegible] stessa, [illegible]

in *quello medesimo* abito, [illegible] :

Se *medesimi* [illegible] — [illegible] :

Quel dì *stesso* [illegible] — Ի նմին իսկ աւուր :

Per *lei stessa*, — Առ նորին իսկ :

Essi stessi, [illegible] ellene stesse, [illegible] :

[illegible] medesmo, [illegible] medemo, [illegible] istesso, [illegible] :

Կայ և այլ դերանուն առեալ 'ի գործածել. [illegible] Ciò, [illegible] այս, այդ, այն : [illegible] di ciò, [illegible] a ciò, [illegible] da ciò, [illegible] :

Ch' è ciò che tu dì? — Զինչ է այդ զոր ասես :

[illegible]

տես և 'ի կարգս Շաղկապաց :

Յօդ-

Յօդուած . Է ։

Յաղագս յարաբերական դերանուանց ։

Յարաբերական դերանուանք յիտալական լեզուէն համարին չորք. այս. Quale, գուալէ. Che, քէ. Chi, քի. Cui, քուի ։

Առաջինն յարաբերէ զանձն, և զիր. և նշանակէ՝ Որ ։ քի՝ օլ, օլ քի ։ Զուգադի յարաբերական և յիգական սեռի 'ի միում յօդից. այս. il Quale, իլ գուալէ. la Quale, լա գուալէ. i Quali, ի գուալի. le Quali, լէ գուալի [illegible] ։

Այս դերանուանս որում է յարաբերականն՝ 'ի գործածութեան յօդից. Խաչ առանց այնր վարի երբ դերանուն-որակական կամ [illegible], և նշանակէ՝ որպիսի. զոր տեսցես գրեցուք, 'ի Յօդ. Է ։

Բառզուս ուրեք փոխանակ այսր դերանուանս գնել բառն՝ onde, օնտէ. որ նշանակէ՝ անտի կամ ուստի ։ Եւ այս գնի փոխանակ այլևայլ հոլովից երկականին և յոգնականին ։ զոր օրինակ ։

Un Regno, *ond'* io la corona attendo.
ուն ռէնեօ, օնտ' իօ լա գօ-րօնա աթթէնտօ. փոխ del qual io, տէլ գուալ իօ.

Թագաւորութիւն մի զորոյ ես զպսակն խնդրեմ ։ այլ փոխանակ [illegible], քի ... նորին Թագաւորութեան այնր [illegible] ։

L' anima gloriosa, *onde* si parla.
լ' անիմա կլորիօզա, օնտէ սի բարլա. փոխ անտի della quale, տէլլա գուա-լէ.

Հոգին փառաւորեալ զորմէ խօսեալ լինի ։ Եւ զորմէ խօսիմք ։ օլ [illegible] քի [illegible] [illegible] ։

Vane speranze, *ond'* io viver solea.
վանէ սպէռանձէ, օնտ' իօ վի-վէր սօլէա. փոխ delle quali, տէլլէ գուալի.

Ունայն յոյսք՝ որովք ես կեալ սովոր էի ։ օլ [illegible] [illegible] քի [illegible] [illegible] ։

Կեր-

Կիրառութիւն գերանուանս՝ Che, քէ ։

Այս գերանուն և նշանակէ՝ որ ։ զոր ։ ՚ի ։ Հոլովի նախդրօք, և երբեմն յօդիւք (ը) որոշանշելոյ անդամոյն. Ըստ որում յարաբերէ զանձն կամ զիրս ։ հասարակ է արական և իգին, և վարի յեզականն և ՚ի յոգնականն ։ ուստ.

Conoscer quello, *che* sia da fuggire. — Ճանաչել զայն՝ որ իցէ փախչելի ։
քօնօշչէր քուէլլօ, քէ սիա տա ֆուճճիրէ ։ — Թանըմագ օլ շէյի՝ քի քաչ-մալը ։

Le cose *che* si leggeranno. — Իրքն՝ որք ընթերցցին ։
լէ քօզէ քէ սի լէճճէրաննօ ։ — Օլ շէյլէր քի օխունաճագլար ։

Gli occhi, *di ch'*io parlai. — Աչքն՝ զորոց ես խօսեցայ ։
լյի օքքի, տի ք'իօ փարլայ ։ — Օլ կէօզլէր քի անլարտան սէօյլէտիմ ։

Li nemici, *che* io fuggo. — Թշնամիքն՝ յորոց ես փախչիմ ։
լի նէմիչի, քէ իօ ֆուճճօ ։ — Օլ տիւշմանլար քի օնլարտան պէն քաչարըմ ։

Կիրառութիւն գերանուանս՝ Chi, քի ։

Այս գերանուն նշանակէ՝ նա որ, նք՝ որք ։ ուտէ՝ քի ճիւր ։ Հոլովի նախդրօք միայն՝ յեզականն և ՚ի յոգնականն, յարականն և յիգականն ։ ուստ.

A niuna persona fa ingiuria *chi* usa la sua ragione. — Ոչ ումեք անձին առնէ անիրաւութիւն նա՝ որ վարէ զիւր իրաւունս ։
ա նիունա փէրսօնա ֆա ինճիուրիա քի ուզա լա սուա րաճիօնէ ։ — Հէչ պիր քիմսէյէ զուլմ իթմէզ օլ քի հաքքընը քուլլանըր ։

Il Sole del Mondo pare che tolgano, *chi* tolgono di questa vita l' amistà. — Զարեգակն աշխարհի երևին բառնալ նք, որք բառնան ՚ի կենաց աստի զբարեկամութիւն ։
իլ սօլէ տէլ մօնտօ փարէ քէ — Սանքի տիւնեանըն կիւ-

Թօլ

[illegible] | [illegible]

Così avviene *a chi* è in volta di fortuna. | Այսպէս պատահէ նմա, որ է 'ի շրջանս բաղդին :
[illegible] | [illegible]

Domandare *chi* con lui era. | Հարցանել զայն որ ընդ նմա էր :
[illegible] | [illegible]

Da chi non le conosce, sono tenute grandi. | 'Ի նմանէ' որ զնոսա ոչ ճանաչէ, մեծ համարել լինին :
[illegible] | [illegible]

Ուրեք նշանակէ' ոք որ . [illegible]

Trovar quì *chi* 'l battesimo ti dia. | Գտանել աստ զոք' որ ըզ մկրտութիւն քեզ տացէ :
[illegible] | [illegible]

[illegible] նշանակէ' ո ոք, ով և . [illegible]

Parli *chi* vuole in contrario. | Խօսեսցի ո որ և կամի ընդ հակառակն :
[illegible] | [illegible]

Մերթ նշանակէ' ոմն, միւսն : [illegible]

Portando nelle mani *chi* fiori, *chi* erbe odorifere. | Տանել 'ի ձեռս' ոմն ըզ ծաղիկս, և միւսն խոտս անուշահոտս :
[illegible] | [illegible]

Գործ. Chi? [illegible] է բառ հարցական անձին կամ գոյութեան. և նշանակէ. ո՞, ո՞վ : [illegible] Հոլովի նախ դէրք. ով.

di chi? [illegible] Ո՞յր : [illegible]
a chi? [illegible] Առ ո՞, ո՞ւմ : [illegible]
da chi? [illegible] Յումմէ՞ : [illegible]

խօս

Իսկ Հարցական իրի եբառ Cosa? քօզա . Զի՞նչ։ Ինչ
Հարցական որպիսութե . Quale? գուալէ ։ Ո՞ր , որ-
պիսի ։ Ինչպիսի . նման ։
Հարցական որքանութե ։ Quanto? գուանթօ . Ո՞րքան։
Որչափ , քանի՞ ։

Զայսցանէ դիտել ունիմք խօսել առորեւ 'ի կարգի ու-
ժանց դերանուանց, եւ 'ի կարգս շաղկապաց ։

Կերպաւորութիւն դերանուանս՝ Cui, քուի ։

Այս դերանունս յարաբերէ զանձն . եւ բաց յուղղա-
կան հոլովէն՝ ունի զայլ հոլովս նախդրաք միայն, եւ
յոլովակի առանց այնր եւս, անփոփոխ ձայնով յեր-
կարանչիւր թիւս եւ 'ի սեռս ։ որպ .

Il buon uomo, in casa *cui* morto era.
Իլ պուօն ուօմօ, ին գազա քուի մօրթօ էրա .

Բարի այրն՝ 'ի տան որոյ մեռեալ էր ։
օլ էյի ատէմ քի օնուն էվինտէ էօլմիշ իտի ։

Macchie apparivano a molti, *a cui* grandi, e *a cui* minute.
Մաքքիէ աբբարիվանօ ա մօլթի, ա քուի կրանտի, է ա քուի մինութէ .

Արատք երեւէին բազմաց, ոմանց մեծք, եւ ոմանց՝ փոքունք ։
չէքէրլէր կէօրինիւրլէրտի խալի չօղա, քիմինէ պէօյիւք, քիմինէ քիւչիւք ։

Non guardando *cui* motteggiasse, credendo vincere, fu vinta.
Նօն կուարտանտօ քուի մօթթէճճասսէ, քրէտէնտօ վինչէրէ, ֆու վինթա .

Ոչ հայելով թէ զո՞ր ծաղր առնէր, կարծելով յաղ-
թել՝ եղեւ յաղթեալ ։
մասխարայա ալըրտը քի գիմի մասխա-
րայա ալըր, եէնէրիմ զանն էտէրէք, եէ-
նիլտի ։

L'anime di color, *cui* vinse l'ira.
Լ'անիմէ տի քօլօր, քուի վինսէ լ'իրա ։

Հոգիք նց որոց յաղթեաց բարկութիւն ։
օլ քիմսէանըլէրին ճանլարը, քի անլարի ղազապ եէնտի ։

Այլ նորեւս զանազանական իրաց ։ որպ .

Amore, la *cui* natura è tale, che piuttosto per se medesimo consumar si

Սէրն՝ որոյ բնութիւն է այն-
պիսի, զի մանաւանդ
ինքնին սպառիլ կարէ,

si può, che per avvedimento tor via.

ամօ՛ռէ, չա փօ՛ռէ ռաճիօ՛նա է՛ թա՛լէ, քէ ֆիուռօռօ՛ռօ ֆէռ ու ձիփէ՛նտէ... տօ՛ռա ու ֆու՛օ, քէ ֆէռ ավվէտիմէ՛նթօ թօռ վի՛ա.

քան խոհականութե՛ բառնալ 'ի բաց :

մուհապպէթ, քի սևուն թապիէթի օլ միսիլլի տիր՝ քի իլէ կէնտի կէնտիսինտէն թէքլէֆ օլմայա քատիր, նէքի ուստալըղըլա քըլուրըմըյա :

Յօդուած . Է :

Յաղագս այլոց միջակի դերանուանց :

Այն բառք ինչ, զորս մեք միջակական անուանեմք առանձնայց խաւսելոյս Է դերանուանանս համարեմ :

'Ի տոցանէ ոմանք զորպիսութիւն յայտ առնեն : Ոմանք զպէսպէսութիւն : Ոմանք՝ զհնդհանրութիւն . Ոմանք՝ զընքանութիւն անորոշ : Զխ բազանեկեալն բացատրեսցուք համառօտ :

Որակական դերանուանք :

Tale, թա՛լէ . նշանակէ՝ այնպիսի : այսինքն կիւպի . էօյլէ . պէօյլէ : Յոգնականն լինի Tali, թա՛լի . հոլովի նախդրաւք , և է 'ի հինգ սեռսի : Եւ դիմարանական դերանուանն . Quale, գուա՛լէ . իբր որպիսի : ոպ.

Essere *tale*, quale il richiedea.

էսսէ՛ռէ թա՛լէ : գուա՛լէ իլ ռիքիէ՛տէա .

Լինել այնպիսի , որպիսին զայն պահանջէր :

էօյլէ օլմաք , նասըլքի օնու խատէրիսի :

Tal femmina di tale uomo.

թա՛լ ֆէ՛մմինա տի թա՛լէ ուօ՛մօ .

Այնպիսի կին այնպիսւոյ մարդոյ :

էօյլէ քարը էօյլէ ատէմին :

Երբեմն 'ի միասին գնին 'ի սկզբան բանին . ոպ .

Tale, quale tu l' hai, cotale la dì.

թա՛լէ , գուա՛լէ թու լ՛ հա՛յ , քօթա՛լէ լա տի .

Այնպիսի որպիսի դու զայն ունիս , այնպիսի զայն տուր :

նասըլքի վարտըր անէնիս էօյլէ վէր օնու :

[illegible]

il tale, [illegible]
la tale, [illegible]
un tale, [illegible]

Cotale, [illegible] tale, [illegible]

I cotali son morti. [illegible]
[illegible]
Con cotali odori. [illegible]
[illegible]
Altrettale, [illegible] altro, [illegible]
e tale, [illegible]
[illegible]

Gli altrettali sono per morire. [illegible]
[illegible]

Quale, [illegible]
[illegible] tale [illegible]
Quale asino, da in pare- te, *tal* riceve. [illegible]
[illegible]

[illegible]

Non so *quale* Iddio dentro mi stimola. [illegible]
[illegible]

Ruggeri domandò: *quale* [illegible]

[illegible]

Altri, [illegible]
[illegible]

Nè voi, nè *altri* mi potrà dire. [illegible]
[illegible]
[illegible]

Tanto sa *altri*, quanto *altri*. [illegible]
[illegible]

Altrui, [illegible]
[illegible]

Ciò per l'*altrui* case facendo. [illegible]
[illegible]

Piuttosto ad *altrui* le prestesti. [illegible]
[illegible]

Non si deve macchiar l' *altrui* fama. [illegible]
[illegible]

Altro, [illegible] altra, [illegible]
[illegible]

Altri luoghi dilettevoli. [illegible]
[illegible]

Degli altri due. [illegible]
[illegible]

[illegible]

Va, Via, tu non se' da [illegible] altro, che da lavare scodelle. [illegible]

[illegible]

[illegible]

Ogni [illegible]

Con ogni sollecitudine, con ogni ingegno, con ogni arte. [illegible]

[illegible]

Ogni vili cose [illegible]

[illegible]

ogn'hora [illegible] ogn'otta [illegible] ogni ora, [illegible] ogni otta [illegible]

Ognuno [illegible] ogni uno [illegible] ognuna [illegible]

Con grandissima ammirazione d'ognuno. [illegible]

Ognun per se, e Dio per tutti. [illegible]

Tutto, Թուտտօ: ԷԹ որում յայտ առնէ զբազմութիւն. Նշանակէ ամ, բոլոր: հէփ, պիւթիւն: երբեմն ածական՝ հոլովի նախդրիւ յերկաքանչիւր թիւս: երբեմն գոյական, ունի միայն զձայնս՝ tutti, Թուտտի. և tutte, Թուտտէ. յգ. ամենեքին: Ձիւմլէ: զոր օրինակ.

Pregogli per parte di tutti. Փրէկօլի փէր փարթէ տի Թուտտի.
Աղաչեաց զնա 'ի դիմաց ամենեցուն: Եալվարըր օնլարա՝ Ձիւմլէսինին թարաֆընտան:

'Ի վերին ածականաբար, զնէ իւր ունի զյօդն, կամ և զգոյական անունն, որ լինելոց է յոգնական, կամ զանէ հաւաքական: Իսկ յօդն դնի միշտ յուղղականն՝ եզակի կամ յոգնակի, զի զհոլով անուանն ցուցանէ նախդիւն: զոր օրինակ.

Tutte le notti si lamenta. Թուտտէ լէ նօտտի սի լամէնթա.
Զամ գիշերս ողբանչայ: Հէր կէճէլէրտէ ֆէրեատ իտէր:

Presente tutto il convento. Փրէզէնթէ Թուտտօ իլ գօն_վէնթօ.
Առաջի ամ ժողովոյն: Պիւթիւն մէճլիսին էօնինտէ:

Di tutta la nostra famiglia Տի Թուտտա լա նօստրա ֆա_միլիա.
Բոլոր մերոյ տան, կամ ազգատոհմին: Ձիւմլէ պիզիմ այալըն:

Եւ յետ զանց առնի յօդն: զոր օրինակ.

Veniva a lui da tutte parti. Վէնիվա ա լուի տա Թուտտէ փարթի. փոխանակ տալ_լէ, տա Թուտտէ լէ փարթի:
Գայր առ նա յամ կող_մանց: Կէլիրիտի օնա հէր թա_րաֆտան:

Careggiato da tutta gente. Քարէճճիաթօ տա Թուտտա ճէնթէ. փոխանակ տալ_լա, տա Թուտտա լա ճէնթէ.
Սիրեցեալ յամ ժողովրդե_նէն: Սէվկիւլիւ հէփ ճէմիէ_թէ:

Այս բառ ԷԹ որում հայի առ շարունակ քանակն՝ երակման կամ զօրութենական, նշանակէ՝ բովանդակ, ամբողջ: պիւթիւն, եէքփարէ: և վերի ածականաբար: զոր օրինակ.

Nel quale ella pose tutta la sua speranza, tutto il suo animo, tutto il ben suo
Յորում եդ նա զբովան_դակ զիւր յոյսն, զբո_վանդակ զիւր ցանկութ.

suo :
նէլ գուա՛լէ էլլա ֆօ՛ղէ թօ՛ւթ_ թա լա սո՛ւա ափփէտա՛նցա, թօ՛ւթթօ իլ սո՛ւօ ա՛նիմօ, թօ՛ւթթօ իլ պէ՛ն սո՛ւօ.

զբօսանդակ քարին իւր օնտա քօյտու օլ քիմէսնէ՝ պիւթիւն կէօնլիւ ումի_ տինի, պիւթիւն կէօնլիւ միւրատընը, պիւթիւն կէօնլիւ էյիլիղինի :

Բացասական դերանուանք հանրական :

Niuno, նիու՛նո կամ neuno, նէու՛նո. Nessuno, նէս_ սու՛նո. nissuno, նիսսու՛նո.

Սոքա նշանակեն՝ ոչ ոք. և ոչ մի: հիչ քիմսէ. հիչ պիր: վարին միայն յեզականն, և հոլովին նախդրիւ. առան_ ձինն միայն ունի իգական, niuna, նիու՛նա : ուղ.

Niuno mi vi conosce.
նիու՛նո մի վի քօնօ՛շշէ.

Ոչ ոք զձեզ անդ ճանաչէ:
հիչ քիմսէ պէնի օնտա թանըմազ:

Niun campo,
նիու՛ն գա՛մբօ.

Ոչինչ անդաստան:
հիչ պիր թառլա:

Niuna gloria è ad un' a_ quila aver vinta una colomba.
նիու՛նա կլօ՛րիա է՛ ատ ուն՛ ա՛գուիլա ավէ՛ր վի՛նթա ու՛նա գօլօ՛մպա:

Ոչինչ պարծանք են ար_ ծուոյ միում՝ յաղթել զաղաւնի մի:
հիչ պիր էֆթիխար տէյիլ պիր քարթալայ՝ էյէն_ մէք պիր կէօվէրճինի:

Nessuno uomo è libero.
նէսսու՛նո ուօ՛մօ է՛ լի՛պէրօ.

Ոչ ոք մարդ է ազատ:
հիչպիր ատէմ էզատ տէյ_ իլտիր:

Nissuno conoscea il fine.
նիսսու՛նո քօնօշշէ՛ա իլ ֆի՛նէ:

Ոչ ոք ճանաչէր զվախճանն:
հիչ քիմսէ պիլմէզտի սօնղունու:

Երբեմն այլով բացասականաւ եդեալ, նշանակեն իբր ստորասական՝ ոք, ոմն, ինչ: պիր, պիրիսի: Այսպէս նշանակեն և 'ի հարցման կամ յերկբայութեան, թէպէտ և ոչ կայցէ բացասական: զոր օրինակ.

Senza niun dubbio n'an- drò consolato.
սէ՛նցա նիու՛ն տու՛պպիօ ն՛ անտրօ՛ քօնսօլա՛թօ.

Առանց ինչ երկբայութե_ երթայց մխիթարեալ:
շիւպհէսիզ կիտէրիմ թէ_ սէլլիլէն:

Dove *non* era niuno.
Ո՛ւր ոչ էր ոք.

[illegible]

Trovossi in melano-mai-no, che contradiasse alla podestade? [illegible]

[illegible]

[illegible], nessuno, [illegible]

I frutti di tali arbori [illegible] sono nessuni, o sono sconvenevoli. [illegible]

[illegible]

Veruno, [illegible]

[illegible]

I peccati veniali in verun modo si perdonano senza i mortali. [illegible]

[illegible]

Non fa egli caldo veruno. [illegible]

[illegible]

Per le tentazioni si pruova l'uomo, s'egli ha bontade veruna. [illegible]

[illegible]

Nullo, [illegible]

[illegible]

Ri-

Riconosciuto *da nullo*. — Ճանաչեալ ոչ յումեքէ :
ռիքօնօշշիու՛դօ դա նու՛լլօ . — Թանըլմամըշ հիչ քիմսէտէն :

Nullo parla volentieri al mutolo, e al sordo uditore. — Ոչ ոք խօսի յօժարակամ առ համր և առ խուլ ունկնդիր :
նու՛լլօ բա՛ռլա վօլէնթիէ՛րի ալ մու՛թօլօ, է ալ սօ՛ռտօ ուտիթօ՛ռէ . — Հիչ քիմսէ կէօնիւլլիւ սէօյլէշմէզ տիլսիզ վէ սաղըր տինլէյիճիյէ :

Se *nulla nube* il vela. — Եթէ ամպ ինչ զնա չծածկէ :
սէ նու՛լլա նու՛պէ իլ վէ՛լա : — Էկէր հիչ պիր պուլութ օնու էօրթմէզ :

Niente, նիէ՛նթէ . Nulla, նու՛լլա .

Սոքա նշանակեն՝ ոչ ինչ : ո՛չ : բայց համարին երբե դերանուն, իբ որում ունին զյօդ, զնախդիրս և զնախադրութիւն . բացասականս են վարին : որպ .

Rispose, ch' egli *non* ne volea far *niente*, — Պատասխանի ետ, թէ նա ոչ կամէր առնել ինչ ընդու
ռիսբօ՛զէ, գ'է՛լլի նօն նէ վօլէ՛ա ֆա՛ռ նիէ՛նթէ . — Ճէվապ վէրտի, քի օլ խատէմէզլիկի հէչ պիր շէյ իթմէզ է :

De' quali il numero è quasi venuto *al niente*. — Որոց թիւն է գրեթէ հասեալ առ ոչինչ :
տէ՛ քուա՛լի իլ նու՛մէռօ է՛ քուա՛զի վէնու՛թօ ալ նիէ՛նթէ — Քի օնլարըն սայըսը՝ սանքի եօղա կէլմիշտիր :

Quant' io parlo, è *nulla*. — Որչափ ես խօսիմ, ոչինչ է :
քուա՛նթ' իօ բա՛ռլօ, է՛ նու՛լլա . — Նէ քատար քի պէն սէօյլէրիմ, պօշ տուր :

Chi in alcuna cosa può sperare, *di nulla* si disperi. — Որ ոք 'ի գործ ինչ կարէ յուսալ, ոչինչ իմիք անյուսասցի :
քի՛ ին ալքու՛նա քօ՛զա բու՛օ սբէռա՛ռէ, տի նու՛լլա սի տի՛սբէռի . — Քիմքի պիր իշտէ ումիտլէ օլա պիլիր, հէչ պիր շէյտէ ումիտսիզ քէսմէսին :

'Ի բանս հարցմանց կամ երկբայութեան, կամ նախադրութեամբ՝ առանց, նշանակեն երբե ստորասական : որպ .

Il domandò, s' egli si sentisse *niente*. — Եհարց զնա, թէ նա զգայցէ՞ ինչ :

Է՛լ փօմփօ ս'էլլի ու ունը ըլլոսէ նիէնքէ․ — Սորտոս կենտանեաց, քի հեչ պիր չէյ տույարմը ։

S' egli volesse *nulla*. — Թէ նա կամիցի ինչ ։
ս'էլլի վօլէսսէ նուլլա․ — քի խատէրըմի պիր չէյ ։

Senza dir *nulla*. — Առանց ասելոյ զինչ ։
սէնձա տիր նուլլա․ — պիր չէյ սէօյլէմէքսիզին ։

Դերանուանք, որք ցուցանեն զԹիւ կամ զքանակութիւն անորոշ ։

Uno, a, ունո․ ա․ մի․ մի ։ պիր ։ Իբր Թուական անուն խօսեցաք զանմանէ վերագոյն ։ յերես 105․ Իբրև դերանուն՝ դիմաբաժանի բառին՝ altro, ալթրօ․ և նշանակէ զնախկինն յերաց՝ զորոց բանն է․ և յորժամ երկոքեան այս բառք 'ի միասին վարին, l' uno, e l' altro, լ'ունո, է լ'ալթրո․ նշանակեն՝ մին և միւսն, կամ երկաքանչիւրն ։ պիրի, վէ օպիրի․ իքիսի ։ Ըստ այսմ վարի և 'ի յոքնականն, և ընդունի զյօդ ։ օրի․

Ov' è 'l bel ciglio, e *l' una*, e *l' altra* stella? — Ուր են գեղեցիկ յօնքն, և մին և միւս աստղ ։ յա երկոքեան աչքն ։
օվ'է 'լ պէլ չիլլիօ, է լ'ունա է լ'ալթրա ստէլլա․ — հանը օլ ինճիլէր քաշը, վէ իքի եըլտըզլար ։

Qualche, գուալքէ․

Նշանակէ, իմն, ինչ ։ պիր ։ անփոփոխ միայն՝ վարի յամ սեռս և 'ի Թիւս ։ զոր օրինակ․

Egli trovi *qualche cagione*. — Նա գտցէ զպատճառ ինչ
էլլի թրօվի գուալքէ գաջիօնէ․ — կենտի պուլսուն պիր սէպէպ ։

Addormentato in *qualche verdi boschi*. — Թմբրեալ քնով յանտառս ինչ կանաչազարդս ։
ատտօռմէնթաթօ ին գուալքէ վէրտի պօսքի․ — Ույումըշ պիր եէշիլ օրմանլըքտա ։

Alcuno, a, ալքունո, ա․

Նշանակէ ոմն, ոք ։ պազըսը, պիրիսի ։ ունի յոքնական․ alcuni, e, ալքունի, է ։ Վարի իբր գոյական և ածական ։ զոր օրինակ․

Quando *alcuno* vuole onorare il suo amico. — Յորժամ ոք կամի պատուել զբարեկամ իւր ։

գուան_

գուա՛նթուէ ալքու՛նօ վօլօ՛սսէ օսթէնթա՛րէ լա սու՛ա ա՛րթէ . Հաչան պիրիսի խաւեր եր-րամ է եՅմեք տօսթունսա ։

Nocque *ad alcuna* già l' esser sì sfacciata. Վնասեաց ումեմն (այլեկին) լինելն այնչափ անամօԹ ։

նո՛քգուէ ատ ալքու՛նա ճիա՛ լ՛էսսէր սի՛ սֆաչչա՛թա ։ զարար վերաւէսիր (քըզա) օլքասսար էտէպսիզօլ-մասը ։

Alcuni sono, Ոմանք են ։

ալքու՛նի սօ՛նօ ։ Պաշըլար վար քի ։

Alcune crescevano. Ոմանք աճէին ։

ալքու՛նէ քրէշէվա՛նօ . Պաշըլարը պիւյիւրլէրիտի ։

d' *alcuna* parte. 'Ի միոջէ կողմանէ ։

տ' ալքու՛նա բա՛րթէ . Պիր թարաֆտան ։

Սոյնպս նշանակէ . Qualcuno, a, գուալքու՛նօ, ա . վա-րի երբ գոյական 'ի վր անձին . և երբ ածական՝ 'ի վր անձին և իրի . ոչ վարի 'ի յոգնականն ։ որպ.

Che non sia preso *da qualcuno*. Որ ոչ ըմբռնեսցի յումե-քէ ։

քէ նօ՛ն սի՛ա բրէ՛զօ տա գուալ-քու՛նօ . Քի ԹուԹուլմայըն պիր քիմսէտէն ։

Qualcun di questi rami. Ոմանս յայսոց ոստոց .

գուալքու՛ն տի գուէ՛սթի րա՛մի . Պու տալլարտան պազըսընը ։

Qualcuna saetta. Նետ մի ։

գուալքու՛նա սաէ՛ԹԹա . Պիր օք ։

Այսպս նշանակէ Qualcheduno, գուալքէտու՛նօ . որպ.

Doniamolo a qualcheduno. Պարգևեսցուք զայն ու-մեք ։

տօնիա՛մօլօ ա գուալքէտու՛նօ . Փէշքէշ էտէլիմ օնու պիր-րիսինէ ։

Քաւ այսմ վարի և քանս Certo, a, չէ՛րթօ, ա . որ երբ անուն՝ նշանակէ սորոյ ։ սանքի ։ բայց երբ դեր-անուն ածականաբար նշանակէ ոմն, իմն ։ որպ.

Certo dottore, Վարդապետ ոմն ։

չէ՛րթօ տօթթօ՛րէ . Պիր միւտէրրիս ։

Certe cose, չէ՛րթէ քօ՛զէ . Իրք ինչ ։ Պազը շէյլէր ։

Ոմանք ասեն և՝ Certuno, չէրթու՛նօ . որ զնոյն նշանակէ ։

Chiun-

Chiunque, [illegible]. Qualunque, [illegible]. Qualsisia, [illegible]. Qualsivoglia, [illegible]. Chicchessia, [illegible]:

[illegible] որ և իցէ [illegible] Հանգ :

Chiunque, [illegible] 'ի chi, un, que, [illegible], որ [illegible] որ [illegible] [illegible] [illegible].

Secondo il giudicio di chiunque vi sarà.	[illegible]
[illegible]	[illegible]
In chiunque dimora.	[illegible]
[illegible]	[illegible]

[illegible] և [illegible] chiunque vasello, [illegible] և cheunque, [illegible].

Qualunque, [illegible] 'ի quale, un, que, [illegible] և իցէ : [illegible] և [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Qualunque persona,	[illegible]
[illegible]	[illegible]
Qualunque uomo,	[illegible]
[illegible]	[illegible]
O qualunque Cavalieri!	[illegible]
[illegible]	[illegible]
Qualunque piante,	[illegible]
[illegible]	[illegible]

[illegible]

Qualsisia, [illegible] quale, si, sia, [illegible] և իցէ : [illegible] Qualsivoglia, [illegible] quale si voglia, [illegible] [illegible] :

Սէ

[illegible]

da qualsisia ferro ; o da qualsisia colpo di pistolla. [illegible]

[illegible]

di qualsivoglia cosa. [illegible]

[illegible] chicchessia, [illegible]
checchessia, cheche, [illegible]
[illegible] chi che sia [illegible]

Giascuno, a, [illegible], Ciascheduno, a, [illegible]

[illegible]

In ciascuno caso il laico è tenuto di celare i peccati, ch'egli udì in confessione. [illegible]

[illegible]

Quanto ciascuna è men onorata. [illegible]

[illegible]

Ciascheduna cosa, [illegible]
Իւրաքանչիւր իր : Ամեն մէկը չէյ :

[illegible]

Ciascheduni infermi, Իւրաքանչիւր հիւանդք :
Ամեն հիւանդները :

Ciascune nazioni. Իւրաքանչիւր ազգք :
Ամեն մէկ ազգերը :

[illegible]

Նմանապէս ասեն փոխել ciascuno, չիասքու՛նօ . զի կ'ասեն catuno, caduno, քադու՛նօ, քադու՛նօ : Իսկ յաւելեալ [illegible] ասեն զերկու cadauno, քադաու՛նօ .

Tanto, a, թա՛նթօ, ա.

Նշանակէ՝ այնչափ : Զգաստացի : Այսմ գիտութեան [illegible] Quanto, a, գուա՛նթօ, ա. յո. որչափ : Նէ քանակ : վերին ամենայնին [illegible] և նախադրիւ : զոր օրինակ .

Tanta fede, quanta si saria convenuta. — Զայնչափ հաւատ որչափ պատշաճ էր :

թա՛նթա ֆե՛տէ, գուա՛նթա սի սարի՛ա քօնվէնու՛թա. — Օլ քանակ [illegible], նէ քանակ [illegible]

Nel cospetto *di tanto* giudice. — Առաջի այնչափ դատաւորի :

նէլ քօսփէ՛թթօ տի թա՛նթօ ճու՛տիչէ. — [illegible]

Quanti felici, *Quanti* miseri. — Որչափ երջանիկք . Որչափ թշուառք :

գուա՛նթի ֆէլի՛չի, գուա՛նթի մի՛զէրի. — Նէ քանակ [illegible] նէ քանակ [illegible]

Ասի և՝ Cotanto, քօթա՛նթօ . զոր օրինակ .

Cotanti anni, — Քանի՛ ամք :

քօթա՛նթի ա՛ննի. — Նէ քանակ [illegible] :

Cotanto amore, — Որչափ սէր :

քօթա՛նթօ ամօ՛րէ. — Նէ քանակ [illegible] :

Cotante carte, — Որչափ թուղթք :

քօթա՛նթէ քա՛րթէ. — Նէ քանակ [illegible] :

Altrettanto, a, ալթրէթթա՛նթօ, ա.

Նշանակէ՝ նոյնչափ, նոյնքան : Հեմեն օզքանակ : Հոլ [illegible] նախադրիւ, երբեմն անձական և գոյական : ոպ.

Con *altrettanto* pane, e con altrettanta vernaccia. — Նոյնչափ հացիւ, և նոյնչափ [illegible] խաղողով : Հեմեն օլ քանակ [illegible], մէ օլ քանակ [illegible] :

քօն ալթրէթթա՛նթօ փա՛նէ, է քօն ալթրէթթա՛նթա վէռնա՛չչա.

Mandaronvi i Fiorentini cento cavalieri, e di Bologna *altrettanti*. — Առաքեցին անդ Ֆլորենտացիքն հարիւր ասպետս և՛ ի [illegible] նոյնչափ: [illegible]

[illegible] [illegible] օրհնութեան [illegible]
[illegible]
[illegible]

Cinquanta paternostri, e altrettante avemarie. Յիսուն հայրմերք, և նոյնչափ Ողջոյնք ։

[illegible] [illegible] Եւ ի հայրմերն ; և օրհնութեան Ողջոյն ։

Alquanto, a, ալքուանթօ, ա․

[illegible] [illegible] · [illegible] · քանի ինչ ։ [illegible], [illegible] ։ [illegible] [illegible], և ՚ի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ։ [illegible] [illegible]․

Alquanto spazio. Միջոց ինչ ։
ալքուանթօ սբածիօ․ Քիչ տեղ միջոցաւ ։
Con *alquanta* gente. Սակաւ ժողովրդեամբ ։
քօն ալքուանթա ճէնթէ․ Ա՛ռ քիչ ժողովրդով ։
D'alquanti uomini. [illegible] ։
տ' ալքուանթի ուօմինի․ Քանի մը մարդկերին ։
Alquante lagrime. Արտասուք ինչ ։
ալքուանթէ լագրիմէ․ Քանի մը կեօզ եաշլերի ։

Աւելորդ է ինչ [illegible] յայս դերանուանց ։ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] ։ [illegible] [illegible] [illegible] և ՚ի [illegible] [illegible] [illegible] ։

ԳԼՈՒԽ ՆԲԲՈՐԴ.

ՅԱՂԱԳՍ ԲԱՅԻ.

ԲԱՅՆ Ի ՏԱԼԵՐԵՆ ԱՍԻ Verbo, կ'ըսուի. և տառքն [illegible] [illegible] բայի [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Այս փոփոխմանը ասի՝ Լծորդութիւն: խոսք. Conjugazione, [illegible] [illegible] [illegible] Լծորդութիւն բայից չորքին է, կանոնաւոր, և [illegible] կանոնէ, [illegible] Զեղծորդական: Կանոնաւորն, խոսք. Regolare, [illegible] այն է՝ որ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] բայից [illegible] [illegible] անկանոնն, խոսք. Irregolare, [illegible] և Զեղծորդականն, խոսք. Anomalo, [illegible] այն է՝ որ [illegible] [illegible] ժամանակս [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] բայից [illegible] Կանոնաւոր բայից լծորդութեան յօդանալական լեզուի համարին չորք, որք որոշին 'ի ներկայ ժամանակէ աներևոյթ եղանակին:

Առաջինն եզերի 'ի are, [illegible]. Am-are. [illegible]

Երկրորդն՝ 'ի ere, [illegible], [illegible]. Tem-ere, [illegible]:

Երրորդն՝ 'ի ere, [illegible], [illegible]. Legg-ere, [illegible]:

Չորրորդն՝ 'ի ire, [illegible]. Sen-tire, [illegible]:

Ըստ քառեակ լծորդութեանս փակին ամ բայք ներգործականք. և չէզոքականք: Այլև զարտուղիքն ևս այնց ժամանակաց և եղանակաց՝ յորս ոչ խոտորին 'ի հասարակ կանոնէ, առ մի 'ի չորեցդ վերաբերին. վասն ևս միով միով լծորդութե դիցուք և զարտուղիս նց, նշանակելով թէ յորս խոտորին:

 Թիւք

Թիւք բայից են՝ որպէս անուանց՝ Եզական, և Յոգ-
նական ։ Նոյնպէս դէմք նոյն են երեք՝ որպէս դերանուանց ։
Եղանակք բայից, իտալ. Modi, մօտի. և տաճկ.
Սուրէթ. պէտք օրինակաւ բաժանելն 'ի քերականաց ։
Սովորաբար համարին հինգ, որպէս Սահմանական. իտ.
Indicativo, ինտիգադիվօ. կամ Dimostrativo, տիմօսդրա-
դիվօ ։ տճ. Թաարիֆ ։
Հրամայական ։ իտ. Imperativo, իմբերադիվօ. կամ Co-
mandativo, գօմանտադիվօ. տճ. Էմր ։
Ըղձական ։ իտ. Ottativo, օթթադիվօ. կամ desiderati-
vo, տէզիտէրադիվօ ։ տճ. Թէմէննի ։ զոր բացատրեն
միջարկութեամբ. Dio volesse. են. տիօ վօլէսսէ ։ Երա-
նի թէ ։ քէշքէ ։
Ստորադասական ։ իտ. Congiuntivo, գօնճունդիվօ.
կամ Soggiuntivo, սօճճունդիվօ ։ տճ. Վէսլի ։ զոր բա-
ցատրեն շաղկապօք. benchè, պէնքէ. se, սէ. որպէս թէև,
եթէ ։ էկէր ։
Աներևոյթ ։ իտ. Infinito, ինֆինիդօ. կամ. Indefini-
to, ինտէֆինիդօ ։ տճ. Մաստէր, կամ մասթար ։
Ոմանք չորս եղանակս միայն դնեն, 'ի բաց բարձեալ
ըղձականն, որ 'ի բազում ոչ զանազանի 'ի ստորա-
դասականէն ։ Ոմանք այլս ևս յաւելուն. որպէս Թէա-
կան, կարողական, ներողական ։ բայց ջոկել այսոքիկ
ևս առ մի 'ի հինգ եղանակացն հայցին, և բազմա-
ցուցանելովն շփոթութիւն յաւէտ արկանեն յուսանողս,
մեք զսովորական հնգեակ թիւն պահեսցուք, զհետ
երթեալ քաջ քերթողին քօռթիւքէլլեայ ։
Ժամանակք բայից, իտ. Tempi, թէմբի. տճ. Զէման.
առ հասարակ են երեք. որպէս.
Ներկայ. իտ. presente, փրէզէնդէ. տճ. Հալ ։
Անցեալ. իտ. preterito, փրէթէրիդօ. կամ passato,
փասսադօ. տճ. մազի. գէմիշի մազի ։
Ապառնի. իտ. futuro, ֆուդուռօ. տճ. իսթիքպալ.
կամ մուսթաքպէլ ։
Անցեալ և Ապառնին բաժանին դարձեալ. որպէս Ան-
ցեալն 'ի հինգ ժամանակ ։
Անցեալ անկատար. որ 'ի հին քերակ. կոչի Յարաձգա-
կան, և Երկարաձգական ։ իտ. preterito imperfet-
to, փրէթէրիդօ իմբէրֆէթթօ. կամ սոսկ pendente.
փէնտէնդէ. տճ. հիքեայէթի հալի մազի. կամ սիկէմալ.
Ան-

Անցեալ որոշեալ. յն. Յարակատար. որ 'ի հին քերակ. անի Յարակայ: իտ. preterito determinato. բրէդէ՛րիդօ դէդէրմինա՛դօ. որ յոմանց ասի perfetto composto. բէրֆէ՛դդօ գօմբօ՛սդօ. օրն. կեցեալ է:

Անցեալ անորիշ. յն. կատարեալ. որ և 'ի հին քերակ. կոչի Անորիշ, կմ Անսահմանական: իտ. preterito indeterminato, բրէդէ՛րիդօ ինդէդէրմինա՛դօ. որ յոմանց ասի perfetto semplice, բէրֆէ՛դդօ սէ՛մբլիչէ. օրն. մաղի:

Գերակատար անկատար: իտ. trappassato imperfetto, դռաբասսա՛դօ իմբէրֆէ՛դդօ. որ և յոմանց ասի. più che perfetto, բիու՛ քէ բէրֆէ՛դդօ. օրն. ղայէթէն կեցեալ պիքեմալ:

Գերակատար կատարեալ. զոր ըստ հին քերակ. մարթ է կոչել Առաւելակատար, կմ վաղակատար: իտ. trapassato perfetto, դռաբասսա՛դօ բէրֆէ՛դդօ: օրն. ղայէթէն կեցեալ քեմալ:

Ապառնի ժամանակն բաժանի յերկուս, յն. Անկատար, և կատարեալ:

Արդ՝ այսչափ գոլով ժամանակք բայից, սահմանականն եղանակն ունի ութ ժամանակս. յն. Ներկայ. Անցեալ անկատար. Անցեալ որոշեալ. Անցեալ անորիշ. Գերակտր անկատար. Գերակատար կատարեալ. Ապառնի անկտր, Ապառնի կատարեալ:

Հրամայական եղանակն ունի երկու ժամանակս. Ներկայ, և Ապառնի:

Ըղձականն ունի վեց ժամանակս. Ներկայ կատարեալ. Ներկայ անկտր. Անցեալ որոշեալ, Անցեալ անորիշ. Գերակատար, և Ապառնի: Ստորադասականն յայլոց եղանակաց 'ի փոխ առնու զիւր ժամանակս, որ են հինգ. յն. Ներկայ. Անցեալ անկատար. Անցեալ կատարեալ. Գերակատար, և Ապառնի:

Աներևոյթ եղանակն ունի երիս ժամանակս. յն. Ներկայ, Անցեալ. Ապառնի:

Ոմանք յղէս ժամանակաց բայից ևս այլազգաբար խօսին. բայց մեք զսովորականն հաշուեցաք. և զնոյն կարգել ունիմք 'ի յաջորդ ընթորդուհոդ:

Աստանօր ծանիր, զի ժամանակք ինչ ըղձական կմ ստորադասական եղանակի ոչ գտանին 'ի հայումս ըստ յատուկ ոճոյ. վսն թէ յայնկախում, և թէ յայլս օտարս 'ի հայկական ոճոյ՝ ջանամք դնել այնու օրի-

Ժ նա-

նակաւ, որով մարթ է զնոյն բացատրել ՚ի մերում
լեզուի. և թէ ուրեք առնուցումք այլազգ ինչ դնել,
այն միայն առ ՚ի բացատրութեան իտալականին է. և
ոչ օրինակ կամիմք լինել առ ՚ի մուծանելոյ զոճ օտար
՚ի հայկական շարադրութիս ։

Արդ՝ այսչափ ինչ համառօտիւ ծանուցեալ յաղագս բայ-
ից, և պարագայից նոցա, կարգեսցուք յառաջիկայդ՝
Նախ զբառական լծորդութիւն հնգից զօրաւորի բայիւք
նոցա ։ Երկրորդ, զլծորդութեան կրաւորական բայի ։ Երրորդ,
զդիմազուրկ բայից ։ Չորրորդ, զդերանուանաւոր բայից ։
Հինգերորդ, խօսեսցուք զհամաձայնութէ բայից հա-
մառօտ կանոնօք ։ Իսկ զանկանոնութեանց իւրաքանչիւր
բայից և զդերբայից նոցա առանձին ինչ ոչ նշանակեմք,
այլ առանձինն՝ զկնի վճարելոյ զձևս բայից, զորոց
ամենեան իտալացի քերթողք ։

Բայց քանզի նախայիշատակեալ չորեքին լծորդութիւնքն՝ ՚ի
ժամանակս ինչ, որպէս յանցեալն, ՚ի գերակատարն և յապառնին
պէտս ունին զօրաւորի բային Avere, ավէրէ. Ունել.
(որպէս և կրաւորական բայն՝ ունի պէտս էական բային
Essere, էսսէրէ. Ել, գոլ ։) վասն և կոչին նոքա Ausilia-
rj. աուսիլիարի. այս է օժանդակք ։ Սմին իրի առաջնոր
նախակարգեսցուք զխոնարհումն բային Avere. որում
համանշանակ բայս՝ Ունիմ, ՚ի մեզ պակասաւոր գո-
լով, զպակասութեան նոր լնումք ՚ի բայէն՝ Ստանամ, իբր
առաւել յարմար ՚ի բացատրել զիտալական խոնարհ-
մունսն ։ Իսկ զխոնարհումն էական բային թողումք
՚ի սկիզբն կրաւորական բային ։

Զիտալական և զտաճկական կոչմունս խոնարհմանց
բայից՝ իւր կարգով վերագոյին նշանակեցաք. որոց գի-
տել կամի, անտի ուսցի. քանզի վայրապար և խախ-
նիչ տեղւոյ համարեցաք՝ զնոսին առ իւրաքանչիւր ե-
ղանակ և ժամանակ կրկնել. այլ հայկականաւն մի-
այն ծանուցանել շատ լիցի ։

Սոյնպէս յիւրաքանչիւր դէմս բայից՝ ուր երբեմն ա-
վարուեն էր ներգործութեան դնել զդերանուանսն Io,
իօ. tu, տու. quello, գուէլլօ. ևն. այժմ բառնամք զանց
առնելով. որոց և մեք հաւանեալ եմք. քանզի դէմքն ինք-
նին ճանաչին. և ՚ի յայտնելն՝ խորշելի է լնուլ զե-
րեսս թղթոց, և զաչս ընթերցողաց. բայց ուր հարկէ,
ոչ զանց առնեմք դնել ։

Յօդուած Է:

Խոնարհումն [illegible] բայից

AVERE.

Սահմանական, ներկայ:

Եզ. Ho,	hai,	ha.
հօ,	հայի,	հա.
Ունիմ,	ունիս.	ունի:
[illegible]	[illegible]	[illegible]
Յոգ. abbiamo,	avete,	hanno.
աբբիամօ,	ավէթէ,	հաննօ.
ունիմք.	ունիք.	ունին.
[illegible]	[illegible]	[illegible]

Առաջին դէմն լինի և aviamo, ավիամօ.

Անցեալ անկատար:

Եզ. aveva,	avevi,	aveva.
ավէվա,	ավէվի,	ավէվա.
ունէի.	ունէիր.	ունէր:
[illegible]	[illegible]	[illegible]

Առաջին դէմն լինի և avea, ավէա.

Յոգ. avevamo,	avevate,	avevano.
ավէվամօ,	ավէվաթէ,	ավէվանօ.
ունէաք.	ունէիք.	ունէին.
[illegible]	[illegible]	[illegible]

Երրորդ դէմն լինի և aveano, ավէանօ.

Անցեալ [illegible]:

Եզ. ho avuto,	hai avuto,	ha avuto.
հօ ավուդօ,	հայի ավուդօ,	հա ավուդօ.
ստացեալ եմ.	ստացեալ ես.	ստացեալ է:
[illegible]	[illegible]	[illegible]
Յոգ. abbiamo avuto	avete avuto,	hanno avuto.
աբբիամօ ավուդօ,	ավէթէ ավուդօ,	հաննօ ավուդօ.

ստա-

Digitized by Google

ստացեալ եմք ·	ստացեալ էք ·	ստացեալ են ։
ունիմ [illegible] ·	ունիս [illegible] ·	ունի [illegible] ։

Անցեալ անորիշ ·

Եզ· ebbi ,	avesti ,	ebbe .
էպպի ,	ավէսդի ,	էպպէ ·
ստացայ ·	ստացար ·	ստացաւ ։
ունէի [illegible] ·	ունէիր [illegible] ·	ունէր [illegible] ։
Յոգ· avemmo ,	aveste ,	ebbero, ebbono.
ավէմմօ ,	ավէսդէ ,	էպպէրօ, էպպօնօ ·
ստացաք ·	ստացայք ·	ստացան ։
ունէաք [illegible] ·	ունէիք [illegible] ·	ունէին [illegible] ·

Գերանցեալ անկատար ։

Եզ· aveva ,	avevi ,	aveva avuto .
ավէվա ,	ավէվի ,	ավէվա ավուդօ ·
ստացեալ էի ·	ստացեալ էիր ·	ստացեալ էր ։
[illegible] ունէ-	[illegible] ունէ-	[illegible] ո-
նիմ ·	նիս ·	նուն ։
Յոգ· avevamo ,	avevate ,	avevano avuto.
ավէվամօ ,	ավէվադէ ,	ավէվանօ ավուդօ ·
ստացեալ էաք ·	ստացեալ էիք ·	ստացեալ էին ։
[illegible] ունէ-	[illegible] ունէ-	[illegible] ունէ-
ցիմ ·	ցիս ·	ցին ։

Գերանցեալ կատարեալ ։

Եզ· ebbi ,	avesti ,	ebbe avuto .
էպպի ,	ավէսդի ,	էպպէ ավուդօ ·
ունիլ ունէի ·	ունիլ ունէիր ·	ունիլ ունէր ։
[illegible] վարել-	[illegible] վարելոյ	[illegible] վարելոյ
ու [illegible] ·	ունէին ·	ունէին ։
Յոգ· avemmo ,	aveste ,	ebbero avuto .
ավէմմօ ,	ավէսդէ ,	էպպէրօ ավուդօ ·
ունիլ ունէաք ·	ունիլ ունէիք ·	ունիլ ունէին ։
[illegible] վարելոյ	[illegible] վարելոյ	[illegible] վարելոյ
ունէաք ·	ունէիք ·	ունէին ։

Ապառնի անկատար ։

Եզ· avrò ,	avrai ,	avrà .
ավռօ ,	ավռայի ,	ավռա ·
ստացայց ·	ստասցիս ·	ստասցի ։
[illegible] ·	[illegible] ·	[illegible] ։
Յոգ· avremo ,	avrete ,	avranno .
ավռէմօ ,	ավռէդէ ,	ավռաննօ ·

ստասցուք ·	ստասջիք ·	ստասցին ։
օլաճագ պիզիմ ·	օլաճագ սիզին ·	օլաճագ օնլարըն

Ապառնի կատարեալ։

եզ. avrò ,	avrai ,	avrà avuto .
աւրօ՛ ,	աւրա՛յ ,	աւրա՛ ավու՛տօ ·
ունեցող եմ ·	ունեցող ես ·	ունեցող է ։
օլաճագտըր պէնիմ ·	օլաճագտըր սէնին ·	օլաճագտըր օնուն ։
յոգ. avremo ,	avrete ,	avranno avuto.
աւրէ՛մօ ,	աւրէ՛թէ ,	աւրա՛ննօ ավու՛տօ ·
ունեցող եմք ·	ունեցող էք ·	ունեցող են ։
օլաճագտըր պիզիմ ·	օլաճագտըր սիզին ·	օլաճագտըր օնլարըն ։

Հրամայական , ներկայ ։

եզ. Abbi tu ,	abbia egli .	
ա՛պպի թու՛ ,	ա՛պպիա է՛լի ·	
ունեցիր դու ·	ունեցի նա ։	
օլսու՛ն սէնին ·	օլսու՛ն օնուն ։	
յոգ. abbiamo ,	abbiate ,	abbiano .
ապպիա՛մօ ,	ապպիա՛թէ ,	ա՛պպիանօ ·
ունեցցուք ,	ունեցջիք ,	ունեցցին ։
օլսու՛ն պիզիմ ·	օլսու՛ն սիզին ·	օլսու՛ն օնլարըն ։

Ապառնի ։

եզ. avrai tu ,	avrà egli .	
աւրա՛յ թու՛ ,	աւրա՛ է՛լի ·	
ունեցջիր դու ·	ունեցցի նա ։	
օլմալը՛ սէնին ·	օլմալը՛ օնուն ։	
յոգ. avremo ,	avrete ,	avranno .
աւրէ՛մօ ,	աւրէ՛թէ ,	աւրա՛ննօ ·
ունեցցուք ·	ունեցջիք ·	ունեցցին ։
օլմալը՛ պիզիմ ·	օլմալը՛ սիզին ·	օլմալը՛ օնլարըն

Ըղձական , ներկայ կատարեալ ։

Dio volesse che — Երանի՛ թէ ։
տի՛օ վօլէ՛սսէ քէ — քէշքէ ։

եզ. io avessi .	tu avessi ,	egli avesse .
իօ աւէ՛սսի ,	թու աւէ՛սսի ,	է՛լի աւէ՛սսէ ·
ես ունէի .	դու ունէիր ·	նա ունէր ։
օլայտը պէնիմ ·	օլայտը սէնին ·	օլայտը օնուն ։
յոգ. avessimo .	aveste .	avessero .
աւէ՛սսիմօ ,	աւէ՛սթէ ·	աւէ՛սսէրօ ·

ունէ-

ունէաք. ունէիք. ունէին:
օլուրտու պիզիմ. օլուրտու սիզին. օլուրտու օնլարըն:

Ցոտին դէմն լինի եւ avessono, ավէսսօնօ.

Ներկայ անկատար:

Եզ. avrei, ավրէի, ունիլ էր իմ. օլուայտըր պէնիմ.
avresti, ավրէսթի. ունիլ էր քո. օլուայտըր սէնին.
avrebbe. ավրէպպէ. ունիլ էր նր: օլուայտըր օնուն:

Հոգ. avremmo, ավրէմմօ. ունիլ էր մեր, օլուայտըր պիզիմ.
avreste, ավրէսթէ, ունիլ էր ձեր, օլուայտըր սիզին.
avrebbero. ավրէպպէրօ. ունիլ էր նց: օլուայտըր օնլարըն:

Ցոտին դէմն լինի եւ avrebbono, ավրէպպօնօ.

Անցեալ որոշեալ:

Եզ. abbia, ապպիա, ստացեալ իցեմ. օլմըշ օլա պէնիմ.
abbi, ապպի, ստացեալ իցես. օլմըշ օլա սէնին.
abbia avuto. ապպիա ավու-թօ. ստացեալ իցէ: օլմըշ օլա օնուն:

Հոգ. abbiamo, ապպիամօ, ստացեալ իցեմք. օլմըշ օլա պիզիմ.
abbiate, ապպիաթէ, ստացեալ իցէք. օլմըշ օլա սիզին.
abbiano avuto. ապպիանօ ավու-թօ ստացեալ իցեն: օլմըշ օլա օնլարըն:

Անցեալ անորիշ:

Եզ. avrei, ավրէի, ստացեալ էի. օլմըշ օլուայտըր պէնիմ:
avresti, ավրէսթի, ստացեալ էիր. օլմըշ օլուայտըր սէնին:
avrebbe avuto. ավրէպպէ ավու-թօ ստացեալ էր: օլմըշ օլուայտըր օնուն:

Հոգ. avremmo, ավրէմմօ,
avreste, ավրէսթէ,
avrebbero, ավրէպպէրօ, } avuto. ավու-թօ.
ստացեալ էաք. ստացեալ էիք, ստացեալ էին:
օլմըշ օլուայտըր պիզիմ. օլմըշ օլուայտըր սիզին. օլմըշ օլուայտըր օնլարըն:

Հրամանի:

Եզ. io abbia, tu abbi, egli abbia.

իօ ապպիա,	թու ապպի,	էկլի ապպիա
ունիցիմ․	ունիցիս․	ունիցի ։
օլսա պէնիմ,	օլսա սէնին․	օլսա օնուն ։
յոգ․ abbiamo,	abbiate,	abbiano.
ապպիամօ,	ապպիաթէ,	ապպիանօ․
ունիցիմք․	ունիցիք,	ունիցին ։
օլսա պիզիմ․	օլսա սիզին․	օլսա օնլարըն ։

Ստորադասական, ներկայ ։

եզ․ se io abbia,	tu abbi, ձ abbia,	egli abbia.
սէ իօ ապպիա,	թու ապպի, ապպիա,	էկլի ապպիա․
եթէ ես ունիցիմ․	եթէ դու ունիցիս․	եթէ նա ունիցի ։
էկէր վարիսէ պէնիմ․	էկէր վարիսէ սէնին․	էկէր վարիսէ օնուն ։
յոգ․ abbiamo,	abbiate,	abbiano.
ապպիամօ,	ապպիաթէ,	ապպիանօ,
ունիցիմք․	ունիցիք․	ունիցին ։
վարիսէ պիզիմ․	վարիսէ սիզին․	վարիսէ օնլարըն ։

Անցեալ անկատար ։

եզ․ se io avessi,	tu avessi,	egli avesse.
սէ իօ ավէսսի,	թու ավէսսի,	էկլի ավէսսէ․
եթէ ես ունէի․	եթէ դու ունէիր․	եթէ նա ունէր ։
էկէր վարիսէ իտի պէնիմ․	էկէր վարիսէ իտի սէնին․	էկէր վարիսէ իտի օնուն ։
յոգ․ avessimo,	aveste,	avessero.
ավէսսիմօ,	ավէսթէ,	ավէսսէրօ․
ունէաք․	ունէիք․	ունէին ։
վարիսէ իտի պիզիմ․	վարիսէ իտի սիզին․	վարիսէ իտի օնլարըն ։

Անցեալ կատարեալ ։

եզ․ se io abbia,	abbi,	abbia avuto.
սէ իօ ապպիա,	ապպի,	ապպիա ավութօ․
եթէ ստացեալ իցեմ․	եթէ ստացեալ իցես․	եթէ ստացեալ իցէ ։
ալմիշ օլսա պէնիմ․	ալմիշ օլսա սէնին․	ալմիշ օլսա օնուն ։
յոգ․ abbiamo,	abbiate,	abbiano avuto.
ապպիամօ,	ապպիաթէ,	ապպիանօ ավութօ
ստացեալ իցեմք․	ստացեալ իցէք․	ստացեալ իցեն․

օլ-

օլմիշ օլսա պի- զիմ .	օլմիշ օլսա սի- զին .	օլմիշ օլսա օն- լարըն :

Գերակատարական :

Եզ. se io avessi ,	եթէ ես ունէի ,	avuto .
tu avessi ,	դու ունէիր ,	ունեցեալ .
egli avesse ,	նորա ունէր ,	
Թէ ստացեալ էր իմ .	Թէ ստացեալ էր քո .	Թէ ստացեալ էր նր :
էկէր օլմիշ օլ- այըտըր պէնիմ .	էկէր օլմիշ օլ- այըտըր սէնին .	էկէր օլմիշ օլ- այըտըր օնուն .
Յոգ. avessimo ,	aveste ,	avessero avuto .
ունէաք ,	ունէիք .	ունէին ունեցեալ
ստացեալ էր մեր	ստացեալ էր ձեր	ստացեալ էր նց :
օլմիշ օլայըտըր պիզիմ .	օլմիշ օլայըտըր սիզին .	օլմիշ օլայըտըր օնլարըն :

Ապառնի :

Եզ. avrò ,	avrai ,	avrà avuto .
ունայց ,	ունայցես ,	ունայցէ ունեցեալ .
ստացեալ ունի- ցիմ .	ստացեալ ունի- ցիս .	ստացեալ ունի- ցի :
էկէր օլսա պէ- նիմ .	էկէր օլսա սէ- նին :	էկէր օլսա օ- նուն :
Յոգ. avremo ,	avrete ,	avranno avuto .
ունայցեմք ,	ունայցէք ,	ունայցեն ունեցեալ
ստացեալ ունի- ցիմք .	ստացեալ ունի- ցիք .	ստացեալ ունի- ցին :
էկէր օլսա պի- զիմ .	էկէր օլսա սի- զին .	էկէր օլսա օն- լարըն :

Աներեւոյթ :

Ներկայ. Avere , ունել . Ունենալ : Օլմաք :

Անցեալ. avere avuto , ունել ունեցեալ . Ստացեալ գոլ . Օլմաք :

Ապառնի. avere ad avere , կամ essere per avere . ունելոց առ ունել . Լինելոց էր ունել . Ունենալոց , ստանալոց : Օլաճաք , օլմալը :

Գործածութիւն եւս՝ի մէ բային Avere .

Այս վերոգրեալ եւս՝ի արտաքսական խօսս՝ի մի ուժանց

ժամանակաց այսր բայի, յորոց զգուշանալի են ցուցեալք նման ասելն. abbiano. ապպիանօ. փոխ ասելոյ ավեվա̈մօ: io avevo, voi avevi, իօ ավեվօ. վօյ ավեվի: փոխ իօ ավէվա. վօյ ավէվամօ: avessimo, ebbimo, ավէսսիմօ. էպպիմօ. փոխ ասելոյ ավէմմօ: averò, averai, averà, averemo, averete, averanno, averei, եւն. ավէրօ, ավէրայ, ավէրա, ավէրէմմօ, ավէրէտէ, ավէրաննօ, ավէրէյ. եւն. փոխ ասելոյ, ավռօ, ավռայ, եւն. որ է ապառնի սահմանականին. եւ փոխ ավէրէյ, որ է ներկայ անկատար ըղձականին: ըստ այսմ եւ այլք վերջակք:
Ընդունելութիւն այսր բայի. է avuto, ավուդօ. որ է ունեցեալ, կամ ստացեալ, հասարակ է արականին եւ իգականին. վասն եթէ այր, եւ եթէ կին՝ կարող է ասել. io ho avuto, իօ հօ ավուդօ. ես ստացեալ եմ. եւն: Սոյնպէս ՚ի քառեակ ընդունելութեան, որք խոնարհին այսու բայիւ, ընդունելութիւնն անփոփոխ մնայ ըստ թուոյն, թէ եզական իցէ անուն բայիցն եւ թէ յոգնական. զոր օրինակ եզակի. l' uomo ha *amato*. լ՚ուօմօ հա ամադօ. Մարդն սիրեալ է: եւ յոգն. gli uomini hanno *amato*. լլի ուօմինի հաննօ ամադօ.

Մարդիկ սիրեալ են:

Բայց այսպիսի հոլովմունքն ընդունելութեան. էական բայից, եւ որք նոյնա ընդդէմ, ոչ եւ յիւրում տեղւոջ տեսցես, յօդ. Է: Ըստ վերագոյն ասացաք, յերես 145, անցեալքն ամ բայից ձեւանան կամ էական բայիւ, եւ կամ բայիւն ունել. իսկ թէ որ բայք ձեւանան էականաւն, եւ որք երկրորդաւն, սովորական

կանոն այս է:

Բայք անցողականք, Transitivi, թռանսիթիվի. են որք նշանակեն զներգործութիւն անցեալ յայլ, ձեւանան բայիւն՝ Ունել: իսկ բայք ոչ անցողականք Intransitivi, ինթռանսիթիվի. են որք նշանակեն զներգործութիւն կամ զկիրս մնացեալ ՚ի նմին բային, կազմին էական բայիւ. որպէս են չէզոք եւ կրաւորական բայք: Զայս կարես նկատել ՚ի շարս ընդունելութեանց, եւս ՚ի սովորութեան հմտացելոց. բայց եւ այսու ամենայն խոտորումն ունի

այս կանոն:

Բայն Avere, յետ գտանիլ իւր բաղդեալ ընդ վերոյ փոխ էական բային, եւս եւ յեզականն եդեալ փոխ յոգնականի նոյն: զոր օրինակ.

Qui

Quì non *ha* altro da dire. Աստանօր ոչ գոյ այլ ինչ ասել :
գուի՞ նօն հա ալթրօ տա տի- րէ .
Շինականիցն եւս տալ քայլ ըր չէյ ունեմէյէ :

Quante miglia ci *ha*? Քանի՞ մղոնք կան մէջ :
գուանթէ միլիա չի հա . Քանի՞ միլիոնից վարուք այսմ եւ յայլս :

Այս բայ յորժամ յարի յանձնարկականս այլոց բայից՝ յօդիւն a, նշանակէ՝ պարտ է, պիտոյ է . յաղագս որոյ
Che *ho io a curare*? Զի՞նչ պիտոյ է ինձ հոգալ :
գէ հօ իօ ա գուրարէ . Նէ՞ քաղցրեալ պատճառ քայլըր- մէսալս :

Non parlavano per non *avere a dar* conto della loro ignoranza . Ոչ խօսէին՝ զի մի՛ հարկ լիցի յայտնել զտգիտութիւն իւրեանց :
նօն բարլավանօ բէր նօն ավէ- րէ ա տար գօնթօ տէլ- լա լօրօ ինեօրանձա : Անցդէմեզղէրիւն քի, եւ- մեծագոյն օրմարքն կէնար այնմեզ մեղինի տուրյուր- մեղաց :

Յօդուած . Է :

ԼԾՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՋԻՆ .

Ի մէջ բային Amare .

Սահմանական, ներկայ .

եզ. Amo ,	ami ,	ama .
ամօ ,	ամի ,	ամա .
Սիրեմ .	սիրես .	սիրէ :
սէվէրիմ .	սէվէրսին .	սէվէր :
յգ. amiamo ,	amate ,	amano .
ամիամօ ,	ամաթէ ,	ամանօ .
սիրեմք .	սիրէք .	սիրեն :
սէվէրիզ .	սէվէրսինիզ .	սէվէրլէր :

Անցեալ անկատար :

եզ. amava ,	amavi ,	amava .

ամա-

	ամա՛վա,	ամա՛վի,	ամա՛վա.
	սիրէի.	սիրէիր.	սիրէր:
	սէվէրիտիմ.	սէվէրիտին.	սէվէրիտի:
Յոգ.	amavamo,	amavate,	amavano.
	ամավա՛մօ,	ամավա՛տէ,	ամավա՛նօ.
	սիրէաք.	սիրէիք.	սիրէին:
	սէվէրիտիք:	սէվէրիտինիզ.	սէվէրլէրիտի:

Անցեալ անորոշ:

Եզ.	amai,	amasti,	amò.
	ամա՛յի,	ամա՛ստի,	ամօ՛.
	սիրեցի.	սիրեցեր.	սիրեաց:
	սէվտիմ.	սէվտին.	սէվտի:
Յոգ.	amammo,	amaste,	amarono.
	ամա՛մմօ,	ամա՛ստէ,	ամա՛րօնօ.
	սիրեցաք.	սիրեցիք.	սիրեցին:
	սէվտիք.	սէվտինիզ.	սէվտիլէր:

Անցեալ որոշեալ.

Եզ.	ho,	hai,	ha amato.
	հօ,	հա՛յի,	հա ամա՛թօ.
	սիրեալ եմ.	սիրեալ ես.	սիրեալ է:
	սէվմիշիմ.	սէվմիշսին.	սէվմիշտիր:
Յոգ.	abbiamo,	avete,	hanno amato.
	աբբիա՛մօ,	ավէ՛տէ,	հա՛ննօ ամա՛թօ.
	սիրեալ եմք.	սիրեալ էք.	սիրեալ են:
	սէվմիշիզ.	սէվմիշսինիզ.	սէվմիշլէր:

Գերակատար անկատար:

Եզ.	aveva,	avevi,	aveva amato.
	ավէ՛վա,	ավէ՛վի,	ավէ՛վա ամա՛թօ.
	սիրեալ էի.	սիրեալ էիր.	սիրեալ էր:
	սէվմիշիտիմ.	սէվմիշիտին.	սէվմիշիտի:
Յոգ.	avevamo,	avevate,	avevano amato.
	ավէվա՛մօ,	ավէվա՛տէ,	ավէ՛վանօ ամա՛թօ.
	սիրեալ էաք.	սիրեալ էիք.	սիրեալ էին:
	սէվմիշիտիք.	սէվմիշիտինիզ.	սէվմիշլէրիտի:

Գերակատար կատարեալ:

Եզ.	ebbi,	avesti,	ebbe amato.
	է՛պպի,	ավէ՛ստի,	է՛պպէ ամա՛թօ.
	սիրեալ իսկ է իմ.	սիրեալ իսկ է քո.	սիրեալ իսկ է նր
	սէվմիշ իմիշէմ.	սէվմիշ իմիշսըն.	սէվմիշ իմիշտիր

Յոգ.

մեք· avemmo, aveste, ebbero amato.
աւէմմօ. աւէսթէ. էպպէրօ ամաթօ.
սիրել լինակէմք սիրել լինակէիք. սիրել լինակէին:
սէվմիշիմիշիզ. սէվմիշիմիշսինիզ սէվմիշլէրիմիշ:

Ապառնի անկատար:

եզ· amerò, amerai, amerà.
ամէրօ՛, ամէրայի, ամէրա.
սիրեցից. սիրեսցես. սիրեսցէ:
սէվէճէյիմ. սէվէճէքսին. սէվէճէքտիր:
մեք· ameremo, amerete, ameranno.
ամէրէմօ, ամէրէթէ, ամէրաննօ.
սիրեսցուք. սիրեսջիք. սիրեսցեն.
սէվէճէյի-
զ. սէվէճէք սի-
նիզ. սէվէճէքլէր-
տիր:

Ապառնի կատարեալ:

եզ· avrò, avrai, avrà amato.
ավրօ՛. ավրայի, ավրա՛ ամաթօ.
սիրել լից եմ. սիրել լից ես. սիրել լից՛ է:
սէվմիշ օլուրում. սէվմիշ օլուրսուն. սէվմիշ օլուր:
մեք· avremo, avrete, avranno amato.
ավրէմօ, ավրէթէ, ավրաննօ ամաթօ.
սիրել լից եմք. սիրել լից էք. սիրել լից են:
սէվմիշ օլու-
րուզ. սէվմիշ օլուրսու-
նուզ. սէվմիշ օլուր-
լէր:

Հրամայական, ներկայ:

եզ· ama tu, ami colui.
ամա թու, ամի քօլույի.
սիրեա դու. սիրեսցէ նա:
սէվ սէն. սէվսին օ:
մեք· amiamo, amate, amino.
ամիամօ, ամաթէ, ամինօ.
սիրեսցուք. սիրեսջիք. սիրեսցեն:
սէվէլիմ. սէվինիզ. սէվսինլէր:

Ապառնի:

եզ· amerai, amerà.
ամէրայի, ամէրա.
սիրեսջիր. սիրեսցէ:
սէվէսին. սէվէ:
մեք· ameremo, amerete, ameranno.
ամէրէմօ, ամէրէթէ, ամէրաննօ,

սի-

սիրեսցուք · սիրեսջիք · սիրեսցեն :
սէվմէք կէ-րէք · սէվմէնիզ կէ-րէք · սէվմէլէրի կէ-րէք :

Ըղձական, Ներկայ կատարեալ :

Voglia Dio che — Երանի թէ ·
Վօ'լիա տի'օ քէ — քէշքէ :

Եզ. io amassi, tu amassi, egli amasse.
իօ ամա'սսի , թու ամա'սսի , է'լլի ամա'սսէ ·
Սիրէի · սիրէիր · սիրէր :
սէվէյիտիմ · սէվէյիտին · սէվէյիտի :

Յոգ. amassimo, amaste, amassero.
ամա'սսիմօ , ամա'սթէ , ամա'սսէրօ ·
սիրէաք · սիրէիք · սիրէին :
սէվէյիտիկ : սէվէյիտինիզ · սէվէլէրիտի :

Ներկայ անկատար :

Եզ. amerei, ameresti, amerebbe.
ամէռէ'ի , ամէռէ'սթի , ամէռէ'պպէ ·
սիրեալ էր իմ · սիրեալ էր քո , սիրեալ էր նր :
սէվէրտիմ · սէվէրտին · սէվէրտի :

Յոգ. ameremmo, amereste, amerebbero.
ամէռէ'մմօ , ամէռէ'սթէ , ամէռէ'պպէրօ ·
սիրեալ էր մեր · սիրեալ էր ձեր · սիրեալ էր նց :
սէվէրտիկ · սէվէրտինիզ · սէվէրլէրտի :

Անցեալ որոշեալ :

Եզ. abbia, abbi, abbia amato.
ա'պպիա , ա'պպի , ա'պպիա ամա'թօ ·
սիրեալ իցեմ · սիրեալ իցես · սիրեալ իցէ :
սէվմիշ օլամ · սէվմիշ օլասըն · սէվմիշ օլա :

Յոգ. abbiamo, abbiate, abbiano amato.
ապպիա'մօ , ապպիա'թէ , ա'պպիանօ ամա'թօ ·
սիրեալ իցեմք , սիրեալ իցէք · սիրեալ իցեն :
սէվմիշ օլայըզ · սէվմիշ օլասըզ · սէվմիշ օլալար :

Անցեալ անորոշ :

Եզ. avrei, — ավռէ'ի ,
avresti, — ավռէ'սթի ,
avrebbe, — ավռէ'պպէ , — { amato · ամա'թօ · }

սիրեալ էի · սիրեալ էիր · սիրեալ էր :
սէվմիշ օլուր-տում · սէվմիշ օլուր-տուն · սէվմիշ օլուր-տու :

Յոգ.

Digitized by Google

Յք․ avremmo ,	ավրէմմօ ,	
avreste ,	ավրէստէ ,	amato .
avrèbbero ,	ավրէպպէրօ ,	ամաթօ .
սիրել էաք .	սիրել էիք .	սիրել էին ։
սէվմիշ օլուրդ-	սէվմիշ օլուրդ-	սէվմիշօլուրլար
ուք .	ունըզ .	դը ։

Գերակատար ։

Եզ․ avessi ,	avessi ,	avesse amato .
ավէսսի ,	ավէսսի ,	ավէսսէ ամաթօ .
սիրել էր իմ .	սիրել էր քո .	սիրել էր նր ։
սէվմիշ օլայի	սէվմիշ օլայի	սէվմիշ օլայի
այըմ .	այըն ։	այը ։
Յք․ avessimo ,	aveste ,	avessero amato .
ավէսսիմօ ,	ավէստէ ,	ավէսսէրօ ամաթօ .
սիրել էր մեր .	սիրել էր ձեր .	սիրել էր նց ։
սէվմիշ օլայի	սէվմիշ օլայիդըն	սէվմիշ օլայըլար
այըգ .	ըզ .	դը ։

Մաղթական ։

Եզ․ io ami ,	tu ami ,	egli ami .
իօ ամի ,	թու ամի ,	էլլի ամի .
սիրեցեմ .	սիրեցես .	սիրեցէ ։
սէվէյիմ .	սէվէսին .	սէվէ ։
Յք․ amiamo ,	amiate ,	amino .
ամիամօ ,	ամիաթէ ,	ամինօ .
սիրեցուք .	սիրեցէք .	սիրեցեն ։
սէվէլիմ .	սէվէսինիզ .	սէվսիւնլէր ։

Ստորադասական , Ներկայ ։

Se io ami , Են․ որք ասպառնի ըղձականին ։
Եթէ Սիրեցեմ . Են ։ էկէր Սէվէյիմ , սէվէսին , սէվէ ։
սիրեցուք . Են ։ սէվէլիմ , սէվէսինիզ , սէվսիւնլէր ։

Անցեալ անկատար ։

Se io amassi . Են․ որք ներկայ կատարելոյ ըղձականին ։
Եթէ Սիրէի . Են․ էկէր սէվսէյիտիմ , սէվսէյիտին , սէվ-
սէյիտի ։
սիրէաք , Են ։ սէվսէյիտիք , սէվսէյիտինիզ , սէվ-
սէլէրիտի ։

Անցեալ կատարեալ ։

Se io abbia amato ; Են․ որք անցեալ որոշելոյն ըղձականին ։
Եթէ սիրել իցեմ Են ։ էկէր սէվմիշ իսէմ , իսէն , իսէ ։
սիրել իցեմք . Են ։ սէվմիշ իսէք , իսէնիզ , սէվ-
միշ-

սիրեցերուք ,

Գերակատար ։

Se io avessi amato, Եթէ՝ ամ ։ գերակատարն ըղձականին․ և թէ սիրեալ էր իմ․ Եթէ՝ եղեր սիրեցեալ ըլլայիմ․ ըլ-
լայիրն ; ըլլայիր ։

սիրեալ էր մեր ․ Եթէ՝ սիրեցեալ ըլլայինք ; ըլլայի-
նիք ; ըլլայինին ։

Ապառնի ։

Se amerò . Եթէ՝ ամ ։ ապառնի անկատարն սահմանականին․ եթէ սիրեցից Եթէ՝ եղեր սիրեցեալ իցեմ , սիրեցեալ իցես ,
սիրեցեալ իցէ ։

սիրեցեմք ։ սիրեցեալ լինիք , լինեցին , սիրեցեալ լինի-
ցին ։

Աներեւոյթ ։

Ներկայ․ Amare․ սիրել ։ Սիրել ։ Սիրելու ։

Անցեալ․ avere amato . սիրած ըլլալ ։ Սիրեր ըլլալ ։
սիրեցեալ ըլլալ ։

Ապառ․ avere ad amare , կամ dovere կամ essere per amare . ունենալ սիրելու , կամ պարտ լինել կամ էր սիրել լինել սիրելու . Սիրելու ըլլալ․ որ ասի սիրելի ։ սիրեցեալ ըլլալ ։

Գիտելի է․ զի եղանակի առաւելն գեթ անցեալ անկատարի սահմանականին միայն եղերի՝ ի a։ որպէս amava․ սիրէր․ սիրէի․ որպէս լինի և այլ բայից․ և ոչ է ուրիշ սիրելոյ․ որպէս ՚ի խօսս ասեն ։

Օրինակ երկրորդ լծորդութեան ։

Որպ՝ի վերոյ ասացաք , զանազանութիւն բայիցն եր-
կրորդ լծորդութեան ճանաչելի է այնց միայն՝ յերկ-
րորդէն ։ Այսպէս է .

DARE , ՏԱՌԻ .

Տալ ։ Վերաբել ։

Սահմ․ Do , դօ․ Տամ ։ վերաբերեմ ։

Ներկ․ dai , դա՛յ․ տաս ։ վերաբերեսն ։

dà , դա՝․ տայ ։ վերաբերի ։

diamo , դիա՛մօ․ տամք ։ վերաբերեմք ։

da-

date, տաթէ · տայք ։ մեքիրսիք ։
danno, տաննօ · տան ։ մեքիրեն ։
Անց. Diedi, տիէտի · կտուի ։ մեքրտուի
անորոշ։ desti, տէսթի · կտուր ։ մեքրտուիր ։
diede, տիէտէ · կտու ։ մեքրտուի ։
Առաջին դէմն լինի եւ detti, տէթթի · diè, տիէ ։
Երրորդն դէմն եւս, dette, տէթթէ · diè տիէ ։
demmo, տէմմօ · տուաք ։ մեքրտուաք ։
deste, տէսթէ · կտուիք ։ մեքրտուիք ։
diedero, տիէտէրօ · կտուին ։ մեքրտուին ։
Երրորդն դէմն լինի եւս, diedono, տիէտօնօ · dierono, տիէրօնօ · dettero · տէթթէրօ ։
Ապա. Darò, տարօ · տաց ։ մեքրեղեւիմ ։
darai, տարայի · տացես ։ մեքրեղեւիս ։
darà, տարա · տացէ ։ մեքրեղեւի ։
daremo, տարէմօ · տացուք ։ մեքրեղեւիմք ։
darete, տարէթէ · տայցէք ։ մեքրեղեւիք ։
daranno, տարաննօ ։ տացեն ։ մեքրեղեւին ։
Հրամ. Dà tu, տա՛ տու · Տուր ։ մէր ։
dia, տիա · կամ dea, տէա · տացէ · մեքրտացի ։
diamo, տիամօ · տացուք ։ մեքրեսցուք ։
date, տաթէ · տուք ։ մեքրեսցիք ։
dieno, տիէնօ ։ կամ diano, տիանօ · տացեն ։ մեքրեսցեն ։
Ըղձական. Dessi, տէսսի · Տայի ։ մեքրեկայի ։
կատար. dessi, տէսսի · տայիր ։ մեքրեկայիր ։
desse · տէսսէ · տայր ։ մեքրեկայր ։
dessimo · տէսսիմօ · տայաք ։ մեքրեկայաք ։
deste · տէսթէ · տայիք ։ մեքրեկայիք ։
dessero, տէսսէրօ · կամ dessono · տէսսօնօ · տային մեքրեկային ։
Ներկ. Darei, տարէյի · տայի եր իմ ։ մեքրկայի ։
անկատար. daresti, տարէսթի · տայիր եր քու ։ մեքրկայիր ։
darebbe · տարէպպէ · տայր եր նա ։ մեքրկայր ։
daremmo, տարէմմօ · տայաք եր մեր ։ մեքրկայաք ։
dareste, տարէսթէ · տայիք եր ձեր ։ մեքրկայիք ։
darebbero, տարէպպէրօ · կամ darebbono, տարէպպօնօ · տային եր նոցա ։ մեքրկային ։

STA-

STARE : ՍԹԱՐԷ.

Կալ : Տուրմագ :

Սահմ. Sto, ստօ. կամ : տուրուրըմ :
Ներկ. stai, ստայի. կաս : տուրուրսուն :
sta, ստա. կայ : տուրուր :
stiamo, ստիամօ. կամք : տուրուրուզ :
state, ստատէ. կայք : տուրուրսունուզ :
stanno, ստաննօ. կան : տուրուրլար :
Անց. stetti, ստէթթի. կացի : տուրդում :
անոր. stesti, ստէսթի. կացեր : տուրդուն :
stette, ստէթթէ. եկաց : տուրդու :
stemmo, ստէմմօ. կացաք : տուրդուգ :
stęste. ստէսթէ. կացիք. տուրդունուզ :
stettero. ստէթթէրօ. կացին : տուրդուլար :
Ըստ այսմ և այլ ժամանակք որ լինին, ամենևին նոյն.
dare, տարէ :

FARE, ՖԱՐԷ.

Առնել : Էթմէք :

Սահ. Fo, ֆօ, կամ faccio, ֆաչչօ. Առնեմ էտէրիմ :
Ներ. fai, ֆայի. առնես : էտէրսին :
fa, ֆա. առնէ : էտէր :
facciamo, ֆաչչիամօ, առնեմք : էտէրիզ :
fate, ֆատէ : առնէք : էտէրսինիզ :
fanno, ֆաննօ. առնեն : էտէրլէր :
Անց. feci, ֆէչի. Արարի : էթթիմ :
անոր. facesti, ֆաչէսթի. արարեր : էթթին :
fece, ֆէչէ կամ fe, ֆէ. արար : էթթի :
facemmo, ֆաչէմմօ. արարաք : էթթիկ :
faceste, ֆաչէսթէ. արարիք . էթթինիզ :
fecero, ֆէչէրօ. արարին . էթթիլէր .
Ապառ. farò, ֆարօ. Արարից : էտէճէկիմ :
farai, ֆարայի. արարցես . էտէճէկսին :
farà, ֆարա. արասցէ : էտէճէկ :
faremo, ֆարէմօ. արասցուք : էտէճէկիզ :
farete, ֆարէտէ. արասջիք : էտէճէկսինիզ :

ժա fa-

Digitized by Google

faranno, ֆառաննօ. արասցեն: էթէճէքլէրտիր:

Հրամ. Fa tu, ֆա թու. Արա: Էթ:

facciа, ֆաչչիա. արասցէ: էթսին:

facciamo, ֆաչչիամօ. արասցուք: էթէլիմ:

fate, ֆաթէ. արարէք: էթինիզ:

facciano, ֆաչչիանօ. արասցեն: էթսինլէր:

Ըղձ.ներ. facessi, ֆաչէսսի. Առնէի: էթէյիտիմ:

կամ. facessi, ֆաչէսսի. առնէիր: էթէյիտին:

facesse, ֆաչէսսէ. առնէր: էթէյիտի:

facessimo, ֆաչէսսիմօ. առնէաք: էթէյիտիք:

faceste, ֆաչէսթէ. առնէիք: էթէյիտինիզ:

facessero, ֆաչէսսէրօ. առնէին: էթէյիլէրտի:

Ներկ. farei, ֆառէյի. առնել էր իմ: էթէրտիմ:

անկատ. faresti, ֆառէսթի. առնել էր քո: էթէրտին:

farebbe, ֆառէպպէ. կամ faria, ֆառիա. առնել էր նր: էթէրտի:

faremmo, ֆառէմմօ. առնել էր մեզ: էթէրտիք:

fareste, ֆառէսթէ. առնել էր ձեր: էթէրտինիզ:

farebbero, ֆառէպպէրօ. կամ farebbono, ֆառէպպօնօ. կամ fariano, ֆառիանօ. առնել էր նց: էթէրլէրտի:

Գերբ. Facendo, ֆաչէնտօ. Առնելով: էթմէքիլէն:

Ընդունել. Fatto, ֆաթթօ. Արարեալ: էթմիշ, եափըլմըշ:

ANDARE. ԱՆՏԱՌԷ.

Գնալ: Կիթմէք:

Սահ. Vo, վօ. vado, վատօ. Գնամ: կիտէրիմ:

Ներկ. vai, վայի. գնաս: կիտէրսին:

va, վա. գնայ: կիտէր:

andiamo, անտիամօ. գնամք: կիտէրիզ:

andate, անտաթէ. գնայք: կիտէրսինիզ:

vanno, վաննօ. գնան: կիտէրլէր:

Անց. andava, անտավա. ենթ. ըստ. amava, ամավա. անկատ. գնայի: կիտէրտիմ:

Անց. andai, անտայի. գնացի: կիթտիմ:

անոր. andasti, անտասթի. գնացեր: կիթտին:

andò, անտօ. գնաց: կիթտի:

andammo, անտամմօ. գնացաք: կիթտիք:

andaste, անտասթէ. գնացէք: կիթտինիզ:

andarono, անտարօնօ. գնացին ։ կիթտիլէր ։
Իսկ բաղադրեալ ժամանակք որ ած լինին 'ի ձեռն ժամանակաց բայիցն Avere, ավէրէ այլ էական բայիւն ։ որպէս
sono andato, սօնօ անտադօ. գնացեալ եմ ։ կիթմիշիմ. և այլն ։
era andato, էրա անտադօ. գնացեալ էի ։ կիթմիշիտիմ.
և այլն ։ Այսպէս և բաղադրեալ ժամանակք ընդհանրականին, և ստորադասականին ։

Ապառ. andrò, անտրօ. Գնացից ։ կիտէճէյիմ ։
andrai, անտրայի. գնասցես ։ կիտէճէքսին ։
andrà, անտրա. գնասցէ ։ կիտէճէք ։
andremo, անտրէմօ. գնասցուք ։ կիտէճէյիզ ։
andrete, անտրէդէ. գնասջիք ։ կիտէճէքսիզ ։
andranno, անտրաննօ. գնասցեն ։ կիտէճէքլէրտիր
Ապառնի. anderò, անտէրօ. ևն. որ է այսպէս աղէտ
Հրամ. Va tu, վա տու. Գնա ։ կիթ ։
Ներկ. vada, վատա. գնասցէ ։ կիթսին ։
andiamo, անտիամօ. գնասցուք ։ կիտէլիմ ։
andate, անտատէ. գնացէք ։ կիտինիզ ։
vadano, վատանօ. գնասցեն ։ կիթսինլէր ։
Ապառ. andrai, անտրայի. Գնասջիր ։ կիտէսին ։
andrà, անտրա. գնասցէ ։ կիտէ ։
andremo, անտրէմօ. գնասցուք ։ կիտէլիմ ։
andrete, անտրէդէ. գնասջիք ։ կիտէսինիզ ։
andranno, անտրաննօ. գնասցեն ։ կիթսինլէր ։
Ըղձ. Ներկ. andassi, անտասսի. Գնայի ։ կիթսէյիտիմ ։
կամ. և այլն որպ facessi, ֆաճէսսի ։
Ներկ. andrei. անտրէյի. 'ի գնալ էի ։ կիտէրտիմ ։ և անկատ. այլն որպ farei, ֆարէյի ։
Ապառ. vado, վատօ. Գնայցեմ ։ կիթսէմ ։
vadi, վատի. կամ vada, վատա. գնայցես ։ կիթսէն ։
vada, վատա. գնայցէ ։ կիթսէ ։
andiamo, անտիամօ. գնայցեմք ։ կիթսէք ։
andiate, անտիադէ. գնայցէք ։ կիթսէնիզ ։
vadano, վատանօ. գնայցեն ։ կիթսէլէր ։
Աներև. Ներկ. Andare, անտարէ. գնալ ։ կիթմէք ։
Անցեալ. essere andato, էսսէրէ անտադօ. գնացեալ գոլ ։
կիթմիշ օլմաք ։
Ապառ. essere per andare, dovere, կամ avere ad andare, էսսէրէ բէր անտարէ, տօվէրէ, ավէրէ ատ անտարէ գնալոց գոլ. որ գնալ ունիմ ։ կիտէճէք ։

Ձեզ ; կամ կնթամեղն օրմաք :

Դերբ. andando, անդանդօ. գնալով: կիթմէքիլէն:

Ընդուն. andato, անդադօ. գնացեալ: կիթմիշ:

Յօդուած. Գ:

ԼԾՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐՈՐԴ:

Ի վր բային Temere.

Սահմանական, ներկայ:

Եզ. Temo,	temi,	teme.
Թէմօ,	Թէմի,	Թէմէ.
Երկնչիմ.	երկնչիս.	երկնչի:
քօրքարըմ.	քօրքարսըն.	քօրքար:
Յոգ. temiamo,	temete,	temono.
Թեմիամօ,	Թէմէթէ,	Թէմօնօ.
երկնչիմք.	երկնչիք.	երկնչին:
քօրքարըզ.	քօրքարսընըզ.	քօրքարլար:

Անցեալ անկատար:

Եզ. temeva,	temevi,	temeva.
Թէմէվա,	Թէմէվի,	Թէմէվա.
երկնչէի.	երկնչէիր.	երկնչէր:
քօրքարըրտըմ.	քօրքարըրտըն.	քօրքարըրտը:
Յոգ. temevamo,	temevate,	temevano.
Թէմէվամօ,	Թէմէվաթէ,	Թէմէվանօ.
երկնչէաք.	երկնչէիք.	երկնչէին:
քօրքարըրտըք.	քօրքարըրտընըզ.	քօրքարըրլարտը:

Անցեալ կատարեալ:

Եզ. temei,	temesti,	temè.
Թէմէի,	Թէմէսթի,	Թէմէ.
երկեայ.	երկեար.	երկեաւ:
քօրքթում.	քօրքթուն.	քօրքթու:

Այլազգին գտանի լինել եւ, temetti, Թէմէթթի. եւ,
յոգնակին, temette, Թէմէթթէ:

Յոգ. tememmo,	temeste,	temerono.
Թէմէմմօ,	Թէմէսթէ,	Թէմէրօնօ.

երկեայք ·	երկեայք ·	երկեանք :
քօրգըթուգ ·	քօրգըթուգնուզ ·	քօրգըթըլար :
Ցեմոթեն դեռ [illegible]	[illegible] temottero,	թեմոթթերօ :

Անցեալ որոշեալ :

եզ. ho,	hai,	ha temuto.
հօ,	հայի,	հա թեմուդօ.
երկուցեալ եմ ·	երկուցեալ ես ·	երկուցեալ է :
քօրգմըշըմ ·	քօրգմըշսըն ·	քօրգմըշտըր :
յգ. abbiamo,	avete,	hanno temuto.
աբբիամօ,	ավեթե,	աննօ թեմուդօ.
երկուցեալ եմք ·	երկուցեալ էք ·	երկուցեալ են :
քօրգմըշըզ ·	քօրգմըշսըզ ·	քօրգմըշլարդըր :

Գերակատար անկատար :

եզ. aveva,	avevi,	aveva temuto.
ավեվա,	ավեվի,	ավեվա թեմուդօ.
երկուցեալ էի ·	երկուցեալ էիր ·	երկուցեալ էր :
քօրգմըշ իտիմ ·	քօրգմըշ իտին ·	քօրգմըշ իտի :
յգ. avevamo,	avevate,	avevano temuto
ավեվամօ,	ավեվաթե,	ավեվանօ թեմուդօ.
երկուցեալ էաք ·	երկուցեալ էիք ·	երկուցեալ էին :
քօրգմըշ իտիք ·	քօրգմըշ իտինիզ ·	քօրգմըշ իտիլար :

Գերակատար կատարեալ :

եզ. ebbi,	avesti,	ebbe temuto.
էպպի,	ավեսթի,	էպպէ թեմուդօ.
երկուցեալ եղէ ·	երկուցեալ եղեր ·	երկուցեալ եղև :
քօրգմըշ օլտում ·	քօրգմըշ օլտուն ·	քօրգմըշ օլտու :
յգ. avemmo,	aveste,	ebbero temuto.
ավեմմօ,	ավեսթե,	էպպերօ թեմուդօ.
երկուցեալ եղաք ·	երկուցեալ եղայք ·	երկուցեալ եղեն :
քօրգմըշ օլտուգ ·	քօրգմըշ օլտունուզ ·	քօրգմըշ օլտուլար :

Ապառնի անկատար :

եզ. temerò,	temerai,	temerà.
թեմերօ,	թեմերայի,	թեմերա.
երկեայց ·	երկիցես ·	երկիցէ :
քօրգարըմ ·	քօրգարսըն ·	քօրգար :
յգ. temeremo,	temerete,	temeranno.
թեմերեմօ,	թեմերեթե,	թեմերաննօ.
երկիցուք,	երկիցէք,	երկիցեն :
քօրգարըզ ·	քօրգարսըզ ·	քօրգարլար

Ապառ

Ապառնի կատարեալ։

եզ· avrò, | avrai, | avrà temuto.
աւրօ՛, | աւրա՛յ, | աւրա՛ թէմու՛թօ.
երկնչելոց եմ. | երկնչելոց ես. | երկնչելոց է։
քօրքաճաղըմ. | քօրքաճագսըն. | քօրքաճագտըր։

յք· avremo. | avrete, | avranno temuto
աւրէ՛մօ, | աւրէ՛թէ, | աւրա՛ննօ թէմու՛թօ
երկնչելոց եմք. | երկնչելոց էք. | երկնչելոց են։
քօրքաճա-ղըզ. | քօրքաճագսը-նըզ. | քօրքաճագլէր-տիր։

Հրամայական, ներկայ։

եզ· temi tu, | tema colui.
թէ՛մի թու, | թէ՛մա գօլո՛ւի.
երկեա՛ր դու. | երկիցէ՛ նա։
քօ՛րգ սէն. | քօրգսո՛ւն օ։

յք· temiamo, | temete, | temano.
թէմիա՛մօ, | թէմէ՛թէ, | թէ՛մանօ.
երկիցո՛ւք. | երկերո՛ւք. | երկիցե՛ն։
քօրգալը՛մ. | քօ՛րգուն. | քօրգսունլէ՛ր։

Ապառնի։

եզ· temerai, | temerà.
թէմէրա՛յ, | թէմէրա՛.
երկնչիջի՛ր. | երկնչիցի։
քօրքա՛սըն. | քօրքա՛ր։

յք· temeremo, | temerete, | temeranno.
թէմէրէ՛մօ, | թէմէրէ՛թէ, | թէմէրա՛ննօ.
երկնչիցի՛մք. | երկնչիջի՛ք. | երկնչիցի՛ն։
քօրքմա՛ք կէ-րէք. | քօրքմանը՛զ կէ-րէք. | քօրքմալա՛րը կէ-րէք։

Ըղձական, ներկ. կատարեալ։

Dio volesse che | Երանի թէ
Տի՛օ վօլէ՛սսէ քէ | քէշքէ

եզ· io temessi, | tu temessi, | temesse.
ի՛օ թէմէ՛սսի, | թու թէմէ՛սսի, | թէմէ՛սսէ.
երկնչէի. | երկնչէիր. | երկնչէր։
քօրքայտըմ. | քօրքայտըն. | քօրքայտը։

յք· temessimo, | temeste, | temessero.
թէմէ՛սսիմօ, | թէմէ՛սթէ, | թէմէ՛սսէրօ.
երկնչէաք, | երկնչէիք. | երկնչէին։
քօրքայտըք. | քօրքայտընըզ. | քօրքալէրիտի։

Եզ. temerei, | temeresti, | temerebbe.
թեմերէի, | թեմերէսթի, | թեմերէպպէ.
երկնչէի էր իմ | երկնչէիր էր քո | երկնչէր էր նա:
[illegible] | [illegible] | [illegible]:

Յգ. temeremmo, | temereste, | temerebbero.
թեմերէմմօ, | թեմերէսթէ, | թեմերէպպէրօ.
երկնչէաք էր մեր | երկնչէիք էր ձեր. | երկնչէին էր նր:
[illegible] | [illegible] | [illegible]

Անցեալ որոշեալ:

Եզ. abbia, | abbi, | abbia temuto.
ապպիա, | ապպի, | ապպիա թեմուդօ
երկուցեալ իցեմ | երկուցեալ իցես. | երկուցեալ իցէ:
[illegible] | [illegible] | [illegible]:

Յգ. abbiamo, | abbiate, | abbiano temuto.
ապպիամօ, | ապպիաթէ, | ապպիանօ թեմուդօ
երկուցեալ է- | երկուցեալ է- | երկուցեալ է-
ցեմք. | ցէք. | ցեն:
[illegible] | [illegible] | [illegible]:

Անցեալ անորոշ:

Եզ. avrei, | աւրէի, | temuto.
avresti, | աւրէսթի, | թեմուդօ.
avrebbe, | աւրէպպէ.
երկուցեալ էի. | երկուցեալ էիր. | երկուցեալ էր.
[illegible] | [illegible] | [illegible]:

Յգ. avremmo, | աւրէմմօ. | temuto.
avreste, | աւրէսթէ. | թեմուդօ.
avrebbero, | աւրէպպէրօ.
երկուցեալ էաք | երկուցեալ էիք. | երկուցեալ էին:
[illegible] | [illegible] | [illegible]:

Գերականատար:

Եզ. avessi, | avessi, | avesse temuto.
աւէսսի, | աւէսսի, | աւէսսէ թեմուդօ.
երկուցեալ էր իմ | երկուցեալ էր քո | երկուցեալ էր նր
[illegible] | [illegible] | [illegible]:

Յգ. avessimo, | aveste, | avessero temuto
աւէսսիմօ, | աւէսթէ, | աւէսսէրօ թեմուդօ
 | | եր-

երկուցեալ էր մեր · երկուցեալ էր ձեր · երկուցեալ էր նոցա :
քօրքմըշ օլմուշ-տուք · քօրքմըշ օլմուշտու-նըզ · քօրքմըշ օլմուշլար-տըր :

Ապառնի :

Եւ tema, թէ՛մա, երկիցեմ · քօրքամ · — temi, թէ՛մի, թէ՛մա, երկիցես · քօրքասըն · — tema. թէ՛մա · երկիցէ : քօրքա :

Մեք temiamo, թէմիամօ, երկիցուք · քօրքալըմ · — temiate, թէմիաթէ, երկիցէք · քօրքասընըզ · — temano. թէ՛մանօ . երկիցեն : քօրքալար :

Ստորադասական, ներկայ,

Se io tema, կն. որպ ապառնի ըղձականին :
եթէ երկիցեմ · կն : էկէր քօրքարսամ, քօրքարսան, քօրքարսա :
երկիցուք · կն · քօրքարսաք, քօրքարսանըզ, քօրքարլարսա

Անցեալ անկատար :

Se io temessi, կն, որպ ներկայ կատարեալ ըղձականին:
եթէ երկնչէի · կն : էկէր քօրքայիտըմ, քօրքայիտըն
քօրքայիտը :
երկնչէաք, կն : քօրքայիտըք · քօրքայիտընըզ ·
քօրքալարտըր :

Անցեալ կատարեալ :

Se io abbia temuto, կն. որպ անցեալ որոշեալն ըղձականին :
եթէ երկուցեալ իցեմ · կն : էկէր քօրքմըշ իսէմ · իսէն, իսէ :
երկուցեալ իցեմք · կն : քօրքմըշ իսէք · իսէնիզ
քօրքմըշլէրիսէ :

Գերակատար :

Se io avessi temuto · կն · որպ գերակատարն ըղձականին:
եթէ երկուցեալ էր իմ : էկէր քօրքմըշ օլսայիտըմ, օլսայիտըն, օլսայիտը :
երկուցեալ էր մեր : քօրքմըշ օլսայիտըք · օլսայիտընըզ · օլսայիտըլէր :

Ապառնի :

Se io temerò . կն . որպ ապառնի անկատարն սահմանականին :
եթէ երկիցեմ . կն : էկէր քօրքաճաքսէմ · քօրքաճաքսէն

ւէն , քօրքաճաքտըր :
երկիւցեսջիք , եւն : քօրքաճաքսըզ , քօրքաճաքսընըզ
քօրքաճաքլարտըր :

Աներեւոյթ :

Ներկայ. Temere , թէմէռէ . Երկնչիլ : քօրքմաք :
Անցեալ. aver temuto , ավէռ թէմուդօ . երկուցեալ գոլ . քօրքմըշ օլմաք :
Ապառնի. avere a temere , կամ dovere , կամ esser per temere . ավէռէ ա թէմէռէ , դօվէռէ , էսսէռ փէռ թէմէռէ . երկնչելոց գոլ , որ երկնչելու նի : քօրքաճաք օլմաք :

Գիտելի է , զի բայք ինչ այսպէս լծորդութեան , որք բնական ունին զբաղաձայնս c , ց , այլ եւ բաղդեալքն յայնպիսի բայից ; 'ի կատարելն սահմանականին՝ յառաջին եւ յերրորդ դէմս եզականին , եւ յերրորդն յոգնականին՝ առնուն զտառն q , գ . զկնի չէին : զոր օրինակ .

Tacere . թաչէռէ . Լռել : սուս օլմաք :

Կատ. tacqui ,	tacque ,	tacquero .
թա՛քգուի ,	թա՛քգուէ ,	թա՛քգուէռօ .
Լռեցի .	լռեաց .	լռեցին :
սուս օլտում ,	օլտու ,	օլտուլար :

Giacere , ճիաչէռէ . Կողմնիլ : եաթմաք :

Կատ. giacqui ,	giacque ,	giacquero .
ճիա՛քգուի ,	ճիա՛քգուէ ,	ճիա՛քգուէռօ .
կողմնեցայ .	կողմնեցաւ .	կողմնեցան .
եաթտըմ .	եաթտը .	եաթտըլար :

Piacere . փիաչէռէ . Հաճիլ : պէկէնմէք :

piacqui ,	piacque ,	piacquero .
փիա՛քգուի ,	փիա՛քգուէ ,	փիա՛քգուէռօ .
հաճեցայ .	հաճեցաւ .	հաճեցան :
պէկէնտիմ .	պէկէնտի .	պէկէնտիլէր :

Բայք՝ յորս գտանի բաղաձայնն l , լ , եւ բաղադրեալքն յայնցանէ , յանցեալ ժամանակին կարգին՝ փոխեն զ ere , էռէ , 'ի si , սի , կամ se , սէ , յեզականին . իսկ 'ի յոգնականն՝ 'ի sero , սէռօ : զոր օրինակ .

Valere , վալէռէ . Զօրել . արժել : եարամաք :

valsi ,	valse ,	valsero .
վա՛լսի ,	վա՛լսէ ,	վա՛լսէռօ .
զօրեցի .	զօրեաց .	զօրեցին :
եարատըմ .	եարատը .	եարատըլար .

Do-

Dolere, տօլէ՛րէ, Ցաւիլ: աղրըմագ:

dolsi, dolse, dolsero.
տօ՛լսի, տօ՛լսէ, տօ՛լսէրօ.
ցաւեցայ. ցաւեցաւ. ցաւեցան:
աղրըտըմ. աղրըտը: աղրըտըլար:

Զարտուղի բայք երկրորդ լծորդութեան:

CADERE, ԳԱՏԷ՛ՐԷ.
Անկանել. Տիւշմէք:

Սահմ. ներկ. Cado, գա՛տօ. caggio, գա՛ճճիօ. } Անկանիմ. տիւշէրիմ:
cadi, գա՛տի. անկանիս: տիւշէրսին:
cade, գա՛տէ. անկանի: տիւշէր:
cadiamo, գատիա՛մօ. caggiamo, գաճճիա՛մօ. } անկանիմք: տիւշէրիզ:
cadete, գատէ՛թէ. անկանիք: տիւշէրսինիզ:
cadono, գա՛տօնօ. caggiono, գա՛ճճիօնօ. } անկանին: տիւշէրլէր:

Անց. անոր. Caddi, գա՛տտի. անկայ: տիւշտիւմ:
cadesti, գատէ՛սթի. անկար: տիւշտիւն:
cadde, գա՛տտէ. անկաւ: տիւշտիւ:
cademmo, գատէ՛մմօ. անկաք: տիւշտիւք:
cadeste, գատէ՛սթէ. անկայք: տիւշտիւնիւզ:
caddero, գա՛տտէրօ. անկան: տիւշտիւլէր:

Ապառ. Cadrò, գատրօ՛. կամ caderò, գատէրօ՛, անկայց: տիւշէճէյիմ. և այլ դիմքն սոյնպէս կրկին օրինակաւ լինին: Այսպէս և ըղձականն, cadrei, գատրէ՛ի. և caderei, գատէրէ՛ի. են. Անկանէի. տիւշէրիտիմ:

PARERE, ՓԱՐԷ՛ՐԷ.
Երեւիլ. Կէօրիւնմէք:

Սահմ. Pajo, փա՛յօ. Երեւիմ: կէօրիւնիւրիւմ:
ներկ. pari, փա՛րի. երեւիս: կէօրիւնիւրսիւն:
pare, փա՛րէ. երեւի: կէօրիւնիւր:

pa-

pajamo, [illegible]
parete, [illegible]
pajono, [illegible]

[illegible] parvi, [illegible]
[illegible] paresti, [illegible]
parve, [illegible]
paremmo, [illegible]
pareste, [illegible]
parvero, [illegible]

[illegible] parsi, [illegible] parse, [illegible] parsero, [illegible]

[illegible] parrò, [illegible]
parrai, [illegible]
parrà, [illegible]
parremo, [illegible]
parrete, [illegible]
parranno, [illegible]

[illegible] parrei, [illegible] parresti, [illegible] parebbe, [illegible]

[illegible] parerò, [illegible] parerei, [illegible]

[illegible] pari, [illegible]
[illegible] paja, [illegible]
pajamo, [illegible]
parete, [illegible]
pajano, [illegible]

[illegible]

[illegible] Paja, [illegible]
pajamo, [illegible]
pajate, [illegible]
pajano, [illegible]

[illegible] paruto, [illegible]

SA-

Digitized by Google

SAPERE, ՍԱՓԷ՛ՐԷ.

Գիտել : Պիլմէք :

Սահմ. So, սօ. Գիտեմ : պիլիրիմ :
Ներկ. sai, սա՛ի. գիտես : պիլիրսին :
sa, սա. գիտէ : պիլիր :
sappiamo, սափփիա՛մօ. գիտեմք : պիլիրիզ :
sapete, սափէ՛թէ. գիտէք : պիլիրսինիզ :
sanno, սա՛ննօ. գիտեն : պիլիրլէր :
Անց. seppi, սէ՛փփի. գիտացի : պիլտիմ :
անոր. sapesti, սափէ՛սթի. գիտացեր : պիլտին :
seppe, սէ՛փփէ. գիտաց : պիլտի :
sapemmo, սափէ՛մմօ. գիտացաք : պիլտիք :
sapeste, սափէ՛սթէ. գիտացիք : պիլտինիզ :
seppero, սէ՛փփէրօ. գիտացին : պիլտիլէր :
Ապառնին ըստ sapro, սափրօ՛ ևն. գիտասցեմ . պիլէճէ-
ճէկիմ. ևն. և ոչ saperò, սափէրօ՛ : Այսպէս ներկայ
անկատարն ըղձականին . saprei, սափրէ՛ի. գիտել էր ինձ
պիլիրտիմ. ևն. և ոչ saperei, սափէրէ՛ի :
Հրամ. Sappi, սա՛փփի. գիտասջիր : պիլ :
Ստոր. sappia, սա՛փփիա. գիտիցեմ : պիլէյիմ :
Ներկ. sappi, սա՛փփի. կամ sappia, սա՛փփիա. գիտիցես :
պիլէսին :
sappia, սա՛փփիա. գիտիցէ : պիլէ :
sappiamo, սափփիա՛մօ. գիտիցեմք : պիլէյիզ :
sappiate, սափփիա՛թէ. գիտիցէք : պիլէսինիզ :
sappiano, սա՛փփիանօ. գիտիցեն : պիլէլէր :

SEDERE, ՍԷՏԷ՛ՐԷ.

Նստել : Օթուրմագ :

Սահ. Seggo, սէ՛կկօ : Նստիմ : օթուրուրում :
Ներկ. siedi, սիէ՛տի : Նստիս : օթուրուրսուն :
siede, սիէ՛տէ. Նստի : օթուրուր :
seggiamo, սէճճիա՛մօ. } Նստիմք : օթուրուրուզ :
sediamo, սէտիա՛մօ. }
sedete, սէտէ՛թէ. Նստիք : օթուրուրսունուզ :
seggono, սէ՛կկօնօ. } Նստին : օթուրուրլար :
seggiono, սէ՛ճճիօնօ. }

Անց

Անց. sedei, sedesti, եւն. սէտէ՛ի, սէտէ՛սթի. եւն: Նըս-
տայ. տայ. Նստար: օթուրտում, օթուրտուն:

Հրամ. siedi, սիէ՛տի. Նիստ: օթու՛ր:

Ներ. segga, սէ՛կկա. Նստցի: օթուրսուն:

sediamo, սէտիա՛մօ. } Նստցու՛ք: օթուրալըմ

seggiamo, սէճճիա՛մօ. }

sedete, սէտէ՛թէ. Նստարու՛ք: օթու՛րուն:

seggano, սէ՛կկանօ. Նստցին: օթուրսունլէր:

Ըստ այսմ և ստորադասականի ներկայն լինի յերկս
դէմս՝ segga, սէ՛կկա. Նստիցիմ եւն: օթուրսամ. եւն.
սոյնպէս և յոգնականն.

sediamo, սէտիա՛մօ. } Նստիցիմք: օթուրալըմ:

seggiamo, սէճճիա՛մօ. }

sediate, սէտիա՛թէ. } Նստիցիք: օթուրսաներզ:

seggiate, սէճճիա՛թէ. }

seggano, սէ՛կկանօ. Նստիցին: օթուրսունլէրտա.

TENERE. ԹԷՆԷ՛ՐԷ.

Կալնուլ: Թութմագ:

Սահ. Tengo, թէ՛նկօ. Կալնում: Թութարըմ:

Ներ. tieni, թիէ՛նի. կալնուս: Թութարսըն:

tiene, թիէ՛նէ. կալնու: Թութար:

tenghiamo, թէնկիա՛մօ. կալնումք: Թութարըզ:

tenete, թէնէ՛թէ. կալնուք: Թութարսընըզ:

tengono, թէ՛նկօնօ. կալնուն: Թութարլար:

Անց. tenni, թէ՛ննի. կալայ: Թութտում:

անոր. tenesti, թէնէ՛սթի. կալար: Թութտուն:

tenne, թէ՛ննէ. կալաւ: Թութտու:

tenemmo, թէնէ՛մմօ. կալաք: Թութտուք:

teneste, թէնէ՛սթէ. կալայք: Թութտունուզ:

tennero, թէ՛ննէրօ. կալան: Թութտուլէր:

Ապառ. terrò, թէռռօ՛. կալայց: Թութաճաղըմ:

terrai, թէռռա՛ի: կալցես: Թութաճագսըն:

terrà, թէռռա՛. կալցէ: Թութաճագ:

terremo, թէռռէ՛մօ. կալցուք: Թութաճաղըզ:

terrete, թէռռէ՛թէ. կալջիք: Թութաճագսընըզ:

terranno, թէռռա՛ննօ. կալցեն: Թութաճագլար:

Հրամ. tieni, կամ te. թիէ՛նի, թէ. կա՛լ: Թու՛թ:

tenga, թէ՛նկա. կալցէ: Թութսուն:

ten-

tenghiamo, թէնկիամօ. կալցուք : Թութալըմ :
tenete, թէնէթէ. կալարուք : Թութունուզ :
tengano, թէնկանօ. կալցին : Թութսունլար :

Ըղձ. Ներկ. terrei, թէռռէի. Են. ունելի էր ինձ : Թութարտըմ : Ապառնի ար, և ներկայ ստորադասական նոյն՝ յերրիս դէմսն և՛ tenga, թէնկա, ունիցիմ, ցիս, ցի : Թութայըմ, Թութասըն, Թութա : Երկրորդ դէմն լինի և՛ tenghi, թէ'նկի. խակ յաղ.

tenghiamo, թէնկիամօ. ունիցուք : Թութալըմ :
tenghiate, թէնկիա'թէ. ունիցիք : Թութասընըզ :
tengano, թէնկանօ. ունիցին : Թութալար :

DOVERE, ՏՕՎԷ'ՐԷ.

Պարտիլ : կերէք, կամ պօրճլու օլմագ :

Սահ. Ներկ. Debbo, տէ'պպօ. կամ deggio, տէ'ճճիօ. Պարտիմ: պօրճլու եմ:
dei, տէ'ի կամ debbi, տէ'պպի. պարտիս : պօրճլու սին :
dee, տէ'է, կամ debbe, տէ'պպէ. պարտի : պօրճլու տուր :
dobbiamo, տօպպիա'մօ. կամ dovemo, տօվէ'մօ, պարտիմք: պօրճլու իզ:
dovete, տօվէ'թէ. պարտիք : պօրճլու սըզ :
debbono. տէ'պպօնօ. կամ deggiono, տէ'ճճիօնօ. կամ deono, տէ'օնօ. պարտին : պօրճլու տուրլար :
Անց. Կատար. dovetti, տօվէ'թթի. պարտական եղէ : պօրճլու օլտում :
dovesti, տօվէ'սթի. պարտական եղեր : պօրճլու օլտուն :
dovette, տօվէ'թթէ. պարտական եղև : պօրճլու օլտու :
dovemmo, տօվէ'մմօ. պարտական եղաք : պօրճլու օլտուգ :
doveste, տօվէ'սթէ : պարտական եղայք : պօրճլու օլտունուզ :
dovettero, տօվէ'թթէռօ. պարտական եղեն : պօրճլու օլտուլար :
Ապառ. dovrò, տօվռօ'. պարտական եղեց : պօրճլու օլուրում :

do-

dovrai, տօվռայի · պարտաւորական եղիցիս ։ պօրճլու օլուրսըն ։

dovrà, տօվռա · պարտաւորական եղիցի ։ պօրճլու օլուր ։

dovremo, տօվռէմօ · պարտաւորական եղիցուք ։ պօրճլու օլուրուզ ։

dovrete, տօվռէթէ · պարտաւորական եղիջիք ։ պօրճլու օլուրսընըզ ։

dovranno, տօվռաննօ · պարտաւորական եղիցին ։ պօրճլու օլուրլար ։

Հրամ. debbi tu, տէպպի թու · պարտաւորական լեր ։ պօրճլու օլ ։

debba, տէպպա · կամ deggia, տէճճա ։ պարտաւորական լիցի ։ պօրճլու օլսուն ։

dobbiamo, տօպպիամօ · պարտաւորական լիցուք ։ պօրճլու օլալըմ ։

dobbiate. տօպպիաթէ · պարտաւորական լերուք ։ պօրճլու օլուն ։

debbano, տէպպանօ · կամ deggiano, տէճճանօ · պարտաւորական լիցին ։ պօրճլու օլսունլար ։

Ըղձ. Ներ. dovrei, եւն տօվռէյի · պարտ էր ինձ · կամ պարտէի · պօրճլու օլայտըմ ։ եւն ։

Ստորադասականին դէմն եւ լինի, debba, debbia, deggia; տէպպա, տէպպիա, տէճճա. իբր պարտիցեմ, ցիս, ցի ; պօրճլու օլամ, օլասըն, օլա ։ Երկրորդ դէմն լինի եւ debbi, dei, տէպպի, տէյի ։

dobbiamo, տօպպիամօ · պարտիցիմք ։ պօրճլու օլալըմ ։

dobbiate, տօպպիաթէ · պարտիցիք ։ պօրճլու օլասըզ ։

debbano, տէպպանօ · dobbiano, տօպպիանօ · deggiano, տէճճանօ · deano, տէանօ · պարտիցին ։ պօրճլու օլալար ։

Զանազանութիւն որ նախնիք առնէին եւ devere, տէվէրէ ։ յորմէ եւ սահմանականն լինի եւ devo, devi, deve. տէվօ, տէվի, տէվէ · փխանակ · debbo, տէպպօ ։ եւն.

PO-

POTERE, ՓՕԹԷ'ՐԷ.

Կարել : քատիր օլմագ :

Սահ. Posso, փօ՛սսօ . Կարեմ : քատիր եմ :
Ներ. puoi, փուօ՛ի . կարես : քատիր սին :
può, փուօ՝ . կամ puote, փուօ՛թէ . կարէ : քատիր տիր :
possiamo, փօսսիա՛մօ . կարեմք : քատիր իզ :
potete, փօթէ՛թէ . կարէք : քատիր սըզ :
possono, փօ՛սսօնօ . կարեն : քատիր տիրլէր :
Զառաջին դէմն առել potiamo, փօթիա՛մօ . խորթ է :
Անցա. potrò, փօթրօ՝ . կարացից : քատիր օլուրում :
potrai, փօթրա՛ի . կարասցես : քատիր օլուրսըն :
potrà, փօթրա՝ . կարասցէ : քատիր օլուր :
potremo, փօթրէ՛մօ . կարասցուք : քատիր օլուրուզ :
potrete, փօթրէ՛թէ . կարասջիք : քատիր օլուրսըզ :
potranno, փօթրա՛ննօ . կարասցեն : քատիր օլուրլէր :
Ըղձ. potrei, փօթրէ՛ի . կարել էր ինձ : քատիր օլայի-տիմ : ևն :
Աղաչերիս դէմս, possa, փօ՛սսա : կարիցեմ, ցես, ցէ : քատիր օլամ, օլասըն, օլա : երկրորդն լինի և՝ possi, փօ՛սսի :
possiamo, փօսսիա՛մօ . կարիցեմք : քատիր օլալըմ :
possiate, փօսսիա՛թէ . կարիցէք : քատիր օլասըզ :
possano, փօ՛սսանօ . կարիցեն : քատիր օլալար :
Ընդուն. potuto, փօթու՛թօ . և ոչ possuto, փօսսու՛թօ . կարացեալ : քատիր օլմըշ :
Գերբ. potendo, փօթէ՛նտօ . անկանոն՝ possendo, փօսսէ՛նտօ . կարելով . կարօղ գոլով : քատիր օլուփ :
Ի սահմ, առեալն ponno, փօ՛ննօ . փխնկ possono, փօ՛սսօնօ, է բանաստեղծից :

VOLERE, ՎՕԼԷ'ՐԷ.

Կամիլ : իսթէմէք :

Սահ. Voglio, vo', վօ՛լիօ, վօ' . Կամիմ : իսթէրիմ :
Ներ. vogli, vuoi, վօ՛լի, վուօ՛ի . կամիս : իսթէրսին :
vuole, վուօ՛լէ . կամի : իսթէր :
vogliamo, վօլիա՛մօ . կամիմք : իսթէրիզ :
volete, վօլէ՛թէ . կամիք : իսթէրսիզ :

VO-

vogliono, վօ՛լիօնօ· կամին : խօթէրլէր :
Անց· volli, վօ՛լլի· կամեցայ : խօթէտիմ :
անոր· volesti, վօլէ՛ստի· կամեցար : խօթէտին :
volle, վօ՛լլէ· կամեցաւ : խօթէտի :
volemmo, վօլէ՛մմօ· կամեցաք : խօթէտիք :
voleste, վօլէ՛ստէ· կամեցայք : խօթէտինիզ :
vollero, վօ՛լլէրօ· } կամեցան : խօթէտիլէր :
vollono, վօ՛լլօնօ.
Ապառ· vorrò, վօռռօ՛· կամեցայց : խօթէկէճէյիմ :
vorrai, վօռռա՛ի· կամեսցիս : խօթէկէճէքսին :
vorrà, վօռռա՛· կամեսցի : խօթէկէճէքտիր :
vorremo, վօռռէ՛մօ· կամեսցուք : խօթէկէճէյիզ :
vorrete, վօռռէ՛թէ· կամեսջիք : խօթէկէճէքսիզ :
vorranno, վօռռա՛ննօ· կամեսցին : խօթէկէճէք-լէրտիր :
Հրամ· vogli, vuogli, վօ՛լի, վուօ՛լի· կամեա՛ց : խօթէ :
voglia, վօ՛լիա· կամեսցի· խօթէսին :
vogliamo, վօլիա՛մօ· կամեսցո՛ւք : խօթէկէլիմ :
vogliate, վօլիա՛թէ· կամեցարո՛ւք : խօթէ՛յին :
vogliano, վօ՛լիանօ· կամեսցին : խօթէսինլէ՛ր :
Ըղձ· ներ· vorrei, եւն· վօռռէ՛ի· կամիլ էր ինձ : խօթէր-տիմ : եւն·

Ապառ· յերկրս դէմն եւ՝ voglia, վօ՛լիա· կամիցիմ, ցիս, ցի : խօթէսէմ, խօթէսէն, խօթէսէ : Երկրորդ դէմն լինի եւ vuogli, vogli, վուօ՛լի· վօ՛լի :
vogliamo, վօլիա՛մօ· կամիցիմք : խօթէսէք :
vogliate, վօլիա՛թէ· կամիցիք : խօթէսէնիզ :
vogliano, վօ՛լիանօ· կամիցին : խօթէսէլէր :

Անցն· volsi, volse, volsero, վօ՛լսի, վօ՛լսէ, վօ՛լսէրօ· միակ սաեղոյ, volli, volle, vollero, վօ՛լլի, վօ՛լլէ, վօ՛լլէրօ, ոչ է անցեալ անորոշն այսր բայի, այլ բային՝ volgere, վօ՛լճէրէ, ցո· շրջել, դարձուցանել : տեղիրմէք : որ ունկանի Ը երրդ լծորդութե՛ն :

VEDERE, ՎԷՏԷ՛ՐԷ·
Տեսանել· Կէօրմէք :

Սահ· Vedo, Վէ՛տօ· Տեսանեմ· կէօրիւրիւմ :
Ներ·

vedi, վէտի · տեսանես : կէօրիւրսին :
vede, վէտէ · տեսանէ : կէօրիւր :
Առաջին դէմն լինի եւ veggo, վէկկօ · veggio, վէճճօ :
veggiamo, վէճճիամօ · տեսանեմք : կէօրիւրիւզ :
vedete, վէտէթէ · տեսանէք : կէօրիւրսիզ :
veggono, վէկկօնօ · տեսանեն : կէօրիւրլէր :
Անց. vidi, veddi, վիտի, վէտտի · տեսի : կէօրտիւմ :
անոր. vedesti, վէտէսթի · տեսեր : կէօրտիւն :
vide, vedde, վիտէ, վէտտէ · ետես : կէօրտիւ :
vedemmo, վէտէմմօ · տեսաք : կէօրտիւք :
vedeste, վէտէսթէ · տեսէք : կէօրտիւնիւզ :
videro, վիտէրօ · } տեսին : կէօրտիւլէր :
viddero, վիտտէրօ · }
Ապառ. vedrò, վէտրօ · եմ · տեսից : կէօրէճէկիմ : եմ ·
Ըղձ. ներկ. vedrei, վէտրէյի · եմ · տեսանել էր իմձ :
կէօրիւրտիւմ եմ :
Իսկ աւելին vederò, vederei, վէտէրօ, վէտէրէյի, չէ ընտիր :
Հրամ. vedi, վէտի · տես : կէօր :
vegga, վէկկա · տեսցէ : կէօրսիւն :
veggiamo, վէճճիամօ · տեսցուք : կէօրէլիմ :
vedete, վէտէթէ · տեսէք : կէօրիւն :
veggano, վէկկանօ · տեսցեն : կէօրսիւնլէր :
Ըղձ. ապառ. յերբս դէմն եւ vegga, վէկկա · տեսանիցեմ, ցես, ցէ : կէօրսէմ, կէօրսէն, կէօրսէ : Երկրորդն լինի եւ vegghi, veggi, վէկկի, վէճճի :
veggiamo, վէճճիամօ · տեսանիցեմք : կէօրսէք :
veggiate, վէճճիաթէ · տեսանիցէք : կէօրսէնիզ :
veggano, վէկկանօ · տեսանիցեն : կէօրսէլէր :

Յօդուած. Է.

ԼԾՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ԵՐՐՈՐԴ.

՚Ի վր բայիս Leggere.

Սահմանական, ներկայ:

եզ.	Leggo,	leggi,	legge,
	լէկկօ,	լէճճի,	լէճճէ.
	ընթեռնում.	ընթեռնուս.	ընթեռնու:
	օքուրում.	օքուրսըն.	օքուր:
յգ.	leggiamo,	leggete,	leggono.
	լէճճիամօ,	լէճճէթէ,	լէկկօնօ,
	ընթեռնումք.	ընթեռնուք.	ընթեռնուն:
	օքուրըզ.	օքուրսըզ.	օքուրլէր:

Անցեալ անկատար:

եզ.	leggeva,	leggevi,	leggeva.
	լէճճէվա,	լէճճէվի,	լէճճէվա.
	ընթեռնուի.	ընթեռնուիր.	ընթեռնոյր:
	օքուրտում.	օքուրտուն.	օքուրտու:
յգ.	leggevamo,	leggevate,	leggevano.
	լէճճէվամօ,	լէճճէվաթէ,	լէճճէվանօ.
	ընթեռնուաք.	ընթեռնուիք.	ընթեռնուին:
	օքուրտուք.	օքուրտունուզ.	օքուրլարտը:

Անցեալ անորիշ:

եզ.	lessi,	leggesti,	lesse.
	լէսսի,	լէճճէսթի,	լէսսէ.
	ընթերցայ.	ընթերցար.	ընթերցաւ:
	օքուտում.	օքուտուն.	օքուտու:
յգ.	legemmo,	legeste,	lessero.
	լէճէմմօ,	լէճէսթէ,	լէսսէրօ.
	ընթերցաք.	ընթերցայք.	ընթերցան:
	օքուտուք.	օքուտունուզ.	օքուտուլէր:

Անցեալ որոշեալ:

եզ.	ho,	hai,	ha letto.

հօ,	հայի,	հա լէթթօ.
ընթերցեալ եմ.	ընթերցեալ ես.	ընթերցեալ է:
զքումըրշեմ.	զքումըրշաըն.	զքումըրշաուր:
մ.ք. abbiamo,	avete,	hanno letto.
աբբիամօ,	ավէթէ,	հաննօ լէթթօ.
ընթերցեալ եմք.	ընթերցեալ էք.	ընթերցեալ են:
զքումըրշըք.	զքումըրշաըք.	զքումըրշէրտիր:

Գերակատար անկատար :

եզ. aveva,	avevi,	aveva letto.
ավէվա,	ավէվի,	ավէվա լէթթօ.
ընթերցեալ էի.	ընթերցեալ էիր.	ընթերցեալ էր:
զքումըրշիտիմ.	զքումըրշիտին.	զքումըրշլիտի:
մ.ք. avevamo,	avevate,	avevano letto.
ավէվամօ,	ավէվաթէ,	ավէվանօ լէթթօ.
ընթերցեալ էաք	ընթերցեալ էիք.	ընթերցեալ էին:
զքումըրշիտիք.	զքումըրշիտինիզ.	զքումըրշէրիտի:

Գերակատար կատարեալ:

եզ. ebbi,	avesti,	ebbe letto.
էպպի,	ավէսթի,	էպպէ լէթթօ.
ընթերցեալ էր իմ.	ընթերցեալ էր քո.	ընթերցեալ էր նր:
զքումըրշօլտում.	զքումըրշօլտուն.	զքումըրշ օլտըր:
մ.ք. avemmo,	aveste,	ebbero letto.
ավէմմօ,	ավէսթէ,	էպպէրօ լէթթօ.
ընթերցեալ էր մեր.	ընթերցեալ էր ձեր.	ընթերցեալ էր նց:
զքումըրշ օլտուք.	զքումըրշ օլտուննըզ.	զքումըրշ օլտուլէր:

Ապառնի անկատար:

եզ. leggerò,	leggerai,	leggerà.
լէճճէրօ՛,	լէճճէրայի,	լէճճէրա՛.
ընթերցայց.	ընթերցցիս.	ընթերցցի:
զքուճամ.	զքուճաըն.	զքուաըն:
մ.ք. leggeremo,	leggerete,	leggeranno.
լէճճէրէմօ,	լէճճէրէթէ,	լէճճէրաննօ.
ընթերցցուք.	ընթերցջիք.	ընթերցցին:
զքուճալըմ.	զքուճալըզ.	զքուճըլէր:

Ապառնի կատարեալ:

եզ. avrò,	avrai,	avrà letto.
ավրօ՛,	ավրայի.	ավրա՛ լէթթօ.

ընթեռնլոց եմ. | ընթեռնլոց ես. | ընթեռնլոց է:
զբուլյաճառըմ. | զբուլյաճառըսըն. | զբուլյաճառըսըր:

Յ.Բ. avremo, | avrete, | avranno letto.
ավռէմօ, | ավռէտէ, | ավռաննօ լէթթօ.
ընթեռնլոց եմք | ընթեռնլոց էք. | ընթեռնլոց են:
զբուլյաճառըզ. | զբուլյաճառըսըզ. | զբուլյաճառըսըր:

Հրամայական, ներկայ:

Ե.Զ. leggi, | legga.
լէճճի, | լէճճա.
ընթերցիր. | ընթերցի:
զբու. | զբուսուն:

Յ.Բ. leggiamo, | leggete, | leggano.
լէճճիամօ, | լէճճէտէ, | լէճճանօ.
ընթերցցուք. | ընթերցարուք. | ընթերցցին.
զբուլյալըմ. | զբուլյուն. | զբուսունլըր:

Ապառնի:

Ե.Զ. leggerai, | leggerà.
լէճճէրայի, | լէճճէրա.
ընթերցցիս. | ընթերցցի:
զբուլյասըն. | զբուլյա:

Յ.Բ. leggeremo, | leggerete, | leggeranno.
լէճճէրէմօ, | լէճճէրէտէ, | լէճճէրաննօ.
ընթերցցուք. | ընթերցջիք. | ընթերցցին:
զբուլմալըյըզ. | զբուլմալըսըզ. | զբուլմալըլէրտիր

Ըղձական, ներկ. կատարեալ:

Dio volesse che — Երանի թէ
Տիօ վօլէսսէ քէ — քէշքէ

Ե.Զ. io leggessi, | tu leggessi, | leggesse.
իօ լէճճէսսի, | թու լէճճէսսի, | լէճճէսսէ.
ընթեռնուի. | ընթեռնուիր. | ընթեռնոյր:
զբուլյայըմ. | զբուլյայըն. | զբուլյայը:

Յ.Բ. leggessimo, | leggeste, | leggessero.
լէճճէսսիմօ. | լէճճէսթէ, | լէճճէսսէրօ.
ընթեռնուաք. | ընթեռնուիք. | ընթեռնուին:
զբուլյայըզ. | զբուլյայըսըզ. | զբուլյալարտիր:

Ներկայ անկատար:

Ե.Զ. leggerei, | leggeresti, | leggerebbe.
լէճճէրէի, | լէճճէրէսթի, | լէճճէրէպպէ.
ընթեռնուլ էր իմ. | ընթեռնուլ էր քո. | ընթեռնուլ էր նորա:
զբուրը.

օքուրտում·	օքուրտուն·	օքուրտը ։
յոգ·leggeremmo,	leggereste,	leggerebbero.
լէճճէրէմմօ,	լէճճէրէսթէ,	լէճճէրէպպէրօ·
ընթեռնուլ էր մեր·	ընթեռնուլ էր ձեր·	ընթեռնուլ էր նց ։
օքուրտուք·	օքուրտունուզ·	օքուրլարտը ։

Անցեալ որոշեալ ։

եզ·abbia,	abbi,	abbia letto.
ապպիա,	ապպի,	ապպիա լէթթօ·
ընթերցեալ իցեմ·	ընթերցեալ իցես	ընթերցեալ իցէ ։
օքումուշ օլայըմ·	օքումուշ օլասըն·	օքումուշ օլա ։
յոգ·abbiamo,	abbiate,	abbiano letto·
ապպիամօ,	ապպիաթէ,	ապպիանօ լէթթօ·
ընթերցեալ իցեմք·	ընթերցեալ իցէք·	ընթերցեալ իցեն ։
օքումուշ օլայըք ։	օքումուշ օլասընըզ,	օքումուշ օլալար ։

Անցեալ անորոշ ։

եզ·avrei,	avresti,	avrebbe letto.
ավրէի,	ավրէսթի,	ավրէպպէ լէթթօ·
ընթերցեալ էի·	ընթերցեալ էիր·	ընթերցեալ էր ։
օքումուշ օլուրտում·	օքումուշ օլուրտուն·	օքումուշ օլուրտը ։
յոգ·avremmo,	avreste,	avrebbero letto
ավրէմմօ,	ավրէսթէ,	ավրէպպէրօ լէթթօ
ընթերցեալ էաք	ընթերցեալ էիք·	ընթերցեալ էին ։
օքումուշ օլուրտուք·	օքումուշ օլուրտունուզ·	օքումուշ օլուրլարտը ։

Գերակատար ։

եզ·avessi,	avessi,	avesse letto.
ավէսսի,	ավէսսի,	ավէսսէ լէթթօ·
ընթերցեալ էր իմ·	ընթերցեալ էր քո·	ընթերցեալ էր նր ։
օքումուշ օլայիտըմ·	օքումուշ օլայիտըն·	օքումուշ օլայիտը ։
յոգ·avessimo,	aveste,	avessero letto.
ավէսսիմօ,	ավէսթէ,	ավէսսէրօ լէթթօ·
ընթերցեալ էր մեր·	ընթերցեալ էր ձեր·	ընթերցեալ էր նց ։
օքումուշ օլայիտըք·	օքումուշ օլայիտընըզ·	օքումուշ օլայլարտըր ։

Ապառնի :

եզ. legga ,	legghi , legga ,	legga .
լէ՛կկա ,	լէ՛կկի , լէ՛կկա ,	լէ՛կկա .
ընթեռնու-ցում .	ընթեռնու-ցուս .	ընթեռնու-ցու :
օքույամ .	օքույասըն .	օքույա :
յք . leggiamo ,	leggiate ,	leggano .
լէճճիա՛մօ ,	լէճճիա՛թէ ,	լէ՛կկանօ .
ընթեռնու-ցումք .	ընթեռնու-ցուք .	ընթեռնու-ցուն :
օքույալըմ .	օքույասըզ .	օքուսունլար :

Ստորադասական , ներկ :

'Se io legga . եւն , որպ ապառնի ըղձականին :
Եթէ ընթեռնուցում . եւն : էկէր օքուսամ , օքուսան .
օքուսա :
ընթեռնուցումք , եւն : օքուսաք , օքուսանըզ ,
օքուսըլար :

Անցեալ անկատար :

Se io legessi, եւն, որպ ներկայ կատարեալ ըղձականին:
Եթէ ընթեռնուի . եւն: էկէր օքուսայիտըմ, օքուսայի-
տըն , օքուսայիտը :

Անցեալ կատարեալ :

Se io abbia letto , եւն, որպ անցեալ որոշեալն ըղձականին:
Եթէ ընթերցեալ իցեմ . եւն : էկէր օքումըշ իսէմ ; իսէն,
իսէ :
ընթերցեալ իցեմք . եւն : օքումըշ իսէք , իսէնիզ ,
օքումըշլէր իսէ :

Գերակատար :

Se io avessi letto , եւն . որպ գերակատարն ըղձականին
Եթէ ընթերցեալ էր իմ, եւն: էկէր օքումըշ օլսայիտըմ
օլսայիտըն , օլսայիտը:
ընթերցեալ էր մեր : օքումըշ օլսայիտըք , օլսայի-
տընըզ, օլսալէրիտի :

Ապառնի :

Se io leggerò . եւն . որպ ապառնին անկատարն սահմանա-
կանին :
Եթէ ընթեռնուցում . եւն : էկէր օքումըշ օլուրսէմ ,
օլուրսէն , օլուրսէ :
ընթեռնուցումք . եւն : օքումըշ օլուրսէք , օլուր-
սէնիզ , օլուրլարսէ :

Անե

Աներևոյթ :

Ներկ. Leggere, լէճճէրէ · Ընթեռնուլ · օքումաք :
Անց. aver letto, ավէր լէթթօ · ընթերցեալ գոլ : օքումուշ օլմաք :
Ապառ. avere a leggere, dovere, կամ esser per leggere : ավէրէ ա լէճճէրէ, տօվէրէ, էսսէր փէր լէճճէրէ · ընթեռնլոց գոլ, որ ունի ընթեռնուլ : օքույաճաք օլմաք :

Բայք՝ որք են Գ. այսու լծորդութեամբ, յանցեալ ժամանակն իւրեանց պէսպիսութիւն ունին ըստ այլևայլ վերջաւորութ սահմանականին · զորմէ պէսպէս կանոնս աւանդեն քերթողք խօսակցութ : բայց զի համբակաց առաւել դիւրընկալ է աչօք տեսանել զայն՝ քան թէ կանոնօք, նմին իրի ասորև 'ի դասակարգութ բայից նշանակեմք զայնպիսի որոշմունս :

Զարտուղական Բայք Երրորդ Լծորդութեան :

DIRE, ՏԻ՛ՐԷ ·
Ասել : Տէմէք :

Սահ. Dico, տի՛քօ · Ասեմ : տէրիմ :
Ներկ. dici, կամ dì. տի՛չի, տի՛ · ասես · տէրսին :
dice, տի՛չէ · ասէ : տէր :
diciamo, տիչիա՛մօ · ասեմք : տէրիզ :
dite, տի՛թէ · ասէք : տէրսինիզ :
dicono, տի՛քօնօ · ասեն : տէրլէր :
Անց. dissi, տի՛սսի · ասացի : տէտիմ :
անոր. dicesti, տիչէ՛սթի · ասացեր : տէտին :
disse, տի՛սսէ · ասաց : տէտի :
dicemmo, տիչէ՛մմօ · ասացաք : տէտիք :
diceste, տիչէ՛սթէ · ասացիք : տէտինիզ :
dissero, տի՛սսէրօ · ասացին : տէտիլէր :
Ապառ. dirò, տիրօ՛ · ասացից : տէյիմ :
dirai, տիրա՛յի · ասասցես : տէյէսին :
dirà, տիրա՛ · ասասցէ : տէյէ :
diremo, տիրէ՛մօ · ասասցուք : տէյէլիմ :
direte, տիրէ՛թէ · ասասջիք : տէյէսինիզ :

diranno, տիռա՛ննօ. ասասցե՛ն: տէսինլէ՛ր:

Հրամ. dì, տի՛. ասա՛: տէ՛:

dica, տի՛գա. ասասցէ: տէսի՛ն:

diciamo, տիչիա՛մօ. ասասցո՛ւք: տէյէլի՛մ:

dite, տի՛թէ. ասասցէ՛ք: տէյի՛ն:

dicano, տի՛գանօ. ասասցե՛ն: տէսինլէ՛ր:

Ըղձ. ներգ. անկատ. direi, եւն. տիռէ՛յի. ասել էր ինձ: տէյէրիտիմ. եւն:

Ստոր. յետին դէմս եւս dica, տի՛գա ասիցեմ, ցես, ցէ: տէսէմ, տէսէն, տէսէ: Երկրորդն լինի եւս. dichi, տի՛գի:

diciamo, տիչիա՛մօ. ասիցեմք: տէսէք:

diciate, տիչիա՛թէ. ասիցէք: տէսէնիզ:

dicano, տի՛գանօ. ասիցեն: տէսէլէր:

Ընդունելութ. detto, տէ՛թթօ. ասացեալ: տէմիշ:

Ըստ այսմ օրինակի խոնարհին բայքն բաղադրեալք 'ի սմանէ. որպէս Disdire, տիստի՛րէ. ուրանալ: էօզ տէմէք: եւն.

PORRE, ՓՕՌՌԷ.

Դնել: Քօյմագ:

Սահմ. Pongo, փօ՛նկօ. Դնեմ: քօյարըմ:

Ներկ. poni, փօ՛նի. դնես: քօյարսըն:

pone, փօ՛նէ. դնէ: քօյր:

poniamo, փօնիա՛մօ. դնեմք: քօյրըզ:

ponete, փօնէ՛թէ. դնէք: քօյարսըզ:

pongono, փօ՛նկօնօ. դնեն: քօյարլար:

Առաջինն լինի եւս ponghiamo, փօնկիա՛մօ:

Անց. posi, փօ՛զի. եդի: քօտում:

անոր. ponesti, փօնէ՛սթի. եդեր: քօտուն:

pose, փօ՛զէ. եդ: քօտու:

ponemmo, փօնէ՛մմօ. եդաք: քօտուգ:

poneste, փօնէ՛սթէ. եդիք: քօտունուզ:

posero, փօ՛զէռօ. եդին: քօտուլէր.

Ցետինս լինի եւս posono, փօ՛զօնօ. puosono, փուօ՛զօնօ:

Ապառ. porrò, փօռռօ՛. եդից: քօյաճըմ:

porrai, փօռռա՛յի. դիցես: քօյաճաքսըն:

porrà, փօռռա՛. դիցէ: քօյա:

porremo, փօռռէ՛մօ. դիցուք: քօյաճըզ:

por-

porrete, փօռռէ՛թէ · դիցէք : քօյասըզ :
porranno, փօռռա՛ննօ · դիցեն : քօյըսըլըր :
Հրամ. poni, փօ՛նի · դի՛ր : քօ՛ :
Ներ. ponga, փօ՛նկա · դիցէ՛ : քօյսուն :
poniamo, փօնիա՛մօ · դիցուք : քօյալըմ :
ponete, փօնէ՛թէ · դի՛ք : քօ՛յուն :
pongano, փօ՛նկանօ · դիցե՛ն : քօյսունլա՛ր :
Այլ և լինի ևս pognamo, փօնեա՛մօ · ponghiamo, փօնկիա՛մօ :
Ըղձ. ներգ. անկատ. porrei, փօռռէ՛ի · ևն : դնել էր իմ. ևն : քօյայըտըմ · ևն :
Ապառ. յերիս դէմս՝ ponga, փօ՛նկա · դնիցեմ, ցես, ցէ · քօյայըմ, քօյասըն, քօյա : երկրորդն լինի ևս՝ ponghi, փօ՛նկի :
ponghiamo, փօնկիա՛մօ · դնիցեմք : քօյալըմ :
ponghiate, փօնկիա՛թէ · դնիցէք : քօյասընըզ :
pongano, փօ՛նկանօ · դնիցեն : քօյալար :
Ընդունել. անց. posto, փօ՛սթօ · եդեալ : քօնմըշ · քօյուլմուշ :
Ըստ այսմ խոնարհին և բաղադրեալքն, որպէս.
Comporre, քօմփօ՛ռռէ · ՚ի մի դնել : պիրլէշ քօտմագ :
Proporre, փռօփօ՛ռռէ : առաջի դնել : մէյդանէ կէթիրմէք · ևն :

SCIOGLIERE, ՇԻՕ՛ԼԻԷՌԷ · Լուծանել : Չէօզմէք :

Այս անկանոնութ չէ յոճախեալ, սովորաբար ասի Sciorre, շիօ՛ռռէ

Սահ. Ներկ. Scioglio, շիօ՛լիօ · sciolgo, շիօ՛լկօ · { Լուծանեմ : չէօզէրիմ :
sciogli, շիօ՛լի . լուծանես : չէօզէրսին :
scioglie, շիօ՛լիէ · լուծանէ : չէօզէր :
sciogliamo, շիօլիա՛մօ · լուծանեմք : չէօզէրիզ :
sciogliete, շիօլիէ՛թէ : լուծանէք : չէօզէրսինիզ :
sciogliono, շիօ՛լիօնօ · sciolgono, շիօ՛լկօնօ · { լուծանեն : չէօզէրլէր :
Անց. անոր. sciolsi, շիօ՛լսի · լուծի : չէօզտիմ :
sciogliesti, շիօլիէ՛սթի · լուծեր : չէօզտին :
sciolse, շիօ՛լսէ · ելոյծ : չէօզտի :
sciogliemmo, շիօլիէ՛մմօ · լուծաք : չէօզտիք :

scio-

sciogliestе, շիօլիէ՛սթէ · լուծիք : չէօզտիւնիւզ :
sciolsero, շիօ՛լսէռօ · լուծին : չէօզտիւլէր :
Ապառ. sciorrò, շիօռռօ՛ · լուծից : չէօզէճէյիմ :
sciorrai, շիօռռա՛յ · լուծցես : չէօզէճէկսին :
sciorrà, շիօռռա՛ · լուծցէ : չէօզէճէք :
sciorremo, շիօռռէ՛մօ · լուծցուք : չէօզէճէյիզ :
sciorrete, շիօռռէ՛թէ · լուծջիք : չէօզէճէկսիզ :
sciorranno, շիօռռա՛ննօ · լուծցեն : չէօզէճէկլէր :
Հրամ. sciogli, շիօ՛լի · լոյծ : չէօզ :
sciolga, շիօ՛լկա · լուծցէ : չէօզսիւն :
sciogliamo, շիօլիա՛մօ · լուծցուք · չէօզէլիմ :
sciogliete, շիօլիէ՛թէ · լուծջիք : չէօզիւն :
sciolgano, շիօ՛լկանօ · լուծցեն : չէօզսիւնլէր :
Ըղձ. sciorrei, շիօռռէ՛յ, ևն, որպ յայլսն :
Ապառ. յերրիս դէմս, sciolga, շիօ՛լկա · լուծանիցեմ, ցես, ցէ : չէօզէյիմ · ևն : երկրորդն լինի ևս՝
sciolghi, շիօ՛լկի :
sciogliamo, շիօլիա՛մօ · } լուծանիցեմք : չէօզ-
sciolghiamo, շիօլկիա՛մօ · } սէք :
sciogliate, շիօլիա՛թէ · լուծանիցէք : չէօզէսիզ :
sciolgano, շիօ՛լկանօ · լուծանիցեն : չէօզէլէր :
Ընդունելութեանց · sciolto, շիօ՛լթօ · լուծել : չէօզմէք :
Ըստ այսմ խոնարհեսցին և բայք բաղադրեալք՝ ի սմանէ :

TOGLIERE, ԹՕ'ԼԻԷՌԷ ·
Բառնալ : Քալտըրմագ :

Ստորադասար վարի Torre, թօ՛ռռէ ·
Սահ. Tolgo, թօ՛լկօ · } Բառնամ : քալտըրըրըմ :
ներ. togli, թօ՛լի · }
togli, թօ՛լի · բառնաս : քալտըրըրսըն :
toglie, թօ՛լիէ · բառնայ : քալտըրըր :
Այս լինի և՝ tolle, թօ՛լլէ · toe, թօ՛է :
tolghiamo, թօլկիա՛մօ · բառնամք : քալտըրըրըզ :
togliete, թօլիէ՛թէ · բառնայք : քալտըրըրսըզ :
tolgono, թօ՛լկօնօ · } բառնան : քալտըրըրլէր :
tollono, թօ՛լլօնօ · }
Անց. tolsi, թօ՛լսի · բարձի : քալտըրտըմ :
անոր. togliesti, թօլիէ՛սթի · բարձեր : քալտըրտըն :
tolse, թօ՛լսէ · եբարձ : քալտըրտը :

to-

togliemmo, թօլյէ՛մմօ. բարձաք ։ քալտըրտըք ։
toglieste, թօլյէ՛սթէ. բարձիք ։ քալտըրտընըզ ։
tolsero, թո՛լսէռօ. բարձին ։ քալտըրտըլէր ։
Ապառ. torrò, թօռռօ՛. բարձից ։ քալտըրըրըմ ։
torrai, թօռռա՛յ. բարձցես ։ քալտըրըրսըն ։
torrà, թօռռա՛. բարձցէ ։ քալտըրըր ։
torremo, թօռռէ՛մօ. բարձցուք ։ քալտըրըրըզ ։
torrete, թօռռէ՛թէ. բարձջիք ։ քալտըրըրսըզ ։
torranno, թօռռա՛ննօ. բարձցեն ։ քալտըրըրլէր ։
Հրամ. togli, toi, թո՛լյի, թո՛յ. բա՛րձ ։ քալտը՛ր ։
tolga, թո՛լկա. բարձցէ ։ քալտըրսըն ։
tolghiamo, թօլկիա՛մօ. բարձցուք ։ քալտըրալը՛մ ։
togliete, թօլյէ՛թէ. բարձէք ։ քալտը՛րըն ։
tolgano, թո՛լկանօ. բարձցեն ։ քալտըրսընլէ՛ր ։
Ըղձ. ներ. կատար. togliessi, թօլյէ՛սսի. եւն ։ բառնայի ։
քալտըրայըտըմ, եւն ։
Ներ. անկատ. torrei, թօռռէ՛յ. եւն. բառնալ էր իմ ։
քալտըրըրըտըմ, եւն ։
Ապառ. յերկս դէմսն. tolga, թո՛լկա. բառնայցեմ, ցես,
ցէ ։ քալտըրայըմ, քալտըրասըն, քալտըրա ։
tolghiamo, թօլկիա՛մօ. բառնայցեմք ։ քալտըրայըզ ։
tolghiate, թօլկիա՛թէ. բառնայցէք. քալտըրասըզ ։
tolgano, թո՛լկանօ. բառնայցեն ։ քալտըրալէր ։
Ընդուն. անց. tolto, թո՛լթօ. բարձեալ. քալտըրմըշ ։
Ըստ այսմ իմա՛ եւ զխոնարհումն բայից բաղադրելոց
՚ի սմանէ ։

SCEGLIERE, ՇԷ՛ԼԼԻԷՌԷ.
Ընտրել ։ Սէչմէք ։

Սահ. Scelgo. շէ՛լկօ ։ Ընտրեմ ։ սէչէրիմ ։
Ներ. scegli, շէ՛լլի. ընտրես ։ սէչէրսին ։
sceglie, շէ՛լլիէ. ընտրէ ։ սէչէր ։
scegliamo, շէլլիա՛մօ. ընտրեմք ։ սէչէրիզ ։
scegliete, շէլլիէ՛թէ. ընտրէք ։ սէչէրսիզ ։
scelgono, շէ՛լկօնօ. ընտրեն ։ սէչէրլէր ։
Անց. scelsi, շէ՛լսի. ընտրեցի ։ սէչտիմ ։
անոր. sceglięsti, շէլլիէ՛սթի. ընտրեցեր ։ սէչտին ։
scelse, շէ՛լսէ. ընտրեաց ։ սէչտի ։
scegliemmo, շէլլիէ՛մմօ. ընտրեցաք ։ սէչտիք ։

sce-

sceglieste, շէլիէ՛սթէ. ընտրեցիք. սէչտինիզ:
scelsero, շէ՛լսէրօ. ընտրեցին: սէչտիլէր:
Ապառ. scegliero շէլիէրօ՛, ևն. ընտրեցից: սէչէճէյիմ. ևն:
Հրամ. scegli, շէ՛լի. ընտրեա: սէ՛չ:
scelga, շէ՛լկա. ընտրեսցէ: սէչսին:
scegliamo, շէլիա՛մօ. ընտրեսցուք: սէչէլիմ:
scegliete, շէլիէ՛թէ. ընտրեցէք: սէ՛չին:
scelgano, շէ՛լկանօ. ընտրեսցեն: սէչսինլէ՛ր:
Ըղձ. scegliessi, շէլիէ՛սսի. և sceglierei, շէլիէրէ՛յի. ևն: ընտրէի, ընտրել էր էի: սէչէյտիմ, սէ- չէրտիմ, ևն:
Աներ. լինի և scerre, շէ՛ռռէ:
Ընդունելութ. scelto, շէ՛լթօ. ընտրեալ: սէչմիշ.

VOLGERE, ՎՕԼՃԷՐԷ.

Շրջել: Տէվիրմէք:

Ներկ. Volgo, վօ՛լկօ. Շրջեմ: տէվիրիրիմ:
volgi, վօ՛լճի. շրջես: տէվիրիրսին:
volge, վօ՛լճէ. շրջէ: տէվիրիր:
volgiamo, վօլճա՛մօ. շրջեմք: տէվիրիրիզ:
volgete, վօլճէ՛թէ. շրջէք: տէվիրիրսիզ:
volgono, վօ՛լկօնօ. շրջեն: տէվիրիրլէր:
Անց. volsi, վօ՛լսի. շրջեցի: տէվիրտիմ:
կատար. volgesti, վօլճէ՛սթի. շրջեցեր: տէվիրտին:
volse, վօ՛լսէ. շրջեաց: տէվիրտի:
volgemmo, վօլճէ՛մմօ. շրջեցաք: տէվիրտիք:
volgeste, վօլճէ՛սթէ. շրջեցիք: տէվիրտինիզ:
volsero, վօ՛լսէրօ. շրջեցին: տէվիրտիլէր:
Ապառնին, և այլ եղանակքն լինին ըստ նմանութե- բային, scegliere, շէլիէ՛րէ:

ADDURRE, ԱՏՏՈՒՌՌԷ.

Ածել: Կէթիրմէք:

Այս բայ կանոնաւ ասի ըստ Լատինականին. Ad- ducere, ատտու՛չէրէ:
Ներկ. Adduco, ատտու՛կօ. Ածեմ: կէթիրիրիմ:
adduci, ատտու՛չի. ածես: կէթիրիրսին:
adduce, ատտու՛չէ. ածէ: կէթիրիր:

ad-

adducíamo, ատտուչիամօ · ածեմք, կեթիրիրտիք ։
adducete, ատտուչէթէ · ածէք ։ կեթիրիրսինիզ ։
adducono, ատտուգօնօ · ածեն ։ կեթիրիրլեր ։
Անց. addussi, ատտուսսի · ածի ։ կեթիրտիմ ։
անոր. adducesti, ատտուչեսթի · ածեր ։ կեթիրտին ։
addusse, ատտուսսէ · էած ։ կեթիրտի ։
adducemmo, ատտուչէմմօ · ածաք ։ կեթիրտիք ։
adduceste, ատտուչէսթէ · ածիք ։ կեթիրտինիզ ։
addussero, ատտուսսէրօ · ածին ։ կեթիրտիլեր ։
Ապառ. addurrò, ատտուռռօ · եւն. ածից ։ կեթիրէճէյիմ եւն.
Հրամ. adduci, ատտուչի · ած ։ կեթիր ։
adduca, ատտուգա · ածցէ ։ կեթիրսին ։
adduciamo, ատտուչիամօ, ածցուք ։ կեթիրելիմ ։
adducete, ատտուչէթէ · ածէք ։ կեթիրին ։
adducano, ատտուգանօ, ածցեն ։ կեթիրսինլեր ։
Ըղձ. adducessi, ատտուչէսսի · եւն. addurrei, ատտուռռէյի · եւն. ածէի · կեթիրէյտիմ ։ ածել էր իմ կեթիրիրիտիմ · եւն ։
Ապառ. յերբեմ դէմն, adduca, ատտուգա ։ ածիցեմ, ցես, ցէ ։ կեթիրիրսեմ, կեթիրիրսեն, կեթիրիրսէ ։ եւ յլ կերպով ըմնի եւն · adduchi, ատտուգի ։
adduciamo, ատտուչիամօ · ածիցեմք ։ կեթիրիրսէք ։
adduçiate, ատտուչիաթէ · ածիցէք ։ կեթիրիրսէնիզ ։
adducano, ատտուգանօ · ածիցեն ։ կեթիրիրսէլեր ։
Գերբ. adducendo, ատտուչէնտօ · ածելով ։ կեթիրիւբ ։
Ընդուն. անց. addotto, ատտօթթօ · ածել, կեթիրմիշ ։

SPEGNERE, ՍՓԷՆՆԷՐԷ ·

Շիջուցանել ։ Սէօնտիւրմէք ։

Սահմ. Spengo, սփէնկօ · Շիջուցանեմ ։ սէօնտիւրիւրիւմ
ներ. spegni, սփէննի · շիջուցանես ։ սէօնտիւրիւրսիւն ։
spegne, սփէննէ · շիջուցանէ ։ սէօնտիւրիւր ։
spenghiamo, սփէնկիամօ · շիջուցանեմք ։ սէօնտիւրիւրիզ ։
spegnete, սփէննէթէ · շիջուցանէք ։ սէօնտիւրիւրսիւզ ։
spengono, սփէնկօնօ · շիջուցանեն ։ սէօնտիւրիւրլէր ։
Անց. spensi, սփէնսի · շիջուցի ։ սէօնտիւրտիւմ ։

Անցեալ. spegnesti, սփէննէսթի. շիջուցեր: սէօնտիւրիւն:
spense, սփէնսէ. շիջոյց: սէօնտիւրտիւ:
spegnemmo, սփէննէմմօ. շիջուցաք: սէօնտիւրտիւք:
spegneste, սփէննէսթէ. շիջուցիք: սէօնտիւրտիւնիւզ:
spensero, սփէնսէրօ: շիջուցին: սէօնտիւրտիւլէր:

Ապառն. spegnerò, սփէննէրօ. եմ: շիջուցից: սէօնտիւրէճէյիմ, եմ:

Հրամ. spegni, սփէննի. շիջո: սէօնտիւր:
spenga, սփէնկա, շիջուսցէ: սէօնտիւրսիւն:
spenghiamo, սփէնկիամօ. շիջուսցուք: սէօնտիւրէլիմ:
spegnete, սփէննէթէ. շիջուցէք: սէօնտիւրիւնիւզ
spengano, սփէնկանօ. շիջուսցեն: սէօնտիւրսիւնլէր:

Ըղձ. spegnessi, սփէննէսսի. spegnerei, սփէննէրէի. եմ: շիջուցանէի. շիջուցանել էր իմ եմ: սէօնտիւրէյտիմ, սէօնտիւրիւրտիւմ, եմ:

Ստորադասական դէմս spenga, սփէնկա. շիջուցանիցեմ, ցես, ցէ: սէօնտիւրէյիմ, սէն, սէ: երկրորդն լինի եւ spenghi, սփէնկի:
spenghiamo, սփէնկիամօ. շիջուցանիցեմք: սէօնտիւրէլիմ:
spenghiate, սփէնկիաթէ. շիջուցանիցէք: սէօնտիւրէսինիզ:
spengano, սփէնկանօ: շիջուցանիցեն: սէօնտիւրէլէր:

Ընդունելութ. spento, սփէնթօ. շիջուցեալ: սէօնտիւրիւլմիշ:

Աներեւոյթ սորա լինի եւ spengere, սփէնճէրէ:

CONOSCERE, ՔՕՆՕՇԷՐԷ.
Ճանաչել: Թանըմագ:

Սահ. Conosco, քօնօսքօ. ճանաչեմ: թանըրըմ:
Ներ. conosci, քօնօշի. ճանաչես: թանըրսըն:
conosce, քօնօշէ. ճանաչէ: թանըր:
conosciamo, քօնօշիամօ. } ճանաչեմք: թա-
conoschiamo, քօնօսքիամօ. } նըրըզ:
conoscete, քօնօշէթէ. ճանաչէք: թանըրսըզ:

CO-

conoscono, գօնօ՛սգօնօ. Ճանաչեն : Թանըրլար :
Անց. conobbi, գօնօ՛պպի. ծանեայ : Թանըտըմ :
անոր. conoscesti, գօնօշշէ՛սթի. ծանեար : Թանըտըն :
conobbe, գօնօ՛պպէ. ծանեաւ : Թանըտը :
conoscemmo, գօնօշշէ՛մմօ. ծանեաք : Թանըտըգ :
conosceste, գօնօշշէ՛սթէ. ծանեայք : Թանըտընըզ :
conobbero, գօնօ՛պպէրօ. ծանեան : Թանըտըլար :
Ըղձ. ապառ. յերրորդ դէմս conosca, գօնօ՛սգա: Ճանաչիցեմ. ցես, ցէ : Թանըյայըմ, Թանըյասըն, Թանըյա :
եւ կրկնագիրն ևս. conoschi, գօնօ՛սքի :
conosciamo, գօնօշշա՛մօ. Ճանաչիցեմք : Թանըյալըմ :
conosciate, գօնօշշա՛թէ. Ճանաչիցէք : Թանըյասընըզ :
conoscano, գօնօ՛սգանօ. Ճանաչիցեն : Թանըյալար :
Ընդունելութ. conosciuto, գօնօշշու՛թօ. ծանուցեալ : Թանընմըշ :

BERE, ՊԷ՛ՐԷ.

Ըմպել : Իչմէք :

Սահ. Beo, պէ՛օ. Ըմպեմ : Իչէրիմ :
ներ. bei, պէ՛ի. ըմպես : Իչէրսին :
bee, պէ՛է. ըմպէ : Իչէր :
bejamo, պէյա՛մօ. ըմպեմք : Իչէրիզ :
beete, պէէ՛թէ. ըմպէք : Իչէրսինիզ :
beono, պէ՛օնօ. ըմպեն : Իչէրլէր :
Անց. beeva, պէէ՛վա. ըմպէի : Իչէրտիմ :
անկատ. beevi, պէէ՛վի. ըմպէիր : Իչէրտին :
beeva, պէէ՛վա. ըմպէր : Իչէրտի :
beevamo, պէէվա՛մօ. ըմպէաք : Իչէրտիք :
beevate, պէէվա՛թէ. ըմպէիք : Իչէրտինիզ :
beevano, պէէ՛վանօ. ըմպէին : Իչէրլէրտի :
Անց. bevvi, պէ՛վվի. ըմպեցի : Իչտիմ :
անոր. beesti, պէէ՛սթի. ըմպեցեր : Իչտին :
bevve. պէ՛վվէ. ըմպեաց : Իչտի :
beemmo, պէէ՛մմօ. ըմպեցաք : Իչտիք :
beeste, պէէ՛սթէ. ըմպեցիք : Իչտինիզ :
bevvero, պէ՛վվէրօ. ըմպեցին : Իչտիլէր :
Ապառ. berò, պէրօ՛. ըմպեցից : Իչէճէիմ :
berai, պէրա՛ի. ըմպեսցես : Իչէճէքսին :

Digitized by Google

bera, պէրա. ըմպեսցէ ։ իչէճէք ։
beremo, պէրէմօ. ըմպեսցուք իչմէլիւըզ ։
berete, պէրէթէ. ըմպեսջիք ։ իչմէլիսինիզ ։
beranno, պէրաննօ. ըմպեսցեն ։ իչմէլիտիրլէր ։
Հրամ. bei, պէի. ըմպեա ։ իչ ։
bea, պէա. ըմպեսցէ ։ իչսին ։
bejamo, պէյամօ. ըմպեսցուք ։ իչէլիմ ։
beete, պէէթէ. ըմպեցէք ։ իչին ։
beano, պէանօ. ըմպեսցեն ։ իչսինլէր ։
Ըղձ. beessi, պէէսսի. berei, պէրէի ։ ըմպէի, ըմպել էր իմ. եւն ։ իչսէյտիմ ։ իչէրտիմ. եւն ։
Ստորադասին դէմն bea, պէա. ըմպիցեմ, ցես, ցէ ։ իչսէմ, իչսէն, իչսէ ։ երկրորդն լինի եւ bei, պէի ։
bejamo, պէյամօ. ըմպիցեմք ։ իչսէք ։
bejate, պէյաթէ. ըմպիցէք ։ իչսէնիզ ։
beano, պէանօ ։ ըմպիցեն ։ իչսէլէր ։
Դերբ. beendo, պէէնտօ. ըմպելով ։ իչիւփ. իչմէքլիքէն ։
Ընդունակ. bevuto, պէվուդօ. ըմպեալ ։ իչմիշ ։
Այս բայ լինի եւ Bevere, պէվէրէ. և յայնժամ իբրև կանոնաւոր՝ խոնարհի ըստ Leggere, լէճճէրէ, բայց յապառնոյ սահմանականին, որ ոչ ՚ի գործ ածի beverò, պէվէրօ. և բայց յանցեալ անկատարէ ըղձականին, որ ոչ լինի beverei, պէվէրէի. այլ արտաքին ՚ի գործ ածի ՚ի պահանջել բանին ։

Յօդուած. Է ։

ԼԾՈՐԴՈՒԹԻՒՆ ՉՈՐՐՈՐԴ.

՚Ի վր. բային Sentire.

Սահմանական, ներկայ ։

Եզ. Sento,	senti,	sente.
սէ՛նթօ,	սէ՛նթի,	սէ՛նթէ.
Լսեմ.	լսես.	լսէ ։
իշիտիրիմ.	իշիտիրսին.	իշիտիր ։
Յք. sentiamo,	sentite.	sentono,
	ժդ	սէնն

սէնթիամօ ,	սէնթիթէ ,	սէնթօնօ .
լսեմք .	լսէք .	լսեն :
իշիտիրիզ .	իշիտիրսինիզ .	իշիտիրլէր :

Անցեալ անկատար :

եզ. sentiva ,	sentivi ,	sentiva .
սէնթիվա ,	սէնթիվի ,	սէնթիվա .
լսէի ,	լսէիր .	լսէր :
իշիտիրիտիմ .	իշիտիրիտին .	իշիտիրիտի :
յոգ. sentivamo ,	sentivate ,	sentivano .
սէնթիվամօ ,	սէնթիվաթէ ,	սէնթիվանօ .
լսէաք .	լսէիք .	լսէին :
իշիտիրիտիք .	իշիտիրիտինիզ .	իշիտիրլէրիտի :

Անցեալ անորիշ :

եզ. sentii ,	sentisti ,	sentì .
սէնթիի ,	սէնթիսթի ,	սէնթի՛ .
լուայ .	լուար .	լուաւ :
իշիթտիմ .	իշիթտին .	իշիթտի :
յոգ. sentimmo ,	sentiste ,	sentirono .
սէնթիմմօ ,	սէնթիսթէ ,	սէնթիրօնօ .
լուաք .	լուայք .	լուան :
իշիթտիք .	իշիթտինիզ .	իշիթտիլէր :

Անցեալ որոշեալ :

եզ. ho ,	hai ,	ha sentito .
հօ ,	հա՛ի ,	հա սէնթիթօ .
լուեալ եմ .	լուեալ ես .	լուեալ է :
իշիթմիշ իմ .	իշիթմիշ սին .	իշիթմիշ տիր :
յոգ. abbiamo ,	abbiate ,	hanno sentito .
աբպիամօ ,	աբպիաթէ ,	հաննօ սէնթիթօ .
լուեալ եմք .	լուեալ էք .	լուեալ են :
իշիթմիշիզ .	իշիթմիշսինիզ .	իշիթմիշլէր :

Գերակատար անկատար :

եզ. aveva ,	avevi ,	aveva sentito .
ավէվա ,	ավէվի ,	ավէվա սէնթիթօ .
լուեալ էի .	լուեալ էիր .	լուեալ էր :
իշիթմիշ իտիմ .	իշիթմիշ իտին .	իշիթմիշ իտի :
յոգ. avevamo ,	avevate ,	avevano sentito
ավէվամօ ,	ավէվաթէ ,	ավէվանօ սէնթիթօ .
լուեալ էաք .	լուեալ էիք .	լուեալ էին :
իշիթմիշ իտիք .	իշիթմիշ իտինիզ .	իշիթմիշլէրիտի

Գերակատարի կատարեալ։

Եզ. ebbi, / avesti, / ebbe sentito.
էպպի, / ավէ՛սթի, / էպպէ սէնթի՛թօ.
լուեալ էր իմ. / լուեալ էր քո. / լուեալ էր նր։
իշիթմիշ ըտ- / տըմ. — իշիթմիշ ըտ- / տըն. — իշիթմիշ ըտ- / տը։

Յգ. avemmo, / aveste, / ebbero sentito.
ավէ՛մմօ, / ավէ՛սթէ, / էպպէրօ սէնթի՛թօ.
լուեալ էր մեր. / լուեալ էր ձեր. / լուեալ էր նց։
իշիթմիշ ըտ- / տըք. — իշիթմիշ օլտու- / նուզ. — իշիթմիշ ըտը- / լէր։

Ապառնի անկատար։

Եզ. sentirò, / sentirai, / sentirà.
սէնթիրօ՛, / սէնթիրա՛յ, / սէնթիրա՛.
լուայց. / լուիցես. / լուիցէ։
իշիթէճէկիմ. / իշիթէճէքսին. / իշիթէճէք։

Յգ. sentiremo, / sentirete, / sentiranno.
սէնթիրէ՛մօ, / սէնթիրէ՛թէ, / սէնթիրա՛ննօ.
լուիցուք. / լուիջիք. / լուիցեն։
իշիթէճէկիզ. / իշիթէճէքսիզ. / իշիթէճէքլէր։

Ապառնի կատարեալ։

Եզ. avrò, / avrai, / avrà sentito.
ավրօ՛, / ավրա՛յ, / ավրա՛ սէնթի՛թօ.
լսելոց եմ. / լսելոց ես. / լսելոց է.
իշիթմէմ կէրէք / իշիթմէն կէրէք / իշիթմէսի կէրէք։

Յգ. avremo, / avrete, / avranno sentito.
ավրէ՛մօ. / ավրէ՛թէ. / ավրա՛ննօ սէնթի՛թօ.
լսելոց եմք. / լսելոց էք. / լսելոց են.
իշիթմէմիզ կէ- / րէք. — իշիթմէնիզ կէ- / րէք. — իշիթմէլէրի կէ- / րէք։

Հրամայական, Ներկայ։

Եզ. senti, / senta.
սէ՛նթի, / սէ՛նթա.
լուր. / լուիցէ.
իշիթ. / իշիթսին.

Յգ. sentiamo, / sentite, / sentano.
սէնթիամօ՛, / սէնթիթէ, / սէնթանօ.
լուիցուք. / լուարուք. / լուիցեն.
իշիթէլիմ. / իշիթինիզ. / իշիթսինլէր։

Ապա-

Ապառնի :

Եզ. sentirai ,	sentirà .	
սէնթիրա՛յի .	սէնթիրա՛ .	
լուիցես .	լուիցէ :	
իշիտէսին .	իշիտէ :	
Յոգ. sentiremo ,	sentirete ,	sentiranno ,
սէնթիրէ՛մօ ,	սէնթիրէ՛թէ ,	սէնթիրա՛ննօ .
լուիցուք .	լուիջիք .	լուիցեն :
իշիթմէլիւզ .	իշիթմէլիսիզ .	իշիթմէլիտիւրլէր

Ըղձական , նորին ժամանակաւ :

Dio volesse che , դի՛օ վօլէ՛սսէ քէ . — Երանի թէ . քէշքէ .

Եզ. sentissi ,	sentissi ,	sentisse .
սէնթի՛սսի ,	սէնթի՛սսի ,	սէնթի՛սսէ .
լսէի .	լսէիր .	լսէր :
իշիտէյիտիմ .	իշիտէյիտին .	իշիտէյիտի :
Յոգ. sentissimo ,	sentiste ,	sentissero .
սէնթի՛սսիմօ ,	սէնթի՛սթէ ,	սէնթի՛սսէրօ .
լսէաք .	լսէիք .	լսէին :
իշիտէյիտիք .	իշիտէյիտինիզ .	իշիտէյլէրիտի :

Ներկայ անկտր :

Եզ. sentirei ,	sentiresti ,	sentirebbe .
սէնթիրէ՛յի ,	սէնթիրէ՛սթի ,	սէնթիրէ՛պպէ .
լսել էր իմ .	լսել էր քո .	լսել էր նր :
իշիտիրտիմ .	իշիտիրտին .	իշիտիրտի :
Յոգ. sentiremmo ,	sentireste ,	sentirebbero .
սէնթիրէ՛մմօ ,	սէնթիրէ՛սթէ ,	սէնթիրէ՛պպէրօ .
լսել էր մեր .	լսել էր ձեր .	լսել էր նց :
իշիտիրտիք .	իշիտիրտինիզ .	իշիտիրլէրտի :

Անցեալ որոշեալ :

Եզ. abbia ,	abbi ,	abbia sentito .
ա՛պպիա ,	ա՛պպի ,	ա՛պպիա սէնթի՛թօ .
լուեալ իցեմ .	լուեալ իցես .	լուեալ իցէ :
իշիթմիշ օլամ .	իշիթմիշ օլասըն	իշիթմիշ օլա :
Յոգ. abbiamo ,	abbiate ,	abbiano sentito .
ապպիա՛մօ ,	ապպիա՛թէ ,	ա՛պպիանօ սէնթի՛թօ .
լուեալ իցեմք .	լուեալ իցէք .	լուեալ իցեն :
իշիթմիշ օլալըմ .	իշիթմիշ օլասըզ .	իշիթմիշ օլալար .

Անցեալ անորիշ :

Եզ. avrei ,	avresti ,	avrebbe sentito .

աւրէի,	աւրէստի,	աւրէպպէ սէնթիթօ.
լուեալ էի.	լուեալ էիր.	լուեալ էր:
իշիթմիշ օլուր-տում.	իշիթմիշ օլուր-տուն.	իշիթմիշ օլուր-տու:
Յոգ. avremmo,	աւրէմմօ,	sentito.
avreste,	աւրէստէ,	սէնթիթօ.
avrebbero,	աւրէպպէրօ,	
լուեալ էաք.	լուեալ էիք.	լուեալ էին:
իշիթմիշ օլուր-տուք.	իշիթմիշ օլուր-տունուզ.	իշիթմիշ օլուր-լէրտի:

Գերակատար:

Եզ. avessi,	avessi,	avesse sentito.
աւէսսի,	աւէսսի.	աւէսսէ սէնթիթօ.
լուեալ էր իմ.	լուեալ էր քո.	լուեալ էր նր:
իշիթմիշ օլայ-տըմ.	իշիթմիշ օլայ-տըն.	իշիթմիշ օլայ-տը:
Յոգ. avessimo,	աւէսսիմօ,	sentito.
aveste,	աւէստէ,	սէնթիթօ.
avessero,	աւէսսէրօ,	
լուեալ էր մեր.	լուեալ էր ձեր.	լուեալ էր նց:
իշիթմիշ օլայ-տըք.	իշիթմիշ օլայիտը-նըզ.	իշիթմիշ օլայլար-տը:

Հրամ. յերկս դէմս senta, սէնթա. լսիցեմ, ցես, ցէ: իշիտէմ, իշիտէն, իշիտէ: երկրորդն լինի և՝ senti, սէնթի.

Յոգ. sentiamo,	sentiate,	sentano.
սէնթիամօ,	սէնթիաթէ,	սէնթանօ.
լսիցեմք.	լսիցէք.	լսիցեն:
իշիտէք.	իշիտէսըզ.	իշիտէլէր:

Ստորադասական, ներկայ:

Se io senta, և ն. որպէս ապառնի ըղձականին:
Եթէ լսիցեմ. և ն: էկէր իշիթսէմ, իշիթսէն, իշիթսէ:
լսիցեմք. և ն: իշիթսէք, իշիթսէնիզ, իշիթսէլէր:

Անցեալ անկատար:

Se io sentissi, և ն, որպ ներկայ կատարելոյն ըղձականին:
Եթէ լսէի, և ն: էկէր իշիթսէյիտիմ, իտին, իտի:
լսէաք, և ն. իշիթսէյիտիք, իտինիզ, իշիթսէլէր-տի:

Անցեալ կատարեալ:

Se io abbia sentito, որպ անցեալ որոշեալն ըղձականին:
Եթէ

եթէ լուեալ իցեմ, եւն ։ էկէր իշիթմիշիսէմ, իսէն, իսէ ։
լուեալ իցեմք. եւն ։ իշիթմիշ իսէք, իսէնիզ, իշիթմիշլէրիսէ ։

Գերակատար ։

Se io avessi sentito, որք գերակատարն ըղձականին ։
եթէ լուեալ էր իմ, եւն ։ էկէր իշիթմիշ օլայիտըմ, օլայիտըն, օլայիտը ։
լուեալ էր մեր, եւն ։ իշիթմիշ օլայիտըք, օլայիտընըզ, օլայըտըլար ։

Ապառնի ։

Se io sentirò, որք անկատար ապառնի սահմանականին ։
եթէ լսիցեմ, եւն. էկէր իշիթմիշ օլուրսէմ, օլուրսէն, օլուրսէ ։
լսիցեմք, եւն ։ իշիթմիշ օլուրսէք, օլուրսէնիզ, օլուրլարսէ ։

Աներեւոյթ ։

Ներկ. Sentire, սէնթիրէ. Լսել ։ իշիթմէք ։
Անց. avere sentito, ավէրէ սէնթիթօ. լուեալ գոլ ։ իշիթմիշ օլմաք ։
Ապառ. avere a sentire, dovere կամ essere per sentire, ավէրէ ա սէնթիրէ, դօվէրէ, կամ էսսէրէ փէր սէնթիրէ. լսելոց գոլ, որ ունի լսել ։ իշիթէճէք, կամ իշիթմէլի օլմաք ։

Օտարոտի բայք երրորդ լծորդութեան ։

APRIRE, ԱՓՐԻՐԷ.

Բանալ ։ Աչմաք ։

Այս բայ խոտորի միայն 'ի կատարեալ ժամանակն սահմանականին, որ լինի

Եզ. Aprii, աբրիի. կամ apersi, աբէրսի. բացի ։ աչտըմ ։
apristi, աբրիսթի. բացեր ։ աչտըն ։
aprì. աբրի. կամ aperse, աբէրսէ. եբաց ։ աչտը ։
aprimmo, աբրիմմօ. բացաք ։ աչտըք ։
apriste, աբրիսթէ ։ բացիք ։ աչտընըզ ։
aprirono, աբրիրօնօ. apersero, աբէրսէրօ. a-

persono, փէ՛րսօնօ. բացին ։ աչտըլէր ։

Յայւ ժամանակս և եղանակս լինի ըստ կանոնաւոր խոնարհմանն ։ Այսպէս են և բայքս.

Coprire, քօփրի՛րէ. } ծածկել. Թափուցանել
Ricoprire, րիքօփրի՛րէ. } էօրթմէք, ապըլամաք ։
Scoprire, սքօփրի՛րէ. բանալ ։ աչմաք ։

SALIRE, ՍԱԼԻ՛ՐԷ.

Ելանել 'ի վեր ։ Չըքմաք ։

Սահ. Salgo, սա՛լկօ. կամ saglio, սա՛լյօ. Ելանեմ ։ չը-
ներկ. քարըմ ։
sali, սա՛լի. ելանես ։ չըքարսըն ։
sale, սա՛լէ. ելանէ ։ չըքար ։
salghiamo, սալկիա՛մօ. ելանեմք ։ չըքարըզ ։
salite, սալի՛թէ. ելանէք ։ չըքարսըզ ։
salgono, սա՛լկօնօ. կամ sagliono, սա՛լյօնօ. ելա-
նեն ։ չըքարլէր ։
Անց. salii, սալի՛ի. ելի ։ չըքտըմ ։
անար. salisti, սալի՛սթի. ելեր ։ չըքտըն ։
salì, սալի՛. ել ։ չըքտը ։
salimmo, սալի՛մմօ. ելաք ։ չըքտըք ։
saliste, սալի՛սթէ. ելէք. չըքտընըզ ։
salirono, սալի՛րօնօ. ելին ։ չըքտըլէր ։
Ապառ. salirò, սալիրօ՛. ելից ։ չըքաճաղըմ. ևն ։ լի-
նի և sarrò, սառռօ՛.
Հրամ. salì. սա՛լի ։ ել ։ չըք ։
salga, սա՛լկա. կամ saglia, սա՛լյա. ելցէ ։ չըքսըն ։
salghiamo, սալկիա՛մօ. ելցուք ։ չըքալըմ ։
salite, սալի՛թէ. ելէք. չըքըն ։
salgano, սա՛լկանօ. կամ sagliano, սա՛լյանօ. ել-
ցեն ։ չըքսընլէր ։
Ըղձ. salirei, սալիրէ՛յի. ևն ։ ելանել էր ինձ ։ ևն,
չըքարտըղըմ. ևն ։ լինի և sarrei, sarresti
սառռէ՛յի, սառռէ՛սթի. ևն ։
Ստորադասական զեղչ. salga, saglia, սա՛լկա, սա՛լյա.
ելանիցեմ, ցես, ցէ ։ չըքամըմ, չըքասըն, չըքա-
սա ։ երկիրորդն լինի և, salghi, սա՛լկի ։
salghiamo, սալկիա՛մօ. կամ sagliamo, սալյա՛մօ.
ելանիցեմք ։ չըքալըմ ։

sal-

saghiate, սալլիատէ. կամ sagliate, սալլիատէ. ելանիցէք : ցատքեցէք :

salgano, սալկանօ. կամ sagliano, սալլիանօ. ելանիցեն : ցատքեցեն :

VENIRE. ՎԷՆԻՐԷ.

Գալ : Կելմէք :

Սահ. Ներկայ. Vengo. վէնկօ. կամ vegno, վէնեօ : Գամ : կելլիմ :

vieni, վիէնի. գաս : կելլիրսին :

viene, վիէնէ. գայ : կելլիր :

veniamo, վէնիամօ. venghiamo վէնկիամօ. vegnamo, վէնեամօ. գամք : կելլիրիզ :

venite, վէնիտէ. գայք : կելլիրսիզ :

vengono, վէնկօնօ. գան : կելլիրլեր :

Անց. venni, վէննի. եկի : կելտիմ :

անորոշ. venisti, վէնիստի. եկիր : կելտին :

venne, վէննէ. եկն : կելտի :

venimmo, վէնիմմօ. եկաք : կելտիք :

veniste, վէնիստէ. եկիք : կելտինիզ :

vennero, վէննէրօ. եկին : կելտիլեր :

Ապառ. verrò, վէրրօ. եկից : կելէճէկիմ. եւն.

Հրամ. vieni, վիէնի. եկ : կել :

venga, վէնկա. եկեսցէ : կելսին :

venghiamo, վէնկիամօ, կամ vegnamo, վէնեամօ. եկեսցուք : կելէլիմ :

venite, վէնիտէ. եկայք : կելին :

vengano, վէնկանօ. եկեսցեն : կելսինլեր :

Ըղձ. venissi, վէնիսսի. verrei, վէրրէի. գայի : գալ էր լինէր : կելէյտիմ, կելիրտիմ. եւն.

Ստորադասական դէմս, venga, վէնկա. գայցեմ, ցես, ցէ : կելէյիմ, կելէսին, կելէ : երկրորդն լինի եւ venghi, վէնկի :

venghiamo, վէնկիամօ. գայցեմք : կելէլիմ :

venghiate, վէնկիատէ. գայցէք. կելէսինիզ :

vengano, վէնկանօ. գայցեն : կելէլեր :

Digitized by Google

MORIRE, ՄՕՐԻՐԷ.
Մեռանիլ։ Եօլմէք։

Սահ. Ներկ. Muojo. մուօ՛յօ. կամ moro, մօ՛րօ. Մեռանիմ։ Եօլիւրիւմ։
muori, մուօ՛րի. մեռանիս։ եօլիւրսըն։
muore, մուօ՛րէ. մեռանի։ եօլիւր։
muojamo, մուօյա՛մօ. մեռանիմք։ եօլիւրիւզ։
morite, մօրի՛թէ. մեռանիք։ եօլիւրսիւզ։
muojono, մուօ՛յօնօ. մեռանին։ եօլիւրլէր։
Անց. անոր. morii, մօրի՛ի. մեռայ։ եօլտիւմ։
moristi, մօրի՛սթի, մեռար։ եօլտիւն։
morì, մօրի՛. կամ morìo, մօրի՛օ. մեռաւ։ եօլտիւ։
morimmo, մօրի՛մմօ. մեռաք։ եօլտիւք։
moriste, մօրի՛սթէ. մեռայք։ եօլտիւնիւզ։
morirono, մօրի՛րօնօ. մեռան։ եօլտիւլէր։
Ապառ. morirò. մօրիրօ՛, կամ լաւ ևս morrò, մօռռօ՛. ևն. մեռայց։ եօլէճէկիմ, ևն։
Հրամ. mori, մօ՛րի. մեռի՛ր։ եօ՛լ։
muoja, մուօ՛յա. կամ mora. մօ՛րա. մեռցի։ եօլսիւն։
muojamo, մուօյա՛մօ. մեռցուք։ եօլէլիմ։
morite, մօրի՛թէ. մեռարուք։ եօ՛լիւն։
muojano, մուօ՛յանօ. կամ morano, մօ՛րանօ. մեռցին. եօլսիւնլէր։
Ըղձ. morissi, մօրի՛սսի, ևն. մեռանէի։ եօլէյտիմ։ յոգնակի յետոյն դէմն լինի. morissero, մօրի՛սսէրօ. morissono, մօրի՛սսօնօ. մեռանէին։ եօլէլէրտի։
morrei. մօռռէ՛ի. ևն. մեռանել էր ինձ։ եօլիւրտիւմ. ևն։ յոգ, յետոյն դէմն, morrebbono, մօռռէ՛պպօնօ. morriano, մօռռի՛անօ. մեռանել էր նց։ եօլիւրլէրտի։
Ապառ. muoja, մուօ՛յա. մեռանիցիմ, ցիս, ցի։ եօլէյիմ, եօլէսին, եօլէ։
muojamo, մուօյա՛մօ. մեռանիցիմք, եօլէք։
muojate, մուօյա՛թէ. մեռանիջիք։ եօլէսինիզ։
muojano, մուօ՛յանօ. մեռանիցին։ եօլէլէր։
Դերբ. morendo, մօրէ՛նտօ. մեռանելով։ եօլիւպ. եօլմէքիլէն։

Ընդու.

Ընդ. moriente, մօռիէ՛նթէ. morto, մօ՛ռթօ. մեռեալ. էօլմիշ ։

UDIRE, ՈՒՏԻ՛ՌԷ.

Լսել ։ Իշիթմէք ։

Սահ. Odo, օ՛տօ ։ Լսեմ ։ իշիտիրիմ ։
Ներկ. odi, օ՛տի. լսես ։ իշիտիրսին ։
ode, օ՛տէ ։ լսէ ։ իշիտիր ։
udiamo, ուտիա՛մօ. լսեմք ։ իշիտիրիզ ։
udite, ուտի՛թէ. լսէք ։ իշիտիրսիզ ։
odono, օ՛տօնօ. լսեն ։ իշիտիրլէր ։
Հրամ. odi, օ՛տի. լո՛ւր ։ իշի՛թ ։
oda, օ՛տա, լուիցէ ։ իշիթսին ։
udiamo, ուտիա՛մօ. լուիցո՛ւք ։ իշիտէլիմ ։
udite, ուտի՛թէ. լուարո՛ւք ։ իշի՛տին ։
odano, օ՛տանօ. լուիցե՛ն ։ իշիթսինլէ՛ր ։
Ընձ. ապառ. յերկրս դիմս. oda, օ՛տա. լսիցեմ, ցես, ցէ ։ իշիթսէմ, սէն, սէ ։
udiamo, ուտիա՛մօ. լսիցեմք ։ իշիթսէք ։
udiate, ուտիա՛թէ. լսիցէք ։ իշիթսէնիզ ։
odano, օ՛տանօ. լսիցեն ։ իշիթսէլէր ։
Այլ ժամանակս խոնարհի իբրև կանոնաւոր, և այս ձայնաւորաւ. որպէս udiva, ուտի՛վա. udirò, ուտիռօ՛, ևն ։
Գերբ. udendo, ուտէ՛նտօ. լսելով ։ իշիթիւփ, իշիթ-մէգիլէն ։
Ընդ. udito, ուտի՛թօ. լուեալ ։ իշիթմիշ ։

USCIRE, ՈՒՍՉԻ՛ՌԷ.

Ելանել արտաքս ։ Չըգմաք ։

Խոնարհի Ը՟ բայիւն Escire, էուշի՛ռէ.
Սահ. Esco, է՛սքօ. Ելանեմ ։ չըգարըմ ։
Ներկ. esci, է՛ուշի. ելանես ։ չըգարսըն ։
esce, է՛ուշէ. ելանէ ։ չըգար ։
usciamo, ուուշիա՛մօ. ելանեմք ։ չըգարըզ ։
uscite, ուուշի՛թէ. ելանէք ։ չըգարսըզ ։
escono, է՛սքօնօ. ելանեն ։ չըգարլար ։
Հրամ. esci, է՛ուշի. ել ։ չը՛գ ։

es-

Digitized by Google

esca, էսքա. ելցէ : չըքսըն :
usciamo, ուշիամօ. ելցուք : չըքալըմ:
uscite, ուշիթէ. ելէք : չըքըն :
escano, էսքանօ. ելցեն: չըքսընլէր:
Ըղձ. ապառնոյ երրորդ դիմս, esca, էսքա. ելանիցեմ, ցես, ցէ : չըքայըմ, ևն :
usciamo, ուշիամօ. ելանիցեմք : չըքայըք :
usciate, ուշիաթէ. ելանիցէք : չըքասընըզ:
escano, էսքանօ. ելանիցեն : չըքալար :
Յայլ ժամանակս և եղանակս վարի կերպ կանոնա-ւոր, անփոփոխելով ս, ուշի.
usciva, ուշիվա. uscii, ուշիի. uscirò, ուշի-րօ. uscissi, ուշիսսի. ևն:
Առ բանաստեղծս գտանի escire, էշիրէ. escisse, էշիսսէ. escissero, էշիսսերօ :
Ընդու. escito, էշիթօ. բայց լաւ ևս uscito, ուշիթօ. ելեալ : չըքմըշ :
Գերբ. uscendo, ուշէնտօ. ելանելով : չըքըփ, չըք-մադընլէն :

Յաղագս Բայից, որք Ելերեն 'ի isco, իսքօ.

Բայք ինչ խառնականն լեզուի՝ 'ի առաջնականաց նմա-կայն ելերեն 'ի isco, իսքօ. բայց աներևոյթ նոյն ելե-րելով 'ի ire, իրէ, անկանոնն է չորրորդ լծորդութեան: Այսպիսի բայք՝ երիս ժամանակս միայն ունին, և է նոյն ևս յոգնականն գլխաւոր դէմս միայն : որպ.
Nutrisco, նուդրիսքօ. Սնուցանեմ: պէսլէրիմ:
nutrisci, նուդրիշի. սնուցանես : պէսլէրսին:
nutrisce, նուդրիշէ. սնուցանէ : պէսլէր:
nutriscono, նուդրիսքօնօ. սնուցանեն : պէսլէր-լէր :
Հրամ. nutrisci, նուդրիշի. սնո : պէսլէ :
nutrisca, նուդրիսքա. սնուսցէ : պէսլէսին :
nutriscano, նուդրիսքանօ. սնուսցեն : պէսլէ-սինլէր :
Ըղձ. nutrisca, նուդրիսքա : սնուցանիցեմ: պէսլէյէյիմ
ապառն.

տալու. nutrischi, նուտրիսքի. սնուցանիցես ։ պէսլէսէն ։
nutrisca, նուտրիսքա. սնուցանիցէ ։ պէսլէսէ ։
nutriscano, նուտրիսքանօ. սնուցանիցեն ։ պէսլէսէլէր ։

Այսպիսի բայք կրկին են ։ Որոնցն ջնջին զայլ նոյն նմանայն բայս, որք ոչ եղերին 'ի isco: Եւ ոք զպատկառութեանց ձևանմանեցց եւ բերանց զնոսն 'ի նոյնէ. որպ.

Nutrisco, նուտրիսքօ. ունի nutro, նուտրօ ։
Offerisco, օֆֆէրիսքօ. offero, օֆֆէրօ. Մատուցանել, ընծայել ։ փէշքէշ չէքմէք ։
Profferisco, փրօֆֆէրիսքօ. proffero, փրօֆֆէրօ. Արտասանել ։ Թէլէֆֆուզ էթմէք ։
Ferisco, ֆէրիսքօ. fero. ֆէրօ. Վիրաւորել ։ եարալամաք ։
Abborrisco, աբբօռրիսքօ. abborro, աբբօռրօ. Զզուել, գարշել ։ իքրահ էթմէք ։
Avvertisco, ավվէրթիսքօ. avverto, ավվէրթօ. Ազդ առնել ։ եօքլէթմէք, հապէր վէրմէք ։

Իսկ որանք ոչ ունին զայլ նոյնանմայն բայս. և ոք զպատկառամն եղերանց ընտրն յայս հասանելանակ բայից. կի՞ բռ մ բառնիւք բացատրի իմաստն ։

Այսպիսի են Ambisco, ամպիսքօ. Պատուաւորութեան լինել ։ մանսուպէ հասրըշ օլմաք ։
Gioisco, ճիօյիսքօ. Հրճուել ։ շատլըգ էթմէք ։
Fiorisco, ֆիօրիսքօ. Ծաղկել, չիչէքլէնմէք ։
Impallidisco, իմփալլիտիսքօ. Դեղնիլ ։ սարարմաք ։

Յօդ.

Digitized by Google

Յօդուած . Է

Յաղագս ոմանց պակասաւոր բայից :

Են բայք ինչ, որոց պակասին ժամանակք ինչ կամ եղանակք : Այսպիսի է

GIRE, ճիրե.
Գնալ. երթալ : Կիթմէք :

Սահմ gite, ճիթէ. երթայք : կիտէրսինիզ :
giva, կամ gia, ճիվա, ճիա. երթայի : կիտէրտիմ :
givi, ճիվի. երթայիր : կիտէրտին :
giva, gia, ճիվա, ճիա. երթայր : կիտէրտի :
givamo, ճիվամօ. երթայաք : կիտէրտիք :
givano, կամ giano, ճիվանօ, ճիանօ. երթային : կիտէրլէրտի :
gisti, ճիստի. գնացեր : կիթտին :
gì, կամ giò, ճի, ճիօ. գնաց : կիթտի :
gimmo, ճիմմօ. գնացաք : կիթտիք :
giste, ճիստէ. գնացէք : կիթտինիզ :
girò, ճիրօ. երթայց : կիտէճիմ :
girai, ճիրայի. երթիցես : կիտէսին :
girà, ճիրա. երթիցէ : կիտէճէք :
giremo, ճիրէմօ. երթիցուք : կիտէճիզ :
girete, ճիրէթէ. երթիջիք : կիտէճէքսինիզ :
giranno, ճիրաննօ. երթիցեն : կիտէճէքլէր :
gissi, ճիսսի. երթայի : կիտէյիտիմ :
gisse, ճիսսէ. երթայր : կիտէյիտի :
gissimo, ճիսսիմօ. երթայաք : կիտէյիտիք :
giste, ճիստէ. երթայիք : կիտէյիտինիզ :
gissero, ճիսսէրօ. երթային : կիտէլէրիտի :
girei, ճիրէյի. եւն. երթալ էրինձ : կիտէրտիմ :
Յանցեալն լինի. son gito, սօն ճիթօ. եւն. երթեալ եմ : կիթմիշ եմ, և այլն :

IRE,

IRE, Ի՛ՐԷ·
Երթալ․ Կիթմէք ։

Ունի ժամանակս, ite, ի՛թէ· երթայք, գնացէք ։ կիտէրսիզ ։ կիտին ։
iva, ի՛վա· երթայր ։ կիտէրիտի ։
ivano, ի՛վանօ. երթային ։ կիտէրլէրիտի ։
iremo, իրէ՛մօ· երթիցուք ։ կիտէլիմ ։
irete, իրէ՛թէ· գնացէք ։ կիտին ։
ito, ի՛թօ· երթեալ ։ կիթմիշ ։

ARROGERE, ԱՌՌՕ՛ՃԷՐԷ·
Յաւելուլ ։ Քաթմագ ։

Ունի ժամանակս arrosi, առռօ՛զի· յաւելի ։ քաթտըմ ։
arrose, առռօ՛զէ· յաւել ։ քաթտը ։
arrogendo, առռօճէ՛նտօ· յաւելլով ։ քաթըփ ։
arroto, առռօ՛թօ· յաւելեալ ։ քաթմըշ ։

OLIRE, ՕԼԻ՛ՐԷ·
Բուրել ։ Քօգմագ ։

Ունի oliva, օլի՛վա· բուրէր ։ քօգարտըմ ։
olivi, օլի՛վի· բուրէիր ։ քօգարտըն ։
olivano, օլի՛վանօ· բուրէին ։ քօգարլարիտի ։

CALERE, ՔԱԼԷ՛ՐԷ·
Հոգալ ։ Քայըրմագ ։

Ունի cale, քա՛լէ· Հոգայ ։ քայըրըր ։
caleva, քալէ՛վա· հոգայր ։ քայըրըրտը ։
calse, քա՛լսէ· հոգացաւ ։ քայըրտը ։
è caluto, է՛ քալու՛թօ· հոգացեալ է ։ քայըրմըշ իտի ։
calerà, քալէրա՛, կամ carrà, քառռա՛· հոգասցի ։ քայըրաճագ ։
calesse, քալէ՛սսէ· հոգայր ։ քայըրսայիտը ։
calerebbe, քալէրէ՛պպէ· կամ carrebbe, քառռէ՛պպէ ։ հոգալ էր ։ քայըրըրտը ։

SOLERE, ՍՕԼԷ՛ՐԷ·
Սովորել ։ Ատէթի օլմագ ։

Ունի, Soglio, սօ՛լիօ· Սովորիմ ։ ատէթիմ վար ։
sogli, սօ՛լի· կամ suoli, սուօ՛լի· սովորիս ։ ատէ-

թին

թին վար :

suole, սուօ՛լէ . սովորի : ատէթի վար :
sogliamo, սօլեա՛մօ . սովորիմք : ատէթիմիզ վար :
solete, սօլէ՛թէ . սովորէք : ատէթինիզ վար :
sogliono, սօ՛լիօնօ . սովորին : ատէթլէրի վար :
soleva, սօլէ՛վա . կամ solea, սօլէ՛ա . սովորէի : ատէթիմ վարըտը :
solevi, սօլէ՛վի . սովորէիր : ատէթին վարըտը :
soleva, սօլէ՛վա . կամ solea, սօլէ՛ա . սովորէր : ատէթի վարըտը :
solevamo, ևն . սօլէվա՛մօ . սովորէաք : ատէթիմիզ վարըտը :

Ըղձ. ապ. soglia, սօ՛լեա . սովորեցայց : ատէթիմ օլա :
suogli, սուօ՛լի . կամ sogli, սօ՛լի . սովորեսցիս : ատէթին օլա :
soglia, սօ՛լեա . սովորեսցէ : ատէթի օլա :
sogliamo, ևն . սօլեա՛մօ . սովորեսցուք . ևն : ատէթիմիզ օլա :
solessi, ևն . սօլէ՛սսի : սովորէի ևն : ատէթիմ օլա, կամ օլսայըտը :
solendo, սօլէ՛նտօ . սովոր գոլով : ատէթի օլուպ
solito, սօ՛լիթօ . սովորեալ : ատէթ օլմըշ, կամ էթմիշ :

Յօդուած . Է :

Յաղագս կրաւորական բայի :

Յիտալական լեզուի չիք յատուկ ձայն կրաւորական բայի, այլ զայս 'ի մէջ բերեն, և յայլ ձևոյ . այլ ընդ գործականն փոխեն 'ի կրաւորական կերպին օրինակաւ : Մի 'ի ժամանակս ներգործականին դնելով յառաջ քոյ, կամ զինի կցելով զմասնիկս si, սի . զոր օրինակ ներգ . Ama, ամա . Սիրէ : սէվէր :
Legge, լէ՛ճէ : Ընթեռնու : օքուր :
Sente, սէ՛նթէ . Լսէ : իշիտիր :

Կրաւ. si ama, si legge, si sente.

սի

սի ա՛մա,	սի լէ՛ճճէ,	սի սէ՛նթէ·
սիրի·	ընթեռցանի·	լսի ։
սէվիլիր·	օքունուր·	իշիտիլիր ։
Կմ·amasi,	leggesi,	sentesi,
ա՛մասի,	լէ՛ճճէսի,	սէ՛նթէսի·

Ըստ այսմ ձեւոյ և վն այլոց ժամանակաց և եղանակաց։ Երկրորդ, սովորաբար կազմի էական բայիւ, զժամանակս սորա և զեղանակս յարելով յանցեալ ընդունելութեն ներգործական բային ։ զոր օրինակ · ներգործականս Amo, ա՛մօ · սիրեմ ։ սէվէրիմ · լինի կրաւորական՝ յորժմ ասեմ, sono amato, սօ՛նօ ամա՛թօ · սիրիմ ։ սէվիլիրիմ ։ Վնկ էական բայն աստ օժանդակ ՚ի կազմութեն կրաւորականին · Այս յառաջիկայդ նախ զէական բային զխոնարհումն դիցուք, և զկնի զխոնարհումն կրաւորականին կարգեսցուք վն օրինակի ։

Խոնարհումն էական բային ։

Սահմանական, ներկայ ։

եզ· Sono.	sei, se', se,	è :
սօ՛նօ,	սէ՛ի, սէ՛, սէ,	է՛ ։
եմ·	ես·	է ։
իմ, եմ·	սին·	տըր, տիր, տուր, տիւր
յգ· siamo,	siete·	sono.
սիա՛մօ,	սիէ՛թէ·	սօ՛նօ·
եմք·	էք·	են ։
իզ·	սինիզ, սընըզ·	տըրլէր, տուրլար

Անցեալ անկատար ։

եզ· era,	eri,	era.
է՛րա,	է՛րի,	է՛րա·
էի·	էիր·	էր ։
իտիւմ, իտըմ,	իտին, իտըն·	իտի, իտը ։
յգ· eravamo,	eravate,	erano,
էրավա՛մօ,	էրավա՛թէ,	է՛րանօ·
էաք·	էիք·	էին ։
իտիք, իտըք·	իտինիզ, իտընըզ·	իտիլէր, ըտըլար ։

Ան-

Անցեալ կատարեալ :

Եզ. sono stato,	sei stato,	è stato, a.
սօնօ սդադօ,	սէի սդադօ,	է սդադօ, ա.
Եղեալ եմ.	Եղեալ ես.	Եղեալ է:
Օլմիշ իմ.	Օլմիշսըն.	Օլմիշտըր:
Յգ. siamo stati,	siete stati,	sono stati, e.
սիամօ սդադի,	սիէդէ սդադի,	սօնօ սդադի, է.
Եղեալ եմք.	Եղեալ էք.	Եղեալ են:
Օլմիշիզ.	Օլմիշսըզ.	Օլմիշլէր:

Անցեալ անորոշ :

Եզ. fui,	fosti,	fu.
ֆուի,	ֆօսդի,	ֆու.
Եղէ.	Եղեր.	Եղեւ:
Օլտում.	Օլտուն.	Օլտու:
Յգ. fummo,	foste,	furono.
ֆումմօ,	ֆօսդէ,	ֆուռօնօ.
Եղաք.	Եղէք.	Եղեն:
Օլտուք.	Օլտունուզ.	Օլտուլէր, Օլտուլար:

Գերակատար անկատար :

Եզ. era,	eri,	era stato, a.
էռա,	էռի,	էռա սդադօ, ա.
Լեալ էի.	Լեալ էիր.	Լեալ էր:
Իմիշ իտիմ.	Իմիշ իտին.	Իմիշ իտի:
Յգ. eravamo,	eravate,	erano stati, e.
էռավամօ,	էռավադէ,	էռանօ սդադի, է.
Լեալ էաք.	Լեալ էիք.	Լեալ էին:
Իմիշ իտիք.	Իմիշ իտինիզ.	Իմիշ իտիլէր:

Գերակատար կատարեալ :

Եզ. fui,	fosti,	fu stato, a.
ֆուի,	ֆօսդի,	ֆու սդադօ, ա.
Լեալ եղէ.	Լեալ եղեր.	Լեալ եղեւ:
Օլմիշ օլտում.	Օլմիշ օլտուն.	Օլմիշ օլտու:
Յգ. fummo,	foste,	furono stati, e.
ֆումմօ,	ֆօսդէ,	ֆուռօնօ սդադի, է.
Լեալ եղաք.	Լեալ եղէք.	Լեալ եղեն:
Օլմիշ օլտուք.	Օլմիշ օլտունուզ.	Օլմիշ օլտուլէր:

Ապառնի անկատար :

Եզ. sarò,	sarai,	sarà, fia, fie.
սառօ,	սառայի,	սառա, ֆիա, ֆիէ.

եղէց · եղիցիս · եղիցի :
օլուրըմ · օլուրսըն · օլուր :

Յգ· saremo, sarete, saranno, fieno.
սարէ'մօ, սարէ'թէ, սարա'ննօ, ֆիէ'նօ.
եղիցուք · եղիջիք · եղիցին :
օլուրուզ · օլուրսըզ · օլուրլար :

Ապառնի կատարեալ :

Եզ· sarò, sarai, sarà stato, a.
սարօ', սարա'յ, սարա' ստա'թօ, ա.
լինելոց եմ · լինելոց ես · լինելոց է :
օլաճաղըմ · օլաճագսըն · օլաճագտըր :

Յգ· saremo, sarete, saranno stati, e.
սարէ'մօ, սարէ'թէ, սարա'ննօ ստա'թի, է.
լինելոց եմք · լինելոց էք · լինելոց են :
օլաճաղըզ · օլաճագսըզ · օլաճագլար :

Հրամայական, ներկայ :

Եզ· sii, sia, sia.
սի'ի, սի'ա, սի'ա.
լեր · լիցի :
օլ · օլսուն :

Յգ· siamo, siate, siano, sieno.
սիա'մօ, սիա'թէ, սի'անօ, սիէ'նօ.
լիցուք · լերուք · լիցին :
օլալըմ · օլուն · օլսունլար :

Ապառնի :

Եզ· sarai, sarà.
սարա'յ, սարա'.
լինիջիր · լինիցի :
օլասըն · օլա :

Յգ· saremo, sarete, saranno
սարէ'մօ, սարէ'թէ, սարա'ննօ
լիցուք · լինիջիք · լինիցին :
օլալը'մ · օլասըզ · օլասըլար :

Ըղձ. ներկ. կատարեալ :

Dio volesse che, Երանի թէ,
տի'օ վօլէ'սսէ քէ, քէշքէ ·

Եզ· fossi, fossi, fosse.
ֆօ'սսի, ֆօ'սսի, ֆօ'սսէ.
լինէի · լինէիր · լինէր :
օլայդըմ · օլայդըն · օլայդը :

Մե. fossimo,	foste,	fossero, fossoro.
ֆօսսիմօ,	ֆօսթէ,	ֆօսսէրօ. ֆօսսօրօ.
լինէաք.	լինէիք.	լինէին ։
օլուրտըք.	օլուրտունըզ.	օլուրլարտը ։

Ներկայ անկատար ։

Ես. sarei,	saresti,	sarebbe.
սարէյի,	սարէսթի,	սարէպպէ.
լինէի էր ինձ.	լինէի էր քեզ.	լինէի էր նմա ։
օլուրտում.	օլուրտուն.	օլուրտու ։

Առաջին դէմն լինի և fora, ֆօրա. և յետինն, saria, սարիա, fora, ֆօրա ։

Մե. saremmo,	sareste,	sarebbero.
սարէմմօ.	սարէսթէ.	սարէպպէրօ.
լինէր էր մեզ.	լինէր էր ձեզ.	լինէր էր նոցա ։
օլուրտուգ.	օլուրտունուզ.	օլուրլարտը ։

Յետինն դէմն լինի և sarebbono, սարէպպօնօ. saria-no, սարիանօ. forano, ֆօրանօ ։

Անցեալ որոշեալ ։

Ես. sia,	sii,	sia stato, a.
սիա,	սիի,	սիա սթաթօ, ա.
եղեալ իցեմ.	եղեալ իցես.	եղեալ իցէ ։
օլմըշ օլայըմ.	օլմըշ օլասըն.	օլմըշ օլա ։
Մե. siamo,	siate,	sieno stati, e.
սիամօ.	սիաթէ,	սիէնօ սթաթի, է.
եղեալ իցեմք.	եղեալ իցէք.	եղեալ իցեն ։
օլմըշ օլայըգ.	օլմըշ օլասըզ.	օլմըշ օլալար ։

Անցեալ անորոշ ։

Ես. sarei,	saresti,	sarebbe stato, a.
սարէյի,	սարէսթի,	սարէպպէ սթաթօ, ա
եղեալ էի.	եղեալ էիր.	եղեալ էր ։
օլմըշ օլուրտում.	օլմըշ օլուրտուն.	օլմըշ օլուրտու ։
Մե. saremmo,	sareste,	sarebbero stati, e.
սարէմմօ,	սարէսթէ,	սարէպպէրօ սթաթի, է
եղեալ էաք.	եղեալ էիք.	եղեալ էին ։
օլմըշ օլուրտուգ,	օլմըշ օլուրտունուզ.	օլմըշ օլուրլարտը ։

Գերակատար ։

Ես. fossi,	fossi,	fosse stato, a,
ֆօսսի,	ֆօսսի,	ֆօսսէ սթաթօ, ա.
լեալ էր իմ.	լեալ էր քո.	լեալ էր նորա ։
օլմըշ օլուրտում	օլմըշ օլուրտուն	օլմըշ օլուրտու ։

Մե.

[illegible] fossimo ,	foste ,	fossero stati , e.
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]

[illegible] sia ,	sii ,	sia .
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible] siamo ,	siate ,	sieno ,
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]

[illegible]

Benchè io sia , [illegible]
[illegible]

[illegible]

Benchè io fossi . [illegible]
[illegible]

[illegible]

Benchè io sia stato . [illegible]
[illegible]

[illegible]

Benchè io fossi stato , [illegible]
[illegible]

[illegible]

Quando io sarò stato . [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] Essere , [illegible]
[illegible] essere stato , [illegible] à [illegible]
[illegible]
[illegible] esser per essere , avere a essere . [illegible]

գոլ ։ օրինակ , կամ զգենուլ օրինակ ։

Ընդ առանցն stato , սիրեալ . լինելով օրէնք ։

Գիտելի է, զի առաջինքն ազգերն semo , ասեմ . փոխ siamo; սիամօ, եսեմք ։ այլ այսպէս մերդ ի կարգ ։ Այլեւ այս առնեն enno , էննօ , փոխ sono , սօնօ . եւ այսպէս այժմ ՚ի գիտելն ընդ ժողովրդեան միայն լոյ ։

՚Ի խօսս սովորաբար առեն ero , էռօ , փոխ era , էռա . երի ։ բայց ՚ի գիրս կամ յատենախօսութիւն զգուշալի է ։ Այսպէս , eramo , էռամօ . փոխ eravamo , էռավամօք եւ eri , էռի . փոխ eravate , էռավատէ . եւս ՚ի գործածի միայն յընտանի խօսս եւ ՚ի գրուածս ։

Fussi , fusse , Ֆուսսի , Ֆուսսէ . ՚ի գործածի երբեմն փոխանակ fossi , fosse , Ֆօսսի , Ֆօսսէ . լինէի , լինէր ։ Այսուհետեւ վճարեսցուք զխոնարհումն էական բայիս ընդ դեսցուք զկրաւորական բայից ։

Խոնարհումն կրաւորական բայից ։

Սահմանական . ներկայ ։

Եզ. Sono ,	sei ,	è Amato .
սօնօ ,	սէի .	է՛ ամաթօ .
Սիրիմ .	սիրիս .	սիրի ։
սէվիլիւրիմ .	սէվիլիւրսին .	սէվիլիւր ։
Յոգ. siamo ,	siete ,	sono amati ,
սիամօ ,	սիէթէ .	սօնօ ամաթի .
սիրիմք .	սիրիք .	սիրին ։
սէվիլիւրիզ .	սէվիլիւրսիզ .	սէվիլիւրլէր ։

Անցեալ անկատար ։

Եզ. era ,	eri ,	era amato .
էռա ,	էռի ,	էռա ամաթօ .
սիրէի .	սիրէիր .	սիրէր ։
սէվիլիւրտիմ .	սէվիլիւրտիւն .	սէվիլիւրտի ։
Յոգ. eravamo ,	eravate ,	erano amati .
էռավամօ ,	էռավաթէ ,	էռանօ ամաթի .
սիրէաք .	սիրէիք .	սիրէին ։
սէվիլիւրտիւք .	սէվիլիւրտիւնիւզ .	սէվիլիւրլէրտի ։

Անցեալ որոշեալ ։

Եզ. sono stato ,	sei stato ,	è stato amato .
		սօնօ

սօնօ ստատօ,	սէի ստատօ,	է ստատօ ամատօ.
սիրեալ եղէ.	սիրեալ եղեր.	սիրեալ եղև:
սէվիլմիշ օլտում	սէվիլմիշ օլտուն.	սէվիլմիշ օլտու:
Յ.ք. siamo stati,	siete stati,	sono stati amati
սիամօ ստատի,	սիէթէ ստատի,	սօնօ ստատի ամատի.
սիրեալ եղաք.	սիրեալ եղէք.	սիրեալ եղեն:
սէվիլմիշ օլ-տուգ.	սէվիլմիշ օլտու-նուզ.	սէվիլմիշ օլտու-լէր:

Անցեալ անորոշ:

Եզ. fui,	fosti,	fu amato.
ֆուի,	ֆօսթի,	ֆու ամատօ.
սիրեցայ.	սիրեցար.	սիրեցաւ:
սէվիլտիմ.	սէվիլտին.	սէվիլտի:
Յ.ք. fummo,	foste,	furono amati.
ֆումմօ,	ֆօսթէ,	ֆուռօնօ ամատի.
սիրեցաք.	սիրեցայք.	սիրեցան:
սէվիլտիք.	սէվիլտինիզ.	սէվիլտիլէր:

Գերանցեալ անկատար.

Եզ. era,	eri,	era stato amato.
էռա,	էռի,	էռա ստատօ ամատօ
սիրեցեալ էի.	սիրեցեալ էիր.	սիրեցեալ էր:
սէվիլմիշ իտիմ.	սէվիլմիշ իտին.	սէվիլմիշ իտի:
Յ.ք. eravamo,	eravate,	erano stati amati
էռավամօ,	էռավաթէ,	էռանօ ստատի ամատի
սիրեցեալ էաք.	սիրեցեալ էիք.	սիրեցեալ էին:
սէվիլմիշ իտիկ.	սէվիլմիշ իտինիզ.	սէվիլմիշ իտիլէր

Գերանցեալ կատարեալ:

Եզ. fui,	fosti,	fu stato amato.
ֆուի,	ֆօսթի,	ֆու ստատօ ամատօ
սիրեցեալ եղէ.	սիրեցեալ եղեր.	սիրեցեալ եղև:
սէվիլմիշ օլտում	սէվիլմիշ օլտուն.	սէվիլմիշ օլտու:
Յ.ք. fumino,	foste,	furono stati amati
ֆումմօ,	ֆօսթէ,	ֆուռօնօ ստատի ամատի
սիրեցեալ եղաք.	սիրեցեալ եղէք.	սիրեցեալ եղեն
սէվիլմիշ օլ-տուգ.	սէվիլմիշ օլտու-նուզ.	սէվիլմիշ օլտու-լէր:

Ապառնի անկատար:

Եզ. sarò,	sarai,	sarà amato.
սառօ,	սառայի,	սառա ամատօ.
սիրեցայց.	սիրեսցիս.	սիրեսցի:

սէվիլէճէյիմ ․ սէվիլէճէքսին ․ սէվիլէճէքտիր ։

Յոգ. saremo, sareste, saranno amati.

սարէ՛մօ ․ սարէ՛սթէ ․ սարա՛ննօ ամա՛թի ․

սիրեսցուք ․ սիրեսջիք ․ սիրեսցին ։

սէվիլէճէյիզ ․ սէվիլէճէքսինիզ ․ սէվիլէճէքլէր ։

Ըստ այսմ և այլ ժամանակք կատարեալքն լինին , sarò stato amato , և ն․ սարօ՛ սթա՛թօ ամա՛թօ ․ սիրեցայց ․ և ն ։

Հրամայական, Ներկայ ։

Եզ. sii, sia amato.

սի՛ի , սի՛ա ամա՛թօ ․

սիրեալ լեր ․ սիրեսցի ։

սէվիլ ․ սէվիլսին ։

Յոգ. siamo, siate, siano amati.

սիա՛մօ , սիա՛թէ , սիա՛նօ ամա՛թի ․

սիրեալ լիցուք ․ սիրեցարուք ․ սիրեսցին ։

սէվիլէլիմ ․ սէվիլինիզ ․ սէվիլսինլէր ։

Ըստ նոյնմ և այլ ժամանակի հրամայականին , sarai amato , և ն․ սարա՛յի ամա՛թօ ․ սիրեալ լիջիր , և ն ։

Ըղձ. Ներկ․ կատարեալ ։

Dio volesse che io fossi amato, և ն.

տի՛օ վօլէ՛սսէ քէ իօ ֆօ՛սսի ամա՛թօ , և ն ։

Երանի թէ սիրեալ լինէի ։ քէշքէ սէվիլէյիտիմ ։

Ներկ․ անկատար ։

Dio volesse che io sarei amato, և ն.

տի՛օ վօլէ՛սսէ քէ իօ սարէ՛յի ամա՛թօ , և ն ։

Երանի թէ սիրեալ լինէի ։ քէշքէ սէվիլիրիտիմ ։

Անցեալ կատարեալ ։

Dio volesse che io sia stato amato, և ն ։

տի՛օ վօլէ՛սսէ քէ իօ սի՛ա սթա՛թօ ամա՛թօ ․ և ն ։

Երանի թէ սիրեալ լեալ իցեմ ։ քէշքէ սէվիլմիշ օլամ ։

Անցեալ անորոշ ։

Dio volesse che io sarei stato amato. և ն.

տի՛օ վօլէ՛սսէ քէ իօ սարէ՛յի սթա՛թօ ամա՛թօ ․ և ն ։

Երանի թէ սիրեալ լեալ էի ։ քէշքէ սէվիլէյիտիմ ։

Գերակատար ։

Dio volesse che io fossi stato amato. և ն.

տի՛օ վօլէ՛սսէ քէ իօ ֆօ՛սսի սթա՛թօ ամա՛թօ ․ և ն ․

Երանի թէ սիրեալ լեալ էր իմ ։ քէշքէ սէվիլմիշ օլայտըմ ։

Աղաւ.

Ապառնի :

Dio volesse che io sia amato . ևն .
Դի՛օ վօլէ՛սսէ քէ յի՛օ սի՛ա ամա՛թօ . ևն .
Երանի՛ թէ սիրեցիմ : քէշքէ սէվիլէմ :

Սոյնպէս լինի և ներկայն ստորադասականին : իսկ անցեալ անկատարն իբրև զներկայ կատարեալն ըղձականին : Անցեա՟լ կատարեալն իբրև զանցեա՟լ որոշեա՟լն . և գերակատարն՝ իբրև զգերակատարն ըղձականին :

Աներևոյթ :

Ներկ. essere amato . է՛սսէրէ ամա՛թօ . Սիրիլ : սէվիլմէք :
Անց. essere stato amato . է՛սսէրէ սթա՛թօ ամա՛թօ . սիրեցեա՟լ գոլ : սէվիլմիշ օլմագ :
Ապառ. avere ad essere amato . ավէ՛րէ ատ է՛սսէրէ ամա՛թօ . սիրելի գոլ : սիվիլէճէք օլմագ :
Դերբ. essendo amato. էսսէ՛նտօ ամա՛թօ . սիրեցեա՟լ լինելով : սէվիլմիշ օլուպ :

Յօդուած . Ը :

Յաղագս դիմաղուրկ բայից :

Դիմաղուրկ բայ յատկապէս խօսելով՝ միայն աներևոյթ եղանակն է . զի նա միայն զուրկ է յամ դիմաց : բայց քերթողք իմանան սովորաբար զայն բայսն, որոց պակասին առաջին և երկրորդ դէմքն, և վարին միայն յերրորդ դէմս : Այսպիսի բայք եռակի են, [illegible] յատուկ, միջակ, և կրաւորականք :

Յատուկ և ըստ ինքեան դիմաղուրկ են, որք 'ի բնութէ իւրեանց պահանջեն վարիլ յերրորդ դէմս միայն . այսպիսի են բայք՝ որք ըստ յատուկ նշանակութեն իւրեանց ոչ պատշաճին բանաւոր արարողի կամ կրողի . (քանզի 'ի բանաւորս միայն լինի զանազանութիւն դիմաց խօսողին՝ և առ որ լինի խօսիլ . որք են առաջին և երկրորդ դէմք .) ուստի և լինին միայն նիւթ՝ զորմէ լինի խօսիլ , որ է երրորդ դէմն : Այս ըստ ինքեան դիմաղուրկ են բայքն՝ որք նշանակեն զներգործութիւնս տարերաց կամ տարրակա-

նաց, ամառնաց, ամսոց. եւն: զոր օրինակ, Հրամանք,
Ճառագայթել. Ձիւնել. Անձրեւել. Մառախլել. Թօթափել.
Ամպրոպել. եւն: Այլք ի գործոյն բայք բարբառ
անդամ փոփոխեսցեն՝ բանաւորի եւ ասեն, ձայն ը
դասաւորման լինին դիմաւոր: Այդ՝ յառաջ դիմա-
ւորք բայք առանձնացեալ՝ են,

Grandina, կռանտինա. Կարկտահար լինի: տեղատարափ:
Lampeggia, լամբէճճիա. Փայլատակէ: երկրորդ:
Nevica, նէվիքա. Ձիւնէ: քաղ. եղանակ:
Tempesta, թէմբէսթա. Մրրկէ: քայլ չքէար:
Tuona, թուօնա. Որոտայ: կէտ կիսաւէր:

Այս բայք անկանին ի ատաղձին ընդրդութը:

Piove, փիօվէ. Անձրեւէ: եղանակ եղանակ: կատա-
րելոյն լինի piovè, փիօվէ՛. piovette, փիօվէթթէ.
piobbe, փիօպպէ. Անձրեւեաց. եղանակ: Ըստ
այսմ և այլ բայք:

Միանակ դիմազուրկ են, որք կարեն եւ վարիլ երեք
դիմաւոր: զոր օրինակ.

Appartiene, աբբառթիէնէ. Պատշաճի: անկէր, տիրաչէր:
Bisogna, պիզօնեա. Պիտոյ: լաղըմ տըր:
Conviene, գօնվիէնէ. Արժան է: կէրէք տըր:
Disdice, տիզտիչէ: Անպատշաճ է: տուխելիք: Յայիգտէյիլ:

Այսպիսի բայք երբեմն առնուն զմասնիկն si, որ. յա-
ռաջոյ, կամ կից զկնի: որպ. si appartiene, սի աբբառ-
թիէնէ. կամ appartiensi, աբբառթիէնսի. si conviene,
սի գօնվիէնէ. կամ conviensi, գօնվիէնսի. si disdice,
սի տիզտիչէ. կամ disdicesi, տիզտիչէսի. եւն:

Կրաւորականք դիմազուրկ են, որք ըստ բնութեն իւր-
եանց դիմաւորք գոլով, կրաւորական մասնկամբն si,
սի, վարին յերրորդ դէմս միայն: զոր օրինակ.

si dice, dicesi, սի տիչէ, տիչէսի. Ասի: ասէնիլէր,
ասէյլէնիր:
si ama, amasi, սի ամա, ամասի. Սիրի: սէվիլիր:
si fa, fassi, սի ֆա, ֆասսի. Առնի: էտիլիր:
si corre, corresi, սի քօռրէ, քօռրէսի. Ընթացեալ լի-
նի: սէկիրտիլիր:

Ըստ այսմ իմա և զայլոց. ուր և ծանիր, զի իւրա-
քանչիւր դիմազուրկ բայք՝ խոնարհին յերրորդ դէմս իւր-
եանց ըստ միոյ 'ի չորից ընդրդութեանց. զոր կարող
լինիս որոշել յանեղութ եղանակէ նց:

Յող.

Յօդուած Թ.

Յաղագս կրաւորականերպ չէզոքականաց :

Նաղուամ բայք յիտալական լեզուին մասնկամբք ինչ փոխին 'ի կրաւորական նշանակութիւն. իբր զի ցուցանեն զներգործութիւն միում կամ անդրադարձիլ 'ի գործօղ անդր. վասն կոչեցան կրաւորականերպ չէզոքական, և կամ փոխադարձ: Այս մասնիկք են էական դերանուանքն թէ իւրաքանչիւր դիմի. որք յարին յիւրաքանչիւր դէմ բային. որպէս յեզակի. mi, մի. ti, թի. si, սի. և յոգնակի. ci, չի. vi, վի. si, սի. վանկ ա-րեք դերանուանաւոր կոչեցան :

Այսպիսի փոխադարձ բայք խոնարհին թէ միոյ 'ի չորից լծորդութեանց, որ և ճանաչի յանորոշ եղանակէ նց. բայց յանցեալ ժամանակն միշտ կազմին էական բային. իբր զի կրաւորականք են: Մի օրինակի զբաւ ինչ լծորդեցուք :

Սահման. ներկ :

եզ. mi Consolo,	ti consoli,	si consola.
մի քօնսօլօ,	թի քօնսօլի,	սի քօնսօլա.
Ես խնդամ.	դու խնդաս.	նիքն խնդայ :
պէն սէվինիրիմ	սէն սէվինիրսին	օլ սէվինիր :
յոգ. ci consoliamo,	vi consolate,	si consolano.
չի քօնսօլիամօ,	վի քօնսօլաթէ,	սի քօնսօլանօ.
մեք խնդամք.	դուք խնդայք.	նոքեանք խնդան
պիզ սէվինիրիզ.	սիզ սէվինիրսիզ.	օնլար սէվինիրլէր :

Անկատ :

mi consolava, եւն. մի քօնսօլավա. խնդայի : սէվինիրիտիմ :

Անցեալ որոշեալ :

եզ. mi sono,	ti sei,	si è consolato.
մի սօնօ,	թի սէի,	սի է՛ քօնսօլաթօ.
խնդացեալ եմ.	խնդացեալ ես.	խնդացեալ է :
սէվինմիշիմ.	սէվինմիշսին.	սէվինմիշտիր :

յոգ.

Անցեալ սահմանեալ ։

Ես sono stato,	sei stato,	è stato, a.
սօ'նօ ստա'թօ,	սէ՛յ ստա՛թօ,	է' ստա՛թօ, ա.
եղեալ եմ.	եղեալ ես.	եղեալ է ։
օրինակ.	օրինակ.	օրինակ ։
Մեք siamo stati,	siete stati,	sono stati, e.
սիա՛մօ ստա՛թի,	սիէ՛թէ ստա՛թի,	սօ՛նօ ստա՛թի, է.
եղեալ եմք.	եղեալ էք.	եղեալ են ։
օրինակ.	օրինակ.	օրինակ ։

Անցեալ անորոշ ։

Ես fui,	fosti,	fu.
ֆու՛ի,	ֆօ՛սթի,	ֆու.
եղէ.	եղեր.	եղեւ ։
օրինակ.	օրինակ.	օրինակ ։
Մեք fummo,	foste,	furono.
ֆու՛մմօ,	ֆօ՛սթէ,	ֆու՛ռօնօ.
եղաք.	եղէք.	եղեն ։
օրինակ.	օրինակ.	օրինակ, օրինակ ։

Գերակատար անկատար ։

Ես era,	eri,	era stato, a.
է՛ռա,	է՛ռի,	է՛ռա ստա՛թօ, ա.
լեալ էի.	լեալ էիր.	լեալ էր ։
[illegible]	[illegible]	[illegible] ։
Մեք eravamo,	eravate,	erano stati, e.
էռավա՛մօ,	էռավա՛թէ,	է՛ռանօ ստա՛թի, է.
լեալ էաք.	լեալ էիք.	լեալ էին ։
[illegible]	[illegible]	[illegible] ։

Գերակատար կատարեալ ։

Ես fui,	fosti,	fu stato, a.
ֆու՛ի,	ֆօ՛սթի,	ֆու ստա՛թօ, ա.
լեալ եղէ.	լեալ եղեր.	լեալ եղեւ ։
օրինակ օրինակ.	օրինակ օրինակ.	օրինակ օրինակ ։
Մեք fummo,	foste,	furono stati, e.
ֆու՛մմօ,	ֆօ՛սթէ,	ֆու՛ռօնօ ստա՛թի, է.
լեալ եղաք.	լեալ եղէք.	լեալ եղեն ։
օրինակ օրինակ.	օրինակ օրինակ.	օրինակ օրինակ ։

Ապառնի անկատար ։

Ես sarò,	sarai,	sarà, fia, fie.
սառօ՛.	սառա՛յի,	սառա՛, ֆիա, ֆիէ.
	մի	եղիցի.

Digitized by Google

եղէց .	եղիցիս .	եղիցի ։
օլուրում .	օլուրսուն .	օլուր ։
Յգ. saremo,	sarete,	saranno, fieno.
սառէմօ,	սառէթէ,	սառաննօ, ֆիէնօ.
եղիցուք .	եղիջիք .	եղիցին ։
օլուրուզ .	օլուրսունուզ .	օլուրլար ։

Ապառնի կատարեալ ։

Եզ. sarò,	sarai,	sarà stato, a.
սառօ,	սառայի,	սառա ստաթօ, ա.
ըլլալուց եմ .	ըլլալուց ես .	ըլլալուց է ։
օլաճաղըմ .	օլաճաքսըն .	օլաճաքտըր ։
Յգ. saremo,	sarete,	saranno stati, e.
սառէմօ,	սառէթէ,	սառաննօ ստաթի, է.
ըլլալուց եմք .	ըլլալուց էք .	ըլլալուց են ։
օլաճաղըզ .	օլաճաքսընըզ .	օլաճաքլար ։

Հրամայական, ներկայ ։

Եզ. sii, sia,	sia.	
սիի, սիա,	սիա.	
ըլեր .	ըլլայ ։	
օլ .	օլսուն ։	
Յգ. siamo,	siate,	siano, sieno.
սիամօ,	սիաթէ,	սիանօ, սիէնօ.
ըլլանք .	ըլլաք .	ըլլան ։
օլալըմ .	օլուն .	օլսունլար ։

Ապառնի ։

Եզ. sarai,	sarà.	
սառայի,	սառա.	
ըլլաս .	ըլլայ ։	
օլասըն .	օլսա ։	
Յգ. saremo,	sarete,	saranno.
սառէմօ,	սառէթէ,	սառաննօ.
ըլլանք .	ըլլաք .	ըլլան ։
օլալըմ .	օլասըզ .	օլալար ։

Ըղձ. ներկ, կատարեալ ։

Dio volesse che, — Երանի թէ,
տիօ վօլէսսէ քէ — քէշքէ .

Եզ. fossi,	fossi,	fosse.
ֆօսսի,	ֆօսսի,	ֆօսսէ.
ըլլայի .	ըլլայիր .	ըլլար ։
օլայտըմ .	օլայտըն .	օլայտը ։

Յգ. P

Յգ·fossimo, foste, fossero, fossoro.
ֆօ՛սսիմօ, ֆօ՛սթէ, ֆօ՛սսէրօ. ֆօ՛սսօրօ.
ըլինէաք. ըլինէիք. ըլինէին։
օլսայտըգ. օլսայտընըզ. օլսայլարտը։

Ներկայ անկատար։

Եզ·sarei, saresti, sarebbe.
սարէ՛ի, սարէ՛սթի, սարէ՛պպէ.
ըլինել էր ինձ. ըլինել էր քեզ. ըլինել էր նմա։
օլուրտում. օլուրտուն. օլուրտու։

Առաջին դէմն լինի եւ՝ fora, ֆօ՛ռա. և յետագիննն, saria, սարի՛ա, fora, ֆօ՛ռա։

Յգ·saremmo, sareste, sarebbero.
սարէ՛մմօ. սարէ՛սթէ. սարէ՛պպէրօ.
ըլինել էր մեզ. ըլինել էր ձեզ. ըլինել էր նոցա։
օլուրտուգ. օլուրտունըզ. օլուրլարտը։

Երրորդն դէմն՝ լինի եւ sarebbono, սարէ՛պպօնօ. sariano, սարի՛անօ. forano, ֆօ՛ռանօ։

Անցեալ ոտորեալ։

Եզ·sia, sii, sia stato, a.
սի՛ա, սի՛ի, սի՛ա սթա՛թօ, ա.
եղեալ իցեմ. եղեալ իցես. եղեալ իցէ։
օլմըշ օլայըմ. օլմըշ օլայսըն. օլմըշ օլա։

Յգ·siamo, siate, sieno stati, e.
սիա՛մօ. սիա՛թէ. սի՛էնօ սթա՛թի, է.
եղեալ իցեմք. եղեալ իցէք. եղեալ իցեն։
օլմըշ օլայըգ. օլմըշ օլասըզ. օլմըշ օլալար։

Անցեալ անորոշ։

Եզ·sarei, saresti, sarebbe stato, a.
սարէ՛ի, սարէ՛սթի, սարէ՛պպէ սթա՛թօ, ա.
եղեալ էի. եղեալ էիր. եղեալ էր։
օլմըշ օլայտըմ. օլմըշ օլայտըն. օլմըշ օլայտը։

Յգ·saremmo, sareste, sarebbero stati, e.
սարէ՛մմօ, սարէ՛սթէ, սարէ՛պպէրօ սթա՛թի, է.
եղեալ էաք. եղեալ էիք. եղեալ էին։
օլմըշ օլայտըգ. օլմըշ օլայտընըզ. օլմըշ օլուրլարտը։

Գերակատար։

Եզ·fossi, fossi, fosse stato, a,
ֆօ՛սսի, ֆօ՛սսի, ֆօ՛սսէ սթա՛թօ, ա.
լեալ էր ինձ. լեալ էր քեզ. լեալ էր նմա։
օլմըշ օլուրտում. օլմըշ օլուրտուն. օլմըշ օլուրտու։

Յգ·

Digitized by Google

Յ.Ք. fossimo ,	foste ,	fossero stati , e.
Քննոյիմ ,	Քննիք ,	Քննոյեալ սխալմնի
չեալ էր մեր .	լեալ էր ձեր .	լեալ էր նց ։
օլմիշ օլտուք .	օլմիշ օլտուղուզ .	օլմիշ օլտուլար .
տուք .	իզ .	իտւ ։

Աղաչանքի ։

Եզ. sia ,	sii ,	sia .
ամմ ,	ամիս ,	ամմ ,
Իցեմ ,	Իցես ,	Իցէ ,
օլայիմ .	օլասին .	օլա ։
Յ.Ք. siamo ,	siate ,	sieno .
ամմմ ,	ամմիք ,	ամեն .
Իցեմք .	Իցէք .	Իցեն ։
օլայըղ .	օլասընըզ .	օլալար ։

Ստորադասական . Ներկայ ։

Benchè io sia , եԹէ . ոռ սորանմն ընձակմանին ։

ԹԷՒ Իցեմ . եԹ ։ Իսկեմ , Իսկէն , Իսկէ ։ Իսկէք , Իսկէնիզ , Իսկէլեր ։

Անցեալ անկատար ։

Benchè io fossi . ոռ ներկայ կատարեալ ընձակմանին ։

ԹԷՒ լինէի . եԹ ։ Իսկէիտիմ , Իսկէիտին , Իսկէիտի ։ Իսկէ-տիք , Իսկէիտինիզ , Իսկէլերիտի ։

Անցեալ կատարեալ ։

Benchè io sia stato . եԹ . ոռ անցեալ որոշեալն ընձա-կանին ։

ԹԷՒ եղեալ Իցեմ . եԹ ։ օլմուշիմ , օլմուշին , օլմուշ-տուր ։ օլմուշուզ , օլմուշսընըզ , օլմուշլարտուր ։

Գերակատար ։

Benchè io fossi stato , եԹ . ոռ գերակատարն ընձակմանին ։

ԹԷՒ լեալ էր իմ . եԹ . օլմիշ օլսայիմ , եԹ ։

Աղաչանքի ։

Quando io sarò stato . եԹ , ոռ կատարեալ աղաչանքի ամանակմանին ։

յորժամ եւ լինելոյ Իցեմ , եԹ ։ օլտուղումտա . եԹ ։

Աներեւոյթի ։

Ներկ. Essere , Էութն ։ եւ , գոլ , լինել ։ օլմաք ։

Անց. essere stato , կամ à Էութն սխալմն . լեալ գոլ ։ օլմիշ օլմաք ։

Աղա. esser per essere , avere a essere . Էութն ինե Էութեան ամէն ու Էութեան . լինելոյ ։ կամ կայ

 գոլ

գոլ ։ օրինակ, կամ գոլով օլմաք ։
Ընդունելութիւն stato, ստաթօ. եղեալ օլմիշ ։
Գտանին եւս յայլ առաջնումն դիմ senno, սէննօ, փոխ
siamo; սիամօ, եմք, այլ այս ձեւս ռամկական է գրի. Այլեւ-
ւս ասեն enno, էննօ, փոխ sono, սօնօ. են. բայց
այժմ 'ի գործ ոչ են ածեալ միայն լուր ։
'Ի խօսս ստորագրական առն ero, էռօ, փոխ era, էռա.
էի։ բայց 'ի գիրս կամ յատենախօսութիւն զգուշանալի է ։
Այսպէս eramo, էռամօ. փոխ eravamo, էռավամօ. էաք
և eri, էռի. փոխ eravate, էռավաթէ. էիք. 'ի գործ
ածի միայն յընտանի խօսս և 'ի դրութ.
Fussi, fusse, ֆուսսի, ֆուսսէ. 'ի գործածի երբեմն
փոխանակ fossi, fosse, ֆօսսի, ֆօսսէ. լինէի, լինէր ։
Ասասնիկ վճարեալ զխոնարհումն էական բայիս, եկ-
եսցուք զկրաւորականն բայից ։

Խոնարհումն կրաւորական բայի ։

Սահմանական եղանակ. ներկայ ։

եզ. Sono,	sei,	è Amato.
սօնօ,	սէի,	է ամաթօ.
Սիրիմ.	սիրիս.	սիրի ։
սէվիլիրիմ.	սէվիլիրսին.	սէվիլիր ։
յգ. siamo,	siete,	sono amati.
սիամօ,	սիէթէ,	սօնօ ամաթի.
սիրիմք.	սիրիք.	սիրին ։
սէվիլիրիզ.	սէվիլիրսիզ.	սէվիլիրլէր ։

Անցեալ անկատար ։

եզ. era,	eri,	era amato.
էռա,	էռի,	էռա ամաթօ.
սիրէի.	սիրէիր.	սիրիւր ։
սէվիլիրտիմ.	սէվիլիրտին.	սէվիլիրտի ։
յգ. eravamo,	eravate,	erano amati.
էռավամօ.	էռավաթէ.	էռանօ ամաթի.
սիրէաք.	սիրէիք.	սիրէին ։
սէվիլիրտիք.	սէվիլիրտինիզ.	սէվիլիրլէրտի ։

Անցեալ որոշեալ ։

եզ. sono stato,	sei stato,	è stato amato.
		սօնօ

սօնօ ստատօ ,	սիէյ ստատօ ,	է ստատօ ամատօ .
սիրեալ եղէ .	սիրեալ եղեր .	սիրեալ եղև :
սէվիլմիշ օլտում	սէվիլմիշ օլտուն .	սէվիլմիշ օլտու
յգ. siamo stati ,	siete stati ,	sono stati amati
սիամօ ստատի ,	սիէթէ ստատի ,	սօնօ ստատի ամատի
սիրեալ եղաք .	սիրեալ եղէք .	սիրեալ եղեն :
սէվիլմիշ օլ- տուգ .	սէվիլմիշ օլտու- նուզ .	սէվիլմիշ օլտու- լէր :

Անցեալ անորոշ :

եզ. fui ,	fosti ,	fu amato .
ֆուի ,	ֆօսթի ,	ֆու ամատօ .
սիրեցայ .	սիրեցար .	սիրեցաւ :
սէվիլտիմ .	սէվիլտին .	սէվիլտի :
յգ. fummo ,	foste ,	furono amati .
ֆումմօ ,	ֆօսթէ ,	ֆուրօնօ ամատի .
սիրեցաք .	սիրեցայք .	սիրեցան :
սէվիլտիգ .	սէվիլտինիզ .	սէվիլտիլէր :

Գերակատար անկատար .

եզ. era ,	eri ,	era stato amato.
էրա ,	էրի ,	էրա ստատօ ամատօ
սիրեցեալ էի .	սիրեցեալ էիր .	սիրեցեալ էր :
սէվիլմիշիտիմ .	սէվիլմիշիտին .	սէվիլմիշիտի :
յգ. eravamo ,	eravate ,	erano stati amati
էրավամօ ,	էրավաթէ ,	էրանօ ստատի ամատի
սիրեցեալ էաք .	սիրեցեալ էիք .	սիրեցեալ էին :
սէվիլմիշիտիգ .	սէվիլմիշիտինիզ .	սէվիլմիշլէրիտի

Գերակատար կատարեալ :

եզ. fui ,	fosti ,	fu stato amato .
ֆուի ,	ֆօսթի ,	ֆու ստատօ ամատօ
սիրեցեալ եղէ .	սիրեցեալ եղեր .	սիրեցեալ եղև :
սէվիլմիշ օլտում	սէվիլմիշ օլտուն .	սէվիլմիշ օլտու :
յգ. fummo ,	foste ,	furono stati amati
ֆումմօ ,	ֆօսթէ ,	ֆուրօնօ ստատի ամատի
սիրեցեալ եղաք .	սիրեցեալ եղէք .	սիրեցեալ եղեն :
սէվիլմիշ օլ- տուգ .	սէվիլմիշ օլտու- նուզ .	սէվիլմիշ օլտու- լէր :

Ապառնի անկատար :

եզ. sarò ,	sarai ,	sarà amato .
սառօ ,	սառայի ,	սառա ամատօ .
սիրեցայց .	սիրեսցիս .	սիրեսցի :

սէվիլէճէյիմ · սէվիլէճէքսին · սէվիլէճէքտիր ։

Յ.Ք. saremo, sareste, saranno amati.

սարէ՛մօ · սարէ՛սթէ · սարա՛ննօ ամա՛թի ·

սիրեսցուք · սիրեսջիք · սիրեսցին ։

սէվիլէճէյիզ · սէվիլէճէքսինիզ · սէվիլէճէքլէր ։

Սոյն օրինակ և ապառնոյ կատարելոյն լինի, sarò stato amato, ևն · սարօ՛ սթա՛թօ ամա՛թօ · սիրեցայց · ևն ։

Հրամայական, Ներկայ ։

Եզ. sii, sia amato.

սի՛ի, սի՛ա ամա՛թօ ·

սիրեա՛լ լեր · սիրեսցի ։

սէվի՛լ · սէվիլսի՛ն ։

Յ.Ք. siamo, siate, siano amati.

սիա՛մօ, սիա՛թէ, սիա՛նօ ամա՛թի ·

սիրեա՛լ լիցուք · սիրեցարո՛ւք · սիրեսցին ։

սէվիլէլի՛մ · սէվի՛լինիզ · սէվիլսինլէր ։

Սոյն օրինակ և ապառնի հրամայականին, sarai amato, ևն · սարա՛յի ամա՛թօ · սիրեա՛լ լիջիր, ևն ։

Ըղձ. Ներկ. կատարեալ ։

Dio volesse che io fossi amato, ևն.

տի՛օ վօլէ՛սսէ քէ իօ ֆօ՛սսի ամա՛թօ, ևն ։

Երանի թէ սիրեալ լինէի ։ քէշքէ սէվիլէյիտիմ ։

Ներկ. անկատար ։

Dio volesse che io sarei amato, ևն.

տի՛օ վօլէ՛սսէ քէ իօ սարէ՛յի ամա՛թօ · ևն ։

Երանի թէ սիրեալ լինէի ։ քէշքէ սէվիլէյիրտիմ ։

Անցեալ կատարեալ ։

Dio volesse che io sia stato amato, ևն ։

տի՛օ վօլէ՛սսէ քէ իօ սի՛ա սթա՛թօ ամա՛թօ · ևն ։

Երանի թէ սիրեալ լեալ իցեմ ։ քէշքէ սէվիլմիշ օլայըմ ։

Անցեալ անորիշ ։

Dio volesse che io sarei stato amato. ևն.

տի՛օ վօլէ՛սսէ քէ իօ սարէ՛յի սթա՛թօ ամա՛թօ · ևն ։

Երանի թէ սիրեալ լեալ էի ։ քէշքէ սէվիլէյիտիմ ։

Գերակատար ։

Dio volesse che io fossi stato amato. ևն.

տի՛օ վօլէ՛սսէ քէ իօ ֆօ՛սսի սթա՛թօ ամա՛թօ · ևն ·

Երանի թէ սիրեալ լեալ էր իմ ։ քէշքէ սէվիլմիշ օլայտըմ ։

Ապառնի :

Dio volesse che io sia amato . Եւ .
փէ՛օ վօլէ՛սսէ քէ իօ սի՛ա ամա՛թօ . Եւ.
երանի՛թէ սիրեցիմ : քէշքէ սէվիլէյիմ :
Այնինչ լինի և ներկայն ստորադասականին : իսկ անցեալ անկատարն իբրև զներկայ կատարեալն ըղձականին : Անցեալ կատարեալն իբրև զանցեալ որոշեալն . և գերակատարն՝ իբրև զգերակատարն ըղձականին :

Աներևոյթ :

Ներկ. essere amato . էսսէրէ ամա՛թօ . Սիրիլ : սէվիլմէք :
Անց. essere stato amato . էսսէրէ սթա՛թօ ամա՛թօ . սի-րեցեալ գոլ : սէվիլմիշ օլմագ :
Ապառ. avere ad essere amato . ավէ՛րէ ատ էսսէրէ ամա՛թօ . սիրելի գոլ : սիվիլէճէք օլմագ :
Դերբ: essendo amato. էսսէ՛նտօ ամա՛թօ. սիրեցեալ լինե-լով : սէվիլմիշ օլուփ :

Յօդուած . Ը :

Յաղագս դիմազուրկ բայից :

Դիմազուրկ բայ յատկապէս խօսելով՝ միայն աներևոյթ եղանակն է . զի նա միայն զուրկ է յամ դիմաց : բայց քերթողք իմանան սովորաբար զայն բայսն, որոց պակասին առաջին և երկրորդ դէմքն, և վարին միայն յերրորդ դէմն : Այսպիսի բայք եռակի են, ի յատուկ միջակ, և կրաւորականք :

Յատուկ և ըստ ինքեան դիմազուրկ են, որք 'ի բնու-թէ իւրեանց պահանջեն վարիլ յերրորդ դէմն միայն . այսպիսի են բայք՝ որք ըստ յատուկ նշանակութեն իւր-եանց ոչ պատշաճին բանաւոր արարածի կամ կրողի . (իբրզի 'ի բանաւորս միայն լինի զանազանութիւն դիմաց խօսողին՝ և առ որ լինի խօսիլ . որք են ա-ռաջին և երկրորդ դէմն .) ուստի և լինին միայն նիւթ՝ զորմէ լինի խօսիլ , որ է երրորդ դէմն : Այսպ ըստ ինքեան դիմազուրկ են բայքն՝ որք նշա-նակեն զներգործութիւն տարերաց կամ տարրակա-

նաց, անասնոց, տնկոց. ևն: զոր օրինակ, Հրամայել, Ճառագայթել, Աճպել, Անձրևել, Մռնչել, Թռչել. Ատոքանալ, ևն: Այլք զի այսպիսի բայք բազում անգամ փոխաբերմամբ՝ բանաւորի ևս առին, վասն զի պատահմամբ լինին դիմաւոր: Արդ՝ յատուկ դիմա-զուրկ բայք առ իտալացիս՝ են,

Grandina, կռանտինա. Կարկտաւ իջանէ: տօլու եաղար:
Lampeggia, լամփէճճիա. Փայլատակէ: եըլտըրըր:
Nevica, նէվիքա, Ձիւնէ: քար եաղար:
Tempesta, թէմփէսթա. Մրրկէ: քայ չըքար:
Tuona, թուօնա. Որոտայ: կէօյ կիւռլէր:

Այս բայք անկանին ՚ի առաջին լծորդութիւն:

Piove, փիօվէ. Անձրևէ: եաղմուր եաղար: կատա-րեալն լինի piovè, փիօվէ՝. piovette, փիօվէթթէ. piobbe, փիօպպէ. Անձրևեաց. եաղտը: Ըստ այսմ և այլ բայք:

Միջակ դիմազուրկ են, որք կարեն և վարիլ երրե-դիմաւոր: զոր օրինակ.

Appartiene, աբբարթիէնէ. Պատշաճի: տէկէր, տիւշէր:
Bisogna, պիզօնեա. Պիտի: լազըմ տըր:
Conviene, քօնվիէնէ. Արժան է: կէրէք տիր:
Disdice, տիզտիչէ: Անպատշաճ է: տիւշմէզ, յագիշմէյիր:

Այսպիսի բայք երբեմն ունին զմասնիկն si, սի. յա-ռաջոյ, կամ կից զկնի: որպ. si appartiene, սի աբբար-թիէնէ. կամ appartiensi, աբբարթիէնսի. si conviene, սի քօնվիէնէ. կամ conviensi, քօնվիէնսի. si disdice, սի տիզտիչէ. կամ disdicesi, տիզտիչէսի. ևն:

Կրաւորականք դիմազուրկ են, որք ըստ բնութեան իւր-եանց դիմաւորք գոլով, կրաւորական մասնկամբն si, սի, վարին յերրորդ դէմս միայն: զոր օրինակ.

si dice, dicesi, սի տիչէ, տիչէսի. Ասի: տէնիլիր, սէօյլէնիր:
si ama, amasi, սի ամա, ամասի. Սիրի: սէվիլիր:
si fa, fassi, սի ֆա, ֆասսի. Առնի: էտիլիր:
si corre, corresi, սի քօռռէ, քօռռէսի. Ընթացեալ լի-նի: սէկիրտիլիր:

Ըստ այսմ իմա և զայլոց. ուր և ծանիր, զի իւրա-քանչիւր դիմազուրկ բայք՝ խոնարհին յերրորդ դէմս իւր-եանց ըստ միոյ ՚ի չորից լծորդութեանց. զոր կարող լինիս որոշել յաներևոյթ եղանակէ նց:

Յօդ.

Յօդուած Թ ։

Յաղագս կրաւորականերով չեզոքականաց ։

Բազում բայք յիտալական լեզուի մասնկամբք ինչ փոխին 'ի կրաւորական նշանակութիւն . իսկ զի ցուցանեն զներգործութիւն միայն կամ անդրադարձիլ 'ի գործող անձն . վասն կոչեցան կրաւորականք չեզոքական , և կամ փոխադարձ ։ Այս մասնիկք են էական դերանուանքն ըստ իւրաքանչիւր դիմի . որք յարին յիւրաքանչիւր դէմ բային . որպէս յեզակի . mi , մի . ti , թի . si , սի . և յոգնակի . ci , չի . vi , վի . si , սի . վնկաւրեք դերանուանաւոր կոչեցան ։

Այսպիսի փոփոխադարձ բայք խոնարհին ըստ միոյ 'ի չորից լծորդութեանց , որ և ճանաչի յաներևոյթ եղանակէ նց . բայց յանցեալ ժամանակն միշտ կազմին էական բայիւ . իբր զի կրաւորականք են ։ վս օրինակի զայս ինչ լծորդեսցուք ։

Սահման . ներկ ։

եզ. mi Consolo ,	ti consoli ,	si consola .
մի քօնսօ՛լօ ,	թի քօնսօ՛լի ,	սի քօնսօ՛լա .
Ես խնդամ .	դու խնդաս .	ինքն խնդայ ։
պէն սէվինիրիմ	սէն սէվինիրսին	օլ սէվինիր ։
յոգ. ci consoliamo ,	vi consolate ,	si consolano .
չի քօնսօլիա՛մօ ,	վի քօնսօլա՛թէ ,	սի քօնսօ՛լանօ .
մեք խնդամք .	դուք խնդայք .	ինքեանք խնդան
պիզ սէվինիրիզ .	սիզ սէվինիրսիզ .	օնլար սէվինիրլէր ։

Անկատար ։

mi consolava , ևն . մի քօնսօլա՛վա . խնդայի ։ սէվինիրտիմ ։

Անցեալ որոշեալ ։

եզ. mi sono ,	ti sei ,	si è consolato .
մի սօ՛նօ ,	թի սէ՛ի ,	սի է՛ քօնսօլա՛թօ .
խնդացեալ եմ .	խնդացեալ ես .	խնդացեալ է ։
սէվինմիշիմ .	սէվինմիշսին .	սէվինմիշտիր ։

յոգ.

Յք. ci siamo,
չի սիամօ,
մխիթարեցեալ եմք.
սէվինմիշըզ.

vi siete,
վի սիէթէ,
մխիթարեցեալ էք.
սէվինմիշսըզ.

si sono consolati
սի սօնօ քօնսօլաթի
մխիթարեցեալ են :
սէվինմիշլէր :

Անցեալ անորոշ :

Եզ. mi consolai,
մի քօնսօլայի,
մխիթարեցի.
սէվինտիմ.

ti consolasti,
թի քօնսօլասթի ;
մխիթարեցեր.
սէվինտին.

si consolò.
սի քօնսօլօ.
մխիթարեաց :
սէվինտի :

Յք. ci cosolammo,
չի քօնսօլամմօ,
մխիթարեցաք.
սէվինտիք.

vi consolaste,
վի քօնսօլասթէ.
մխիթարեցիք.
սէվինտինիզ.

si consolarono.
սի քօնսօլարօնօ.
մխիթարեցին :
սէվինտիլէր :

Գերակատար :

mi era consolato, ևն. մի էրա քօնսօլաթօ. մխիթարեցեալ էի :
սէվինմիշիտիմ :

Ապառնի :

mi consolerò. ևն. մի քօնսօլէրօ. մխիթարեցայց : սէվի-
նէճէկիմ :

Հրամայական :

Եզ. consolati tu,
քօնսօլաթի թու,
մխիթարեաց.
սէվին.

si consoli, կամ consolisi.
սի քօնսօլի, քօնսօլիսի.
մխիթարեսցէ :
սէվինսին :

Յք. consoliamoci,
քօնսօլիամօչի,
մխիթարեսցուք.
սէվինէլիմ.

consolatevi,
քօնսօլաթէվի,
մխիթարաջիք.
սէվինինիզ.

si consolino.
սի քօնսօլինօ.
մխիթարեսցեն :
սէվինսինլէր :

Ստորադասական :

Ներկ. mi consoli, ևն. մի քօնսօլի. մխիթարեցայց, սէվին-
սէմ, ևն :

Անկատ. mi consolassi,
մի քօնսօլասսի,
մխիթարէի.
սէվինէյիտիմ.

mi consolerei. ևն.
մի քօնսօլէրէյի.
մխիթարել էր ինձ :
սէվինիրտիմ :

Ըստ այսմ և այլ ժամանակքն :

Աներևոյթ :

Եզ. consolarmi,
քօնսօլարմի,
մխիթարել ինձ.

consolarti,
քօնսօլարթի,
մխիթարել քեզ.

consolarsi.
քօնսօլարսի.
մխիթարել նմա :

սէ-

սէվինմէք պանա   սէվինմէք սանա   սէվինմէք օնա ։

Յոգ. consolarci,   consolarvi,   consolarsi ։
քօնսօլա՛րչի,   քօնսօլա՛րվի,   քօնսօլա՛րսի ։
խնդալ մեզ ։   խնդալ ձեզ ։   խնդալ նոցա ։
սէվինմէք պիզէ   սէվինմէք սիզէ ։   սէվինմէք օնլարա

Մասնիկս և գերունդիւն, consolandomi, և ն. քօնսօլա՛նտօմի ։
խնդալով իմ, սէվինճիմիլէ ։ պէնի սէվինտիրիւփ ։

Ըստ այսմ օրինակի խմասջիր զխոնարհութիւն այնց բայից՝ զորս գնես 'ի դասակարգութեան բայից տեսանես եղերել 'ի si, ․ի ։

Յօդուած ․ Ժ ։

Կանոնք ինչ յղեա խնդրոց բայից ։

Յայսմ վայրի կամեցեալ առանձինն կանոնս ինչ յղեա խնդրոց բայից, առաջին և ընդհանուր կանոն զայս դնեմք, համառօտիւ ամփոփել զերրորդ, զսկզբնաւոր գիտելիսն միայն ծանուցանելով, զի ոչ միայն առաջիկայ գործոյս համառօտամանք զգոյն պահանջէ, այլ և 'ի փոքրկոյ անձանց և այլոց տեսանեմք՝ զի համբակք յաճախութեն կանոնաց փխել ուսանելոյ՝ շփոթին, տաղտկանան, և զերծանին ։ իսկ համառօտ կանոնադրութեամբ իբրև թեթևաբեռն ճրագաւ առաջնորդեալ մտանեն 'ի զննութիւն երկայն բանից ։ և իւրեանց աչօք գտանեն զայլ ևս գիտելիս, որով առաւել ևս հմտանան ։ Արդ՝ Ա այլև այլ տեսակաց բայից դիցուք զկանոնսն ։

Ներգործական բայք ։

Կանոն Ա ։

Ներգործական բայից՝ ոմանք զհայցական խնդիր իւրեանց առնուն տեսակական նախդրաւն՝ di, տի ։ որպէս

La salute difendono di coloro, che *di viver desiderano*.	Պաշտպանեն զառողջութիւն այնոցիկ՝ որք զկեալն ցանկան ։

Վա

Լա ստըմա-թէ փիքքէնիսօձօ դի փօքօ, է դի նիէնթէ փէրտէ- փէրաննօ ·

Սաքըլարլար ադըլըղընդէն օնչ լարըն քի եաշամաք իստէր լէր ։

Io *bo di* belli giojelli, e *di* cari.

Իօ հօ դի պէլլի ճիօյէլլի, է դի քարի ·

Պէնիմ էս ահսէն գէօզէլ- ճիվէս և ձէծադիրս ։

Վարտըր պէնիմ կիւզէլ վէ պահալը ճէվահիրլէր ։

Կանոն Ե ։

Ոմանք բաց 'ի հայցականն խնդրոյն՝ առնուն զսեռա- կան խնդիր, որ 'ի մէջ յայլ հոլով բացատրի, և կի՛ նախադրութիւն ։ ով·

di quelli la cassetta *empierono*.

դի քուէլլի լա քասսէթթա էմ- փիէրօնօ ·

Ցայնցանէ զարկղիկն լցին

Օնլարտան սանտըքըճը- ղաղը տօլտուրտուլէր ։

Io faccia quello, *di* che tu m' hai *pregato*.

Իօ ֆա՛ճճա քուէլլօ, դի քէ թու մ՝ հայ փրէկա՛թօ ·

Ես առնիցեմ զայն , զոր որոյ դու զիս աղաչեցեր ։

Պէնի եթմէմ օլ շէյի՝ քի սէնտան էօթիւրիւ պանա եալվարմըշըտըն ։

Nè *di* ciò lei *incolpo*.

Նէ՝ դի ճիօ՝ լէյ ինքօ՛լփօ ·

Ոչ այսր զնա չարադատեմ ։

Պունտան էօթիւրիւ օնու այըպլամամ ։

Non volle gravare *di* tal servigio.

Նօն վօ՛լլէ կռավա՛րէ դի թալ սէռվի՛ճիօ ·

Ոչ կամեցաւ աշխատեցու- ցանել այնու ծառայութ ։

Իսթէմէտի զահմէթ վէր- մէդէ օլ խըզմէթիլէ ։

Կանոն Զ ·

Ոմանք բաց 'ի միոյ հայցական խնդրոյ դ̄ունին միւս ևս հայցական, որ յայտ առնէ զորպիսութի ենթակային զոր 'ի մէջ ուղղական հոլովով դնեմք ։ զո՛ր օրինակ ·

Il levò dal sagro fonte, e *nominollo Giovanni*.

Ընկալաւ զնա 'ի ս̄բ աւա- զանէն , և անուանեաց զնա յովհաննէս ։

Իլ լէվօ՝ դալ սա՛կռօ ֆօնթէ, է նօմինօ՛լլօ Ճիօվա՛ննի ·

Ալըքօյտը օնու չիւսթ- կէահտան , վէ ատ քօյտու օհաննէս ։

Toccandolo *il trovò fred-*

Շօշափելով զնա , եգիտ

do

ձօ . — զնա ցրտացել :

Թօթթա՛նփօլօ ին Թռօ՛լօ Փռէ՛տ — Տօքանըրս օնա , ումուք

փօ . — պուլարու ընու :

Կանոն Գ :

Ոմանք առանուն եւ զմիա եւ հայցականն՝ նախադրութեամբ a, ա. nel, նէլ. in, ին. եւ : զոր օրինակ.

Amore *mi costringe a* così fare.

ամօ՛ռէ մի քօսԹռի՛նճէ ա քօ_սի՛ ֆա՛ռէ .

Սէրն զիս ստիպէ առ 'ի այսպիսի առնել :

Մ'ուհապպէթ պանա զօռ վէրիր պէօյլէ իթմէյէ :

Gittò la sua lancia *nel* fieno.

ճիԹԹօ՛ լա սո՛ւա լա՛նչիա նէլ ֆիէ՛նօ .

Ընկէց զնիզակն իւր 'ի մէջ խոտայն :

Մըզրաղընը աթար օթ_լուղա :

Convertire *in* rabbia la sua grande ira.

քօնվէրԹի՛ռէ ին ռա՛պպիա լա սո՛ւա կռա՛նտէ ի՛ռա .

Փոխել 'ի կատաղութի զիւր զմեծ բարկութիւն :

Եօխուզ ըրղա չէվիրմէք կէնտի պէօյլիւք տարկընլըղընը

Կանոն Ե :

Ոմանք բայց 'ի հայցական խնդրոյ առնուն եւ զբացառականն, որպէս են առնէ զգին, զգործի, զեղանակեն. եւ այս կամ առանց նախդրոյ, կամ նախադրութեամբ՝ per, փէռ. con, քօն. in, ին. a, ա. di, տի :

Առանց նախադրութե վարին ստորեւ հետեւեալ բայքս :

Io ho stimato, pagato, venduto un cavallo *venti scudi*.

Իօ հօ սԹիմա՛Թօ , փակա՛Թօ , վէնտու՛Թօ ուն քավա՛լլօ վէ՛նԹի սքու՛տի .

Ես արժեցուցի, վճարեցի վաճառեցի զմի ձի քսան սկուտից :

Պէն Թահմին էԹԹիմ , էօտէտիմ , սաԹԹըմ պիր աԹը եիկիրմի սկուԹայ :

Gli uomini la vanno cercando *per* vie distorte.

լի ուօ՛մինի լա վա՛ննօ չէռքա՛նտօ փէռ վի՛է տիսԹօ՛ռԹէ .

Մարդիկ երթան խնդրելով զայն Թիւր ճանապարհօք :

Ադէմլէր օնու արայըւփ կիտէյօրլէր էյրի եօլլարիլէ :

Conferire *con* loro tutto ciò, che gli era intervenuto.

քօնֆէռի՛ռէ քօն լօ՛ռօ Թու՛ԹԹօ

Զրուցել ը̄ նոցա զայն ամենայն , որ նմա պատահեալ էր :

Սէօյլէշմէք օնլարիլէ հէր_

Թօ

Իօ ւիտօ՛ տէ նէ՛ Ւօտա իմա՛նէա | Նէ քի պաշալա կէլմիշլէրտիր։
կէնտա՛ռօ.

Le divine cose à danari vendevano. | Զաստուածային իրս դրամով վաճառէին։
լէ տիւի՛նէ քօ՛զէ ա տանա՛րի վէնտէվա՛նօ. | Րուհանի շէյլէրի աքչէ-լէն սաթարլարտի։

Չեզոքական բայք։

Կանոն Ա.

Չեզոքական բայից ոմանք առնուն զխնդիր ուղղական, որպէս օրինակ։

Tutti nascemmo, e nasciamo iguali. | Ամենեքին ծնաք, և ծնանիցիմք հաւասարք։
Թու՛թթի նաշշէ՛մմօ, է նաշշա՛մօ իկուա՛լի. | Հէփիմիզ պէրապէր տօղտուք, վէ տօղաճաղըզ։

I quali mercatanti parevano. | Որք վաճառականք երեւէին։
Ի գուա՛լի մէռքաթա՛նթի պարէ՛վանօ. | Քի օնլար պազիրկեան կէօրինիւրլէրտի։

Յայս հայի և էական բայն։

Io sono uomo, e non sono ancor vecchio. | Էս այր եմ, և ոչ եմ տակաւին ծեր։
Իօ սօ՛նօ ուօ՛մօ, է նօ՛ն սօ՛նօ անքօ՛ռ վէ՛քքիօ. | Պէն էր իմ, մէ տահա-ճանմամ իխթիյարիմ։

Կանոն Բ.

Ոմանք ունին զխնդրական հոլով, կամ զանորոշ բայ սեռականին մասնիկաւ, կամ առանց այնր և այլն։ որպէս

Quegli abbisogna di poco, che poco desidera. | Նա կարօտի սակաւուն, որ սակաւու ցանկայ։
Գուէ՛լլի աբբիզօ՛նեա տի պօ՛քօ, քէ պօ՛քօ տէզի՛տէրա. | Աղ չէյլէ էհտիաճը օլըր ազ չէյ արզուլէր։

Ardirono di dire. | Իշխեցին ասել։
Արտի՛ռօնօ տի տի՛րէ. | Ճէսարէթ էթտիլէր տէմէյէ։

Credendomi aver costui convertito. | Կարծելով իմ զնա դարձուցել։
Քրէտէ՛նտօմի ավէ՛ռ քօստու՛ի քօնվէրթի՛թօ. | Զաննէ էտէրէք քի՞ տէօնտօ։

փօնձէ՛ռլթի՛լէ .

Mancar di parola, di speranza, d' animo, ևն :
մանքա՛ռ տի բարօ՛լա, տի սբէ- ռա՛նձա, տ' ա՛նիմօ .

Պակասիլ 'ի բանից, 'ի յուսոյ, 'ի զօրութենէ :
Եքսիքլիքէ սէօզտէն, ու- միտտէն, քուվվէթտէն :

Che orazione usate *di* dire?
քէ օռաձիօ՛նէ ուզա՛թէ տի տի՛ռէ

Զո՞ր աղօթս սովոր էք ա- սել :
Նէ՛ տուա օգումէգ ատէթինիզ վար- տըր :

Passò della presente vita.
բասսօ՛ տէ՛լլա բռէզէ՛նթէ վի՛թա

Փոխեցաւ 'ի կենցաղս աստի:
Կէչտի պու աշխաթտէն :

Morir di sdegno, di fame, di sete, di sonno : ևն.
մօռի՛ռ տի զտէ՛նյօ, տի ֆա՛մէ, տի սէ՛թէ, տի սօ՛ննօ .

Մեռանիլ 'ի պաշարազրութենէ, 'ի քաղցոյ, 'ի ծարաւոյ, 'ի քնոյ :
Եօլմէք եօֆքէտէն, աճ- լըքտան, սուսուզլուքտան, ույքուտան :

Կանոն Ճ :

Ոմանք առնուն զտրական հոլով : զո՛ր օրինակ .

Allora possiamo credere di *piacere a* Dio, quando dispiacciamo *a* coloro, che dispiacciono *a* lui .
ալլօ՛ռա բօսսիա՛մօ գռէ՛տէռէ տի բիաչէ՛ռէ ա Տի՛օ, գուա՛նտօ տիսբիաչչա՛մօ ա քօլօ՛ռօ, քէ տիսբիա՛չչօնօ ա լու՛ի .

Յայնժամ կարեմք հաւա- տալ հաճոյ լինել Աստուծոյ, յորժամ անհաճոյ լինիմք նոցա որք անհաճոյ են նմա : Տճ, ոտյ :
Օլ զէմանտա պիլիրիզ ալլահա մագպուլ օլտուղումուզը, հաչան նամագպուլ օլուրսաք նամագպուլ օլանլարա :

A' suoi nuovi disiri *pensava* .
ա' սուօ՛ի նուօ՛վի տիզի՛ռի բէնսա՛վա .

Իւրոց նորոց ցանկութեանց- ն աճէր :
Կէնտի եէնի հէվէսլէրինէ տիւշիւնիւրտի :

Supplirò *al* difetto .
սուբբլիռօ՛ ալ տիֆէ՛թթօ .

Լցից զթերութիւն :
Եքսիքլիկի թամամլայըմ :

Կանոն Ճա :

Ոմանք առնուն զհայցականն հոլով երբեմն զբացառական բայից, և կամ զայլ ինչ նմանն : որպէս.

Questa vita, *che* noi *viviamo*, di fatiche innu-
Այս կեանքս՝ յորում կեցեալ անհամար աշխատութեամբ

me-

merabili è piena. | լի է :
գուանտօ վիլլա քէ նօյի վիլ- լիանօ, փի փամիլիէ իննումէ- րապիլի է՝ բիէնա. | Պու էօմիւր քի կեչինիյօ- րուզ, հեսապսըզ զահմեթ- լերիլէ տօլու տուր :
Dormito hai *un* breve *sonno*. | Ննջեցեր զքուն կարճառօտ : Պիր ազըճըք ույքու ույու- տուն :
տօռմիթօ հայի ուն պրէվէ սօննօ.
Il villano sogna *l' aratro i bovi*, *e 'l marrone*, *e la vanga*. | Գիւղականն երազէ զա- րօր, զարօրմատս, և զբրիչ և զթի :
իլ վիլլանօ սօննա լ՛արա- թրօ, ի պօվի, է՛լ մառռօ- նէ, է լա վանկա. | Քէօյլիւ տիւշինտէ կէօ- րիւր սապան, էօքիւզլէր, վէ քազմա, վէ քիւրէք :
Menar *la vita*, *i giorni*. | Անցուցանել զկեանս, զա- ւուրս :
մէնար լա վիթա, ի ճօռնի. | Կէչիրմէք էօմրիւնի, կիւն- լէրի :

Կանոն Է :

Ոմանք առնուն զհայցական՝ նախադրութեամբ a, ա. ad, ատ. nel, նէլ. in, ին. ևն : զոր օրինակ.

Entrar *nella* Chiesa. | Մտանել յեկեղեցին :
էնթրար նէլլա քիէզա. | Կիրմէք քիլիսէյէ :
Venuto se' *alla* fine, *alla* quale ciascun corre. | Եկիր 'ի վախճանն, առ որ ամ էք ընթանայ :
վէնութօ սէ՛ ալլա ֆինէ, ալլա գուալէ ճասքուն քօռռէ, | Կելտին օլ սօնա, քի օնա հէր քէշ սէկիրտիր.

Բայց՝ Andare, անտարէ, յորժամ եղր նի է քաղաք, կամ այլ տեղի, առնու նախադրութեան a : որպ.

E' per andar *a* Melano'. | Գնալոց է 'ի միլան.
է՝ բէռ անտար ա մէլանօ. | Կիտէճէքտիր միլանայ :

Յորժամ եղր նի է տրուն ինչ, կամ գաւառ, պահանջէ զնախադրութիւն in, ին : զոր օրինակ.

Andò *in* Borgogna. | Գնաց 'ի պորկոնիա :
անտօ՝ ին պօռկօննա. | Կիթտի պօրկօնեայայ :

Յորժամ եղին նի է անձն ոք, առնու անխտիր a, ա, da, տա. զոր օրինակ.

Al Principe, կամ *dal* Principe andava. | Առ իշխանն գնայր :

ժե ալ

[illegible] Պէյտէ [illegible]

[illegible]

Կանոն Զ:

[illegible] di, [illegible] del, [illegible]

Usciva il sangue *del* naso. — Ելանէր արիւն յռնգացն:

[illegible] — [illegible]

Dell' Isola non si partiva. — Ի կղզւոյն ոչ մեկնէր:

[illegible] — [illegible]

Costantin chiese Silvestro *a guarir della* lebbre. — Կոստանդին աղաչեաց զՍեղբեստրոս՝ բժշկել ի բորոտութենէ:

[illegible] — [illegible]

Di che molte cose *note sarebbono*. — Յորմէ բազում ինչ ծանեալ լինէին:

[illegible] — [illegible]

Զեղջական կրաւորականաց բայք:

Կանոն Ա:

[illegible]

Avanti che *di* ciò niuna persona *s'accorgesse*. — Յառաջ քան զի ոք զգացեալ լինէր:

[illegible] — [illegible]

Della mia lunga dimora *t'attristi*. — Ի վերայ իմոյ յերկար յամելոյ տրտմեցար:

[illegible] — [illegible]

Si contentavano *di* lei. — [illegible]

[illegible] — [illegible]

Se tu *di* queste cose *ti crucci*. — Եթէ դու յայսոցիկ տանջիս:

[illegible] — [illegible]

S' *informano delle* qualità, e *della* quantità delle mercanzie.
ս' ինֆօ՛րմանօ տէլլէ գուալիտա՛, է տէ՛լլա գուանդիթա՛ տէլլէ մէրգանձի՛է.

Տեղեկանան որպիսութեան և որքանութեան վաճառուցն :
Վուքուֆ օլուրլար մալլարըն Թարիֆըն մէ միգԹարըն :

Կանոն ԺԲ.

Ուսանիք առումն գործական հոլով : զոր օրինակ .

Alla qual cosa *s' accordarono*.
ա՛լլա գուա՛լ գօ՛զա ս' աքգօրտա՛րօնօ .

Յորում իրի միաբանեցան : Քի օլ շէյէ պիր օլտուլար :

Veggio il meglio, ed *al* peggior *m' appiglio*.
վէ՛ճճիօ իլ մէ՛լիօ. էտ ալ փէճճիօ՛ր մ' ափփի՛լլիօ .

Տեսանեմ զլաւն, և 'ի խոլու Թարն յարիմ :
Կէօրիւրիմ էյիյի, վէ քէօԹիւյէ եափըշըրըմ :

Coloro, che *gli si ribellano*.
գօլօ՛րօ գէ լի սի րիպէլլանօ .

Զնոսա, որք 'ի նմանէ ապստամբին :
Օնլարը՝ քի օնտան պաշչէքէրլէր :

Si diede *allo* studio.
սի տիէ՛տէ ա՛լլօ սթու՛տիօ .

Պարապեցաւ յուսումն :
Իլմէ էլ վուրտու :

Կանոն Գ.

Ուսանիք առումն զհայցական հոլով : զոր օրինակ .

Essendo stoltissimi, *maestri* degli altri *si fanno*.
էսսէ՛նտօ սթօլթիսի՛սիմի, մաէ՛սթրի տէ՛լլի ա՛լթրի սի ֆա՛ննօ .

Անմտագոյնք գոլով վարդապետք այլոց կարծին :
Փէք ահմագ իքէն՝ ղայրիլէրին ուսթատը կէօրիւնիւրլէր .

I *panni* di lui *si veste*.
ի փա՛ննի տի լու՛ի սի վէ՛սթէ .

Զհանդերձս նորա զգենու :
Օնուն եափըլղըն կէյէր

Սա առումն եւս զգեստական : զոր օրինակ :

Vestirmi di drappi di religione.
վէսթի՛րմի տի տրա՛փփի տի րէլիճիօ՛նէ .

Զգեստաւորիլ իմն հանդերձիւք կրօնի :
Գիյինմէք քէշիշլիք եափափլէրինէ :

Բայք դիմազուրկք ։

Կանոն Ա ։

Յատուկ դիմազուրկք անձնաբար առանց խնդրոյ վարին ։ զոր օրինակ.

Là ove la forza, e 'l calore del sole non è, tempesta, e tuona, e lampa, e piove, e fa vento, e verno.

Լա՛ օվէ լա ֆօ՛րձա, է 'լ գալօ՛րէ տէլ սօ՛լէ նօն է՛, թէմբէ՛սթա, է թուօ՛նա, է լա՛մբա, է բիօ՛վէ, է ֆա վէ՛նթօ, է վէ՛րնօ.

Անդ՝ ուր ազդեցութիւն և ջերմութիւն արեգականն չիք, փոթորկէ, և որոտայ, և փայլատակէ, և անձրևէ, և առնէ հողմ և ձմեռն ։

Ներէտէքի կիւնէշին քուվվէթի վէ սըճագլըղը եօգ տուր, օրատա քայ չըգար, վէ կիւռլէր, վէ եըլտըրըմ եաղար, վէ եաղմուր եաղար, վէ եէլ վէ գըշ էտէր ։

Երբեմն առնուն և ս խնդիր ։ զոր օրինակ.

Piovè una piccola acqua.

Բիօվէ՛ ունա բի՛գգօլա ա՛գքուա

Անձրևեաց ջուր սակաւ ։

Պիր աուճըղազ եաղտը ։

Կանոն Բ ։

Միջակ դիմազուրկ բայից ոմանք առնուն զսեռականն ։ զոր օրինակ.

Il che *degl'* innamorati uomini non *avviene*.

Իլ քէ տէ՛լի իննամօրա՛թի ուօ՛մինի նօն ավվիէ՛նէ.

Որ ցանկացողաց մարդոց ոչ պատահի ։

Քի օլ աշըգ օլան ատէմլերէ օլմազ ։

Կանոն Գ ։

Ոմանք առնուն զտրականն ։ զոր օրինակ.

Come *accade a'* buoni, così *accaggia a'* cattivi.

Գօ՛մէ ագգա՛տէ ա՛ պուօ՛նի, գօզի՛ ագգա՛ճճիա ա՛ գաթթի՛վի.

Որպէս հանդիպի բարեացն, նոյնպէս հանդիպեսցի չարացն ։

Նասըլ օլուր էյիլէրէ, պէօյլէ տէ օլա քէօթիւլէրէ ։

A lui avvenne.

Ա լու՛ի ավվէ՛ննէ.

Նմա հանդիպեցաւ ։

Օնուն պաշընա կէլտի ։

Al servigio della sala ap-

Ծառայութեան սրահին

partiene. — անկ է ։
ալ սփառդէնէ. փէլլա ալլա — Եղբաւրն խրղմեթինէ
ադդէադդինէ. — տիւշէր ։

Յօդուած. ժա։

Ծանօթութիւնք ինչ յաղագս աներեւոյթ եղանակի Բայից ։

ա. Աներեւոյթք ներգործական բայից բազում ուրեք ընդունին զկրաւորական նշանակութիւն առանց փոփոխման ձայնին ։ զոր օրինակ.

Io sono costumato di levare a provvedere le stelle. — Ես սովորեալ եմ յառնել 'ի նկատել զաստեղս ։
Իօ սօնօ քօսթումա՛թօ տի լէ-վա՛րէ ա փրօվվէտէ՛րէ լէ սթէ՛լլէ. — Պէն ատէթ իթմիշիմ գալգմաղա եըլտըզլարըը կէօզէթմէք իչիւն ։

բ. Բազում ուրեք ունի յառաջոյ զմասնիկն di, տի. որով լինի դերբայ, եւ կամ միայն առ 'ի զարդ ։ որպ.

E' tempo d'andare. — Ժամանակ է գնալոյ ։
Է՛ թէ՛մփօ տ' անտա՛րէ. — Զէման օլըր կիթմէղէ.
A me si conviene di guardar l'onestà mia. — Ինձ արժան է զգուշանալ համեստութեան իմոյ ։
Ա մէ սի քօնվիէ՛նէ տի կուարտա՛ր լ' օնէսթա՛ մի՛ա. — Պանա տուշէր սաքընըմ ըրզըմա սաքընմաղա ։

գ. Յոլովակի նշանակէ իբրեւ սաորադասական, յետադաս լինելով դերանուանցն chi, քի. cui, քուի. che, քէ. եւ մակբայիցն, dove, տօ՛վէ. donde, տօ՛նտէ. եւն։ զոր օրինակ.

Non saria chi mangiarla. — Չիցէ ոք՝ որ ճաշակիցէ զայն։
Նօն սարի՛ա քի մանճա՛րլա. — Օլմազ քիմսէ քի եէյէ օնու ։
Sapeva a cui farlosi. — Գիտէր ում առնիցի ։
Սափէ՛վա ա քու՛ի ֆա՛րլօսի. — Պիլիրտի քիմէ էթմէլիյին
Io non so, che farmi. — Ես չգիտեմ՝ զի՞ առնիցեմ.
Իօ նօն սօ, քէ ֆա՛րմի. — Պէն պիլմէմ նէ իթէյիմ ։

Non

Non sappiendo *dove andarsi*.
նօն սաբբիէ՛նտօ տօ՛վէ ան-դա՛րսի․

Ոչ գիտելով ուր երթայցէ ։
Պիլմէյիւփնէ նէրէ կիթմէ ։

Acciochè io abbia *donde vivere*.
աչչիօքէ՛ իօ ա՛պպիա տօ՛նտէ վի՛վէրէ․

Որ զի ունիցիմ ես՝ ուստի ապրեցիմ ։
Նիչիւն քի օլսուն պէնիմ նէիլէ կէչինսէմ ։

Ծ. Յայտնի է յամ լեզուս կիրառութե անհրաւութիւն իբր անուն 'ի ձեռն յօդից կամ նախադրութե․ բայց յատուկ է իտալական լեզուի՝ հոլովել զանհրաւութիւն 'ի յոքնականն եւս․ ոչ լինի և 'ի տարձակականն ։ զոր օրինակ․

Diminuire la loro onestà *con* isconci *parlari*.
տիմինուի՛րէ լա լօ՛րօ օնէստա՛ քօն իսքօ՛նչի փարլա՛րի․

Նուազեցուցանել զպատիւ նց անպարկեշտ խօսիւք ։
Էքսիլթմէք օնլարըն ըրզընի էտէպսիզ սէօյլէյիշլէրիլէ ։ Կ. սէօզլէրիլէ ։

Այնպէս ասի Esseri. էսսէ՛րի․ Կ, գոյք, էականութիւնք․ որոյ եզական է՝ essere, էսսէ՛րէ․ Կ գոլ ։ օլմաք ։

Յօդուած ժը̃ ։

Յաղագս դերբայի ։

Դերբային իտալերէն ասի Gerundio, ճէրու՛նտիօ․ և տաճկ․ ղէրէլի Քէլ․ Յիտալական լեզուի մի միայն գտանին եզերեալ 'ի do, տօ, որ յառաջին լծորդութեն լինի ando, անտօ․ զոր օրինակ․ Amando, ամա՛նտօ․ Սիրելով․ սէվիւփ, սէվմէքիլէն ։ իսկ յայլ լծորդութիւնս լինի endo, էնտօ ։ զոր օրինակ․

Temendo, թէմէ՛նտօ․ Երկնչելով ։ քօրքուփ, քօրքմաղիլէ ։

Leggendo, լէճճէ՛նտօ․ Ընթեռնլով ։ օքույուփ, օքումաղիլէ ։

Sentendo, սէնթէ՛նտօ ։ Լսելով ։ իշիտիւփ, իշիթմէքիլէ ։

Յաղագս կիրառութե որ ինչ ինչ ծանուսցուք ։

Կանոն ա̅։

Անուն որ ստորոգաբար դնի յուղղական հոլովի, առաջի կամ զկնի, որ 'ի մէջ լաւ ևս դնի 'ի սեռականնացն՝

Stando *tu* in piè. — Կալով դու, կամ քո յոտին։

ստա՛նտօ թու ին փիէ՛. — Սէն այաքտա տուրուփ։

Vegnendo egli a me, e *io avendogli* detto. — Գալով նա առ իս, և ես ասելով նմա։

վէննէ՛նտօ է՛լլի ա մէ, է ի՛օ ավէ՛նտօլի տէ՛թթօ. — Օլ կէլիփ պանա, վէ պէն տէյիփ օնա։

Կանոն բ̅։

Երբեմն դերբայն դնի իբր հոլովեալ փոխանակ ընդունելութեան, կամ փոխանակ որոշել ինչ ժամանակի բային։ որպ.

Voleva *dormendo* mandare. — Կամէր ննջելով առաքել։ որ է ննջել, կամ մինչ ննջէր։

վօլէ՛վա տօռմէ՛նտօ մանտա՛ռէ. — Իստէրտի ույումիշիքէն եօլլամաղա։

Trovarono i giovani *giucando*. — Գտին զպատանեակսն խաղալով։ որ է. որք խաղային։

թռօվա՛ռօնօ ի ճիօվա՛նի ճիուգա՛նտօ. — Պուլտուլար ուշաքլարը օյնամաքտա։

Կանոն գ̅.

Դերբայն, որպ և Աներևոյթն, ոչ ընդունին նախ զինքեան զդերանուան մասնիկսն mi, մի, ti, թի, si, սի. ևն. այլ զկնի կցել, որպ տեսանես վերագոյն 'ի լծորդութեան կրաւորակերպ չէզոք բայի. եր. 219։ Բայց մերթ զանց առնին։

Կանոն դ̅։

Դերբայքս avendo, ավէ՛նտօ, essendo, էսսէ՛նտօ, յարել 'ի յանցել ընդունելութիւն բայից, նշանակեն իբր կատարեալ կամ գերակատար ըստ պահանջելոյ բանին։ որպ.

Avendo messo, veduto, sentito, ևն. — Եդել էր, տեսեալ էր, լուեալ էր։

ավէ՛նտօ մէ՛սսօ, վէտու՛թօ, սէնթի՛թօ, — Քօյմուշ իտի, կէօրմիշիտի, իշիթմիշիտի։

Սակայն 'ի մէջ մարթ է և ասել, դնելով, տեսանելով. ևն։ կամ եդել, տեսել, ևն։ Սոյնպէս

Essendo addormentato, rimaso. ևն. — Ննջեալ էր, մնացել էր։ կամ ննջել գոլով, մնալով։

էսսէ՛նտօ ատտօռմէնթա՛թօ, ռի՛մազօ. — Ույումուշիտի, գալմըշիտի։ կամ ույուրիքէն, գալըփ։

ԳԼՈՒԽ ՉՈՐՐՈՐԴ.

ՑԱՂԱԳՍ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ։

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆՆ թէպէտ և 'ի թիւս մասանց բանի ուրոյն դնի 'ի բայէն, սակայն 'ի նմանէ ունի զածանցումն. վն որոյ առընթեր բային աւանդի ծանօթութիւն նր։ Իտալերէն ասի Participio, բառթիչի՛բիօ. որ ըստ բառին նշանակէ մասնակցութիւն։ Իսկ տաճկ. Ներգործականն ասի՝ իսմ ֆաիլ. և կրաւորականն՝ իսմ մէֆուլ։ Համզօրդ գոլով Անուան, ունի 'ի նմանէ զսեռ, զհոլով և զթիւ։

Ըստ սեռին՝ երեք են ընդունելութիւնք. զն

Արականն. որպ amato, ամա՛թօ. } Սիրեալ։
Իգականն. որպ amata, ամա՛թա. }

Հասարակ. որպ amante ամա՛նթէ. սիրող. amabile. ամա՛պիլէ. սիրելի. որք միօրինակ ասին արականին և իգականին։

Ըստ հոլովին, յայտ է՝ զի ընդունելութիւնն եզերեալ 'ի a, ա, հոլովի ըստ երկրորդ հոլովման։ եզերեալն 'ի e, է, լինի ըստ երրորդ հոլովման։ Իսկ եզերեալն 'ի o, օ, ըստ չորրորդ հոլովման։

'Ի բայէն ունի զսեռ և զժամանակ։ Ըստ սեռին երեք են. զն,

Ներգործական. որպ amante, ամա՛նթէ. սիրող։
Կրաւորական. որպ amabile, ամա՛պիլէ. սիրելի։ reverendo, ռէվէռէ՛նտօ. յարգելի. ևն։
Հասարակ. որպ. amato, ամա՛թօ. սիրեալ։ sentito, սէնթի՛թօ. լուեալ. ևն։ որք մերթ իբր ներգործական նշա_

նական, և մերթ իբր կրաւորական՝ ըստ պահանջելոյ բանին ։

Ըստ ժամանակին՝ սովորաբար երկուք ասին ։ Ն
Ներկայ, որպ. amante, ամա՛նթէ. սիրող ։
Անցեալ, որպ. amato, ամա՛թօ. սիրեալ ։
Իսկ ապառնի ժամանակ յատուկ ոչ ունի. այլ յանեղ-
ևութեանց առնու՝ ի փոխ ։ զոր օրինակ ներգործականն,
Che è per amare, քէ՛ ha ad amare. քէ է՛ փէր ամա-
րէ. հա ադ ամարէ. Սիրելոց ։ սէվէճէք ։
Եւ կրաւորականն, Che è da amarsi, քէ՛ ha per essere amato. քէ է՛ դա ամա՛րսի, հա փէր է՛սսէրէ ամա՛թօ.
Սիրելի ։ սէվիլէճէք ։

Յղ͞գս ժամանակի ընդունելութե͞ն ասեն խոտալցի քերթողք, թէ այն ոչ է նմ͞ յատուկ, և ոչ բային յորմէ կազմի, այլ որոշի ՚ի բայէն՝ ընդ որում դնի ՚ի բանի անդ. ուստի նոյն ընդունելութիւն վարի յերիս ժամանակս ևս ։ որպ.

Io sono *amante*, fui *amante*, sarò *amante*.
Իօ սօնօ ամա՛նթէ, ֆուի ամա՛նթէ, սարօ՛ ամա՛նթէ.
Ես եմ սիրող. եղէ սիրող. եղէց սիրող ։
սէվիճի իմ. սէվիճի օլտում. սէվիճի օլաճաղըմ ։
Որ նոյն է ասել. Սիրեմ, սիրեցի, սիրեցից ։

Յաղագս կազմութե͞ն ընդունելութեանց ծանիր, զի ներկայ ընդունելութիւն յառաջին ըծորդութե͞ն եղերի ՚ի ante, անթէ. իսկ յայլ երիսն եղերի ՚ի ente, էնթէ. որպ.
Amante, ամա՛նթէ ։ Սիրող ։ Սէվէն. սէվիճի ։
Temente, թէմէ՛նթէ. Երկնչող ։ Քօրքան ։ քօրքըճի ։
Leggente, լէճճէ՛նթէ. Ընթերցող ։ Օքույան, օքուճի ։
Sentiente, սէնթիէ՛նթէ ։ Լսող ։ Իշիտէն. իշիտիճի ։

Անցեալ ընդունելութիւնն յառաջնումն ըծորդութե͞ն եղերի ՚ի ato, աթօ. որպ. amato, ամա՛թօ. ևն ։ ՚ի չորրորդ ըծորդութե͞ն եղերի ՚ի ito, իթօ. որպ. sentito. սէնթի՛թօ լսեալ. իշիթմիշ. բայց ՚ի բայս ինչ այլազգ եղերի ։ Իսկ յերկրորդ և յերրորդ ըծորդութե͞ն դէպքս օրինակաւ եղերին անցելք նց. զի թէպէտ սովորաբար յառաջին գիծս կատարեալ ժամանակին կազմին այնք, սակայն ՚ի բազումս ևս խոտորին ։ Յորոշումն այսպ այլ և այլ կանոնս աւանդէ Քօռթինէլլին, և միւս ևս արդի մատենագիր՝ Սօմաւէ կարգացեալ ։ բայց անդէն առիւրաքանչիւր կանոն յաւելումն և զբացատրութիւնս ։ Իսկ

քաղ

քաղ քերթողն Պրոսսիանիէլի՝ առանց կանոնաց՝ առան միայն զցանկ բայից, ներգործութե նշանակելով զանցեալս նց․ այսմ հետևի և Սոաէղի արդի մատենագիր։ Սոցունց և մեք հաւանիմք, խնայելով յաշխատութիս համբակաց․ զի այսորև 'ի դասակարգութե բայից նշանակեմք զկատարեալ ժամանակ նց, և զանցեալ ընդունելութիւն՝ ուր ուրեք խոտորին 'ի սովորական կանոնէ։

Զատուցեալ կարևորն սատանօր ծանուցուք․ զի զկանոնս կիրառութեն ընդունելութեց։

Կանոն Ա․

Ներկայ ընդունելութիւնն յաճախակի վարի յայլ հոլովս, և սակաւ ուրեք յուղղականն։ զոր օրինակ․

Lamentanze da poca considerazione *procedenti*.	Գանգատանք 'ի սակաւ մտածութենէ յառաջեկեալք։
լամէնթանցէ դա բոքա քոնսիդէռացիոնէ բռոչէդէնթի․	Շէքվալէր ազ Փիքր էթմէտէն սալըք օլան։
Non è una nave *portante* uomini.	Ո՛չ է նաւ մի բարձող մարդոց։
նոն է՝ ունա նավէ բոռթանթէ ուոմինի․	Տէյիլտիր պիր կէմի ադամլէր թաշըյան։
Venne *a lui dimorante* in Venezia.	Եկն առ նա որ կայր 'ի վենետիկ։
վէննէ ա լուի դիմոռանթէ ին վէնէցիա․	Կէլտի օնա քի վէնէտիքտէ իտի։
Lei piagnente racconsolare	Զնա զլացողն մխիթարել։
լէի բիանյէնթէ ռաքքոնսոլարէ․	Օլ աղլայանը թէսէլլի էթմէք։

Կանոն Բ․

Ներկայ ընդունելութիւն գտանի 'ի գործ ածեալ իբրև անկախնդիր բացառական, որ 'ի մեզ դերբայիւ բացատրի։ զոր օրինակ․

Intendo di fare, *Dio concedente*.	Ունիմ 'ի մտի առնել, այ շնորհելովն։
ինթէնդօ դի ֆառէ, դիօ քոնչէդէնթէ․	Նիյէթիմ վար իթմէյէ, Ալլահըն վէրմէսիյլէ։
Dio permettente,	Այ թողլ տալովն։
դիօ բէռմէթթէնթէ․	Ալլահըն հիքմէթիյլէ։

Du-

Durante la guerra. — Տեւելով պատերազմին :
դուրանթէ լա կուէռռա. — Ծնեալ տուրաքիլքեն : ... Ճէնկիւ կաւդա ...

Sopravegnente la notte. — Հասանելով գիշերոյն :
սօփռավէննէնթէ լա նօթթէ. — Կէճէ պասթըքտա, կէլինճէ :

Կանոն Գ :

Ընդունելութիւնք ներգործականք, որք կազմին բայիւն avere, ածէ, պարտ են ի համաձայնել ընդ անուանն թուով և սեռիւ : զոր օրինակ.

Ogni *cosa* avendo *apprestata*. — Զամենայն իրս պատրաստելով :
օննի քօզա ավէնտօ աբբրէսթ- աթա. — Հէր չէյի հազըր էտիպ :

Avro loro ogni *cosa dato*. — Տաց եմ նոցա զամենայն իրս :
ավռօ լօռօ օննի քօզա տաթօ — Հէր չէյի վերէճէյիմ օն- լարա :

Ho *veduta*, կամ *veduto* una nave. — Տեսեալ եմ զնաւ մի :
հօ վէտուդա, կամ վէտուդօ ունա նավէ. — Կէօրմիշիմ պիր կէմի :

Ho *vedute*, կամ *veduto* le navi. — Տեսեալ եմ զնաւս :
հօ վէտուդէ, կամ վէտուդօ լէ նավի. — Կէօրմիշ եմ կէմիլէրի :

Կանոն Դ :

Ընդունելութիւնք կրաւորականք, որք կազմին էսսէրէ բայիւ, ամբողջապէս համաձայնին ընդ անուանն. որպէս

Questa *vivanda* è *pia- ciuta* molto. — Այս ըմպելին հաճոյ է յոյժ :
քուէսթա վիվանտա է բիա- չուդա մօլթօ. — Բու պատանէ փէք խօշտուր :

Erano *piaciuti* i costumi di lui. — Հաճոյ էին կենցաղք նորա : Խօշ կէլիրլէր օնուն էտ- քեանլէրի :
էռանօ բիաչուդի ի քօսթումի տի լուի.

Mi è stata *scritta* una *lettera*. — Գրեալ եղև առ իս թուղթ մի :
մի է սթադա սքռիթթա ունա — Պանա եազըլտը պիր մէք- թէպ.

չէ՛րթէտա . | տիւպ :

Sono state *rubate le carte.* | Գողացեն եղեն թուղթքըն :
սօ՛նօ ստա՛տէ ռուպա՛տէ լէ քա՛րթէ , | Չալընտը քեաղըտլար :

Կանոն է.

Անցեալ ընդունելութիւնք արձակք , զի որք գնին առանց բայիցն՝ ունիմ , և եմ, բազմ անգամ համաձայնին ը անուան , և երբեմն ոչ : զոր օրինակ .

Giunto il famigliare a Genova . e *date* le lettere , e *fatta* l' ambasciata . | Հասեալ ընտանեայն 'ի Ջենովա , և տուեալ զթուղթոն, և արարեալ զհրեշտակութիւն :
ճիո՛ւնթօ իլ ֆամիլիա՛րէ ա ճէ՛նօվա , է տա՛թէ լէ լէ՛թթէրէ , է ֆա՛թթա լ' ամպաշա՛թա . | Եէթիշինճէ օլ մուսահիպ Ջենովայա , վէ վէրիւփ մէքթուպլէրի, վէ իտիւփ էլչիլիղինի :

Venuto la sera . | 'Ի գալ երեկոյին :
վէնո՛ւթօ լա սէ՛րա . | Աքշամ կէլինճէ :

Le mani dalla cassa *sviluppatogli* . | Զձեռսն յարկեղէն զերծուցեալ :
լէ մա՛նի տա՛լլա քա՛սսա զվիլուփփա՛թօլի . | Էլլէրինի սանտըքտան քուրթարըփ :

Այսչափ ինչ շատ լիցի յղջս կիրառութե բային , և որք 'ի բայէ ածանցին : Աստանօր կարգաւ այբուբենի հաւաքեսցուք զբայս , որք առաւել յաճախի վարին 'ի խօսս , համառօտիւ դնելով զմի կամ զերկուս նշանակութիս նց :

Բայք եղերեալք 'ի are, ատէ. որք խոնարհին
Ը առաջին լծորդութե:

Eblouir Abbagliare, ապպալեարէ. Շլանալ, շլմնուլ աչաց: կէօզ քամաշմաք, կոմ պաղլամաք:

aboyer abbajare, ապպայարէ. Հաչել: հավլամաք:

abbandonare, ապպանտօնարէ. Լքանել: թէրք էթմէք:

abbaruffarsi, ապպառուֆֆարսի. Կռուիլ: տէօկիւշմէք:

abbassare, ապպասսարէ. Ցածուցանել: ալչագլաթմաք:

abbellare, ապպէլլարէ. Զարդարել, յօրինել: տօնաթմաք. զինէթ վէրմէք:

abbeverare, ապպէվէրարէ. Արբուցանել: սուլամաք:

avoir besoin abbisognare, ապպիսօնյարէ. Պիտոյ լինել. կարօտել: լազըմ օլմաք, մուհթաճ օլմաք:

abboccarsi, ապպօքքարսի. Խօսակցել: սէօյլէշմէք:

détester abbominare, ապպօմինարէ. Գարշել, ատել: իքրահ էթմէք, իկրէնմէք:

abbondare, ապպօնտարէ. Առաւելուլ, զեղուլ: չօք օլմաք, թաշմաք:

Ebaucher abbozzare, ապպօծծարէ. Գաղափար կազմել, նախատակել: ռէսմ, կ՚յ թասլաք, կ՚յ մուսվէտտէ էթմէք:

abbracciare, ապպռաչչարէ. Գրկել, փարել: քուճագլամաք:

abbreviare, ապպրէվիարէ. Կարճել, նուազեցուցանել: քըսաթլթմաք, էքսիլթմէք:

bruler abbronzare, ապպռօնծարէ. Արծարծանել, հրացուցանել: օթլամաք, եագմաք:

abbrucciare, ապպռուչչարէ. Այրել: աթէշէ եագմագ:

passer la farine abburattare, ապպուռատտարէ. Մաղել ալիւր: ուն քալպուրլամաք:

frire abbrustolare, ապպռուսթօլարէ. Խորովել: քավուրմագ:

rendre capable abilitare, ապիլիթարէ. Յարմարել զոք: քաապիլիէթլի էթմէք:

abitare, ապիթարէ. Բնակել: օթուրմաք, սաքին օլմաք:

abituarsi, ապիթուարսի. Սովորել, ունականալ: ատէթ խոնմէք, ալըշմաք:

abu-

Digitized by Google

abusare, arsi, աբուզարէ, արսի. Զեղծանել. ՚ի յոռին շրջել: ֆէնայէ քուլլանմագ:

accagionare, աքքաճիօնարէ. Ամբաստանել, մեղադրել: զամըըլլամագ, այըփլամագ:

accarezzare, աքքարէձձարէ. Գգուել: օխշամագ:

accecare, աչչէքարէ. Կուրացուցանել: քէօռ էթմէք:

accennare, աչչէննարէ. Ակնարկել, յայտանել: իշարէթ էթմէք. իմլամիրմէք:

accerchiare, աչչէրքիարէ. Շուրջ պատել: տօլամագ, չէվիրէ ալմագ:

accertare, աչչէրթարէ. Ստուգել: թահգըգլամագ:

accettare, աչչէթթարէ. Հաւանել: գապուլ էթմէք, գապիլ օլմագ:

acchetare, tarsi, աքքէթթարէ, թարսի. Հանդարտեցուցանել. հանդարտիլ: րահէթ վիրմէք, էմ պուլմագ:

accomandare, աքքօմանտարէ. Յանձն առնել: սփարիշ էթմէք:

accomodare, աքքօմօտարէ. Յօրինել. կարգել: տիւզմէք, խօլայ էթմէք:

accomodarsi, աքքօմօտարսի. Յարմարիլ, միաբանիլ: ույմագ:

accompagnare, arsi, աքքօմփանեարէ, արսի. Ընկերել: էօլտաշ օլմագ:

acconciare, arsi, աքքօնչարէ, արսի. Յօրինել. զարդարիլ: տիւզէթմէք, տիւզէլմէք:

accopiare, աքքօփիարէ. Յօդել, միաւորել: եափըշտըրմագ:

accordare, arsi, աքքօրտարէ, արսի. Միաբանել. միաբանիլ: պիրլէթմէք, պիրլէշմէք:

accostare, arsi, աքքօսթարէ, արսի. Մերձեցուցանել. մերձենալ: եագլաշտըրմագ, եագլաշմագ:

accusare, աքքուզարէ. Ամբաստանել: զամըըլլամագ.

acquistare, աքգուիսթարէ. Ստանալ, շահիլ: էլէ կէթիրմէք, գազանմագ:

adattare, ատաթթարէ. Պատշաճեցուցանել: ույտուրմագ:

addestrarsi, աստէսթրարսի. Ախորժակ լինել: եարար օլմագ:

addirizzare, ատտիրիձձարէ. Ուղղել: տօղրուլթմագ:

addirizzarsi, ատտիրիձձարսի. ՚Ի ճանապարհ անկանիլ: եօլա չըքմագ:

additare, ատտիթթա՛րէ. Մատամբ ցուցանել : պար. մաղիլէ կէօստէրմէք :

addolorare, arsi, ատտօլօրա՛րէ, արսի. Ցաւեցուցա. նել, ցաւիլ : աճըրթմաք. աճըրմաք :

addoppiare, ատտօբբիա՛րէ. Կրկնապատկել : իքի քաթ էթմէք :

addormentare, arsi, ատտօրմէնթա՛րէ, արսի. Ննջեցու. ցանել, ննջել, թմրիլ : ույութմաք, ույումաք :

addossare, arsi, ատտօսսա՛րէ, արսի. Բառնալ 'ի թի. կունս, յանձն առնուլ : սըրթընա քօյմաք, իւս. տիւնէ ալմաք :

addurare, arsi, ատտուրա՛րէ, արսի, Տևել, պնդիլ : տայանմաք :

adeguare, ադէկուա՛րէ. Հաւասարել : պէրապէրլէմէք :

adirare, arsi, ադիրա՛րէ, արսի. Բարկացուցանել. բար. կանալ : տարըլթմաք, տարըլմաք :

adombrare, ադօմպրա՛րէ. Հովանի առնել : քէօլկէ էթմէք :

adoperare, ադօբէրա՛րէ. 'Ի գործածել : քուլլանմաք :

adulare, ադուլա՛րէ. Շողոքորթել : եալթաքլանմաք :

adulterare, ադուլթէրա՛րէ. Խարդախել : եա՝ շնալ : թէլպիսլէմէք : եա՝ զինա էթմէք :

adunare, ադունա՛րէ. Հաւաքել :' տէվշիրմէք :

affamare, աֆֆամա՛րէ. Սովեցուցանել : աճլըք չէքթիրմէք :

affarsi, confarsi, աֆֆա՛րսի, քօնֆա՛րսի. Պատշաճիլ : պէնզէմէք, ույմաք :

affaticarsi, աֆֆաթիքա՛րսի. Աշխատիլ, ջանալ : զահմէթ չէքմէք, չալըշմաք :

affermare, աֆֆէրմա՛րէ. Հաստատել, ստորասել : կէրչէքլէմէք :

affisare, arsi, աֆֆիզա՛րէ, արսի, Ակնկառոյց լինել : կէօզ տիքմէք :

affittare, աֆֆիթթա՛րէ. 'Ի վարձու տալ : քիրայէ վէրմէք :

affogare, աֆֆօկա՛րէ. Խեղդել : պօղմաք :

affondare, աֆֆօնտա՛րէ. Ընկղմել : պաթըրմաք

affrettare, arsi, աֆֆրէթթա՛րէ, արսի. Փութացու. ցանել, փութալ : աճէլէ էթտիրմէք, էվէլէմէք :

agevolare, աճէվօլա՛րէ. Դիւրացուցանել : քօլայլամաք :

aggiornarsi, աճճիօրնա՛րսի. Տիւ լինել : կիւն տօղմաք :

ag-

aggirare, arsi, աճճիռառէ, առսի. Շուրջ պատել. շուրջ յածիլ: տօլաշմագ, տօլաշըմագ:

aggravare, աճճռավառէ. Ծանրացուցանել: խըզլէմէք:

agonizzare, ակօնիձձառէ. Ի հոգեվարս լինել: ճան չէքիշմէք:

aguzzare, ակուձձառէ. Սրել: քէսքին էթմէք. սիվրի-լէմէք:

ajutare, այութառէ. Օգնել: եարտըմ էթմէք:

albergare, ալպէռկառէ. Օթեցուցանել, օթեւանել: քօնտուրմագ, քօնմագ:

alienare, ալիէնառէ: Օտարացուցանել, հեռացուցանել: քայրըլըն վէրմէք, այըրմագ:

allargare, ալլառկառէ. Լայնածակել: պօլլամագ, աչմագ:

allattare, ալլաթթառէ. Դիեցուցանել: մէմէ վէրմէք:

alleggerare, arsi, ալլէճճէռառէ, առսի. Թեթեւացուցանել, թեթեւանալ: հաֆիֆլէթմէք: հաֆիֆլէնմէք,

allegrare, arsi, ալլէկռառէ, առսի. Զուարթացուցանել. խնդալ: սէվինտիրմէք, սէվինմէք:

allentare, ալլէնթառէ. Թուլացուցանել, թուլանալ: պօշ քօյմագ, կէճ քալմագ:

allevare, ալլէվառէ. Սնուցանել, դաստիարակել: պէսլէմէք. փէրվէրտէ էթմէք:

allogare, ալլօկառէ. Զետեղել: եէրլէշթիրմէք:

alloggiare, ալլօճճիառէ. Օթեցուցանել: քօնագ վէրմէք:

allontanare, arsi, ալլօնթանառէ, առսի. Հեռացուցանել, հեռանալ: իրագլաթմագ, իրագլանմագ:

allungare, ալլունկառէ. Երկարել, յապաղել: ուզաթմագ, օյալամագ:

alterare, arsi, ալթէռառէ, առսի. Այլայլել. խռովիլ: տէկիշթիրմէք, պուլանմագ:

alzare, arsi, ալձառէ, առսի. Վերացուցանել. վերանալ: եօգարը գալտըրմագ, գալքմագ:

amare, տես յերես. 153:

amareggiare, ամառէճճիառէ. Դառնել: նո՛ դառնանալ: ինճիթմէք: նո՛ ինճիլանմագ:

amicarsi, ամիգառսի. Բարեկամանալ: տօսթ օլմագ:

ammaestrare, ամմաէսթռառէ. Ուսուցանել: էյլէ- էտէպ էօյրէթմէք:

ammalare, arsi, ամմալառէ, առսի. Հիւանդանալ.

հաս-

հաւաթալանմանք :

ammazzare, ամմացցարէ. Սպանանել : եօլտուրմէք :

amministrare, ամմինիստրարէ. Կառավարել, մատա-
կարարել : կէօզէտմէք, վիրմէք :

ammirare, arsi, ամմիրարէ, առսի, Զարմանալ :
թաանճըպ էթմէք :

ammogliarsi, ամմօլյարսի. Կին առնուլ : ավրէթ ալմաք :

ammonire, ամմոնիրէ. Ազդել, խրատել : էօյիւթ
վիրմէք :

amoreggiare, ամօռէճճարէ. Տռփիլ յոք : աշէք օլմաք :

andare, ան[illegible]. 161 :

andare a le[illegible]փարէ ա լէթթօ. Գնալ յանկողին :
անէօշէկէ վարմաք :

andare a messa, անտարէ ա մէսսա. Երթալ 'ի պա-
տարագ : պատարագայ վարմաք :

andare innanzi, անտարէ իննանցի. Յառաջ գնալ :
իլէրի կիթմէք :

angheriare, անկէրիարէ. Պահակ առնել : անքարեայ
էթմէք :

animare, անիմարէ. Խրախուսել : ղայրէթ վիրմէք :

annegare, arsi, աննէկարէ, առսի. Հեղձուցանել,
հեղձնուլ : պօղմաք, պօղուլմաք :

annichilare, աննիքիլարէ. 'Ի չէք դարձուցանել : իւֆ
էթմէք :

annoverare, աննօվէրարէ. Համարել : սայմաք :

annullare, աննուլլարէ. Ջնջել, եղծանել : եօղ էթ-
մէք . պօզմաք :

ansare, անսարէ. Հևալ : կամ ցանկալ : սօլումաք : կամ
հավէս էթմէք :

anticipare, անթիչիփարէ. Կանխել, աճապարել : էօն
իւրթմէք :

appagare, աբբակարէ. Վճարել, գոհ առնել : էօտէ-
մէք, խօշնուտ էթմէք :

apparecchiare, աբբարէքքիարէ. Պատրաստել : հա-
զըրլամաք :

appellare, աբբէլլարէ. Բողոքել : մուրաֆէաթ էթմէք :

appianare, spianare, աբբիանարէ, սբիանարէ. Հար-
թել : տիւզէլմէք :

applicare, աբբլիքարէ. Յարմարել : կամ պարապիլ յու-
սումն : եաքըշդըրմաք : կամ էօյրէնմէք :

appoggiare, աբբօճճիարէ․ Յեցուցանել ։ տայաթմունք ։
appresentare, աբբրէզէնթարէ ։ Առաջի կացուցանել ։ հուզուրինե կէթիրմէք ։
approvare, աբբրօվարէ․ Հաւանիլ, հաստատել ։ բաւ‐ ղը օլմագ, հագ միրմէք ։
arare, արարէ․ Հերկել ։ չիֆթ սիւրմէք ։
argomentare, կամ argu'', արկօմէնթարէ, արկուէ''․ Ձեռ‐ նարկել, խորհիլ ։ քըյաս էթմէք ։
armare, արմարէ․ Զինել ։ սիլահլանտըրմագ ։
arrabbiare, արրապպիարէ․ Կատաղիլ ։ քուտուրմագ ։
arrecare, արրէքարէ․ Բերել, ածել ։ կէթիրմէք ։
arrenare, արրէնարէ ։ Խրել գետս ։ սըղա օթուրթմագ ։
arrestare, արրէսթարէ․ Արգելուլ, ըմբռնել ։ քայտ էթմէք, թութմագ ։
arrischiare, արրիսքիարէ․ Դնել ՚ի վտանգի ։ մու‐ խաթարայէ քօյմագ ։
arrivare, արրիվարէ․ Ժամանել ։ եէթիշմէք ։
asciugare, աշիուկարէ․ Ցամաքեցուցանել ։ քուրութմագ ։
ascoltare, ասքօլթարէ․ Լսել ։ ունկն դնել ։ իշիթմէք, տինլէմէք ։
aspettare, ասբէթթարէ․ Սպասել ։ պէքլէմէք ։
aspirare, ասբիրարէ․ Ձգտիլ, յօժարիլ ։ հավէս էթմէք ։
assaggiare, ասսաճճիարէ․ առնուլ զճաշակ ։ չէշնիլէմէք ։
assassinare, ասսասսինարէ․ Աւազակել ՚ի ճանապար‐ հի ։ հէրամիլիք էթմէք ։
assediare, ասսէտիարէ․ Պաշարել զքաղաք ։ մուհա‐ սէրէ էթմէք ։
assegnare, ասսէննեարէ, Կարգել, սահմանել ։ թային էթմէք ։
assentarsi; ասսէնթարսի․ Նստել ։ ի՛ հեռանալ ։ գ‐ թուրմագ ։ եա՛ իրագլանմագ ։
assicurare, ասսիքուրարէ․ Յապահովացուցանել ։ է‐ մին էթմէք ։
associarsi, ասսօչչիարսի․ Ընկեր լինել ։ եարըլըգ էթմէք ։
assomigliare, arsi, ասսօմիլիարէ, արսի․ Նմանեցու‐ ցանել, նմանիլ ։ պէնզէթմէք, պէնզէմէք ։
assordare, ասսօրտարէ․ Խլացուցանել ։ սաղըրլաթմագ ։
assottigliare, ասսօթթիլիարէ․ Նրբացուցանել ։ ինճէ‐ լէմէք ։
assuefarsi, ասսուէֆարսի․ Սովորիլ ։ ալըշմագ ։

attaccare, աթթաքքարէ. Կախել, կպցնել, յօդել : կա-
ռեմ, քարշեմ, կախակապութիւն :

attaccarsi, աթթաքքարսի. Յարել յոք, կից լինել : սա-
ղեալ օղեմ :

attentare, աթթէնթարէ. Փորձել, համարձակիլ : ձեռ-
նէթ եթմէք :

atterrare, աթթէռռարէ. Կործանել : եր քեմք :

attestare, աթթէսթարէ. Վկայել : ճշմարտութիւն եթմէք :

attristare, arsi, աթթրիսթարէ, արսի. Տրտմեցուցա-
նել, տրտմիլ : մեղաւք եթմէք, ջան օղեմք :

avanzare, ավանձարէ. Մեծացուցանել, զերազանցել :
ակեօղութիւն եթմէք. աշեմք :

avanzarsi, ավանձարսի. Յառաջել : արթեմք :

avarizzare, ավարիձձարէ. Ագահել : ներքեալ եթմէք :

aumentare, աումէնթարէ. Աճեցուցանել : արթըրմէք :

autenticare, աութէնթիքքարէ. Վաւերական առնել :
մուհուր քեաք եթմէք :

autorizzare, աութորիձձարէ. Իշխանութիւն տալ : ըսմ-
թիաար վերմէք :

avvelenare, ավվէլէնարէ. Թունաւորել : զէհիրլէմէք :

avvicinare, arsi, ավվիչինարէ, արսի. Մերձեցու-
ցանել, մերձենալ : եաքլաշտըրմաք, եաքլաշմաք :

avvisare, ավվիզարէ : Ծանուցանել : առայութ եթմէք :

avvivare, ավվիվարէ. Կենդանացնել : քուվվէթ վերմէք :

azzoppare, աձձոփփարէ. Կաղացուցանել : թօփալ եթմէք :

Baciare, basciare, պաչարէ, պաշարէ. Համբու-
րել : էօփմէք, պօս եթմէք :

badare, պատարէ. Զանալ. ուշ դնել : ակլը նիշանէյէ
տիքմէք :

bagnare, պաննարէ. Թանալ : ըսլաթմաք :

bagnarsi, պաննարսի. Լուանիլ : եըգանմաք :

ballare, պալլարէ. Կաքաւել, կայթել : խօրօս թեփ-
մէք, ռաքս եթմէք :

balzare, պալձարէ. Ոստնուլ : աթըլմաք :

barattare, պառաթթարէ. Փոխանակել : տէյիշ եթմէք :

bastare, պասթարէ. Բաւական լինել : եէթիշմէք :

bastonare, պասթոնարէ. Գան հարկանել : տէօկմէք :

battezzare, պաթթէձձարէ. Մկրտել : վաֆթիզ եթմէք :

beatificare, պէաթիֆիքքարէ : Երանացուցանել : մուպար-
մէք եթմէք :

bef-

beffare, պեֆֆա՛րէ. Կատակել: ծաղրական ընեմք:
benefcare, պենեֆիքա՛րէ. Բարերարել: բարիք ընեմք:
bestemiare, պեսթեմմիա՛րէ: Հայհոյել: անէծք ընեմք:
bezzicare, պեձձիքա՛րէ. Կտցահարել: կտուցով ծակոտել:
blasimare, պլասիմա՛րէ. Անպատուել, պարսաւել: եղծանեմք, այպանեմք:
bilanciare, պիլանչա՛րէ. Կշռել: ծանրութիւնք:
biscottare, պիսքոթթա՛րէ. Ցամաքեցուցանել ՚ի փռան կերակուր ընեմք, բաղարջ:
bisognare, անձն յերկրորդ. 216:
bramare, պրամա՛րէ. Անձկալ: աղաղակեմք:
brigare, arsi, պրիկա՛րէ, արսի. Խնդրել, ջանալ: աշխատիմք, հալածիմք:
brillare, պրիլլա՛րէ. Շողշողել: ձեռհէ փայլեմք:
bruciare, պրուչա՛րէ. Այրել: խանձեմք:
bruttare, պրութթա՛րէ. Աղտեղել: մուրտառեմք:
bucare, պուքա՛րէ. Ծակել: ծակեմք:
buffonare, պուֆֆոնա՛րէ. Կատակաբանել: մասխարա ընեմք:
burlare, պուրլա՛րէ. Ձեռն առնել: շաքկայ ընեմք:
buttare, պութթա՛րէ. Ընկենուլ, ձգել: արտաքսեմք:

Cacciare, քաչչա՛րէ. Որսալ: կամ հալածել: անձնատուր: կամ քշեմք, քշեցուցանեմք:
cagionare, քաճիոնա՛րէ. Առնել: պատճառ ընեմք, ինքն ընեմք:
calafatare, կամ cale", քալաֆաթա՛րէ, քալէ". Նաւաթիել կուպրով ծեփել: ջալաֆաթ ընեմք:
calare, քալա՛րէ. Իջուցանել, իջանել: էնդիրմեք, էնեմք:
calcitrare. քալչիթրա՛րէ. Անկուշել: թեփեմք:
calmare, քալմա՛րէ. Ցածուցանել, խաղաղել: ածել խաղաղեմք, բաշխաթ վերեմք:
calvare, arsi, քալվա՛րէ, արսի. Կնտակ առնել, կամ լինել: ճաղ ընեմք, օլմաք:
calunniare, քալուննիա՛րէ. Զրպարտել: իֆթիրա ընեմք:

çalzare, arsi, քալձա՛րէ, արսի. Ագանել զտապատս, կօշիկ: չօրապ, կամ փաբուջ գիյմեք:
cambiare, քամպիա՛րէ. Փոփոխել: տեղիշտիրմեք:
camminare, քամմինա՛րէ. Շրջել, քայլել. կեզմեք,

խուլիսումեք ։

cancellare, քանչելլարէ. Ջնջել, եղծանել ։ ռէսիմ էթմէք, պօզմաք ։

cangiare, քանճիարէ. Փոխարկել ։ տէյիշտիրմէք ։

cantare, քանթարէ. Երգել ։ իռլամաք ։

capitare, քափիթարէ. Գալ, հասանել ։ Նա՛ գլխաւորել ։ կէլմէք ։ նա՛ պիթիրմէք ։

caratterizzare, քառաթթէռիձձարէ. Դնել դրոշմ, կամ նշան ։ տամղալամաք ։

carcerare, քառչէռարէ. Բանտել ։ զընտանա քօմաք ։

caricare, քառիքարէ. Բեռնաւորել, ծանրացուցանել ։ եուքլէթմէք, աղըրլաթմաք ։

carteggiare, քառթէճճիարէ. Նամակակցիլ ։ մէքթուպլէշմէք ։

cascare, քասքարէ. Անկանիլ ։ տիւշմէք ։

cassare, քասսարէ. Ջնջել ։ ռէսիմ էթմէք ։

castigare, քասթիկարէ. Պատժել ։ թաղիր էթմէք ։

castrare, քասթրարէ. Ներքինի առնել, մաքել ։ խատիմ էթմէք, խնէթմէք ։

catecchizzare, քաթէքքիձձարէ. Հրահանգել 'ի հաւատս ։ թալիմի տին էթմէք ։

catenare, քաթէնարէ. Շղթայել ։ զինճիրլէ վուռմաք ։

cattivare, քաթթիվարէ. Գերել ։ էսիր էթմէք ։

cavalcare, քավալքարէ. Հեծանել ։ աթա պինմէք ։

cavare, քավարէ. Հանել ։ չըքարմաք ։

cavar sangue, քավառ սանկուէ. Երակ հատանել ։ քան ալմաք ։

celebrare, չէլէպրարէ. Պատարագել ։ քուտաս էթմէք ։

cenare, չէնարէ. Ընթրել ։ աքշամ եէմէկին եէմէք ։

cercare, չէռքարէ. Որոնել ։ առամաք ։

cerchiare, չէռքիարէ. Շրջապատել ։ տօլամաք ։

certificare, չէռթիֆիքարէ. Հաւաստել ։ թահքիք գլմաք ։

cessare, չէսսարէ. Դադարիլ, վճարիլ ։ վազ կէչմէք, քէսիլմէք ։

chiamare, քիամարէ. Կոչել, անուանել ։ չաղըրմաք, ատ վէրմէք ։

chiappare, քիափփարէ. Ըմբռնել ։ թութմաք ։

chiarificare, քիարիֆիքարէ. Լուսաւորել ։ րուշէն էթմէք ։

chinare, քինարէ. Կորացուցանել ։ էյմէք ։

chio-

chiodare, կիօտարէ. Բևեռել: միխլամիշ:
ciarlare, cicalare, չիառլարէ. չիգալարէ. Շաղակրատել: լաֆ էթմէք:
circondare, չիռգօնտարէ. Շուրջ պատել: էթրաֆըն ալմաք:
citare, չիթարէ. Կոչել յատեան: մուհզըր [illegible] էթմէք:
coabitare, գօապիթարէ. Բնակակից լինել: պիրլէ օթուրմաք:
cognominare, գօնյօմինարէ. Մականուանել: լաղապ գօյմաք, իսմ վէրմէք:
colare, գօլարէ. Քամել, մզել: սիւզմէք:
colmare, գօլմարէ. Լնուլ, զեղուլ: տօլտուրմաք:
colorare, գօլօրարէ. Ներկել: պօյամաք:
colpare, գօլփարէ. Մեղադրել: սուչլամաք:
coltivare, գօլթիվարէ. Մշակել երկիր: թարլա էթմէք:
comandare, գօմանտարէ. Հրամայել: պույուրմաք:
combinare, գօմպինարէ. Համեմատել: պէնզէթմէք:
cominciare, գօմինչարէ. Սկսանել: պաշլամաք:
comodare, գօմօտարէ. Փոխ տալ: Նա՝ Նպաստել. էօտիւնճ վէրմէք: Նա՝ էլ վէրմէք:
compendiare, գօմփէնտիարէ. Համառօտել: գըսալթմաք:
comperare, էմ compr". գօմփէրարէ, գօմփրա". Գնել: սաթըն ալմաք:
comunicare, գօմունիգարէ. Հաղորդել: Նա՝ կենակցիլ. հիսսէ էթմէք: Նա՝ գօնուշմաք:
comunicarsi, գօմունիգարսի. Առնուլ զհաղորդ: ղուրպան ալմաք:
conciare, գօնչարէ. Յօրինել, կազմել: տիւզէն վիրմէք:
conciliare, գօնչիլիարէ. Միաբանել: պարըշտըրմաք:
condannare, գօնտաննարէ. Դատապարտել: ճէզա էթմէք:
confederarsi, գօնֆէտէրարսի. Դաշնակցիլ: պիրլիք էթմէք. ահտլաշմաք:
confermare, գօնֆէրմարէ. Հաստատել: մուգարրէր էթմէք:
confessare, arsi, գօնֆէսսարէ, արսի. Խոստովանիլ: իգրար էթմէք, կիւնահլարինի մունթէրիֆ օլմաք:
confettare, գօնֆէթթարէ. Յօրինել քաղցրաւենիս: շէքէ-

քէրլամէ կափանմագ:

confidare, arsi, քօնֆիտա՛րէ, արսի. Վստահիլ, հաւատալ: Իթիպար էթմէք. Ինանմագ:

confiscare, քօնֆիսքա՛րէ. Առնուլ յարքունիս: Միրիյէ զաբթ էթմէք:

confortare, arsi, քօնֆօրթա՛րէ, արսի. Քաջալերել, զօրացուցանել, մխիթարել: Քուվվէթ վէրմէք. Թէսէլլի պուլմագ:

congiurare, քօնճիուրա՛րէ. Միախորհուրդ լինել: Էլ պիր օլմագ:

consacrare իմ consag''. քօնսաքրա՛րէ, քօնսաքրա''. Օրհնել. Նուիրել՝ի որս քահանայագործել: Թախսիս էթմէք:

consegnare, քօնսէնեա՛րէ. Դնել՝ի պահ, տալ: Էմանէթ քօյմագ, վէրմէք:

conservare, քօնսէրվա՛րէ. Պահել: Սագլամագ:

considerare, քօնսիտէրա՛րէ. Խորհիլ: Տիւշիւնմէք:

consigliare, arsi, քօնսիլեա՛րէ, արսի. Խորհուրդ տալ, խորհրդակցիլ: Նասիհաթ վէրմէք, տանըշմագ, միւշավերէ էթմէք:

consolare, arsi, քօնսօլա՛րէ, արսի. Մխիթարել, մխիթարիլ: Թէսէլլի էթմէք, հեմ պուլմագ:

consumare, arsi, քօնսումա՛րէ, արսի. Սպառել, ծախել: Թէլէֆ էթմէք, հեմ օլմագ:

contare, քօնթա՛րէ. Համարել: Սայմագ:

contentare, քօնթէնթա՛րէ. Հաճել զոք: Խօշնուտ էթմէք:

continovare, իմ continu''. քօնթինօվա՛րէ, քօնթինուա''. Հանապազորդել, շարունակել: Դավամ կէթիրմէք, միւտավէմէթ էթմէք:

contraffare, քօնթրաֆֆա՛րէ. Ձևանման գործել: Թագլիթինի էթմէք:

conversare, քօնվէրսա՛րէ. Կենակցիլ: Քօնուշմագ:

cooperare, քօօփէրա՛րէ. Գործակից լինել: Եարտըմ չալըշմագ:

copiare, քօփիա՛րէ. Գաղափարել, օրինակել: Թասվիր էթմէք, սուրէթ ալմագ:

coronare, քօրօնա՛րէ. Պսակել: Թաճ քօյմագ:

costare, քօսթա՛րէ. Արժել: Տէյմէք:

costumare, քօսթումա՛րէ. Սովոր լինել, սովորել: Ատէթ էթմէք, հեմ օլմագ:

creare, քրէա՛րէ. Ստեղծանել: Եարաթմագ:

cre-

Digitized by Google

crepare, քրեբա՛րէ. Պայթիլ, Տրաքիլ, կամ ճաթլանամ:
cresimare, քռեզիմա՛րէ, Դրոշմել: դրոշմ միւռոնեմք:
criticare, քռիթիքա՛րէ. Հետաքննել, սրբագրել: Թէնքիթ էթմէք, նօքթէ քօյմաք:
cucinare, քուչինա՛րէ. Եփել: փիշիրմէք:
cullare, քուլլա՛րէ. Օրօրել: պէշիկ սալլամաք:
curare, քուրա՛րէ. Հոգալ, դարմանել: էլէմ չէքմէք, թիմար էթմէք:
Dannare, դաննա՛րէ. Դատապարտել: քահր էթմէք:
danneggiare, դաննէճճա՛րէ. Վնասել: զարար էթմէք:
dare, դա՛րէ. տե՛ս յերեսն. 158:
dar l'oglio santo, դար լ' օլիօ սա՛նթօ. Տալ վերջին օծումն: վերջին օծումն վէրմէք:
decapitare, դէքափիթա՛րէ. Գլխատել: պաշ քէսմէք:
decrescere, դէքրէշշէ՛րէ. Նուազել, աստիճանաբար: էքսիք, ֆէրսան վէրմէք:
dedicare, դէտիքա՛րէ. Նուիրել: Թահսիս էթմէք:
degnare, դէնեա՛րէ. Հաճիլ, արժանի համարիլ: Թէնէզզիւլ էթմէք, էնդամէ գըրըլմաք:
degradare, դէկրադա՛րէ. Ընկենուլ յիշխանութենէ: աշաղը ին դիւշիւր էթմէք:
depositare, դէբօզիթա՛րէ. Տալ յաւանդ: էմանէթ քօմաք:
deputare, իմ dipu''. դէբութա՛րէ. դիբու''. Կարգել 'ի պաշտօն, եւ հաւալէ էթմէք, վէքիլ քոյմաք:
derivare, դէրիվա՛րէ. Ծագել, յառաջ գալ: չըքմաք, զուհուր գէլմէք:
desiderare, դէզիդերա՛րէ. Ցանկալ: արզուլամաք:
desinare, իմ disi'', դէզինա՛րէ. դիզի''. Ճաշել: էօյլէ եմէկի եէմէք:
desolare, դէզօլա՛րէ. Աւերակ առնել: վիրան էթմէք:
destinare, դէսթինա՛րէ. Կարգել: Թային էթմէք:
determinare, դէթէրմինա՛րէ. Սահմանադրել: քարար վէրմէք:
dettare, դէթթա՛րէ. Թելադրել, ուսուցանել: աղըզ-դան սէօյլէյիփ եազդըրմաք, էօյրէթմէք:
dichiarare, դիքիարա՛րէ. Յայտ առնել, հռչակել: աչմաք, պեան էթմէք:
diffamare, դիֆֆամա՛րէ. Անուանարկ առնել: բատ աբօզմաք, ռէզիլ էթմէք:
diffidare, դիֆֆիդա՛րէ. Ոչ վստահել: ինանմամաք, ինթիպար վէրմէմէք:

digiunare, տիճունարէ. Ծոմապահել ։ ճէրճէզ(?) ապաք մեք ։

dilatare, տիլաթարէ. Ընդարձակել ։ պօլլամագ. Թէնկ աչ էթմէք ։

dilettare, arsi, տիլէթթարէ, արսի. Զուարճացուցանել. զուարճանալ ։ սէֆա էյլէնմէք, հազ էթմէք. մայլ օլմագ ։

diluviare, տիլուվիարէ. Տեղալ ։ սաղանագ կէլմէք ։

dimandare, doma", տիմանտարէ, տօմա". Հայցել ։ Եւ՝ հարցանել ։ եալվարմագ. Եւ՝ սօրմագ ։

dimenticare, տիմէնթիքարէ. Մոռանալ ։ ունութմագ ։

dimorare, տիմօրարէ. Մնալ ուրեք ։ էկլէնմէք ։

dimostrare, տիմօսթրարէ. Ցուցանել, յայտնել ։ կէօսթէրմէք, պէյան էթմէք ։

dinodare, կմ disno", տինօտարէ. տիզնօ". Լուծանել ։ քակել ։ չէօզմէք ։

dinunziare, տինունծիարէ. Ծանուցանել, ազդուցանել ։ աղպարթմագ, հապէր վէրմէք ։

diradicare, տիրատիքարէ. Արմատաքի խլել ։ քէօքիւնէն գօփարմագ ։

dirizzare, կմ driz", տիրիծծարէ, տրիծ". Ուղղել ։ տօղրուլթմագ ։

disanimare, տիզանիմարէ. Անշնչացուցանել, սպանանել ։ ճանըն չըգարմագ, էօլտիւրմէք ։

disapprovare, տիզապրօվարէ. Մերժել, անարգել ։ պէկէնմէմէք, ռէտտ էթմէք ։

disarmare, տիզարմարէ. Անզէն առնել ։ սիլահըն ալմագ, սօյմագ ։

disbrigare, տիզպրիկարէ. Ձերծուցանել, լուծանել ։ գուրթարմագ, չէօզմէք ։

discordare, տիզքօրտարէ. Երկպառակել, անմիաբան լինել ։ ըխթիլաֆ էթմէք, այրը օլմագ ։

discostare, arsi, տիզքօսթարէ, արսի. Հեռացուցանել. հեռանալ ։ իրագ էթմէք, կմ օլմագ ։

discreditare, տիզքրէտիթարէ ։ Արատել զհամբաւ ուրուք ։ ատընը նօքթա գօյմագ ։

disegnare, տիզէննարէ. Գծագրել ։ Եւ՝ դնել ՚ի մտի ։ րէսմ էթմէք ։ Եւ՝ նիյէթ գօյմագ ։

diseredare, տիզէրէտարէ. Անժառանգել ։ միրասթէն մահրում գըլմագ ։

di-

Digitized by Google

disertare, տիզէռթա՛ռէ. Անապատացուցանել : վի-
րան էթմէք :

disfare, տիսֆա՛ռէ. Քակել : պօզմագ :

disgustare, arsi, տիզկուսթա՛ռէ, առսի. Ձանձրացու-
ցանել, նեղել, նեղիլ : պէզտիրմէք, ինճիթմէք.
ինճիլմէք :

disimpegnare, տիզիմփէնեա՛ռէ. Ազատել 'ի պար-
տեաց, եւն. եւ' թափել զդրամն : պօրճտան գուր-
թարմագ : եւ' ռէհինտէն չըգարմագ :

dismontare, տիզմօնթա՛ռէ. Իջանել 'ի ձիոյ, 'ի նաւէ :
աթտան էնմէք, կէմիտէն չըգմագ :

disobbligare, arsi, տիզօպլիկա՛ռէ, առսի. Ազատել
կամ ազատիլ 'ի պարտեաց : պօրճտան գուրթար-
մագ, կամ գուրթուլմագ :

disonorare, տիզօնօռա՛ռէ. Անպատուել, անարգել :
իթիպարըզ էթմէք, ըռզ պօզմագ :

dispensare, տիսփէնսա՛ռէ. Բաշխել : եւ' անօրինել :
թէվզի էթմէք : եւ' ռուխսէթ վիրմէք :

disperare, տիսփէռա՛ռէ. Յուսահատիլ : ումիտինի
գէսմէք :

dispregiare, disprezzare, տիսփռէճիա՛ռէ. տիսփռէցցա՛-
ռէ. Արհամարհել : պիր չէյ սայմամագ :

disputare, տիսփութա՛ռէ : Վիճաբանել : մուճատէլէ
էթմէք :

dissimulare. տիսսիմուլա՛ռէ. Կեղծել, ձեւանալ : սու-
րէթի մուամէլէ էթմէք, թընըմամագ :

dissipare, տիսսիփա՛ռէ. Ցրուել, վատնել : տաղըթմագ :

distaccare, տիսթագգա՛ռէ. Խլել, կորզել : գօփարմագ :

distillare, տիսթիլլա՛ռէ. Կայլակել : տամլաթմագ :

distrigare, տիսթռիկա՛ռէ. Վճարել զգործ : իշի պի-
թիրմէք :

disturbare, տիսթուռպա՛ռէ. Խռովել, նեղել : ճէֆա
էթմէք, ինճիթմէք :

diventare, տիվէնթա՛ռէ. Փոխել, լինել : տէօնմէք, օլմագ :

divezzare, կամ disvez", տիվէցցա՛ռէ, տիսվէց". Խափա-
նել զսովորութիւն : ատէթի պրագմագ :

divinare, տիվինա՛ռէ. Գուշակել : եօրմագ, ֆիրա-
սէթիլէ պիլմէք :

divolgare, տիվօլկա՛ռէ. Հռչակել : շայի էթմէք :

divorare, տիվօռա՛ռէ. Կլանել : եութմագ :

do-

dominare, տօմինա՛րէ. Տիրել : իշխանանալ : հուքմ էթմէք, միւսթէլլէթ օլմաք :

donare, տօնա՛րէ. Պարգևել : պախշիշ վիրմէք :

doppiare, տօփփիա՛րէ. Կրկնապատկել : իքի.քաթ իթմէք :

dotare, տօթա՛րէ. Տալ վարձանս : ճէհէզ վիրմէք :

dottorare, տօթթօրա՛րէ. Վարդապետ առնել : Թէֆքըհ էթմէք :

dubitare, տուպիթա՛րէ. Երկբայել : երկմտել : շիւպհէ լէնմէք, գօրքմաք :

durare, տուրա՛րէ. Տևել : տայանմաք :

Eccettuare, էչչէթթուա՛րէ. 'Ի բաց առնուլ : խարիճինա էթմէք, չըքարմաք :

eccitare, էչչիթա՛րէ. Շարժել, զրգռել : Թէհրիքէթ մէք, քըշքըրթմաք :

edificare, էտիֆիքա՛րէ. Շինել : նա՛ տալ օրինակ բարի : եափմաք : նա՛ խայրէթ վէրմէք :

educare, էտուքա՛րէ. Սնուցանել, դաստիարակել : պէսլէմէք, թէրպիյէ էթմէք :

effettuare, էֆֆէթթուա՛րէ. Գործել, 'ի գլուխ տանել : էթմէք, պաշա չըքարմաք :

elevare, էլէվա՛րէ. Բարձրացուցանել : եուքարը գալտըրմաք :

ènfiare, arsi, էնֆիա՛րէ, արսի. Այտնուլ, փքանալ : շիշմէք, գապարմաք :

entrare, էնթրա՛րէ. Մտանել : կիրմէք :

ereditare, էրէտիթա՛րէ. Ժառանգել : միրաս եէմէք :

errare, էռռա՛րէ. Մոլորիլ : եօլունտան չըքմաք :

esagerare, էսաճէրա՛րէ. Առաւելացուցանել զբանն : ալէօղիւ քապարթմաք :

esaminare, էսամինա՛րէ. Քննել : թէֆթիշ էթմէք :

esclamare, էսքլամա՛րէ. Բողոքել : ֆիրեատ էթմէք :

escusare. էսքուզա՛րէ. Արդարացուցանել, ջատագովել : իթիզար էթմէք, մազուր թութմաք :

esecrare, էզէքրա՛րէ. Գարշիլ, անիծանել : իլէնմէք, նալլէթ գօմաք :

esercitare, arsi, էզէրչիթա՛րէ, արսի. Կրթել, վարժիլ : ալըշտըրմաք, ալըշմաք, իտման էթմէք :

esiliare, էզիլիա՛րէ. Աքսորել : սիւրկիւն էթմէք :

esortare, էզօրթա՛րէ. Յորդորել : նասիհէթ վէրմէք :

esperimentare, էսփէրիմէնթա՛րէ. Փորձել, տեղեկանալ

Digitized by Google

Դաղ. Թէ՛ Չրիմն էթմէք, անէնկմէք.

estimare, էսթիմարէ. Կարծել: զանն էթմէք.

evangelizzare, էվանճէլիձձարէ. Աւետարանել: մուժդէ Թուլումաք, Թէպշիր էթմէք.

Fabbricare, ֆաբբրիքարէ. Շինուած առնել, կառուցանել: եափմաք, Պինա էթմէք.

facilitare, ֆաչիլիթարէ. Դիւրացուցանել: գօլայլամաք.

fallare, ֆալլարէ. Սխալել: եանըլմաք.

falsificare, ֆալսիֆիքարէ. Խարդախել, խառդախել: տօղըմաք, գալպազանլըգ էթմէք.

fare, ֆարէ. տես յերեսն. 160.

far colazione, ֆար քօլածիօնէ. Նախաճաշիկ առնել: գահուէ ալթը էթմէք.

fare la processione, ֆարէ լա փրօչէսսիօնէ. 'Ի Թափօր ելանել: Թասդուրա չըքմաք.

fasciare, ֆաշիարէ. Խանձարրել, պատատել: գունտագլամաք, սարմաք.

faticare, arsi, ֆաթիքարէ, արսի. Աշխատեցուցանել, աշխատիլ: չալըշտըրմաք, չալըշմաք.

favoleggiare, ֆավօլէճճիարէ. Առասպելաբանել: մասալ սէօյլէմէք.

fecondare, ֆէքօնտարէ. Բեղնաւոր կամ պտղեցուն առնել: պէրէքէթ վէրմէք.

felicitare, ֆէլիչիթարէ. Երջանիկ առնել: միւպարէք լէմէք.

fermare, ֆէրմարէ. Արգելուլ, պահել: ատուրմաք, ալը գօմաք.

fermarsi, ֆէրմարսի. Կալ մնալ, յամել: գալմաք, էկլէնմէք.

ferrare, ֆէռռարէ. Երկաթապատ առնել: տէմիրլէ գաբլամաք.

festeggiare, ֆէսթէճճիարէ. Տօնախմբել: շէնլիք, կամ տօնանմա էթմէք.

fiammare, fiammeggiare, ֆիամմարէ, ֆիամմէճճիարէ. Բոց արձակել, փայլատակել: ալէֆլէնմէք, շէօհլէ վէրմէք.

fiatare, ֆիաթարէ. Շնչել հողմոյ. բուղիլար էթմէք.

ficcare, ֆիքքարէ. Ցցել, վարել: տիքմէք, գագմաք.

fidare, arsi, ֆիտարէ, արսի. Ցանձն առնել, հաւատալ, վստահել: ինանմագ էթմէք, ինանմաք.

fi-

figliare, Ֆիլեարէ. Զաւակագործել : ազգաբերեմք, երամ բազմացանեմք :

figurare, arsi, Ֆիկուրարէ, առսի. Զևացուցանել : կամ երևակայել : չէքինեմք : կամ՝ ըմԹար եԹեմք, խէյալլանեմք :

filare, Ֆիլարէ. Մանել : էկիրմեք, եօրեքն իլեմք :

fischiare, sufolare, Ֆիսքեարէ, սուֆօլարէ. Սուլել : ըսլըք չալմաք :

fissare, fisare, Ֆիսսարէ, Ֆիսարէ. Պնդել : կէօզ ախըմեք :

fiutare, Ֆիութարէ. Հոտոտել : քոքլամաք :

flagellare, Ֆլակէլլարէ. Զաղկել, խարազանել : ակէ-կէնեմք, կամ քամչի վուռմաք :

fomentare, Ֆօմենթարէ. Տածել, լուցանել : պէսլէ-մեք, Թուլթուշաւուրմաք :

fondare, Ֆօնտարէ. Հիմնարկել : Թէմէլ քօյմաք :

forare, Ֆօրարէ. Ծակել : տէլմեք :

formare, Ֆօրմարէ. Զևացուցանել. կազմել : տիւզ-մեք, Թասվիր էԹմեք :

fortificare, Ֆօրթիֆիքարէ. Զօրացուցանել, ամրացուցանել : քուվվէԹլէնտիրմեք, Թահքիմ էԹմեք :

fortunare, Ֆօրթունարէ. Աջող կամ ձախող բաղդի հանդիպել : Թալէհի իշլէմեք, կամ իշլէմեմեք :

forzare, Ֆօրձարէ. Բռնադատել : զոռ էԹմեք :

frammischiare, Ֆրամմիսքեարէ. Խառնել : քառըշդըրմաք :

francare, Ֆրանքարէ. Ազատ առնել 'ի պարտեաց, յօրինաց, ևն : էզատ, կամ մուաֆ էԹմեք :

freddare, Ֆրէտտարէ. Ցրտանալ : իւշիւմեք, սօուումաք :

fregare, Ֆրէկարէ. Շփել, քորել : օվմաք, քաշըմաք :

frequentare, Ֆրէքուէնթարէ. Յաճախել : չօքլըք օլ-մաք, սըքչէ վարմաք :

frizzare, Ֆրիձձարէ. Կծանել, եռացուցանել : սըզ-մաք, սանճըլմաք, եաքմաք :

frustare, Ֆրուսթարէ. Զաղկել : չըպուքլամաք :

fruttare, Ֆրուտթարէ. Պտղաբերել : եէմիշ վէրմեք :

fruttificare, Ֆրուտթիֆիքարէ. Պտղաբեր առնել. մշակել : պէրէքէթլի էթմեք :

fugare, Ֆուկարէ. Փախուցանել : քաչըրթմաք, քօվմաք :

fulminare, Ֆուլմինարէ. Կայծակնահար առնել : եըլ-տըրըմ վուռմաք :

fumare, Ֆումարէ. Ծխել : Թիւթիւն էթմեք :

Ga-

Gabellare, կապէլլա՛րէ. Վճարել մաքս։ կէօմրիւք վէրմէք։

gelare, gielare, ճէլա՛րէ, ճիէլա՛րէ. Սառել։ տօնմագ. պուզ քէսիլմէք։

generare, ճէնէրա՛րէ. Ծնանել։ տօղուրմագ։

germogliare, ճէռմօլյա՛րէ. Ընձիւղել։ ֆիլիզլէնմէք։

gettare, ճէթթա՛րէ. Ընկենուլ, ձգել։ պըրագմագ. աթմագ։

ghiacciare, կիաչչա՛րէ. Պաղել, սառել։ պուզլանմագ։

ghignare, կինեա՛րէ. Ժպտել։ սըրըթմագ։

gioccolare, ճիօքքօլա՛րէ. Ջեռնածուն առնել։ հօքքապազլըք էթմէք։

giovarè, ճիօվա՛րէ. Օգնել, օգտել։ եարտըմ էթմէք. եարտըմագ։

girare, arsi, ճիրա՛րէ, ա՛ռսի. Պատուտել, շրջիլ։ տօլաշտըրմագ, տօլաշմագ։

giubilare, ճիուպիլա՛րէ. Առնել տօն ի ցնծութ։ շէնլիք ի շադլըք էթմէք։

giugare, giuocare, ճիուկա՛րէ, ճիուօքա՛րէ. Խաղալ։ օյուն օյնամագ։

giuocar a carte, a dadi, ճիուօքա՛ռ ա քա՛ռթէ, ա տա՛տի. Թուղթ կամ նարտ խաղալ։ քեաղըտ, ի թավլա օյնամագ։

giudicare, ճիուտիքա՛րէ. Դատել, առնել դատաստան։ շէրիէթ քէսմէք։

giurare, ճիուրա՛րէ. Երդնուլ։ եէմին էթմէք։

giustificare, ճիուսթիֆիքա՛րէ. Արդարացուցանել։ հագ կէօստէրմէք. տուշուրղ չըքարմագ։

gloriare, arsi, կլօրիա՛րէ, ա՛ռսի. Փառաւորել. մեծանալ, պարծիլ։ ուլուլամագ, ուլուլանմագ, էօկիւնմէք։

gocciare, gocciolare, կօչչա՛րէ, կօչչօլա՛րէ. Կաթել։ տամլամագ։

gonfiare, arsi, կօնֆիա՛րէ, ա՛ռսի. Այտուցանել, այտնուլ։ շիշիրմէք, շիշմէք։

governare, կօվէռնա՛րէ. Խնամել. կառավարել։ կէօզէտմէք, հիւքմ էթմէք։

graffiare, կրաֆֆիա՛րէ. Ցաւել, մագլցել։ թըրմալամագ։

grandinare, կրանտինա՛րէ. տես յերեսն. 216։

grattare, կրաթթա՛րէ. Քորել։ գաշըմագ.

gra-

Digitized by Google

gravare, գրավա՛րէ. Ծանրացուցանել. Նեղել, ծանրանալ: իւքլէթմէք, աղըրլամագ, աղըրլըգ չէքմէք:

graziare, գրացիա՛րէ. Շնորհել, բարերարել: լութֆ կամ իհսան էթմէք:

gridare; գրիտա՛րէ. Աղաղակել: պաղըրմագ:

guadagnare, գուատանեա՛րէ. Շահել: գազանմագ:

guardare, գուարտա՛րէ. Նայել: պագմագ:

guastare, գուաստա՛րէ. Խանգարել: պօզմագ:

guazzare, diguazzare; գուացցա՛րէ. տիգուացցա՛րէ. Յուզել զհեղանութիւն: չալքամագ:

guereggiare, գուէռէճճիա՛րէ. Պատերազմել: ճէնկ էթմէք:

guidare, գուիտա՛րէ. Առաջնորդել: գըլաւուզլամագ, եօլ կէօստէրմէք:

gustare, գուստա՛րէ. Ճաշակել անուլ: չէշնիլէմէք:

Idearsi, իտէա՛րսի. Նկարել 'ի միտս: խեալլանմագ:

ignorare, իննօրա՛րէ. Տգիտանալ: պիլմէմէք:

illuminare, իլլումինա՛րէ. Լուսաւորել: նուր վէրմէք:

illustrare, իլլուստրա՛րէ. Պայծառացուցանել, փառաւորել: րօշան էթմէք, շէհրէթ վէրմէք:

imbarazzare, իմպառացցա՛րէ. Պաշարել, պատատել: սարմագ, սարմաշտըրմագ:

imbarcare, arsi, իմպարգա՛րէ, արսի. Մտանել 'ի նաւ: գայըղէ կամ կէմիյէ կիրմէք:

imbestiarsi; իմպէստիա՛րսի. Անասնօրէն վարիլ: հայվան կիպի օլմագ:

imbiaccare, իմպիաքքա՛րէ. Սպիտականդեղով ներկել: իւսթիւպէճիլէ պօյամագ:

imbiancare, իմպիանգա՛րէ. Սպիտակացուցանել: աքլամագ, աղարթմագ:

imboccare, իմպօգգա՛րէ. 'Ի բերան դնել: աղըզընա գօյմագ:

imborsare, իմպօրսա՛րէ. Դնել 'ի քսակի. քէսէյէ գօյմագ:

imbricare, arsi, իմպրիգա՛րէ, արսի. Արբենալ: սարխօշ օլմագ:

imbrigare, իմպրիկա՛րէ. Ջանալ, հնարել: չալըշմագ. տիւրիւշմէք:

imbrogliare, իմպրօլեա՛րէ. տես զինչ intrigare, ին-տրիկա՛րէ:

imitare, իմիթա՛րէ. Նմանիլ, հետեւիլ: ույմագ, մուգալլիտ օլմագ:

im-

immaginare, vel imag., [illegible]. Երևակայել, [illegible] ։

immortalare, [illegible]. Անմահացուցանել ։ [illegible]

impacciarsi, [illegible] ։ [illegible]

impalare, [illegible] 'ի ցից ։ [illegible]

imparare, [illegible]. Ուսանել ։ [illegible]

imparare a mente, [illegible]. Սերտել ։ [illegible]

impastare, [illegible]. Ծեփել ։ [illegible]

impaurare, arsi, [illegible]. Երկնչեցուցանել. երկնչել ։ [illegible]

impegnare, [illegible] 'ի գրաւ ։ [illegible]

impegnarsi, [illegible]. Յանձն առնուլ [illegible]

impegolare, [illegible]. Կպրով [illegible] ։ [illegible]

imperseverare, [illegible] ։ [illegible]

impiastrare, [illegible]. Սպեղանի [illegible] ։ [illegible]

impiccare, [illegible]. Կախել 'ի կախաղան ։ [illegible]

impiegare, [illegible] ։ [illegible]

impiombare, [illegible]. Կապարել [illegible] ։ [illegible]

importare, [illegible] ։ [illegible]

impostare, [illegible]. Նշանակել 'ի գիր [illegible] ։ [illegible]

imprigionare, [illegible]. Բանդարկել [illegible] ։

impugnare, [illegible]. Հակառակիլ [illegible] ։

inacerbare, arsi, [illegible]. Զայրացուցանել, [illegible] ։ [illegible]

inargentare, [illegible]. Արծաթով օծանել, [illegible] ։ [illegible]

incantare, [illegible]. Դիւթել, կախարդել ։ [illegible]

incarcerare, [illegible]. 'ի բանտ արկանել ։ [illegible]

Digitized by Google

incaricare, ինքարիքա՛րէ. Դնել պաշտօն, կամ մեղադ-
րութի : իւքլէթմէք, այըփլամաք :

incarnare, arsi, ինքառնա՛րէ, առսի. Մարմնանալ:
թէն ալմաք :

incassare, ինքասսա՛րէ. Դնել յարկղ. փակել: սանտ-
ըղա քօյմաք, քափամաք :

incastonare, incastrare, ինքասթօնա՛րէ, ինքասթրա՛րէ.
Ագուցանել. ընդելուզանել: կեղակրմէք, ճէվա-
հիր մըխլամաք :

incatenare, ինքաթէնա՛րէ. Արկանել 'ի շղթայս: զին-
ճիրէ վուռմաք :

incensare, ինչէնսա՛րէ. Խնկել, ծխել խունկ: թիւթիւ-
լէմէք, քիւնտիւրիւ քլէմէք :

incerare, ինչէրա՛րէ. Մոմով ծեփել: մումլամաք :

inchiavare, ինքիավա՛րէ. Աղխել. փակել: քիլիթլէմէք :

inchinare, arsi, ինքինա՛րէ, առսի. Կորացուցանել,
կորանալ, խոնարհել: էյիլմէք, էյիլմէք :

inchiodare, ինքիօտա՛րէ. Բևեռել: մըխլամաք :

inchiostrare, ինքիօսթրա՛րէ. Սևակապ շաղախել: միւ-
րէքքէպլէմէք :

inciampare, ինչիամփա՛րէ. Գթել: սիւրչմէք :

inclinare, ինքլինա՛րէ. տես 'ի վեր inchinare, ինքինա՛րէ.

incollare, ինքօլլա՛րէ. Սոսնձել: թութքալլամաք, եա-
փըշտըրմաք :

incolpare, ինքօլփա՛րէ. Մեղադրել: սուչլամաք, այըպ-
լամաք :

incominciare, ինքօմինչիա՛րէ. Սկսանել: պաշլամաք :

incomodare, arsi, ինքօմօտա՛րէ, առսի. Անհանգիստ
առնել կամ լինել: րահաթսըզ էթմէք, էմ օլմաք :

incontrare, ինքօնթրա՛րէ. Ընդառաջ ելանել: հանդի-
պել: քարշըլամաք, ուղրամաք :

incoraggiare, ինքօռատճա՛րէ. Քաջալերել, խրախուսել:
ճիւրէթ վէրմէք, իւրէքլէնտիրմէք :

incoronare, ինքօրօնա՛րէ. Պսակել: թաճ կէյտիրմէք :

incorporare, ինքօրփօրա՛րէ. Մխացուցանել, մար-
մնացուցանել: պիր էթմէք, քարըշտըրմաք :

increspare, arsi, ինքրէսփա՛րէ, առսի. Կնճռել, խոռ-
նակել թելից, զղեստուց, են: պուրուշտուր-
մաք ; պուրուշմաք :

incretare, ինքրէթա՛րէ. Կաւով ծեփել: չամուռլամաք :

indagare. ինտակարէ. Քննել, հետազօտել: արաշտըրմագ, իզլէմէք:

indegnarsi, ինտէննեարսի. Զայրանալ: էօֆքէլէնմէք:

indirizzare, arsi, ինտիրիցցարէ, արսի. Ցուցանել ճամբ. յուղի անկանիլ: եօլ կէօսթէրմէք, եօլա գըրմագ:

indorare, ինտօրարէ. Ոսկւով օծանել: եալտըզլամագ, ալթընլամագ:

indovinare, ինտօվինարէ. Նախագուշակել, մարգարէանալ: էվվէլտէն պիլիփ սէօյլէմէք:

indugiare, arsi, ինտուճիարէ, արսի. Յամեցուցանել. յամել: էկլէնտիրմէք, էկլէնմէք:

indurare, ինտուրարէ. Խստացուցանել, խստանալ. փէքլէթմէք, փէքլէնմէք:

infamare, ինֆամարէ. Եղծանել զհամբաւ: ատ պօզմագ:

infermare, arsi, ինֆէրմարէ, արսի. Հիւանդացուցանել, հիւանդանալ: հաստալանթըրմագ, հաստալանմագ:

infiammare, ինֆիամմարէ. Բորբոքել, եռալ: թութուշտուրմագ, թութուշմագ, քըզմագ:

informare, arsi, ինֆօրմարէ, արսի. Տեղեկացուցանել, տեղեկանալ: վուքուֆ էթմէք, կմ օլմագ. անլաթմագ, անլամագ:

infuriare, ինֆուրիարէ. Կատաղել: քուտուրմագ:

ingannare, arsi, ինկաննարէ, արսի. Խաբել. խաբիլ: ալտաթմագ, ալտանմագ:

ingegnarsi, ինճէննեարսի. Հանճարել, արուեստագիտել: ֆիքրաթէթիլէ եափմագ:

ingiallare, ինճիալլարէ. Դեղին առնել կամ դեղնիլ: սարը էթմէք, կմ օլմագ:

inginocchiarsi, ինճինօքքիարսի. Ի ծունր կքանել: տիզ չէօքմէք:

ingiuriare, ինճիուրիարէ. Անարգել, անիրաւել. ճէֆա, սիթէմ, կմ զուլմ էթմէք:

ingrassare, ինկրասսարէ. Պարարտացուցանել. եւ՝ արկանել զաղբ: սէմիզլէթմէք: եւ՝ կիւպրէլէմէք:

ingravidare, ինկրավիտարէ. Յղացուցանել. յղանալ: համիլէ էթմէք, կմ օլմագ:

ingrossare, arsi, ինկրօսսարէ, արսի. Ստուարացուցանել. ստուարանալ: քալընլաթմագ, քալըն-լանմագ.

[illegible] :

inimicare, arsi, [illegible]

inlacciarsi, v. illaci", [illegible]

innacquare, [illegible]

innalzare, arsi, [illegible]

innamorare, arsi, [illegible]

innestare, v. incalmare, [illegible]

innovare, [illegible]

inondare, v. innon", [illegible]

inquietare, [illegible]

irrossare, [illegible]

insaccare, [illegible]

insalare, [illegible]

insalsarsi, [illegible]

insaporarsi, [illegible]

insegnare, [illegible]

insinuare, [illegible]

inspirare, [illegible]

insuperbiare, arsi, [illegible]

intagliare, [illegible]

internarsi, [illegible]

interpretare, [illegible]

interrogare, [illegible]

intimare, [illegible]

inti-

Digitized by Google

intitolare, ինթիթօլա՛րէ. Մակագրել, ընծայել ումեք: լաղապ վերմէք, թէսնիֆ էթմէք:

intorbidare, ինթօրպիտա՛րէ. Պղտորել: պուլանտըրմագ:

intrigare, arsi, ինթրիկա՛րէ, առսի. Պատատել, պատատիլ: սարմագ, սարըլմագ:

intrinsecare, arsi, ինթրինսէքա՛րէ, առսի. Ընտանի լինել, բարեկամանալ: աշնա օլմագ, տօսթլաշմագ:

intufare, ինթուֆա՛րէ. Բորբոսել: քիւֆլէնմէք:

invalidare, ինվալիտա՛րէ. Անվաւեր առնել: պաթըլ էթմէք:

invecchiare, ինվէքքիա՛րէ. Ծերանալ: էխթիյարլանմագ:

inventare, ինվէնթա՛րէ. Հնարել, ճարտարել: փէյտահլամագ, իճատ էթմէք:

inverminare, ինվէրմինա՛րէ. Որդնահար լինել: քուրթլանմագ:

invernare, ինվէրնա՛րէ. Ձմերել: քըշլամագ:

investigare, ինվէսթիկա՛րէ. Հետազօտել: արամագ, թէֆթիշ էթմէք:

inviare, ինվիա՛րէ. Յուղարկել: եօլլամագ:

invidiare, ինվիտիա՛րէ. Նախանձել: քըսգանմագ:

invitare, ինվիթա՛րէ. Հրաւիրել: տավէթ էթմէք:

invocare, ինվօքա՛րէ. Կարդալ յօգնութիւն: մէտէտ չաղըրմագ:

Lacerare, լաչէրա՛րէ. Պատառատել: եըրթմագ, փարալամագ:

lagnarsi, լանեա՛րսի. Գանգատել: շէքեա եա՛ շիքեայէթ էթմէք:

lagrimare, լակրիմա՛րէ. Լալ: աղլամագ:

lambiccare, լամպիքքա՛րէ. Կաթեցուցանել: տամլաթմագ:

lamentare, arsi, լամէնթա՛րէ, առսի. Գանգատել, տրտնջել: շէքեա էթմէք:

lampare, lampeggiare, լամբա՛րէ, լամբէճճիա՛րէ: Փայլատակել: եըլտըրըմագ, փառլամագ:

lapidare, լափիտա՛րէ. Քարկոծել: թաշլամագ:

largare. լարկա՛րէ. Լայնել, ընդարձակել: պօլլամագ.

lasciare, լաշա՛րէ. Թողուլ, լքանել, զանցառնել: պըրագմագ. քօյ վէրմէք:

lavare. լավա՛րէ. Լուանալ: եըգամագ:

lavorare, լավօրա՛րէ. Աշխատել, գործել: չալըշմագ, իշլէմէք:

Digitized by Google

leccare, լէքքա՛րէ. Լիզանել: եալալամագ:
legare, լէկա՛րէ. Կապել: պաղլամագ:
legittimare, լէճիթթիմա՛րէ: Օրինաւոր կամ հարազատ առնել: հէլալ իտիլմէք:
lessare, լէսսա՛րէ. Խաշել: հաշլամագ:
levare, arsi, լէվա՛րէ, ասսի. Բառնալ, ամբառնալ, յառնել: գալտըրմագ, իւճէլէլմէք, գալգմագ:
levitare, լէվիթա՛րէ. Խմորել կամ խմորիլ: մայալամագ, մայալանմագ:
liberare, լիպէրա՛րէ. Ազատել: էզատ էթմէք:
licenziare, լիչէնցիա՛րէ. Արձակել, թողուլ յա-զատութի: կիթմէյէ իզն վէրմէք:
limare, լիմա՛րէ. Խարտել, յղկել: էյէլէմէք, տէօր-փիւլէմէք. փէյրադահլամագ:
limosinare, լիմօզինա՛րէ. Խնդրել, կամ բաշխել ողորմութի: սադագա տիլէմէք, նէ վէրմէք:
liquefare, arsi, լիգուէֆա՛րէ, ասսի. Հալել, հալիլ: էրիթմէք, էրիմէք:
lisciare, լիշշա՛րէ. Կոկել, հարթել, փայլեցուցա-նել: տիւզէլթմէք, միւհրէլէմէք, ճիլա վէրմէք:
liticare, կամ gare, լիթիգա՛րէ, կա՛րէ. Վիճել, բանակռուել: տավա կամ նիզա էթմէք, չէքիշմէք:
lodare, լօտա՛րէ. Գովել: էօյմէք:
lontanare, լօնթանա՛րէ. Հեռացուցանել: ուզագլամագ:
lusingare, լուզինկա՛րէ. Հաճոյել, փաղաքշել: րազը էթմէք, օխշամագ, միւլայիմէլէմէք էթմէք:
lustrare, լուսթրա՛րէ. Փայլեցուցանել: փառլաթմագ, ճիլալամագ:
Macchiare, arsi, մաքքիա՛րէ, ասսի. Արատաւորել, արատիլ: լէքէլէմէք. լէքէլէնմէք:
macchinare, մաքքինա՛րէ. Մեքենայել, հնարել: քասթ էթմէք, տօլապ քուրմագ, փէյդահ էթմէք:
macellare, մաչէլլա՛րէ. Զենուլ: պօղազլամագ:
macinare, մաչինա՛րէ. Աղալ: էօկիւթմէք:
maestrare, մաէսթրա՛րէ. Վարդապետանալ, ուսուցանել: հօճա օլմագ, էօյրէթմէք:
malandare, մալանտա՛րէ. Ձախողակի կատարել, վնասել: թէրս կիթմէք, պէրպատ օլմագ:
malare, arsi, մալա՛րէ, ասսի. Հիւանդանալ: հասթալանմագ:

mal-

malfare, մալֆա՛րէ. Չար գործել: քէմլիք էթմէք:
mallevare, մալլէվա՛րէ. Երաշխաւորել: քէֆիլ օլմագ:
malmenare, մալմէնա՛րէ. Կողոպտել: Եւ՝ մշտագնել: եաղմա էթմէք: Եւ՝ էզիյէթ վէրմէք:
maltrattare, մալթրաթթա՛րէ. Կեղել, տառապեցուցանել: ինճինիթմէք, էօրսէլէմէք:
mancare, մանքա՛րէ. Պակասել: էքսիլմէք:
mandare, մանտա՛րէ. Առաքել: եօլլամագ:
maneggiare, մանէճճիա՛րէ. Ընդձեռնել: Եւ՝ ՚ի կիր առնուլ: էլէ ալմագ: Եւ՝ քուլլանմագ:
manganare, մանկանա՛րէ. Գնել ՚ի մամուլս: մէնկէնէյէ քօմագ:
mangiare, magnare, մանճիա՛րէ, մանեա՛րէ. Ուտել: եէմէք:
manifestare, մանիֆէսթա՛րէ. Յայտնել: պէյան էթմէք:
mansuefare, մանսուէֆա՛րէ. Հեզացուցանել: եավաշլաթմագ:
maravigliare, կմ'mera", մարավիլեա՛րէ, մէրա". Զարմանալ: շաշմագ:
marcare, մարքա՛րէ. Դրոշմել. նշանաւորել: տամղալամագ:
marciare, մարչիա՛րէ. Խաղալ զօրաց: Եւ՝ ըերդագնաւանել: սէֆէր էթմէք: Եւ՝ մէրէմ էթմէք:
mareggiare, arsi, մարէճճիա՛րէ, առսի. Ալէկոծել: Եւ՝ հարկանիլ ՚ի ծովէ: տալկալանմագ: Եւ՝ տէնիզ թութմագ:
maritare, arsi, մարիթա՛րէ, առսի. Ամուսնացուցանել. ամուսնանալ: էվլէնտիրմէք, էվլէնմէք:
martellare, մարթէլլա՛րէ. Կռանել: չէքիչլէմէք:
martirizzare, մարթիրիձձա՛րէ. Նահատակել: շէհիտ էթմէք:
mascherare, մասքէրա՛րէ. Դիմակ արկանել, պատրուճակել: մասքարա քօմագ, սուրէթ թէպտիլ էթմէք:
masticare, մասթիքա՛րէ. Ծամքել, ծամել: չէյնէմէք:
matteggiare, մաթթէճճիա՛րէ. Մոլեգնիլ: տիվանէ օլմագ:
maturare, մաթուրա՛րէ. Հասունացուցանել, հասունանալ: եէթիշտիրմէք, եէթիշմէք:
medicare, մէտիքա՛րէ. Բժշկել: իլաճ վէրմէք:
meditare, մէտիթա՛րէ. Խոկալ: տիւշիւնմէք:
memorare, մէմօրա՛րէ. Յիշատակել: անմագ:
menare, մէնա՛րէ. Տանել: կէօթիւրմէք:
mendicare, մէնտիքա՛րէ. Մուրանալ: տիլէնմէք:

mentovare, մէնթօվարէ. Յիշատակել : անմագ, հա-
թըրէ կէթիրմէք :

mercatantare, մէրգադանդարէ. Վաճառականութիւն
առնել : պազըրկեանլըգ էթմէք :

merendare, մէրէնտարէ. Նախաճաշիկ առնել : ի-
քինտի եէմէկին եէմէք, սօմաթա էթմէք :

meritare, մէրիթարէ. Արժանի լինել : նա՛ փախար
ըլինել : միւսթահագ օլմագ : նա՛ անդ քարշել է վէրմէք :

meschiare, mescolare, մէսքիարէ, մէսքօլարէ. Խառ-
նել ; խառնակել : գարըշդըրմագ :

migliorare, կա՛ megli'', միլիօրարէ. Մէլի''. Յառաջա-
ցել, բարեկարգել : օնարըլմագ, իլերիյէն վէրմէք :

minacciare, մինաչչիարէ. Սպառնալ : եագըմանմագ,
աթըլըփ թութմագ :

minchionare, մինքիօնարէ. Ծաղր առնել, կատակել :
մասխարայ էթմէք, ըէնիշլէնմէք :

ministrare, մինիսթրարէ. Սպասաւորել, պաշտել :
խըզմէթ էթմէք :

minorare, մինօրարէ. Փոքրկացուցանել : քիւչիւլթմէք :

mirare, միրարէ. Դիտել : կէօզ տիքմէք :

misfare, միսֆարէ. տե՛ս ՚ի վեր malfare, մալֆարէ.

misurare, միզուրարէ : Չափել, էօլչմէք :

mitigare, arsi, միթիկարէ, արսի : Մեղմել. մեղմանալ :
եաւաշլըգլըմագ, եաւաշլանմագ :

moccicare, մօչչիգարէ. Կըկըլել մարդոյ ըմպղայ :
(խլինքը վարել) : սիւմիւք սիլմէք ըլմէք :

modellare մօտէլլարէ. Կաղապել զօրինակ, կա՛ զպատկե-
րար : ուէտէ կէ՛ քալըպ եափմագ :

moderare, modificare, մօտէրարէ, մօտիֆիգարէ. ՚Ի
չափու առնել, մեղմել, արգելուլ : թէտպիր
էթմէք, եումշագլըգ, զապթ էթմէք :

molestare, մօլէսթարէ. Նեղել : ինճիթմէք, ազէճ էթմէք :

mollare, մօլլարէ. Թուլացուցանել : բօյ վէրմէք,
կէվշէթմէք :

moltiplicare, multi'', մօլթիփլիգարէ. մուլթի''. Բազ-
մապատկել, յաճախել : գաթ գաթ էթմէք, ար-
թըրմագ, չօգալթմագ :

mondare, մօնտարէ. Մաքրել : թէմիզլէթմէք :

monetare, մօնէթարէ. Դրամ հատանել : զարպխանէ-
քէ էթմէք :

montare, [illegible]

mormorare, [illegible]

morsicare, [illegible]

mortificare, arei, [illegible]

mosstrare, [illegible]

muffare, [illegible]

mugghiare, [illegible]

murare, [illegible]

mutare, [illegible]

Narrare, [illegible]

naufragare, [illegible]

navicare, [illegible] gare, [illegible]

necessitare, [illegible]

negare, [illegible]

negoziare, [illegible]

negreggiare, [illegible] nereg'', [illegible]

nettare, [illegible]

nevare, nevicare, [illegible]

nidificare, [illegible]

nobilitare, [illegible]

nojare, [illegible]

noleggiare, [illegible]

nomare, nominare, [illegible]

notare, [illegible]

Digitized by Google

կամ՝ նշանն քօմայք:

notificare, նօթիֆիքա́րէ. Ծանուցանել: ազդարարեմք:

novellare, նօվէլլա́րէ. Զրուցել: կամ՝ առասպելել: հէքիաթ էթմէք: կամ՝ մասալ սէօյլէմէք:

nudare, նուդա́րէ. Մերկացուցանել: չըլըպլախ ըլամաք:

numerare, կամ noverare, նումէրա́րէ. նօվէրա́րէ. Թուել: սայմաք:

nutrificare, նուտրիֆիքա́րէ. Սնուցանել: պէսլէմէք:

Obbiettare, օպպիէթթա́րէ. Ընդդէմ դնել. յանդիմանել: քարշըլամաք. իւզէ վուրմաք:

obbligare, arsi, օպպլիկա́րէ. արսի. Պարտաւորել զանձն. պարտաւորիլ: իւզէրինէ ալմաք քօմաք, կէ օլմաք:

occultare, օքքուլթա́րէ. Թաքուցանել: կիզլէթմէք:

occupare, օքքուփա́րէ. Իւրացուցանել: կամ՝ գրաւել զանդիւ: կամ՝ զբաղեցուցանել: զապթ էթմէք: կամ՝ էլէ թութմաք: կամ՝ մէշղուլիաթա սօքմաք:

odiare, օդիա́րէ. Ատել, թշնամանալ: տէվմէք, ախըրճըն դութմաք:

odorare, օդօրա́րէ. Հոտոտել: քօքուլամաք:

oltraggiare, օլտրաճճիա́րէ. Թշնամանել, նախատել: սէօվմէք, ախուշնամ վէրմէք:

oltrapassare, կամ oltre, օլտրափասսա́րէ. օլթրէ. Անցանել, ըզհամին անցանել: աշըրը կէչմէք, աշմաք:

oltrarsi, օլթրա́րսի. Յառաջ անցանել: իլէրի կիթմէք:

ombrare, օմպրա́րէ. Հովանի առնել: քէօլկէ էթմէք:

ondeggiare, օնդէճճիա́րէ. Ծփել, յուզիլ ջուրց: չալքալանմաք:

onorare, օնօրա́րէ. Պատուել: իքրամ էթմէք:

operare, օփէրա́րէ. Գործել: իշլէմէք:

oppressare, օփփրէսսա́րէ: Նուաճել, ճնշել: զուլում էթմէք, պասմաք:

oppugnare, օփփուննա́րէ. Մարտնչել: ճէնկլէշմէք:

orare, օրա́րէ. Աղօթել, աղաչել: տուա էթմէք, եալվարմաք:

ordinare, օրդինա́րէ. Կարգաւորել, հրաման տալ: նիզամ վէրմէք, էմր էթմէք:

orecchiare, օրէքքիա́րէ. Ունկն դնել: քուլաք քօմաք:

organizzare, օրկանիձձա́րէ. Զեւակերպել, յօրինել: տիւզէն իլէ շէքիլ վէրմէք:

originare, օրիճինա́րէ. Սկզբնաւորել: ասլընը վէրմէք:

Digitized by Google

origliare, օռիլիա՛րէ. 'ի ծածուկ ունկն դնել ։ կեղճ լինել քուլաք քօմաք ։

orinare, օռինա՛րէ. Միզել ։ սու դէօքմէք, իշէմէք ։

ornare, օռնա՛րէ. Զարդարել ։ տօնաթմաք ։

ornar l' altare, օռնա՛ռ լ՚ալթա՛րէ. Զարդարել զխորանն ։ միհրապը տօնաթմաք ։

orpellare, օռփէլլա՛րէ. Պղնձով զատեկել ։ փիրինճ վարագ վէրմէք ։

orzare, օռձա՛րէ. Հողմ՝ ընդդէմ նաւել ։ ծուսալամաք ։

osare, օզա՛րէ. Համարձակիլ, իշխել ։ ճիւրէթ էթ-մէք ։

oscurare, arsi, օսգուռա՛րէ, առսի. Մթագնել, մթանալ ։ գարանլըգ էթմէք, կէ՛ օլմաք ։

ossequiare, օսսէքուիա՛րէ. Մեծարել, պատուահարկել. րայէթ, խուրմէթ էթմէք ։

osservare, օսսէռվա՛րէ. Պահպանել ։ կա՛մ ուշ դնել. սագլամաք ։ կա՛մ կէօզէթմէք ։

ostare, օսթա՛րէ. Հակառակիլ ։ քարշը օլմաք ։

ostentare, օսթէնթա՛րէ. Պարծիլ ։ էօկիւնմէք ։

ostinarsi, օսթինա՛ռսի. Յամառիլ ։ ինատ էթմէք ։

ovviare, օվվիա՛րէ. Դիմակայել ։ քարշը տուրմաք ։

Paceficare, arsi, փաչէֆիգա՛րէ, առսի. Խաղաղացուցանել. խաղաղանալ ։ պարըշտըրմաք, պարըշմաք ։

padroneggiare, փատռօնէճճիա՛րէ. Տիրանալ, իշխել ։ հիւքիւմ սիւրմէք ։

pagare, փակա՛րէ. Վճարել զպարտս ։ էօտէմէք ։

palesare, փալէզա՛րէ. Յայտնել. այան էթմէք ։

palpeggiare, փալփէճճիա՛րէ. Շօշափել ։ եափըշմաք, եօքլամաք ։

palpitare, փալփիթա՛րէ. Թնդալ սրտի ։ իւրէք օյնամաք ։

paragonare, փառակօնա՛րէ. Բաղդատել ։ չաքըշտըրմաք ։

pareggiare, arsi, փառէճճիա՛րէ. առսի. Հաւասարել, հաւասարիլ ։ պէրապէր էթմէք, կէ՛ օլմաք ։

parlare, փառլա՛րէ. Խօսել ։ սէօյլէմէք ։

partecipare, կմ patti", փառթէչիփա՛րէ, փառթի". Հաղորդել, մասնակցիլ ։ իլհաք օլմաք ։

parteggiare, փառթէճճիա՛րէ. Կուսակից կամ ձեռնտու լինել ։ թարաֆ թութմաք ։

particolarizzare, փառթիգօլառիձձա՛րէ. Մասնաւորապէս լինել ։ ֆիրատէ ֆիրատէ սէօյլէմէք ։

pas-

pascolare, [illegible]

passare, [illegible]

passeggiare, [illegible]

passionare, [illegible]

pastorare, [illegible] pastu", [illegible]

patrocinare, [illegible]

paventare, [illegible]

peccare, [illegible]

peggiorare, [illegible] piggio", [illegible]

pelare, spiumare, [illegible]

pellegrinare, [illegible]

penare, [illegible]

penetrare, [illegible]

pensare, [illegible]

perdonare, [illegible]

perfezionare, [illegible]

perfidiare, [illegible]

pergiurare, [illegible] spergiu", [illegible]

pericolare, [illegible]

perpetuare, [illegible]

perseguitare, [illegible]

perseverare, [illegible]

pesare, փեզարէ. Կշռել: կամ՝ ծանր լինել: Ծանրութ-իւնք: կամ՝ աղբր կերլինք:

pescare, փեսքարէ. Ձուկն որսալ: պայլըք ավլամք:

pestare, փեսթարէ. Ղեսոել յանկիւնի հավանաւոր անեցյինք:

pettinare, arsi, փեթթինարէ, սարսի. Սանտրել, սանտրել: Թաուալմք, Թաուալմանք:

piagare, փիակարէ. Վիրաւորել: եարալամք:

pianare, փիանարէ. Հարթել: տիւզ էթմէք:

piantare, փիանթարէ. Տնկել: կամ՝ կանգնել, հաստատ-ել: ադածն եա Ֆիտան տիքմէք: կամ՝ քաքմաք, եէրլէշտիրմէք:

piccare, փիքքարէ. Ծակել, խայթել: տէլմէք, սօքմաք:

picchiare, փիքքիարէ. Բաղխել: վուրմաք, քաքըլ-չալմաք:

piegare, arsi, փիէկարէ, սարսի. Տեղի տալ. խոյս տալ: կամ կորացուցանել, ամփոփել: եէր վէր-մէք, սավուլմաք: կամ էյրիլթմէք, աէյիլթիրմէք:

piegar la lettera, փիէկար լա լէթթէրա. Ծալել զթուղթ: քեահաթ տիւրմէք:

pietrificare, փիէթրիֆիքարէ. Քարացուցանել: Թաշ քէսիլթմէք:

pigliare, փիլիարէ. Գրաւել, առնուլ: զաապթ էթ-մէք, ալմաք:

pigliar acqua santa, փիլիար ագուա սանթա. Առնուլ ջուր օրհնել: մէյսարէք սու, ալմաք:

pigliar medicina, փիլիար մէտիչինա. Դեղ առնուլ: իլաճ ալմաք:

pigliar serviziale, կամ lavativo, փիլիար սէրվիծիալէ, լավաթիվօ. Գրեխ առնուլ: հօքնա ալմաք:

piovigginare, կամ pioveg", փիօվիճճինարէ, փիօվէճ". Ցօղել: եաղմուր սէրփմէք:

pisciare, փիշիարէ. Միզել: սու տէօքմէք:

pitturare, փիթթուրարէ. Նկարել: նաքըշլամաք:

pizzicare, փիծծիքարէ. Կսմթել: կամ՝ մարմաջել: չիմ-տիքլէմէք: կամ՝ կէճիշմէք:

placare, փլաքարէ. Ձիլացանել, հանդարտեցուցա-նել: տինտիրմէք, եումշաթմաք:

poggiare, փօճճիարէ. Յենուլ, դիմել: տայանմաք, տայանըփ տուրմաք:

polverizzare, փօլվէրիծծարէ. Մանրել ի փոշի. Թօզ էթ-

եթմէք ։

popolare, փօփօլա՛րէ. Բնակեցուցանել, բազմացուցանել զբնակիչս ։ չէնլէթմէք, էվլ չօղալթմաք ։

poppare, փօփփա՛րէ. Պծծել ։ էմմէք ։

portare, փօրթա՛րէ. Բերել, տանել ։ կէթիրմէք, կէօթիւրմէք ։

portar il Santissimo, փօրթա՛ր իլ սանթիսսի՛մօ. Բերել կամ տանել զՀաղորդն ։ զուտասա կէթիրմէք, կամ կէօթիւրմէք ։

posare, arsi, փօզա՛րէ, ա՛րսի. 'Ի վայր դնել ։ Եւ՛ զհանգստանել, հանգչել ։ աշաղա քօյմաք ։ Եւ՛ օթուրմաք ։ րահաթլանմաք ։

postergare, փօսթէրգա՛րէ. Յետս ընկենուլ ։ արգայա աթմաք ։

pranzare, փրանձա՛րէ. տես 'ի վեր desinare, դեզինա՛րէ.

praticare, փրաթիգա՛րէ. 'Ի գործ դնել ։ Եւ՛ կենցաղավարել ։ քուլլանմաք ։ Եւ՛ քօնուշմաք ։

precipitare, փրէչիփիթա՛րէ. Գահավէժ առնել ։ ուչուրումտան թէփէլէմէք ։

predare, փրէտա՛րէ. Աւարել, կողոպտել ։ եաղմալամաք ։

predestinare, փրէտէսթինա՛րէ. Նախասահմանել ։ էզէլտէ կամ մուգատտէր էթմէք ։

predicare, փրէտիգա՛րէ. Քարոզել ։ վաազ էթմէք, կամ վէրմէք ։

pregare, փրէկա՛րէ. Աղաչել ։ եալվարմաք ։

pregiare, փրէճա՛րէ. Մեծ համարել ։ Եւ՛ գին համարել ։ գըյմէթլէ թութմաք ։ Եւ՛ պահա քօյմաք ։

pregiudicare, փրէճուտիգա՛րէ. Վնասել, տուժել ։ զարար կամ զիյան վէրմէք ։

premiare, փրէմիա՛րէ. Վարձատրել, յաղթնկ պարգևել ։ իւճրէթ վէրմէք, խըրզմէթ մուքաֆէլէսին իհսան էթմէք ։

preparare, փրէփարա՛րէ. Պատրաստել ։ հազըրլամաք ։

presentare, arsi, փրէզէնթա՛րէ, ա՛րսի. Առաջի մատուցանել, յանդիման լինել ։ հուզուրունա կէթիրմէք, կամ չըքմաք ։

preservare, փրէզէրվա՛րէ. Պատսպարել, պահպանել ։ սաքլամաք, մանու էթմէք ։

pressare, փրէսսա՛րէ. Ստիպել, փութացուցանել ։ ուքքէթ վէրմէք, էլլէթլէթմիրմէք.

pres-

Digitized by Google

prestare, փռեսթարէ. Փոխ տալ: Եօտիւնձ վերմեք:
prezzare, փռէցցարէ. Արգոյ համարիլ: ուէրու սայմաք:
prezzolare, փռէցցօլարէ. Վարձել: քիրալամաք:
prigionare, փռիճիօնարէ. Ի բանտ արկանել: զնտան քօմաք:
principiare, փռինչիփիարէ. Սկզբնաւորել: պաշլամաք:
privare, arsi, փռիվարէ, առսի. Զրկել, զերկել. պակասիլ: մահրում էթմէք, կամ օլմաք:
privilegiare, փռիվիլէճիարէ. Արտօնութ կամ պարտուն շնորհել: ազատելիք կմ միւաֆ լիքլիք վերմեք:
proccurare, arsi, փռօքքուրարէ, առսի. Հոգալ, խնամել. ստանալ: մուքայէթ օլմաք, էլէ կէթիրմեք:
processare, փռօչէսսարէ. Փութեւ տանել. ի դատաստանական քննութ: մուրաֆիւչ էթմէք:
profanare, փռօֆանարէ. Աղտեղել, պղծել զսրբազան իր: պօզմաք, Թէնձիս էթմէք:
professare, փռօֆէսսարէ. Դաւանիլ: Եւ պարզապէս յայտնել: իգրար էթմէք: Եւ արհեստ զենքով համբաւ: ...
profetare, փռօֆէթարէ. Մարգարէանալ: փէյղամպէրլիք էթմէք:
profittare, փռօֆիթթարէ. Զարգանալ, օգտիլ: աչըլմաք, ֆայիտէ կէօրմէք:
profondare, arsi, փռօֆօնտարէ, առսի. Ի խոր արկանել, կամ ընկղմել: ընկղմիլ: տէրինէ աթմաք, կմ տիւշմէք, պաթմաք:
prolungare, փռօլունկարէ. Յապաղել, յերկարել: ուզաթմաք:
pronosticare, փռօնօսթիքարէ. Նախագուշակել: էվվելտէն սէօյլէմէք:
pronunziare, փռօնունցիարէ. Բացայայտել, արտաբերել: պէյան էթմէք, էզպէր սէօյլէմէք:
propagare, փռօփակարէ. Տարածել: եայմաք, պէօյիւթմէք:
proporzionare, փռօփօրցիօնարէ. Համեմատել, նմանեցուցանել: չաքըշտըրմաք, պէնզէթմէք:
prostrare, arsi, փռօսթրարէ, առսի. Տապաստ արկանել, կմ անկանիլ: եէրէ եըքմաք, կմ եըքըլմաք:
protestare, փռօթէսթարէ. Յայտնի առնել, վկայել: մալիւմ էթմէք, շէհատէթ կէթիրմեք:
provare, փռօվարէ. Փորձել: Եւ հաստատել, ցուցա-

ցա-

ցանել ։ թէճրիպէ էթմէք ։ եա՛ խալաթ էթմէք ։

provocare, փրօվօքա՛րէ ։ Գրգռել, գրգել ։ քըշգըրթ-մագ, թահթուշառաւըրմագ ։

pubblicare, փուպպլիքա՛րէ ։ Հրապարակել ։ այյան էթմէք ։

puntare, փունթա՛րէ ։ Կէտադրել ։ եա՛ խլթել ։ նօքթա քօյմագ ։ եա՛ տիգիլթմէք, սօքմագ ։

puntellare, փունթէլլա՛րէ ։ Նեցուկ կամ խէչ դնել ։ տայագ քօյմագ ։

purgare, purificare, փուրկա՛րէ, փուրիֆիքա՛րէ ։ Մաքրել ։ թէմիզլէմէք ։

putrefare, փութրէֆա՛րէ ։ Փտեցուցանել, նեխեցուցանել ։ չիւրիւթմէք, պօզմագ ։

puzzare, փուցցա՛րէ ։ Գարշահոտիլ ։ Ֆէնա գօքմագ ։

Quadrare, գուատրա՛րէ ։ Քառանկիւնի առնել ։ եա՛ յարմարիլ ։ ուէօրթ քէօշէլի էթմէք ։ եա՛ եաքըշմագ ։

querelare, arsi, գուէրէլա՛րէ, արսի ։ Ամբաստանել, տրտնջել ։ շէքեա էթմէք ։ մըռըլտամագ ։

questionare, գուէսթիօնա՛րէ ։ Վիճել, մարտնչիլ ։ միւճատէլէ էթմէք, ճէնկլէշմէք ։

quetare, կամ quietare, գուէթա՛րէ ; գուիէթա՛րէ ։ Դադարեցուցանել, հանդարտեցուցանել ։ տինլէնտիր-մէք, սէքինթմէք ։

quitare, գուիթա՛րէ . Տալ զմուրհակ իրաւատիրութե ։ խալլաս բէրահատը վէրմէք ։

Raccomandare, ռաքքօմանտա՛րէ ։ Յանձնել ։ ըսմարիշ էթմէք ։

raccontare, ռաքքօնթա՛րէ ։ Պատմել ։ նագլ էթմէք ։

raccorciare, ռաքքօրչա՛րէ ։ Համառօտել ։ գըսա-լթմագ ։

raccordare, arsi, ռաքքօրտա՛րէ, արսի ։ Յիշեցուցանել ։ յիշել ։ խաթըրլը կէթիրմէք, անըմագ ։

radiare, raggiare, ռատիա՛րէ, ռաճճա՛րէ ։ Փայլատակել ։ ճառագայթել ։ եըլտըրըմագ, շէօհլէ վէրմէք ։

radicare, arsi, ռատիքա՛րէ, արսի ։ Արմատանալ ։ քէօքլէնմէք ։

radunare, կամ ragu'', ռատունա՛րէ, ռակու'' ։ Հաւաքել, ժողովել ։ պիրիքթիրմէք, տէվշիրմէք ։

raffacciare, կամ rinfa'', ռաֆֆաչա՛րէ, ռինֆա'' ։ Յանդիմանել, կշտամբել ։ իւզէ վուրմագ, խըճալէթ էթմէք ։

ragionare, ռաճիօնա՛րէ ։ Խօսել ։ եա՛ համրէ առնել ։

մէյ

սէօյլէմէք: կամ՝ հիքեայ էթմէք:

rallegrare, arsi, ռալլէկրա՛ռէ, առսի. Ուրախացուցանել, ուրախանալ: սեվինտիրմէք. սեվինմէք:

rammaricarsi, ռամմարիքա՛ռսի. Գանգատել: շիքեայէթ էթմէք:

rammemorare, ռամմէմօռա՛ռէ. Յիշեցուցանել: խաթըրա տիւշիւրմէք:

rapportare, ռափփօռթա՛ռէ. Վերաբերել: կամ՝ պատմելոյ կէօթիւրմէք. կամ՝ նաքլ էթմէք:

rappresentare, ռափփրէզէնթա՛ռէ. Յանդիմանն առնել. հուզուրունա չըքարմաք:

raschiare, կամ rastiare, ռասքիա՛ռէ, ռասթիա՛ռէ. Քերծուլ: եօնմաք, թիրաշ էթմէք:

rasciugare, ռաշիուկա՛ռէ. Ցամաքեցուցանել: գուռութմաք:

rassegnare, ռասսէնեա՛ռէ. Տալ, յանձնել, հաստատացուցանել: վէրմէք. ըսմարլըշ էթմէք. կէրի վէրմէք:

rassicurare, ռասսիքուռա՛ռէ. Ապահովել, զօրացուցանել: էմին էթմէք, պէրքէ վէրմէք:

rassodare, ռասսօտա՛ռէ. Պնդել, ամրացուցանել: փէքը էթմէք, մահքէմ գըլմաք:

ratificare, ռաթիֆիքա՛ռէ. Հաւանելով հաստատել: մուքարրար էթմէք:

ravviare, ռավվիա՛ռէ. Ուղղել 'ի ճանփի: տօղրու եօլա կէօթիւրմէք:

raziocinare, ռացիօչինա՛ռէ. Տրամաբանել: մուքայէսէ էթմէք, գըյաս էթմէք:

recapitolare, կամ rica", ռէքափիթօլա՛ռէ, ռիքա". 'ի համառօտ բովանդակել: մուխթասարըն սէօյլէմէք:

recare, ռէքա՛ռէ. Տանել, կամ բերել: կէօթիւրմէք, կէթիրմէք:

recitare, ռէչիթա՛ռէ. 'ի բերան ընթեռնուլ, կամ առնել. էզպէր օգումաք, կամ սէօյլէմէք:

reclamare, ռէքլամա՛ռէ. Բողոք բառնալ, գանգատել: չէքմէկ, կամ շիքեայէթ էթմէք:

recuperare, կամ ricu", ռէքուփէռա՛ռէ, ռիքու". Անդրէն առնուլ: թէքրարտան էլէ կէթիրմէք:

recusare, կամ ricu", ռէքուզա՛ռէ, ռիքու". Ոչ յանձն առնուլ, հրաժարիլ, քաշուլ: էթմէմէք, ռէտ էթմէք:

regalare, ռէկալա՛ռէ. Ընծայել: փէշքէշ չէքմէք:

re-

registrare, ռեճիսթրարէ. Մատենագրել, արձանագրել: քայլու կեմնք:

regnare, ռէննարէ. Թագաւորել, իշխանել, խաղաղութեամբ ունիլ:

regolare, ռեկոլարէ. Կանոնաւորել, բարեկարգել: Նիզամ վերմէք, տիւզէթմէք:

remigare, ռեմիկարէ. Թիավարել: ըրէքը չեքմէք:

replicare, ռէփլիքարէ. Կրկնել: Թեքրարլամաք:

reprovare, կմ ripro, ռէփրովարէ, ռիփրո. Անարգել, մերժել: Թեքիր էթմէք, գապուլ էթմէմէք:

repugnare, կմ ripu, ռէփուննարէ, ռիփու. Հակառակել, ընդդիմանալ: քարշը տուրմաք, կէ օյմաք:

reputare, կմ ripu, ռէփութարէ, ռիփու. Համարել, կարծել: սանմաք, թութմաք:

respirare, կմ rispi, ռեսփիրարէ, ռիսփի. Ողի կմ շունչ առնուլ: սոլումաք, նէֆէս ալմաք:

restare, ռեսթարէ. Մնալ, յաւելուլ: քալմաք:

resuscitare, կմ risus, ռեսուշիթարէ, ռիսուս. Յարուցանել. կենդանացուցանել: տիրիլթմէք:

revelare, կմ rive, ռէվէլարէ, ռիվէ. Բանալ. յայտնել: աչմաք, պէյան էթմէք:

revocare. կմ rivo. ռէվոքարէ, ռիվո. Յետս կոչել, Նահանջել: տէօնտիւրմէք:

riandare, ռիանտարէ. Դառնալ, դարձեալ Նկատել: տէօնմէք, թէքրար սէյր էթմէք:

ribellare, կմ rubel, ռիպէլլարէ. ռուպէլ. Ապստամբել: ասի օլմաք:

ributtare, ռիպութթարէ. 'Ի բաց ձգել: պիր եանա պրագմաք, կամ աթմաք:

ricamare, ռիքամարէ. Ասղնագործել: Նաքըշ կամ փէշքէն իշլէմէք:

ricambiare, ռիքամպիարէ, Փոխարինել: մուգապէլէ վէրմէք:

ricapitare, կմ reca, ռիքափիթարէ, ռէքա. Առաքել յիւր տեղին: եէրինէ եօլլամաք:

ricercare, ռիչէրքարէ. Որոնել, յուզել: արամաք:

richiamare, ռիքիամարէ. Յետս կոչել, դարձուցանել: կէրի չաղըրմաք, տէօնտիւրմէք:

ricompensare, ռիքոմփէնսարէ. Փոխարինել: մուգապէլէ վիրմէք:

riconciliare, ռիքոնչիլիարէ. Հաշտեցուցանել, միա-

 բա-

բանակել։ պատսպարութիւնք, ուզղաշտօրութիւնք։

ricopiare, ռիքոփիարէ. Օրինակել։ սուրէթինի ալմիք։

ricordare, arsi, ռիքորտարէ, արսի. Յիշեցուցանել. յիշել։ անգրադրութիւնք. անդրմնք։

ricoverarsi, ռիքովէրարսի. Պատսպարիլ ուրեք։ պիր եկրէ մրգմնունք։

ricreare, arsi, ռիքրէարէ, արսի. Վերստեղծել։ եւ՝ սփոփել. զուարճանալ։ նեղիրուէն եարամէ միւք։ եւ՝ խըրէք պէշինք. խամ աշրլմիք։

ridondare, ռիտօնտարէ. Առատանալ։ եւ՝ պատաշխ ձիլ. կիծ ձագել։ Թաշմիք։ եւ՝ եաքըրմիք. զուհուր. օլմիք։

rifiutare, ռիֆիութարէ. Մերժել. արհամարհել։ ռէտտ էթմէք, սայմամաք։

riformare, ռիֆօրմարէ. Նորոգել. բարեկարգել։ նիզամ վէրմէք. տիւզէլթմէք։

rigettare, ռիճէթթարէ. Զրնկենուլ։ պրագմաք։

riguardare, ռիկուարտարէ. Հայիլ. Նկատել։ եւ՝ զգուշանալ։ պագմաք։ եւ՝ սաքընմաք։

rilasciare, ռիլաշարէ. Թողուլ. արձակել։ քօյ վէրմէք. պրագտըրմաք։

rilassare, arsi, ռիլասսարէ, արսի. Թուլացուցանել. թուլանալ. կէվշէթմէք. կէվշէմէք։

rilegare, ռիլէկարէ. Դարձեալ կապել. արգելուլ։ եւ՝ աքսորել։ Թէքրար պաղլամաք. եասագ էթմէք։ եւ՝ սիւրկիւն էթմէք։

rilevare, ռիլէվարէ. Բարձրացուցանել։ եւ՝ սնուցանել։ պիւյիւթմէք։ եւ՝ եարարմաք։

rimandare, ռիմանտարէ. Անդրէն դարձուցանել։ կէրի կէօնտէրմէք։

rimaritare, ռիմարիթարէ. Կրկին ամուսնացուցանել. կամ ամուսնանալ։ Թէքրար էվլէնտիրմէք. կամ էվլէնմէք։

rimboimbare, ռիմպօմպարէ. Դղրդիւն կամ արձագանգ տալ։ կիւռլէտմէք. խանքըլամաք։

rimborsare, ռիմպօրսարէ. Առկանել ի քսակ։ քէսէյէ քօմաք։

rimediare, ռիմէտիարէ. Դարմանել. դեղ տալ։ Թիմար էթմէք. իլաճ էթմէք։

rimirare, ռիմիրարէ. Նայել։ պագմաք։

rimontare, [illegible]

rimostrare, [illegible] Ցուցանել : [illegible]

rimproverare, [illegible] Յանդիմանել : [illegible]

rinforzare, [illegible] Զօրացուցանել : [illegible]

rinfrescare, [illegible] Զովացուցանել, [illegible]

ringraziare, [illegible] Շնորհակալ լինել : [illegible]

rinnovare, [illegible] rino", [illegible] Վերստին [illegible]

rinomare, [illegible]

rinvitare, [illegible] Վերստին հրաւիրել : [illegible]

rinunziare, [illegible] renun", [illegible]

riparare, [illegible]

ripescare, [illegible]

ripezzare, [illegible]

ripiantare, [illegible] Վերստին [illegible]

ripigliare, [illegible] Վերստին առնուլ : [illegible]

riportare, [illegible]

riposare, [illegible] Հանգուցանել, [illegible]

ripurgare, [illegible] Վերստին [illegible]

risaltare, [illegible]

risalutare, [illegible]

ris-

riscaldare, arsi, ռիսքալտարէ, առսի. Վերստին ջեռուցանել, կամ ջեռնուլ ։ Թէքրար ըսըթմաք, եա ըսընմաք ։

rischiarare, arsi, ռիսքիարարէ, առսի. Պայծառացուցանել, պայծառանալ ։ րուշան էթմէք ։

riscontrare, arsi, ռիսքօնթրարէ, առսի. Ընդառաջել, հանդիպել ։ Եւ՝ քաղդատել ։ քարշըլամաք, օղրամաք ։ Եւ՝ չաքըշտըրմաք ։

risegnare, ռիսէննարէ. Հրաժարիլ. տեղի տալ այլում ։ ռէտտ էթմէք. եէր վէրմէք ։

riserbare, կամ riservare, ռիսէրպարէ, ռիսէրվարէ. Պահել ։ Եւ՝ նկատել, զգուշանալ ։ սաքլամաք ։ Եւ՝ պաքըլի սաքընմաք ։

risicare, ռիզիքարէ. Դնել 'ի վտանգի ։ Թէհլիքէյէ քօյմաք ։

risonare, ռիսօնարէ. տես 'ի վեր rimbombare, ռիմպօմպարէ.

risparmiare, ռիսփարմիարէ. Ճնշել, խնայել ։ խարճը քըսըր էթմէք, աճըմաք ։

rispettare, ռիսփէթթարէ. Ակնածել. յարգել ։ հիւրմէթ էթմէք, իհթիրամ էթմէք ։

ristampare, ռիսթամփարէ. Կրկին տպագրել ։ Թէքրար պասմա էթմէք ։

ristorare, arsi, ռիսթօրարէ, առսի. Փոխարինել, նորոգել. զօրացուցանել. զօրանալ ։ մուքապէլէ էթմէք. քուվվէթլէթմէք, քուվվէթ ալմաք ։

risultare, ռիսուլթարէ. Ծագել, յաջ գալ ։ զուհուր օլմաք, խասըլ կէլմէք, չըքմաք ։

ritirare, arsi, ռիթիրարէ, առսի. Քաշել, ամփոփել, մեկնել, առանձնանալ ։ չէքմէք, պիւզմէք. չէքիլմէք, սըղընմաք ։

ritondare, կամ roton', ռիթօնտարէ, ռօթօն'. Բոլորակ առնել ։ տէյիրմիլէթմէք ։

ritornare, ռիթօռնարէ. Յետս դառնալ ։ կէրի տէօնմէք ։

ritrovare, ռիթրօվարէ. Գտանել ։ պուլմաք ։

rivisitare, ռիվիզիթարէ. Փոխարէն այց առնել ։ զիյարէթ էօտէմէք ։

rivocare, ռիվօքարէ. Յետս կոչել, դարձուցանել, փոխել ։ կէրի չաղըրմաք, չէվիրմէք, տէյիշտիրմէք ։

rivoltare, [illegible]. Շրջել. [illegible]: [illegible]

rizzare, arsi, [illegible]. Կանգնել. յառնել: [illegible]

rosseggiare, [illegible]. Շառագունիլ: [illegible]

roveschiare, [illegible]. Հեղուլ: [illegible] կործանել. քանդել: [illegible]

rovinare, [illegible]. Աւերել. [illegible]

rubare, [illegible]. Գողանալ: [illegible]

russare, [illegible]. Խռնչալ: [illegible]

Sacrificare, [illegible]. Պատարագել. [illegible] ընծայել: [illegible]

saggiare, [illegible]. Փորձ փորձել. [illegible]

salare, [illegible]. Աղել. [illegible]

salariare, [illegible]. Տալ [illegible] կամ [illegible]

saldare, [illegible]. Յօդել. [illegible]

salmeggiare, [illegible]. Սաղմոս [illegible]

saltare, [illegible]. Ոստնուլ. [illegible]

salvare, arsi, [illegible]. Պահպանել. [illegible]

salutare, [illegible]. Ողջունել: [illegible] կամ [illegible]

santificare, [illegible]. Ս̄ առնել [illegible]

saziare, [illegible]. Յագեցուցանել: [illegible]

sbadigliare, կմ̄ sbavi, [illegible]. Յօրանջել [illegible]

sbagliare, [illegible]. Սխալել: [illegible]

sbarcare, arsi, [illegible]. Ի նաւէ հանել. կամ [illegible] կամ [illegible]

sbattezzare, arsi, [illegible]. Քրիստոնէութ[illegible] [illegible] կամ [illegible]

sbiancare, զպիանքարէ. Սպիտականալ։ աղէյագլանմաք։
sboccare, զպոքքարէ. Անկանել կամ խառնել գետոյ։ իչէրի աքմաք։
sbombardare, զպոմպարտարէ. Արձակել թնդանօթ։ թօփ ատմաք, կամ աթօշլամաք։
sborsare, զպորսարէ. Հանել 'ի քսակէ, համարել դրամս։ քէսէտէն չըքարմաք, աքչէ սայմաք։
sbrigare, arsi, զպրիկարէ, արսի. Ազատ վճարել. ազատիլ։ իշի պիթիրմէք, քուրթուլմաք։
sbrogliare, arsi, զպրոլլիարէ, արսի. Ազատել կամ ազատանալ 'ի դժուարեաց։ իշտէն քուրթարմաք, կամ քուրթուլմաք։
scacciare, սքաչչիարէ. Հալածել, արտաքսել։ քօվմաք։
scagliare, սքալլիարէ. Մաքրել զթեփ ձկանց։ պալըգ փուլլարըն գազըմաք։
scaldare, arsi, սքալտարէ, արսի. Ջերմացուցանել. ջերմանալ։ գըզդըրմաք. գըզմաք։
scalzare, սքալձարէ. Հանել զկօշիկ. բոկոտն անել։ փապուճ չըքարմաք։
scambiare, սքամպիարէ. Փոխել, փոխանակել։ տէյիշ տիրմէք, տէյիշ էթմէք։
scampare, սքամբարէ. Ազատել կամ ազատիլ 'ի վտանգէ։ պէլատան քուրթարմաք, կամ քուրթուլմաք։
scandalezzare, arsi, սքանտալէձձարէ, արսի. Գայթակղեցուցանել, գայթակղիլ։ ֆէնա խապէր վէրմէք, կամ ալմաք։
scansare, arsi, սքանսարէ, արսի. Հեռացուցանել. հեռանալ։ իրագլանմաք, քէնարլանմաք։
scappare, սքաբբարէ. Խոյս տալ, փախչիլ։ սըվըշըփ գաչմաք։
scaramucciare, սքարամուչչիարէ. Հրձգել։ չարփըշըգ էթմէք։
scarcerare, սքարչէրարէ. Հանել 'ի բանտէ։ զընտանտան չըքարմաք։
scaricare, arsi, սքարիքարէ, արսի. Թափել զբեռն, դատարկել, թեթեւանալ։ եուք չըքարմաք, պօշալթմաք, պօշալմաք։
scasare, սքազարէ. Հանել 'ի բնակութենէ։ էվտէն չըքարմաք։
scatenare, սքաթէնարէ. Արձակել 'ի շղթայից կամ 'ի

կա-

կապակնոյ : ղեկնձիրակն չը քարըլմաք :

scavalcare, ըսգավալգարէ. իջուցանել կամ իջանել ի ձիոյ : աթթանտան էնտիրմեք, կամ էնմեք :

scavare, ըսգավարէ. փորել քրել. գազըմաք :

scemare, ըսչէմարէ. կրճատել, պակասեցուցանել : քէսմեք : էքսիլթմեք.

scherzare, ըսկէրցարէ. խաղալ, ծիծաղ առնել կամ աւել : օյնաշմաք, շագա էթմեք :

schiaffeggiare, ըսկիաֆֆէճիարէ. Ապտակել : ալըք վուրմաք.

schiarare, ըսկիարարէ. Լուսաւորել, պայծառացուցանել : նուրլանթմաք, րուշան էթմեք :

schifare, կամ schivare, ըսկիֆարէ, ըսկիվարէ. Փախչել խորշել : քաչըմաք, սաքընմեք :

schiodare, ըսկիոտարէ. Կորզել զբեւեռն : էնեքսիր չըքարմաք :

sciacquare, կամ risciacquare, ըսչիաքուարէ, ռիսչիաքուարէ. Ողողել, լուանալ : չալքալամաք, եայգամաք :

sclamare, ըսգլամարէ. Աղաղակել : պաղըրմաք :

scolorare, ըսգոլորարէ. Եղծանել զգոյն : ռենկինի պոզմաք :

scoltare, ըսգոլթարէ. Լսել : իշիթմեք :

scomunicare, ըսգոմունիքարէ. Նզովել, զրկել ՚ի հաղորդութենէ : աֆորոզլամաք :

sconciare, ըսգոնչիարէ. Խանգարել. խառնակել : քարըշըքլըխ էթմեք, պուզմաք :

scongiurare, ըսգոնճիուրարէ. Երդմնեցուցանել : եա թախանձել : եեմին վերմեք : եա եալվարմաք :

scontentare, ըսգոնթէնթարէ, Տրտմեցուցանել. վշտացուցանել : խաթըրըն պոզմաք, ռընճիտէ էթմեք :

scopare, ըսգոբարէ. Աւել ածել : սիփիրմեք :

scoperchiare, ըսգոբէրքիարէ. Բանալ զկափարիչն : գափաղընը աչմաք :

scoraggiare, scorare, ըսգորաճիարէ, ըսգորարէ. Լքուցանել : եորքիւթմեք, եիւրեքսիզ գօյմաք :

scordare, ըսգորտարէ. Անփութան առնել, կամ լինել : ունուտ էթմեք, կամ օլմաք :

scordarsi, ըսգորտարսի. Մոռանալ : ունութմաք :

scorneggiare, ըսգորնէճիարէ. Խոյթել : պոյնուզ վուրմաք

վարուցանիմք ։

scortare, սքօռթա՛րէ. Կարճել ։ Նա՛ պատանեկացուցանել ։ քրտապլնեմք ։ Նա՛ Նոր կեօտուկերմէք ։

scortecciare, scorzare, սքօռթեչչա՛րէ, սքօռձա՛րէ. Կեղ-ևել ։ զատուցանք կեղևանիմք ։

scorticare, սքօռթիքա՛րէ. Մորթել ։ Մորթիս հանեմք ։

scostare, arsi, սքօսթա՛րէ, արսի. Հեռացուցանել, հեռանալ ։ հրաժարանիմք, հրաժարանամք ։

scottare, սքօթթա՛րէ. Կիզուլ, խարշատել ։ Խարշիմք ։

screditare, սքրէտիթա՛րէ. Նսեմացնել զանուն. կամ զհաւատ բառ ։ պատուոյ նուաստ գործեմք ։

scurare, սքուրա՛րէ. Մթագնել, աղօտանալ ։ մթա-նամք ։

scusare, սքուզա՛րէ. Արդարացուցանել, ներողութիւն խնդրել ։ Թողութիւն խնդրեմք ։

sdegnare, arsi, զտէնեա՛րէ, արսի. Արհամարհել, զայրանալ ։ խնդրէ. արհամարհեմք, զայրանամք ։

sdrucciolare, զտրուչչիօլա՛րէ. Սահել, գայթել ։ սահիմք, գայթագղիմք ։

seccare, սէքքա՛րէ. Չորացուցանել ։ չորացուցանեմք ։

secondare, սէքօնտա՛րէ. Հետևիլ, համաձայնիլ ։ արժանաւոր կամիմք, ուղղեմք ։

securare, կամ sicu'', սէքուրա՛րէ, սիքու''. Ապահովել, անշնորհեմք ։

segare, սէկա՛րէ. Սղոցել ։ սղոցահատեմք ։

segnalare, սէնեալա՛րէ. Նշանաւոր կամ երևելի առնել ։ մեծ պատիւ, կամ նշանաւոր լինիմք ։

segnare, սէնեա՛րէ. Նշանել, գրոշմել խաչիւ ։ նշանս առնեմք, նշանակագրեմք, խաչ կնքեմք ։

seguitare, սէկուիթա՛րէ. զհետ երթալ, յարել, կրկնել ։ զհետ երթալ հետևիմք, թուլացնեմք, կրկնեմք ։

sellare, սէլլա՛րէ. Համետել ։ կապկպեմք ։

sembiare, sembrare, սէմպիա՛րէ, սէմպրա՛րէ. Երևիլ, Թուիլ ։ կերպարանեմք, զանազան երևիմք ։

seminare, սէմինա՛րէ. Սերմանել ։ սերմն ցանեմք ։

sentenziare, սէնթէնձիա՛րէ. Վճռել, դատել ։ Թանգ վճիռ հատանեմք ։

separare, arsi, սէփարա՛րէ, արսի. Բաժանել, բաժա-նիլ ։ մեկնեմք, մեկնիմք ։

sequestrare, սէքուէսթրա՛րէ. Հեռացուցանել ։ Նա՛

կատարել զպարտսն ։ եւ՝ արգելուլ ուրեք ։ Խնայելութ-իւնք ։ եւ՝ ունեհինի պատրաստութիւնք ։ եւ՝ հատիս եղեամք ։

serbare, servare, սէռպարէ, սէռվարէ ։ Պահել, յա-պաղել ։ պահպանութիւնք ․ զգուշաւորութիւնք ։

sermocinare, սէռմօչինարէ ․ Ճառաբանել ։ մուքա-ձեւէ եղեամք ։

serpeggiare, սէռփէճճարէ ․ Սողալ ։ սերբիւնմք ․ ուլորրութիւնք ։

serrare, սէռռարէ ․ Փակել ։ քարշատանք ։

sfamare, սֆամարէ ․ Յագեցուցանել ։ տօյսուսութիւնք ։

sfiancare, սֆիանքարէ ․ Ճայթիլ ։ շաթեյանոք ։

sfidare, սֆիտարէ ․ Գրգռել զք ։ եւ՝ լքուցանել ։ մեյատան օրուանք ։ եւ՝ ուժոտ քէուեք ։

sfidarsi, սֆիտարսի ․ Ոչ վստահիլ ։ խմանխանք ։

sfogare, սֆօկարէ ․ Արտաքսել ․ արտաքս զեղուլ ։ պատխարք մուլենք ․ պօշաթմոք ։

sfogliare, sfrondare, սֆօլեարէ ․ սֆրօնտարէ ․ Թափել զտերեւ ․ նախգիր ․ ուէօզեմք ։

sfortunare, սֆօռթունարէ ․ Դժբաղդ առնել ։ Թա-լէհսիզ եղեմք ։

sforzare, սֆօռծարէ ․ Բռնադատել ։ զօռ եղեմք ։

sfregare, սֆրէկարէ ․ Շփել ։ քաշլանք ։

sfregiare, սֆրէճարէ ․ Անպարգացուցանել ։ ախ-զէնի պօզմանք ։

sfrenare, arsi, սֆրէնարէ, արսի ․ Բառնալ զսանձ, անսանձ լինել ։ կէմի քալտըրմանք ; կէմսիզ կամ գավլթսըզ օլմանք ։

sfumare, սֆումարէ ․ Ծխել ։ թիւթիւնլէնմէք ։

sgannare, զկաննարէ ․ Հանել ՚ի պատրանաց ։ եան-լըշնան չըքարմանք ։

sgomberare, sgombrare, զկօմպէռարէ, զկօմպրարէ ․ Փոխել զբնակութ ՚ի՞ զկահս ․ շուէլ ։ եվ անէյ-նշանիրմէք, կէօչ եթմէք ։

sgonfiare, arsi, զկօնֆիարէ, արսի ․ Ցածուցանել զու-ռոյցն, կծցածնուլ ։ շիշի էնտիրմէք, կամ էնմէք ։

sgravare, զկռավարէ ․ Թեթեւացուցանել ։ հաֆիֆ-լէթմէք ։

sgridare, զկրիտարէ ․ Սաստել ․ Թշնամանել ։ ազար-լամանք, սէօյմէք ։

sguardare, զկուառտարէ ․ Հայիլ, դիտել ։ պագմանք, կէօ-

կեօզէթմէք :

sguizzare, զկուիծծարէ. Սպրդիլ, կամ սատանուլ : քայլմունք, սրշլամունք :

sigillare, սիճիլլարէ. Կնքել : մէօհիւրլէմէք :

significare, սինիֆիքարէ. Նշանակել, ցուցանել : անլայըէթ էթմէք, կէօստէրմէք :

signoreggiare, սինեօրէճճիարէ. Տիրանալ, իշխել : վալի օլմաք, հիւքմ էթմէք :

similiare, somigliare, սիմիլիարէ, սօմիլիարէ. Նմանիլ : պէնզէմէք :

situare, սիթուարէ. Զետեղել, դնել ուրեք : եէրլէշտիրմէք, քօնտուրմաք :

slargare, սլարկարէ. Լայնել, ընդարձակել : կէնիշլէթմիրմէք, ալօլլամաք :

slattare, spoppare, սլաթթարէ, սպօփփարէ. Հատանել ի ստենէ : սիւտտէն կամ մէմէտէն քէսմէք :

slegare, սլէկարէ. Արձակել, լուծանել : չէօզմէք :

smagrare, զմակրարէ. Նիհարանալ : խուտալանմաք :

smaltare, զմալթարէ. Կիտանկած առնել : մինէլէմէք, մինէ վէրմէք :

smascherare, զմասքէրարէ. Ի բաց առնուլ զդիմակն, սուրէթի քալտըրմաք :

smenticare, զմէնթիքարէ. Մոռանալ : ունութմաք :

smontare, զմօնթարէ. Իջանել : էնմէք :

smorzare, զմօրձարէ. Շիջուցանել : սէօնտիւրմէք :

snerbare, snervare, զնէրպարէ, զնէրվարէ. Հատանել ջիղս. տկարացուցանել : սինիր քէսմէք. գուվվէթսիզ էթմէք :

sodare, սօտարէ. Պնդել, հաստատել : պէրքիթմէք, քավի էթմէք :

soddisfare, սօտտիսֆարէ. Վճարել, հաճեցուցանել : էտա էթմէք, քանահաթ էթմէք :

soffiare, սօֆֆիարէ. Փչել : իւֆիւրմէք :

soffiar il naso, սօֆֆիար իլ նասօ. Մաքրել զքան գունս : սիւմքիւրմէք :

soffogare, կամ suff", սօֆֆօկարէ, սուֆֆ". Հեղձուցանել, խեղդել : պօղմաք :

soggiogare, սօճճիօկարէ. Նուաճել : զապթ ըլնա ալմաք :

soggiornare, սօճճիօռնարէ. Յամել, կամ մնալ ուրեք : էյլէնմէք, պիր եէրտէ օթուրմաք :

so-

sognare, [illegible]

solcare, [illegible]

solennizzare, [illegible]

solidare, [illegible]

sollecitare, [illegible] solliare" [illegible]

solleticare, dileticare, [illegible]

sollevare, [illegible] solleviare, [illegible]

sollevarsi, [illegible]

sommare, [illegible]

somministrare, [illegible]

sonare, [illegible]

sonare la chitarra, [illegible] la campana, [illegible]

sonnecchiare, [illegible] sonneggiare, [illegible]

soperchiare, [illegible] sover", [illegible]

soppestare, [illegible]

sopportare, [illegible]

soppressare, [illegible]

soprabbondare, [illegible]

soprassegnare, [illegible]

soprastare, [illegible] sovra", [illegible]

Digitized by Google

մէք ։ նա՝ եռաքլաշանք ։

sormontare , սօռմօնթարէ ․ Վերելանել ․ խառնխանձե, աթլանմաք ։

sorpassare , սօռփասսարէ ․ Գերազանցել ։ խառ օլ- մաք , աշմաք ։

sospettare , սօսփէթթարէ ․ Կասկածել ․ եւշիւպհէլենմէք ։

soapirare ; սօսփիրարէ ․ Հառաչել ։ ախ էթմէք ։

sostentare , սօսթէնթարէ ։ Կերակրել , սնուցանել ։ պէսլէմէք ։

sotterrare , սօթթէռրարէ , Ծածկել Է հողով , Թաղել ։ կէօմմէք ։

sparagnare , սփառանեարէ ․ տես 'ի վեր rispasmiare , ռիսփասմիարէ .

sparare, սփարարէ ․ Արձակել զհրացանս , եւն ։ Թօփ, թիւֆէնք աթաթմաք ։

sparlare , սփառլարէ ․ Զարախօսել ։ աեյլէմէք , աա չէքմէք ։

spasimare, սփասիմարէ ․ Գեղանիլ Ծաղոց ։ սինկիր չէ- քիլմէք ։

spassare , arsi , սփասսարէ , սարսի ․ Զբօսնուլ ։ էյլէն- մէք , զէվք էթմէք ։

spasseggiare , սփասէճճիարէ , Զգնալ , շրջագայել ․ կէզինմէք ։

spaventare , սփավէնթարէ ․ Զարհուրեցուցանել ։ քօր- քութմաք ։

specchiarsi , սփէքքիարսի ․ Դիտանել 'ի հայելւոջ ։ այ- նայա պաքմաք ։

specificare , սփէչիֆիքարէ ․ Որոշաբար ծանուցանել ․ կի՞ տալ ։ այրըէր այրըէր պէյան էթմէք , կամ սէօյլէմէք ։

spennare , սփէննարէ ․ Փետրաթափ առնել ։ Թիւյլէ- րի քօփարմաք ։

sperare , սփէռարէ ․ Յուսալ ։ ումմաք ։

spergiurare , սփէռճիուռարէ ․ Երդմնազանց լինել ․ սուտ երդնուլ ։ եէմինի պօզմաք , եալան եէմին իչմէք ։

sperimentare , սփէռիմէնթարէ ․ Փորձ փորձել ։ Թէճ- րիպէ էթմէք ։

spezzare , սփէցցարէ ․ Խորտակել , կոտորել ։ փար- չա փարչա էթմէք , քըռմաք ։

spia-

spianare, ըսբիանա́րէ. Հարթել ։ տափարակեմք ։

spiare, ըսբիա́րէ. Լրտեսել ։ [illegible] ։

spiccare, staccare, ըսբիքքա́րէ, ըստաքքա́րէ. Կորզել ։ [illegible] ։

spiegare, ըսբիեկա́րէ. Տարածել, պարզել ։ Նա՛ բա- ցատրել ։ [illegible], [illegible] ։ Նա՛ մեկնել մեկնեմք ։

spirare, ըսբիրա́րէ. Շնչել. շունչ առնուլ ։ հանեմք. նեֆէս ալմաք ։

spodestarsi, ըսբոտէստա́րսի. Անկանիլ յիշխանութենէ. զրկիլ ։ [illegible] ։

spogliare, arsi, ըսբօլիա́րէ, ա́րսի. Կողոպտել, մեր- կանալ. սօյմաք. սոյունմաք ։

spopolare, ըսբոբոլա́րէ, Անշէն, կամ անմարդաբնակ առնել ։ վերան էթմէք ։

sporcare, ըսբորքա́րէ. Աղտեղել ։ մուրտարլամաք ։

sposare, ըսբոզա́րէ. Ամուսնացուցանել, պսակիլ ։ էվլէնտիրմէք, էվլէնմէք ։

sprezzare, ըսբրէցցա́րէ. Անարգել ։ [illegible] ։

spronare, ըսբրոնա́րէ. Խթանել ։ մահմուզ վուրմաք ։

spruzzare, ըսբրուցցա́րէ. Սրսկել ։ սու սէրփմէք ։

spumare, ըսբումա́րէ. Փրփրել ։ քէօփիւրմէք ։

spuntare, ըսբունդա́րէ. Բթեցուցանել ։ քըլաղը կէ- սէրմէք ։

sputare, ըսբուդա́րէ. Թքանել ։ Թիւքիւրմէք ։

spuzzare, ըսբուցցա́րէ. Ժահահոտիլ ։ քոքմաք ։

squassare, ըսքուասսա́րէ. Թօթափել. ցնցել ։ սիլքմէք, սարսաթմաք ։

sradicare, զրատիքա́րէ. Արմատախլել ։ քէօքիւնէն քօ- պարմաք ։

stacciare, ըստաչչա́րէ. Մաղել ։ քալպուրլամաք ։

stagionare, ըստաճիոնա́րէ. Հաստատացուցանել ։ Նա՛ պահպանել ։ էէթիշտիրմէք. փիշիրմէք ։ Նա՛ կէզ- դիրմէք ։

stagnare, ըստանեա́րէ. Լճանալ ։ կէօլ օլմաք, իրկիլմէք ։

stampare, ըստամբա́րէ. Տպել, տպագրել ։ պասմաք, քիթապ պասմաք ։

stancare, arsi, ըստանքա́րէ, ա́րսի. Վաստակեցուցա- նել, վաստակիլ ։ եօռուլթմաք, եօռուլմաք ։

stare, ըստա́րէ. տե՛ս յերես. 160.

star in piedi, ըստա́ր ին բիէ́տի. Յոտն կալ ։ այաղտա տուր-

տուրինք :

star meglio, ստար մելիօ. Բարւոք կալ, առաւել լինել : կայ օգնուք :

star poco bene, ստար փօքօ պէնէ. Անառողջ լինել : Հաւանաբար օգնուք :

star in letto, ստար ին լէթթօ. Յանկողնի կալ : տեղ. չեղոտ տուրինք :

starnutare, ստառնուտառէ, Փռնգալ : տեղեկուրինք :

stemperare, ստեմփերառէ. Լուծանել : հալել : երեթ. մեք, հալլ եթմեք :

stentare, ստէնթառէ. Կարօտիլ, չքաւորութ կրել : Նեղաչեք, կամ զօր չեքմեք :

stillare, ստիլլառէ. Մզել, ծորեցուցանել : սըզըթ. մաք, տամլամաք :

stimare, ստիմառէ. Կարծել : մեծ համարիլ : սանը. մաք, պէօյիւք թութմաք :

stimolare, ստիմօլառէ. Խթել, գրգռել. տիւրթմեք. քըշգըրթմաք :

stipendiare, ստիփենտիառէ. Տալ թոշակ կամ վարձ : հաք, կամ իւլիւֆէ վերմեք :

stomacare, ստոմաքառէ. Զզուել, գարշել, կամ տաղտկացուցանել : Միտէյի, կամ իւրէյի պուլանտըրմաք, իյրէնմեք :

stoppare, stuccare, ստօփփառէ, ստուքքառէ. Խցանել : թըքամաք :

straboccare, ստրապօքքառէ. Առատապէս զեղանիլ : թաշմաք :

straccare, arsi, ստրաքքառէ, ստաքքառէ stancare, ստանքառէ.

stracciare, squarciare, ստրաչչառէ, սգուարչառէ. Պատառել : Հերձել : եըրթմաք : պարչալամաք :

stralciare, ստրալչառէ. Յատանել : պուդամաք :

stramazzare, ստրամացցառէ. Տապաստ արկանել : գեթիրէ եըգմաք :

stranare, ստրանառէ. Օտարացուցանել : Հեռացուցանել : աթըրմաք, ուզագ եթմեք :

strangolare, ստրանկօլառէ. Խեղդել : պօղմաք :

straparlare, ստրափառլառէ. տես sparlare, սփառլառէ :

strapazzare, ստրափացցառէ. Անարգել, խուել : Նեղել : քըլքըն պաղլամաք, ինճիթմեք, ճէֆա եթմեք :

strappare, ստրափփառէ. Խլել, կորզել : գօփարմաք :

stra-

strascinare, [illegible]

strepitare, [illegible]

strigare, [illegible]

strofinare, [illegible]

studiare, [illegible]

stufare, arsi, [illegible]

svagarsi, [illegible]

svariare, [illegible]

subentrare, [illegible]

succhiare, [illegible]

succiare, sugare, [illegible]

sudare, [illegible]

svegliare, arsi, [illegible]

svelare, [illegible]

sventare, sventolare, [illegible]

svergognare, [illegible]

svernare, vernare, [illegible]

suffragare, [illegible]

suggettrare, [illegible] sogge", [illegible]

sviare, [illegible]

sviluppare, [illegible]

sviscerare, [illegible]

svol-

Digitized by Google

svoltare, զվօլթարէ. Շրջել: չէվիրմէք:

superare, սուբէրարէ. Յաղթել, գերազանցել: եէն-մէք, աշմագ:

superbiare, սուբէրպիարէ. Հպարտանալ: մաղրուր-լանմագ:

supplicare, սուպպլիքարէ. Թախանձել, ժտել: ռիճա, եամ նիյազ էթմէք:

surrogare, սուռռօկարէ. Կարգել փոխանակ այլոյ: քայրընըն եէրինէ քօյմագ:

suscitare, սուշշիթարէ. Յարուցանել: կամ կանգնել. տիրիլթմէք: կամ քալտըրմագ:

Tacciare, թաչչիարէ. Արատ դնել: լէքէ պրագմագ:

tagliare, թալիարէ, Կտրել: քէսմէք:

tardare, թարտարէ. Յամել, դեգերել: կէճիքմէք, օյալանմագ:

tassare, թասսարէ. Հարկ արկանել. գին հատանել. վէրկի քօյմագ. նարխ քէսմէք:

tastare, թասթարէ. Շօշափել, զննել: տօքանմագ, եօք-լամագ.

tavolare, թավօլարէ. Տախտակ մածուցանել: թախ-տալամագ:

temperare, թէմբէրարէ. Բարեխառնել, չափաւորել. խըթիտալ էթմէք, էնտախրմէք, միլայիմ էթմէք:

tempestare, թէմբէսթարէ. Յուզել, խռովեցուցանել: կամ մրրկիլ: ալավէրա էթմէք, եամ օլմագ, քայ չըքմագ:

tentare, թէնթարէ. Փորձել: տէնէմէք, սընամագ:

terminare, թէրմինարէ. Աւարտել: կամ սահմանել. պիթիրմէք: կամ սինօր քէսմէք:

testamentare, թէսթամէնթարէ, Կտակ առնել: վասըյ-էթ էթմէք:

testare, testificare, testimoniare, թէսթարէ, թէսթի-ֆիքարէ, թէսթիմօնիարէ. Վկայել: շահատլըք էթմէք:

tiepidare, թիէբիտարէ: Եղկանալ: ըլըճագ օլմագ:

tiranneggiare, կամ nizzare, թիրաննէճճիարէ. նիծծարէ. Բռնակալել: զուլմ էթմէք, զալիմ օլմագ:

tirare, կամ trarre, թիրարէ, թրառռէ. Քարշել: չէքմէք:

tirar di spada, թիրար տի սբատա. Սուր շարժել: չիշ-օյնամագ:

toccare, թօքքարէ. Հպել: կամ պատահել: տօքանմագ:

կամ

Լու՛ միւթէհիլ օլմաք ։

tollerare, Թօլլէրարէ. Տանել, համբերել ։ տայանմաք, տայա էթմէք ։

tonare, կամ tuonare, Թօնարէ, թուօնարէ. Որոտալ ։ կիւռլէմէք ։

tonsurare, Թօնսուրարէ. [illegible] ։ սաչ քըրքմաք ։

torbidare, Թօրպիտարէ. Պղտորել. պուլանտըրմաք ։

tormentare, Թօրմէնթարէ. Չարչարել. մէհնաթ վերել ։ իշկէնճէլէմէք, էզիյէթ վէրմէք ։

tornare, Թօռնարէ. Դառնալ ։ տէօնմէք ։

tornar indietro, Թօռնառ ինտիէթրօ. Յետս դառնալ ։ կէրի տէօնմէք ։

torniare, Թօռնիարէ. Ճախարակել ։ չըքրըքտէ չէքմէք ։

tosare, Թօզարէ. Կտրել զհասակն. խուզել ։ քըրքմաք ։

traboccare, Թռապօքքարէ. Զեղանիլ. առատանալ ։ թաշմաք ։

tracciare, Թռաչչիարէ. Զհետ գնալ. հետազօտել ։ արամայա կիթմէք. իզլէմէք ։

trafficare, Թռաֆֆիքարէ. Տուրևառնել լինել ։ ալըշ վէրիշ էթմէք ։

traghettare, կամ traget", Թռաղէթթարէ. կամ Թռաճէթ". Անցանել յայնկոյս ։ ... թարաֆա կէչմէք ։

tralasciare, Թռալաշշիարէ. Զանց առնել. թողուլ ։ վազ կէչմէք. քօյմաք ։

tramandare, Թռամանտարէ. Անցուցանել ։ կէչիրմէք ։

tramischiare, Թռամիսքիարէ. ՚ի ներքս խառնել ։ իչինէ քարըշտըրմաք ։

tramontare, Թռամօնթարէ. Մտանել արեւու, կամ լուսնի ։ կիւնէշ, եա այ պաթմաք ։

tranquillare, Թռանքուիլլարէ. Խաղաղացուցանել ։ րահաթ վէրմէք ։

trapassare, Թռապասսարէ. Անցանել յառաջ ։ կամ մեռանիլ ։ աշըրը կէչմէք ։ կամ էօլմէք ։

trascurare, Թռասքուրարէ. Անհոգանալ ։ հաճաթսըզ օլմաք ։

trasfigurare, trasformare, Թռասֆիկուրարէ, Թռասֆօրմարէ. Այլակերպել ։ քայըր սուրէթէ սօքմաք, միւթէղայէր էթմէք ։

traslatare, trasportare, Թռասլաթարէ. Թռասփօրթարէ. Փոխադրել ։ պիրտէն աքթարմաք ։

trasvasare , travasare , Տռասվասարէ , Տռավասարէ. Թափել աման յամանոյ ։ աքթարմաք, պօշալթմաք ։
trasviare , traviare , Տռասվիարէ , Տռավիարէ . Մո-լորեցուցանել ։ Եօլտան չաշըրթմաք ։
trattare , Տռատթարէ. Ձեռնարկել 'ի գործ ։ Եւ՝ Ճա-ռել ։ Եւ՝ վարել ընդ այլում ։ Իշ կեօրմեք ։ Եւ՝ մու-քալեմէ էթմեք ։ Եւ՝ քօնուշմաք ։
travagliare , Տռավալլիարէ. տես 'ի վեր tormentare , Տօռմէնթարէ ։
traversare , Տռավէռսարէ. Անդրաքայլել ։ քարշըյա կեչմեք , սավմաք ։
tremare , Տռէմարէ. Դողալ ։ Թիթրեմեք ։
trionfare, Տռիօնֆարէ. Յաղթանակել ։ Զէֆէր պուլմաք ։
tristarsi , Տռիստարսի. Տրտմիլ ։ Թասսալանմաք ։
tritare , Տռիթարէ. Մանրել , փշրել ։ ուֆաթմաք , էզմեք ։
troncare , Տռօնքարէ . Կտրել , հատանել ։ պուտա-մաք , քէսմեք ։
trovare , Տռօվարէ. Գտանել ։ պուլմաք ։
tuffare , Տուֆֆարէ. Ընկղմել ։ պաթըրմաք ։
turbare , Տուռպարէ. Խռովեցուցանել ։ ալթիւստ էթմեք ։

Vacare , Վաքարէ. Պարապականալ ։ պօշ օլմաք , մէհ-լուլ օլմաք ։
vacillare , Վաչիլլարէ. Երերիլ , տատանիլ ։ սալլըն-մաք , չուպհէլէնմեք ։
vagare , Վակարէ. Թափառիլ ։ ավարէ կէզմեք ։
validare , convalidare , Վալիտարէ, Քօնվալիտարէ. Վա-ւերական հաստատուն առնել ։ մուքարրէր էթմեք ։
valutare , Վալութարէ. Տալ գաժէք ։ Թահմին էթմեք, պահա վէրմեք ։
vanagloriarsi , vantarsi , Վանագլօռիառսի , Վանթառսի. Անապարծիլ ։ Էօյիւնմեք ։
vaneggiare , Վանէճճիարէ. Բանդագուշել ։ Եւ՝ Թափ-րանալ ։ սայըքլամաք ։ Եւ՝ պօշալմաք ։
vangare , Վանգարէ. Բրել ։ եէր քազըմաք ։
vantaggiare , Վանթաճճիարէ. Զարգանալ , գերազան-ցել ։ Եւ՝ շահիլ ։ իլէրի կիթմեք. Ֆաղըլէթլի օլ-մաք ։ Եւ՝ քազանմաք ։
varare , Վառարէ. Ձնաւ 'ի ջուր իջուցանել ։ կէմիյի

[illegible]

variare, arsi, [illegible]

uccellare, [illegible]

vegghiare, [illegible]

vegliare, [illegible]

velare, [illegible]

vendemmiare, [illegible]

vendicare, arsi, [illegible]

venerare, [illegible]

verdeggiare, [illegible]

vergognare, arsi, [illegible]

verificare, [illegible]

ufficiare, [illegible]

uguagliare, [illegible]

viaggiare, [illegible]

vicinare, [illegible]

vietare, [illegible]

vigilare, [illegible] vegghiare, [illegible]

villaneggiare, [illegible]

villeggiare, [illegible]

violare, [illegible]

visitare, [illegible]

vivificare, [illegible]

Digitized by Google

vigiare, վիճիա՛րէ. Խանգարել, արատել: պղծեմք, ղերբեւլեմք:

ultimare, ուլթիմա՛րէ. Աւարտել: ախիթիրեմք:

umanarsi, ումանա՛րսի. Մարդանալ: ինսան օլմաք:

umiliare, arsi, ումիլիա՛րէ, արսի. Խոնարհեցուցանել, խոնարհիլ: ալչաքլամաք, ալչաքլանմաք:

uncicare, կամ uncinare, ունչիգա՛րէ, ունչինա՛րէ. Կեռով ըմբռնել: չէնկելլեմեք:

uniformarsi, ունիֆօրմա՛րսի. Միաբանիլ, նմանիլ: ույմաք:

vociferare, arsi, վօչիֆերա՛րէ, արսի. Հնչել համբաւ, չըգարմաք օլմաք:

vogare, վօկա՛րէ. Թիավարել: քիւրեք չեքմեք:

volare, վօլա՛րէ. Թռչել: ուչմաք:

volgarizzare, վօլկարիձձա՛րէ. 'Ի ռամկական լեզու թարգմանել, կամ մեկնել: աշխա անլընը թէրճիւմէ էթմէք:

voltare, վօլթա՛րէ. Դարձուցանել, շրջել: աէօնտերիրմեք, չեվիրմեք:

vomitare, կամ care, վօմիթա՛րէ, գա՛րէ. Փսխել: քուսմաք:

votare, վօթա՛րէ. Դատարկել: պօշալթմաք:

urtare, ուրթա՛րէ. Մղել: կամ հարկանել: իթէմէրմեք: կամ բութմէ վուրմաք:

usare, ուզա՛րէ. Սովորել: կամ 'ի գործ ածել: ալըշմաք: կամ գուլլանմաք:

usurpare. ուզուրպա՛րէ. Յափշտակել, զրաւել յաւելուածս: զափթեթմաք, զաւթելու ալմաք:

Zampare, ձամբա՛րէ. Աքացել: թեքմէլեմեք:

zappare, ձաբբա՛րէ. Բրել, կամ մաքրել կամ զակձուցանել զհող: թօփրաղը աէլլեմեք:

zelare, ձելա՛րէ. Նախանձ կամ փոյթ: ղայրէթ էթմէք:

zoppicare, ձօբբիքա՛րէ. Կաղալ: աքսամաք:

Բայք եղերկալք 'ի ere, էռէ, որք են ըստ երկրորդ և երրորդ լծորդութե:

Abbattere, աբբա՛թթէրէ. Կործանել, տապալել արկանել: եըխմաք, եէրէ վուրմաք:

abbattersi, աբբա՛թթէրսի. Պատահել, դիպել: ըաստ

կերպիւք :

accadere, աքքատէրէ. Հանդիպիլ : [illegible] կերպիւք :

accendere, աչչէնտէրէ. Վառել, բորբոքել : [illegible]

: [illegible] :

կատար. accesi, աչչէզի. Վառեցի : [illegible] :

Ընդուն. acceso, աչչէզօ. վառեալ : [illegible] :

accignersi, աչչինյէրսի. Պատրաստիլ ի գործ [illegible] բաստել : [illegible] :

accogliere, աքքօլյէրէ. Ժողովել. ընդունել : [illegible]

[illegible] :

accorgere, gersi, աքքօրճէրէ, ճէրսի. Իմանալ, զգալ : [illegible] :

accorrere, աքքօռռէրէ. Արագ [illegible] :

[illegible] :

accrescere, աքքռէշէրէ. Աճեցուցանել : [illegible] :

[illegible] :

addurre, ատտուռռէ. [illegible] 188 :

affigere, աֆֆիճէրէ. Բևեռել, [illegible] :

: [illegible] :

կատար. affissi, աֆֆիսսի. Բևեռեցի : [illegible] :

Ընդուն. affisso, աֆֆիսսօ. Բևեռեալ : [illegible] :

affliggere, աֆֆլիճճէրէ. Վշտացնել, [illegible] :

[illegible] :

aggiugnere, աճճիունյէրէ. Յաւելուլ, [illegible] :

[illegible] :

կատար. aggiunsi, աճճիունսի. Յաւելի : [illegible] :

Ընդուն. aggiunto, աճճիունտօ. Յաւելեալ : [illegible] :

alludere, ալլուտէրէ. Ակնարկել : [illegible] :

[illegible] :

ammettere, ամմէթթէրէ. Ընդունել : [illegible] :

antivedere, անթիվէտէրէ. Նախատեսանել : [illegible] :

[illegible] :

appartenere, աբբարթէնէրէ. Պատշաճիլ : [illegible] :

[illegible] :

apporre, աբբօռռէ. Ի մէջ դնել : [illegible] :

apprendere, աբբռէնտէրէ. Ուսանել : [illegible] :

[illegible] :

ardere, արտէրէ. Վառել, կամ վառիլ. բորբոքել :

[illegible] :

կատար. arsi, արսի. Վառեցի : [illegible] :

Ընդ.

[illegible] ardo ; [illegible]
ascendere, [illegible] Ելանել՝ ի վեր : [illegible]
ascrivere, [illegible]
[illegible]
aspergere, [illegible]
[illegible] aspersi, [illegible]
[illegible] asperso, [illegible]
assistere, [illegible]
[illegible]
assolvere, [illegible]
[illegible]
astenersi, [illegible]
[illegible]
attendere, [illegible] ՚ի գործ, [illegible]
[illegible]
attenere, [illegible] ՚ի [illegible]
[illegible]
avvedersi, [illegible]
avere, [illegible] 146.
aver la febbre, [illegible]
[illegible]
aver per certo, [illegible]
[illegible]
aver appetito, [illegible]
[illegible]
aver fame, [illegible]
aver sete, [illegible]
aver prurito, [illegible]
Battere, [illegible]
[illegible] batteî, [illegible]
[illegible] battuto, [illegible]
benedire, [illegible]
[illegible]
bere, [illegible] 191.
Cadere, [illegible] 169.
calere, [illegible] 204.
capere, [illegible]
[illegible]
capovolgere [illegible] ՚ի [illegible]
[illegible]

 chie-

chiedere , քիէ՛տէրէ . խնդրել , հայցել . տիլէքմեք . եւայլն
վարդենք :

Կատարեալ . chiedei , քիէտէի . կամ chiesi , քիէզի : խնդրե-
ցի : տիլէտիմ :

Ընդու. chiesto , քիէ՛զթօ . խնդրել : տիլէմիշ :

chiudere , քիու՛տէրէ . փակել : քափամաք :

Կատար. chiusi , քիու՛զի . փակեցի : քափատըմ :

Ընդու. chiuso , քիու՛զօ . փակել : քափանմըշ :

cignere , cingere , չի՛նեէրէ . չի՛նճերէ . Ընդ մէջ ա-
ծել : քուշանմաք :

cogliere , քօ՛լլիէրէ . քաղել , ժողովել : տէվշիրմեք :

Կատար. colsi , քօ՛լսի . ժողովեցի : տէվշիրտիմ :

Ընդու. colto , քօ՛լթօ . ժողովել : տէվշիրմիշ :

combattere , քօմպա՛թթէրէ . Մարտնչել . չէքիշմեք .
տէօյիւշմեք :

compiacere , քօմփիաչէ՛րէ : Հաճել զոք . հաճոյանալ :
խաթըրը եափմաք , հօշ էթմեք :

compiacersi , քօմփիաչէ՛րսի . Հաճիլ . զուարճանալ :
հազ էթմեք :

compiere , քօ՛մփիէրէ . Կատարել . ՚ի գլուխ տանել :
պիթիրմեք , պաշա չըքարմաք :

componere , comporre , քօմփօ՛նէրէ , քօմփօ՛ռռէ . Բաղա-
դրել : Նա՛ շարադրել : Նա՛ հաշտեցուցանել . ուխ-
լէ քօմաք : Նա՛ քիթապ իւզմա էթմեք : Նա՛ պարըշ-
տըրմաք :

comprendere , քօմփրէ՛նտէրէ . Իմանալ , Նա՛ պարունակել :
փէհմ էթմեք : Նա՛ իչինէ ալմաք :

concedere , քօնչէ՛տէրէ . Թոյլ տալ . շնորհել : իզն վէր-
մէք ; վէրմէք :

Կատար. concedei , քօնչէտէի . Թողի : իզն վէրտիմ :

Ընդու. conceduto , քօնչէտու՛թօ . Թողեալ : իզն վէրմիշ :

conchiudere , կամ conclu՛- քօնքիու՛տէրէ , քօնքլու՛- . Կնք-
քել կամ հետեւեցուցանել զբանն . ՚ի գիւտրիւ վէրմէք .
ճէզմ էթմեք :

concorrere , քօնքօ՛ռռէրէ . Ընթանալ ընդ , Նա՛ առնել
պատասխան : պիրլէ ախըշմաք : Նա՛ ի հասնել եավիք
էթմեք :

condolersi , քօնտօլէ՛րսի . Ցաւակցիլ , զանդիմութիւն առ-
նել : շիքայէթ էթմեք :

condurre , քօնտու՛ռռէ . Ածել , տանել : կէթիրմեք .

կէօ-

[illegible]

[illegible] conduſsi, [illegible]

[illegible] condotto, [illegible]

confondere, [illegible]

[illegible] confondei, [illegible]

[illegible] confuso, [illegible]

conoscere, [illegible] 190.

consistere, [illegible]

contenere, [illegible]

contraddire, [illegible]

convincere, [illegible]

convivere, [illegible]

correggere, [illegible]

correre, [illegible]

[illegible] corsi, [illegible]

[illegible] corso, [illegible]

corrispondere, [illegible]

costrignere, ve. costringere, [illegible]

credere, [illegible]

crescere, [illegible]

[illegible] crebbi, [illegible]

[illegible] cresciuto, [illegible]

crocifiggere, [illegible]

cuocere, [illegible]

[illegible] cossi, [illegible]

Ընդու·cotto, գօ՛թթօ : Եփել : փխշրել :

Decidere, տէչի՛տէրէ · Հատանել : և՛ զատել, բաց [illegible] վճռել : [illegible] շերթէթ էթմէք. Ճառել էթմէք :

decrescere, տէգրէ՛շշէրէ · Նուազիլ՝ պակասիլ : էքսի մէք, էքսիլմէք :

deducere, dedurre, տէտու՛չէրէ, տէտու՛ռռէ · Ցանկել բերել, հանել : կէթիրմէք, չըգարմագ :

dependere, կմ dipen" · տէբէ՛նտէրէ, տիբէ՛ն" : Կախիլ ծագիլ : առընմագ, [illegible] կէլմէք :

deporre, տէբօ՛ռռէ · 'Ի բաց դնել, թողուլ : կէրի գօյմագ · գօյ վէրմէք :

deridere, տէրի՛տէրէ · Ծաղր առնել : մասխարա էթմէք :

dibattere, տիպա՛թթէրէ · Բաղխել : և՛ վիճաբանել : [illegible] էթմէք :

difendere, տիֆէ՛նտէրէ · Պաշտպանել : [illegible] էթմէք :

dipignere, կմ diping", տիբի՛նեէրէ, տիբի՛նկ" · Նկարել : նագգաշլամագ, [illegible] էթմէք :

dire, տի՛րէ · տե՛ս չերրս · 183:

dire il Vespro, տի՛րէ իլ վէ՛սբրօ · Ասել երեկոյեան ժամն : աքշամ նամազըն օգումագ :

dire la Corona, Rosario, տի՛րէ լա գօրօ՛նա, րօզա՛րիօ · Ասել զպսակ, զվարդարան : թէսպիհ, կամ ռօզարի օգումագ :

dire la Messa, տի՛րէ լա մէ՛սսա · Պատարագ ասել, կմ առնել : [illegible] էթմէք :

dirigere, տիրի՛ճէրէ : Ուղղել : տօղրու [illegible] :

discendere, տիշշէ՛նտէրէ · Իջանել : էնմէք :

discernere, տիշշէ՛րնէրէ · Որոշ [illegible], կմ ընտանել : սէչմէք, սէզմէք :

disciogliere, disciorre, տիշշօ՛լլիէրէ, տիշշօ՛ռռէ · Լուծանել, քակել : չէօզմէք, սէօգմէք :

discorrere, տիսգօ՛ռռէրէ · Կարճադրել : և՛ զրուցատրել : սէօյլէշմէք : և՛ սէօյլէմէք :

disdire, տիզտի՛րէ · Զլանալ, ուրանալ, արգելուլ : վազ գէչմէք, ինքեար էթմէք, եասագ էթմէք :

dispiacere, տիսբիաչէ՛րէ · Անհաճոյ լինել : խօշ կէլմէմէք, հօշ օլմամագ :

disporre, տիսբօ՛ռռէ · Կարգադրել, պատրաստել :

նէ

[illegible] ։

distendere, դիստէնդերէ. Տարածել, Ընդարձակել, [illegible] ։ [illegible] ։

distinguere, դիստինկուէրէ, Զանազանել, որոշել ։ [illegible] ։

Կատար. distinsi, դիստինսի. Զանազանեցի ։ [illegible] ։

Ընդու. distinto, դիստինթօ. Զանազանեալ ։ [illegible] ։

distrignere, կամ distring, դիստրինեէրէ, դիստրինճ. Սեղմել, ձգել ։ [illegible] ։

distruggere, դիստրուճճէրէ. Եղծանել, աւերել ։ [illegible] ։

dividere, դիվիտէրէ. Բաժանել. բաշխել ։ [illegible] ։

dolere, dolersi, տօլէրէ, տօլէրսի. Ցաւել, վշտանալ ։ [illegible] ։

dovere, devere, տօվէրէ — տէվէրէ. Պարտ լինել ։ [illegible] ։ տես և յէջ. 173 ։

Eccedere, էճճէտէրէ. Զանցանել ։ [illegible] ։

eleggere, էլէճճէրէ. Ընտրել ։ [illegible] ։

empiere, էմփիէրէ. Լնուլ ։ [illegible] ։

Կատար. empiei, էմփիէի. Լցի ։ [illegible] ։

Ընդու. empiuto, էմփիութօ. Լցեալ, [illegible] ։

equivalere, էքուիվալէրէ. Համեմատել, հաւասարել ։ [illegible] ։

ergere, erigere, էրճէրէ, էրիճէրէ. Կանգնել ։ [illegible] ։

Կատար. ersi, էրսի. Կանգնեցի ։ [illegible] ։

Ընդու. erto, էրթօ. Կանգնեալ ։ [illegible] ։

escludere, էսքլուտէրէ. Արտաքս հանել, կամ ձգել ։ [illegible] ։

esigere, էզիճէրէ. Պահանջել ։ [illegible] ։

esimere, էզիմէրէ. Ազատ առնել ։ [illegible] ։

esporre, sporre, էսփօռրէ, սփօռրէ. Առաջի դնել ։ կամ բացայայտել ։ [illegible] ։

esprimere, էսփրիմէրէ. Արտայայտել ։ Թարգմանել ։ կամ [illegible] ։

Կատ

[illegible] espressi, [illegible]

[illegible] espresso, [illegible]

essere, [illegible] 207.

estendere, [illegible]

estinguere, [illegible]

estrarre, [illegible]

Fendere, [illegible]

[illegible] fendei, [illegible]

[illegible] fenduto, [illegible]

fingere, [illegible]

frammettere, [illegible]

friggere, [illegible]

Gemere, [illegible]

[illegible] gemei, [illegible]

[illegible] gemuto, [illegible]

giacere, [illegible] 168.

giugnere, giungere, [illegible]

[illegible] giunsi, [illegible]

[illegible] giunto, [illegible]

godere, [illegible]

[illegible] godei, [illegible]

[illegible] goduto, [illegible]

Imbevere, imbere, [illegible]

immergere, [illegible]

[illegible] immersi, [illegible]

[illegible] immerso, [illegible]

imporre, [illegible]

imprendere, [illegible]

[illegible]

[illegible] :

imprimere, [illegible]

inchiudere, [illegible]

incidere, [illegible]

incorrere, [illegible]

increscere, [illegible] rincrescere, [illegible]

indurre, dursi, [illegible]

ingiungere, [illegible]

inscrivere, [illegible]

insistere, [illegible]

insorgere, [illegible] insur [illegible]

intendere, [illegible]

interrompere, [illegible]

intraprendere, [illegible]

intrattenere, [illegible]

introdurre, [illegible]

involgere, [illegible]

Leggere, [illegible] 178.

Maledire, [illegible]

manomettere, [illegible]

mantenere, [illegible]

[illegible]

mettere, [illegible]

[illegible] misi, [illegible]

[illegible] messo, [illegible]

mietere, [illegible]

miscredere, [illegible]

morderé, [illegible]

[illegible] morsi, [illegible]

[illegible] morso, [illegible]

muvere, [illegible] muovere, [illegible]

[illegible] mossi, [illegible]

[illegible] mosso, [illegible]

mugnere, [illegible]

Nascere, [illegible]

nascondere, [illegible]

[illegible] nascosi, [illegible]

[illegible] nascoso, [illegible]

negligere, [illegible]

nuocere, [illegible]

[illegible] nocqui, [illegible]

[illegible] nosciuto, [illegible]

Occidere, [illegible] ucci, [illegible]

occorrere, [illegible]

offendere, [illegible]

[illegible] offesi, [illegible]

[illegible] offeso, [illegible]

omettere, [illegible]

opporre, porsi, [illegible]

opprimere, [illegible]

ottenere, [illegible]

Pa-

Parere, փառէ՛րէ։ տես յերկրորդն 169։

partendre, փարթէնտրէ․ Պատժել [illegible]։ [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]։

pascere, փա՛շէրէ․ Արածել, եւ կերակրել, զթշուառս [illegible] եւ կերակրեմ։

Կատարեալ pascei, փաշէ՛ի․ Արածեցի, [illegible]։

Ընդու. pasciuto, փաշիու՛թօ․ Արածեալ։ [illegible]։

pendere, փէ՛նտէրէ․ Կախել։ [illegible]։

Կատար. pendei, փէնտէ՛ի․ Կախեցայ։ [illegible]։

Ընդու. penduto, փէնտու՛թօ․ Կախեալ։ [illegible]։

percuotere, փէրգուօ՛թէրէ․ Հարկանել, հարուածել [illegible], [illegible]։

perdere, փէ՛րտէրէ․ Կորուսանել, [illegible] [illegible]։

Կատար. perdei, փէրտէ՛ի․ Կորուսի։ [illegible] [illegible]։

Ընդու. perduto, փէրտու՛թօ․ Կորուսեալ։ [illegible] [illegible]

perdere la tramontana, փէ՛րտէրէ լա թրամօնթա՛նա․ [illegible] [illegible]։ [illegible]։

permettere, փէրմէ՛թթէրէ․ Թոյլ տալ։ [illegible] [illegible]

persistere, փէրսի՛սթէրէ․ Տեւել, կալ [illegible]։ [illegible] [illegible] [illegible]։

persuadere, փէրսուատէ՛րէ․ Համոզել, հաւանեցուցանել։ [illegible] [illegible] [illegible]։

pervertere, փէրվէ՛րթէրէ․ Թիւրել, խոտորեցուցանել։ [illegible], [illegible] [illegible]։

piacere, փիաչէ՛րէ, տես յերկրորդն 168։

piagnere, կամ piangere, փիա՛նյէրէ, փիա՛նճէրէ․ Լալ, ողբալ։ [illegible]։

Կատար. piansi, փիա՛նսի․ Լացի։ [illegible]։

Ընդու. pianto, փիա՛նթօ․ Լացեալ։ [illegible]։

pingere, փի՛նճէրէ․ Նկարել։ [illegible]։

Կատար. pinsi, փի՛նսի․ Նկարեցի։ [illegible]։

Ընդու. pinto, փի՛նթօ․ Նկարեալ։ [illegible]։

piovere, փիօ՛վէրէ․ տես յերկրորդն 216։

porgere, փօ՛րճէրէ․ Կարկառել, մատուցանել։ [illegible] [illegible]։

Կատար. porsi, փօ՛րսի․ Կարկառեցի։ [illegible]։

Ընդու. porto, փօ՛րթօ․ Կարկառեալ։ [illegible]։

porre, փօ՛ռրէ․ տես յերկրորդն 184։

possedere, փօսսէտէ՛րէ․ Ստանալ․ ժառանգել։ [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]։

potere, փօթէ՛րէ. տե՛ս յերբեան. 175.

premere, փրէ՛մէրէ. Ճմլել: կամ ճնշել, սեղմել. ուրքանք: կամ ուրքելէթ մէրմէք, չոր. էթմէք:

Անցեալ. premei, փրէմէ՛ի. Ճմլեցի: ուրքափմ:

Ընդուն. premuto, փրէմու՛թօ. Ճմլեալ: ուրքմըշ:

premettere, փրէմէ՛թթէրէ. Առաջին կէս դնել: [illegible], կամ իլերի գօյմագ:

prendere, փրէ՛նտէրէ. Առնուլ: ալմագ:

Անցեալ. presi, փրէ՛զի. Առի: ալտըմ:

Ընդուն. preso, փրէ՛զօ. Առեալ: ալմըշ:

prescrivere, փրէսքրի՛վէրէ. Օրինադրել: հրամանել: պույուրմագ, թէֆրիք էթմէք.

presedere, փրէսէտէ՛րէ. Նախագահ լինել. իշխել: պաշ օլմագ. հիւքմ էթմէք:

presumere, փրէզու՛մէրէ. Յանդգնել: կամ ի կարծիս մեծամտել: մեծամտութիւն: կամ իշխել, վարանել:

pretendere, փրէթէ՛նտէրէ. Պահանջել: թալէպ էթմէք:

prevalere, փրէվալէ՛րէ. Առաւել արժել քան զօրել: զիյատէ կէլմէք, խալիպ օլմագ:

prevalersi, փրէվալէ՛րսի. Շահիլ, ձգել օգուտ: ֆայտա չըգարմագ:

prevedere, փրէվէտէ՛րէ. Նախատես լինել: էվվէլտէն տույմագ:

procedere, փրօչէ՛տէրէ. Յառաջ գնալ: կամ ծագել: կամ դատ վարել: իլէրի կիթմէք: կամ հասըլ օլմագ: կամ տէվա աչմագ:

produrre, փրօտու՛րրէ. Արտադրել: կամ ի մէջ ածել: հասըլ, կամ վարպ էթմէք: կամ մէյտանա կէթիրմէք:

promettere, փրօմէ՛թթէրէ. Խոստանալ: սէօզ վէրմէք:

promuovere, փրօմուօ՛վէրէ. Բարձրացուցանել յառաջ մղելով. օգնել: կամ սկզբնաւորել: իլէրի չէքմէք, պաշլամագ էթմէք: կամ պաշլամագ:

proporre, փրօփօ՛րրէ. Առաջի դնել: կամ ի մէջ դնել: էօնէ գօյմագ: կամ նիյէթ էթմէք:

proscrivere, փրօսքրի՛վէրէ. Տարագրել: սիւրկիւն էթմէք:

proteggere, փրօթէ՛ճճէրէ. Պաշտպանել: արգա տութմագ:

Անցեալ. protessi, փրօթէ՛սսի. Պաշտպանեցի: արգա օլտում:

Ընդուն. protetto, փրօթէ՛թթօ. Պաշտպանեալ: արգա օլմուշ:

prov-

provvedere, [illegible]. Խնամել, մատակարարել։ Հոգալ։ [illegible]
pugnere, կամ pungere, [illegible], [illegible] խոցել, մխել։ [illegible], [illegible]։
Raccogliere, raccorre, [illegible], [illegible] [illegible], [illegible]։ [illegible]։
radere, [illegible]. Գերծուլ. [illegible]։ Թրաշ [illegible], [illegible]. [illegible]։
Կատար. rasi, [illegible]. Գերծի։ Թրաշ [illegible]։
Ընդու. raso, [illegible]. Գերծեալ։ Թրաշ [illegible]
ravvedersi, [illegible]։ Զգաստանալ, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]։
reggere, reggersi, [illegible], [illegible]։ [illegible], [illegible], [illegible] [illegible]։ [illegible], [illegible]։
rendere, [illegible]։ Հատուցանել։ [illegible]։
Կատար. rendei, [illegible]. Հատուցի։ [illegible]։
Ընդու. renduto, [illegible]. Հատուցեալ։ [illegible]։
repetere, կամ ripe՛՛ [illegible] [illegible]. [illegible]։ [illegible]։
rescrivere, [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible]։
resistere, [illegible]. [illegible]։ [illegible]։
ricadere, [illegible]. [illegible] [illegible], [illegible]։ [illegible], [illegible]։
ricevere, [illegible]. Առնուլ։ [illegible]։
richiedere, [illegible]. Խնդրել։ [illegible]։
ricidere, կամ reci՛՛, [illegible]. Հատանել։ [illegible]։
riconoscere, [illegible]. Ճանաչել։ [illegible] [illegible], [illegible], [illegible]։ [illegible] [illegible]։
ricorrere, [illegible]. Դիմել, [illegible]։ [illegible]։
ridere, [illegible]. Ծիծաղել։ [illegible]։
Կատար. risi, [illegible]. Ծիծաղեցայ։ [illegible]։
Ընդու. riso, [illegible]. Ծիծաղեալ։ [illegible]։
ridolersi, [illegible]. Վշտանալ, [illegible]։ [illegible] [illegible], [illegible]։
riducere, ridurre, [illegible], [illegible]. [illegible], [illegible]. [illegible], [illegible]։

[illegible]

տխուրմէք ։

riflettere, ռիֆլէթթէրէ. Անդրադարձել ։ եւ՝ մտախոհ լինել ։ տէօնտիւրմէք, աքս էթմէք ։ եւ՝ թէֆէքքիւր էթմէք ։

rimanere, ersi, ռիմանէրէ, էրսի. Կալ, մնալ, դադարել ։ տուրմաք, քալմաք. վազ կէլմէք ։

rimettere, ռիմէթթէրէ. Անդրէն դնել ։ եւ՝ ներել ։ եւ՝ յանձն առնել ։ կինէ քօյմաք ։ եւ՝ առչ պաղըշլամաք ։ եւ՝ հավալէ էթմէք ։

rimuovere, ersi, ռիմուօվէրէ, էրսի. 'Ի բաց տանել կամ գնալ ։ ալիր թաշափ էթմէք, կամ օլմաք ։

rincrescere, ersi, ռինքրէշշէրէ, էրսի. Նեղել, դըժուարել ։ ուքըլմաք, կիւճ կէլմէք ։

riprendere, ռիփրէնտէրէ. Յանդիմանել ։ կշտամբել ։ ազառլամաք, թազիր էթմէք ։

riscuotere, ռիսքուօթէրէ. Պահանջել, առնուլ զպարտս ։ թահսիլ էթմէք. ալաճաղը ալըթիրմէք ։

risedere, ռիսէտէրէ. Նստել ուրեք գլխային ։ մէքեան քօյմաք. միւթէմէքքին օլմաք ։

risolvere, ռիսօլվէրէ. Լուծանել ։ եւ՝ բացորոշել ։ հալլ էթմէք ։ եւ՝ չէյի քէսմէք, քարար վէրմէք ։

risorgere, կամ risur'', ռիսօրճէրէ՛ռիսուռ''. Յառնել. կենդանանալ ։ քալքմաք. տիրիլմէք ։

risplendere, splendere, ռիսփլէնտէրէ. սփլէնտէրէ. Փայլել, ճառագայթել ։ ըլտըրլամաք, չէօհլէ վէրմէք ։

rispondere, ռիսփօնտէրէ. Պատասխանել ։ ճէվապ վէրմէք ։

Կատար. risposi, ռիսփօզի. Պատասխանեցի ։ ճէվապ վէրտիմ ։

Ընդու. risposto, ռիսփօսթօ. Պատասխանել ։ ճէվապ վէրմիշ ։

ristringnere, կամ ristring'', ռիսթրինեէրէ ։ ռիսթրինճ''. Սեղմել, ճնշել ։ սըքմաք, քըսմաք ։

rivedere, ռիվէտէրէ. Կրկին հայել. քննել ։ թէքրար կէօրմէք, կէօղտէն կէչիրմէք ։

rivolgere, ռիվօլճէրէ ։ Դարձուցանել, շրջել ։ տէօնտիւրմէք, չէվիրմէք ։

rodere, ռօտէրէ. Կրծել ։ կէմմէք ։

Կատար. rosi, ռօզի. Կրծեցի ։ կէմտիմ ։

Digitized by Google

Ընդուն. roso, ռօզօ. Կրծեալ: կեղեալ:

rompere, ersi, ռօմփէրէ, էրսի: Բեկանել, բեկանիլ: քըրմաք, քըրըլմաք:

Կատար. ruppi, ռուփփի. Բեկի: քըրտըմ:

Ընդուն. rotto, ռօթթօ. Բեկեալ: քըրմըշ:

Sapere, սափէրէ. տես յերեսն. 171:

sbattere, զպաթթէրէ. Ցնցել, Թօթափել: տարաթմաք, սիլքմէք:

scegliere, scerre, շէլլիէրէ, շէռռէ. տես յերես. 87:

scendere, շէնտէրէ. Իջանել: էնմէք:

Կատար. scesi, շէզի. Իջի: էնտիմ:

Ընդուն. sceso, շէզօ. Իջեալ: էնմիշ:

sciogliere, sciorre, շիօլլիէրէ, շիօռռէ. տես յերես. 185:

scommettere, սքօմմէթթէրէ. Ցրուել: և՛ գրաւ առնել է ումէք: տարըլթմաք: և՛ այլս թուլթմաք:

scomporre, սքօմփօռռէ. Ցիր և ցան առնել: տարմատաղըն էթմէք:

sconoscere, սքօնօշէրէ. Ապերախտ լինել: էյլիք պիլմէմէք:

scorgere, սքօռճէրէ: Տեսանել, ընտրել: և՛ առաջնորդել: կէօրմէք, սէչմէք: և՛ եօլ կէօստէրմէք:

scorrere, սքօռռէրէ. Արագ ածել, ընթանալ: վըզըլտամաք: քօշմաք:

scrivere, սքրիվէրէ. Գրել: եազմաք:

scuotere, սքուօթէրէ, Ցնցել, դողդողացուցանել: և՛ ընկենուլ յանձնէ: սարսըլթմաք: և՛ իւստիւնտէն աթմաք:

sedere, seggere, սէտէրէ, սէճճէրէ, տես յերես. 171:

sedurre, սէտուռռէ. Մոլորեցուցանել: եօլտան չըքարմաք, այարթմաք:

smuovere, զմուօվէրէ. Խախտել, շարժել: քըմըլտատմաք:

soccorrere, սօքքօռռէրէ. Օժանդակել: իմտատ էթմէք:

sodducere, սօտտուչէրէ. Պատրել, հրապուրել: ալտաթմաք, պաշտան չըքարմաք:

soggiacere, սօճճիաչէրէ: Ներքոյ անկանիլ, լինել հպատակ: ալթընտա օլմաք, թապի օլմաք:

soggiugnere, սօճճիուննէրէ. Յարել, կցել: քաթմաք, պիթիշտիրմէք:

solere, սոլէ՛րէ. տե՛ս յէրես. 205:

solvere, սո՛լվէրէ. Լուծանել. լուծողք, լուծումն:

sommergere, սոմմէ՛րճէրէ. Ընկղմել: ընկղմելուք:

sopporre, sottopporre, սոփփո՛րրէ, սոթթոփփո՛րրէ. Ներքոյ դնել, կամ արկանել: ստորին դասք, կամ [illegible]:

sopprimere, սոփփրի՛մէրէ. Ճնշել, խափանել, լռեցուցանել: պահել ծածուկ: [illegible]:

soprascrivere, սոփրասքրի՛վէրէ. Մակագրել: վերոյ գրել:

soprassedere, սոփրասսէտէ՛րէ. Թողուլ, զանց առնել, յապաղել: վաղ կեցեալ: կեցեալք:

sorgere, սո՛րճէրէ. Ելանել, բուսնել: ծագել, ձագ. ելանել:

Կատարեալ. sorsi, սո՛րսի. Ելի: ծագեցի:

Ընդունելութիւն. sorto, սո՛րթօ. Ելեալ: ծագեալ:

sorprendere, սորփրէ՛նտէրէ. Յանկարծ գտանել, պաշարել: անպատրաստ ունել, կամ բռնանալ:

sorridere, sottoridere, սորրի՛տէրէ, սոթթորի՛տէրէ. Ժպտել: ծիծաղելուք, [illegible]:

soscrivere, sottoscrivere, սոսքրի՛վէրէ, սոթթոսքրի՛վէրէ. Ստորագրել: [illegible]:

sospendere, սոսփէ՛նտէրէ. Կախել, թողուլ: կամ յետոյ դնել, յապաղեցուցանել: [illegible]: կամ [illegible], [illegible]:

sostenere, սոսթէնէ՛րէ. Բարձել, ունել: կրել, պահպանել: [illegible], [illegible], [illegible]:

sottrarre, սոթթրա՛րրէ. Հանել ի ներքուստ. նուազեցուցանել: կամ զերծուցանել: [illegible], [illegible]: կամ [illegible]:

sovvertere, սովվէ՛րթէրէ. Կործանել, աւերել, [illegible]:

spandere, spargere, սփա՛նտէրէ, սփա՛րճէրէ. Ցանել, հեղուլ, վատնել, [illegible]: [illegible], [illegible], հարկ է [illegible], [illegible]:

spegnere, սփէ՛ննէրէ. տե՛ս յէրես. 189:

spendere, սփէ՛նտէրէ. Ունել ծախս. վատնել: հարկ է [illegible], [illegible] է [illegible]:

Կատարեալ. spendei, սփէնտէ՛ի. Ծախսեցի: հարկ է [illegible]:

Ընդունելութիւն. speso, սփէ՛զօ: Ծախսեալ: հարկ է [illegible]:

spiacere, սփիա՛ճէրէ. Անհաճոյ լինել: նախ [illegible]:

spi-

spignere, spingere, [illegible]
[illegible]

stendere, [illegible]

stogliere, storre, [illegible]
[illegible]

strignere, stringere, [illegible]
[illegible]
[illegible]

Անցեալ. strinsi, [illegible]

Ընդու. stritto, [illegible]

struggere, gersi, [illegible]
[illegible]

Անցեալ. strussi, [illegible]

Ընդու. strutto, [illegible]

succedere, [illegible]
[illegible]

svegliere, svellere, sverre, [illegible]
[illegible]
[illegible]

supporre, [illegible]
[illegible]

sussistere, [illegible]
[illegible]

Tacere, [illegible] 168.

temere, [illegible] 163.

tenere, [illegible]
[illegible] 172.

tessere, [illegible]

tignere, tingere, [illegible]
[illegible]

togliere, torre, [illegible]
[illegible] 186.

torre in prestito, [illegible]
[illegible]

torcere, [illegible]
[illegible]

Անցեալ. torsi, [illegible]

Ընդու. torto, [illegible]

tradurre, [illegible]
[illegible]

trafiggere, [illegible]
trarre, [illegible]
[illegible] trassi, [illegible]
[illegible] tratto, [illegible]
trascorrere, [illegible]
[illegible]
trascrivere, [illegible]
[illegible]
trattenere, [illegible]
[illegible]
travedere, [illegible]
[illegible]
Valere, [illegible]
[illegible]
[illegible] 168.
uccidere, [illegible]
[illegible] uccisi, [illegible]
[illegible] ucciso, [illegible]
vedere, [illegible] 176.
vendere, [illegible]
vender caro, [illegible]
[illegible]
vendere a buon prezzo, [illegible]
[illegible]
ugnere, ungere, [illegible]
[illegible]
[illegible] unsi, [illegible]
[illegible] unto, [illegible]
vincere, [illegible]
[illegible] vinsi, [illegible]
[illegible] vinto, [illegible]
vivere, [illegible]
[illegible] vissi, [illegible]
[illegible] vivuto, [illegible]
volere, [illegible] 175.
volgere, [illegible] 188.

[illegible]

Բայք եզերեալք 'ի ire, իբր· որք են ընդ չորրորդ լծորդութեամբ :

Abbellire, ապպէլլի՛րէ· Գեղեցկացուցանել, զարդա-րել : չէօհրէլ մէրմէք, տօնաթմաք :
abborrire, ապպօռռի՛րէ· Զարհուրիլ· գարշիլ, զզուիլ : իւրքմէք, իյրէնմէք իկսինմէք :
abbrostolire, ապպռօսթօլի՛րէ· Խորովել : քավուրմաք :
abolire, ապօլի՛րէ· Ջնջել : եօղ էթմէք :
abortire, աբօռթի՛րէ· Վիժել : օղլան տիւշիւրմէք :
acconsentire, աքքօնսէնթի՛րէ, Հաւանիլ : րազը, կամ քայիլ օլմաք :
addolcire, ատտօլչի՛րէ· Մեղմել, կակղել, բարեխառ-նել : իւմշաթմաք, եավաշլաթմաք :
addormirsi, ատտօռմի՛ռսի· 'Ի քուն մտանել : ույքույէ վարմաք :
adempire, կամ adempiere, ատէմփի՛րէ, ատէմփիէ՛րէ· Կատարել, 'ի գլուխ տանել : պիթիրմէք· իճրա, կամ էտա էթմէք :
Կատար· adempii, ատէմփի՛ի· Կատարեցի : պիթիրտիմ :
Ընդու· adempito, ատէմփի՛թօ· Կատարեալ : պիթիրմիշ :
aderire, ատէռի՛րէ· Յարիլ յոք, միաբանիլ : թարաֆ թութմաք, ույմաք :
affortire, աֆֆօռթի՛րէ· Զօրացուցանել· ամրացու-ցանել· քուվվէթլէթմէք, քավիլէթմէք :
aggradire, ակկռատի՛րէ· Հաճոյ գալ : հօշ օլմաք :
aggrandire, ակկռանտի՛րէ· Մեծացուցանել· ընդարձա-կել : պէօյիւթմէք :
alleggerire, ալլէճճէռի՛րէ· Թեթեւացուցանել, դիւ-րել : հաֆիֆլէթմէք, րուահաթլամաք :
allestire, ալլէսթի՛րէ· Պատրաստել : հազըրլամաք :
ammattire, ամմաթթի՛րէ· Յիմարեցուցանել : ահմախ էթմէք :
ammollire, ամմօլլի՛րէ· Թրջել : Եւ՝ թուլացուցանել, կակղել : ըսլաթմաք : Եւ՝ իւմշաթմաք :
ammutolire, ամմութօլի՛րէ· Համրանալ, պապանձիլ : տիլի, կամ աղզը թութուլմաք :
anitrire, անիթռի՛րէ· Խնչել : քիշնէմէք :

apparire, կամ rere, [illegible]

[illegible] apparsi, [illegible]

[illegible] apparso, [illegible]

applaudire, կամ dere, [illegible]

aprire, [illegible] 197.

ardire, [illegible]

arguire, [illegible]

arricchire, [illegible]

arrossire, [illegible]

arrostire, [illegible]

assalire, [illegible]

assentire, [illegible]

assorbire, [illegible]

assordire, [illegible]

assortire, [illegible]

attribuire, [illegible]

avvenire, [illegible]

avvertire, [illegible]

Bandire, [illegible]

bianchire, [illegible]

bollire, կամ bullire, [illegible]

Capire, [illegible]

chiarire, [illegible]

com-

comparire, քօմփարի՛րէ. Երևիլ : Եւ՝ յատենի կալ : կէօրիւնմէք : Եւ՝ տիվանա չըքմաք :

compatire, քօմփաթի՛րէ. Ցաւակցիլ, գթալ : աճըմաք, շէֆքէթ էթմէք :

concepire, քօնչէփի՛րէ. Յղանալ : Եւ՝ իմանալ : համիլէ օլմաք : Եւ՝ աղնամաք :

Կատար. concepii, քօնչէփիի : իմացայ : աղնատըմ :

Ընդու. conceputo, քօնչէփու՛թօ. իմացեալ : աղնամըշ :

condire, քօնտի՛րէ. Համեմել : թէրպիյէ էթմէք :

contrirsi, քօնթրի՛րսի. Զղջանալ : փիւշման օլմաք :

convenire, քօնվէնի՛րէ. Դաշնակցիլ : Եւ՝ պատշաճիլ : գավլըլաշմաք : Եւ՝ եաքըշմաք :

convertire, քօնվէրթի՛րէ. Փոխարկել, դարձուցանել : տէյիշտիրմէք, տէօնտիւրմէք :

coprire, քօփրի՛րէ. Ծածկել : էօրթմէք :

cucire, քուչի՛րէ. Կարել : տիքիշ տիքմէք :

custodire, քուսթօտի՛րէ. Պահպանել, 'ի զգուշութե կալ : սաքլամաք, պէքլէմէք :

Differire, տիֆֆէրի՛րէ. Զանազանիլ : Եւ՝ յապաղել : պաշկա օլմաք : Եւ՝ ուզատմաք :

digerire, տիճէրի՛րէ. Մարսել : սինտիրմէք, հազմ էթմէք :

dimentire, տիմէնթի՛րէ. Սուտ ցուցանել զոք : եալան չըքարմաք :

diminuire, տիմինուի՛րէ. Փոքրկացուցանել, նուազեցուցանել : քիւչիւլթմէք, էքսիլթմէք :

distribuire, տիսթրիպուի՛րէ. Բաշխել, բաժանել : թէվզի էթմէք, փայ էթմէք :

disubbidire, տիզուպպիտի՛րէ. Անհնազանդիլ : միւթը օլմամաք :

divertire, tirsi, տիվէրթի՛րէ, թի՛րսի. Շրջել : Եւ՝ զուարճացուցանել, զուարճանալ, զբօսանիլ : տէօնտիւրմէք : Եւ՝ սէֆալաթմաք, սէֆալանմաք :

dormire, տօրմի՛րէ. Ննջել : ույումաք :

Erudire, էրուտի՛րէ. Ուսուցանել, վարժել : էօյրէթմէք, թալիմ էթմէք :

eseguire, էզէկուի՛րէ. 'Ի գործ դնել : ամէլէ կէթիրմէք :

esibire, էզիպի՛րէ. Մատուցանել. խոստանալ : փէշքէշ չէքմէք, իղհար էթմէք. սէօզ վէրմէք :

Fallire, ֆալլի՛րէ. Սխալել, կամ խաբել : եանըլմաք, ալ-

ապստամբութիւնք ։

fastidire, ֆասթիտիրէ. Տաղտկալ, ձանձրանալ ։ Եւ՝ նեղել ։ այլ բանք. օգտանանք ։ Եւ՝ ակէղմիսելք ։

favorire, ֆավօրիրէ. Նպաստել, ձեռնտու լինել ։ եարտըմ էթմէք ։

ferire, ֆէրիրէ. Վիրաւորել ։ եարալամագ ։

finire, ֆինիրէ. Աւարտել ։ բիթիրմէք ։

fiorire, ֆիօրիրէ. Ծաղկել ։ չիչէկլէնմէք ։

forbire, ֆօռպիրէ. Մաքրել ։ թէմիզլէմէք ։

fornire, ֆօռնիրէ. Պատրաստել, յօրինել. զարդարել ։ հազըրլամագ, տիւզէթմէք ; տօնաթմագ ։

frondire, ֆռօնտիրէ. Տերեւել ։ եափրագլանմագ ։

fuggire, ֆուճճիրէ. Փախչել ։ գաչմագ ։

Garrire, կառռիրէ. Ճռուողել, եւ՝ յանդիմանել ։ ճըվըլ ճըվըլ էթմէք ։ Եւ՝ ազարլամագ ։

gradire, կռատիրէ, Հաճիլ, ախորժել ։ հօշ էթմէք ։

grandire, կռանտիրէ. տես ՚ի վեր aggrandire, ակ-կռանտիրէ.

granire, կմ. granare, կռանիրէ, կռանարէ. Հատս բուսուցանել ։ տանէլէնմէք ։

guarentire, garantire, կուառէնթիրէ, կառանթիրէ. Պաշտպանել, Ջատագովել ։ արքա տուրմագ, մուհաֆազա էթմէք ։

guarire, կուարիրէ. Առողջացուցանել, բժշկել ։ սաղալթմագ ։

Imbellire, իմպէլլիրէ. Գեղեցկացուցանել ։ կիւզէլլէթմէք ։

impadronire, իմբատռօնիրէ. Տէր անել, ժառանգեցուցանել ։ սահիպ էթմէք, զաբթ էթթիրմէք ։

impedire, իմբէտիրէ. Արգելուլ, չթողուլ ։ մէն էթմէք, քօյմամագ ։

impietrire, rirsi, իմբիէթրիրէ, -ռիրսի. Քարացուցանել, քարանալ ։ թաշ քէսիլթմէք, եավ քէսիլմէք ։

impoverire, irsi, իմբօվէրիրէ, իրսի. Աղքատացուցանել, աղքատանալ ։ Ֆագիր էթմէք, եավ օլմագ ։

inacerbire, irsi, ինաչէրպիրէ, իրսի. Չարացուցանել, դառնանալ ։ խըրչըն աղրըրմագ, եավ ազմագ ։

indebilire, irsi, կմ indebol", ինտէպիլիրէ, իրսի. ինտէպօլ". Տկարացուցանել, անկարանալ ։ զայըֆ էթմէք, եավ օլմագ ։

in-

indolcire, irsi, ինտօլչիրէ, իրսի. Քաղցրացուցանել, քաղցրանալ: Թաթլը էթմէք, էյի օլմաք:

ingelosire, ինճէլօզիրէ. Նախանձախնդիր լինել: Ղայրէթ էթմէք, քըսքանմաք:

ingerire, irsi, ինճէրիրէ, իրսի. Բերել, մուծանել, խառնիլ 'ի գործ: Կէթիրմէք, իշէ քարըշմաք:

inghiottire, ինկիօթթիրէ. Կլանել: Իւթմաք:

inibire, ինիպիրէ. Արգելուլ: Եասաք էթմէք:

insanire, իննսանիրէ. Մոլել, յիմարիլ: Տէլիւրմէք, ախմախ օլմաք:

inserire, իննսէրիրէ. Ագուցանել, յօդել: Եւ՝ պատուաստել: Աշըւուրմաք, չաթթըրմաք: Եւ՝ աշըլամաք:

insignorire, irsi, իննսիննէօրիրէ, իրսի. Տիրացուցանել, տիրանալ: Աղա էթմէք, կամ օլմաք:

instituire, կամ isti", իննսթիթուիրէ, իսթի". Կարգել, օրինադրել: Քանոն, կամ նիզամ էթմէք:

instruire, կամ istru", իննսթրուիրէ, իսթրու". Ուսուցանել, հրահանգել: Էօյրէթմէք:

insuperbire, birsi, իննսուբէրպիրէ, պիրսի, Հպարտանալ: Մաղրուրլանմաք:

intenerire, irsi, իննթէնէրիրէ, իրսի. Կակղել, կակղանալ: Եւ՝ գորովալ: Իւմշաթմաք, իւմշալմաք: Եւ՝ րահմ էթմէք:

intervenire, իննթէրվէնիրէ. Պատահիլ, մէջ կալ: Օղրամաք, օրթա պուլունմաք:

intiepidire, իննթիէբիտիրէ. Գաղջանալ: Ըլըճաք օլմաք:

intimidire, իննթիմիտիրէ. Երկչոտ լինել: Քօրքաք օլմաք:

intimorire, իննթիմօրիրէ. Երկեցուցանել, կամ երկնչել: Քօրքութմաք, քօրքմաք:

Lambire, լամպիրէ. Լփզանել, լափել լեզուաւ: Եալամաք:

languire, լանկուիրէ. Անզօրանալ: Զայըֆլանմաք:

Marcire, մարչիրէ Փտիլ, նեխիլ: Չիւրիւմէք:

mentire, մէննթիրէ. Ստել: Եալան սէօյլէմէք:

minuire, մինուիրէ. Նուազեցուցանել, կամ նուազիլ: Քիւչիւլթմէք, քիւչիւլմէք:

morire, մօրիրէ. տես յերես. 200:

munire, մունիրէ. Ամրացուցանել: Քավիլէթմէք:

Nodrire, կամ nutrire, նօտրիրէ, նութրիրէ. Սնու-

ցա-

ցանկալ ։ այնչափ ․․․ ։

Obbedire, կմ՛ ubbi", օպպէտիրէ․ ուպպի"․ Հնազանդել ։ մտանել օլմաք ։

offerire, օֆֆէրիրէ․ Ընծայել, մատուցանել ։ փէշ- քէշ չէքմէք, պէրք էթմէք ։

Partire, բարթիրէ․ Բաժանել ։ գնալ ։ ․․․ էթմէք, այըրմաք ։

partirsi, բարթիրսի․ Երթալ, մեկնել ։ ․․․ էթմէք ։

partorire, բարթօրիրէ ։ Ծնանել ։ ․․․ օլմաք ։

patire, բաթիրէ․ Կրել, մնալ ։ չարչարիլ ։ ․․․ չէքմէք, ․․․ ։

pentirsi, բէնթիրսի․ Զղջանալ ․ փիշմանըն օլմաք ։

perire, բէրիրէ․ Կորնչիլ․ մեռանիլ ։ ․․․ ․․․ օլմաք, ․․․ ։

perseguire, բէրսէկուիրէ․ Հալածել ․ ․․․ ։ ․․․ ։

pervenire, բէրվէնիրէ․ Հասանել ։ ․․․ ։

pigrire, բիկրիրէ․ Ծուլանալ ։ ․․․ ։

preferire, բրէֆէրիրէ․ Նախամեծար առնել ։ ․․․ թութմաք ։ ․․․ էթմէք ։

prevenire, բրէվէնիրէ․ Կանխել, առաջադրել ։ ․․․ էթմէք, ․․․ ։ ․․․ թութմաք ։

profferire, բրօֆֆէրիրէ․ Արտասանել ։ ․․․ էթմէք ։

proibire, բրօիպիրէ․ Արգելուլ ․ ․․․ էթմէք ։

proseguire, բրօսէկուիրէ․ Առաջի երթալ ․ ․․․ ․․․ էթմէք ։ ․․․ ․․․ էթմէք ։

pulire, բուլիրէ․ Սրբել, յարդարել ։ ․․․ էթմէք ։

punire, բունիրէ․ Պատժել ։ ․․․ ․․․ ։

putire, բութիրէ․ Հոտիլ ։ քօքմաք ։

Rapire, ռափիրէ․ Յափշտակել ։ ․․․ ։

referire, կմ՛ rife", ռէֆէրիրէ, ռիֆէ"․ Պատմել ․ ․․․, ընծայել ։ ․․․ էթմէք ։ ․․․ ․․․, ․․․ ։

restituire, կմ՛ risti", ռէսթիթուիրէ, ռիսթի"․ Փոխադարձել ․ Հատուցանել ։ ․․․ ։ ․․․ ։

re-

reverire, կմ rive'', ռէվէռի՛ռէ, ռիվէ՛՛. Յարգել, մեծարել: իզզէթ, կամ իքրամ էթմէք :

ricoprire, կմ ricovr'', ռիքօփռի՛ռէ. ռիքօվռ''. Ծածկոյթ արկանել: Նա՛ արդարացուցանել : էօրթմէք : Նա՛ խիթիզար էթմէք :

rifuggire, ռիֆուճճի՛ռէ. Ապաւինել, ապաստանել : պիրխաընէ տիւշմէք, սըղընմաք :

risarcire, ռիսառչի՛ռէ. Նորոգել : մէրամէթ էթմէք :

risentirsi, ռիսէնթի՛ռսի. Զարթնուլ, զգաստանալ : օյանմաք, ագլը պաշընա կէլմէք :

riunire, ռիունի՛ռէ. Դարձեալ միաւորել : Թէքրար պիրլէթմէք :

riuscire, ռիուշի՛ռէ. Յաջող գործոյն ելանել. յաջողել : սօնունա վարմաք, էնճամ պուլմաք.

Salire, սալի՛ռէ. տես յերեսն. 198:

sbandire, զպանտի՛ռէ. Աքսորել : սիւրկիւն էթմէք:

schiarire, rirsi, սքիառի՛ռէ, ռի՛ռսի. Լուսաւորել, լուսանալ: նուրլանմաք, դուքուր էթմէք :

scolorire, սքօլօրի՛ռէ. Գունաթափիլ : ռէնկի ուջուլմաք:

scolpire, սքօլփի՛ռէ. Քանդակել, փորագրել : քազէմլէ էօյմաք, քազըլմաք :

scomparire, սքօմփառի՛ռէ. Կորուսանել զյարգ, նըւաստանալ : քըյմէթի քայպ էթմէք :

scoprire, scovr'', սքօփռի՛ռէ, սքօվռ''. Բանալ, յայտնել : աչմաք, աշքեարէ չըքարմաք :

seguire, սէկուի՛ռէ. Զհետ երթալ. հետեւիլ : արտը սըրա կիթմէք. ույմաք :

sentire, սէնթի՛ռէ. Լսել, զգալ. կարծել : իշիթմէք, տույմաք, սանմաք : տես և յեր. 192:

sentir la predica, սէնթի՛ռ լա փռէտիքա. Լսել քարոզ. վազ տինկլէմէք :

seppellire, սէփփէլլի՛ռէ. Թաղել : կէօմմէք :

Կատար. sepellii, սէփփէլլի՛ի. Թաղեցի : կէօմտիւմ:

Ընդու. sepolto, սէփօ՛լթօ. Թաղեալ : կէօմիւլիւշ:

servire, սէռվի՛ռէ. Ծառայել : Նա՛ նպաստել : խըզմէթ էթմէք : Նա՛ ֆայտէ էթմէք, եարամաք :

servirsi, սէռվի՛ռսի. 'ի գործ ածել : քուլլանմաք :

sfiorire, սֆիօռի՛ռէ. Թօթափել ծաղիկս : չիչէք տէօքմէք :

sfornire, սֆօռնի՛ռէ. Անզարդացուցանել : զինէթի

քալ

[illegible]

sfuggire, [illegible]

smagrire, [illegible]

smarrire, rirsi, [illegible]

smentire, [illegible]

sofferire, [illegible] soffrire, [illegible]

sopravvenire, [illegible]

sorbire, [illegible]

sortire, [illegible]

sostituire, [illegible] susti"; [illegible]

sovvenire, nirsi, [illegible]

sovvertire, [illegible]

sparire, [illegible]

spartire, [illegible]

spedire, [illegible]

stabilire, [illegible]

statuire, [illegible]

stridire, [illegible]

stupire, [illegible]

svanire, [illegible]

svenirsi, [illegible]

svestire, [illegible]

suggerire, [illegible]

superbire, [illegible]

supplire, [illegible]

Tos-

Tossire, Թօսսի՛րէ. Հազալ: էօքսիւրմէք :
tradire, Թրատի՛րէ. Մատնել: էլէ վէրմէք :
trasgredire, Թրասկրէտի՛րէ. Յանցանել: հաքտան կէչմէք :
travestire, Թրավէսթի՛րէ. Ծպտել: թէպտիլ օլմաք :
Udire, ուտի՛րէ. տես յերեսն. 201:
venire, վէնի՛րէ. տես յերեսն. 199:
vestire, վէսթի՛րէ. Զգենուլ: կիյմէք, կիյինմէք :
vigorire, վիկօրի՛րէ. Զօրանալ: քուվվէթ ալմաք :
unire, unirsi, ունի՛րէ, ունի՛րսի. Միաւորել, միա-նալ: պիր էթմէք, կամ օլմաք :
vomire, վօմի՛րէ. Փսխել: քուսմաք :
uscire, ուշի՛րէ. տես յերեսն. 201:

ԳԼՈՒԽ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ.
ՅԱՂԱԳՍ ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ.

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆ ԱՍԻ յիտալացւոց Preposizione, փրէփօզի-ցիօնէ. և տաճկ. հարֆ: Կրկին տեսակք են նախադրութեանց. որ հոլովականք, և հոլովառու. զիւրաքանչիւրոց առանձինն գրեսցուք:

Յօդուած. Ա:

Հոլովականք նախադրութեանց:

Հոլովականաց նախադրութեան ասին մասնիկքն՝ Di, a, կամ ad, Da: Սոքա որոց կազմեն զհոլովս իտալական անուանց, կոչին՝ նախնիք. և այսմ խօսեցաք զնոցանէ 'ի Ներած. յերես. 17: Բայց յորժամ այլայլեն և զնշանակութի անուանն, յայնժամ տիրապէս ասին՝ նախադրութի:

Արդ՝ Di, դի, սովորաբար ցուցանէ զսեռական հոլով. ոչ և եղակ 'ի կարգս անուանց, և դերանուանց. բայց և զայլ հոլովս յայտ առնէ: Երբեմն զարական: ոչ:

Di tali servigj non erano usati.	Այնպիսի ծառայութեանց անսովորք էին:
դի թալի սէրվիճի նօն էրանօ ուզաթի.	Օյլէ խըզմէթլէրէ ադէ-մի իտիլէր:
Vicino *di* Napoli.	Մերձ 'ի Նապօլիս:
վիչինօ դի նափօլի.	Նափօլիյէ եաքըն:

Երբեմն կայծէ զբացառական, ինչ միայն յորժամ նշա-

նա-

Նախդիր անձկութեան, կամ շարժման 'ի տեղւոջէ, այլև յայլ բանս. որպէս :

Era uscito *di* casa.	Ելեալ էր 'ի տանէն :
էրա ուշիթօ տի գա՛զա .	Չըքմըշըտը էվանէն :
Passato *di* quella lancia.	Հարկեալ 'ի տիգէ անտի :
բասսա՛թօ տի գուէ՛լլալա՛նչիա .	Վուրուլմուշ օլ մզրաքտան
Di nobili uomini fu abitato.	Յազնուականաց մարդոց բնակեցաւ :
տի նօ՛պիլի ուօ՛մինի ֆու ապի թա՛թօ .	Ասըլզատէ ատէմլէրտէն մէսքուն օլունտու :

Երբեմն ունի զզօրութ գործիականի, կամ ներգոյականի : զոր օրինակ.

Lavorate *di* forza.	Գործեցէք քաջութեամբ :
լավօրա՛թէ տի ֆօ՛րձա .	Իշլէյին զօրլըգիլէ :
Di che io t'ho offeso?	Յորում, կամ իւ զքեզ վշտացուցի ես :
տի քէ իօ թ'ո օֆֆէ՛զօ .	Հանկի շէյտէ, եա նէ իլէ սէնի ինճիթմիշիմ :
Passar *di* bellezza, *di* sapere.	Գերազանցել գեղեցկութեամբ, իմաստութեամբ :
բասսա՛ր տի պէլլէ՛ձձա , տի սաբէ՛րէ .	Իւստիւն օլմաք կիւզէլլիքիլէ, իլմիլէ :

A, ա. կամ Ad, ատ. տուօրաբար առնեն տրականի, երբեմն զմեր նախդիրսն՝ առ, 'ի, 'ց, 'յ : զոր օրինակ,

A ciascuno.	Առ իւրաքանչիւր :
ա չիասգու՛նօ .	Հէր պիրինէ :
A Venezia. ա Վէնէ՛ձիա .	'Ի Վենետիկ : Վենետիկէ :
Ad essi. ատ է՛սսի .	Առ նոսա : Օնլարա :

Բայց յարի և յայլ հոլովս, և այսպէս նշանակէ : որպէս

Chiamò *a* render ragione.	Կոչեաց առ 'ի տալ համար :
քիամօ՛ ա ռէ՛նտէրէ ռաճիօ՛նէ .	Չաղըրտը հէսապ վէրմէյէ
A sua colpa.	Վն իւրոց յանցանաց :
ա սու՛ա քօ՛լբա .	Քէնտի սուչու իչին :
L'ebbono *a* signore.	Ընկալան զնա որպէս պարոն :
լ' է՛պպօնօ ա սինիօ՛րէ .	Աղա կիպի թութթուլար օնու :
A se amava più tosto, che *a* te.	Վն իւր սիրէր մանաւանդ՝ քան վն քո :
ա սէ ամա՛վա բիու թօ՛սթօ , քէ ա թէ .	Իլլա քէնտի իչին սէվէր իտի՝ նէ քի սէնին իչին :

For-

Forniti *a* danari. | Զաւրդարեալք դրամովք :
ֆօռնիթի ա տանարի. | Ահճեւեալք [illegible] :

Nutricato *a* latte. | Սնուցեալ կաթամբ :
նուդրիգադօ ա լադդէ. | Միաւորեալ [illegible] :

Երբեմն փոխանակ բացառականին նախդրի մարի : օրն :

Fece pigliare *a* tre suoi servidori. | Ետ բռնել յերից ծառայից իւրոց :
ֆէչէ փիլեարէ ա թրէ սուօյի սէրվիտօրի. | Քաղաքաբերթող քննել իւր [illegible] :

Udendo *a* molti. | Լսելով 'ի բազմաց :
ուտէնտօ ա մօլթի : | Ի լսելիս [illegible] :

Բազում ուրեք յարեալ յանուանս՝ նշանակէ, երբեւ, օրն. զոր օրինակ.

Fatto *a* bosco. | Արարեալ երբեւ անտառ :
ֆադդօ ա պօսքօ. | Որպէս կեցին [illegible] :

Եւ [illegible] այսմ [illegible] բազմաց ասաց զորութեն մնկրայի. զոր [illegible] 'ի մէջս 'ի դէմն. [illegible] : և այս ոչ միայնակ [illegible], այլ և կցել [illegible] հոլովականս յօդի, յորժամ յարի յիգականն անուանս. ուստի պէտ ասելորդաբար :

Alla romana. | որպ [illegible] :
ալլա ռօմանա. | Հռովմայեցւոց [illegible] :

All' inglese. | Անգղիերէն :
ալլ' ինկլէզէ. | [illegible] :

All' antica. | [illegible] :
ալլ' անթիքա. | Ըստ հին [illegible] :

Da, տա. ասելորդաբար առնէ բացառականն. բայց երբեմն դնի փոխ նախդրացն՝ di, a : զոր օրինակ.

Degno cibo *da* voi il riputai. | Արժանի կերակուր ձեզ համարեցայ զայն :
տէնյօ չիպօ տա վօյ իլ ռիփութայի. | [illegible] :

Menerò *da* lei. | Տարայց առ նա :
մէնէռօ տա լէյ. | [illegible] :

Dinanzi da voi. | Առաջի ձեր :
տինանձի տա վօյ, տինանձի ա վօյ. | [illegible] :

Բազում ուրեք յարեալ յանուանս, կիմ 'ի բայս, ցուցանէ զպատշաճողութիւն, զկարողութիւն, և այլն : օրն:

Età *da* marito. | Հասակ պատշաճեալ առն :
էթա տա մարիթօ. | Էր [illegible] :

Da farvi piagner. | Արժանի 'ի լարժել զձեզ

[illegible] | տա

տա ֆառսի ճիւվալիէռէ ։ Աղաթառորինաղա լայըք ։

Da ciò. Յարմար այսմ ։

տա չիօ. Պուհա ուլկուն ։

Diede ordine a quello, che *da far* fosse. Պատուէր ետ նմա, զոր պարտ էր առնել ։

տիէտէ օռտինէ ա գուէլլօ, քէ տա ֆառ ֆօսսէ. Պույուրտու օնա, նէ քի էշտիրմա խարի եթմեյլէ ։

Ըստ այսմ ձևի սովորաբար ։

da cavaliere, տա քավալիէռէ. Իբրև ազնուական ։ Ազնըզատէ կիպի ։

da galantuomo, տա կալանթուօմօ. Իբրև բարեկրօն ։ Ըւզէնչլիեանէ ։

da medico, տա մէտիքօ. Բժշկաբար ։ Հէքիմեանէ ։

da buon amico, տա պուօն ամիքօ. Իբրև քաջ բարեկամ ։ Տօսթեանէ ։

Յօդուած . Բ ։

Հոլովատու նախադրութեանց ։

Հոլովատու նախադրութիւնք են, որք ունին զինի իւրեանց զանուն ինչ հոլովել նախդրիւ, կամ յօդիւ ։ 'Ի սոցանէ ոմանք պարզ են. որպէս con, քօն, per, փէռ. են ։ Եւ ոմանք բարդել, որք կազմին յայլեայլ նախադրութեանց, կամ յանուանց. որոց ոմանք զատ գրին սովորաբար ։ զոր օրինակ, a fronte, ա ֆռօնթէ. a guisa, ա կուիզա. են. և ոմանք կից գրին. որպէս accanto, աքքանթօ. frattanto, ֆռաթթանթօ ։ Բայց զայսպիսիս մարթ է զատ ևս գրել ։ զոր օրինակ. a canto, ա քանթօ. fra tanto, ֆռա թանթօ ։

Արդ' այս ամ պարզ և բարդել նախադրութիւնք յայլեայլ հոլովս առնուն զխնդիրս, և երբեմն առնուն զնոյնս առանց նախդրի, կամ յօդի. մինչ յառաջիկայդ 'ի կարգ արկեալ զբաժս յայսմ նախադրութեանց, առընթեր իւրաքանչիւրոցն դնեմք զհոլովանշանսն di, a, da, որք նշանակեն զսեռական, զտրական,

և զբացառականն. և որք զհայցականն և ա՛նուն, զնոյնս հայ գրով. (կյ.) և 'ի հանդիպոյ զնշանակութն իւրաքանչիւր Նախադրութեց ծանուցանելով, զկնի ապա օրինակօք զկիրառութի նց ցուցցուք:

Accanto, *a*, *di*.	'ի կողմն, մերձ, առ.
ակկա՛նթօ, ա. տի.	Եանընտա, եաքընը:
accosto, a, ակկօ՛սթօ, ա.	(same as above)
addosso, *a*.	'ի վերայ:
ատտօ՛սսօ, ա.	իւստիւնէ. իւստիւնտէ:
allato, *a*, *di*.	'ի կողմն, մերձ:
ալլա՛թօ, ա տի.	Եանընտա. եաքընը:
anzi, (կյ.) ա՛նձի.	Յառաջ: Էվվէլ, իլէրի:
appetto, *a*.	Հանդէպ:
աբբէ՛թթօ, ա.	Գարշըտա, գարշըտան:
appiè, *di*.	Առորև, 'ի ներքոյ:
աբբիէ՛ տի.	Աշաղասընտա, ալթտա:
appo, *di*, *a*, (կյ.)	Մերձ. առ:
ա՛բբօ, տի, ա.	Եաքընը, եանընտա:
appresso, *di*, *a*, (կյ.)	Մերձ, յանդիման:
աբբրէ՛սսօ, տի, ա.	Եանընտա, էօնիւնտէ:
attorno, *a*.	Շուրջ, մերձ:
աթթօ՛րնօ. ա.	Չէվրէսինտէ, եանընտա:
avanti *di*, *a*, *da*, (կյ.)	Նախ. ք: Նա՛ առաջի:
ավա՛նթի, տի, ա, տա.	Էվվէլ: Նա՛ հուզուրընտէ:
a cagione, *di*.	Վն. սակս:
ա գաճիօ՛նէ, տի.	Իչին, էօթիւրիւ:
a favore, *di*. ա ֆավօ՛րէ, տի.	Վն: իչին:
a fronte, *a*, *di*.	Հանդէպ:
ա ֆրօ՛նթէ, ա, տի.	Գարշըտա:
allo 'ncontro, *di*, *a*.	Հանդէպ:
ալլօ 'նգօ՛նթրօ, տի, ա.	Գարշըսընտա:
a guisa,) di ա կուի՛զա.	Իբրև, որպ. նման:
a maniera,) ա մանիէ՛րա.	Կիպի, Թարզը, Չըլայըն:
a modo,) ա մօ՛տօ.	
a rimpetto, կմ a dirimpetto.	Հանդէպ:
ա ռիմբէ՛թթօ, ա տիռիմբէ՛թթօ.	Գարշըսընտա:
a rispetto, *di*.	Համեմատութբ. առ:

ա ռիս-

ա ռէթօջէ՛թթօ, տի.
Circa, *di*, *a*. (Եյ.)
չի՛րգա, տի, ա.
con, (աննախդրիր էագառ.)
գօն.
conforme, *a*, (Եյ.)
գօնֆօ՛րմէ, ա.
contra, contro, *di*, *a*. (Եյ.)
գօ՛նթրա, գօ՛նթրօ, տի, ա.
Dallato, *a*.
տալլա՛թօ, ա.
dattorno, *a*.
տաթթօ՛րնօ, ա.
davanti, *a*, *da*, (Եյ.)
տավա՛նթի, ա, տա.
dentro, *a*, *di*, *da*, (Եյ.)
տէ՛նթրօ, ա, տի, տա.
dietro, *a*, *da*, (Եյ.)
տիէ՛թրօ, ա, տա.
dinanzi, *a*, *di*, *da*, (Եյ.)
տինա՛նձի, ա, տի, տա.
dintorno, *a*, *da*.
տինթօ՛րնօ, ա, տա.
dirimpetto, *a*.
տիրիմբէ՛թթօ, ա.
discosto, *a*, *da*.
տիսգօ՛սթօ, ա, տա.
di contra, ꞵ᷈tro, *a*, (Եյ.)
տի գօ՛նթրա, թրօ, ա.
di costa, *a*. տի գօ՛սթա, ա,
di dietro, *a*. տի տիէ՛թրօ, ա.
di fuori, d*a*, տի ֆուօ՛րի, տա.
di là, *da*, *a*.
տի լա՛, տա, ա.
di lungi, *da*.
տի լու՛նճի, տա.
di nascosto, *da*, *di*.
տի նասգօ՛սթօ, տա, տի.
di presso, *a*.
տի բրէ՛սսօ, ա.

Եանընտառ։
Շուրջ։ կամ երբէ։
Էթրաֆընտա։ կամ սահմանի։
Ընդ. համանդերձ։
Իլէ. բլա, պիլէ։
Ըստ, համեմատ։
Կէօրէ. մուձիպինձէ։
Ընդդէմ, հանդէպ։
Քարշը, քարշըդա։
'Ի կողմն, մերձ։
Թէրաֆընտա, եաքըն։
Շուրջ, հուպ։
Տօլայընտա. եաքընընտա,
Առաջի։ կամ յառաջ։
Էօնինտէ։ կամ էվվէլ։
'Ի ներքս, 'ի մէջ։
Իչէրտէ, իչինտէ։
Զկնի. յետուստ։
Սօնրա, արտընտա։
Յառաջոյ, առաջի։
Էօնիւնտէն, էօնիւնտէ։
Շուրջ, մերձ։
Էթրաֆընտա, եաքըն։
Հանդէպ։
Քարշըսընտա։
Հեռի։
Ուզաք։
Յանդիման։
Քարշըդա։
Մերձ։ Եաքըն։
Զկնի։ Արտընտան։
Արտաքոյ։ Տըշարը։
Յայնկոյս. անդր։
Օլ թարաֆտա, էօթէյէ
Հեռի։
Ուզաք։
Գաղտ։
Կիզլի։
Մերձ։
Եաքըն։

di qua, *da*, *di*.	Յայսկոյս, այսր:
դի գուա, դա, դի.	Պու. Թարաֆատա, պէրխօտէ:
di sopra, *a*, *di*, *da*, (կյ.)	'Ի վր. 'ի վերոյ:
դի սօբրա, ա, դի, դա.	Իւստիւնաէ. եօքարըտա:
di sotto, *a*, *di*, *da*.	'Ի ներքոյ. ստորև:
դի սօթթօ, ա, դի, դա.	Տիպինաէ, ալթընտա:
di su, d' in su, (կյ.)	'Ի վերայ:
դի սու, դ' ին սու.	Իւստիւնաէ:
dopo, (կյ.) *a*, *di*.	Յետոյ. զկնի:
տօբօ, ա, դի.	Արտընտա. սօնրա:
Eccetto, (անձնանուանց հոլովին)	Բաց 'ի:
էչչէթթօ.	Մտաաէ, ղայրի:
entro, *a*, (կյ.)	'Ի ներքս, 'ի մէջ:
էնթրօ, ա.	Իչէրտէ, իչինաէ:
Fino, *a*, *da*.	Մինչև:
ֆինօ, ա, դա.	Թամ, չափ:
fra, (կյ.) *di*.	'Ի մէջ, ը մէջ:
ֆրա, դի.	Իչինաէ. արասընտա. մէջ-
	պէյնինաէ:
fuora, fuori, *di*, (կյ.) *da*	Արտաքոյ, բաց 'ի:
ֆուօրա, ֆուօրի, դի, դա.	Տըշարը. ճաաէ:
Giusta, giusto. (կյ.) *a*.	Ըստ:
ճիուսթա, ճիուսթօ, ա.	Կէօրէ:
In, ին.	'Ի: (Ներքոյ:)
In contro, *a*.	Հանդէպ; Ըդէմ:
ինգօնթրօ, ա.	Քարշըպընտա, քարշը:
indi, *a*.	Անտի, յետ:
ինդի, ա.	Օնտան, սօնրա:
infino, insino, *a*, *da*.	Մինչև 'ի:
ինֆինօ, ինսինօ. ա, դա.	Թամ, չափ:
infra, intra, (կյ.)	'Ի ներքս, 'ի մէջ:
ինֆրա, ինթրա.	Իչէրի, իչինաէ:
in fuori, *da*.	Արտաքոյ, բաց 'ի:
ին ֆուօրի, դա.	Թաշրա, ճաաէ:
in luogo, in vece, *di*.	Փոխանակ:
ին լուօկօ, ին վէչէ, դի.	Իէրինէ:
in mezzo, *di*, (կյ.)	'Ի մէջ:
ին մէձձօ, դի.	Իչինաէ:
innanzi, *a*, (կյ.)	Նախ ք. առաւել. առաջին
իննանձի, ա.	Էօվվէլըզկիյաաէ. էօնինաէ

in

In su, (կյ.) ին սու.	՚Ի վեր ։ Իւսթիւնէ ։
intorno, *a*, *di*, (կյ.)	Շուրջ ։
ինթօռնօ, ա, դի.	Էթրաֆընտա ։
inverso, (կյ.) *di*.	Դէպ ՚ի, հանդէպ ։
ինվէռսօ, դի.	Թարաֆա, քարշըսընա ։
Lontano, *da*, *a*, *di*.	Հեռի, մեկուսի ։
լօնթանօ, դա, ա, դի,	Իրաք, այրը ։
lungi, *da*, *a*.	Հեռի ։
լունճի, դա, ա.	Ուզաք ։
lungo, (կյ.) *a*.	
լունկօ, ա.	
Nel, նէլ.	՚Ի (Ներքոյ.)
Oltra, oltre, *di*, *a*, (կյ.)	Բայց ՚ի. արտաքոյ ։
օլթռա, օլթռէ, դի, ա.	Մաադա. աշըրը, զիյադէ ։
Per, (կյ.) փէռ.	Վասն ։ Իչին ։
per mezzo, *di*.	՚Ի ձեռն ։
փէռ մէձձօ, դի.	Վասըթէթիլէ ։
presso, *a*. *di*, (կյ.)	Մերձ, իբր ։
փռէսսօ, ա, դի.	Եագըն, հէմէն օրատա ։
prima, *di*.	Յառաջ քան ։
փռիմա, դի.	Էվվէլ, իլէրի ։
Quanto, (կյ.) գուանթօ.	Որքան ։ Նէքատար ։
Rasente, (կյ.) *a*.	՚Ի մօտոյ, իբր քերելով ։
ռասէնթէ, ա.	Փէք եագըն, սիւրիւնէրէք ։
rincontro, *a*.	՚Ի հանդիպոյ ։
ռինգօնթռօ, ա.	Քարշըտան ։
Salvo, *da*, (ղէրուփ.)	Բայց ՚ի ։
սալվօ, դա.	Մաադա ։
secondo, (կյ.)	Ըստ. իբրև ։
սէգօնտօ.	Կէօրէ, կիպի ։
senza, (կյ.) *di*.	Առանց, բայց ՚ի ։
սէնցա, դի.	Սըզ, սիզ, մաադա ։
sino, *a*, սինօ, ա.	Մինչև ՚ի ։ Թա՛, չագ ։
sopra, (կյ.) *a*, *di*.	՚Ի վեր. նա՛ նախ ։
սօփռա, ա, դի.	Իւսթիւնէ ։ նա՛ էվվէլ ։
su, (կյ.) սու.	՚Ի վեր ։ Իւսթիւնէ ։
Tra, (կյ.) *di*.	՚Ի մէջ, ընդ մէջ ։
թռա, դի.	Իչինտէ. արասընտա ։
Verso, *di*, (կյ.)	Դէպ, ՚ի կողմն ։
վէռսօ, դի.	Տօղրու, քարշը ։

vicino, *di*, *a*. Մերձ ։
վիչինօ, տի, ա. Եաքըն ։

Օրինակք Կերպառութե Վերադրեալ Նախադրութեց ։

Accanto *al* mare. Մերձ ի ծով, 'ի ծովա-
աքքանթօ ալ մարէ. կողմն ։
Տէնիզէ եաքըն. տէնիզ
Թարաֆընտա ։

accanto *del* Re. Մերձ թագաւորին ։
աքքանթօ տէլ ռէ. Փատիշահըն եանընտայ ։

gli era accosto. Մերձ էր նմա ։
լյի էրա աքքօսթօ. Օնա եաքըն իտի ։

addosso *ad* un cane. Ի վր շան միոյ ։
ատտօսսօ ատ ուն քանէ. Պիր քէօփէկին իւստիւնտէ ։

allato *alla* camera. Մերձ 'ի սենեկին ։
ալլաթօ ալլա քամէրա. Օտանըն եանընտա ։

allato *del* letto. Մերձ յանկողինն ։
ալլաթօ տէլ լէթթօ. Տէօշէկին եանընտա, տէօ-
շէկէ եաքըն ։

anzi *tempo*. Յառաջ քան զժամանակ ։
անցի թէմփօ. Զէմանըտան էվվէլ ։

appetto, կամ à petto *a* costui. Հանդէպ, կամ բաղդա-
աբբէթթօ, ա բէթթօ ա քօս- տութբ նր ։
թուի. Օնուն էօնիւնտէ, քար-
շըսընտա ։

appiè *della* Croce. 'Ի ներքոյ, կամ ի ստորոտ
աբբիէ տէլլա քռօչէ. խաչին ։
Խաչ ալթընտա, այաղընտա ։

appo *il* quale. Առ որում, ի որում ։
աբբօ իլ գուալէ. Քի օնուն եանընտա, քի
օնուն իլէ ։

appo *di* loro, կամ coloro. Առ նս, առաջի նց ։
աբբօ տի լօռօ, քօլօռօ. Օնլարըն եանընտա ։

appo *a* se. Առաջի իւրեանց ։
աբբօ ա սէ. Քէնտիլէր էօնիւնտէ ։

appo *la* gran possanza. Առ երեւելի զօրութեն ։
աբբօ լա կռան բօսսանցա. Իֆրաթ գիւչլիւլիւքին էօ-
նիւնտէ ։

ap-

appresso lui, di lui, a lui. — Մերձ կից առաջի նր :
ափփռէ՛սսօ լո՛ւի, տի լո՛ւի, ա լո՛ւի. — Ընդ նմին եանընդնաս, կե-նդանի :

appresso *della* fonte. — Մերձ յաղբերն :
ափփռէ՛սսօ տէ՛լլա ֆօ՛նթէ. — Ջերմէյէ եաղբին :

appresso *a* un tavolato. — Մերձ 'ի տախտակին իմ :
ափփռէ՛սսօ ա ուն թավօլա՛թօ. — Պիր թախթա տեօշեմէյէ եաքըն :

attorno *alla* città. — Զքաղաքաւն :
ատթօ՛ռնօ ա՛լլա չիթթա՛. — Շէհրին չէվրէսինտէ :

avanti *ora*. — Նախ քան զժամն :
ավա՛նթի օ՛ռա. — Վաքըթինտէն էվվէլ :

avanti *gli* occhi. — Առաջի աչաց :
ավա՛նթի լի օքքի. — Կէօզլէր էօնինտէ :

avanti *al* tempio. — Առաջի տաճարին :
ավա՛նթի ալ թէ՛մփիօ. — Քիլիսէնին էօնինտէ :

avanti *di* lui. — Առաջի նր. յառաջ քան զնա :
ավա՛նթի տի լո՛ւի. — Օնուն էօնինտէ, օնտան էվվէլ :

avanti *a* se. — Առաջի իւր. յինքեան :
ավա՛նթի ա սէ. — Քէնտի էօնինտէ, քէնտինտէ :

avanti *da* te. — Առաջի քո :
ավա՛նթի տա թէ. — Սէնին էօնինտէ :

a cagion d' esempio. — Վս օրինակի, որպ օրինակ :
ա քաճիօ՛ն տ' էզէ՛մփիօ. — Օրնէկ իչին, մէսէլա :

a favore *dell'* amico. — Վս բարեկամին :
ա ֆավօ՛ռէ տէլլ' ամի՛քօ. — Տօսթ իչին :

a fronte *alla* camera. — Յանդիման սենեկին :
ա ֆռօ՛նթէ ա՛լլա քա՛մէռա. — Օտանըն քարշըսընտա :

a fronte *di* tutti. — Առաջի ամենեցուն :
ա ֆռօ՛նթէ տի թու՛թթի. — Հէփիսինին էօնինտէ :

allo 'ncontro *di* noi. — Յանդիման կից ընդ մեր :
ա՛լլօ 'նքօ՛նթռօ տի նօ՛ի. — Պիզիմ էօնիմիզտէ :

allo 'ncontro *alla* torre. — Հանդէպ աշտարակին :
ա՛լլօ 'նքօ՛նթռօ ա՛լլա թօ՛ռռէ. — Գուլէնին քարշըսընտա :

Այս որէս, all' incontro, ալլ' ինքօ՛նթռօ. alla 'ncontra, ա՛լլա 'նքօ՛նթռա. all' incontra, ալլ' ինքօ՛նթռա.

a guisa *di* scorpione. — Իբրև զկարիճ :
ա կուի՛զա տի սքօռփիօ՛նէ. — Ագրէպ կիպի :

a maniera *di* servo.	Իբրև ծառայ . ծառայաբար :
ա մանիէ՛րա տի սէ՛րվօ .	Խըզմէթքեարը Թարգը :
a modo *di* Storia.	Իբր պատմութե . պատմագրաբր
ա մօ՛տօ տի սթօ՛րիա .	Թեվարիխը Թարգը :
a rimpetto *alla* casa.	Հանդէպ տանն :
ա րիմփէ՛թթօ ա՛լլա քա՛զա .	Եվին քարշըսընտա :
a rispetto *della* tua sa-	Ըստ իմաստութե քոյ :
viezza.	Սէնին աքըլլըլըղըն եւա-
ա րիսփէ՛թթօ տէ՛լլա թու՛ա սա-	նըսպա :
վիէ՛ձձա .	
Circa *noi*.	Շուրջ զմեօք :
չի՛րքա նօ՛ի .	Պիզիմ էթրաֆըմըզդա :
circa *di* tre braccia.	Իբրև երեք կանգուն :
չի՛րքա տի թրէ պրա՛չչիա .	Իւչ արշըն քատար :
circa *a* quel tempo.	Զայնու ժամանակաւ :
չի՛րքա ա քուէ՛լ թէ՛մփօ .	Օլ զամանտա :
con *lettere*,	Թղթովք , նամակօք :
քօն լէ՛թթէրէ .	Մէքթուպլարիլէ :
con *patto*.	Հանդերձ դաշամբ :
քօն փա՛թթօ .	Շարթըլան :
conforme *'l* bisogno.	Ըստ պիտոյից :
քօնֆօ՛րմէ 'լ պիզօ՛նեօ .	Իքթիզասընա կէօրէ :
conforme *alla* natura.	Համեմատ բնութե :
քօնֆօ՛րմէ ա՛լլա նաթու՛րա .	Թապիէթ մուճիպինճէ :
contro *di* lui.	Ընդդէմ նմա :
քօ՛նթրօ տի լու՛ի .	Օնա քարշը :
contra *a* me.	Ընդդէմ ինձ :
քօ՛նթրա ա մէ .	Պանա քարշը :
contra *ragione*, կամ *il* co-	Ընդդէմ բանի , կամ սո-
stume.	վորութե :
քօ՛նթրա րաճօ՛նէ , իւ քօս-	Աքլա , եամ ատէթէ
թու՛մէ .	քարշը :
Dallato *al* monte.	'Ի կողմն , կամ մերձ լերին :
տալլա՛թօ ալ մօ՛նթէ .	Տաղ թարաֆընա , տաղա եաքըն :
dattorno *a* costoro.	Շուրջ զնոքօք :
տաթթօ՛րնօ ա քօսթօ՛րօ .	Օնլարըն էթրաֆընտա :
davanti *al* padre.	Առաջի հօրն :
տավա՛նթի ալ փա՛տրէ .	Փէտէրին էօնիւնտէ :
davanti *la* casa.	Առաջի տանն :

տա-

տավա՛նթի լա գա՛զա .	Էվին էօնիւնտէ :
davanti *da* te .	Առաջի քո :
տավա՛նթի տա թէ .	Սէնին էօնիւնտէ :
dentro *a'* petti .	'Ի մէջ կրծոց :
տէ՛նթռօ ա' բէ՛թթի .	Կէօքսիւլէր իչինտէ' :
dentro *nuovola* .	'Ի մէջ ամպոյն :
տէ՛նթռօ նուօ՛վօլա .	Պուլուտ իչինտէ :
dentro *della* porta .	'Ի մէջ դրանն :
տէ՛նթռօ տէ՛լլա բօ՛ռթա .	Գափու իչինտէ :
dentro *dagli* antiporti .	'Ի նախադրունս :
տէ՛նթռօ տա՛լլի անթիբօ՛ռթի .	Գափու . արալարտա :
dietro *a* lei .	Զկնի նր :
տիէ՛թռօ ա լէ՛ի .	Օնուն արտընտան :
dietro *mangiare* .	Յետ ուտելոյն :
տիէ՛թռօ մանճա՛րէ . .	Եէմէքտէն սօնրա :
dietro *dalla* colonna .	Յետոյ սեանն :
տիէ՛թռօ տա՛լլա գօլօ՛ննա .	Տիրէկին արտը Թարաֆընտա
dinanzi *alla* casa .	Առաջի տանն :
տինա՛նձի ա՛լլա գա՛զա .	Էվին . էօնիւնտէ :
dinanzi *a* Dio .	Առաջի Այ :
տինա՛նձի ա Տի՛օ .	Ալլահըն հուզուրընտէ :
dinanzi *la* chiesa .	Առաջի եկեղեցւոյն :
տինա՛նձի լա գիէ՛զա ,	Քիլիսէնին էօնիւնտէ :
dinanzi *da* noi .	Առաջի մեր :
տինա՛նձի տա նօ՛ի .	Պիզիմ էօնիւմիւզտէ :
dinanzi *delli* tre .	Առաջի երից :
տինա՛նձի տէ՛լլի թռէ .	Իւչիւն էօնիւնտէ :
dintorno *alle* mura .	Շուրջ զորմովք :
տինթօ՛ռնօ ա՛լլէ մու՛ռա .	Տուվարլար էթրաֆընտա
dintorno *da* se .	Շուրջ զիւրև :
տինթօ՛ռնօ տա սէ .	Քէնտի չէվրէսինտէ :
dirimpetto *all'* Italia .	Հանդէպ Իտալիոյ :
տիռիմբէ՛թթօ ալլ' Իթա՛լիա .	Իթալիյա գարշըսընտա :
discosto *da* Venezia .	Հեռի 'ի Վենետկոյ :
տիսգօ՛սթօ տա Վէնէ՛ձիա .	Վէնէտիքտէն իրագ :
discosto *al* vero .	Հեռի 'ի ճշմարտութենէ :
տիսգօ՛սթօ ալ վէ՛ռօ .	Կէրչէքլիքտէն ուզագ :
di contra *Pietro* .	Յանդիման պետրոսի :
տի գօ՛նթռա Պիէ՛թռօ .	Փէթրօսուն էօնիւնտէ :
di contro *alla* piazza .	Հանդէպ հրապարակին :

տի

տի քօ՛նթրօ ա՛լլա ֆինէ՛ստրա .	Մէյտանըն քարշըսընտա
di costa *al* palagio.	Մերձ 'ի պալատն :
տի քօ՛ստա ալ բալա՛ծիօ .	Սարայըն եաքընը :
di dietro *a* niuno.	Զկնի ոչ ուրուք :
տի տիէ՛տրօ ա նիու՛նօ .	Հիչպիրիսինին արտընտան :
di fuori *dal* forno.	Արտաքոյ փռանն :
տի ֆուօ՛րի տալ ֆօ՛րնօ .	Ֆուռունտան տըշարը :
di là *dal* rio.	Յայնկոյս գետոյն :
տի լա՛ տալ րի՛օ .	Չայըն էօթէ թարաֆընտա :
di là *del* ponte.	Անդր քան զկամուրջն :
տի լա՛ տէլ բօ՛նթէ .	Քէօփրիւնին օ պիր թա_րաֆընտա :
di lungi *dal* castello.	Հեռի 'ի բերդէն :
տի լու՛նծի տալ քասթէ՛լլօ .	Քալէտէն ուզագ :
di nascosto *dal* , կամ *del* Pietro.	Գաղտ 'ի պետրոսէ : Փէթրոսուն կիզլի :
տի նասքօ՛սթօ տալ , տէլ բիէ՛տրօ :	
di presso *al* muro.	Մերձ յորմ :
տի բրէ՛սսօ ալ մու՛րօ .	Տուվարըն եաքընը :
a un di presso.	Իբրեւ մի :
ա ուն տի բրէ՛սսօ .	Պիր գատար :
dì qua *da* Roma.	Այսր քան զՀռոմ :
տի գուա տա ռօ՛մա .	Հռօմատան պէրիյէ :
di qua *dal* monte.	Յայսկոյս լերինն :
տի գուա տալ մօ՛նթէ .	Տաղըն պէրի եանընտա :
di qua *del* mare.	Յայսկոյս ծովուն :
տի գուա տէլ մա՛րէ .	Տէնիզին պէրի թարաֆընտա
di qua *all'* India.	Այսր քան զՀնդկաստան :
տի գուա ալլ' ինտիա .	Հինտիսթանըն պէրի եա_քասընտա :
di sopra *alle* montagne.	'Ի վր լերանց :
տի սօ՛բրա ա՛լլէ մօնթա՛նիէ .	Տաղլար իւստիւնտէ :
di sopra *dell'* acqua.	Ցերեւս ջրոյ :
տի սօ՛բրա տէլլ' ա՛քուա .	Սու իւզիւնտէ :
di sopra *a* me.	'Ի վերոյ քան զիս :
տի սօ՛բրա ա մէ .	Պէնտէն եօքարը :
di sopra *i verdi*.	'Ի վր դալարոց :
տի սօ՛բրա ի վէ՛րտի ,	Օթլուք իւզէրինտէ :
di sopra *da'* cigli.	'Ի վերոյ քան զյօնս :

տի

տի սօ՛բրա տա՛ չէ՛լի ։	Բաշլարտան եզքարը ։
di sulla Croce.	'Ի վր. խաչին ։
տի սու՛լլա գրօ՛չէ ։	Խաչ իւստիւնտէ ։
d' in sul tetto.	'Ի վր տանեաց ։
տ՛ ին սուլ թէ՛թթօ ։	Տամ իւստիւնտէ ։
dopo *la* parete.	Յետոյ որմոյն ։
տօ՛բօ լա բարէ՛թէ ։	Տուվար արտընտա ։
dopo alquanti dì.	Յետ աւուրց ինչ ։
տօ՛բօ ալգուա՛նթի տի՛ ։	Պիր քաչ կիւնտէն սօնրա
dopo *alla* colonna.	Յետոյ սեանն ։
տօ՛բօ ա՛լլա գօլօ՛ննա ։	Տիրէք արտընտա ։
tre mesi dopo.	Յետ երից ամսոց ։
թրէ մէ՛զի տօ՛բօ ։	Իւչ այտան սօնրա ։
dopo *di* noi.	Զկնի մեր ։
տօբօ տի նօ՛ի ։	Արտըմըզտան ։
Eccetto alcuni Italiani.	Բաց յոմանց իտալացւոց ։
էչչէ՛թթօ ալգու՛նի իթալիա՛նի ։	Պազը Թալեանլարտան մաատա ։
entro *il* letto.	'Ի մէջ անկողնոյն ։
է՛նթրօ իլ լէ՛թթօ ։	Տէօշէկ իչինտէ ։
entro un anno.	'Ի մէջ ամի միոյ, կամ ամ մի ։
է՛նթրօ ուն ա՛ննօ ։	Պիր սէնէտէ ։
entro *alle* mure.	'Ի մէջ որմոցն ։
է՛նթրօ ա՛լլէ մու՛րէ ։	Տուվարլար իչինտէ ։
Fino *a* dì, *a* notte.	Մինչև ցտիւ, ցգիշեր ։
ֆի՛նօ ա տի՛, ա նօ՛թթէ ։	Թա սապահտաքը, կէճէյէտէք ։
fino *da* bambino.	Մինչև 'ի տղայութէն ։
ֆի՛նօ տա բամպի՛նօ ։	Թա չօճուգլուղունտան ։
fin d' allora.	Յայնժամանակէ և այսր ։
ֆին տ՛ ալլօ՛րա ։	Օլ զէմանտան պէրի ։
fino *nel* dì seguente.	Մինչ 'ի հետևեալ օրն ։
ֆի՛նօ նէլ տի՛ սէկուէ՛նթէ ։	Թա էրթեսի կիւնէտէք ։
fra *loro*, կամ *di* loro.	'Ի մէջ նոցա ։
ֆրա լօ՛րօ, տի լօ՛րօ ։	Օնլարըն իչինտէ, արասընտա ։
fra me.	'Ի յիս, յանձն իմ ։
ֆրա մէ ։	Իչէրիմտէ, քէնտիմտէ ։
fuora *dell'* albergo.	Արտաքոյ իջևանին ։
ֆուօ՛րա տէլլ՛ ալպէ՛րկօ ։	Քօնաքտան տըշարը ։

fuor

fuor di pericolo. — Արտաքոյ վտանգի ։
Ֆուօր տի բէրիգօլօ ։ — Խեթաւոր ։

fuor di tutti lidi. — Արտաքոյ ամ ափանց ։
Ֆուօր տի թիւթթի լիտի ։ — Հեր քենարըլարուն տը- շարը ։

fuorichè uno. — Բայց 'ի միոջէ ։
Ֆուօրիքէ ունօ ։ — Բիր քիշիտէն դայրը ։

fuor *da* questa fanciulla. — Բայց 'ի յաղջկանէս ։
Ֆուօր տա գուէսթա ֆանչիւլլա ։ — Բու քըզճըղազդան մաա- ատէ ։

Giusta lor *possa*. — Ըստ կարի նոցա ։
Ճիուսթա լօր բօսսա ։ — Օնլարըն քուտրէթինէ կէօրէ ։

giusto *il* potere, *al* potere. — Ըստ կարողութեան ։
Ճիուսթօ իլ բօթէրէ, ալ բօթէրէ ։ — Հաթթինէ կէօրէ ։

In convento. — 'Ի մենաստանի ։
Ին գօնվէնթօ ։ — Մանաստըրտա ։

in contro *al* sole. — Հանդէպ արեգական ։
Ին գօնթրօ ալ սօլէ ։ — Կիւնէշ էօնինէ ։

indi *a'* pochi giorni. — Յետ սակաւ աւուրց ։
Ինտի ա՛ բօքի ճիօռնի ։ — Բիր քաչ կիւնտէն սօնրա

infino, insino *alla* bocca. — Մինչև ցբերանն ։
Ինֆինօ, ինսինօ ալլա բօգգա ։ — Թա աղզընատաք ։

infin *dai* primi tempi. — Յառաջին ժամանակաց անտի ։
Ինֆին տայ բրիմի թէմբի ։ — Էվվէլքի զէմանլարտան պէրի ։

infra, կմ intra mare. — 'Ի ծովին, 'ի ծով անդ ։
Ինֆրա, ինթրա մարէ ։ — Տէնիզտէ ։

infra 'l terzo giorno. — Յաւուրն երրորդի ։
Ինֆրա 'լ թէրծօ ճիօռնօ ։ — Իւչիւնճի կիւնտէ ։

da Dio in fuori. — Բայց յԱյ ։
տա Տիօ ին ֆուօրի ։ — Ալլահտան դայրը ։

in luogo, կմ in vece *di lui*. — Փոխանակ նր ։
Ին լուօղօ, ին վէչէ տի լուի ։ — Օնուն եէրինէ ։

in mezzo *di* loro. — 'Ի մէջ նց ։
Ին մէծծօ տի լօրօ ։ — Օնլարըն իչինտէ,

in mezzo *'l* fuoco, — 'Ի մէջ հրոյն ։
Ին մէծծօ 'լ ֆուօգօ ։ — Աթէշ իչինտէ ։

innanzi *a* noi. — Առաջի մեր ։

Ին

իննա՛նցի ա նօ՛թէ .
innanzi sera .
իննա՛նցի սէ՛րա .
innanzi *ad* ogni altro .
իննա՛նցի ատ օ՛նեի ա՛լթրօ .
in su una barchetta .
ին սու ո՛ւնա պարքէ՛թթա .

intorno *a'* piedi .
ինթօ՛ռնօ ա՛ փիէ՛տի .
intorno *della* città .
ինթօ՛ռնօ տէլլա չիթթա՛ .
intorno *la* terra .
ինթօ՛ռնօ լա թէ՛ռռա .
inverso un giardino .
ինվէ՛ռսօ ուն ճիառտի՛նօ .
inverso *gli* uomini .
ինվէ՛ռսօ լյի ուօ՛մինի .

inverso *di* coloro .
ինվէ՛ռսօ տի քօլօ՛րօ .
Lontano *da* ogni uomo .
լօնթա՛նօ տա օ՛նեի ուօ՛մօ :
lontano *al* palagio .
լօնթա՛նօ ալ փալա՛ճիօ .
lontano *di* quì .
լօնթա՛նօ տի գուի՛ .
lungi *da* bagno , *da* forno.
լո՛ւնճի տա պա՛նեօ, տա ֆօ՛ռնօ .

lungi *al* percuoter .
լո՛ւնճի ալ փէռգուօ՛թէռ .
lungo *la* via .
լո՛ւնկօ լա վի՛ա .
lungo *al* pelaghetto .
լո՛ւնկօ ալ փէլակէ՛թթօ .
Nel cuore . նէլ գուօ՛ռէ .
Oltre *di* che , oltr' *a* ciò.
օ՛լթռէ տի քէ , օ՛լթռ' ա չիօ՛ .

Պեղծմ եօնիւմիւղոէ :
Յառաջ քան զերեկոյ :
Աքշամտան եվվել :
Առաւել քան զայլ ամ :
Քիրը հեփսինտէն զէյատէ
'ի վր նաւակի միոյ , 'ի նաւակ մի :
Պիր քայըղա :
Շուրջ զոտիւք :
Այաքլար ալթընտա :
Շուրջ զքաղաքաւ :
Շէհրին էթրաֆընտա :
Զերկրաւ :
Երէր իւզէնտէ :
Դէպ 'ի պարտէզ մի :
Պիր պաղչէյէ տօղրու :
Առ մարդիկ , առաջի մրդ-կան :
Ադէմլէր քարշըսընտա :
Դէպ նց , առ նս :
Օնլարա տօղրու :
Մեկուսի յամ մարդոյ :
Հէր ատէմտէն այրը :
Հեռի 'ի պալատէն :
Սարայտան ուզաք :
Հեռի աստի :
Պուրատան իրաք :
Հեռի 'ի բաղանեաց , 'ի փռանէ :
Ուզաք համամտան , ֆուռունտան :
Հեռի 'ի հարկանելոյ :
Վուռմաքտան ուզաք :
Հեռի 'ի ճանապարհէ :
Եօլտան ուզաք :
Հեռի 'ի ծովակէն :
Տէնիզտէն իրաք :
'ի սրտի : Իւրէքտէ :
Բաց յայսմանէ :
Պունտան մաադէ :

oltre misura.
óլթռէ միզո՛ւռա.
oltre *il* mio volere.
óլթռէ՛ իլ միօ վօլէ՛ռէ.
oltr' *alla* speranza.
òլթռ' ա՛լլա սբէռա՛նձա,
Per *la* morte.
բէռ լա մօ՛ռթէ.
per mezzo *di* amici.
բէ՛ռ մէ՛ձձօ տի ամի՛չի.
presso *a* Tarabia.
բռէ՛սսօ ա Թառա՛պիա.
presso *della* torcella.
բռէ՛սսօ տէ՛լլա թօռչէ՛լլա.
presso *gli* autori.
բռէ՛սսօ լի աութօ՛ռի.
presso *ad* un miglio.
բռէ՛սսօ ատ ուն մի՛լիօ,
presso *di* cinque anni.
բռէ՛սսօ տի չի՛նգուէ ա՛ննի:
prima *della* sua partita.
բռի՛մա տէ՛լլա սու՛ա բառթի՛-
թա.
Quanto *me*.
գուա՛նթօ մէ.
Rasente *la* terra.
ռազէ՛նթէ լա թէ՛ռռա.
rasente *a* quella pentola.
ռազէ՛նթէ ա գուէ՛լլա բէ՛նթօլա
rincontro a casa.
ռինգօ՛նթռօ ա գա՛զա.
Salvo *la* marca.
սա՛լվօ լա մա՛ռգա.
secondo *il* comandamento.
սէգօ՛նտօ իլ գօմանտամէ՛նթօ.
secondo uom di villa.
սէգօ՛նտօ ուօ՛մ տի վի՛լլա.
senza testimonio.
սէ՛նձա թէսթիմօ՛նիօ.

Աւաւել քան զչափ:
Էօլչիւսիւզտէն զիյատէ:
Արտաքոյ իմոց կամաց:
Խաթէտիրիմին տըշարը:
'Ի վեր քան զյոյս.
Ումիտտէն տըշարը:
Վա մահուամբն:
Էօլիւմ իչլին:
'Ի ձեռն բարեկամաց:
Տօսթլար էլիլէ:
Մերձ 'ի Տարապիա:
Թառապիայէ եաքըն:
Մերձ յաշտարակն:
Գուլէյէ եաքըն:
Առ մատենագիրս:
Միւէլլիֆլէր եանընտա:
Իբրև մղոն մի:
Հէմէն պիր միլ:
Իբրև հինգ ամ:
Սանքի պէշ սէնէ:
Յառաջ քան զմեկնիլն իւր:
Այրըլմասըն էվվէլ:

Որքան զիս:
Նէքատար պէնի:
Հուպ երկրի, առերկրաւ
Եէրէ սիւրթիւնէրէք:
Մերձ 'ի պուտն:
Օլ չէօմլէկէ եաքըն:
Հանդէպ տանն:
Էվին քարշըսընտա:
Բաց 'ի դաւատէն:
Ալամէթտէն մաատա:
Ըստ պատուիրանի:
Թէմպիհէ կէօրէ:
Իբրև այր գեղջուկ:
Քէօյլիւ ատամ կիպի:
Առանց վկայութե, կամ
վկայի:
Շէհատէթսիզ շահատսըզ:

sen-

senza *di* te.
սէնձա տի թէ.
Առանց քո :
Սէնսիզ :

sino *alle* stelle.
սինօ ալլէ սթէլլէ.
Մինչև ցաստեղս :
Թա եըլտըզլարատէք :

sopra i nemici.
սօփրա ի նէմիճի,
՚Ի վերայ թշնամեաց :
Տիւշմանլար իւստիւնէ :

sopra *ad* un albero.
սօփրա ատ ուն ալպէրօ.
՚Ի վերայ ծառոյ միոյ :
Պիր աղաճ իւստիւնէ :

sopra *di* te, *di* lei.
սօփրա տի թէ, տի լէյի.
՚Ի վերայ քո, նր :
Սէնին, օնուն իւստիւնէ :

sopra *il* Sabato.
սօփրա իլ սապաթօ.
Յառաջ ք̅ զշաբաթն :
Ճումայըա էրթէսինտէն էվվէլ :

sotto terra.
սօթթօ թէրրա.
Ը̅ երկրաւ :
Եէր ալթընտէ :

sotto pena.
սօթթօ փէնա.
Ը̅ պատժով :
Ճէզա ալթընտա :

sotto *di* se.
սօթթօ տի սէ.
Ը̅ իւրև :
Քէնտի հիւքմինտէ :

sotto *ad* un Re.
սօթթօ ատ ուն ռէ.
Ը̅ ձեռա̅ միոյ թագւորի :
Պիր փատիշահ հիւքմինտէ

sotto Alessandro.
սօթթօ ալէսսանտրօ.
՚Ի ժամանակս աղեքսանդրի
Իսքէնտէր զէմանինտէ :

su i fiori.
սու ի ֆիօրի.
՚Ի վերայ ծաղկանց :
Չիչէքլէր իւստիւնէ :

Tra i morti.
թրա ի մօրթի.
՚Ի մէջ մեռելոց :
Էօլիւլէր իչինտէ :

tra speranza, e timore.
թրա սփէրանձա, է թիմօ-րէ.
՚Ի մէջ յուսոյ և երկիւղի :
Ումիտ վէ քօրքու արասըն-տա :

tra *di* loro.
թրա տի լօրօ.
՚Ի մէջ նոցա :
Օնլարըն իչինտէ :

tra *dell'* una setta, e *dell'* altra.
թրա տէլլ՚ ունա սէթթա, է տէլլ՚ ալթրա.
Ը̅ մէջ միոյ և միւս աղանդոյ :
Պիր, վէ օլ պիր մէզհէպ արասընտա :

Verso sera, կամ la sera.
վէրսօ սէրա, լա սէրա.
Առ երեկս :
Աքշամ իւստիւ :

verso Occidente.
վէրսօ օճճիտէնթէ.
Յարևմուտս կոյս :
Պաթըյա տօղրու :

ver-

verso *di* mare.	'ի ծովն կոյս :
վէ՛րսօ տի մա՛րէ.	Տէնիզ թարաֆընա :
vicino *al* castello.	Մերձ 'ի բերդն :
վիչի՛նօ ալ գասթէ՛լլօ.	Գալէյէ եագըն :
vicino *della* porta.	Մերձ 'ի դուռն :
վիչի՛նօ տէ՛լլա բօ՛րթա.	Գաբուեա եագըն :

Այսպիսի ինչ եղեւ յղէս կիրառութիւն նախադրութեանց. Մայ առանձինն ծանուցանել ինչ յղէս չորեցս՝ In, Per, Con, Su, որք զնախդրի զօրութիւն ևս ունին, և ըստ որում նախդրիւք բացատրին 'ի մեր 'ի լեզու : In, ին. է իբր ներգոյական. և ունելով զկնի իւր յօդ, il, la, lo. փոխի 'ի ne, նէ. և միացեալ ը յօդին, լինի nel, nella, nello, վարելով յուրաքանչիւր սեռ և 'ի թիւ : զոր օրինակ.

nel Corpo, նէլ գօ՛րբօ.	'ի մարմնի : Թէնտէ :
nelli, nei, ne' Corpi.	'ի մարմինս :
նէ՛լլի, նէ՛ի, նէ' գօ՛րբի.	Թէնլէրտէ :
nello studio. նէ՛լլօ սթու՛տիօ.	Յուսմանն : Օգումագտա :
negli studj.	Յուսմունս :
նէ՛լլի սթու՛տի :	Օգումագլարտա :
nella strada. նէ՛լլա սթրա՛տա.	'ի փողոցի : Սօգագտա :
nelle strade.	'ի փողոցս :
նէ՛լլէ սթրա՛տէ.	Սօգագլարտա :

Per, բէր. Այս միանայ ը յօդին՝ il, գրելով pel, բէլ. pe', բէ'. բայց ը յօդեցն՝ la, և lo, ամբողջ մնայ, գրելով per la, բէր լա. per lo, բէր լօ : 'ի բանս այլ և այլ օրինակաւ նշանակէ. վասն որոյ նախդրիւ, և ըստ որում նախադրութիւն բացատրի 'ի մեզ : զոր օրինակ.

Per lo mio corpo.	Վա մարմնոյ իմոյ :
բէր լօ մի՛օ գօ՛րբօ.	Թէնիմ իչին :
Per gli campi, per le case.	'ի դաշտս, 'ի տունս :
բէր լի գա՛մբի. բէր լէ գա՛զէ.	Օվալարտա, էվլէրտէ :
Per queste parole.	Այսուքիւք բանիւք :
բէր քուէ՛սթէ բարօ՛լէ.	Պու սէօզլէրիլէ :
Un *per* un altro.	Մին փոխանակ միւսոյն :
ուն բէր ուն ա՛լթրօ.	Պիրի օ պիրին եէրինէ :

Pel Re erano imposte.	Յարքայէ եդեալ էին :
փէլ ռէ էրանօ իմփօ՛սթէ .	Փառնիչահրապարակօրէն յանձն լարկան :
Tornar *pei* pensieri.	Դառնալ 'ի մտածութիւնս :
Թօռնա՛ռ փէյի փէնսիէ՛ռի .	Փերերելերն աեօձմեք :
Per le strade.	'Ի փողոցս :
փէռ լէ սթռա՛տէ .	Աշխարհարարս :
Un pane *per* uomo.	Առ մարդ հաց մի :
ուն փա՛նէ. փէռ ուօ՛մօ .	Ատամ աղդղեա սիրա մե- մեք :

Յանհրկեցիլթ բայեց յարեւ այս զօրութ. պատճառի ը ունելութ, ունելով յառաջնոյ զբայսն Essere, էսսէ՛ռէ ; Stare, սթա՛ռէ . որպ տեսանես 'ի բերդութիւն բայս եղ : զոր օրինակ .

Son *per* amare, *per* fare.	Սիրելոց եմ. առնելոց եմ :
սօն փէռ ամա՛ռէ, փէռ ֆա՛ռէ .	Սէվմէճէյիմ, էտէճէյիմ :
Sta *per* cadere; *per* morire.	Անկանելոց է, Մեռանելոց է :
սթա փէռ քատէ՛ռէ, փէռ մօ-ռի՛ռէ .	Տիւշէճէք, էօլէճէք :

Con, քօն . ցուցանէ յարե յանուանս նշանակելս նրաց, ունի զզօրութ գործիականի : Իսկ ը անուանս պատշաճեալ անձին նշանակէ, ընդ, հանդերձ :

Միանայ ը յօդիցն il, իլ, lo, լօ, գրելով, col, քօլ. colla, քօ՛լլա, collo, քօ՛լլօ եւս յոգնականն, co', քօ՛, coi, քօ՛յ. colle, քօ՛լլէ. cogli, քօ՛լլի, կամ. con gli, քօն լլի զոր օրինակ .

Col desiderio.	Փափագանօք :
քօլ տէզիտէ՛ռիօ .	Հարկեթիլէ :
Colla mente.	Մտօք :
քօ՛լլա մէ՛նթէ .	Ֆիքիրիլէ :
Collo sdegno.	Ցասմամբ :
քօ՛լլօ զտէ՛նյօ .	Խօրքէիլէ :
Coll', կամ con l'uomo.	Ը մարդոյ :
քօլլ', քօն լ' ուօ՛մօ .	Ատամիլէ :
Co', կամ coi Principi.	Ընդ իշխանաց :
քօ՛, քօ՛յ փռի՛նչիփի .	Փատիշահլարըլա պիլէ :
Cogli studj.	Ուսմամբք :
քօ՛լլի սթու՛տի .	Օքումաքլարիլէ :
Con gli uomini.	Ը մարդոց :
քօն լլի ուօ՛մինի .	Ատամլէրիլէ :

Colle, կամ con le dita. Մատամբք։
քօ՛լլէ, քօն լէ տի՛թա. Պարմաքլարիլէ։

Դիտելի, միանայ ը դերանուանցն, me, մէ, te, թէ, se, սէ. և կորուսանելով զտառն n, գրի, meco, մէքօ. որ է իս. յիս։ պէնիմիլէ. պէնտէ։
teco, թէքօ. որ է քեզ, 'ի քեզ։ սէնինլէ, սէնտէ։
seco, սէքօ. որ է ինքն, յինքեան, ը նմ։ քէնտիսիլէ, քէնտիսինտէ. օնունըլա։

Սակայն երբեմն կրկնի եւ con, գրելով. con meco, քօն մէքօ. con teco, քօն թէքօ. con seco, քօն սէքօ. որք տակաւին նոյնպէս նշանակեն։

Su, սու. նշանակէ՝ 'ի վերայ. և բազում անգամ պատմական, կամ ներգոյական հոլովով բայատրի 'ի մէջ։ Միանայ ը երից յօդիցն եւ, որպ վերոգրեցին։ որպ.

Sul ponte. 'Ի վերայ կամրջին, 'ի կամրջի։
սուլ փօնթէ. Քէօփրիւ իւստիւնտէ, քէօփրիւտէ։

Sui, կամ su' ponti. 'Ի վերայ կամրջաց, 'ի կամուրջսն։
սուի, սու' փօնթի. Քէօփրիւլէր իւստիւնտէ, քէօփրիւլէրտէ։

sullo Scrivano. Զգրագրէն։
սուլլօ սքրիվանօ. Եազըճըտան էօթիւրիւ։
sugli Scrivani. Զգրագրաց։
սուլի սքրիվանի. Եազըճըլըրտան էօթիւրիւ։
sulla carta. 'Ի վեր թղթոյ։
սուլլա քարթա. Քեաղաթ իւստիւնտէ։
sulle carte. 'Ի վեր թղթոց։
սուլլէ քարթէ. Քեաղաթլըր իւստիւնտէ։

ԳՆՈՒԽ

Digitized by Google

ԳԼՈՒԽ ՎԵՑԵՐՈՐԴ.

ՅԱՂԱԳՍ ՄԱԿԲԱՅԻ.

ՄԱԿԲԱՅՆ ՅԻՏԱԼԱՑԻՈՑ ասացեալ Avverbio, աւվէ՛րպիօ. և տաճկ. Զարֆ, բազում որոշմունս ունի:

Ոմանք են նախատիպ. որպէս Forte, ֆօ՛ռթէ. Subito, սու՛պիթօ. ևն: Եւ այլք՝ ածանցական, կազմեալք յայլ մակբայէ կամ յանուանէ՝ մասնկամբս mente, մէնթէ: զո՛ր օրինակ. Fortemente, ֆօռթէմէ՛նթէ. subitamente, սուպիթամէ՛նթէ. ևն:

Ոմանք պարզ են. որպէս. Più, փիու՝. Meno, մէ՛նօ. ևն: Եւ այլք՝ բաղադրեալ որպէս. Rade volte, ռա՛տէ վօ՛լթէ. ևն:

Ոմանք յատուկ մակբայք են ըստ ձայնին. որպէս կազմեալքն մասնկամբն՝ mente. իսկ այլք ըստ նշանակութեան եւեթ. որպէս. di buon voglia, տի պուօ՛ն վօ՛լեա. ևն: Եւ քանզի բազում ածական անուանք մակբայանան, կամ իբր մակբայ եւս վարին, յայսմանէ գտանի 'ի մակբայս՝ դրական, բաղդատական, և գերադրական: որպէս Bene, պէ՛նէ. բարւոք: Meglio, մէ՛լիօ. բարեգոյն: Ottimamente, օթթիմամէ՛նթէ. ամենաբարւոք: կամ Forte, ֆօ՛ռթէ. զօրութեամբ: più Forte, փիու՝ ֆօ՛ռթէ. առաւել զօրութեամբ: Fortissimamente, ֆօռթիսսիմամէ՛նթէ. կամ assai Forte, ասսա՛յ ֆօ՛ռթէ. յոյժ զօրութեամբ: Դարձեալ, բազում նախադրութիւնք եւս վարին իբր մակբայ. որոց որոշումն ճանաչի այսու, զի ուր ունին զխնդիր, նախադրութիւն են. իսկ ուր առանց խնդրոյ 'ի վերայ բային անկանին, համարին իբր մակբայ: Այսպէս որոշին ածական անուանք մակբայացեալք. զի ուր միայնակ դնին 'ի վերայ բային, մակբայք են. իսկ ընդ գոյական

անուն յարեալ, ածականք են ։

Արդ՝ մակբայք իւրաքանչիւր որոշմանց՝ յիտալա-կան լեզուն բաղում են կարի յոյժ . յորոց զպիտա-նիսն քաղեցուք յառաջիկայդ ։ բայց քե՛զ զի ոմանք 'ի յատուկ միջոյից են վարին խնդրով, և կէ՛ նախա-դրութք ինչ յառնուլն են զխնդիր, իբր միջոյ համարեն 'ի քերթողաց, վասն նախ զաղցանն դրեսցուք ։

Յօդուած . ա̅ ։

Մակբայք հոլովատուք ։

Ecco, Է՛քքօ, միջոյ ցուցական ։ Ահա ։ իշտէ ։ Ցարե-յառդական, կէ՛ յանեբեւոյթ, և երբեմն առնի զկնի զնատանիկն՝ che, քէ ։ զո՛ր օրինակ .

Ecco uomo.	Ահա՛ այր ։
Է՛քքօ ուօ՛մօ .	իշտէ ատամ ։
ecco venire.	Ահա՛ գալուստ ։
Է՛քքօ վէնիրէ .	իշտէ կէլմէ ։
ecco Pietro chiamò.	Եւ ահա պետրոս կոչեաց ։
Է՛քքօ փիէ՛թրօ քիամօ՛ .	Օ արատա պետրոս չաղըրտը ։
ecco che .	Ահա զի . տես զի ։
Է՛քքօ քէ .	իշտէ քի . պագ քի ։

Միանայ սա ը յօդս, և ը դերանուանս, և ցուցանէ զերդն, կամ զանձն ։ զո՛ր օրինակ .

Eccoti, Է՛քքօթի . Ահա քեզ ։ իշտէ սանա ։
Eccomi, Է՛քքօմի . Ահա ինձ ։ իշտէ պանա ։
Eccoci, Է՛քքօչի . Ահա մեզ ։ իշտէ պիզէ ։
Eccole, Է՛քքօլէ . Ահա այն ։ իշտէ օլ ։

Սակայն այսոքիկ բաղում անգամ պարզաբար նշանա-կեն՝ ահա՛ ։

Ոմանք 'ի հոլովատու միջոյից են քանակականք, որք յարեն 'ի սեռական հոլով, թէպէտ 'ի մերումս այլ-ազգ բացատրեն ։ Այսպիսիք են ։

Assai, ասսա՛յի . Յոյժ, կարի ։ փէք, քանթը ։
Più, փիու՛ . Աւաւել ։ զիյատէ ։

Me-

Meno, մէնօ. Սակաւ, նուազ: ազ:

Alquanto, ալգուանթօ. Մասամբ ինչ: պիր ազ, պիր միքթար: զոր օրինակ.

Assai di lode dissero. ասսա՛յ տի լօ՛տէ տի՛սսէրօ. — Բազմ գովութեն ասացին: Փէք մէթ էթտիլէր:

Hanno *più di* danari. հա՛ննօ բիու՛ տի տանա՛րի, — Առաւել դրամս ունին: Ձիյատէ աչգէլէրի վար:

Meno poteva *di* lui. մէնօ բօթէ՛վա տի լո՛ւի: — Նուազ քան զնա կարող էր: Օնտան ազ գատիրիտի:

Chi *alquanto* non prende *di* tempo. քի ալգուա՛նթօ նօն բրէ՛նտէ տի թէ՛մբօ. — Որ ոք մասամբ ինչ ոչ առնու 'ի ժամանակէն: Օլքիմքի պիր ազ ալմազ զէմանտէն:

Հոլովումն մակբայից համեմատին և գերադրականին:

Meglio, մէլիօ. Լաւ եւս: տահա էյի: բաղդատական է, և յարի առաջադրաբար 'ի սեռականն, երբեմն 'ի տրականն: զոր օրինակ.

Tu sei *meglio di* lei, թու սէ՛ի մէլիօ տի լէ՛ի. — Դու լաւ եւս ես քան զնա: Սէն օնտան էյի սին:

Meglio stanno *agli* uomini մէլիօ ստա՛ննօ ա՛լլի ուօ՛մինի. — Լաւ եւս են մարդկաց: Տահա էյի ատէմլէրէ եարաշըր:

Insieme, ինսիէ՛մէ. 'Ի միասին: պէրապէր: Յարի 'ի բացառական նախադրութիւն con: զոր օրինակ.

Insieme colla vita si perde. ինսիէ՛մէ քօ՛լլա վի՛թա սի բէ՛րտէ. — 'Ի միասին ընդ կենաց կորնչի: Էօմիւրիլէ պէրապէր գայիպ օլուր:

Con meco insieme. քօ՛ն մէ՛քօ ինսիէ՛մէ. — Ընդ իս 'ի միասին: Պէնիմիլէ պէրապէր:

Come, քօ՛մէ. Որպէս, իբրև: նիճէ, կիպի: Յարի բազում անգամ յուղղականն հոլով: զոր օրինակ.

Crescevano *come un* uovo. գրէշէվա՛նօ քօ՛մէ ուն ուօ՛վօ. — Աճէին իբրև ձու մի: Պիր եումուրթա կիպի պիւյիւրլէրտի:

Mercè, մէրչէ՛. Նշանակէ 'ի շնորհաց, 'ի ... 'ի մարդասիրութենէ. եւ: լութֆիլէ, ինայէթիլէ, միւրիւվէթիլէ: Յարի 'ի սեռականն հոլով. որ երբեմն նախ դնիցի, առանց նախդրի կայ. իսկ եթէ յետոյ դասի է, դնի նախդիրն: զոր օրինակ.

la *Dio* mercè. լա տի՛օ մէրչէ՛. — 'Ի շնորհաց, կամ 'ի մարդասիրութենէ Թէնրի այ:

la mercè *di* Dio.) Աստուծոյն շնորհիւ . Խնայելո-
լա մէռչէ՛ տի տի՛օ.) վ իւրէ :

Այս վարի եւ իբրեւ գոյական անուն : զոր օրինակ.
la sua mercè, լա սուա մէռչէ՛. Իւրով բարերարութեամբ.
քէնտի քէրէմինէ :

Յօդուած Է :

Մակբայք ատենից ժամերոց :

Մակբայք ըստ նշանակութեան իւրեանց նկատել, 'ի բա-ղում տեսակս որոշին 'ի քերթողաց . բայց զի մի կա-րի մանրեսցուք, 'ի գլխաւոր տեսակն վերածել արժան համարիմք . զի եւ քերթողք ոմն այսպէս, եւ ոմն այնպէս դնեն : Եւ զի մակբայն յայտ առնէ զպարագայս գործողութեան զոր բայն նշանակէ, նմին երեք գլխաւոր տեսակք մակբայից մտածին ըստ պա-րագայից գործողութեան, որ են ժամանակ, տեղի, քանակութիւն, որպիսութիւն, պատճառ, եւն : Այս ըստ այսոցիկ գիտցուք :

Մակբայ ժամանակական :

Oggi, օ՛ճճի. Այսօր : պուկիւն :
oggidì, օճճիտի՛.) Յայսմ ժամանակի . այս-
oggigiorno, օճճիճիօ՛ռնօ.) օր . այժմիկ : պու զէ-
oggimai, օճճիմա՛ի.) մանտա . շիմտի :
Dimane, տի՛մ ni. տիմա՛նէ, նի.) Վաղիւ :
domane, տօ՛մ ni, տօմա՛նէ, նի.) Եարըն :
domandassera, տօմանտասսէ՛ռա. Վաղիւ ընդ երեկս : Եա-րըն աքշամ :
diman l'altro, տիմա՛ն լ՛ա՛լթռօ.) Յերիր աւուր :
posdomane, ni. } Եարըն օպիւր .
պոսթօմա՛նէ, նի.) պիր կիւն :
Jeri, եէ՛ռի. Երէկ : տիւն :
jer l'altro, եէ՛ռ լ՛ա՛լթռօ. Յեռանդն : տիւն օպիւր օ պիր կիւն :
jermattina, եէռմաթթի՛նա. Երէկ ընդ առաւօտն : տիւն սապահ :

Iersera, [illegible] Երէկ երեկոյս : [illegible]

Iernotte, [illegible] Երէկ ՚ի գիշերի : [illegible]

stamane, [illegible] } Յայսմ առաւօտու :
stamattina, [illegible] } [illegible]

stanotte, [illegible] ՚ի գիշերիս : [illegible]

stasera, [illegible] Յերեկոյիս : [illegible]

il giorno inanzi, [illegible] Առաջի յաւուր, [illegible]

il giorno dopo, [illegible] } Յերկրորդ ՚ի միւս, [illegible]
il giorno seguente, } [illegible]
[illegible] } [illegible]

il giorno passato, [illegible] Յանցեալում [illegible]

Adesso, [illegible] } Այժմ :
Ora, [illegible] } [illegible]

ormai, [illegible] } Այժմիկ, [illegible]
oramai, [illegible] } [illegible]
omai, [illegible] }

a buon ora, [illegible] } Վաղագոյն. [illegible]
per tempo, [illegible] } [illegible]

Allora, [illegible] Յայնժամ : [illegible]

allora che, [illegible] } Յայնժամ, [illegible]
allorchè, [illegible] } [illegible]

Avanti, [illegible] } Յառաջագոյն, [illegible]
Dinanzi, [illegible] } [illegible]
Innanzi, [illegible] } [illegible]
Prima, [illegible] }

Avantichè, [illegible] } [illegible]
Innanziche, [illegible] } [illegible]
Prima che, [illegible] } [illegible]

Dopo, [illegible] } Յետոյ, [illegible]
Poi, [illegible] } [illegible]
di poi, [illegible] } [illegible]
da poi, [illegible] }
dampoi, [illegible] }
Appresso, [illegible] }
Poscia, [illegible] }

Ancora, [illegible] Տակաւին : [illegible]

Quando, [illegible] Յորժամ : [illegible]

 Men-

Mentre, [illegible]
mentre che, [illegible]
Sempre, [illegible]
mai sempre, [illegible]
Ogni volta, [illegible]
Talora, [illegible]
talvolta, [illegible]
alle volte, [illegible]
alcuna volta, [illegible]
qualche volta, [illegible]
Mai, [illegible]
Giammai, [illegible]
Finchè, [illegible]
infinchè, [illegible]
infino, [illegible]
Già, [illegible]
A tempo, [illegible]
a tempi, [illegible]
opportunamente, [illegible]
Dianzi, [illegible]
Pocanzi, [illegible]
Poco fa, [illegible]
Di poco, [illegible]
Teste, [illegible]
Tempo fa, [illegible]
Già tempo, [illegible]
Un pezzo, [illegible]
Anticamente, [illegible]
Dacchè, [illegible]
Presto, [illegible]
Prestamente, [illegible]
Subito, [illegible]
Subitamente, [illegible]
Di presente, [illegible]
Immantenente, [illegible]
Ratto, [illegible]
Tosto, [illegible]
Tantosto, [illegible]
Tostochè, [illegible]

Ada-

Adagio, ատաճիօ.	Մեղմով, հանդարտիկ. յուշիկ։ կամաց կամաց. կամիչէ կամիչէ. ահէա թէ ահէնթէ։
A bell' agio, ա պէլլ աճիօ.	
Bel bello, պէլ պէլլօ.	
Piano, փիանօ.	
Pian piano, փիան փիանօ.	
In breve, ին պրէվէ.	Ի սակաւ ժամանակի, ալ ժամանակս։
Fra poco, ֆրա փօքօ.	
Finalmente, ֆինալմէնթէ.	Հուսկ յետոյ։ [illegible]
Al fine, ալ ֆինէ.	
Alla fine, ալլա ֆինէ.	

Մասնայ տեղական։

Quì, գուի.	Այս. այսր։ [illegible]
Quà, գուա.	
Là, լա.	Անդ, [illegible]
Lì, լի.	
Ivi, իվի.	
Vi, վի.	
Quivi, գուիվի.	
Di quà, տի գուա.	Այստեղ. [illegible]
Di là, տի լա.	Անդ[illegible]
Ove, օվէ.	Ուր, ուրանօր։ [illegible]
Dove, տօվէ.	
Per dove? փէր տօվէ.	[illegible]
Costà, քօսթա.	Այսր [illegible]
Costì, քօսթի.	
Colà, քօլա.	Անդ, [illegible]
Colaggiù, քօլաճճիու.	
Colassù, քօլասսու.	
Quaggiù, գուաճճիու.	Այսր [illegible]
Quassù, գուասսու.	
Onde, օնտէ.	Ուստի, [illegible]
Donde, տօնտէ.	
Di dove, տի տօվէ.	
Quinci, գուինչի.	Աստի, [illegible]
Indi, ինտի.	Անտի, [illegible]
Quindi, գուինտի.	
Lungi, լունճի.	Հեռի, ի [illegible]
Da lungi, տա լունճի.	
Di lontano, տի լօնթանօ.	

Da lontano, դա լօնթանօ. 'Ի հեռուստ ։ [illegible]
Presso, բրէսսօ.) Մերձ, 'ի մօտոյ ։
Dappresso, դափբրէսսօ.) [illegible]
Da vicino, դա վիչինօ.) [illegible] ։
Alto, ալթօ.)
In alto, ին ալթօ.) 'Ի վեր, 'ի վերին կողմն ։
Su, սու.) [illegible]
Di sopra, տի սօբրա.)
Giù, ճիու.) 'ի վայր, ստորեւ. ներքոյ ։ [illegible]
Di sotto, տի սօթթօ.) [illegible]
Dentro, տէնթրօ.) 'ի ներքս, 'ի ներքս կոյս ։
Di dentro, տի տէնթրօ.) ներքուստ. ներքին ։
Fuori, ֆուօրի.)
Di fuori, տի ֆուօրի.) Արտաքս ։ արտաքոյ, արտաքուստ ։
All' infuori, ալլ' ինֆուօրի.)
Avanti, ավանթի.)
Davanti, դավանթի.) Յառաջ հուպ, յառաջագոյն
Innanzi, իննանձի.) [illegible] ։
Dinanzi, դինանձի.)
Dopo, դօբօ.) Յետ հուպ, յետոյ ։
Dietro, դիէթրօ.) [illegible]
Indietro, ինդիէթրօ.) [illegible] ։
Altrove, ալթրօվէ. Այլուր ։ [illegible] ։
Altronde, ալթրօնդէ. Այլուստ ։ [illegible]
Dovunque, դօվունքուէ. Ուր և իցէ ։ [illegible] ։
Per tutto, բէր թութթօ.) Ամ ուրեք.
Dappertutto, դափբէրթութթօ.) [illegible] ։
All' ingiù, ալլ' ինճիու.) 'Ի վայր ։
Alla 'ngiù, ալլա 'նճիու.) [illegible] ։
All' insù, ալլ' ինսու.) 'Ի վեր.
alla 'nsù, ալլա 'նսու.) [illegible].

Մակբայ քանակական ։

Assai, ասսայի. Յոյժ ։ [illegible] ։
D' assai, դ' ասսայի.)
Assai bene, ասսայի բէնէ.) [illegible] յոյժ, յոյժ [illegible]
Ad assai, ադ ասսայի.) [illegible]
Di gran lunga,) [illegible] ։
դի կրան լունկա.)
Grandemente, կրանդէմէնթէ.)

Pià

Più, փիու՛. Առաւել: զեյատէ: տահա չօք:
Di più, տի փիու՛. Առաւել ևս: տահա զեյատէ:
Molto, մօլթօ. Բազում: չօք:
Molto più, մօլթօ փիու՛. ևս բազում, ևս առաւել: տահա չօք:
Poco, փօքօ. Սակաւ: ազ:
Meno, մենօ. Նուազ: տահա ազ, էքսիք:
Punto, փունթօ. Սակաւ ինչ: ձիզմի:
Guari, կուարի. Յոյժ, բազում: չօք:
Non guari, նօն կուարի. Ոչ բազում: չօք տէյիլ:
Troppo, թռօփփօ: Առաւելագանցութք: իֆրաթիլէ:
Abbastanza, աբբաստանցա. Բաւական: եէթիշիր:
Soverchiamente, սօվէռքիամէնթէ. Յանչափս: օրան-տըրզլըղըլէ:
Misuratamente, միզուռաթամէնթէ. Չափով: էօլչիւլիւ:
Massimamente, մասսիմամէնթէ.) Առաւելապէս, ևս
Via, վիա.) առաւել:
Vie più, վիէ փիու՛.) զեյատէսինճէ:
Forte, ֆօռթէ.) Սաստկապէս: հիտտէթ-
Fortemente, ֆօռթէմէնթէ.) լիլէ, քաթը:
Quanto, գուանթօ. Որքան: նէքատար:
Tanto, թանթօ.) Այնքան:
Cotanto, քօթանթօ.) օլքատար:
In parte, ին փառթէ. Մասամբ ինչ: պիր միքտար:
Al tutto, ալ թութթօ.) Բոլորովին, ամբողջա-
Del tutto, տէլ թութթօ.) պար: պիւսպիւթիւն.
Totalmente, թօթալմէնթէ.) եէքփարէճէ:
In quel intorno, ին գուէլ ինթօռնօ, Իբր այնչափ: հէմէն օքատար:
Solo, սօլօ.)
solamente, սօլամէնթէ.) Միայն, ևեթ: սալթ:
soltanto, սօլթանթօ.)
A pena, ա փէնա.) Հազիւ:
Appena, աբփէնա.) անճաք:
Ugualmente, ուկուալմէնթէ. Հաւասար: պէրապէր:

Մակբայք թուականք:

Quante volte, գուանթէ վօլթէ. Քանիցս անգամ: քաչ քէրրէ:
Una volta, ունա վօլթա. Միանգամ: պիր քէրրէ:

Due

Due volte, տուէ վօլթէ. Երկիցս ։ իքի քէրրէ ։
Tre volte, թրէ վօլթէ. Երիցս ։ իւչ քէրրէ ։
Dieci volte, տիէչի վօլթէ. Տասնիցս ։ օն քէրրէ ։
Cento volte, չէնթօ վօլթէ. Հարիւրիցս ։ իւզ քէրրէ ։
Mille volte, միլլէ վօլթէ. Հազարիցս ։ պին քէրրէ ։
Spesso, սփէսսօ.) Բազում անգամ, յա-
spesse volte, սփէսսէ վօլթէ.) ճախակի ։ չօգ քէրրէ .
sovente, սօվէնթէ.) սըգճա ։
Di raro, տի ռառօ.) Սակաւ անգամ ։ ազ
Di rado, տի ռատօ.) քէրրէ ։
Ognivoltachè, օնիվօլթաքէ.) Քանիցս և ։ հէր քէր-
Ognorachè, օնօռաքէ.) րէ քի, նէզամանքի ։

Մակբայ որակական ։

Altrimente, ալթռիմէնթէ.) Այլազգաբար, այլա-
Altramente, ալթռամէնթէ.) օրինակ ։ պաշգա
Differentemente,) թիւրլիւ . պաշգա
տիֆֆէռէնթէմէնթէ.) թարզ ։
Parimente, փառիմէնթէ.) Միօրինակ, նմանապէս ։
Similmente, սիմիլմէնթէ.) պիր թարզ, օնա պէնզէրլի ։
Tale, թալէ.) Այդպէս, այնու օրինակաւ ։
Talmente, թալմէնթէ.) էօյլէ . օլ թարզ ։
Sì, սի.)
Fa sì, ֆա սի.)
Così, քօսի.) Այսպէս, այսու օրինա-
Così fatto, քօսի ֆաթթօ.) կաւ ։ պէօյլէ, պու թարզ ։
Così fattamente,)
քօսի ֆաթթամէնթէ.)
Quasi, գուասի.) Գրեթէ, ոչ թէ ։ սանքի,
Quasichè, գուասիքէ.) հէմէն օլ թարզ ։
Come, քօմէ ։ Որպէս ։ նասըլ քի ։
Appunto, աբբունթօ ։ Ամենևին այնպէս ։ Թամամ էօյլէ ։
Bene, պէնէ. Բարւոք ։ էյի ։
Ben bene, պէն պէնէ. Յոյժ լաւ ։ փէք էյի ։
Male, մալէ.) Ոչ բարւոք, չարաչար ։
Malamente, մալամէնթէ.) քէմ, ֆէնա, չիրքին ։
Da senno, տա սէննօ.) Ճշմարտապէս, կա-
Da vero, տա վէռօ.) նխաւ, անկասկած ։
Seriamente, սէռիամէնթէ.) կէրչէքտէն, ըսթի-
Seriosamente, սէռիօզամէնթէ.) ֆէնիմ . չաքաւըլ ։

Qual-

Qualmente, գուալմէ՛նթէ, Որով օրինակաւ : նէ Թարգմ-
նաւոր :

A posta, ա փօ՛սթա ·) Կամաւք . խորհրդով.
A bella posta, ա պէ՛լլա փօ՛սթա ·) դիտաւորով : քաս-
A bello studio, ա պէ՛լլօ սթու՛տիօ ·) Թէն , էնքասԹ .
In prova, ին փռօ՛վա ·) մաքսիւս .
Senza modo, սէ՛նծա մօ՛տօ ·) Առանց չափու :
smisuratamente, զմիզուռաթամէ՛նթէ ·) փէք լիֆրաԹ .
Maliziosamente, մալիձիօզամէ՛նթէ, Նենգաւ : չէյԹանը-
լըղըլէ :
Prudentemente, փռուտէնթէմէ՛նթէ · Իմաստնապէս :
աքըլլանէ :

Ըստ այսմ գրեԹէ ամ ածական անուանք՝ մականկամքն
mente, մէնթէ, լինին մկբայ որակական :

Մակբայ ստորադական :

Sì, սի՛ ·)
Sì bene, սի՛ պէ՛նէ ·)
Sibbene, սիպպէ՛նէ ·) Այո՛ , հա՛ , քա՛ջ է :
Bensì, պէնսի՛ ·) հէ՛ , պէ՛լի , էվվէտ :
Maisì, մայսի՛ ·)
Così, գօսի՛ · Այդպէս է : էօյլէ՛ տիր :
Certo, չէ՛ռթօ ·)
Di certo, տի չէ՛ռթօ ·) Արդարեւ յիրաւի : սահ-
Per certo, փէռ չէ՛ռթօ ·) ղաթմա : կէրչէք, հաք տըր :
Veramente, վէռամէ՛նթէ ·)
Appunto, աբփու՛նթօ · Ամենեւին այդպէս : Թամամ էօյլէ :
Volentieri, վօլէնթիէ՛ռի ·) Յօժարութ , մաս-
Di buona voglia,) գիւր : պաշխուստիւ-
տի պուօ՛նա վօ՛լիա ·) նէ , օսսուն :

Մակբայ բացասական :

No, նօ ·)
Non, նօն ·) Ո՛չ : եօք , հա՛յըր :
Non mai, նօն մա՛յի ·)
Nè mai, նէ՛ մա՛յի ·)
Mainò, մայինօ՛ ·)
Non già, նօն ճիա՛ ·) Ո՛չ բնաւ , ո՛չ երբէք :
Giammai non, ճիամմա՛յինօն ·) ասլա , հէ՛չ :
Non punto, նօն փու՛նթօ ·)
Non mica, նօն միգա ·)
Per nulla, փէռ նու՛լլա ·)

In

In nessun modo, ին նէսսո՛ւն մօ՛տօ ·) Ո՛չ բնաւ, ոչինչ
In nessun maniera,) օրինակաւ : հիչ
ին նէսսո՛ւն մանիէ՛րա ·) պիր վէճիլէ :

Մակբայ հարցական :

Che? քէ՛ · Զինչ : նէ՞ :
Come? քօ՛մէ ·) Զիա՞րդ :
Come mai? քօմէ մա՛յի ·) Նասըլ :
Perchè? բէռքէ՛ ·) Ընդէ՞ր · յո՞յր սապէպ :
Per qual cosa, բէռ գուա՛լ քօ՛զա ·) վո՞ր որո՞ց պատճառաց :
Per qual ragione,) նի՛չին · նէ՛ սէպէպէ
բէռ գուա՛լ ռաճիօ՛նէ ·) տէն էօթիւրիւ :
Forse? ֆօ՛ռսէ · Միթէ : մի : ոչ · պիլմէմմի :

Մակբայ երկբայական :

Forse, ֆօ՛ռսէ ·)
Forsechè · ֆօռսէքէ՛ ·) Գուցէ, Թէրևս :
Per avventura,) պէլքի, մէյէր :
բէռ ավվէնդու՛րա ·)

Մակբայ նախընտրական :

Più, բիւ՛ ·) Մանաւանդ, յաւէտ ·
Piuttosto, բիուդթօ՛սդօ ·) այն զի :
Più presto, բիւ՛ բրէ՛սդօ ·) Իլլա, խուսուսա · տա-
Anzi, ա՛նձի ·) հա զիյատէ :
Innanzi, իննա՛նձի ·)
Meglio, մէ՛լիօ · Լաւ ևս : տահա էյի :

Մակբայ դասական :

A vicenda, ա վիչէ՛նդա ·)
Vicendevolmente,) Փոխփոխակի :
վիչէնտէվօլմէ՛նդէ ·) նէօպէթիլէ :
Alternamente, ալթէռնամէ՛նդէ ·)
Gradatamente, կռատաթամէ՛նդէ · Կարգաւ : սըրայըլան :
Successivamente, սուչչէսսիվամէ՛նդէ · Հետ զհետէ :
պիրի պիր արտընճա :
Da capo, տա գա՛բօ ·) Դարձեալ, վերստին, ՚ի սկզ-
Di nuovo, տի նուօ՛վօ ·) բանէ : Թէքրար, եէնիտէն,
Novamente, նօվամէ՛նդէ ·) պաշտան :

Մակ

Մակբայ զատական :

A parte, ա բա՛րթէ.
Da parte, տա բա՛րթէ.
Separatamente, սէբարադամէ՛նթէ. } Ուրոյն, մեկուսի, զատ : Պաշկա, այրը :
A parte a parte, ա բա՛րթէ ա բա՛րթէ. } Ուրոյն ուրոյն. մի ըստ միոջէ :
Ad uno ad uno, ատ ու՛նօ ատ ու՛նօ. } պաշկա պաշկա. այրը այրըր, Ֆիրատէ Ֆիրատէ :

Մակբայ մեկնական :

Cioè, չիօէ՛. Այսինքն : եանի, կէօյա :
Per esempio, բէր էզէ՛մբիօ. } Զոր օրինակ : մէսէլա, մէսէլէն :
Verbi grazia, վէ՛րպի կռա՛ցիա. }
Ոմանք գտնեն եւս մակբայս ըղձական, և յորդորական :
Այլ պայծառեւս տես 'ի միջարկութեան :
Գիտելի է, զի 'ի վերոգրեալ մակբայս են ոմանք, որ երբեմն գտնին 'ի բանի առանց հարկի և միայն առ 'ի զարդ : Այսպիսի են, Bene, պէ՛նէ. Ora, օ՛րա. Mai, մա՛յ. Già, ճիա՛. Altrimente, ալթրիմէ՛նթէ. Mica, մի՛գա. Non, նօն. են :

ԳԼՈՒԽ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ.

ՅԱՂԱԳՍ ՄԻՋԱՐԿՈՒԹԵԱՆ :

ՄԻՋԱՐԿՈՒԹԻՒՆՆ ՅԻՏԱլեացւոց ասացեալ Interjezione, ինթէռճէցիօ՛նէ. և տաճկ. Հարֆ, Հարֆը սալի, է բառ յայտնիչ կրից հոգւոյն. վասն բաղդատեալ 'ի միջարկութեանց են բնական ձայնք կրից. և ըստ տեսակաց կրից են տեսակք միջարկութեանց : Զորս և 'ի կարգի թուեսցուք, յայտ առնելով և զխնդիրսն՝ զոր առնուն ոմանք յայնցանէ, որպէս բայքն՝ որ 'ի նմ խնդրեն :

Մի

Միջարկութիւն զարմացական :

O, oh, օ. օհ. Ո՛վ. ո՜ : պա, հա՜յ հա՜յ :
Puh, բուհ:) Ի՛հ թէ. բնէ :
Deh, դէհ.) ա՛լլահ ա՛լլահ :
Doh, դօհ:)
Capperi, գա՛բբէրի. Բա՛րէ : Կ'պա, ա՛յս :
Come può essere questo? գօ՛մէ բուօ՛ էսսէրէ գուէսթօ. Ո՞վ անհնարինս : Եա պու օլանչագ չէ՛յ մի :
Ոմանք 'ի սոցանէ յարին 'ի կոչական հոլով : ո՛րպ.
O me beato! օ մէ պէա՛թօ. Ո՛վ երանութեան : Նէյմութլու պանա :
Oh liberalità! օհ լիպէրալիթա՛. Ո՛ առատութեան : պա՛ չէօմէրթլիյինէ :

Միջարկութիւն ըղձական :

Deh, դէհ. Իցիւ թէ : քէշքէ :
Oh se. օհ սէ. Ո՛վ թէ, օչ թէ : պուլայքըմ :
Se, սէ. Յա՛նկարծ : օլայքի :
Piacesse a Dio,) Այ կամօք, երանի թէ :
Քիաչէսսէ ա Տի՛օ.) Աստուած տայր, ինշալ-
Dio voglia, Տի՛օ վօ՛լիա.) լահ. նէյմութլու քի :
Dio volesse, Տի՛օ վօլէ՛սսէ.)

Միջարկութիւն տրտմական :

Ah, ահ.) Ո՛հ. եհ, ըհ :
Ahi, ահի.) Ահ, ախ, վախ :
Ohi, օհի.)
Aimè, աիմէ՛.)
Oimè, օիմէ՛.) Աւա՜ղ ինձ, եղո՜ւկ զիս :
Ohimè, օհիմէ՛.) Եաղըք, հայըֆ պանա :
Misero me, միզէրօ մէ.)
Աք բարդեալ են 'ի դերանուանէս me, որ 'ի հայցական հոլով յարի Ը.նն :
Guai, կուա՛ի. Վայ :
Յարի սա 'ի տրական հոլով. Guai a me, կուա՛ի ա մէ. վա՜յ ինձ : վա՜յ պաշըմա :

Միջարկութիւն խնդական :

Ah, ահ.) Ո՛հ ո՛հ. վա՜հ :
Oh, օհ.) հէյ, օ՛խ օ՛խ :

ին Vi-

Viva, վիվա.) Վաշ, վաշ:
Evviva, էվվի՛վա.) Հէյ հէյ. օխ այ:
O che gusto! օ քէ կու՛ստօ. Ո՜վ խնդութեան: խօշա՛ խօշա՛. Նէ՛ սէֆա՛յը:
Bene. պէ՛նէ.) Բարի՛ք:
Buono, պուօ՛նօ.) Նէ՛ էյի:

Միջարկութիւն դժկամական, կամ հեգնական:

Oh, օհ.)
Deh, տէհ.) Մախիզ. եհէ:
Puh, բուհ.) էֆ. խէֆ. պիխ:
Oibò, օյպօ՛. Օհ, անէծք. քաւ: հայտէ: հայտէ:
Andate andate, անտա՛թէ անտա՛թէ.) Ի բաց տար, գնա՛:
Via via, վի՛ա վի՛ա.) Վա՛յ քեզ. քըլ. կէօրմէյիմ

Միջարկութիւն յորդորական:

Via, վի՛ա.)
Via sù, վի՛ա սու.)
Sù sù, սու՛ սու՛.) Հա՛, հա՛յդա, օ՛ն:
Orsù, օրսու՛.) հա՛յտէ. տէ՛հա. տէ՛խնտի.
Animo, ա՛նիմօ.)
A noi, ա նօ՛յ.) Ա՛ղէ եկ քեզ. օ՛ն առ
Avanti, ավա՛նթի.) եւ. յառաջ արի.
Coraggio, քօրա՛ճճօ.) զօրաւորթացի՛ր:
Da bravo, տա պրա՛վօ.) ալալը՛մ, հա՛ ճանըմ
Allegramente,) հա. սէնի՛ կէօրէյիմ.
ալլէկրամէ՛նթէ.) հա՛ խնկիտիմ:

Միջարկութիւն գովական:

Bravo, պրա՛վօ.) Ո՜հ օհ. քաջ է. կեցցես:
Viva, վի՛վա.) ա՛ֆէրիմ, եաշա. մէրհապա:
O che va bene,) Լաւ է զուան:
օ քէ վա պէ՛նէ.) փէհ փէհ, փէօհ.
Ottimamente, օթթիմամէ՛նթէ.) Նէ՛ կիւզէլ:

Միջարկութիւն աղերսական:

Deh. տէհ. Աղէ: հէյ, մէտէտ: յարի սա՛ն կոչա-
կան: զօր օրինակ.
Deh amico mio, տէհ ամի՛քօ միօ. Աղէ բարեկամ իմ:
հէյ պէնիմ տօսթում:

Di grazia ; դի կռացիա .) Ցնա առ . շնորհաւ է :
Mercè , մէռչէ .) ամենայն , քերբեմն ինչքան էլլէ :

Միջարկութիւն բաղձանական :

Eja ; էյա .)
Olà , օլա .) Ո՛վ , այ , եկա :
Oh oh , օհ օհ .) հէլա , հօլա , այրէ :

Միջարկութիւն երկիւղական :

Oh Dio , օհ տիօ .)
Oimè , օյմէ .) Ա՛ Ա . ո՛ առ :
Stà ; ստա .) ամանէ . հայ :

Միջարկութիւն լռութե :

Cheto , քէթօ .)
Sta , ստա .)
Zi , ցի .) Մնջիկ , լռիկ . լռեա լեր :
zitto , ցիթթօ .) սուս , սուսայ , թանա օլ :
Piano , բիանօ .)

ԳԼՈՒԽ

Digitized by Google

ԳԼՈՒԽ ՈՒԹԵՐՈՐԴ.

ՅԱՂԱԳՍ ՇԱՂԿԱՊԻ:

ՇԱՂԿԱՊՆ՝ ՅԻՏԱԼԱՑԻՈՑ ասացեալ Congiunzione, քօնճիունցիօնէ, և տաճկ. Աթէֆ, կամ Ցուրէֆ, յիրաւի 'ի վերջոյ դասի է զայլ մասունս բանի. զի այլն ամ՛ սովաւ կապին ընդ միմեանս: Բազում իւիք նմանութիւն ունի ընդ մակբայի. վասն որոյ նոյն բառ գտնի 'ի մէջ մակբայից և շաղկապաց. բայց որոշի այնու, զի ուր նոյն բառ զպարագայ ինչ բային յայտ'առնէ, մակբայ է. իսկ ուր յօդէ միայն զայլ բանս ընդ միմեանս, շաղկապ է: Զտեսակս սորա յառաջիկայդ կարգեսցուք, առ ընթեր ոմանց նշանակելով՝ թէ զո՛ր եղանակ բայի պահանջեն 'ի բանի:

Շաղկապք պատճառականք:

Perchè, բէրքէ՛.)
Imperciocchè, իմբէրչիօքքէ՛.) Քանզի, վասնզի, զի:
Imperocchè, իմբէրօքքէ՛.) զիրա, զիրայքի:
Acciochè, աչչիօքքէ՛.)
Affine, աֆֆինէ.) Որպէս զի. իբր զի:
Affinchè, աֆֆինքէ՛.) քի, թաքի, մուրատն իչինքի.
Perchè, բէրքէ՛.)

Այսքան սովորաբար պահանջեն ստորադասական եղանակ:

Dacchè, տաքքէ՛.)
Poichè, բօիքէ՛.) Որովհետև. մինչ զի.
Giacchè, ճիաքքէ՛.) այնու զի:
Posciachè, բօշիաքէ՛.) չիւն, չիւնքի:
Conciosiachè, քօնչիօսիաքէ՛.)

Յեալինկ գրի և՛ Conciosiacosachè, քօնչիօսիաքօզաքէ՛:

Perocchè, [illegible]	) [illegible]	
Perciocchè, [illegible]	) [illegible]	
Perciò, [illegible]	)	
Però, [illegible]	) [illegible]	
Per la qual cosa,	) [illegible]	
[illegible]	)	

Շաղկապ [illegible]:

Se, սէ.	) [illegible]
Se mai, սէ մայի.	) և եթէ:
Se poi, սէ փօյի.	) [illegible]
Se pure, սէ փուռէ.	) եթ:
Se non, սէ նօն.	)
Se non che, սէ նօն քէ.	) [illegible]
Fuorchè, [illegible]	) [illegible]
Altrimenti, [illegible]	) [illegible]
Purchè, [illegible]	) [illegible]
Solochè, [illegible]	) [illegible]
Ancorchè, [illegible]	) [illegible]
Caso che, [illegible]	) [illegible]
Dato che, [illegible]	) [illegible]
Posto che, [illegible]	) [illegible]

[illegible]

Շաղկապ [illegible]:

Nè, նէ.	)
No, նօ.	) [illegible]
Non, նօն.	) [illegible]
Non già, նօն [illegible].	)
Nemmanco, [illegible]	) [illegible]
Nemmeno, [illegible]	) [illegible]
Neppure, [illegible]	) [illegible]

Շաղկապ [illegible]:

Ma, մա.	)
Pure, [illegible]	)
Però, [illegible]	)
Nondimeno, [illegible]	) [illegible]
Tuttavia, [illegible]	) [illegible]

Tut-

Digitized by Google

Tuttavola, [illegible]) [illegible]
Non per tanto, [illegible]) [illegible]
Con questo però, [illegible]) [illegible]
Con tutto ciò, [illegible])
Ciò non ostante, [illegible])

Ի [illegible] Però, [illegible]
[illegible]
Con questo però.

Dove, [illegible]) [illegible]
Laddove, [illegible]) [illegible]

Շաղկապ [illegible]

Cioè, [illegible])
Cioè a dire, [illegible]) [illegible]
Vale a dire, [illegible]) [illegible]
Verbi grazia, [illegible] [illegible]
[illegible]
Ben sai, [illegible]) [illegible]
Ben sapete, [illegible]) [illegible]

Շաղկապ [illegible]

E, [illegible])
Ed, [illegible]) [illegible]
Anche, [illegible]) [illegible]
Pure, [illegible])
Ancora, [illegible])
Altresì, [illegible])
Eziandio, [illegible]) [illegible]
Di più, [illegible]) [illegible]
Parimente, [illegible])

Sì, [illegible] sì a me, sì a [illegible]
[illegible]
[illegible] Pure, [illegible]
[illegible] Egli pure,
[illegible]

Շաղկապ [illegible]

Anzi, [illegible]

Anche, անքէ·
Altresì, ալթրէսի·) Այլև, և զայսպիսիք. յաւելց
Di più, տի փիու·) ․․․
Inoltre, ինօլթրէ·
Oltracciò, օլթրաչչիօ·
Oltreché, օլթրէքէ·

Այս եւս սեղբեռաւորական շաղկապ գտանի 'ի սկիզբն պարբերութեան իւրոյ, և յայտնի է ․․․ բանին:

Շաղկապ բաժանական:

O, օ·
Ovvero, օվվէրօ·
Oppure, օփփուրէ·) կամ, և կամ, կամ թէ:
Ossia, օսսիա·
Se, սէ·
Nè, նէ·

Շաղկապ ընդդիմական:

Anzi, անձի·
Innanzi, իննանձի·) Այլ, մանաւանդ, առաւել
Prima, փրիմա·
Piuttosto, փիութթօսթօ·) լաւ ևս:
Più che, փիու քէ·

Շաղկապ նուազական:

Almeno, ալմէնօ· Գէթ, գոնէ, պարզ:
Pure, փուրէ·
Solamente, սօլամէնթէ·) Միայն, և եթ, բայց միայն:
Solo, սօլօ·
Tanto, թանթօ·
Non che, նօն քէ·

Շաղկապ համաձայնական, կամ եզրակացական:

Dunque, տունքուէ·
Adunque, ատունքուէ·) Արդ, ուրեմն:
Pertanto, փէրթանթօ·

Երբեմն ․․․ ոչ ․․․ 'ի սկիզբն բանին:

Però, փէռօ·
Imperò, իմփէռօ·) Վասն այսորիկ,
Perciò, փէրչիօ·
Onde, օնտէ·
Laonde, լաօնտէ·

Ecco, էքքօ· Ահա ․․․ :
Ora, օռա· կամ or, օռ· Արդ ․․․ :

A A In

In somma, ին սօմմա ․) Գլուխ բանին ․ ամփոփէն ։
In fatti, ին ֆաթթի ․) հասըլը քէլամ, աքըպէթ ։
In fatto, ին ֆաթթօ ․)

Շաղկապ նմանական ։

Come, քօմէ ․) Որպ, զոր օրինակ ։
Siccome, սիքքօմէ ․) Նիճէ, նիճէ քի ։
Così, քօզի ․) Այսպէս, ոչ այլազգ ։
Non altrimenti,) պէօյլէ, պու քէյֆիյէթ ։
նօն ալթրիմէնթի ․)

Շաղկապ աննմանական, ՚ի մէջ, անհամբերական ։

Ancorchè, անքօռքէ ․)
Benchè, պէնքէ ․) Թէպէտ և, թէև,
Sebbene, սէպպէնէ ․) քանզի և ։
Avvegnachè, ավվէնեաքէ ․) Կէրչի, կէրչէքի, ֆագ
Comecchè, քօմէքքէ ․) ըաղըմ ․ տա, տախը ։
Quantunque, գուանթունգուէ ․) ոպ ․ օլսատա ․ օլսա
Tuttochè, թութթօքէ ․) տախը ։
Contuttochè, քօնթութթօքէ ․)

Պահանջեն ս՛ք զստորադասական, և մերթ զահմա- նական եղանակ ։

Շաղկապ պայմանական ։

Se, սէ ․ Ապրգէօք ։ աճէպ, աճապա ։

ԽՐԱՏՔ

Յաղագս եղանակին յարմարագրութեան ։

Յարմարագրութիւն յիտալականաց կոչի յունական բառիւ Ortografia, օռթօկռաֆիա և ուղիղ գիր ։ Սորա գործ է ուղիղ վարել զգրեալս ըստ տառից, ըստ ձայնի ․ ըստ տրոհմանց ․ ըստ կրճատման ․ ըստ յանկերման տառի, ըստ բաժանման բառից, ըստ կետադրութեան, և ըստ գրելոյ մեծ և փոքր գրովք ։ Զառաջինսն խօսեցաք ՚ի Գերականութեան ․ որպէս ինչ կարևոր էր ․ ասացեալ մեոյ առել համառօտ յղ՟ս կետադրութեան, և յղ՟ս վարելոյ մեծ կամ փոքր գրոյ ։

Մեք այդ կէտից են յիտալականն գրչութիւն Առաջինն

է միակ կէտն՝ (.) որ ասի punto fermo, բու̃նթօ ֆէ́րմօ. կա̃մ finale, ֆինա́լէ. և է իբրև զնէր վերջակէտն. վ̃ն զի դնի յաւարտել իմացուածոյ բոլոր պարբերութեան :

Երկրորդն է կրկին կէտն՝ (:) որ ասի due punti, տուէ բունթի. այ̃ երկու կէտք : և է իբրև զնէր միջակէտն. զի դնի յաւարտել միոյ անդամոյ պարբերութեան՝ առ 'ի որոշել 'ի միւս անդամոյն : վ̃յ կոչի և՛ mezzo punto, մէձձօ բունթօ. այ̃ միջակ կէտ : Այլև դնի 'ի սկիզբն վկայութե, կա̃մ բանից, զոր յայլմէ բերէ ոք :

Երրորդն է կրկին կէտն՝ (;) որ ասի punto, e virgola, բունթօ, է վիրկօլա. և ըստ ոմանց, punto, e coma, բունթօ, է քօմա : Եւ սա ևս է իբրև զնէր միջակէտն, բայց փոքր ք̃ զնախընթացն. զի սա բաժանէ զմասունս միոյ անդամոյ պարբերութեան. թէպէտ երբեմն փոխանակ միմեանց դնեն ըստ այլևայլ դատման գրողաց :

Չորրորդն է միակ կէտն՝ (,) որ ասի virgola, վիրկօլա. կա̃մ coma, քօմա. և է իբրև զնէր ստորակէտն. զի դնի յորոշել զոր և իցէ անկատար հատուածս բանի. զոր օրինակ 'ի մէջ երկուց ածականաց, կա̃մ գոյականաց՝ որք հային առ նոյն բայ, 'ի մէջ համառօտ հատուածոյ բանի ինչ, ևն :

Հինգերորդն է հարցական նշանն՝ (?) որ ասի punto interrogativo, բունթօ ինթէռռօկադի́վօ. որ դնի 'ի վերջ հարցական բանին : Վեցերորդն է զարմացական նշանն՝ (!) որ ասի punto ammirativo, բունթօ ամմիրադի́վօ. և դնի յաւարտ զարմացական բանին :

Զօրինակս կիրառութե իւրաքանչիւր կէտից առ ատենօր աւելորդ համարեցաք դնել. զի որք ուսանել խնդրեն, կարօղ են նկատել 'ի գիրս իտալականս, այլ և առաւել յերկայն բանսն՝ զորս դնելոց եմք իտալերէն : Իսկ թէ ուր օրէն է վարել գլխագրովք, և զիարդ, այս են կանոնք ստորակայք :

ա. Ի սկիզբն իւրաքանչիւր պարբերութե՝ առաջին գիրն պարտի լինել գլխագիր :

բ. Յատուկ անուանք մարդոյ, քաղաքի, աշխարհի, ազգի, և այլ մանաւոր իրաց՝ յորժամ վարին գոյականաբար, գրին գլխագրով : զոր օրինակ. Pietro,

բիէ-

ֆինէ՛լլաօ. Պետրոս ։ Costantinopoli, գօսթանթինօ՛բօլի. Կոստանդինուպօլիս ։ Armenia, առմէ՛նիա. Հայաստան ։ i Persiani, ի բէռսիա՛նի. Պարսիկք ։ Autunno, աութու՛ննօ. Աշուն ։ Sabato, սա՛պաթօ. Շաբաթ ։ ևն.
Բայց եթէ անձինք իբրև ածական վարեսցին, ոչ է հարկ գրել մեծ գրով ։ զոր օրինակ. Un Mercante *armeno*, ուն մէռգա՛նթէ առմէ՛նօ ։ Վաճառական մի հայ ։

Պիր Էրմէնի պազըրկեան ։

Գ. Անուանք ազգատոհմի, կամ իշխանութե, աստիճանի, պատուոյ, ևն, ոչ միայն՝ ի դնիլն միայնակ, այլև համադերձ յատուկ անուամբքն, կամ մականուամբք, դնին գլխագրովք ։ զոր օրինակ. Parto, Պարթև ։ S. Gregorio Parto. Սբ Գրիգոր Պարթև ։ San Gregorio Patriarca. Սբ Գրիգոր Պատրիարգ ։ San Gregorio Illuminatore. Սբ Գրիգոր Լուսաւորիչ ։ il Re Tiridate, Արքայն Տրդատ ։ ը այսմ ևն ։

Դ. Անուանք միաբանութե, կամ ժողովոյ, ուսմանց իրաց ինչ, ևն ։ զոր օրինակ. Magistrato, Ատեան, Ատենակալք ։ Collegio, Դպրոց ։ Religione, Կրօն ։ Uomo, Մարդ, ևն ։

Ե. Գլխագրով դնին մականդրական անուանք նշանակիչք պաշտաման կամ արհեստի ուրուք, յորժամ 'ի գործածին փոխ յատուկ անուանն ։ զոր օրինակ Teologo, Ածաբան ։ Maestro, Վարդապետ ։ Medico, Բժիշկ. ևն ։

Հուսկ յետոյ, ամ անուանք՝ որք ինքնին, կամ 'ի կամաց գրողին 'ի բանի անդ նշանակեն զմասնաւոր և զերևելի ինչ, դնին գլխագրով ։ Այսպիսի են անուանք գեղոց, ծովուց, լերանց, հողմոց, գիտութեց, արհեստից, առաքինութեց, մոլութեց, կամ կրից, յորժամ իբրև անձն կամ գլխաւոր իր առաջի առնեմք զայնս ։

Այսչափ ինչ համառօտեցաք յիտալացի քերթողաց զկանոնս յարմարագրութե, իբր խրատս յաւէտ՝ քան պատուէրան. մն որոյ գովելի է որ պահէն. իսկ որ 'ի փոքունս ինչ խոտորեսցի, չէ ը պարսաւանօք. սակայն յայտնիկ լաւ և ևս է զխոհականութեն ունել կանոն. որ ը ուրումն ասելոյ՝ մարդկայնոց իրողութեցս ամի Ճարտարապետ նա է ։

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ·

ՀՐԱՀԱՆԳՈՒԹԻՒՆ ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԽՕՍԻՑ·

ՉՄԱՐԴԿԱՆՑ ԱՐՈՒԵՍՏԻՑ սկիզբն՝ 'ի վարդապետութէ գիտեմք. բայց կիրառութիւն է որ ուղղէ և աճէ 'ի կատարումն. վասորոյ յետ վճարելոյ զվարդապետութե ութ մասանց բանի, դիցուք աստանօր զօրինակս կիրառութե վերոգրեալ վարդապետութեց. կարգելով նախ՝ զսովորական ոճս և զբոյցս ընդ զանազան նիւթոց: Երկրորդ, զփոխաբերական կամ զառակաւոր բանս ինչ խօսականս: Երրորդ, իմաստուն ասացուածս ինչ բարոյականս: Չորրորդ, առակս առասպելականս: Հինգերորդ, համառօտ պատմութիւնս: Վեցերորդ, զվերաբերեալն առ նամակագրութի, հանդերձ օրինակօք թղթոց: Այս ամ 'ի զանազան յօդուածս ցուցցի: Բայց զմի ինչ զայս գիտելի առնեմք ընթերցողաց, զի 'ի թարգմանութե յաջորդ բանիցդ ոչ պահեմք ճշդիւ զկարգ կամ զեղանակ իտալական բառիցն, այլ յաւէտ զմիտս նց. զի խորհիմք միանգամայն ուսանել սոքօք օրինակս ինչ ուղիղ և վայելուչ թարգմանութե 'ի հայերէնն,

Յօդուած Ա ։

Վերաբերս զրոյց եւայլնհանց ։

Զրոյց յաղագս լեզուի ։

Che linguaggio impara Vossignoria?
Քէ լինկուաճճօ իմբա՛րա Վօսսինեօրի՛ա ։

Զո՞ր լեզու ուսանիս տէրութիւդ ։
Նէ՛ տիլ էօյրէնիրսին հազրէթին ։

L' Italiano, ossia, Toscanò.
Լ՚ Իթալիա՛նօ, օսսի՛ա, Թօսքա՛նօ ։

Զիտալականն, կամ զԹօսքանեան ։
Թալեան՝ եախօտ Թօսքան տիլի ։

Quanto tempo è, che Vossignoria l' impara?
Գուա՛նթօ թէ՛մբօ է՛ քէ Վօսսինեօրի՛ա լ՚ իմբա՛րա ։

Քանի՞ ժամանակ է. ուսանելոյ զայն տէրութեդ ։
Քա՛չ զամանտըր՝ հազրէթին էօյրէնիյօրսուն օնու ։

E' un anno, due mesi, non è molto.
Է՛ ուն ա՛ննօ, տու՛է մէ՛զի, նօն է՛ մօ՛լթօ ։

Ամ մի է, երկու ամիսք, ոչ բազում է ։
Պիր սէնէ տիր, իքի այ, չօք տէյիլ տիր ։

Eppure parla assai bene, franco, senza errore.
Էբբու՛րէ բա՛րլա ասսա՛յի պէ՛նէ, ֆրա՛նքօ, սէ՛նծա էռռօ՛րէ ։

Եւ սակայն խօսիս կարի քաջ, համարձակ, անսխալ ։
Վէ լաքին փէք էյի սէօյլէրսին, սէրպէստ, եանլըշսըզ ։

Sì Signore; perchè dico quel, che so a mente.
Սի՛ Սինեօ՛րէ, բէրքէ՛ տի՛քօ գուէլ, քէ սօ ա մէ՛նթէ ։

Այո՛ տէր, վն զի ասեմ զայն, զոր մտաւ եմ ։
Պէլի էֆէնտիմ. զիրա էզպէրլէտիյիմ սէօյլէրիմ ։

Basta pur quello per un principiante.
Պա՛սթա բուր գուէ՛լլօ բէր ուն բրինչիբիա՛նթէ ։

Եւ այն չափ է սկսանողի կամ համբակի ։
Օլ տա եէթիշիր պիր եէնի պաշլայանա ։

Chi

Chi era il suo Maestro?

[illegible]

Ո՛վ եղեւ վարդապետն քո ։

[illegible] ։

Nessun' altro che questo Libro solo.

[illegible]

Ո՛չ այլ ոք՝ բայց միայն գիրքս այս ։

Հէչ պիր քայրըըը տէյիլ սատը պու քիթապ ։

Cosa ha egli pagato al suo Maestro?

[illegible]

Զի՞նչ վճարեաց ուսուցչ[illegible] քում ։

Նէ վէրտին հազրէթինա [illegible] ։

Tanto, quanto mi è costato il Libro, che ho alle mani.

[illegible]

Այնչափ՝ որչափ արժեաց [illegible] գիրքն, որ ի ձեռս է ։

Օլ քատար՝ նէ քատար [illegible] օլան քիթապ ։

Qual delle Lingue è più piacevole a V. S?

[illegible]

Ո՛ր լեզու առաւել ախորժելի է տէրութեանդ ։

Տիլլէրտէն հանկըսը զիյատէ հօշունըր հազրէթինէ ։

Primieramente la Lingua materna; e poi quella, che mi reca più d' utile.

[illegible]

Նախ՝ մայրենի լեզուն, և ապա այն՝ որ ինձ առաւել օգուտ բերէ ։

Իպթիտա անամ տիլի, սօնրա օլ քի զիյատէ ֆայտա կէթիրիր ։

Dice saviamente; perchè saper Lingue straniere, senza saper la propria, sarebbe vergogna.

[illegible]

Իմաստութեամբ ասես. վասնզի գիտել օտար լեզուս՝ առանց գիտելոյ զիւրն՝ ամօթ է ։

Ա[illegible] [illegible] սէօյլէրսին, զիրա քէնտի տիլին պիլմէյիպ եապանճը տիլլէրը պիլմէք այըպ տըր ։

Per cosa dunque brama V. S. imparar l' Italiano?

[illegible]

Ա[illegible] [illegible] ցանկայ տէրութիւնդ ուսանել զիտալականն ։

Եա նիչին հազրէթլէրինիզ իթալեանճա [illegible] էօյրէնմէյի [illegible] ։

Per

Per il bisogno solo, che m' occorre nel negoziare, nel viaggiare, o in qualche altro caso.

[illegible]

Միայն վասն պիտոյից` որ դիպի ինձ 'ի վաճառականութեան, 'ի ճանապարհորդելն, կամ յայլ ինչ դիպուած:

Այսպէս [illegible] եղեն` քեզ [illegible]:

Va benissimo: parli dunque V. S. per esercitarsi vie meglio.

[illegible]

Բարի է, ապա խօսեսցի [illegible] վարժեցի:

Փէք էյի. [illegible]:

Basta per me Signore, di ripeter quant' io ho imparato a mente.

[illegible]

Ինձ բաւական է որ քաղել որչափ ինչ սերտել եմ:

Պանա եէթիշիր էֆէնտիմ. համթըրպա կէթիրմեյէ նէ քի եզպերտէն էօյրէնմիշիմ:

Faccia a suo modo, seguiti pure.

[illegible]

Արա ըստ կամաց քոց յառաջ վարեա:

Մ[illegible] օլսուն իլէրիյէ:

Զրոյց [illegible]:

Servitor umilissimo, Padron mio.

[illegible]

Ծառայ ամենախոնարհ. Տէր իմ:

Իթնա գուլլունուզ. էֆէնտիմ, սուլթանըմ:

Sono tutto suo, servo suo, կամ Serva sua.

[illegible]

Քո եմ բոլորովին, ծառայ քո. Աղախին քո:

Պիւթիւն սիզին իմ. սիզին գուլլունուզ, սիզին հալայըղընըզ:

La ringrazio, կամ vi rendo grazie.

[illegible]

Շնորհակալ եմ, շնորհ ունիմ:

Թէշէքքիւր էյլէրիմ:

Fa-

Faccia capitale di me.
Ֆա՛չչիա գափիթա՛լէ դի մէ.

Veda Vossignoria; se son capace a servirla.
Վէ՛դա Վոսսինեօրի՛ա, սէ սո՛ն գափա՛չէ ա սէրվի՛րլա.

Mi comandi; disponga del suo servitore:
Մի գօմա՛նդի, դիսփօ՛նկա դէլ սու՛օ սէրվիթօ՛րէ.

Aspetto i suoi comandi. V. S. è padrona.
Ասփէ՛թթօ ի սուօ՛ի գօմա՛նդի. Վ. Ս. է՛ փադրօ՛նա.

Resto con obbligo appresso a V. S. le sono molto tenuto.
Րէ՛սթօ գօն օ՛պպլիկօ ափփրէ՛սսօ ա Վ. Ս. լէ սօ՛նօ մօ՛լթօ թէնու՛թօ.

Non farò questo mancamento:
Նօն ֆարօ՛ գուէ՛սթօ մանգամէ՛նթօ.

Lasciamo da parte queste cerimonie.
Լաշա՛մօ դա փա՛րթէ գուէ՛սթէ չէրիմօ՛նիէ.

Tocc' a me di servirla. il servirla è il mio debito.
Թօչչ՛ ա մէ դի սէրվի՛րլա. իլ սէրվի՛րլա է՛ իլ մի՛օ դէ՛պիթօ.

Non saprei come soddisfare a tanti obblighi;
Նօն սափրէ՛ի գօ՛մէ սօդդիսֆա՛րէ

Գտից շնորհս առաւելի քո ։
Իլթիֆաթլարընըզըն օլայըմ ։
Տեսանիցէ տէրութիւնդ ։ եթէ կարող իցեմ ծառայել քեզ ։
Էֆէնտիմիզ պագսըն, օլուրսա քի քաադիր իսէմ հիզմէթինիզէ ։
Հրամայեսցես ինձ, պատուիրեսցես ծառայի քում ։
Պույուրունուզ. էմր էդին գուլունուզա ։
Մնամ հրամանաց քոց ։ ոսկ կամք ես տէրութեանդ ։
Էմրինիզէ հազըրըմ ։ էֆէնտիմ էֆէնտիմիզդիր ։
Պարտական եմ տէրութեանդ ։
Էֆէնտիմիզէ միննէթլի, վէ պօրճլու եմ ։

Ոչ արարից զայդ պակասութիւն ։
Պու էքսիքլիգի էտէճէք տէյիլիմ ։
'Ի բաց թողցուք զայսպիսի մեծարանս բանից ։
Թէրահաթ էտէլիմ պու թէքլիֆլէրի, կամ սէօզլէ- սազլէրի ։
Ինձ անկանի ծառայել տէրութեանդ ։ ծառայել տէրութեանդ՝ ինձ պարտք է ։
Պանա տիւշէր հըզմէթ իթմէք ։ պօրճում տուր հըզմէթ իթմէք հազրէթինէ ։
Ոչ գիտեմ զիարդ վճարեցեմ զայնչափ պարտս ։
Պիլմէմ նասըլ իտէյիմ է-
Ֆա՛

ֆա՛ռէ ու բա՛ննի ս՛ղաւլիի. — ունելիմ օչ քատար մինեւթլերի :

Աղաչանաց, կամ յորդորանաց :

Caro voi, caro lei, fattemi questo favore.
քա՛րօ վօ՛ի, քա՛րօ լէ՛ի, ֆա՛թթեմի գուէ՛սթօ ֆավօ՛րէ.
Vi prego, la prego, mi faccia la grazia.
վի պրէ՛գօ, լա պրէ՛գօ, մի ֆա՛չչիա լա կրա՛ցիա.

Սիրելիդ իմ դու, ձեզ սիրելի. արա ինձ զայս շնորհս: Եա՛ ոտեմ կիլի բեւ. աղաչեմ շու. եաբա՛րըմ էյլէ՛ այսմ: Աղաչեմ զքեզ, կամ զանուն Թէոդորոսայ ինձ շնորհեա. Եալվարըրըմ սանա, կամ հաղրեթինէ. Լուտֆ էյլէ այամ:

Հաստատութիւն, կամ հաւանութիւն :

E' pur vero, è pur troppo vero, è verissimo.
է՛ փուռ վէ՛րօ, է՛ փուռ թռօ՛փփօ վէ՛րօ, է՛ վէռի՛ս սիմօ.
A dirvi il vero, in fatti è così, non v' è dubbio.
ա տի՛ռվի իլ վէ՛րօ, ին ֆա՛թթի է՛ քօզի՛, նօն վ՛ է՛ տու՛բպիօ.

Ճշմարիտ է, յոյժ ճշմարիտ է, ամենաճշմարիտ է: Կերչէք տիր, չօք կերչէք տիր. փէք սահիհտիր: Զճշմարիտն ասել քեզ. արդարեւ այսպէս է. չիք երկբայութ: Տողրուսուն սէօյլէյիմ. Թամամ պէօյլէ տիր. շիւպհէ եօք:

Credo di sì, Penso di sì.
քռէ՛տօ տի սի՛, փէ՛նսօ տի սի՛.
Salvo il vero, per non dir bugia.
սա՛լվօ իլ վէ՛րօ, փէռ նօն տիռ պուճի՛ա.

Կարծեմ այնպէս է: Սանըրըմ էօյլէ տիր: Զի մի ստեցից: Եալան օլմասըն:

Parlo sul sodo, sul serio, da senno.
փա՛ռլօ սուլ սօ՛տօ, սուլ սէ՛րիօ, տա սէ՛ննօ.
Vi credo, vi si può credere, può dar fede.
վի քռէ՛տօ, վի սի փուօ՛ քռէ՛տէռէ, փուօ՛ տառ ֆէ՛տէ.

Ասեմ հաստատութեամբ, սրտիւ, ճշմարտութեամբ: Տէրիմ Թէմէլլիւէն, կերչէքտէն, լաթիֆէսիզ: Հաւատամ քեզ, մարթ է հաւատալ: Ինանըրըմ սանա, ինանմաք ոլըր:

Բացասութիւն, կամ անհաւանութիւն :

Credo di no, dico di no, non è vero.
[illegible]

Կարծեմ ոչ. ասեմ ոչ. չէ ճշմարիտ:

[illegible]

Niuno direbbe una stravaganza simile.
[illegible]

Ոչ ոք ասէր այդպիսի ինչ անմտութիւն :

[illegible]

Sono favole, non mi romper il capo.
[illegible]

Առասպելք են. մի՛ ցաւեցուցաներ զգլուխ իմ:

[illegible]

Non voglio in conto alcuno.
[illegible]

Ո՛չ կամիմ բնաւ :

[illegible]

Burlava, lo faceva da scherzo.
[illegible]

[illegible]

Lasciamo dunque, non mi piacciono sì fatte burle.
[illegible]

[illegible]

Խորհրդակցութիւն :

Che s' ha da fare, che partito piglieremo?
[illegible]

Զի՞նչ պարտ առնել. զո՞ր ճանապարհ կալցուք :

[illegible]

Facciamo così, sarà meglio che.
[illegible]

[illegible]

Saldo un poco, vorrei piuttosto.
[illegible]

[illegible]

ֆիաւթթօ́ռօ.

տիմ իլլա քէզ :

Lasciate fare a me: s'io fossi in luogo vostro.
լաշիա́թէ ֆա́րէ ա մէ. ս'իօ ֆօ́սսի ին լուօ́կօ վօ́սթրօ.

Ցի՛ս թող զգործդ. եթէ ես էի փոխանակ քո :
Էյէր պէն սէնին եէրին_ տէ օլսայտըմ :

Tal'è il mio consiglio. del resto faccia quel che vi piace.
Թալ' է́ իլ մի́օ քօնսի́լյօ. տէլ րէ́սթօ ֆա́չչա գուէլ քէ վի փիա́չէ.

Իմ խորհուրդ այս է. այսու ամենայն արա՛ զոր հաճոյ է քեզ :
Նասահաթըմ պու տուր. վէրայէն խաթէրինիզէ կէլէ :

Բարեմաղթութիւն :

Il Cielo vi guardi. Iddio vela mandi buona.
իլ չիէ́լօ վի կուա́րտի, իտ_տի́օ վէ́լա մա́նտի պուօ́նա.

Ած պահպանեսցէ զքեզ. ած պարգեւեսցէ քեզ բարիս
Ալլա́հ սաքլասըն սէնի. ՏԷ սանա էյլիք պաղըշլասըն :

Vi prego ogni bene, le auguro ogni maggior prosperità.
վի փրէ́կօ օ́նիի պէ́նէ, լէ աուկու́րօ օ́նիի մաճճիօ́րա փրօսփէրիթա́.

Հայցեմ քեզ զամ բարիս :
Մաղթեմ առաւել զամ քաջառողջութիւն :
Սիզէ հէր էյիլիկլի տիլէրիմ : էֆէնտիմ իչին հէր ակպալէթինեյազ էտէրիմ :

Iddio vi ajuti, vi assista, la conservi.
իտտի́օ վի այու́թի, վի աս_սի́սթա, լա քօնսէ́րվի.

Ած օգնեսցէ քեզ, մերձ կացցէ. պահպանեսցէ :
Ալլահ եարտըմճըն օլա հազրէթինի սաքլայա :

Iddio vi perdoni, կամ vi conceda perdono.
իտտի́օ վի փէրտօ́նի, վի քօնչէ́տա փէրտօ́նօ.

Ած թողցէ քեզ :
Ալլահ ա́ֆ էթսին :

Զարմացման եւ ուրախութիւն :

Dio mio, Dio buono, benedetto Dio!
տի́օ մի́օ, տի́օ պուօ́նօ, պէնէտէ́թթօ տի́օ.

Ո՛վ ած իմ. բարերար ած. Օրհնեալ ած :
Իլա́հի. Ա́լլահ ալլահ. Պարէք Ալլահ :

Può far il mondo, կամ il Cielo.

Հնարաւոր է լինել յաշխարհի, կամ առ յոյ :

քուօ՛ ֆառա՛ . իլ մօ՛նտօ , իլ ճիէ՛լօ .	Քաղաքիս առիթ օրհնեալ առիւ- ծանանէ , կամ այլափոխման :
Chi vidde mai cose simili?	Ո՛ տեսեր ըստ այսպիսի իրա-
քի վի՛տտէ մա՛յ քօ՛զէ սի՛միլի .	քիմ կերպիւ , ասու մի- մեքնի չէյիլէր :
Chi avrebbe pensato, creduto ; detto?	Ո՛վ կարծէր խորհէր , հա- ւատայր , ասէր :
քի ավրէ՛պպէ բէնսա՛տօ , քրէ- տու՛տօ , տէ՛տտօ .	Քիմ քաւուրըրտի ավէ չիւճի- մէյլէ , ինանըրտը , սէօյլէրտի :
Iò mi meravigliava, che meraviglia!	Զարմանայի ես . զինչ զարմանք :
իօ մի մէռավիլեա՛վա , քէ մէ- ռավի՛լեա .	Թաաճիւպ չէքէրիտիմ . նէ աճայիպ :
O che gusto, che allegrezza, che contento è 'l mio!	Ո՛վ ախորժանաց , ո՛վ ցնծութեան . քանզի բարե- հեճանութեան :
օ քէ կու՛սթօ , քէ ալլէկրէ՛ց- ցա , քէ քօնթէ՛նթօ է՛ 'լ մի՛օ .	Որու նէ սէֆա , որու նէ շադլըխ , որու նէ զէվք :
O me felice, o che fortuna!	Ո՛վ երջանկութեան , ո՛վ բա- րեբաստութեան :
օ մէ ֆէլի՛չէ , օ քէ ֆօռ- թու՛նա .	Որու նէ տէվլէթ , որու նէ թալէհ :

Աղաղակոց , և անձկութիւն :

Guai a me, se questo è! oh me infelice!	Վա՜յ զինեն՝ թէ այդպէս է. ով թշուառութեան :
կուա՛յ ա մէ , սէ քուէ՛սթօ է՛ . օհ մէ ինֆէլի՛չէ .	Վա՜յ պաշա էյէր էօյլէ ըսէ . նէ թալէհսիզլիք :
A che siam giunti, ridotti, condotti?	Յո՛ր տարաժամ հասաք , կա՛մ անկաք :
ա քէ սիա՛մ ճու՛նթի , ռի- տօ՛թթի , քօնտօ՛թթի .	Նէ հալա կէլթիլտիք , ատըլտըք :
Questo è il male.	Այս է չարն :
քուէ՛սթօ է՛ իլ մա՛լէ .	Ֆէնա այու :
Mi dispiace, mi spiace, mi rincresce.	Աննախորժ է ինձ . զղջում եմ ես այդ :
մի տիսբիա՛չէ , մի սբիա՛չէ , մի ռինքրէ՛շէ .	Աճըրըմ . եանդըք : այս նա կիւճ կէլիր :
Che s' ha da fare, bisogna aver pazienza.	Զինչ առնիցէ առնել , համբերել պարտ է :

Digitized by Google

Τί σ' ἔνα πᾶ φαίνεται, πρέπει-
νει νὰ ὑπομένῃ.

Նէ եափմալը, սապր. կէրէկ
մէլի տիր ։

Bisogna conformarsi al
voler di Dio.

Πρέπει νὰ συμφωνήσωμεν εἰς
θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Պարտ է միաբանիլ ընդ կա-
մացն Այ ։

Ալլահըն էմրինէ ըյղա
կէրմէլի ։

Ad ogni modo bisogna
morire,

ἀπ' ὅλους τόπους πρέπει νὰ ἀ-
πάνῃ.

Այլ սակայն կայ մեռանել ։

Մութլագ էօլմէլի տիր ։

Կշտամբութէ ։

Così si tratta co' galant'
uomini?

Ἔτζι φέρεσαι μὲ τοὺς χρησίμους ἀν-
θρώπους.

Այդպէս վարիս ընդ ա-
րանց ազնուաց ։

Պէօյլէ կէչինիրսին ատամ-
տէղլէրիլէ ։

Non ti dovresti vergo-
gnare?

Ոչ պարտ էր քեզ ամաչել ։

Δὲν θέ ντροπιάζεσαι νὰ ...
νεται:

Ութանմազը տէյիլմիսին
սանա ։

A me far quest' affronto?

Ինձ առնել զայդ անար-
գանս ։

ἐ μὲ φέρνε τέτοιο ἀφρόντι-
σμα.

Պանա՞ էթմէք պու ճէվըրի

O che bella creanza!

ὢ τί ὡραία ἀνατροφή:

Վա՜յ գեղեցիկ քաղաքա-
վարութեդ ։

Ամմա իյա՛ն տէրպիյէ հա՛ ։

Non dovresti usar simili
termini.

Δὲν πρέπει νὰ λέγῃς τέτοιαις
λόγια.

Ոչ արժան էր քեզ այդ-
պէս խօսել ։

Օ միսիլլի սէօզլէր սա-
նա տիւշմէզտի ։

Կոչման ։

Ascolta, odi, dimmi.

Ունկնդիր լեր, լուր, ասա ինձ ։

ἀκρόασε, ἄκουε, εἰπέ με.

Տինլէ, իշիտ, սէօյլէ պանա.

Sentite, sentite una pa-
rola, la senta.

Լուր . ունկն ... ասել .
լուիցէ ...

ἀκούσετε, ἀκούσετε ἕνα λό-
γον, νὰ ἀκούσῃ.

Տինլէ, պիր սէօզիւմ վար
քուլաղ կէլէ ...

Fermati, fermatevi.

Մնա դու, մնացէք ։

ֆէռմաթի. ֆէռմա՛թեւէլի. | Տուր, ակեցէ, կամ կասեցո ակեցէյին։

Հարցման։

Che si dice di nuovo? che c' è?
քէ սի տի՛չէ տի նուօ՛վօ. քէ չ՛ է՛.

Զի՞նչ նոր զրոյց լսի։ Զի՞նչ կայ։
Պիր եէնի հապէր վա՞ր մը։ նէ՛ վար։

Dove si va? Donde si viene?
տօ՛վէ սի վա. տօ՛նտէ սի վիէ՛նէ.

Յո՞ երթաս. ուստի՞ գաս։
Նէ՛ եէրէ կիտէրսին. Նէ՛ եէրտէն կէլիրսին։

Che vuol dire? a che serve?
քէ վուօ՛լ տի՛րէ. ա քէ՛ սէ՛րվէ.

Զի՞նչ նշանակեցէ, զի՞նչ է այն։ Զի՞նչ օգուտ իցէ։
Նէ՛ տէմէք իստէր, նէ՛ օլաճաք։ Նէ՛յէ եարար։

Che vi pare? ditemi, è lecito di domandarvi?
քէ վի պա՛րէ. տի՛թէմի, է՛ լէ՛չիթօ տի տօմանտա՛րվի.

Զի՞նչ թուի քեզ։ Ասա՛ ինձ, արժա՞ն իցէ հարցանել։
Սանա նասըլ կէօրինիւր։ Սէօյլէ՛ պանա, սորմաք ճայիզմի։

Արգելման։

Lasciate stare, non toccare.
լաշիա՛թէ սթա՛րէ, նօն թօք-քա՛րէ.

Թո՛ղ կացցէ. մի՛ մերձենար։
Քօյ վէր տուրսուն. տօքունմա, տէյմէ։

Non dir niente, non ti partir di qua.
նօն տիր նիէ՛նթէ, նօն թի պա՛րթի՛ր տի գուա.

Մի՛ խօսիր բնաւ. մի՛ հեռանար աստի։
Հէչ սէօյլէմէ. պուրատան այրըլմա։

Lo proibisco, non voglio.
լօ բռօիպի՛սքօ, նօն վօ՛լիօ.

Արգելում զայդ, չկամիմ։
Եասաք իտէրիմ իսթէմէմ

Զրոյցք ողջունի։

Buon giorno, կամ buon dì a V. S.
պուօ՛ն ճիօ՛ռնօ, պուօ՛ն տի՛ ա Վ. Ս.

Օր բարութեան. կամ բարի լոյս տէրութեանդ։
Սապահի շէրիֆլէրինիզ հայր օլա։

Ben

Ben venuto, ben venuta. | Բարի է գալուստդ :
պէն վէնուտօ, պէն վէնուտա. | Սէֆա կէլտին :
Buona sera a Vossignoria. | Բարի երեկոյ տէրութեանդ :
պուօնա սէրա ա վօսսինեօրիա | Աքշամլըներըզ հայըր օլսուն :
Come sta Vossignoria? | Ո՞րպէս կայցէ տէրութիւնդ . ողջ
գօմէ ստա վօսսինեօրիա. | ըմի՞ է տէրութիւնդ :
| Մէրհամէտլի շէրիֆլէրի քէյֆ-
| լէրիզ էյիմի :

Grazie a Dio, sto bene, non troppo bene, non tanto male, così così. | Փառք Այ . բարւոք եմ, ոչ կարի բարւոք . ոչ այնչափ յոռի . այսպէս այնպէս :
կրացիէ ա տիօ . ստօ պէնէ, նօն թռօփփօ պէնէ, նօն թանթօ մալէ, գօզի գօզի . | Ալլահա շուքիւր . էյի իմ չօք էյի տէյիլ . օլ քատար ֆէնա տէյիլ . չէօյլէ պէօյլէ, համ անճաք :

Io mi consolo di vederla in buona salute. | Խնդամ ընդ տեսանելդ զտէրութիւնդ 'ի քաջողջութեան
իօ մի գօնսօլօ տի վէտէռլա ին պուօնա սալուտէ . | Սէլամէթլէրինիզ սաղլըքլէրինիզ կէօրտիւքճէ սէվինիյորըմ
Distinte grazie alla sua cortesia. | Շնորհ յոյժ ունիմ քաղաքավարութեանդ :
տիստինդէ կրացիէ ալլա սուա գօռդէզիա . | Միւրիւվվէթլէրինիզէ չօք թէշէքքիւր էտէրիմ :
Come ha passato la notte? | Զիա՞րդ էր տէրութիւնդ յայսմ գիշերի
գօմէ հա փասսադօ լա նօդդէ . | Բու կէճէ նասըլ կէչիրտինիզ :

Ho riposato bene, sono stato travagliato, non ho potuto dormire. | Հանգեայ բարւոք . աշխատեցայ . ոչ կարացի ննջել :
հօ ռիփօզադօ պէնէ, սօնօ ստադօ դռավալիադօ, նօն հօ փօդուդօ տօռմիռէ . | Էյի ռահաթլանտըմ . զահմէթ չէքտիմ . ույույամատըմ :
Mi dispiace dell' incomodo di V. S. | Ցաւիմ ընդ աշխատութիւն տէրութեանդ :
մի տիսփիաչէ տէլլ՛ ինգօմօտօ տի Վ. Ս. | Աֆէնտիմ հազրէթլէրինին րահաթսըզլըղընա :
Ma mi lusingo, che adesso stia bene. | Բայց յուսամ թէ այժմ ողջոյն է տէրութեանդ :
մա մի լուզինկօ, քէ ատէսսօ | Ամմա ումարըմ քի շիմ-

 դի

[illegible]

Veramente mi son consolato dalla cortese sua visita.

[illegible]

S' accomodi, date da sedere al Signore.

[illegible]

La ringrazio: non posso trattenermi quì molto.

[illegible]

Bisogna che vada per un affare premuroso.

[illegible]

Si fermi un momento a prender una Cioccolata, un Caffè.

[illegible]

Della Cioccolata non me ne servo mai.

[illegible]

Almeno un Caffè.

[illegible]

Prima di sortire di casa già l'ho bevuto.

[illegible]

La prego di non sforzarmi, si permetta di partire.

[illegible]

տէ հօշ օլա ։

Արդարև մխիթարեցայ ՚ի քաղցրաբարոյ այցելուէ քումմէ ։

Կէրչէքտէն թէսէլլի օլտում հազրեթինիզին մուրուվէթլի զիյարեթինտէն ։

Հանգչիր , արկէք աթոռ պարոնին ։

Ռահաթլըն , իսկէմլէ վէրին աղայա ։

Շնորհակալ եմ ։ ոչ կարեմ յերկար յամել աստ ։

Թէշէքքիւր էտէր էմ ։ չօք էյլէնէմէմ պուրատա ։

Պարտ է ինձ գնալ սակս տագնապ ինչ գործոյ ։

[illegible] եմ պիր [illegible] իշ իչիւն ։

Մնա՛ փոքր մի ըմպել չէօքօլաթ , զղաֆֆէ ։

Եղլէն պիր ազըճըգ՝ պիր չիօքօլաթ իչէսին , պիր ղահվէ ։

Զչօքօլաթէ [illegible] իմ ըմպաւ սովորութիւն ։

Չիքօլաթ՝ ասլա քուլլանմամ ։

Գոնէ զղաֆֆէ ։

Պարէ պիր ղահվէ ։

Նախ քան զելանելն ՚ի տանէ արբեալ եմ զայն ։

Եվտէն չըգմազտան իչմիշ օնու ։

Աղաչեմ զքեզ մի բռնադատել զիս , ներեա ինձ գնալ ։

Եալվարըրըմ հազրեթինէ զօռ էթմէ պանա , իզի-

բէ-

քի՛ուէ .
էյլէ կխոէյիմ :

Addio Signore , la riverisco .
Բարով մնաս տէր . յարգեմ զՏրութիւդ :
ատտի՛օ սինեօ՛րէ , լա ռիվէ-ռի՛սքօ .
Հօշճա քալըմըզ , կամ Ալ-լահա ըսմարլատըք . խըզ-մեթլէ :

A rivederci , կամ a riverderla .
Մխսանդամ տեսցուք . դր̄ձլ հանդիպեսցուք տէ-րութեդ :
ա ռիվէտէ՛ռչի , ա ռիվէ-տէ՛ռլա .
Կինէ կէօրիւշիւրիւզ :

Զրոյց [illegible] :

Che tempo fa egli ? che tempo abbiamo ?
Ո՞րպիսի է եղանակն . Օդս զինչ [illegible] :
քէ թէ՛մփօ ֆա է՛լլի ? քէ թէ՛մփօ աբպիա՛մօ ?
Հավա նասըլ տըր : Նէ հավալարըմըզ վար :

Fa buon tempo , tempo bellissimo .
Բարւոք է եղանակն . [illegible]
ֆա պուօ՛ն թէ՛մփօ , թէ՛մփօ պէլլի՛սսիմօ .
[illegible] հավա տըր . [illegible] հավա :

Abbiamo tempo cattivo , un' aria torbida .
Անպիտան է եղանակն . օդ խառնակ [illegible]
աբպիա՛մօ թէ՛մփօ քաթթի՛վօ , ու՛ն ա՛րիա թօ՛րպիտա .
[illegible] հավա տըր . [illegible]

Fa egli freddo , o caldo ?
Ցուրտ եղէ , եթէ տօթ :
ֆա է՛լլի ֆրէ՛տտօ , օ քա՛լտօ .
Սօղուքմըտըր , սըճագմը :

Non è nè freddo , nè caldo .
Ոչ ցուրտ է , և ոչ տօթ :
նօ՛ն է՛ նէ՛ ֆրէ՛տտօ , նէ՛ քա՛լ-տօ .
Նէ սօղուք [illegible] նէ սըճագ տըր :

Mi pare , che frappoco avremo un cangiamento .
Թուի ինձ , թէ յետ սակաւուց փոփոխութիւն լինիցի :
մի փա՛ռէ , քէ ֆռափփօ՛քօ ա-վռէ՛մօ ուն քանճամէ՛նթօ .
[illegible]

Non s' inganna V. S. perchè veggo de' nuvoli
Ոչ սխալէ տէրութիւնդ [illegible]

[illegible]

Piroverà egli, o farà vento?

[illegible]

Credo che avremo e pioggia, e vento.

[illegible]

Ecco comincia a piovigginare.

[illegible]

Questa pioggetta non giova nè per l'orto, nè per i pozzi.

[illegible]

Principia a far vento, una burrasca.

[illegible]

Ohimè! ho paura di prender freddo.

[illegible]

Mettasi V. S. degli abiti per ripararsi.

[illegible]

S'è calmato il vento, adesso però lampeggia, e tuona.

[illegible]

Piove a' secchioni, col-

[illegible]

la

la cascata delle grandini.
[illegible] ... քասքա՛թա տէ՛լլէ կռանտի՛նի .

Խառն է կարկտի :
Քըրուպալարըըն եաղըյօր՝ տօլույըլըն քառըըը :

Dal gran freddo s' agghiaccia la pioggia, fa neve.
տալ կռա՛ն ֆռէ՛տտօ ս' ագղիա՛չչա լա բիօ՛ճա , ֆա նէ՛վէ .

'Ի սաստիկ ցրտութեան սառնու անձրեւն , ձիւն լինանէ :
Ֆէքը սօղուգտան եաղմուր տօնըյօր , քառ էօլիյօր :

Che mutazion della stagione! ora fa da Luglio, ora da Decembre.
քէ մութացիօ՛ն տէ՛լլա սթաճիօ՛նէ . օ՛ռա ֆա տա լու՛լիօ , օ՛ռա տա տէչէ՛մպռէ .

Զի՛նչ փոփոխումն եղանակացն է , երբեմն յուլիս , երբեմն դեկտեմբեր առնէ :
Պու նէ էյյամ տօղկուն լուղու . կեահ թէմմուզ հավասը էօլիյօր , կեահ քեանունէվվէլ :

A ogni modo siamo soggetti a' varj cambiamenti.
ա օ՛նի մօ՛տօ սիա՛մօ սօճճէ՛թթի ա' վա՛ռի քամպիամէ՛նթի .

Այլ և է , է ենթակայ փոփոխմանց անկեալ եմք :
Մու թէլվին թէպտիլէ սապիթիզ , թէյիւրլիւ ... թէպտիլաթա :

Prendiamo intanto la colazione per ristorare lo stomaco.
բռէնտիա՛մօ ինթա՛նթօ լա քօլացիօ՛նէ բէռ ռիսթօռա՛ռէ լօ սթօ՛մաքօ .

Առնումք այժմ նախաճաշիկ 'ի կազդուրումն ստամոքաց :
Շիմտիլիկ քահվէ ալթը էմէքլիմիզ ... թութմադա :

Benissimo, come comanda
պէնի՛սսիմօ , քօ՛մէ քօմա՛նտա .

Բարի է . որպէս կամիք իշխան :
Փէք էյի , էմրին օլա :

Զրոյց նախաճաշիկ առնելոյ :

Olà! portateci qualche cosa da far colazione.
օլա՛ : բօռթա՛թէչի գուա՛լքէ քօ՛զա տա ֆառ քօլացիօ՛նէ .

Ո՛վ դուք , բերէք ինչ մեզ առ 'ի նախաճաշիկ :
Պրէ . պիր շէյ կէթիրին ալտըղէք քահվէալթը իչինեղե

Signori! cosa comandino che portiamo?

Տեարք , զինչ հրամայէք բերել :

[illegible]

Come vuole essere servita V. S?

[illegible] Վ. Ս.

Io sono solito di prender un Caffè solo con un biscotto.

[illegible]

Ed io non prendo altro, che pane con vino inacquato.

[illegible]

Ma oggi, la prego, facciamo fuor del solito.

[illegible]

Portino dunque Salsiccie, Persciutto, e Pasticetti.

[illegible]

Ma, Signor mio, sarà troppo per la mattina.

[illegible]

Non abbia scrupolo V. S. ne mangeremo poco per sorte.

[illegible] Վ. Ս. [illegible]

Apparecchiate la tavola

[illegible]

co

co' tondi, e coltelli, e forchetti.
[illegible]

Tutto è allestito Signori.
[illegible]

Seggiamo dunque, si serva Signore.
[illegible]

V. S. mangi delle Salsiccie.
[illegible]

Ne ho gustato, e sono delicate.
[illegible]

Non mangia V. S. del persciutto?
[illegible]

Anzi ho mangiato due fette, e la terza tengo nelle mani.
[illegible]

Datemi quel fiasco, assaggi Vossignoria questo vino.
[illegible]

Che gliene pare? E' buonissimo, assai eccellente.
[illegible]

մկրատներք, դանակօք, և պատառաքաղօք :
Հազըրլանմըշ սօֆրայը փըչաքլարըլան, վէ չաթալ պըչաղըլան :

Ամէնին պատրաստ է տեարք:
Հէր շէյ հազըր տըր աղալար :

Արդ նստցուք, հրամեցէք տէարք :
Էօյլէյսէ օթուրալըմ : պույուրուն էֆէնտիմ:

Տէրութիւդ կերիցէ յերշիկացն :
Հազըրէթին պույուրուն սուճուքտան :

Ճաշակեցի, և յոյժ ազնիւ են :
Տատընը ալտըմ, փէք թէօյֆէ տիր :

Ո՛չ ուտէ տէրութիւդ յապխտէն :
Ճէնապըն պաստըրմա տան եէմէզմիսին :

Այլ կերի երկու կտորակս, և զերրորդն ի ձեռին ունիմ :
Իլլա իքի տիլիմ եէտիմ, իւչիւնճիսի էլիմտէ տիր :

Տո՛ւք ինձ զայն սկուտեղ, փորձեսցէ տէրութիւդ զգինիս զայս :
Վէրին պանա օլ գըտահը, չէքինիզ էֆէնտիմ շու շարապը :

Ո՞րպէս թուի տէրութեանդ : յոյժ ազնիւ է. կարի ընտիր :
Նասըլ կէօրինիւր Ճէնապընըզէ : փէք էյի տիր, պաշ

Digitized by Google

Dopo d' aver mangiato de' pasticetti, ne beverò un altro bicchiere.
պօ՛բօ տ' ավէ՛ռ մանճիա՛թօ տէ՛ բասթիչէ՛թթի, նէ պէվէռօ՛ ուն ա՛լթռօ պիքքիէ՛ռէ.

Յետ ուտելոյ 'ի կարկանդա- գաթկեն՝ արբից մի եւս բաժակ :
Պէօրէկլէրտէն եէտիկտէն սօնրա՝ պիր գատէհ տահա իչէրիմ :

Beverò anch' io; alla salute di V. S.
պէվէ՛ռօ ա՛նք' իօ. ա՛լլա սալու՛թէ տի Վ. Ս.

Արբից եւ ես․ յողջութիւն տէրութեանդ :
Պէնտէ իչէյիմ․ սաղլըղը- նըզա, էֆէնտիմիզէ :

Ringrazio V. S. buon prò le faccia.
ռինկռա՛ցիօ Վ. Ս. պուօ՛ն փռօ՛ լէ ֆա՛չչիա.

Շնորհակալ եմ․ յառաջ- ջուն տէրութեանդ օգտակեցէ
Թէշէքքիւր էտէրիմ․ Հազըմ օլա, խօշ գէլէ :

V. S. non vuol mangiar altro?
Վ. Ս. նօ՛ն վուօ՛լ մանճիա՛ռ ա՛լթռօ.

Տէրութիւնդ ոչ կամիս այլ ճաշակել :
Հազրէթլէրի պաշգա յէմէքլէ- րին գայըրը եէմէզ :

Signor no, ho mangiato pur troppo.
սինեօ՛ռ նօ, հօ մանճիա՛թօ փու՛ռ թռօ՛բբօ.

Ո՛չ տէր․ ուտեալ եմ չափազանց կերի :
Հայըր էֆէնտիմ, չօգ- տէ եէտիմ :

Non avrò appetito da pranzare.
նօ՛ն ավռօ՛ աբբէթի՛թօ տա փռանցա՛ռէ.

Ոչ ունիմ ախորժակ ճաշելոյ :
Իշտահըմ գալմայաջագ եարըմ կիւնտիւզ եէմէյէ :

Non dubiti, siamo adesso per viaggiare.
նօ՛ն տու՛պիթի, սիա՛մօ ատէ՛սսօ փէ՛ռ վիաճճիա՛ռէ.

Անհոգ լեր․ ահա հանդերձեալ եմք 'ի ճանապարհ ելանել
Հաճէթ օլմասըն․ շիմտի եօլա չըգաճաղըզ :

Il moto ne farà anzi fame.
իլ մօ՛թօ նէ ֆառա՛ ա՛նցի ֆա՛մէ.

Շարժումն և զքաղց զարթուցանէ :
Թէփրէնիշ աճլըգը կէթիրիր :

Andiamo dunque a camminare per le campagne.
անտիա՛մօ տու՛նքուէ ա քամմինա՛ռէ փէ՛ռ լէ քամփա՛նեէ.

Ապա երթիցուք զբօսնուլ ընդ արտորայսն :
Տէյիլմէլի կէզէլիմ թառլալարա կէտէլիմ :

Digitized by Google

Զրոյցք շրջագայութեն ։

Che bella campagna è questa!	Զի՛նչ գեղեցիկ է ար-տորայս ։
քէ պէ՛լլա քամփա՛նեա՛ է գուէ՛ս-տա .	Նե՛ կիւզէլ տիր շու թար-լա ։
Si vede una verdura deliziosa .	Տեսանի դալարի ինչ զը-ւարճալի ։
սի վէ՛տէ ու՛նա վէրտու՛րա տէլիցիօ՛զա .	Պիր սէֆալը եէշիլլիք կէօրիւնիւր ։
Veramente quì domina un' aria felice .	Արդարեւ օդ տեղւոյս քաղցրախառն է ։
վէրամէ՛նթէ գուի՛ տօ՛մինա ուն՛ ա՛րիա ֆէլի՛չէ .	Կէրչէքթէն պուրասը չօք հավատար օլաճաք ։
Così m' immagino, e sento anche nel respirare .	Այնպէս կարծեմ, և զգամ եւս 'ի տուրևառ շնչոյս ։
քօզի՛ մ' իմմա՛ճինօ, է սէ՛նթօ ա՛նքէ նէլ ռէսփիրա՛րէ .	Էօյլէ սանըրըմ, վէ տույ-այօրում նէֆէս ալըր-ճա ։
Veggo io una fabbrica piantata sulla montagna .	Տեսանեմ շինուած ինչ հաստուցեալ 'ի վր լերին ։
վէ՛կկօ ի՛օ ու՛նա ֆա՛պպրիքա փիանթա՛թա սու՛լլա մօնթա՛նեա .	Պիր պինա կէօրիւյօրում տաղ իւստիւնտէ եափըլմըշ ։
Mi pare, che sia un palazzo .	Թուի ինձ լինել պալատ ինչ ։
մի փա՛րէ, քէ սի՛ա ուն փա-լա՛ցցօ .	Սանըրըմ պիր սէրայ օլա-ճաք ։
Andiamo dunque a vederlo .	Հապա երթիցուք 'ի տե-սանել զայն ։
անտիա՛մօ տու՛նգուէ ա վէ-տէ՛րլօ .	Հայտէ կիտէլիմ օնու կէօրմէղէ ։
Ma credo, che sia troppo lontano .	Բայց կարծեմ, կարի հե-ռի է ։
մա քրէ՛տօ, քէ սի՛ա թրօ՛փփօ լօնթա՛նօ .	Ամմա սանըրըմ չօք ուզաք-տըր ։
Domandiamo a uno di questi contadini .	Հարցցուք միում 'ի շինա-կանացս ։

փը

[illegible]

Սօրալըմ շու քէզիճիլէ-
րին պիրինէ :

Olà, amico! quanta strada c' è per arrivar a quel palazzo?

[illegible]

Ո՛վ դու բարեկամ . քանի՛
ճամփ է հասանելոյ մինչ
յայն պալատ :

Եյ տօսթում, նէքատար
եօլ տուր օլ սէրայա եէ-
թիշմէղէ :

Due miglia, Signori; poco manco.

[illegible]

Երկու միղոնք են, տեա՛րք
փոքր ինչ պակաս :

Իքի միլ տիր, աղալար,
աղըճըք էքսիք :

Possiamo arrivar la in un' ora?

[illegible]

Կարեմք ժամանել անդր
'ի միում ժամու :

Պիր սահաթտա օրայա եէ-
թիշէպիլիրմիյիզ :

Anche in meno tempo, e con comodo di lor Signori.

[illegible]

Այլ և 'ի կարճոյ ևս, և
այն հանգստեամբ ձերում :

Տահա ազ զամանտա, վէ
սիզին րահաթլըղըզընըզ-
լա :

Come va la strada, v' è qualche pericolo?

[illegible]

Ո՛րպէս է ճանապարհն,
կայցէ՞ ինչ վտանգ :

Եօլ նասըլ տըր . պիր քօր-
քու վա՞րմը :

E' una strada, Signori, piana, comoda, senza pericoli.

[illegible]

Է ճանապարհ, տեա՛րք
իմ, հարթ՝ դիւրին, ան-
վտանգ :

Պիր եօլ տուր, աղալա-
րըմ, տիւզ, րահաթ, քօր-
քուսուզ :

Via dunque, prendiamo il cammino.

[illegible]

Հա՛պա անկցո՛ւք 'ի ճանա-
պարհ :

Հա՛յտէ իմտի . եօլա
վուռալըմ :

Buon viaggio, Signori; mi favoriscano una presa di tabacco.

[illegible]

Երթա՛յք խաղաղութեամբ
տեա՛րք . շնորհեցէ՛ք ինձ
ընչատեղ մի :

Սաղլըճագլարըլա աղա-
լար . պիր ինֆիէճիք է-

ղու

Ճը փէր թրապա՛թթօ ․

Volentieri, la prenda. addio buon amico.

վօլէնթիէ՛րի, լա փրէ՛նտա, ատտի՛օ պուօ՛ն ամի՛քօ ․

Յօժարութեամբ, առ ընկալ․ բարով մնասցես բարեկամ։

Պա՛շ իւսաւորունէ, պողոյութ ա՛լ․ հոգնած քայլ ածուտոմ։

O veramente bella strada! ma son straco.

օ վէրամէ՛նթէ պէ՛լլա սթրա՛տա․ մա սօն սթրա՛քօ ․

Արդարև գեղեցիկ է ճանապարհս․ բայց ես խոնջ եմ։

Սէրչէք նէ կիւզէլ եօլ տուր․ լաքին եօրկուն ում։

Ecco siamo giunti al termine.

Էքքօ սիա՛մօ ճիու՛նթի ալ թէ՛րմինէ ․

Ահա առեկ հասաք ի վախճան։

Իշտէ նեթիշտիք ուճունա ։

Che bel palazzo è questo, magnificò, degno da vedersi?

Գէ պէ՛լ փալա՛ցցօ է՝ գուէ՛սթօ, մանյի՛ֆիքօ, տէ՛նյօ տա վէ՛տէրսի ․

Զի՛արդ գեղեցիկ է պալատս, հոյակապ, արժանի տեսանելոյ։

Պու նէ կիւզէլ սէրայ տըր, մուքէլլէֆ, կէօրմէղէ լայըք ։

Ci permetta, Signor Castaldo, di entrare in palazzo.

Ճի փէրմէ՛թթա, սինյօ՛ր քասթա՛լտօ, տի էնթրա՛րէ ին փալա՛ցցօ ․

Թո՛յլ տուր մեզ ո՛վ վանահայր՝ մտանել ՚ի պալատն ։

Ի՛զն էյլէ պիզէ քեահեա՛ աղա՝ սէրայա կիրմէղէ ։

Si servino, Signori, son qua per servirgli.

Սի սէ՛րվինօ, սինյօ՛րի, սօն գուա փէր սէրվի՛րլի ․

Հրամայեցէք տեարք, պատրաստ եմ ՚ի ծառայել։

Պույուրուն աղալար, հըզմէթինիզէ հազըրըմ։

Chi è il Padrone di questo palazzo?

Գի է՝ իլ փատրօ՛նէ տի գուէ՛սթօ փալա՛ցցօ ․

Ո՞վ է տէր պալատանս ։

Պու սէրայըն սահապը քիմ տիր ։

E' il Sig. Cavaliere Isaco Bagradunese.

Է՝ իլ սին․ քավալիէ՛րէ իզա՛քօ պագրատունէ՛զէ ․

Է տէր Ասպետն Սահակ Բագրատունի ։

Պէկզատէ էֆէնտի տիր Սահակ Բագրատ սօյունտան ։

Chi è stato l' Architetto del medesimo?

Ո՞վ եղեւ է ճարտարապետ սորա ։

Քի

քի է՝ սթա՛թօ լ՝ արքիթէ՛թթօ տէլ տիզէ՛նեօ ·

Պռօթօն մէյմարը՝ քի՞մ իմիշ ։

Un certo Proto Armeno, detto David.
ուն չէ՛րթօ բրօ՛թօ առմէ՛նօ, տէ՛թթօ տա՛վիտ ·

Ճարտարապետ ոմն հայ՝ կոչեցեալ Դաւիթ ։

Պիր էրմէնի քալֆա, ատը Տավութ ։

Bisogna dire, che sia uomo di felici idee.
պիզօ՛նեա տի՛րէ, քէ սի՛ա ուօ՛մօ տի ֆէլի՛չի իտէէ ·

Պարտ է ասել, թէ լեալ իցէ այր ճարտարամիտ ։

Տօղրուսունու տէմէլի, պիր հիւնէրլի ատէմ օլաճաք ։

Quanti anni sono, ch' è stato fabbricato questo palazzo.
գուա՛նթի ա՛ննի սօ՛նօ, ք՝ է՝ սթա՛թօ ֆաբբրիքա՛թօ գուէ՛սթօ բալա՛ցցօ ·

Քանի՞ ամք են շինելոյ պալատանս ։

Քաչ սէնէ օլտու սէրայը եափըլալը ։

Dieci anni incirca.
տիէ՛չի ա՛ննի ինչի՛րգա ·

Իբրեւ տասն ամք ։

Սանքի օն սէնէ ։

Quante spese si sono fatte?
գուա՛նթէ սբէ՛զէ սի սօ՛նօ ֆա՛թթէ ·

Որչափ ծախք եղեն են ։

Նէ՛ քատար հարճ օլմուշ տուր ։

Non so precisamente, ma sarà costato cinquantamile scudi circa.
նօն սօ բրէչիզամէ՛նթէ, մա սարա՛ քօսթա՛թօ չինգուանթամի՛լէ սքու՛տի չի՛րգա ·

Ճշգրտիւ ոչ գիտեմ. բայց իբր յիսուն հազար սկուտ ծախեալ են ։

Սահիհ պիլմէմ, լաքին հէմէն էլլի պին սկուտ կիթմիշտիր ։

Capperi! gran bellezza, e grandi spese!
գա՛բբէրի · կրան պէլլէ՛ցցա, է կրա՛նտի սբէ՛զէ ·

Բա՛բէ · կարի վայելչութիւն և կարի ծախք ։

Ա՛յա · չօք կիւզէլլիք · չօքտա հարճ ։

Vien mai il Padrone per abitar qui?
վիէ՛ն մա՛ի իլ բատրօ՛նէ բէր ապիթա՛ր գուի՛ ·

Գա՞յ երբեք տէրն աստ ՚ի բնակել աստ ։

Սահիպը հիչ կէլի՞րմի պուրատա օթուրմաղա ։

Sì Signori, la maggior parte dell' anno soggiorna qui.
սի՛ սինեօ՛րի, լա մաճճօ՛րէ

Այո՛ տեարք, զմեծ մասն տարւոյ աստ բնակէ ։

Պէլի՛ աղալար, էքսէրի չօղունու պուրատա կէչ-

[illegible]

E come fa a passare il tempo?

[illegible]

La mattina fa da Religioso, a mezzo dì da Limosiniere: la Sera da buon' amico, e la notte da un Cristiano moribondo:

[illegible]

E' dunque un vero Cavaliere non solo presso gli uomini, ma anche presso Dio.

[illegible]

Così è infatti.

[illegible]

Tempo è per noi d' andar via.

[illegible]

Addio Signor Castaldo, prendete questa piastra.

[illegible]

Ringrazio le loro Signorie, felice ritorno.

[illegible]

թէ, [illegible]

Abbiam goduto veramente una bella vista.
ապպիամ կօտուտօ վէրամէն_
թէ ունա պէլլա վիսթա.

Նիզէ, խայրքըլը տէօնինք ։

Արդարեւ զբօսանք զուարճա_
ճալի տեսուք ։

Տօղրուսու պիր սէֆալը
շէյ կէօրտիւք ։

Quale fu piacevole a V. S. delle cose, che abbiam veduto?
գուալէ ֆու փիաչէվօլէ ա
Վ. Ս. տէլլէ գօզէ, գէ ապ_
պիամ վէտուտօ.

Ո՞ր 'ի տեսածոց իրացդ հա_
ճելի եղեւ տրուէդ ։

Կէօրտիւկլէրիմիզ շէյլէր_
տէն հանկըսը հօշ կէլտի
ձէնապընըզէ ։

La magnificenza del palazzo accompagnata da sobria modestia.
լա մանյիֆիչէնձա տէլ փա_
լաձձօ աքքօմփանյաթա տա սօ_
պրիա մօտէսթիա.

Մեծագործութին պալա_
տին՝ հանդերձ չափաւոր
վայելչութեն ։

Սէրայըն ուլուլըղը՝ պիր
հաէպլի օրանլըղլէ ։

La religiosità poi del Padrone m' ha recata le meraviglie.
լա րէլիճօզիթա փօի տէլ փա_
տրօնէ մ' հա րէգաթա լէ
մէրավիլլիէ.

Իսկ բարեկրօնութն տեառն 'ի
զարմացումն զիս ըմբռ_
նեաց ։

Ամմա աղայըն սօֆուլը_
ղը պանա թաաճճիւպ վէր_
տի ։

Andiamo presto, perch' è tardi.
անտիամօ փրէսթօ, փէրգ' է
թարտի.

Գնասցուք փութով. զի
անագան է ։

Թէզճէ կիտէլիմ. զիրա
կէճ տիր ։

No Signore, ci resta ancora tempo di due ore pel pranzo.
նօ սինյօրէ, չի րէսթա ան_
գօրա թէմփօ տի տուէ օրէ
փէլ փրանձօ.

Ո՛չ տր. կայ դեռ երկու
ժամ մն ճաշոյ ։

Հա՛յըր էֆէնտիմ. տահա
իքի սահաթ վար եօյլէ
մանճասընա ։

Bene! possiamo dunque finire alcuni altri affari.
պէնէ. փօսսիամօ տունքուէ
ֆինիրէ ալգունի ալթրի աֆ_
ֆարի.

Բարի է. ուրեմն կարեմք
վճարել այլ գործս ինչ ։

Փէք էյի. էօյլէյսէ պիր
քաչ իչէր կէօրէպիլիր
իզ ։

Anzi io aveva da comprare qualche cosa, an-

Ես իսկ ունէի գնել ինչ,
երթիցուք 'ի միասին ։

dia-

diamo insieme.
[illegible]

Պէնտէ պիր չէյ ալաճա-
ղըմըզ, պէրապէր կիտէ-
լիմ ։

Զրոյց Չորրորդ ։

Padrone, Signor Mercante.
[illegible]

Ողջ բարութե՛ տէր վա-
ճառական ։
Ջամանըզըն հայըր օլա պա-
զըրկեան աղա ։

Servitor di Vossignoria.
[illegible]

Ծառայ եմ տէրութեան քում ։
Էֆէնտիմին գուլու ։

Ella ben vede, che vengo sempre da Lei.
[illegible]

Քաջ տեսանէ ազնուութիւնդ
զի մշտ առ քեզ գամ ։
Հազրէթին կէօրիյօր քի
տայիմա սանա կէլիրիմ ։

Le sono ben obbligato; spero di non mancar nemmeno io per contentarla.
[illegible]

Շնորհ ունիմ պարտաւորեալ
ակնունիմ թէ ոչ պակա-
սիմ և ես՝ ի հաճել զքեզ
Էօմրիւնիւզ չօք օլա. ու-
մարըմ քի ըշէնտէ հազը-
րըթինի հօշնուտ էտէրիմ

Non mi dolgo della roba, ma solo del prezzo.
[illegible]

Ոչ գանգատեմ վս նիւ-
թոյն, այլ միայն վս գնոյն
Մալթահայա էօթիւրիւ
շքայէթիմ եօք, եալըզ
պահա իչիւն ։

Non credo ch' Ella abbia occasione di lamentarsi di me.
[illegible]

Ոչ կարծեմ ունել քեզ
պատճառս գանգատելոյ
զինէն ։
Պիլմէզիմ քէ շիքայէթ իթ-
մէղէ սեպէպինիզ եօք ։

Vediamo in che debbo servirla; cosa comanda?
[illegible]

Տեսցուք՝ ի՛ւ ունիմ ծա-
ռայել քեզ. զի՞նչ հրամես ։
Պագալըմ նէ խըզմէթիմ
վար. նէ պույուրուրսունուզ ։

Vorrei un vestito di panno per l' inverno.

Կամիմ հանդերձ մի՛ ի չու-
խայէ վս ձմերայնոյ ։

[illegible]

Si accomodi, e vedrà i più bei panni di Venezia, d' Inghilterra.

[illegible]

Mi mostri alcuni di quelli.

[illegible]

Eccone un bellissimo, cui fa oggi grand' uso la Moda.

[illegible]

Della Moda non ci penso mai, purchè sia buona la materia, e buono il prezzo.

[illegible]

Questo è panno buono; ma il color non è di mio genio.

[illegible]

Eccole un altra pezza di diverso colore.

[illegible]

Il color di questo va bene, ma il panno è troppo sottile.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Veda quest' altra pezza, che sarà spero di suo genio.

[illegible]

Questo sì; tutto sta, che anche il prezzo sia di mio gusto.

[illegible]

Del prezzo non pensi V. S. la contenteremo.

[illegible] Վ. Ս. [illegible]

Mi dica dunque, quanto melo vendrà al braccio?

[illegible]

Mi dia sei piastre pel braccio.

[illegible]

Signore, è troppo caro, voglio sentir il prezzo il più giusto.

[illegible]

Quanto melo vuol pagar V. S?

[illegible] Վ. Ս.

Le darò quattro piastre, e non più.

[illegible]

ինձ տէր ։

Տես զայս միւս պատրուակ, կարծեմ թէ հաճոյից իցէ։

Պագ. պու փասատանը, ումարըմ քի իսթէտիղին օլսուն ։

Այս բարի է. մնայ տեսանել՝ թէ և գինն իցէ ը հաճոյից իմոց.

Բու էյի տիր. պաքալըմ պահասընը իսթէտիղիմ կիպի մի տիր ։

Զգնոյն մի փոյթ լիցի տեառն. հաճեսցուք զքեզ.

Պահասընը տիւշիւնմէ հազրէթին. ուզլաշըրըզ ։

Արդ ասա ինձ, քանոյ վաճառես զկանգունն ։

Տէ սէօյլէ պանա, քաչա սաթարսըն արշընը ։

Տացես ինձ վեց դահեկանս առ մի կանգունն ։

Պիր արշընա ալթը ղուրուշ վէր ։

Պարոն, յոյժ թանկ է. կամիմ լսել զարդար գինն ։

Փէք պահալը տըր էֆէնտիմ. հաք պահասընը իսթէրիմ տույմաղա ։

Որչափ կամիս տալ ինձ տէրութիւդ ։

Ծէնապըն նէ քատար իսթէրսին վէրմէյէ ։

Տաց քեզ չորս դահեկանս. և ոչ աւելի ։

Տէօրթ ղուրուշտան զիյատէ վէրմէմ ։

Siamo lungi Signore, posso giurare che tanto mi è costata la roba.

սիամօ լունճի սինեօռէ , բօսսօ ճուռառէ քէ թանթօ մի է քօսթաթա լա ռօպա ։

Non voglio giuramenti: questo è un modo di dire sempre sospetto.

նօն վօլիօ ճուռամենթի · քուէսթօ է՛ ուն մօտօ տի տիռէ սէմբռէ սօսբէթթօ ։

Ora mi dica l' ultimo prezzo.

օռա մի տիքա լ՚ ուլթիմօ բռէցցօ ։

Dirò in una parola; manco di cinque piastre non posso servirla.

տիռօ՛ ին ունա բառօլա ; մանքօ տի ճինքուէ բիասթռէ նօն բօսսօ սէռվիռլա ։

Me ne tagli dunque dodici braccia.

մէ նէ թալի տունքուէ տօտիճի պռաճճա ։

La servirò subito; ma bisogna prima saldare il conto vecchio.

լա սէռվիռօ՛ սուպիթօ , մա պիզօնեա բռիմա սալտառէ իլ քօնթօ վէքքիօ ։

Lo faremo già a suo tempo.

լօ ֆառեմօ ճա՛ ա սուօ թեմբօ ։

La supplico di non offendersene, perchè adesso ho compagno.

Հեռի եմք չըլլեմք այդին · կարեմ երդնուլ թէ նոյն այնչափով եղէր է վաճառս ։

Ուղղագոյն կեղեցօրութ նղա · ևեմին հաւեստնիրեմ · քի մեր սովորութ զբաւանութ ալնուն ։

Երդումն ոչ կամիմ · այդ ատեսակ բանից միշտ է կե- ղակարծ ։

Եւեմին խաթեմեմ · պաւ մի- ակն ըն աւեօղ նոայմնյ չիւ- պելն ըոնքս ։

Արդ ասա ինձ վերջին գինն ։

Տէ ոսկի պակասաւորըն անօյ- լէ պախմա ։

Ասացից 'ի մի բան · պա- կաս քան զհինգ դահեկանն ոչ կարեմ ծառայել քեզ

[illegible]

Ուրեմն կտրեա ինձ եր- կոտասան կանգունս ։

Իսկոյն իսկ , քեզ պատրաստ [illegible] ։

Կատարեցից վաղ վաղակի բայց նախ պարտ է մա- քրել զհին հաշիւն ։

[illegible]

Զայդ ապագէն արարցուք յիւրում ժամանակի ։

[illegible]

Աղաչեմ զքեզ մի խռո- վեսցիս , զի այժմ ընկեր ունիմ ։

Եա

[illegible]

Non sono più in libertà di dar in credenza.

[illegible]

Le do ragione; perchè a' nostri giorni travaglia più il creditore, che il debitore.

[illegible]

Ma adesso voglio comprar a denari contanti.

[illegible]

Ecco il denaro; e le sono obbligato. a rivederci.

[illegible]

Andiamo, Signore, sovrasta il tempo di pranzare, sento fame.

[illegible]

Mai Signore, c' è ancora un' ora.

[illegible]

Dove siam per desinare oggi?

[illegible]

Facciam di grazia fuor dell' ordine, desiniamo

oggi in osteria.

[illegible]

ցո՛ւք մէկ պանդոկի այսօր ։
Կէ՛լ ; Ճանըմ տաւէլթալէն տըշարը էլմէյիմ . մէհմանըտէ եէյելիմ պուկիւն ։

Benissimo, faremo a suo modo, andiamo.

[illegible]

Բարւո՛ք է . արասցուք ըստ կամաց քոց ; երթիցուք ։
Փէք էյի ; համթըրըն օլտուղու կիպիէլիմ ։

Mi si permetta, e andrò per scrivere una lettera.

[illegible]

Թո՛յլ տուր ինձ , և երթեալ գրեցից թուղթ մի ։
Իզնինիզլէ պէնի վարայըմ պիր մէքթիւպ եազայըմ ։

Ed io frattanto vado all' osteria, ed ivi l' aspetto.

[illegible]

Եւ ես առժամայն գնամ 'ի պանդոկն , և անդ մնամ քեզ ։
Պէնտահի պու մահալլէտէ մէհմանէյէ կիտիպ օրատա սէնի պէքլէրիմ համարէթինէ ։

Addio Signore, torno a momenti.

[illegible]

Խաղաղութիւն ընդ քեզ , գամ վաղվաղակի ։
Սաղլըճագըլա էֆէնտիմ . թեզճէճիք տէօնէրիմ ։

[illegible] Գրելոյ ։

Chi è là? Cosa comanda Signore?

[illegible]

Ո՞վ կայ այդր ։ Զի՞նչ հրամայես տէր ։
Քի՛մ վար շուրատա ։ Նէ՞ պույուրուր էֆէնտիմ ։

Portatemi presto un foglio di carta, ed il calamajo.

[illegible]

Բե՛ր ինձ վաղվաղակի թերթ մի թուղթ և կաղամար ։
Թեզճէ կէթիր պանա պիր թապագա քեաղըտ վէ տիվիթ ։

Sarà servita, eccone tutto.

[illegible]

Կատարեսցի , ահա ամ ինչ 'ի պատրաստի ։
Օլա՛ւն էֆէնտիմ . իշտէ

Բա...

Բի՛-րինօ.

Questa penna non mi comoda; dov' è il temperino?

Գուէ՛ստա փէ՛ննա նօն մի քօ՛-մօտա, տօվ՛ է՛ իլ թէմփէրի՛նօ.

Favorisca, la tempererò io: la provi Signore.

Ֆավօրի՛սքա, լա թէմփէրէրօ՛ ի՛օ: լա փրօ՛վի սինեօ՛րէ.

Basta, basta, ho fretta di sbrigarmene presto.

պա՛ստա, պա՛ստա, հօ ֆրէ՛թթա տի զպրիկա՛րմէնէ փրէ՛ստօ.

Non mi fate susurro.

Նօն մի ֆա՛թէ սուսու՛րրօ.

Ohimè! quanto io mi affretto, e questa penna mi fa piuttosto pena.

օհի՛մէ՛. գուա՛նթօ ի՛օ մի աֆ-ֆրէ՛թթօ, է գուէ՛ստա փէ՛ն-նա մի ֆա փիութթօ՛ստօ փէ՛նա.

Il mio Compagno m' aspetta fra momenti.

Իլ մի՛օ քօմփա՛նեօ մ՛ ասփէ՛թթա ֆրա մօմէ՛նթի.

Non abbiam ricevuto ancora la Risposta da Sig. Giacomo?

Նօն ապպիա՛մ րիչէվու՛թօ ան-քօ՛րա լա րիսփօ՛ստա տա սին-եօ՛ր Ճիա՛քօմօ.

No Signore; è un pezzo che non scrive.

Նօ սինեօ՛րէ, է՛ ուն փէ՛ցցօ քէ նօն սքրի՛վէ.

Quando abbiamogli scritto?

Գուա՛նտօ ապպիամօ՛լի սքրի՛թ-թօ.

Credo ai trenta di Feb-

հէր չէյ թէքմիլ։

Այս գրիչ չէ ինձ աջող. ուր է գմէլին։

Պու քալէմ պանա կէլ-մէզ. քալէմթրաշ նէրէտէ-տիր։

Մատո՛. և յարդարեցից զայն։ փորձեա՛ տէր։

Քէրէմ էյլէ, պէն քէսէյ-իմ. թէրճիպէ էյլէ աղա։

Բաւական է. զի փութամ վճարել վաղվաղակի։

Եէթէր, եէթէր. աճէլէմ վար թէզճէ քուրթուլմաղա։

Մի առնէք ինձ շշնջիւն։

Համաթա բի թմէյին պանա։

Ո՛հ. զիա՛րդ ըշտապիմ ես և այս գրիչ լինի ինձ մանաւանդ վիշտ։

Ո՛ւհ. նէքատար էվէլէթլէ-րիմ. պու քալէմտէ պա-նա էլէմ օլտու։

Ընկեր իմ ակնունի ինձ առ իւրաքնչիւր վայրկեան։

Արքատաշըմ հէր անէմ պանա պէքլէյօր։

Ո՛չ ընկալաք դեռ պատաս-խանի 'ի տ՛րն Յակոբայ։

Տահա ճէվապ ալմատըք մը Եաքուպ աղատան։

Ո՛չ տէր. բազ՛մ ժամանակ է զի ոչ գրէ։

Հայլը էֆէնտիմ. չօքտանտըր եազմայօր։

Ե՛րբ գրեցաք առ նա։

Նէ՛ զաման եազտըք օնա։

Կարծեմ յերեսունն փե-

bra-

brajo.
[illegible]

Siete un matto; e quando mai trenta si contano in Febbrajo?
[illegible]

Ho fallato Signore, voleva dire, di Marzo.
[illegible]

Adesso gli scriverò de' rimproveri gagliardi.
[illegible]

Ai quanti siamo del mese?
[illegible]

Ai sei, agli otto, ai dieci, agli undici, &c.
[illegible]

Datemi il polverino. La comandi.
[illegible]

Fateci la soprascritta, ò il soprascritto.
[illegible]

Vossignoria l' ha sottoscritta?
[illegible]

Credo di sì, ma guarderò di nuovo.
[illegible]

Va bene; or piegatela, e sigillatela colla mia cifera.

[illegible]

[illegible]

Dov' è il Servitore? Portate questa lettera alla posta.

[illegible]

[illegible]

Non vi scordate di pagar il porto.

[illegible]

[illegible]

Ci resta ancora, Signore, di pagare per un' altra lettera.

[illegible]

[illegible]

Eccovi una piastra, pagate per tutte e due.

[illegible]

[illegible]

Camminate presto per tornar quanto prima a casa.

[illegible]

[illegible]

Ed io vado adesso al mio Compagno per desinar con lui.

[illegible]

[illegible]

Se occorrerà qualche caso, mi troverete in tal osteria.

[illegible]

[illegible]

Digitized by Google

[illegible]

[illegible]

Eccomi, Sig. mio Compagno, ho osservato la mia parola.

[illegible]

Neppur io ho mancato dalla promessa di non pranzare senza V. S.

[illegible]

Diamo ordine all' Oste per apparecchiare il pranzo.

[illegible]

Orsù vediamo cosa ci avete Sig. Oste?

[illegible]

Servirò lor Signori in tutto quello, che vorranno comandarmi.

[illegible]

Adunque portateci una minestra fatta col latte di gallina.

[illegible]

Mi

Mi dispiace, Signori, perchè i pulcini l' han mangiato tutto.

[illegible]

Ցաւիմ տեարք, զի ճագարըն կերեր են զայն ողջոյն:

Եղբարք աղալարըմ, զիրա ճիւճիւկլէր եէմիշլէր պիւթիւն ...:

Lasciamo di burlare, la fame ci spinge.

[illegible]

Թողցուք զկատակս, քաղցըն յաղթէ զմեզ:

Շաքայը քօյալըմ, աճլըգ պիզի թուրթէյօր:

Portateci dunque una zuppa, un cappone allesso, due piccioni, un arrosto di vitello coll' insalata.

[illegible]

Բեր արդ մեզ հացթան, որձառ մի խաշեալ, երկու ճագ աղաւնոյ, խորոված որթու ընդ աղցանի:

Տէ՛ կէթիրք պիզէ պիր սուփա, պիր ըսլըք հօրազ, իքի կէօկէրճին ճիւճիւկը, պիր տանա քէպապը սալաթայըլան:

Saranno servite, a momenti sarà preparato tutto.

[illegible]

Սպասաւորիլ եմ տեարք: առժամ ինչ պատրաստեսցի:

Պաշիւսթիւնէ, Ֆիլհալ հէր շէյ հազըր օլուր:

Ci darete anche del buon vino, e de' frutti.

[illegible]

Տացես և մեզ գինի ազնիւ, և պտուղս:

Պիզէ էյի շարապ վէրէսին, վէ մէյվէլէր:

Ecco Signori, la tavola è allestita.

[illegible]

Ահա տեարք, պատրաստ է սեղանն:

Իշտէ աղալար, սօֆրա հազըր տըր:

Accostiamoci, Signore, per pagare il tributo alla natura.

[illegible]

Մատիցուք տէր առ 'ի վճարել զհարկ բնութեն:

Եաքլաշալը՛մ էֆէնտիմ թէպիէթին վէրկիւսինի էօտէմէյէ:

E come senza far la croce, e senza benedizione?

Եւ զիա՞րդ՝ առանց խաչակնքելոյ և օրհնութե:

Է քէ-

[illegible]	[illegible]
Così porta adesso la moda predominante.	[illegible]
[illegible]	[illegible]
Noi però facciamo il nostro dovere, senza aver mira alla Moda.	[illegible]
[illegible]	[illegible]
O che gusto, che sento da questa zuppa!	[illegible]
[illegible]	[illegible]
Non so se la fame, oppur il cibo mi cagiona tal gusto.	[illegible]
[illegible]	[illegible]
Proviamo del cappone, veramente è assai ben cotto.	[illegible]
[illegible]	[illegible]
I piccioni sono men cotti.	[illegible]
[illegible]	[illegible]
L' arrosto mi satollerà abbastanza.	[illegible]
[illegible]	[illegible]
Non beve Vossignoria?	[illegible]
[illegible]	[illegible]
Ho bevuto quanto basta; il vino non è cattivo.	[illegible]

նօ ղէկ՛ռիանօ գուա՛նթօ գույ՛ցիա,
էւ վ՛ինօ նօն է՝ քաթթիվ՛օ.

Ringraziamo Iddio, siamo satolli.

ռինկրացիա՛մօ իտտ՛իօ , սիա՛մօ սաթօ՛լլի.

Ընէմիշլէր իշտահիմ ․ շարապ, ֆէնա տէյիլ ։

Գոհութիւն տեառն, զի յագեցաք ։

Շիւքիւր ալլահա , քառնըմըզ տօյտու ։

Vediamo adesso quante spese ci presenterà l' Oste.

վէտիա՛մօ ատէ՛սսօ գուա՛նթէ սբէ՛սէ չի բրէզէնթէռա՛ լ՛օսթէ.

Տեսցուք արդ՝ որչափ ծախս ցուցանէ մեզ պանդոկապետն ։

Պաքալըմ շիմտի նէքատար հարճ կէօստէրէճէք պիզէ մէհանէճի ։

Chiamate l' Oste, che venga a parlarci.

քիամա՛թէ լ՛օսթէ, քէ վէ՛նկա ա բառլա՛ռչի.

Կոչեցէք զպանդոկապետն զի գայցէ խօսել ընդ մեզ ։

Չաղըրըն մէհանէճիյի ․ քի կէլսին սէօյլէշսին ։

Servitore di V. S. sono rimasti lor Signori serviti a dovere?

սէռվիթօ՛ռէ տի Վ. Ս. սօ՛նօ ռիմա՛սթի լօռ սինեօ՛ռի սէռվիթի ա տօվէ՛ռէ.

Ծառայ եմ տեառն ձեր ․ հաճեալ է ընդ սպաս մեր ։

Իշտէ քուլլուքլարը ․ ճէնա՛պ աֆէնտիզէ կէյֆ հըզմէթ օլունտումու ։

Siamo ben contenti del pranzo, vogliam saper le spese.

սիա՛մօ պէն քօնթէ՛նթի տէլ բրա՛նցօ, վօլեա՛մ սաբէ՛ռ լէ սբէ՛սէ.

Գոհ եմք զճաշոյն․ կամիմք գիտել զծախսն ։

Թաամըմըզտան էյի հօշնուտըզ․ հարճըմըզը պիլմէք իսթէրիզ ։

Spero che saranno contenti anche delle spese.

սբէ՛ռօ քէ սառա՛ննօ քօնթէ՛նթի ա՛նքէ տէ՛լլէ սբէ՛սէ.

Յուսամ թէ գոհ լինիք և զծախուցն ։

Ումարըմ քի հարճտանտա հօշնութ օլասընըզ ։

La spesa è poca, tre piastre sole.

լա սբէ՛սա է՝ բօ՛քա , թռէ բիա՛սթռէ սօ՛լէ.

Ծախքն սակաւ են․ երեք ղահեկան և եթ ։

Հարճ ազ տըր , սալթ իւչ ղուռուշ ։

Non è troppo, è una spesa onesta, la soddisfaremo.

նօն է՝ թռօ՛բբօ , է՝ ու՛նա

Ոչ կարի ․ է ծախք չափաւոր ․ հաճեսցուք զայնս ։

Չօք տէյիլ ․ ինսաֆլը պիր հարճտըր ․ հօտէրիզ ․ էյ-

ոճէ

ոչէ՛չա օձնէ՛ռնա, չա սօփփէ- ֆառէ՛նձօ. | նու։

Sappiano, che c' è un Signore fuori, che dimanda lor Signori.

սա՛բբիանօ, քէ չ'է' ուն սինեօ՛ռէ ֆուօ՛ռի, քէ տիմա՛նտա լօռ սինեօ՛ռի.

Գիտասջի՛ք՝ զի կայ արտաքոյ այր մի, որ խնդրէ զձեզ։

Մալումինիզ օլա քի տըշ- շարըտա պիր աղա հազըրէ- թինիզի սօրայօր։

Si servi subito, venghi drento.

սի սէ՛ռվի սու՛պիթօ, վէ՛նկի տռէ՛նթօ.

Հրամայեսցէ՛ վաղվաղակի՝ եկեսցէ 'ի ներքս։

Պույուրսունլ Թէզ իչէրի կէլսին։

Padroni, Padroni i miei Signori!

բատռօ՛նի բատռօ՛նի ի մի՛էի սինեօ՛ռի.

Բարո՛վ ձեզ տեա՛րք իմ։

Վաքթինիզ հա՛յր օլա ա՛ղալարըմ։

Ben venuto Signor Andrea carissimo.

պէն վէնու՛թօ սինեօ՛ռ անտռէ՛ա քառի՛սսիմօ.

Բարո՛վ եկիր այր Անդրէաս սիրելի։

Հօշ կէլտին անդրէաս աղա սէվկիլիւլիւմիւզ։

Ben trovati Signori; io mi consolo di trovargli in allegria.

պէն թռօվա՛թի սինեօ՛ռի, ի՛օ մի քօնսօ՛լօ տի թռօվա՛ռլիի ին ալլէկռի՛ա.

Բարո՛վ գտի զտեարդ. ուրախ եմ ընդ գտանելս զձեզ 'ի զուարճութե։

Հօշ պուլտուք աղալար. սէվինիրիմ սիզի շաղլըղըտա պուլտուղումա։

Anzi la sua presenza ci ha fatta un' allegria maggiore.

ա՛նձի լա սու՛ա բռէզէ՛նձա չի հա ֆա՛թթա ուն' ալլէկռի՛ա մաճճօ՛ռէ.

Մանաւանդ Թէ գալուստ քո առաւել ևս զուարճացոյց զմեզ։

Իլլա սիզին կէլմէշինիզ զիյատէ շաղլըղ վէրտի պիզէ։

S' accomodi Signore, sentiamo cosa c' è di nuovo.

ս' աքքօ՛մօտի սինեօ՛ռէ, սէնթիա՛մօ քօ՛զա չ'է' տի նու՛օվօ.

Ա՛նց բազմեաց այր, լուիցուք զինչ նոր ինչ կայցէ.

Պույուր օթուր էֆէնտիմ. պաքալըմ նէ՛ խէպէր չէյ վա՛ր։

Se ne sentono molte, tutte funeste, poche vere.

սէ նէ սէ՛նթօնօ մօ՛լթէ, թու՛թթէ ֆունէ՛սթէ, բօ՛քէ վէ՛ռէ.

Բազում ինչ լսի. ամե- տրտմալի, սակաւք ճշմարիտ։

[illegible]

Cosa ha egli letto nella gazzetta?

[illegible]

Ho avuto l'occasione di leggerla, ma non l'ho letta.

[illegible]

Forse perchè gli mancava tempo di leggerla.

[illegible]

Sì per la mancanza di tempo, sì per poca fede che ho alle cose contatevi.

[illegible]

Quello che so di certo si è, che si sono delle malattie e frequenti, e pericolose.

[illegible]

Questo è l'effetto funesto della stagione.

[illegible]

La nostra casa per anco è libera da questa disgrazia.

[illegible]

[illegible] | [illegible]

Signori, ecco il loro servitore vuol parlare con loro. | [illegible]

[illegible] | [illegible]

Veni avanti, cosa ci avete d' avviso? | [illegible]

[illegible] | [illegible]

La sappia Padrone, che il Sig. suo Fratello sta assalito da una febbre acuta. | [illegible]

[illegible] | [illegible]

O Dio! che nuova funesta ci date! | [illegible]

[illegible] | [illegible]

Così è Signore; e si dee aver cura quanto prima. | [illegible]

[illegible] | [illegible]

Ecco alla nostra rosa d' allegria attaccate le sue spine! | [illegible]

[illegible] | [illegible]

Andiamo dunque Signori, e nel tempo stesso condurremo il Medico. | [illegible]

անտիա՛մօ փա՛ռլանտէ սինեօ՛րի
է նէլ թէ՛մփօ սթէ՛սսօ քօնսուլթա_
րէ՛մօ իլ մէ՛տիքօ .

Տէյիմանի կիտալիմ ազա_
ւար , մէ հեքիմի կեօ_
թիւրելիմ ։

Օրինակ բժշկի և հիւանդի ։

Si prenda l' incomodo, Sig. Dottore, di visitare il mio Fratello.

սի փրէ՛նտա լ՚ ինքօ՛մօտօ , սինեօ՛ր տօթթօ՛րէ , տի վիզիթա՛րէ իլ մ՛իօ ֆրաթէ՛լլօ .

Յանձն առ զաշխատութիւն տէր բժիշկ՝ այցելանել եղբօր իմում ։

Զահմէթ օլուր հազրէթինէ հէքիմէֆէնտի զիւարէթ իթմէյէ գարտաշըմը ։

Son pronto a servirgli, andiamo pure.

սօն փրօ՛նթօ ա սէրվի՛րլի , անտիա՛մօ փու՛րէ .

Պատրաստ եմ ՚ի ծառայել ձեզ, առէ երթիցուք ։

Հազըրըմ հըզմէթինիզէ , հայտէ կիտէլիմ ։

Che male sente questo Signore?

քէ մա՛լէ սէ՛նթէ գուէ՛սթօ սինեօ՛րէ .

Զինչ ցաւ զգայ այս պարոնս ։

Նէ աղրը չէքէր պու աղա ։

Ha avuto all' improviso una febbre gagliarda, per cui perdette il senso.

հա ավու՛թօ ալլ՚ իմփրօվի՛զօ ու՛նա ֆէ՛պպրէ կալիա՛րտա , փէր քու՛ի փէրտէ՛թթէ իլ սէ՛նսօ

Ըմբռնեցաւ յանկարծակի ՚ի ջերմ սաստիկ , մինչ անզգայ լինել ։

Պիր բըրթմա թութթու քաֆիլ բիբէնտէնինէ գատար կէթտի ։

Ne' giorni passati se ne sentiva niente?

նէ՚ ճիօ՛րնի փասսա՛թի սէ նէ սէնթի՛վա նիէ՛նթէ .

Յանցեալ աւուրս զգայի՞ր ինչ արդեօք ։

Կեչէն կիւնլէրտէ պիր շէյ տույարմըյըտը ։

Sì Signore, sentiva un dolor di testa, poca voglia di mangiare, e una debolezza.

սի՛ սինեօ՛րէ , սէնթի՛վա ուն տօլօ՛ր տի թէ՛սթա , փօ՛քա վօ՛լիա տի մանճիա՛րէ , է ու՛նա տէպօլէ՛ցցա .

Այո՛ տէր . զգայր ցաւ գլխոյ , անախորժութիւն կերակրոյ և անզօրութիւն ։

Պէլի էֆէնտիմ , տույարտը պիր պաշ աղրըսը , իշթահսըզլըգը , վէ պիր թէքէսիզլիգը ։

Quanti giorni sono, che pativa questi incomodi?
[illegible]

[illegible]

Saranno cinque giorni in circa.
[illegible]

[illegible]

Ha preso qualche medicamento?
[illegible]

[illegible]

Sì Signore, una dramma di Rabarbaro con mezz' oncia di Cassia.
[illegible]

[illegible]

Bene! ha operato abbastanza?
[illegible]

[illegible]

Così così, anzi poco, perchè era stitico.
[illegible]

[illegible]

Osserviamo adesso come va il polso.
[illegible]

[illegible]

Tristo! cammina da Corriere; ha una febbre gagliarda, ch' è per crescer ancora.
[illegible]

[illegible]

Co-

Cosa sente adesso Signore?

[illegible]

Sento un fuoco, che m' abbruccia per tutta la vita.

[illegible]

Come ha ella passata la notte?

[illegible]

Male assai, senza dormir mai, con una sete barbara.

[illegible]

Ha egli sudato mai? Mai, niente.

[illegible]

Per ora Signori, la prima cosa sarà una cavata di sangue.

[illegible]

Prima dal braccio, e poi, osservando il bisogno, anche dal piede.

[illegible]

Per bevanda si prenderà Limonea lunga, poca, e spessa.

[illegible]

[illegible]

Digitized by Google

Il cibo sarà brodo schetto, e niente più.
[illegible]

Կերակուրն ըլլայ արգանա- նակ լոկ. և ոչ այլ ինչ ։

Oltre di questi metteremo anche de' vessicanti.
[illegible]

Մանաւանդ դնենք ասոնց [illegible] [illegible] ։

Tutto ciò non ostante, sappiano lor Signori, che siamo imbrogliati.
[illegible]

Այլ ՚ի վեր այսր ամի գի- տասջիք տեարք, զի ՚ի պաշարման կամք ։
Լաքին հէր պու չէյլէրի էթթիքլէրտէն սօնրա, մա- լիւմինիզ օլսուն [illegible]

Il mal' è acuto, è troppo avanzato.
[illegible]

Սաստիկ է ախտն, և ա- ռաւել զայրացեալ ։
Հասթալըք սէրթ տիր, չօք ազմըշ ։

Io non mancherò di fare tutto il possibile per il corpo.
[illegible]

Ես ոչ հեղգացայց առնել զամ հնարս սակս մար- մնոյն ։
Պէն էքսիք էթմէմ հէր չարէ- սինի քայըրմաղա թէնի թարաֆընտան ։

Lor Signori faranno bene di avvertir l'ammalato del pericolo.
[illegible]

Տեարք ձեր բարւոք առ- նէք ազդ առնել հիւանդին զվտանգն ։
Ճէնապլարընըզ էյի էտէր- սինիզ հասթայա [illegible] թէհլիքէյի ։

Addio Signori; Dio mi darà un avviso lieto.
[illegible]

Կացջիք խաղաղութեամբ տեարք. ած ընկալայց լուր խնդութե ։
Հօշճա քալընըզ աղալար, Ալլահ իյի էյի հապէր վերէ ։

La ringraziamo, Signor Dottore, gli raccomandiamo ogni sollecitudine.
[illegible]

Շնորհակալեմք զքէն տօ- քթոր, յանձն առնեմք քեզ զամ խնամակալութի ։
Թէշէքքիւր իտէրիզ հաքիմ-

բէ

[illegible]

Per l' ajuto di Dio avrò tutta la premura; Addio.

[illegible]

Cosa ha detto il Medico per la mia malattia?

[illegible]

Dice così così, spera.

[illegible]

Ditemi chiaramente se sono in pericolo, o no?

[illegible]

Già tutti siamo in pericolo, nessuno può aver sicurezza.

[illegible]

Vi prego, dite più chiaro.

[illegible]

Dice il Medico, che noi penseremo pel corpo, esso penserà per l' anima.

[illegible]

Ho inteso; la mia morte dunque è imminente.

[illegible]

Ohimè i miei peccati!

[illegible]

[illegible]

Non abbia paura, Sig. Fratello, siamo in man di Dio.

[illegible]

Non temo dalla morte: perchè sempre son vissuto come mortale.

[illegible]

Ma mi fa timore il tremendo Tribunal del divin Giudice.

[illegible]

Ecco finito per me il mondo!

[illegible]

La sanità si conosce allor, quando si perde.

[illegible]

Quanto sia pregevole la nostra vita, si scorge nel suo fine.

[illegible]

Misero me! con quante negligenze ho menato la mia vita.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

O per-

O perdita irrimediabile! O momento terribile!
[illegible]

Ո՜ կորուստ անդարմանելի. ով վայրկեան ահագին։
Էյ՜ չարէսիզ իթիւրմէք, Էյ՜ քորքունչ թաքըրէ։

Preghino lor Signori per me la divina misericordia.
[illegible]

Հայցեցէք ով տեարք՝ ինձ զողորմութիւն Այ։
Տիլէյին սիզին իչին աղալըրըմ, Ալլահըն քէրէմինի։

Acciochè il restante della mia vita consumi nel riconciliarmi col mio Redentore.
[illegible]

Որպէս զի զմնացուած կենաց իմոց ծախեցից 'ի հաշտիլ ընդ փրկչին իմում։
Քի քալան էօմրիւմիւ կէչիրէյիմ սէնի քուրթարըճըյըլըն պարըշմաղա։

Pensino pur essi a questo momento, che sovrasta a' tutti.
[illegible]

Խորհեցարուք և դուք զայս վայրկեան՝ որ ամենեցուն 'ի վ[եր]այ կայ։
Ճէնապլէրընըզ տէ ֆիքր էտսին պու տէմի, քի ճիւմլէսինէ կէլէճէք։

Օ Զրոյց Բարոյականք։

Cosa pensa Vossignoria?
[illegible]

Զի՞նչ խորհի տէրութիւնդ։
Նէ տիւշիւնիւյօր հազրէթին։

Penso il più necessario da pensarsi, il più utile da parlarsi.
[illegible]

Խորհիմ զեւս հարկաւորն 'ի խորհիլ, զօգտակարագոյնն 'ի խօսիլ։
Տիւշիւնիւրիւմ էն իիտիղալըյը տիւշիւնմէյէ, էն ֆայտալըյը սէօյլէմէյէ։

Penso dove finiscano le allegrezze, gli onori, e tutta la vita nostra.

Խորհիմ թէ յի՞նչ աւարտին զուարճութիւնք, պատիւ և ամենայն կեանք մեր։
քէն

[illegible]

De' varj viaggj del corso umano il comun termine è la morte.

[illegible]

Il pensiero dunque più interessante è quello della morte.

[illegible]

Ma Signore, il ricordarla, e discorrer di essa fa orrore.

[illegible]

A' certi politici, sì è vero, ma non a' veri Cristiani.

[illegible]

Anzi la memoria frequente della morte ci diminuisce l' orrore.

[illegible]

Come dunque dobbiam regolare la nostra vita per finirla felicemente?

[illegible]

[illegible]

Eccovi la regola breve: Viva come vero Ragionevole.

Էգգօվի լա ռէկօլա պռէվէ. Վիվա գօմէ վէռօ ռաճիօնէվօլէ.

Մի սփիէկի տի կռացիա.

Mi spieghi di grazia.

Voglio dire, che si dee menar una vita conveniente ad un Ragionevole

Վօլիօ տիռէ, քէ սի տէէ մէնառ ունա վիթա գօնվէնիէնթէ ատ ուն ռաճիօնէվօլէ.

Perchè le regole principali della Morale cristiana ci vengon insinuate dalla retta Ragione.

Փէռքէ լէ ռէկօլէ փռինչիփալի տէլլա մօռալէ քռիսթիանա չի վէնկօն ինսինուաթէ տալլա ռէթթա ռաճիօնէ.

E qui accennerò alquante.

Է գուի աչչէննէռօ ալգուանթէ.

La Ragione ci attesta d'essere Iddio Creatore degno d'ogni ossequio.

Լա ռաճիօնէ չի ադթէսթա տ՛էսսէռէ իտտիօ գռէադօռէ տէնիօ տ՛օնի օսսէգուիօ.

La Ragione mostraci dovere a' nostri Genitori onore, ed ubbidienza.

Լա ռաճիօնէ մօսթռաչի տօ-

[illegible]

Ահա՛ քեզ կանոն համառօտ . կեցցես իբրեւ ճշմարիտ բանական :

[illegible]

Մեկնեա ինձ աղաչեմ :

[illegible]

Ասել կամիմ, թէ պարտ է վարել կեանս արժանի բանականի :

[illegible]

Վասն զի գլխաւոր կանոնք քրիստոնէական բարոյականին ազդին մեզ յուղիղ բանէն :

[illegible]

Եւ աստանօր նշանակեցից զոմանս :

[illegible]

Բանն վկայէ մեզ՝ թէ արարիչն Ած արժանի է ամ պաշտաման :

[illegible]

Բանն ցուցանէ մեզ՝ թէ պարտաւորիմք ծնողաց մերոց զպատիւ և զհնազանդութիւն :

[illegible]

[illegible]

La Ragione c' insegna di prestare a' Superiori rispettivi ubbidienza.

[illegible]

La Ragione ci inibisce ogni ingiuria al nostro Prossimo.

[illegible]

La Ragione ci afferma, le cose transitorie non meritar l' amore d' un' anima immortale.

[illegible]

La Ragione coll' esperienza ci prova non esservi nel Mondo cosa permanente.

[illegible]

La Ragione asserisce, ogni atto umano essere degno o di premio, o di pena.

[illegible]

La Ragione in somma ci testifica, non acche-

քի անդյա պոյլյա բույնէթ վէ իթայէթ իթմէլիյիզ ։

Բանն ուսուցանէ մեզ ընծայել իւրաքանչիւր գլխաւորի զհնազանդութիւն։

Ակըլ եօլրէտիր պիզէ՝ հէր պիր զապիթլէրէ մըտիւ թըլ օլմագ.

Բանն արգելու մեզ զամ անիրաւութիւն առ ընկեր մեր ։

Ակըլ եասագ իտէր պիզէ պաշգա պիր թիւրլիւ զուլմ էթմէմէզը եարիմիզէ ։

Բանն հաստատէ մեզ, թէ իրք անցաւորք չեն արժանի սիրոյ անմահ հոգւոյ ։

Ակըլ պիզէ թաճրիպլէր, քի Ֆանի շէյլէր պիր եօլ մեզ Ճանըն մուհապպէթինէ լայիք տէյիլ տիրլէր

Բանն փորձիւ հնդ ցուցանէ մեզ, ոչ լինել յաշխարհի կայուն ինչ։

Ակըլ թէճրիպէիլէ իսպաթ էտէր պիզէ՝ քի եօգ տուր տիւնեատէ պագը պիր շէյ ։

Բանն հաւանեցուցանէ՝ զամ մարդկային ներգործութիւն լինել արժանի վարձուց, կամ պատժոյ ։

Ակըլ թարիֆ էտէր քի հէրպիր ինսանի ամէլ լայըգ տըր եա էօտիւլէ, եա ջազէյէ ։

Համառօտիւ, բանն վկայէ մեզ. թէ մարդն ոչ

tar-

tarsi l' uomo se non nell' ultimo suo fine.

լա ռաճիօ՛նէ ինսօ՛մմա չի չէռ_
թի՛ֆիքա, նօն քուիէթա՛ռսի լ'
ուօ՛մօ սէ նօն նէլլ' ուլթի՛մօ
սու՛օ ֆի՛նէ .

հանգչել՝ բայց 'ի վերջին վախճանի իւր ։

Պիր սէօզիլէ, աքըլ պի_
զէ շէհատէթլիք վէրիր,
քի ինսան տալթ քէնտի
սօնը էնճամընտէ րահէթ
օլուր ովիլիր ։

Or, queste appunto sono le Massime principali della Religion cristiana.

օռ . գուէ՛ստէ ափփու՛նթօ սօ՛_
նօ լէ մա՛սսիմէ փռինչիփա՛լի
տէ՛լլա ռէլիճիօ՛ն քռիստիա՛նա

Արդ՝ սոյն այս են գլխա_
ւոր սկզբունք քրիստոնէ_
ական կրօնի ։

Տէ՛իմտի, իշտէ պունլար_
տըր քրիստիանըն մէնէպինին
պաշ այէթլէրի ։

Se dunque un vero Fedele vive conforme alla Ragione, vive cristianamente.

սէ տու՛նգուէ ու՛ն վէ՛րօ ֆէ_
տէ՛լէ վի՛վէ գօնֆօ՛ռմէ ա՛լլա
ռաճիօ՛նէ , վի՛վէ գռիստիա_
նամէ՛նթէ .

Ապա ուրեմն եթէ ճշմա_
րիտ հաւատացեալ որ կեայ
ըստ բանի, կեայ քրիստո_
նէաբար ։

Էօյլէ իսէ պիր տօղրու
ինանմըշ հաքլա կէօ_
րէ կէչինիր, քրիստիանըն
կիպի կէչինիր ։

E chi vive cristianamente, incontrerà una morte felice.

է գի վի՛վէ գռիստիանամէ՛ն_
թէ , ինգօնթռէռա՛ ու՛նա մօ՛ռ_
թէ ֆէլի՛չէ .

Եւ որ կեայ քրիստոնէա_
բար, հանդիպեսցի եր_
ջանիկ մահուան ։

Վէ քիմքի քրիստիանըն կէ_
պի կէչինիր, պիր մութ_
լուլու էօլիւմ օնա նասիպ
օլուր ։

E chi sarà felice nel morire, passerà al viver eterno.

է գի սառա՛ ֆէլի՛չէ նէլ
մօռի՛ռէ , փասսէռա՛ ալ վի՛_
վէռ էթէ՛ռնօ .

Եւ որ երջանիկ լիցի 'ի
մահուն, փոխադրեսցի 'ի
կեանս յաւիտենից ։

Վէ քիմ քի էօլիւմինտէ
մութլուլու օլուր, պիր
էպէտի հայաթայ կէչսէ
կէրէք ։

Cosa a Lei pare, Signor mio Compagno?

գօ՛զա ա լէ՛յի փա՛ռէ , սինյօ՛ռ
մի՛օ գօմփա՛նյօ .

Զինչ թուի քեզ՝ պր՛ն
ընկերակից իմ ։

Նա՛սըլ կէօրինիւր ճէ_
նապինէ պէնիմ եօլտաշըմ ։

Sono tutte verissime, e

Ամենայնն ճշմարիտ է և

giu-

Quanti giorni sono, che pativa questi incomodi?

[illegible]

[illegible]

Saranno cinque giorni in circa.

[illegible]

[illegible]

Hà preso qualche medicamento?

[illegible]

[illegible]

Sì Signore, una dramma di Rabarbaro con mezz' oncia di Cassia.

[illegible]

[illegible]

Bene! ha operato abbastanza?

[illegible]

[illegible]

Così così, anzi poco, perchè era stitico.

[illegible]

[illegible]

Osserviamo adesso come va il polso.

[illegible]

[illegible]

Tristo! cammina da Corriere; ha una febbre gagliarda, ch' è per crescer ancora.

[illegible]

[illegible]

Co-

Cosa sente adesso Signore?

Քօ՛զա սէ՛նթէ ատէ՛սսօ սինեօ՛րէ

Այժմ զինչ զգաս պարոն
Շիմտի նէ՛ տույայօրսուն աղա ։

Sento un fuoco, che m' abbruccia per tutta la vita.

Սէ՛նթօ ուն ֆուօ՛քօ քէ մ՛աբբրու՛չչա բէր թու՛թթա լա վի՛թա.

Զգամ տապ ինչ, որ կիզու զմարմինս բոլորովին
Պիր աթէշ տույարըմ, քի պիւթիւն վիւճիւտիմի եաքայըր ։

Come ha ella passata la notte?

Քօ՛մէ հա է՛լլա բասսա՛թա լա նօ՛թթէ.

Զիարդ անցուցեր զգիշերս ։
Պու կեճէ նասըլ կեչիրտին ։

Male assai, senza dormir mai, con una sete barbara.

Մա՛լէ ասսա՛ի, սէ՛նձա տօրմի՛ր մա՛ի, քօն ու՛նա սէ՛թէ բա՛րբարա.

Չարաչար յոյժ, անքուն ամենեւին, և զժնդակ ծարաւով ։
Փէք ֆէնա, տայըմ ույքուսուզ, վէ պիր փալըմ սուսուզլըղըլան ։

Ha egli sudato mai? Mai, niente.

Հա է՛լլի սուտա՛թօ մա՛ի . մա՛ի նիէ՛նթէ.

Քրտնեցա՞ր բնաւ ։ ոչ բնաւ, ոչինչ ։
Հիչ թէրլէտինմի ։ ասլա, հէ՛չ ։

Per ora Signori, la prima cosa sarà una cavata di sangue.

Բէր օ՛րա, սինեօ՛րի, լա բրի՛մա քօ՛զա սարա՛ ու՛նա քավա՛թա տի սա՛նկուէ.

Առ այժմ տեարք նախառաջին՝ արիւն հանել պարտ է ։
Շիմտիլիք, աղալարըմ իլք իշիմիզ քան ալմագտըր ։

Prima dal braccio, e poi, osservando il bisogno, anche dal piede.

Բրի՛մա տալ բրա՛չչօ, է բօ՛ի, օսսէրվա՛նտօ իլ պիզօ՛նեօ, ա՛նքէ տալ բիէ՛տէ.

Նախ՝ 'ի բազկէն, և ապա՝ հայելով 'ի պէտսն, յոտից ևս ։
Իպթիտա գօլտան, սօնրա իխտիյաճընա կէօրէ՝ այաքտանտախի ։

Per bevanda si prenderà Limonea lunga, poca, e spessa.

Բէր պէվա՛նտա սի բրէնտէրա՛ լիմօնէ՛ա լու՛նկա, բօ՛քա, է սբէ՛սսա.

Ըմպելի տացի նմ լեմոնաջուր անոսր, սակաւ և յաճախ ։
Իչէճէկի օլսուն լիմօնլըսու հաֆիֆ, ազ վէ սըգճա ։

Il cibo sarà brodo schetto, e niente più.

[illegible]

[illegible]

Oltre di questi metteremo anche de' vessicanti.

[illegible]

[illegible]

Tutto ciò non ostante, sappiano lor Signori, che siamo imbrogliati.

[illegible]

[illegible]

Il mal' è acuto, è troppo avanzato.

[illegible]

[illegible]

Io non mancherò di fare tutto il possibile per il corpo.

[illegible]

[illegible]

Lor Signori faranno bene di avvertir l'ammalato del pericolo.

[illegible]

[illegible]

Addio Signori; Dio mi darà un avviso lieto.

[illegible]

[illegible]

La ringraziamo, Signor Dottore, gli raccomandiamo ogni sollecitudine.

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]

Per l' ajuto di Dio avrò tutta la premura ; Addio .

[illegible]
[illegible]

Cosa ha detto il Medico per la mia malattia ?

[illegible]
[illegible]

Dice così così , spera .

[illegible]

Ditemi chiaramente se sono in pericolo , o no ?

[illegible]
[illegible]

Già tutti siamo in pericolo , nessuno può aver sicurezza .

[illegible]
[illegible]

Vi prego , dite più chiaro .

[illegible]

Dice il Medico , che noi penseremo pel corpo , esso penserà per l' anima .

[illegible]
[illegible]

Hò inteso ; la mia morte dunque è imminente .

[illegible]
[illegible]

Ohimè i miei peccati !

Թինէ հեզերմ ե[illegible]
մինիդէ օրփորդըշ եօեըիդ:
Այդ օգնականութեամբ զամ
փոյթ յանձին կալայց . բարով մնասջիք:
Ասաւէլն հիւանդիլէն հէք
քայղըն խօսէրիմ ; հօշճա
քալըճըղ:
Զի՞նչ ասաց բժիշկն սակս
իմոյ հիւանդութեան:
Ըսէ՞ տէտի հէքիմ պէնիմ
հասթալըղըմ իչին:
Այսպ այնպ ասէ, յուսայ:
Էօյլէ պէօյլէ տէյօր .
ումուտ վար:
Ասացէք ինձ յայտնապէս,
եթէ 'ի վտանգի եմ թէ ոչ:
Էշքերարէ տէյին պանա .
թէհլիքէտէ միյիմ , եօգ մը:
Ամենեքեան ամենեքին 'ի
վտանգի կամք , ոչ ոք է
յապահովի:
Հէփիմիզ թէհլիքէտէ յիզ ,
հէչ պիրինին էմնիէթի եօգ-
տուր:
Աղաչեմ զձեզ ; յայտնա-
գոյն ևս ասասջիք:
Եալվարըրըմ սիզէ , աչը-
ղա սէօյլէյին:
Ասէ բժիշկն , թէ մեք
զմարմինն հոգասցուք , և
ինքն զհոգին:
Հէքիմ տէյօր քի պիզ
թէնինի տուշիւնէլիմ ,
քէնտի ճանըընը:
Իմացայ . մահ իմ ուրեմն
առաջի կայ:
Տույտում . էօյլէիսէ էօ-
լիւմիւմ եագըն տըր:
Վայ ինձ 'ի մեղաց իմոց:

օհիմէ՝ ի միէի՝ ֆիէթթամէնթի.

Non abbia paura, Sig. Fratello, siamo in man di Dio.

Նօն աբբիա փաուրա, սինեօ֊ ֆրադէլլօ, սիամօ ին մա֊ նօ տի Դիօ.

Մի՛ երկնչիր պարոն եղբայրս. 'ի ձեռին Այ եմք։

Քօ՛րքմա էֆէնտի գարտաշըմ, Ալլահըն էլինտէյիզ։

Non temo dalla morte: perchè sempre son vissuto come mortale.

Նօն թէմօ տալլա մօրթէ։ փէրքէ՝ սէմփրէ սօն վիսսու֊ թօ քօմէ մօրթալէ.

Ո՛չ 'ի մահուանէ երկնչիմ. զի միշտ իբրև մահկանացու կեցի։

Էօլիւմտէն քօրքմամ. զիրա տայիմ էօլէճէկ կիպի եաշատըմ։

Ma mi fa timore il tremendo Tribunal del divin Giudice.

Մա մի ֆա թիմօրէ իլ թրէ֊ մէնտօ թրիպունալ տէլ տի֊ վին ճիուտիչէ.

Այլ զիս երկեցուցանէ ահաւոր ատեանն Աստուծոյ դատաւորին։

Եա իշին քօրքուտուր Ալլահըն հէյպէթլի տիվանը։

Ecco finito per me il mondo!

Էքքօ ֆինիթօ փէր մէ իլ մօն֊ տօ.

Ահա վախճանեցաւ ինձ աշխարհս։

Իշտէ տիւնեամ թամամ [illegible]։

La sanità si conosce allor, quando si perde.

Լա սանիթա՝ սի քօնօշէ ալ֊ լօ՛ր, գուանտօ սի փէրտէ.

Առողջութիւն յայնժամ ճանաչի, յորժամ կորնչի։

Սաղլըգ օլտուղուն տաւայու֊ լուր, հաճան գայպ օլուր։

Quanto sia pregevole la nostra vita, si scorge nel suo fine.

Գուանթօ սիա փրէճէվօլէ լա նօսթրա վիթա, սի սքօրճէ նէլ սուօ ֆինէ.

Ի՛մէ քանի պատուական է կեանքս մեր, 'ի վախ֊ ճանին իւրում ճանաչի։

Նէ՛ գատար գըյմէթլի օլ֊ տուղու էօմրիւմիւզին, գէնտի սօնունտան անլա֊ շըլըր։

Misero me! con quante negligenze ho menato la mia vita.

Միզէրօ մէ. քօն գուանթէ նէկլիճէնցէ հօ մէնաթօ լա միա վիթա.

Ո՛հ թշուառ եղկելիս. քանի՛ անհոգութեամբ վարեցի զկեանս իմ։

Վա՛յ հալըմա. նէ՛ գատար հաֆըլէթլէ գէչիրտիմ էօմ֊ րիւմիւ։

O per-

O perdita irrimediabile! O momento terribile!
օ փէրտիթա իռրիմէտիապի-լէ․ օ մոմէնթօ թէռրիպիլէ ։

Ո՛ կորուստ անդարմանելի․ ո՛վ վայրկեան ահագին։
Եյ չարէսիզ իթիւրմէք, Եյ քօրքուլու թաքըքէ ։

Preghino lor Signori per me la divina misericordia.
փրէկինօ լօր սինեօրի փէր մէ լա տիվինա միզէրիքօր-տիա ։

Հայցեցէք ո՛վ տեարք՝ ձեզ իմ ողորմութիւն տյ։
Տիլէյին սիզինիմ իչին ա-ղալարըմ, Ալլահըն քէրէ-մինի ։

Acciochè il restante della mia vita consumi nel riconciliarmi col mio Redentore.
աքքիօքէ իլ ռէսթանթէ տէլ-լա միա վիթա քօնսումի նէլ ռիքօնչիլիառմի քօլ միօ ռէ-տէնթօրէ ։

Որպէս զի զմնացուած կենաց իմոց ծախեցից 'ի հաշտիլ ընդ փրկչին իմում ։
Քի քալան էօմրիւմիւ կէ-չիրէյիմ սէնի քուրթա-րըճըյըլըն պարըշմաղա ։

Pensino pur essi a questo momento, che sovrasta a' tutti.
փէնսինօ փուր էսսի ա քուէս-թօ մօմէնթօ, քէ սօվռաս-թա ա՛ թութթի ։

Խորհեցարո՛ւք և դուք զայս վայրկեան՝ որ ամե-նեցուն 'ի վը կայ ։
Ճէնապլէրինըզտէ Ֆիքր է-տին պու անը, քի ճիւմ-լէսինէ կէլէճէք ։

Զրոյց բարոյական ։

Cosa pensa Vossignoria?
քօզա փէնսա վօսսինեօրիա ։

Զինչ խորհի տէրութիւնդ ։
Նէ տիւշիւնիւյօր հազ-րէթին ։

Penso il più necessario da pensarsi, il più utile da parlarsi.
փէնսօ իլ փիու նէչէսսարիօ տա փէնսարսի, իլ փիու ու-թիլէ տա փարլարսի ։

Խորհիմ զայս կարևորն 'ի խորհիլ, զօգտակարն զոյն 'ի խօսիլ ։
Տիւշիւնիւրիւմ էն իխ-տիյալըյը տիւշիւնմէյէ, էն ֆայտալըյը սէօյլէմէյէ ։

Penso dove finiscano le allegrezze, gli onori, e tutta la vita nostra.

Խորհիմ թէ յինչ աւար-տին զուարճութիւնք, պատիւք և ամենայն կեանք մեր ։
քէն-

[illegible]

De' varj viaggj del corso umano il comun termine è la morte.

[illegible]

Il pensiero dunque più interessante è quello della morte.

[illegible]

Ma Signore, il ricordarla, e discorrer di essa fa orrore.

[illegible]

A' certi politici, sì è vero, ma no a' veri Cristiani.

[illegible]

Anzi la memoria frequente della morte ci diminuisce l' orrore.

[illegible]

Come dunque dobbiam regolare la nostra vita per finirla felicemente?

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Eccovi la regola breve: Viva come vero Ragionevole.

Էքքօվի լա ռէկօլա պռէ-վէ . Վիվա քօմէ վէռօ ռա-ճօնէվօլէ .

Mi spieghi di grazia.

Մի սփիէկի տի կռացիա .

Voglio dire, che si dee menar una vita conveniente ad un Ragionevole.

Վօլիօ տիռէ , քէ սի տէէ մէնառ ունա վիթա քօնվէ-նիէնթէ ատ ուն ռաճօնէվօ-լէ .

Perchè le regole principali della Morale cristiana ci vengon insinuate dalla retta Ragione.

Փէռքէ լէ ռէկօլէ փռինճի-փալի տէլլա մօռալէ քռիս-թիանա ճի վէնկօն ինսինուաթէ տալլա ռէթթա ռաճօնէ .

E quì accennerò alquante.

Է քուի աճճէննէռօ ալքուան-թէ .

La Ragione ci attesta d' essere Iddio Creatore degno d' ogni ossequio.

Լա ռաճօնէ ճի աթթէսթա տ' էսսէռէ Իտտիօ Քռէաթօռէ տէնիօ տ' օնի օսսէքուիօ .

La Ragione mostraci dovere a' nostri Genitori onore, ed ubbidienza.

Լա ռաճօնէ մօսթռաճի տօ-

ածնդու մութլուլու օլսուն

Ահա՛ քեզ կանոն համառօտ . կեա՛ց իբրեւ ճշմարիտ բանական ։

Ի՛շտէ սանա քըսսա քանուն . կեչի՛ն ասըլ իւսանը կի՛պի ։

Մեկնեա՛ ինձ աղաչեմ ։

Ճա՛նըմ վէ՛ր պանա մանասընը ։

Ասել կամիմ , թէ պարտ է վարել կեանս արժանի բանականի ։

Տէմէք իսթէրիմ քի պիր ինսանա լայըք էօմր կէ-չիրմէլիյիզ ։

Վասն զի գլխաւոր կանոնք քրիստոնէական բարոյականին ազդին մեզ յուղիղ բանէն ։

Զիրա քրիսթիանն իլմի է-տէպին , պաշ քանունլա-րընը տօղրու աքըլտա պէ-լի իշարէթ էտէր ։

Եւ աստանօր նշանակեցից զոմանս ։

Վէ պուրատա պիր քաչը-նը կէօստէրէյիմ ։

Բանն վկայէ մեզ՝ թէ Ար-արիչն ԱԾ արժանի է ամ պաշտաման ։

Աքըլ պիլտիր շահատէթ-լէք իտէր քի եարատանն Ալլահ հէր իւրմէթէ լայըք տըր ։

Բանն ցուցանէ մեզ՝ թէ պարտիմք ծնողաց մերոց զպատիւ եւ զհնազանդութեն

Աքըլ կէօստէրիր պիզէ

ՎԷ-

ռէ՛ռա ա՛ նօ՛ստրի ճէնիթօ՛րի
օնօ՛ռէ էտ ռաշպէթթէ՛նցա .

La Ragione c' insegna di prestare a' Superiori rispettivi ubbidienza.

լա ռաճիօ՛նէ չ՚ ինսէ՛ննա տի
փռէսթա՛ռէ ա՛ սուփէռիօ՛րի
ռիսփէթթի՛վի ուբբիտիէ՛նցա .

La Ragione ci inibisce ogni ingiuria al nostro Prossimo.

լա ռաճիօ՛նէ չի ինիպի՛շէ օ-
նեի ինճիու՛րիա ալ նօ՛սթրօ
փռօ՛սսիմօ .

La Ragione ci afferma, le cose transitorie non meritar l' amore d' un' anima immortale.

լա ռաճիօ՛նէ չի աֆֆէ՛ռմա ,
լէ քօ՛զէ թռանսիթօ՛ռիէ նօն
մէռիթա՛ռ լ՚ ամօ՛ռէ տ՚ ուն՚
ա՛նիմա իմմօռթա՛լէ .

La Ragione coll' esperienza ci prova non esservi nel Mondo cosa permanente.

լա ռաճիօ՛նէ քօլլ՚ էսփէռիէ՛ն-
ցա չի փռօ՛վա նօն է՛սսէռվի
նէլ մօ՛նտօ քօ՛զա փէռմանէ՛նթէ .

La Ragione asserisce, ogni atto umano essere degno o di premio, o di pena.

լա ռաճիօ՛նէ ասսէռի՛շէ ,
օ՛նեի ա՛թթօ ումա՛նօ է՛սսէռէ
տէ՛նեօ օ տի փռէ՛միօ , օ տի
փէ՛նա .

La Ragione in somma ci testifica, non acche-

քի ամենայն պարգեւ բայէԹ
մէ իԹայէԹ իԹմէլէյիգ :

Բանն ուսուցանէ մեզ՝ ընծայել իւրաքանչիւր գլխաւորի զհնազանդութիւն :

Աքըլ հէօյրէտիր պիզէ՝
հէր պիր զապիԹլէրէ մէու-
Թիր օլմաք .

Բանն արգելու մեզ զամենայն անիրաւութիւն առընկեր մեր :

Աքըլ եասաք իտէր պի-
զէ պաշգա պիր Թիւրլիւ
զուլում էԹմէմէյէ եարի-
միզէ :

Բանն հաստատէ մեզ, Թէ իրք անցաւորք չեն արժանի սիրոյ անմահ հոգւոյ :

Աքըլ պիզէ Թաստիք էտէր,
քի ֆանի շէյլէր պիր էօլ-
մէզ ճանըն մուհապպէ-
Թինէ լայըք տէյիլ տիրլէր

Բանն փորձիւ հնդձ ցուցանէ մեզ՝ ոչ լինել յաշխարհի կայուն ինչ :

Աքըլ Թէճրիպէսիլէ իս-
պաԹ էտէր պիզէ՝ քի եօք-
տուր տայիմանտէ պաքը
պիր չէյ :

Բանն հաւանեցուցանէ՝ ամ մարդկային ներգործութե լինել արժանի վարձուց, կամ պատժոց :

Աքըլ Թարիֆ էտէր քի
հէրպիր իննանի ամէլ լայ-
ըք տըր եա էօտիւլէ
եա քազէպէ :

Համառօտիւ, բանն վկայէ մեզ, Թէ մարդն ոչ

tar-

tarsi l' uomo se non nell' ultimo suo fine.

լա ռաճիօ՛նէ ին սօ՛մմա չի չէռթի՛ֆիքա, նօն աքքուիէթա՛ռսի լ՛ ուօ՛մօ սէ նօն նէլլ՛ ու՛լթիմօ սու՛օ ֆի՛նէ.

հանգչել՝ բայց ՚ի վերջին վախճան իւր ։

Պիր սէօզիլէ, աքըլ պիզէ չէհատէթլիք վէրիր, քի խնսան ասլը քէնտի սօնըղ էնճամընտէ րահէթ օլա պիլիր ։

Or, queste appunto sono le Massime principali della Religion cristiana.

օռ. գուէ՛սթէ աբբու՛նթօ սօ՛նօ լէ մա՛սսիմէ բռինչիբա՛լի տէ՛լլա ռէլիճիօ՛ն գռիսթիա՛նա

Արդ՝ սոյն այս են գլխաւոր սկզբունք քրիստոնէական կրօնի ։

Տէ՛իմէք, իշտէ պունլարտըր քրիսթեան մէզհէպինին պաշ այէթլէրի ։

Se dunque un vero Fedele vive conforme alla Ragione, vive cristianamente.

սէ տու՛նգուէ ու՛ն վէ՛ռօ ֆէտէ՛լէ վի՛վէ գօնֆօ՛ռմէ ա՛լլա ռաճիօ՛նէ, վի՛վէ գռիսթիանամէ՛նթէ.

Ապա ուրեմն եթէ ճշմարիտ հաւատացեալ ոք կեայ ըստ բանի, կեայ քրիստոնէաբար ։

Էօյլէ իսէ պիր տօղրու ինանտար հաչան աքլա կէօրէ կէչինիր, քրիսթեան կիպի կէչինիր ։

E chi vive cristianamente, incontrerà una morte felice.

է գի վի՛վէ գռիսթիանամէ՛նթէ, ինգօնթռէռա՛ ու՛նա մօ՛ռթէ ֆէլի՛չէ.

Եւ որ կեայ քրիստոնէաբար, հանդիպեսցի երջանիկ մահուան ։

Վէ քիմքի քրիսթեան կիպի կէչինիր, պիր մութլուլու էօլիւմ օնա նասիպ օլուր ։

E chi sarà felice nel morire, passerà al viver eterno.

է գի սառա՛ ֆէլի՛չէ նէլ մօռի՛ռէ, բասսէռա՛ ալ վի՛վէռ էթէ՛ռնօ.

Եւ որ երջանիկ լիցի ՚ի մահուն, փոխադրեսցի ՚ի կեանս յաւիտենից ։

Վէ քիմ քի էօլիւմինտէ մութլուլու օլուր, պիր էպէտի հայաթա կէչսէ կէրէք ։

Cosa a Lei pare, Signor mio Compagno?

գօ՛զա ա լէ՛ի բա՛ռէ, սինեօ՛ռ մի՛օ գօմբա՛նեօ.

Զինչ թուի քեզ՝ պր՛ն ընկերակից իմ ։

Նա՛սըլ կէօրինիւր ձէնապինիզ պէնիմ էա՛րիմ ։

Sono tutte verissime, e

Ամենայնն ճշմարիտ է և

giuste.

սօ՛նօ թու՛թթէ վէրի՛սսիմէ, է ճիու՛սթէ.

Ed io non bramererei altro che l' osservanza di queste Massime.

էտ իօ նօն պրամէրէ՛ի ա՛լթրօ քէ լ' օսսէրվա՛նցիա տի գուէ՛սթէ մա՛սսիմէ.

Questa sarà il fine del nostro Dialogo.

գուէ՛սթա սարա՛ իլ ֆի՛նէ տէլ նօ՛սթրօ տիա՛լօկօ.

Addio Signore, le auguro una felicità eterna.

ատտի՛օ սինեօ՛րէ, լէ աու՛կուրօ ու՛նա ֆէլիչիթա՛ էթէ՛րնա.

A rivederci Sig. mio: un discorso sì ragionevole sarà sempre scolpito nel mio cuore.

ա րիվէտէ՛րչի սինեօ՛ր մի՛օ ։ ուն տիսքօ՛րսօ սի՝ րաճիօնէ՛վօլէ սարա՛ սէ՛մփրէ սքօլփի՛թօ նէլ մի՛օ քուօ՛րէ.

արդարացի ։

Հէփիսի սահիհ վէ հաքլը ։

Եւ ես ոչ այլ ինչ փափաքէի՝ բայց պահպանութիւն այսոցիկ սկզբանց ։

Պէնտահի քիմսէյը չէյ իսթէմէզ պիլիրիմ հէմէն սալթ պու այէթլէրին թութմասըը ։

Այս լեցի վախճան մերոյ զրուցատրութեանս ։

Պու օլասըն պիզիմ սէօհպէթիմիզին քէնարը ։

Ո՛ղջ լեր այրն · հայցեմ քեզ բարօրութիւն յաւիտենական ։

Հօշչա՛ գալ աղա, տիլէրիմ սիզէ պիր էպէտի տէվլէթ

Դրձլ տեսցուք · այդպիսի զրոյց խրատական արձանագրեալ կայցէ միշտ իմում սրտի ։

Ըյնէ կէօրիւշէլիմ, պէօյլէ հաքք սէօհպէթ տայիմ աքլըմըմտա գազըլը օլա ։

Յօդուած . Է :

[illegible]

CAN, che abbaja, poco morde.	[illegible]
[illegible]	[illegible]
	[illegible]
Chi troppo abbaja, empie il corpo di vento.	[illegible]
[illegible]	[illegible]
Chi troppo abbraccia, nulla stringe.	[illegible]
[illegible]	[illegible]
	[illegible]
Pescare in acqua torbida.	[illegible]
[illegible]	[illegible]
	[illegible]
Batter l'acqua nel mortajo.	[illegible]
[illegible]	[illegible]
	[illegible]
Far un buco nell'acqua.	[illegible]
[illegible]	[illegible]
	[illegible]
Al primo colpo non cade l'albero.	[illegible]
[illegible]	[illegible]
	[illegible]

Sco-

Scoprir un altare per coprirne un altro. | [illegible]

[illegible]

[illegible]

Chi troppo tira l' arco, lo spezza. | [illegible]

[illegible]

[illegible]

Molto fumo, e poco arrosto. | [illegible]

[illegible]

[illegible]

Lavar la testa all' asino. | [illegible]

[illegible]

[illegible]

Far come l' asino, che porta il vino, e bee l' acqua. | [illegible]

[illegible]

[illegible]

Disputar dell' ombra dell' asino. | [illegible]

[illegible]

[illegible]

Tenere altrui il bacino alla barba. | [illegible]

[illegible]

[illegible]

I paperi menano à bere le oche. | [illegible]

[illegible]

[illegible]

In bocca chiusa non entrò mai mosca.
Ի բերան փակեալ ոչ երբեք մտանէ ճանճ:
[illegible]
[illegible]
Յ որ ոչ խնդրէ, ոչ առնու ինչ:

La bocca ne porta le gambe.
Բերանն բարձեալ տանի զոտս:
[illegible]
[illegible]
Յի կերակրով զօրանան ոտք:

La botte non dà, se non di quel vino che ha.
Տակառն զայն գինի տայ զոր ունի:
[illegible]
Փըչը նէ շարապ քի իչինտէ վարըսա՝ օնու վերիր:
Յ [illegible] գործէ որ ինչ է:

Metter il carro innanzi a' buoi.
Լծել զսայլն առաջի քան զեզինս:
[illegible]
[illegible]
Յ անկարգ է առնել զնախնչայն՝ որ յետոյ է առնելի:

Le bugie sono zoppe, e hanno le gambe corte.
Ստութիւնք կաղ են, և կարճոտն:
[illegible]
[illegible]
Յ անհիմն են և [illegible]:

Chi va a caccia senza cani, torna a casa senza lepri.
Որ գնայ յորս առանց շանց, դառնայ ի տուն առանց նապաստակաց:
[illegible]
Քէօփէքսիզ ավա կիտէն՝ Թաւշանսըզ էվէ գելիր:
Յ որ անպատրաստ ձեռնարկէ ի գործ, [illegible]:

Morte non guarda Calendario.
Մահն ոչ հայի ի տօնացոյց:
[illegible]
[illegible]
Յ ոչ խնայէ զամենս [illegible]:

A can, che lecchi cenere, non gli fidar farina.
Ի շուն՝ որ զմոխիր լիզանէ, մի հաւատար զալիւր:
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

Fare ogni dì capo d' anno.	[illegible]
[illegible]	[illegible]

[illegible]

Chi ha capri, ha corni.	[illegible]
[illegible]	[illegible]

[illegible]

Far un segno con un carbon bianco.	[illegible]
[illegible]	[illegible]

[illegible]

Tra carne, e ugna nessun vi pugna.	[illegible]
[illegible]	[illegible]

[illegible]

Pigliar la lepre col carro.	[illegible]
[illegible]	[illegible]

[illegible]

In quella casa è poca pace, dove gallina canta, e gallo tace.	[illegible]
[illegible]	[illegible]

[illegible]

A cavalo donato non si guarda in bocca.	[illegible]
[illegible]	[illegible]

[illegible]

Cavolo riscaldato non fu mai	[illegible]

mai buono. [illegible]

[illegible]

Chi non ha cervello, abbia gambe. [illegible]

[illegible]

Più doppio, che una cipolla. [illegible]

[illegible]

Il soperchio rompe il coperchio. [illegible]

[illegible]

Aspettar il corbo. [illegible]

[illegible]

Corbi con corbi non magnano gli occhi. [illegible]

[illegible]

La lingua batte, dove il dente duole. [illegible]

[illegible]

La lingua non ha osso, e fa rompere il dosso. [illegible]

[illegible]

Far d' ogni erba fascio. [illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible]

Cadere in piè come la gatta. — [illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible]

Dove non ci son gatte, i topi ballano. — Ուր չիք կատու, մկունք կաքաւեն ։

[illegible] — [illegible]

[illegible]

Cavar la castagna colla zampa della gatta. — [illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible]

Cavar il granchio della buca colla man d'altri. — [illegible]

[illegible] — [illegible]

Nido fatto, gazza morta. — [illegible]

[illegible] — [illegible]

[illegible]

Ogni Salmo in gloria torna. — Ամ սաղմոս աւարտի ՚ի փառք Հօր ։

[illegible] — [illegible]

[illegible]

Aver il granchio nella scarsella. — [illegible]

[illegible] — [illegible]

Յի

Յ' ընծեղ կարկամ 'ի հանել զդրամս ։

Guardarla nel lucignolo, e non nell' oglio.
գուարդարլա նէլ լուչինեօլօ, է նօն նէլլ' օլիօ.

Հայել 'ի պատրոյգն, և ոչ 'ի ձէթն ։
Եաղը պըրաքըփ ֆիթիլէ կէօզէթմէք ։

Յ' հոգալ զմանունս, թողել զկարևորն ։

Mostrar la luna nel pozzo.
մօսթրար լա լունա նէլ փօձձօ.

Ցուցանել զլուսինն 'ի ջրհորի ։
Այը՝ քույու իչինտէ կէօստէրմէք ։

Յ' այլ է այլոյ ցուցանել ։

Loda il mare, e tienti alla terra.
լօտա իլ մարէ, է թիէնթի ալլա թէռռա.

Գովեա՛ զծովն և կա՛ց զեզերն 'ի ցամաքի ։
Տէնիզը՝ էօյ, լաքին աէնի քարատա թութ ։

Յ' ընտրեա՛ զփոքր բարին անվտանգ, քան զմեծն՝ բայց վտանգաւոր ։

I fatti son maschi, e le parole femmine.
ի ֆադդի սօն մասքի, է լէ փարօլէ ֆէմմինէ.

Գործք՝ արու են, իսկ խօսքն՝ էգ ։
Այմէլ՝ էրքէքը տիր, սէօզ՝ տիշի ։

Յ' գործք պիտոյ են, բանք անբաւական ։

Le mosche si posano addosso a' cavalli imagri.
լէ մօսքէ սի փօզանօ ատտօսսօ ա' գավալլի իմաղրի.

Ճանճք նստին 'ի թիկունս վտիտ երիվարաց ։
Սինէքլէր զայըֆ աթլարըն սըրթընա գօնարլար ։

Յ' պատուհաս 'ի վ՟ր տկարաց ածին ։

Alla nave rotta ogni vento l' è contrario.
ալլա նավէ ռօթթա օնի վէնթօ լ' է' գօնթրարիօ.

Նաւու խորտակելոյ ամ՟ հողմ հակառակ է ։
Քըրըլը կէմիէ հէր րիւզկեար քարշը տըր ։

Յ' դժբաղդ անձին՝ ամ՟ ինչ անյաջող ։

Una noce sola non suona in un sacco.
ունա նօչէ սօլա նօն սուօնա ին ուն սաքքօ.

Մի միայն ընկոյզ ոչ տանէ ձայն 'ի պարկի ։
Թօրպա իչինտէ եալըն-ըզ ճէվիզ սէս չըքարմազ ։

Յ' մի որ չէ բաւական 'ի գործ բազմաց ։

La padella dice al pajuolo, fatti in là, che tu mi tingi.

Տապակն ասէ ցաման, 'ի բաց գնա՝ զի սևացուցանես զիս ։

լա գաբբէլլա՛ բէ՛ռ ալ գայուռօ՛, լօ, Փամբիլի, էն լա՛, բէ թու- մի բէ՛նճի.	Թամբա՛ զկնգկունս տէր, այիր եւանն տուր, այլնէն քաղաքայարկըն:

Յ որ յանդիմանէ զոք յայն ինչ յոր ինքն ախտանայ:

Col tempo, e colla paglia si maturan le nespole.	Ժամանակաւ և յարդիւ Հասունանայ զկեռար:
գօլ թէ՛մբօ, է գօ՛լլա բա՛լեա սի մաթուռա՛ն լէ նէ՛սբօլէ.	Զամանիլէ վէ սամանիլէ Եէթիշիր մուշմուլա:

Յ ամ ինչ ժամանակաւ կատարելանայ:

Il più duro passo è quello della soglia.	Առաւել դժուարին քայլն է սեմոյն:
իլ բի՛ու՛ տու՛ռօ բա՛սսօ է՛ գուէ՛լլօ տէ՛լլա սօ՛լեա.	Փէք չէթին ատըմ էշէկին ատըմը տըր:

Յ, դժուարութիւն երևայ է 'ի սկզբանն:

Per rimenar la pasta, il pan s'affina.	Թրթռել զզանգուածն՝ հացն ազնուանայ:
բէ՛ռ ռիմէնա՛ռ լա բա՛սթա, իլ բա՛ն ս՛աֆֆի՛նա.	Համուրու եօղուրմաղը- լան՝ էքմէք եօղէնիր:

Յ կրթութեամբ ստացանի կատարելութիւն:

Il lupo cangia il pelo, ma non il vizio.	Գայլ փոխէ զմազ, այլ ոչ զմոլութիւն:
իլ լու՛բօ գա՛նճիա իլ բէ՛լօ, մա նօն իլ վի՛ցիօ.	Գուրդը՝ թիւյինի տէյիշ- տիրիր, ամմա խույինի տէյիշտիրմէզ:

Յ Բարքս չարին անփոփոխելի է:

Chi fa la casa in piazza, o e' la fa alta, o e' la fa bassa.	Որ շինէ տուն 'ի հրապա- րակի, կամ բարձր առնէ զնա, կամ ցած:
քի՛ ֆա լա գա՛զա ին բիա՛ցցա, օ է՛ լա ֆա ա՛լթա, օ է՛ լա ֆա բա՛սսա.	Մէյտանտա էվ եափան՝ եա իւքսէք եափար, եա ալ- չաք:

Յ որ հրապարակաւ գործէ ինչ, ոչ կարէ ամենեցուն հաւանեցուցանել:

Metter una pulce nell' orecchio a uno.	Լու արկանել յականջս ուրուք:
մէ՛թթէռ ու՛նա բու՛լճէ նէլլ՛ օռէ՛գգիօ ա ու՛նօ.	Պիրինին գուլաղընա փիրէ քօյմաք:

Յ՛ բանն ինչ կասկածանաց, կամ երկիւղի առնել ումեք:

Voler cavar della rapa sangue.	Կամիլ հանել արիւն 'ի շաղգամէ:

Նօ

[illegible] — Շուկամանան քան չըքաւոր_ մարդս շատ ըրտմունք ։

Յղ պատահանըներ յաւելքէ զանխտութիւն ։

La più cattiva ruota del carro sempre cigola. — Ամենախոտանագոյն անիւ սայլին միշտ ճռնչէ ։

[illegible] — Արաւանդէն քէօթիւ թէ [illegible] քեզ [illegible]

[illegible] — [illegible] անեն, տարանջեն, եւն ։

Non ischerzar con l' orso, se non vuoi esser morso. — Մի՛ ընդ արջու կատակեր, թէ ոչ կամիս խածանիլ ։

[illegible] — Ամենայն [illegible] , եթէ [illegible] ։

[illegible] յորմէ [illegible] ։

Gittar il manico dietro la scure. — Զհետ տապարին ընկե_ նուլ և զկոթն ։

[illegible] — Գալլիատանն սեղան սա_ փրնրաս պարապմունք ։

[illegible] կորուսանելն [illegible] արձանացել և զփողոցն ։

Serrar la stalla perduti i buoi. — Փակել զդուռն յետ կորուստեան եղանց ։

[illegible] — Աղքատ քաղցրաց [illegible] [illegible] քայլ օգտութեան սեղան ։

[illegible] յետ [illegible] անտարան զգուշանալ ։

Spegnere il fuoco colla stoppa. — Խծծով հուր շիջուցա_ նել ։

[illegible] — Խաւթիւթիւնեն [illegible] ։

[illegible] խառնանել զշարն՝ չարապանուն ։

C' è più trappole, che topi. — Բազում են ակնաստք քան զմկունս ։

[illegible] — Գափանձա սրշանկարութեն չոք տուր ։

[illegible] զուանք տուանել են քան զդաւեցին ։

A buon vin non bisogna frasca. — Ազնիւ գինւոյ ոչ պէտ_ ոտ է ստոճակ ։

[illegible] — Եւր չարապա Ֆիուշքա լազգոլ անէյիւ ։

[illegible] ։

E' meglio un uovo oggi che una gallina domani.
ե՝ մէ՛լեօ ուն ուօ՛վօ օ՛ճճի, քէ ու՛նա կալլի՛նա տօմա՛նի.

Լաւ է օրհկեան ձու մը քան զվաղուէի հաւն ։
Տահա էյի տիր պուկիւն պիր եումուրթա, նէ գի եարըն պիր թավուգ ։

Յ․ յերկրաւոր իրս՝ լաւ է առձեռն բարին քան զապառգայն անյայտ ։

Duro con duro non fa buon muro.
տու՛րօ քօն տու՛րօ նօն ֆա պուօ՛ն մու՛րօ.

Ագուռ ը ագուռ՝ ոչ առնէ որմ ամուր ։
Սերթ սերթիլէ պերապէր՝ մամուր տուվար էթմէզլէր ։

Յ 'ի կամակորս չիք միաբանութիւն ։

Chi per man d' altri s' imbocca, tardi si satolla.
քի փէ՛ր մա՛ն տ՛ ա՛լթրի ս՛ իմպօ՛քքա, թա՛րտի սի սաթօ՛լլա.

Որ այլոց ձեռամբ կերակրի, անագան յագի ։
Քայրըլար էլինէն եէյէն կէճ տօյար ։

Յ որ օգնութեան օտարաց կարօտի, դժուարաւ հասանէ փափաքանացն ։

Chi dorme co' cani, si leva colle pulci.
քի տօ՛րմէ քօ՛ քա՛նի, սի լէ՛վա քօ՛լլէ փու՛լչի.

Որ ընդ շանց ննջէ․ լույինքն ժողովէ ։
Քէօփէքլէրիլէ ույույան փիրէիլէ տօլու քալքար ։

Յ 'ի չար ընկերաց ապականի մարդ ։

Յօդուած. Ը ։

Սիրածք, կամ Խնամարք Բարեկամականք ։

CHI tace, acconsente.
քի թա՛չէ, աքքօնսէ՛նթէ.

Որ լռէ, հաւանի ։
Սուս օլան՝ րազըլ օլուր ։

L' amore s' accosta alla follía.
լ՛ ամօ՛րէ ս՛ աքքօ՛սթա ա՛լլա ֆօլլի՛ա.

Սէրն ոչ ընդհատ է 'ի մոլեգնութե ։
Աշք՝ տելիվանէլիգէ եագընտըր ։

Amor, nè tossa non si

Սէր և հազ ոչ կարեն

può

può celare.
[illegible]
Թաքչիլ :
Մուհապպէթ մէ եօքսուլ- լուք կիզլի տուրամազ :

Chi vuol amici assai, ne provi pochi.
[illegible]
Որ բազում բարեկամս խնդրէ, սակաւս գտցէ :
Քիմ քի չօք տօսթ արար, աղլարը պուլուր :

Chi non s' arrischia, non acquista.
[illegible]
Որ ոչ դիմագրաւի, ոչ ստանայ :
Իչէ սալմայան՝ չէյ գազա- զանմազ :

Յ անարուեստին ոչ շահի :

Chi ha arte, ha parte.
[illegible]
Որ ունի արհեստ, ունի պաշհեստ :
Զէնահաթը օլանըն՝ փայը օլուր :

Յ, արհեստաւորեան ամ ուրեք գտանէ հաց :

Al bisogno si conoscono gli amici.
[illegible]
Բարեկամք 'ի կարօտութե ճանաչին :
Տօսթլար էհթիաճլըգտա թանըլըր :

Una bugía scopre l' altra.
[illegible]
Մի ստութիւն յայտնէ զմիւսն
Պիր եալան օպիր եալա- նը աչար :

La ricaduta è peggior della caduta.
[illegible]
Երկրորդ անկումն չար է քան զառաջինն :
Իքինճի տիւշիւշ՝ իփտի- տաքինտէն ֆէնա տըր :

Conti chiari, amici cari.
[illegible]
Համարք յայտնի, բարե- կամք հաճելի :
Փաք հիսապ, տօսթլար ազիզ :

Նման է առասացածին տաճկաց · տօսթլըգ քանթար- ըլան, ալըշվէրիշ միսգալըլըան :

Patto chiaro, amicizia lunga.
[illegible]
Դաշն բացերև, բարեկա- մութի բազմաւոր :
Քավլը աչըգ, տօսթլըգ պայաքը :

La buona cura guarda la mala ventura.
Բարեխնամողութիւն՝ չար պա- տահարի է գուշակ :

[illegible] | [illegible]

Gran traditore è il desío. | [illegible]

[illegible]

Dal detto al fatto v'è gran tratto. | [illegible]

[illegible]

Dio mi guardi da chi non ha, se non una faccenda. | [illegible]

[illegible]

Chi uno castiga, cento ne minaccia. | [illegible]

[illegible]

Ogni bel giuoco vuol durar poco. | [illegible]

[illegible]

Ogni lode nella propria bocca diventa sozza. | [illegible]

[illegible]

Il meglio è nemico del bene. | [illegible]

[illegible]

Onestà di bocca assai vale, e poco costa. | [illegible]

[illegible]

Parere, e non essere, è fila-

filare, e non tessere. — նել, և ոչ հիւսել:
ֆա՛ռէ, է նօն թէ՛սսէրէ, է՛
ֆիլա՛րէ, է նօն թի՛սսէրէ.

Պիր չէյ կէօրիւնմէք՝ լաքին օլմամաք, այլեւ եղեմեք տիր մէ տօքումաքլըք:

Quel ch' è di patto, non è d' inganno.
Գուէ՛լ ք՚ է՛ տի փա՛թթօ, նօն է՛ տ՚ ինկա՛ննօ.

Այն՝ որ դաշնամբ է, ոչ է նենգաւ:
Քավլիլէ օլան՝ ֆէնդ տէյիլտիր:

Peccato vecchio, penitenza nuova.
Փէքքա՛թօ վէ՛քքիօ, փէնիթէ՛նձա նուօ՛վա.

Մեղք հնացել, ապաշխարութ՛ նոր:
Կիւնահ էսկի, նէտամէթ եէնի:

Ի զմտացեալ մեղացն զապաշխարութ կրել:

Seren di verno, nugolo di state, e vecchia prosperitate.
Սէրա՛ն տի վէ՛ռնօ, նու՛կօլօ տի սթա՛թէ, է վէ՛քքիա փռօսփէռիթա՛թէ.

Պայծառութիւն ձմերայնոյ, ամպ ամառնայնոյ, պառաւ ձուն ծերութեանց:
Աքշամ քիւլմէսի, պուլութ եազըն, սաղլըք կէնճլիքին տիարլըն:

Ի սյս երեքս են՝ յորս չէ վստահելի:

Chi va piano, va ratto.
Քի վա փիա՛նօ, վա ռա՛թթօ.

Ով մեղմ գնայ՝ արագ գնայ
Եաւաշ կիտէն՝ չապուք կիտէր.

E' meglio un magro accordo, che una grassa sentenza.
Է՛ մէ՛լիօ ուն մա՛կրօ աքքօ՛ռտօ, քէ ու՛նա կռա՛սսա սէնթէ՛նձա.

Լաւ է իրաւախոհութ նիհար ՚ք զվճիռ պարարտ:
Տահա էյի տիր այիր գայուն հարքլաշմաք՝ պիր սէմիզ խլամտան:

Chi ben serra, ben trova.
Քի պէ՛ն սէ՛ռռա, պէ՛ն թռօ՛վա.

Որ բարիոք փակէ, բարիոք գտանէ:
Էյի քափայան՝ էյի պուլուր:

Nè di tempo, nè di Signoria, non ti dar malinconia.
Նէ՛ տի թէ՛մփօ, նէ՛ տի սինեօռի՛ա, նօն թի տա՛ռ մալինքօնի՛ա.

Մի՛ ժամանակաց՝ առ փոփոխման, եղանակի՝ կամ պետութ:
Էյամէ, մէ մանսըպ տէյիշիլմէսինտէ՝ սանա քասավէթ օլմասըն:

Egli è mal sordo quel, che non vuol udire.
Չար է այն խուլ, որ ոչ լսել կամի:

չի՛ւէ է՛: մալ սօ՛լօ գուէ՛լ, քէ՛ նօն վուօ՛լ ասփէ՛թթարէ.

Փեսա տուր օր տաղըր, քի խաթեմեզ իչիթմեզդէ:

Chi ha tempo, non aspetti tempo.

քի՛ հա թէ՛մփօ, նօն ասփէ՛թթի թէ՛մփօ.

Որում ժամանակ է ժամն է, մի սպասեսցէ ժամանակի: Վաքիթի օլան՝ վաքիթէ պէքլէմէսին:

Ogni troppo è poco.

օ՛նէի թրօ՛փփօ է՛ փօ՛քօ.

Ամենայն առաւելագոյնս նուազ է: Հէր օրանըտը չէյ՝ աղ տըր

La verità è madre dell' odio.

լա վէրիթա՛ է՛ մա՛տրէ տէլլ՛ օ՛տիօ.

Ճշմարտութիւն մայր է ատելութե: Տօղրուլուք՝ տիւշմանլըք անասը տըր:

ոյ 'ի նախանձորդս զատելութի ծնանի:

Lo 'ndugio piglia vizio.

լօ 'նտու՛ճօ փի՛լիա վի՛ցիօ.

Դանդաղութիւն ծնանի զմոլութի: Էյհմալլըք պէթ խույ փէյտա էտէր:

L' uso si converte in natura.

լ՛ ու՛զօ սի քօնվէ՛րթէ ին նաթու՛րա.

Սովորութիւն փոխի՝ի բնութիւն: Ադէթ՝ թապիէթ օլուր:

Tal si burla, che si confessa.

թա՛լ սի պու՛րլա, քէ սի քօնֆէ՛սսա.

Այնպէս ը խաղ առնի, զի Հշմարիտն 'ի գէմս ածի: Օյլէ լաթիֆէ իլէ սէօյլէնիլիր, քի տօղրուսու աղնանըլըր:

E' meglio andar solo, che mal accompagnato.

է՛ մէ՛լիօ անտա՛ր սօ՛լօ, քէ մա՛լ աքքօմփանեա՛թօ.

Լաւ է միայնակ գնալ, քան չարի ընկերանալ: Տահա էյի տիր եալընըզ կիթմէք, նէ քի քէօթիւ այաքտաշըլան:

Nè Amor, nè Signoria, non vuoglion compagnia.

նէ՛ ամօ՛ր, նէ՛ սինեօ՛րիա, նօն վուօ՛լիօն քօմփա՛նիա.

Սէր և իշխանութի ոչ ախորժեն ընկերութե: Մուհապպէթ վէ հիւքիւմաթըլըք՝ օրթաքլըք խօթէմէզ:

Dimmi con chi vai, e saprò quel che fai.

տի՛մմի քօն քի վա՛յի, է սափրօ՛

Ասա ինձ ը ում գնաս, և գիտասցես յինչ գործ կառ Տէ՛ պանա քիմիլէ կէ՛տ-

գուէ՛լ

գուէ՛լ քէ Փի՛օ.

տիղլինի, մէ տիրէյիմ էլԹ-
տիհլինի :

Chi ti fa carezze più che non suole, o t' ha ingannato, o ingannar ti vuole.

քի թի Փա գարէ՛ցցէ բի՛ու՝ քէ նօն սուօ՛լէ, օ թ' հա ինկա՛ննաթօ, օ ինկաննա՛ր թի վուօ՛լէ.

Որ փաղաքշէ զքեզ առաւել քան զսովորականն, կամ դաւեճէ է զքեզ, կամ դաւել կամի :

Քնքշութեան մուլաթէՖէթ իտէր սաւէթինաւէն զէյլարոք, եւ պարաթմըշտըր ջէնի, եւ ալտաթմաք իսթէր :

Doglia di donna morta, dura fin' alla porta.

դօ՛լիա դի դօ՛ննա մօ՛րթա, տու՛րա Փին' ա՛լլա բօ՛րթա.

Կնոջ մեռելոյ կարիքը, տեւէ մինչեւ 'ի դրանդիքը :

Եօլէն էհլին աճըսը Թա գաբուըյաաք սիւրէր :

E' meglio strucciolar co' piedi, che colla lingua.

է՛ մէ՛լիօ սթրուջջօլա՛ր քօ' բիէ՛տի, քէ քօ՛լլա լի՛նկուա.

Լաւ է սայթաքել ոտիւք, քան լեզուաւ :

Տահա էյի ոտլը սայաղըլա աքսամաք' նէ քի տիլիլէ :

Chi compra terra, compra guerra.

քի քօ՛մբրա թէ՛ռռա, քօ՛մբրա կուէ՛ռռա.

Որ ստանայ երկիր, ստանայ կռիւ :

Թօփրաք սաթըն ալան քավկա սաթըն ալըր :

Vuoi far vendetta del tuo nemico, governati bene.

վուօ՛յ Փա՛ր վէնտէ՛թթա տէլ թու՛օ նէմի՛քօ, կօվէ՛ռնաթի պէ՛նէ.

Կամիս վրէժ առնուլ 'ի թշնամւոյդ, բարւոք քաղաքավարեսջիր :

Իսթէրմիսին տիւշմանընտան էօճ ալմաք, էյի քըլմըլտան :

Guastando s' impara.

կուասթա՛նտօ ս' իմբա՛րա.

Խանգարելով ուսանի ոք :

Պօզմաղըլան էօյրէնիլիր :

Յօդուած Է ։

Առասպելք Բարոյականք ։

Առ 'ի խրատ և 'ի կրթութիւն ընթերցողաց՝ այս-տանօր թուեցաւ դնել սակաւ մի առասպելս ինչ բարոյականս. զորս Իտալական գրովք միայն նշանակեցաք ; առանց դարձուցանելոյ 'ի հայ գիր ; խորհելով յանօգուտ երկարութէ . զի ցայս վայր գրեցելովքս բաւական կրթին յուղիղ ընթերցուածս իտալականին ։ և զի այս առասպելք ; (որք և՝ զորս զկնի յաւելցուցին հանդերձեալ եմք դնել ,) ոչ են զորցելք ուսանելիք ամենեցուն առ 'ի ․․․ խօսից . վասն զի ոմանք ոչ կարասցեն ուղիղ ընթեռնուլ , չէ այս նշ 'ի զրկումն ։

Առասպել Ա ։

UNA volpe vedendo una maschera, oh che bella testa! disse, ma non ha cervello.

Ci ammonisce questa favola, che ridicolo sarà quello, il quale mostra di essere quel che non è.

Տեսեալ աղուեսու զդիմակ ինչ ; ասաց ։ Ովհ որչափ գեղեցիկ է գլուխս , բայց խելս ոչ ունի ։ * Ուսուցանէ առակս , թէ ծիծաղելի է նա , որ ցուցանէ զանձն լինել որ ինչ ոչ է ։

Թիլքինին պիրիսի կեօրիւփ պիր սուրէթ , տէտի . նէ կիւզէլ պաշտըր , լաքին ակլը եօք ։ * Պու մէսէլ կէօսթէրիր , քի մասխարայ օլուր ծըլ քիմսէ քի քէնտիսինի պիր շէյ կէօսթէրիր , լաքին տէյիլ իսէ ։

Առասպել Բ ։

IL Lupo accusava la Volpe di furto, ella negava. Scelsero la Scimia per giudice. Questa dopo udire

le ragioni di tutti e due; Tu, o Lupo, disse, non credo, che abbi perduto quel, che pretendi: e tu, o Volpe, credo benissimo, che abbi rubato quello, che neghi. La Scimia non volle credere nè all'uno, nè all'altra, perchè amendue eran soliti a mentire.

Guardiamoci dal dir bugie, perchè chi è trovato in bugia una volta, non è più creduto nemmen quando dice la verità.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

UN corvo trovate delle penne cadute da Pavone, se le mise d'attorno. Quindi sprezzando i compagni suoi, andò coi Pavoni a mescolarsi. Questi riconosciutolo, gli strapparono le penne, e malconcio lo discacciarono. Tornò allora tutto mesto a' suoi

suoi compagni: ma il peggio si fu, ch' essi pure non lo voller ricevere.

La disgrazia del Corvo c' insegna: 1. a non voler mai comparire più di quello, che siamo: 2. a non mai disprezzare i nostri simili.

Ագռաւ մի գտեալ փետուրս թափեալս 'ի սիրամարգէ, արկաւ զանձամբ. և այսպ արհամարհեալ զընկերակցօքն, չոքաւ խառնիլ ընդ սիրամարգս: Որոց ծանուցեալ զնա, 'ի բաց խլեցին 'ի նմանէ զփետուրսն, և հալածեցին վատթարեալ: Յայնժամ դարձաւ առ ընկերս իւր թախծագին. բայց չար ևս եղև. զի և նոքա ոչ կամեցան ընդունել զնա: * Այս պատահար ագռաւուն ուսուցանէ մեզ, նախ՝ զի մի յօժարեցուք երևել առաւել քան զոր եմք: երկրորդ, մի՛ բնաւ արհամարհել զմեր նմանակիցս:

Պիր գառկա պուլտու թավուս դուշուն տէօքիւլմիւշ թիւյլէրի, վէ քէնտի իւզէրինէ տիգտի. սօնըրա պէյէնմէյիփ քէնտի արքատաշլարընը, վարտը թավուս դուշլարընըն գառըշմաղա: Օնլար պունու թանըյըփ. քօփարտըլար թիւյլէրի, վէ պէրպատ էտիփ քօվալատըլար: օլ վաքիթ փուսկաւ տէօնտի արքատաշլարըն եանընա. լաքին տահա քէօթիւ օլտու քի. օնլարտա իսթէմէտիլէր օնու քապուլ իթմէյէ: * Գառկանըն խէթասը պիզէ էօյրէտիր, պիր քի իսթէմէյէլիմ պիզիմ հալիմիզտէն զիյատէ կէօրիւնմէք: իքինճի քի, պիզիմ պէնզէրլէրիմիզի իհանէթ իթմէյէլիմ:

Առասպել Ւ:

UN Cane passava un fiume a nuoto con un pezzo di carne in bocca. Vedendo nell' acqua la sua immagine, credette, che vi fosse un altro cane con un altro pezzo di carne. Per l' ingordigia di rapirglielo aprì la bocca, e si lasciò in tanto cadere quel, che aveva.

Impariamo ad accontentarci di quel che abbiamo, e a non esser troppo avidi: perchè anche il proverbio dice, che chi troppo vuole, niente ha.

Շուն մի 'ի լեղ անցանէր ը՟ գետ՝ ունելով 'ի բերանի կոտորակ մսոյ. և տեսեալ 'ի ջուր անդր զպատկեր իւր, կարծեաց՝ թէ այլ շուն իցէ, և այլ կոտորակ մսոյ. և առ ցանկութեն յափշտակելոյ զնոյն՝ եբաց զբերանն, և այնպէս եթող անկանիլ և զայն՝ զոր ունէր։ * Ուսցուք շատանալ այնու՝ զոր ունիմք, և մի՛ առաւել ցանկանալ. զի և առածն ասէ. որ յանչափն ձգտի, ունի և ոչինչ։

Քէօփէքին պիրիսի իւզիւփ կէչէյօրտու չայտան՝ աղզընտա պիր փարչա էթիլէ. կէօրտիւ սու իչինտէ քէնտի սուրէթինի, զաննէթտի քի պաշգա քէօփէք տիր, վէ պաշգա էթ փարչասը. վէ օնուտա գափմաղա թամահ էտիփ, աչտը աղզընը, վէ օլվագթ աղզընտա օլանըտա քօյ վէրտի տիւշիւրտիւ։ * Էօյրէնմէլի տիր, քի քանաաթ օլալըմ նէ քի էլիմիզտէ վարիսէ. վէ չօղա հավէս իթմէյէլիմ. զիրա պիր սէօզ վար քի տէր, իֆրաթ իսթէյէն հէփիսինտէն մահրում գալըր։

Առասպել Է։

UNA Rana veduto un Bue, tocca da invidia, volle agguagliarlo in grossezza. Cominciò quindi a gonfiarsi, ma tanto fece, che alla fine crepò.

Questa è la fine, che fanno gl' invidiosi, e i superbi.

Գորտն տեսեալ զեզն մի, և հարեալ 'ի նախանձու, ցանկացաւ հաւասարիլ նմ՝ մեծութբ. Ապա սկսաւ ուռնուլ. և այնչափ ջանացաւ՝ մինչև հերձաւ։ * Այս կատարած է նախանձոտաց և հպարտից։

Պիր գուրպաղը կէօրտիւ պիր էօքիւզ. վէ գըսգանճլըղընտան իստէտի օնուն պէօյիւքլիւղինէ եէթիշմէղէ. օլ սէպէպտէն պաշլատը գապարմաղա. վէ օլգատար էթտի, քի սօնք սօնգունտա փաթլատը։ * Իշտէ գըսգանճլարըն վէ մաղրուրլարըն աքըպէթի պու տուր։

Առասպել Դ .

UNA Volpe veduto in cima ad una pianta un Corvo, che aveva un pezzo di formaggio in bocca, cominciò a lodarlo. Che belle penne, diceva, che bella vita! Se tu sapessi cantare, non vi sarebbe nessun uccello migliore. Lo sciocco per far sentire la sua voce, si lasciò cadere di bocca il formaggio, e si rimase a denti asciutti.

Non ci lasciamo ingannare da chi ci loda per interesse.

Աղուէսն տեսեալ 'ի գագաթան ծառոյ ագռաւ մի, որ ունէր 'ի բերանն կտոր մի պանրոյ, սկսաւ գովել զնա. զինչ գեղեցիկ են՝ ասէ, փետուրքդ, և հասակդ՝ վայելուչ. Թէ երգել գիտէիր, ոչ կայր յայս թռչունս լաւագոյն՝ քան զքեզ: Իսկ անմիտն կամեցեալ լսելի առնել զձայն իւր, եթող անկանիլ զպանիրն 'ի բերանոյ իւրմէ. և մնաց անկերակուր: * Մի՛ խաբեսցիմք 'ի մարդոյ՝ որ գովէ զմեզ սակս անձին շահու.

Պիր Թիլքի կէօրտի աղաճ Թէփէսինտէ պիր գարղա, քի աղըզընտա պիր փէյնիր փարչասը վարըտը. պաշլատը օնու էօյմէյէ. Նէ կիւզէլ Թիւյլէրին վարտըր, նէ տիլպէր վիճուտուն: Էյէր էօԹմէքէ պիլսէյտին, գուշլարտա սէնտէն էյլասը օլմազտը: Օւ շաշգընտա սէսինի իշիԹտիրմէքէ իչին, քօյ վէրտի տիւշիւրտիւ աղըզընտան փէյնիրի, վէ տըրըտը աչ գալըրտը: * Ալտանմայալըմ օւքիմէ մէտհէտէն, քի պիզի մէԹ իտէր քէնտի ֆայտասը իչին:

Առասպել Ե .

UN Fanciullo andando a scuola, rubò ad uno de' suoi compagni un libretto, e lo portò alla Madre. Non essendo da lei gastigato, seguitò a rubare dell' altre cose, finchè cresciuto in età divenne un ladro famoso. Fu preso alla fine, e condannato a morte. Or mentre era condotto al supplicio, vedendo la Madre, chiese licenza di parlarle all' o-

rec-

Digitized by Google

recchio. La Madre si accostò, ed ei presole co denti l' orecchio glielo strappò. Maravigliandosi tutti di questo fatto: Costei, diss' egli, è la cagione della mia morte, perchè se m' avesse corretto a principio, iò non sarei ora a questo partito.

Dovete aver piacere, o Fanciulli, d' esser corretti, e puniti da' vostri vizj di buon' ora, perchè essi s' accrescano, e si faccian più grandi.

Մանուկ ոմն երթալով ՚ի դպրոց, գողանայր զգրեանս [illegible] յաշակերտակցացն. և տանէր առ մայր իւր. և ոչ խրատէր ՚ի նմանէ, յաւելեր գողանալ զայլ իրս. [illegible] յանձնել հրապարակին, եղև զոր մահուանն: Առաջ ընթանալ, դատապարտեցաւ ՚ի մահ: Անդ՝ խնդրէ [illegible]

[illegible]

Յօդուած. Ե.

Հանաքաւոր պատմութիւնք :

Պատմութիւն ա :

UN orbo aveva incontrato un gobbo. Era di buonissim' ora. E però il primo disse all' altro per burlarsi di lui: Credo che abbiate oggi molto da fare, perchè avete caricato a buon' ora: Egli voleva rimproverargli la gobba, che faceva parere che portasse su le spalle qualche peso. Il gobbo gli rispose subito: Avete ragione dirmi ch' è per anco a buon' ora, perchè non avete aperto se non una finestra; e si burlava ancora di lui, perchè non aveà ch' un occhio solo.

Կոյր ոմն պատահեալ եղեւ ումեմն սապատաւորին մարդոյ՝ վաղ քան զէ առաւօտն. և ասէ կոյրն ցմիւսն՝ ծաղր առնելով զնա. կարծեմ բազում ինչ ունիս գործել այսօր. զի վաղ քան զբեռնաւորել ես. կամէր յանդիմանել զնա համբակութեան սապատուն նր. որ թուեցուցանէր բեռն ինչ տանել ՚ի թիկունս: Անդէն սապատաւորն ետ նմ պատասխանի. յիրաւի ասես ցիս՝ թէ դեռ կանուխ է. զի չեւ ես բացեր զիմ՝ բայց զմի պատուհան: Այ-
սու կատակէր զնա. զի միականի էր:

Պիր էամա ըռաստ կելտի պիր գամպուրա չին սապահ վագթինտէ. վէ անտան օ պիրինճիսի՝ մասխարայ էտիփ օնու. սանըրըմ չօգ իշին վար պու կիւն. զիրա էրքէն իւքլէնմիշսին: Իսթէտի իւզինէ վուրմագ օնուն գամպուրլուղունը. քի սըրթընտա պիր իւք կէօրինիւրտի: Գամպուրա հազըրճա ճէվապ էթտի օնա: հաքքըն վար տէմէկտէ պանա քի տահա էրքէն տիր. զիրա պիր փէնճէրէ աչմըշսըն: Պէյլէ մասխարայ էթտի օնու. զիրա տալլը պիր կէօզլի վարտըր:

Պաշ

[illegible]

UN Contadino portando una soma di legna per vendere, benchè gridasse spesso, guarda, guarda, un bestiale non volendosi scostare; fu urtato dal contadino, e gli fu stracciato il mantello; e volendo che 'l contadino glielo pagasse, lo condusse dinanzi al Potestà; il quale, udita la querela, domandò al contadino, se fosse vero; il quale non rispose mai. Onde il Giudice voltatosi a quel del mantello: Che vuoi tu, gli disse, ch' io faccia a un muto? Egli rispose, Che muto? non è muto; perchè poco fa gridava a tutta voce, guarda, guarda. Soggiunse 'l Giudice, s' egli gridava, dovevi guardarti, e così non t' avrebbe stracciato il mantello.

[illegible]

 [illegible]

տեօնտիւ տէտի քէրաքէնին սահապընա . նէ՞ խաթէր-
սին քի էտէյիմ պիր տիլսիզ տանէմէ : Օլտա տէտի
նէ՞, տիլսիզ մի . տիլսիզ տէյիլտիր օլ . զիրա պիր
աղ էվվէլ սամուր սամուր պաղըրըրտըի : Տէօնիւպ
տէտի հաքիմ, չիւնքի օլ պաղըրըրտըի , սանա սաքըն-
մաք տիւշէրիտի քի քէրաքէն էրութըրմայըյտըի :

Պատմութիւն. Ք

Un Muratore cadde per disgrazia dall' alto d' un tetto, dove egli lavorava, e per fortuna sua cascò addosso ad un uomo, che sedeva di sotto: così senza farsi molto male, ammazzò quel pover' uomo. Il figliuolo di questi fece citare avanti al Giudice Criminale il Muratore, accusandolo d' omicidio. Ma il Muratore si difese in questo modo, dicendo: Amico, se io ho peccato, ne voglio far la penitenza: monta tu stesso in quel luogo, d' onde io caddi, ed io sederò dove sedeva tuo padre; così precipitandoti abbasso, ammazzami, se tu puoi, che ne sono contento.

Որմնադիր մին գլխիվայր անկեալ 'ի բարձրութէ տանեացն՝ ուր գործէր . և ըստ յաջողել բաղդին անկաւ 'ի վ(երայ) առն միոյ՝ որ նստէր 'ի խոնարհ . որով առանց մեծ ինչ վնասու անձինն՝ սպան զողորմելի այրն : Որդի մեռելոյն կոչեաց զորմնադիրն յատեան մահու դատաւորի արեան . և ամբաստանէր զնմանէ՝ մարդասպան գոլ : բայց որմնադիրն ապրեցոյց զանձն ասելով: բարեկամ, եթէ յանցուցեալ ինչ իցեմ, յանձն առնում զապաշխարութիւն . ել դու ինքն 'ի տեղին՝ ուստի եսն անկայ . և ես նստայց՝ ուր նստէր հայր քո . և դու ընկենլով զքեզ 'ի վայր՝ սպան զիս եթէ կարես . և ես հաւանեալ եմ ընդ այս :

Պիր տուվարճը քազայըլան տիւշտիւ պիր իւքսէք տամտան քի օրատա իշլէյօրտու . վէ մահսուսնտան տիւշտիւ պիր ատէմ իւստիւնէ քի օթուրմուշտի աշաղտա . վէ ութսուլէ քէնտինէ աղ զիյան օլուփ, էօլտիւրտիւ օլ զավալլը ատամը : Պունուն էվլատը չաղըրտը տուվարճըյը էօլիւմ հաքիմին հուզուրինէ , վէ տաավա

էօլ.

Եօլախուրմուշ տէյի շէքվա էթտի ։ մէ լաքին տուվարը, ճը քէնտինի քուրթարար անըմէքիլէն ․ Տօսթում, կէյէր սուշլու իսէմ, ճէզասըն չէքմէյէ հազըրըմ․ Զիրա սէն քէնտինի օլ եէրէ՝ նէրատէն քի տիւշտիւմ․ այէնտէ օթուրայըմ պապանըն օթուրտուղու եէրտէ․ այտըյլէ քէնտինի աշաղը ալըրսընըզ եօլտուր այնի, կէյէր քաթիլ իսէն․ այնի պունա քաթիլ իմ։

Պատմուածք Դ։

UN principal Signore assalito una mattina da straordinaria fame, chiamò il suo Cuoco, e gli disse, che apparecchiasse subito il pranzo. A cui il Cuoco rispose: Signore, non sono ancora sonate le dieci. Che m'importa; rispose all'ora il Padrone, che non siano ancora sonate le dieci, se nel mio stomaco è già passato mezzo dì?

Մի ոմն երևելի 'ի միում առաւօտու հարեալ յանսովոր քաղցէ, կոչեաց զխոհակեր իւր, և ասաց նմա պատրաստել վաղվաղակի զճաշն ։ Ասէ ցնա խոհակերն․ տէր, չեւ ևս տասն ժամք են ։ Յայնժամ պատասխանի ետ տէրն, ինձ զի՞ փոյթ է՝ թէ չեւ են տասն ժամք, մինչ յիմում խախացոցի արդէն անցեալ է միջօրէն ։

Պիր ակէլլի պաշայը տանէմ սապահ վաքթինտէ պիր ղարիպ աճլըգ չէքիփ, չաղըրտը աշճըսընը մէ պույուրտու հազըրլաճէ հազըր իթմէզէ եօյլէ մանճաղընը ։ Աշճի տէօնիւփ տէտի, էֆէնտիմ, սահաթ տահա օնու վուրմատը։ Օլ վաքիթ աղասը ճէվապ վէրտի․ նէ՞ հաճաթըմ պէնիմ քի սահաթ տահա օնը վուրմամըշ, զիրա պէնիմ միտէմտէ եարըմ կիւնիւտէ կէչմիշ ։

Պատմուածք Ե։

UN Principe, che imparava a sonare gli strumenti, avendo tocco una corda per un'altra, e offendendosi, che il Maestro lo riprendeva; se ciò è come Re, rispose il Maestro, avete la facoltà di farlo, ma come sonatore, avete fatto male.

Իշխան

Իշխան ոմն ուսանէր զնուագածութիւն․ և 'ի հարկանելն զմի լար փոխանակ միւսոյն՝ յանդիմանեալ 'ի վարդապետէն, գժուարեցաւ ։ Պատասխանի ետ վարդապետն․ թէ զայդ առնես իբրև թագաւոր, ունիս իշխանութիւն առնելոյ․ բայց իբրև նուագածու, չարաչար արարեր ։

Փաշանըն ախըրխի սազ էօյրէնիրտի․ վէ քիրիշլէրինի ախըրինի օ ախըրխինին եէրինէ թութտուղու վաքիթ, թաղիր իշիտտիփ ուստատընտան, կիւճիւնէ կէլտի ։ Ուստասըտա տէօնիւփ տէտի․ պունու էյէր փատիշահ տէյլ էտէրսէն, համթթին վարտըր իթմէղէ․ լաքին սազէնտէ կիպի տէրսէն, եանլըշ էթտին ։

Պատմուածք Զ։

UN ricchissimo Banchiere, ma molto goffo, essendosi fatto effigiar in marmo, mostrò quella figura ad un amico suo, e gli domandò se lo Scultore avesse ben incontrata la rassomiglianza: a cui l' altro rispose: Perfettamente, perchè vi rassomiglia in anima, ed in corpo.

Արծաթափոխատու ոմն մեծատուն՝ բայց թանձրաբարոյ եւ արձանագրեալ զիւր պատկեր 'ի մարմարիոնի․ և ցուցեալ զայն միում 'ի բարեկամաց իւրոց, եհարց զնա՝ թէ արդեօք քաջ նմանեցուցեալ իցէ անդրիագործն ։ Որում ետ պատասխանի․ լի բովանդակ․ քանզի նման է քեզ 'ի հոգի և 'ի մարմին։

Պիր զէնկին սառաֆ՝ ամմա փէք տէ քալպա, օյտուրու վէրտի քէնտի սուրէթինի մէրմէրտէն․ վէ կէօստէրիփ քէնտի պիր տօսթունա, սօրտու քի օյմաճը էյի պէնզէթմիշմի տէյի ։ Օլտա ճէվապ վէրտի․ չէօ՛ք չէք․ զիրա հէմ ճան թարաֆընտան՝ հէմ թէն թարաֆընտան պէնզէր ։

Պատմուածք Է։

FU domandato ad un Filosofo, per qual ragione si dava più tosto la limosina a' ciechi, ed a' zoppi,

che

che ai Filosofi ? Al che il savio rispose: Perchè più si teme di diventar cieco, e zoppo, che Filosofo.

Ստասարանեցի ոմն հարցանէ, թէ ընդէ՞ր կուրաց և կաղ-ղաց ողորմութիւն լինի տալ, և ոչ իմաստասիրաց: Եւ պատասխանի այրն իմաստուն. Զի դի տալ երկիւղ գոյ լինելոյ կոյր և կաղ, քան իմաստասէր:

Բիր Փիլիսօֆա սուալ օլունմուշ քի նիչին էմմա-լարա վէ Թօփալլարա տահա զիյատէ սատաքա վէրի-լիր նէ քի Փիլիսօֆլարա: Օլ իլիմտարատա ճէվապ վէրտի. զիրա զիյատէ քօրքու վար օլուր էմմա վէ Թօփալ օլմաղա, նէքի Փիլիսօֆ:

Պատմութիւն Է:

ESsendo un ladro stato condannato alla morte, mentre si leggeva la sentenza, nella quale erano mentovate tutte le sue scelleraggini, diceva continuamente: Ho fatto ancor peggio. Domandatogli che cosa potesse aver fatto di peggio, rispose: Il lasciarmi pigliare.

Գող ոմն դատապարտեալ առ 'ի մահ, իբրև ընթեռ-նուին զդատակնիքն՝ յորում նշանակեալ կային ոճիրք նորա, ասէր անդադար. չար ևս գործեալ է իմ: Հար-ցին նմա թէ զինչ ինչ չարագոյն գործեալ իցէ. Եւ պատասխանի. այն՝ զի Թողի անկանիլ 'ի ձեռս:

Բիր հըրսըզըն քաթլինէ հիւքմ օլունուփ, հաչան զու-նուպլարը օքուն քաղըտը, քի օնտա ձիւմլէ քապահաթլէրի անըլըրտը, օլ տայիմա տէրտի. տահա պէթէրինի էթմիշիմ: Սօրտուգլարը վագիթ քի նէ [illegible] տահա պէթէր էթտինիզ, ճէվապ էթտի. պու քի քօյ վէրտիմ պէնի էլէ տիւշմէյէ:

Պատմութիւն Ը:

VOlendo Ludovico Duodecimo mover guerra al Duca di Milano, domandò a Giacomo Trivulzio sperimentato Capitano, qual provisione fosse maggiormente necessaria: a cui Trivulzio rispose: Tre co-

cose vi sono molto necessarie; denari, denari, ed ancora denari.

Լուդովիկոս երկոտասաներորդ կամեցեալ պատերազմել յարուցանել է դքսին Միլանոյ, հարցանէր յակոբայ Թրիվուլցիոսի փորձ զօրավարին, Թէ զի՞նչ պատրաստութեան կարեւոր իցէ. որում պատասխանի ետ Թրիվուլցիոս, երեք ինչ կարի կարեւորք են, դրամք, դրամք, եւ դարձեալ դրամք:

Լոդովիկոս մեծանուն ... ձեռք արշաւող միլանն ակէս լինել քաղաքն, որոյ տէր եղեալ Թրիվուլցիոս եւ եթէ ... ներանկերէ՝ քինէ՞ Թէ ատրպէ զգիտակն խոստովանեալ ձեռնավան մերոյ Թրիվուլցիոս. իւր չէր չօք խոստովանեալ տըր. ահէկէ, ահէկէ, մէ կինէ ահէկէ:

Յօդուած. Է :

Ծանօթութիւն յղջս Համաշխարհագրութեան :

Առ խոստովանելս սովորութեան է մեծարենալ ուսումն ժամերը 'ի գրութեան համաշխարհագրութեան, զի յեղծեալ ըստ զանազան բնութեան երկրաքաղաքաց մեծանաւ եւ պատուանդան. յարմարութեամբ զԹուղթն, 'ի դնել զաստղաբաշխութեան, 'ի գրել դաշտացն, եւն: եւ Թէպէտ յայտնագոյն է ժամանակս ժամանակս մեծամեծ փոփոխութիւն ինչ, սակայն գլխաւոր հանդամանքն միշտ անփոփոխ պահին: Վասն որոյ պարզ մեծ սովորական նշանակս գրութեան գծեալ է կարգն բնութեանց մեծանաւ եկեղեցականի եւ աշխարհական, այլ եւ է խոստովանելի սահմանաց եւ պատմութեան: Եւ ոչ է զի զայս առնեմք մանաւանդ 'ի գիտութեան այնոցիկ որոց պատահէ երբեմն գրել Թուղթ խոստովանելն, ձեռներն առնելոյ էր մեզ յաւելում դժուարութիւնն. զի այնոքիկ արդէն համառօտ գիտակնն. սակայն մեզ այլոց ոմանց ոչ անդրադառնալ լիցի դնել յառաջինն, եւ ուրեք ուրեք 'ի յետագայն:

Գլուխ

Գլխաւոր մասունք նամակի կամ թղթոյ են վեցեակն այսոքիկ :

Հասցէ : խաւլ . Soprascritta .
Վերնագիր : Inscrizione .
Մէջն , կամ մարմին : Corpo .
Աւարտ : Chiusa di lettera .
Թուականն : Data .
Ստորագրութիւն : Soscrizione .
Աստ՝ դնեմ նմանակերպս կարգաւ , սկսեալ յեկեղեցականացն :

Առ Քահանայապետն Հռովմայ :

Հասցէ . Alla Santità di nostro Signore Papa Pio Sesto .
Առ Սրբութիւն Տն մերոյ Պապին Պիոսի վեցերորդի :
Վերնագիր . Beatissimo Padre . Ամենաերանեան Հայր .
Մէջն . V. Santità , կամ Beatitudine . Ձերոյին Սրբութիւն , կամ Երանութիւն :
Աւարտ . E con ogni umiltà le bacio i santissimi piedi .
Եւ ամ խոնարհութ՝ համբուրեմ զսրբազան ոտս ձեր :
Թուականն . Venezia 2. Settembre . 1792.
՚Ի Վենետիկ . ՚ի 2. սեպտեմբերի . 1792.
Ստորագր . Di V. Santità ,
Umilissimo , divotissimo , ed ossequiosissimo Servidore N.
Ձերոյին Սրբութեան ,
Ամենախոնարհ , ջերմեռանդ և կամակատար ծառայ (այս անուն :)

Առ Իշխանազուն կարդինալ :

Հասցէ . Al Serenissimo , ed Eminentissimo Principe Il Signor Cardinale N.
Առ պայծառազոյն և վսեմական իշխանն Տր Կարդինալ (այս անուն :)
Վերնագ . Serenissimo ed Eminentissimo Principe .
Պայծառազոյն և վսեմական իշխան :
Մէջն . V. Altezza Serenissima .
Պայծառազոյն բարձրութիւն ձեր :

Աւարտ .

Աւարտ. E per fine le bacio con ogni riverenza la Sacra Porpora, կամ il lembo della S. Porpora.
Եւ 'ի վախճանի համբուրեմ զմ յարգութեամբ զսրբազան ծիրանիսդ. կամ, զքղանցս սրբազան ծիրանեացդ։

Թուական. Parigi . 3. Gennajo 1791.
'Ի Փարիզ. 'ի 3. յունուարի. 1791։

Ստորագր. Di V. Serenità,
Umilissimo, divotissimo ed obbligatissimo Servitore N.
Պայծառութեան ձերում,
Ամենախոնարհ, ջերմեռանդն և անձնուպաստ ծառայ (այս անուն։)

Առ սուրբ կարդինալ։

Հասցէ. All' Eminentissimo, e Reverendissimo Signore Signore, Padrone Colendissimo
Il Signor Cardinale N.
Առ վեհափառ և գերյարգոյ Տր Տր. եւ խնամոտ ամենապատուելի.
Առ Տր կարդինալն (այս անուն։)

Կամ համառօտ ևս. A sua Eminenza
Il Signor Cardinale N.
Առ վեհափառութիւն
Տն կարդինալն (այս անուն։)

Վերնագ. Eminentissimo Signore, e Padron Colendissimo.
Վեհափառ Տր, և խնամոտ ամենապատուելի։

Միջն. V. Eminenza. վեհափառութիւն ձեր։

Աւարտ. E per fine a V. Eminenza bacio la Sacra Porpora, e da Dio le prego ogni maggior grandezza, e felicità.
Եւ 'ի վախճանի համբուրեմ մատուցանելով սրբազան ծիրանեաց վեհափառութեան ձերոյ, և հայցեմ առ յԱյ վս ձեր զամ առաւելութիւն մեծութե և բարօրութե։

Թուական. Ferrara. 6. Maggio. 1784.
'Ի Ֆերրարա, 'ի 6. մայիսի. 1784։

Ստորագ. Di V. Eminenza,
Umilissimo, devotissimo, ed obbliga-

ga-

gatissimo Servitore N.

Վսեմութեան Ձերում,

Ամենախոնարհ, ջերմեռանդն, և ա-
մենապարտ ծառայ (այս անուն ։)

Առ արքեպիսկոպոս, նուիրակ առաքելական, ևն ։

Հասցէ. All' Illustrissimo, e Reverendissimo Sig. Sig. Padrone Colendissimo
Monsignor N. Arcivescovo di Corfù.
Առ գերապայծառ և մեծայարգ Տր Տր և երեւեցող ամենապատուի
Առ տր (այս անուն) Արքեպիսկոպոս Քէօր-ֆէզու ։

Վերնագ. Illustrissimo, e Reverendissimo Signore.
Գերապայծառ և մեծայարգ Տր ։

Մէջն. V. S. Illustrissima, e Reverendissima.
Գերապայծառ և մեծապատիւ Տրութդ ։

Վախճ. E con ogni maggior rispetto, e riverenza bacio le sacre mani, կմ le sacre Vesti.
Ես եմ մեծապատւոյդ ակնածութ. և յարգանօք համբոյր մատուցանեմ սրբանուէր ձեռացդ. կմ սրբազան հանդերձից ։

Թուակ. Costantinopoli, 4. Febbrajo. 1783.
'Ի կոստանդնուպօլիս. 'ի 4. փետրուարի. 1783 ։

Ստորագ. Di V. S. Illustrissima e Reverendissima,
Umilissimo, divotissimo, e obbligatissimo Servitore N.
Գերապայծառ և մեծայարգ Տրութեդ,
Ամենախոնարհ, ջերմեռանդն, և ամե-
նապարտ ծառայ (այս անուն ։)

Առ ուխտից ընդհանրական ։

Հասցէ. Al Reverendissimo Padre Padrone Colendissimo
Il Padre Generale de' Monachi N.
Առ մեծայարգ Հայր և ամենապատիւ Տր առ Ընդհանրական Հայր միաբանից (այս ա-
նուն ։)

Վերնագ. Reverendissimo Padre, e Padrone Colendissimo.

Մէ-

Մեծայարգ Հայր և Տր ամենապատուելի ։

Մէջն. V. Paternità Reverendissima.

Մեծայարգ Հայրութիւն ձեր ։

Աւարտ. Le bacio divotamente le mani, կամ le fo umilissima riverenza.

Ըղձմամբ համբուրեմ զձեռնդ ։ կամ ընծայեմ զխոնարհական յարգութիւն ։

Թուական. Roma. 7. Marzo. 1785.

՚Ի Հռովմ. ՚ի 7. մարտի. 1785 ։

Ստորագր. Di V. P. Reverendissima,

Umilissimo, ed obbligatissimo Servitore N.

Մեծայարգ Հայրութեան ձերում,

Ամենախոնարհ և ամենապարտական ծառայ (այս անուն) ։

Առ տան՝ արկղայ, կամ կնքակալք ։

Հասցէ. Al Reverendissimo Padre Padrone Colendissimo

Il Padre N. Abate, կամ Superiore de' Monaci di N.

Առ Վերապատուելի Հայր և ամենապատուելի Տր

Առ Հայր (այս անուն) առաջնորդ կամ վանահայր միաբանից (այս անուն ։).

Վերնագ. Reverendissimo Padre, e Padron Colendissimo.

Վերապատուելի Հայր, և Տր ամենապատուելի ։

Մէջն. V. P. Reverendissima.

Վերապատուելի Հայրութիւն ձեր ։

Աւարտ. Riverentemente baciando le mani a V.P. Reverendissima, la prego per singolar grazia a volersi ricordar di me ne' suoi colloquj con Dio.

Յարգանօք համբուրելով զձեռս վերապատուելի Հայրութեանդ, հայցեմ իբրև առանձին շնորհ՝ [illegible] յիշատակել զիս յաղօթս ձեր առ Աստուած ։

Թուական. Napoli. 8. Aprile. 1786.

՚Ի Նափօլիս. ՚ի 8. ապրիլի. 1786.

Ստորագր. Di V. P. Reverend:

Umi-

Umilissimo, եւն որպ 'ի վերոյ։

Առ կանոնիկոս, աւագերէց, կմ երէց։

Հասցէ. Al molto Illustre, e molto Reverendo Signore, e Padron osservantissimo
Il Signor D. N. Canonico, կմ Arciprete, կմ Prete.
Առ շքեղ եւ մեծապատուի Տր եւ իշխեցող արժանապատուի,
Առ տր (այս ան.) Կանոնիկոս, կմ Աւագերէց, կմ Երէց։
Վերնագ. Molto Reverendo Signore. մեծապատիւ Տր։
Միջն. Vossignoria. Տրութեդ։
Աւարտ. Le bacio divotamente le mani.
Ըղձմամբ համբոյր մատուցանեմ ձեռացդ։
Թուականն, որպ 'ի վերոգրելոյդ։
Ստորագ. Di V. S. Տրութեդ,
Umil. ed obb. եւն. Անձնանուն. եւ անձնատուր։

Առ Փանչն, կմ աբեղայ փականայ։

Հասցէ. Al molto Reverendo Padre Padrone Osservandissimo
Il Padre N. dell' ordine di S. N.
Առ մեծապատուի Հայր եւ Տր արժանապատուի
Առ Հայր (այս ան.) 'ի կարգէ սրբյն (այս ան։)
Վերնագ. Molto Reverendo Padre. Մեծապատիւ Հայր։
Միջն. V. Paternità. Հայրութիւն ձեր։
Աւարտ. E per fine le bacio affettuosamente le mani, e mi raccomando alle sue orazioni.
Եւ 'ի վախճանի համբուրելով սիրով ձեռացդ, եւ զիս յանձն առնեմ աղօթից ձերոց։
Ստորագ. Di V. P. molto Reverenda, Մեծապատուի Հայրութեդ,
Umili. ed obb. Անձնանուն. եւն։

Առ աբեղայ ոչ փականայ։

Հասցէ. Al molto Reverendo Fratello in Cristo
Frà N. dell' Ordine di S. N.
Առ պատուական եղբայր 'ի Քս

Առ

Առ. եղբայր (այս ան.) 'ի կարգէ ուրուք (այսպէս ան :)

Վերնագ. Molto Reverendo Fratello in Cristo.
Պատուելական եղբայր 'ի Քս :

Մէջն. Ella. Եղբայրութիւդ :

Աւարտ. E per fine mi raccomando alle sue orazioni.
'Ի վախճանի յանձն առնեմ զիս յաղօթս քո :

Ստորագ. Affezionatissimo, ed obbli. Servitore.
Սիրելի եւ պարտաւոր ծառայ :

Առ այնոսիկ՝ որք յաշխարհական կարգէ :

Առ կայսր հռովմէական :

Հասցէ. Alla Sacra Cesarea, ed Imperial Maestà dell' Imperatore N.
Առ. քրիստոնեայ կայսերական եւ ինքնակալ մեծափառութիւն Կայսեր (այս ան:)

Վերնագ. Sacra Cesarea Maestà, կամ Sacra Reale, e Cesarea Maestà.
Քրիստոնեայ կայսերական Մեծափառութիւն : կամ Քրիստոնեայ արքայական եւ կայսերական մեծափառութիւն :

Մէջն. V. Maestà Cesarea. Կայսերական մեծափառութիւն. ձեր :

Աւարտ. E per fine a V. M. bacio umilissimamente le mani, pregando Dio che la colmi di tutte le maggiori, e più desiderabili felicità.
Եւ յաւարտ բանիս՝ խոնարհաբար համբուրեմ զձեռս մեծափառութեան ձերոյ, հայցելով 'ի Տէ առատելոյ 'ի ձեզ զհամայն զեր-ևելի եւ զերեքփափագելեան բարօրութիւնս :

Ստորագ. Di V. Cesarea Maestà,
Umil. divot. ed obbli. servi.

Առ այլ թագաւորս :

Հասցէ. Alla Sacra Real Maestà del Re di Portogallo, d' Inghilterra, di Polonia, di Svezia, di Danimarca, &c.

Digitized by Google

Առ քրիստոնեայ արքունի Մեծափառութիւն Թագաւորին փորթուկալայ, անգղիոյ, պողոնիոյ, շվետայ, տանիմարգայի. եւն:

Վերնագ. Sacra Real Maestà.

Մէջն. V. Maestà.

Աւարտ. E per fine prego Iddio, che a V. Maestà conceda ogni grandezza, e felicità.

Եւ 'ի վախճանի հայցեմ առ Այ շնորհել ձերում մեծափառութեան զամ. զմեծութիւն եւ զբարօրութիւն:

Ստորագ. Di V. M.

Umil. divot. ed obbl. serv.

Այսպէս գրի հասարակաբար առ Թագաւորս, բայց 'ի մանկագրաց ինչ՝ որք ումանց ումանց սեպհականեալ են:

Առ արքայազուն իշխան:

Հասցէ. All' Altezza Serenissima del Sig. Duca di N. կամ Al Serenissimo Principe, Sig. e Padrone colendissimo

Il Sig. Principe di N.

Առ պերճափառ բարձրութէ Տն Դքսին (այս ան:) կամ Առ պերճափառ իշխանն, Տր եւ իշխեցող ամենապատուէ,

Առ Տր իշխանն (այս ան. տեղւոյ:)

Վերնագ. Serenissimo Principe.

Մէջն. V. Altezza.

Աւարտ. E per fine le bacio umilmente le mani, pregando Dio, che conceda a V. Altezza Reale ogni maggior, e più desiderata felicità.

Եւ 'ի վախճանի խոնարհութբ համբուրելով զձեռս, հայցելով յԱյ շնորհել ձերում արքայենի բարձրութէ զամ զմեծամեծ եւ զանձկալի բարօրութիս:

Ստորագ. Di V. Alt. Serenissima,

Umil. devot. obbl. Serv.

Առ դուքսն վենետիկոյ:

Հասցէ Al Serenissimo Principe N. Doge di Venezia.

Առ պերճափառ իշխանն (այս ինքն) Տուքն Վենետկոյ ։

Վերնագ. Serenissimo Principe.
Մէջն. V. Serenità. Պերճափառութիւն ձեր ։
Աւարտ. E con profondo inchino le bacio riverentemente le mani.

Եւ երկրպագութեամբ համբուրեմ յարգանաց մատուցանեմ ձեռացդ ։

Ստորագ. Di V. Serenità.

Umil. divot. öbbl. Serv.

Առ Հայրապետն Ընտրողական ։

Հասցէ. All' Altezza Serenissima Elettorale del Sig. Arcivescovo di N. Principe Elettore del Sacro Impero.

Առ պերճափառ բարձրութիւն կայսրընտրի Տն Արքեպիսկոպոսի (այս ինքն. անուն.) կայսրընտրի իշխանին քրիստոնէական կայսերութեան ։

Վերնագ. Serenissimo Principe Elettorale.
Մէջն. V. Altezza.
Աւարտ. E per fine pregandole da Dio ogni più desiderata prosperità, le bacio umilissimamente le mani.

Եւ ի վախճանի հայցելով յԱյ զի ձեր զամենայն ձեռնհասելի յաջողուածս, եւ խոնարհութեամբ համբուրեմ զձեռսդ ։

Ստորագ. Di V. Altezza Seren. Elettorale

Umil. divot. obbli. servi.

Առ ասպետ, եւ կառավարիչ, եւ դեսպան ։

Հասցէ. All' Illustrissimo, ed Eecellentissimo Signore Padron Colendissimo
Il Sig. N. Cavaliere, Governatore, Ambasciatore, &c.

Առ բազմապայծառ եւ գերապատիւ տէր եւ իշխեցող արժանապատուութիւն

Առ տէր (այս ինքն) Ասպետ, Կառավարապետ. Դեսպան. եւն ։

Այս համառօտ եւս գնի. A sua Eccellenza. Առ գերապանցութեան

Il Signor N. S.a (այս ամն.)
Վերնագ. Illust. ed Eccell. Signore.
Մէջն. V. Eccellenza,
Աւարտ. E con tutto l' ossequio mi do l' onore d' assicurarla del mio profondo rispetto; e di costituirmi,
Եւ մեծ հպատակութեամբ պատիւ ինձ համարիմ ձեզ հաստատել քում գերապատուութեան զիմ խորին անձնուիրութիւն, եւ կացուցանել զիս,
Ստորագ. Di V. Eccellenza
Umil. ed obbli. Servi.
Ամ. խոնարհագոյն, կմ առա այլ ամենախոնարհ:

Հասցէ. All' Illustrissimo Sig. Sig. Colendissimo.
Il Sig. N. Consigliere, Conte, Marchese եւն.
Բայց այժմ սովորութիւն է. Al Nobile Signore
Il Sig. Conte, Marchese. եւն:
Վերնագ. Illustrissimo Signore.
Մէջն. V. S. Illustrissima.
Աւարտ. ամէ մեծարգոյն, կմ այլ ինչ նման:
Ստորագ. Di V. S. Illustrissima
Umiliss. եւն.

Ամ. Վարժապետ օրինաց, բժշկական. եւն:

Հասցէ. Al Molto Illustre, ed Eccellentissimo Sig.
Padron Colendissimo
Il Sig. N. Dottor di Legge, o di medicina, եւն:
Վերնագ. Eccellentissimo Signor Dottore.
Մէջն. V. S. molto Illustre.
Աւարտ. E resto con ogni venerazione, e stima. կմ
E per fine desidero, che Iddio vi dia ogni felicità.
Եւ ես մնամ նոյն յարգանօք եւ պատւի մեծօք: կմ
Եւ ՚ի վախճանի ցանկամ պարգեւել քեզ ամն զամ բարօրութիւն:
Ստորագ. Di V. S. Eccellentissima
Umiliss. եւն:
Ամ. ամենապատիւ, առ երեւելի արհեստաւորս, եւն:
Հասցէ. Al Molto Illustre

Il Sig. N. Notaro, Pittore, եւն ։

Սոյնպէս զնոյն մակագրեն, մեծին, և ստորագրութեան ը նմանութեն վերոգրեալ օրինակաց ։

Առ տան փողոցայինս, կամ արհեստաւորս ։

Հասցէ. Al Sig. N. Mercante, Sartore. եւն ։

Առ տէրն (այսանուն) վաճառականին, դերձակի, եւն

Վերնագ. Signore.

Մէջն. V. S. կամ Ella.

Աւարտ. Non mancherò però a pregar il Signore, che vi assista, e vi prosperi in tutti i vostri affari.

Եւ ոչ դադարեցայց աղաչել զՏէր, լինել ընդ ձեզ ձեռնտու, և յաջողել ընդ ձեզ յամ՚ի գործս ձեր ։

Ստորագ. Di V. S.

Umilis. affezionatis. Servi.

Առ ծառայս, և առ աղքատ գործաւորս ։

Հասցէ. A Messer N. Giardiniero, Ferrajo, Muratore. եւն ։

Առ (այս անուն,) պարտիզպան, դարբին, որմնադիր, եւն ։

Վերնագ. Carissimo Giardiniero. Սիրելի պարտիզպան

Մէջն. Voi. Դու ։

Աւարտ. Iddio vi guardi. կամ E sono vostro amorevole.

Աստուած պահեսցէ զքեզ ։ կամ Եւ ես սիրող դոլով քո ։

Ստորագ. Al vostro piacere, կամ vostro affezionatissimo.

Կամակատար քո, սիրելիս քո ։

Առ այսպիսիս հասցէն գրի սա. Alle mani di Messer N.

Զեռ գնելոյ զվերոգրեալ օրինակս, գիտելի է. զի մակագիրք, որք յատուկ են իւրաքանչիւր մեծանէի և աստիճանի, անփոփոխ պահին թէ՛ ի գրելն, և թէ ի խօսելն ընդ իւրաքանչիւր անձանց ։ Իսկ այլ անուանք յարգանաց կարեն փոփոխել, կամ զանց առնել

Նաեւ սակս համառօտութե. :

Սոյնպէս աւարտք նամակաց այլ եւ բազում օրինակաւ կարեն լինել ըստ հմտութե. գրողին, հայելով միշտ 'ի պատշաճողութն այնմ՝ առ որ գրէ : Գիտելի է դիտել, զի մակագիրք եւ անուանք յորդանաց սովորաբար կրճատ գրին 'ի նամակի, դնելով 'ի վ՟ր նշան ինչ : Այսմ եւ կամեցեալ օրինակս ինչ աւանդել ընթերցողաց, դնեմք յառաջիկայդ զկրճատեալս եւ 'ի հանդիպոյ՝ զամբողջս նց : զոր օրինակ.

Aff.[mo] փնկգրելոյ	Affezionatissimo.
Affettuo.[mo]	Affettuosissimo.
Aff.[to]	Affezionato.
A.[za]	Altezza.
Amat.[mo]	Amatissimo.
V. A. Ser.[ma]	Vostra Altezza Serenissima.
V. A. R.	Vostra Altezza Reale.
Beat.[ne]	Beatitudine.
V. B.	Vostra Beatitudine.
Beat.[mo]	Beatissimo.
Beat.[mo] P.[re]	Beatissimo Padre.
Car.[mo]	Carissimo.
Col.[mo]	Colendissimo.
Crist.[mo]	Cristianissimo.
Divot.[mo]	Divotissimo.
Ecc.[te]	Eccellente.
Ecc.[mo]	Eccellentissimo.
Ecc.[za]	Eccellenza.
Em.[mo]	Eminentissimo.
Em.[za]	Eminenza.
Ill.[re]	Illustre.
Illmo	Illustrissimo.
M. M.[tà]	Maestà.
S. M.	Sua Maestà.
M. Crist.[ma]	Maestà Cristianissima.
M.[to]	Molto.
Obblig.[mo]	Obbligatissimo.
Oss.[mo]	Osservandissimo.
P.[tà]	Paternità.
V. P.	Vostra Paternità.

V. P. Rev.ma	Vostra Paternità Reverendissima.
P.re	Padre.
Pro.ne	Padrone.
Rev.do	Reverendo.
R.mo	Reverendissimo.
S.tà	Santità.
V. S.tà	Vostra Santità.
Sant.mo	Santissimo.
Ser.mo	Serenissimo.
Ser.tà	Serenità.
Serv.re	Servitore.
S. Sig.re	Signore.
SS.ri	Signori.
Umil.mo	Umilissimo.
V. S.	Vossignoria.
V. S. Ill.ma	Vossignoria Illustrissima.
Ven.do	Venerando.

Խրատք օգտակարք ՚ի Նամականութիւն ։

ա. Մ՚ի գրելն զնուիրակն ինչ՝ նախ պարտ է լնուլ զմտաւոր զնոյն, և ապա բովանդակապէս գրել զայն. զի մի հարկ լիցի յետ այլ ինչ տարբերել միանգամայն առանց և առաւել զխառնակութիւն ։

բ. Յորժամ բազմաց ինչ ունիցիս գրել, ՚ի գլխաւորէն ըսկսանել արժան է ։

գ. Բաղդատելք առնգրութեան ունիցին ՚ի գլխոյ՝ կամ ՚ի նոր տողէ սկսանել, յորժամ մտանիցեն ՚ի նոր նիւթ ։ Սա կարգութիւն վայելուչ, և յստակութեան արժանի ։

դ. Զգուշանալ արժան է ՚ի կրկին գրելոյ զնոյն նիւթ առ նոյն անձն. բայց եթէ յորժամ առաջին գրեալն կորուսեալ իցէ. կամ այլ ինչ պատճառ տայցէ կրկին անգամ գրել ։ Առ այսոսիկ. պիտանի է պահել միշտ առ իւր զօրինակ առաջին գրոյն ։

ե. Չէ ՚ի դէպ աղաչել զոք մեծամեծաց ք զնէ՛ զի ՚ի մեր դիմաց ողջունեսցէ զայլ ոք. զի է ծառայութիւն ինչ դնել նմա ։ Իսկ առ այլ հաւասարս կամ վայրագոյնս թէ լիցի գրել, ՚ի վերջոյ թղթոյն դնելն է սովորական

Զ. Նոքին՝ որք բազում թուղթս ունին գրել 'ի նմին
ժամանակի, առ 'ի չշփոթելոյ զնոյնս՝ 'ի ստորոտ իւ-
րաքանչիւր թղթոյ նշանակեն զանուն այնր, առ որ
առաքելի է : Բայց զգուշալի է դնել յառաջին երեսն,
և լաւ ևս է զանց առնել 'ի գրելն առ երևելի ան-
ձինս . զի տայ կարծիս՝ թէ մարթ է շփոթել զնա ընդ
ում և իցէ անձին . որ է իբր 'ի կարգս այլոց հա-
մարել զնոսա :

Է. Ոչ է պարտ 'ի թղթի կրճատեալ գրել կամ պատ-
ուով՝ բաց 'ի սովորական բառից . և ոչ թուանշա-
նաւ վարիլ՝ բաց 'ի թուականէն . զոր օրինակ . ոչ
դնել . Եր 12. ամաց . այլ , Երկոտասան ամաց :

Ը. Յառաջ ժամանակաւ լուսանցք թողեալ լինէին եր-
կու կամ երեք մատամբ չափ . իսկ այժմ խոտելացեալք
առանց լուսանցից գրեն . սակայն առ մեզ տակաւին
սովորութիւն է մատամբ չափ թողուլ առ հասարակ ան-
ձինս . իսկ առ մեծամեծս՝ աւելի ևս :

Թ. Երկրորդ երեսն անտի սկսանելի է՝ ուստի սկսա-
նի առաջինն , և ոչ ուր գրի վերնագիրն . բայց առ
հարկ անձինս մարթ է անտի ևս սկսանել , յորժամ
բազում ինչ կայ 'ի գրել :

Ժ. Անմարդութիւն է առաքել զթուղթ ինչ լցեալ կաթ-
ուածովք մելանի , կամ եղծեալ տողիւք , կամ յա-
ւելուածովք գրոց և բառից . այլ լիցի ջինջ և բա-
րեկարգ . զի մի ընթերցողն վաստակեսցի :

ԺԱ. Առ երևելի անձինս պարտ է յատուկ ձեռամբ
գրել ոչ միայն զստորագրութիւն , այլև զբովանդակ
թուղթն . զի օտարի ձեռամբ գրելն՝ մեծութիւն
ցուցանել երևի . բայց եթէ՝ ինքն անտեղեակ կամ
անյաջող իցէ 'ի գրել . կամ զբաղումն ոչ ներիցէ .
որպէս պատահէ 'ի վաճառականս : Եւ անպատշաճ ևս
է առաքել զթուղթ գրեալ մասամբ ինչ 'ի միոջ , և
մասամբ ինչ յայլոց . բայց եթէ կարի իմն ընտանու-
թիւն կամ գործառնութիւնք անբաժին արասցեն :

ԺԲ. Յորժամ բանք թղթոյն կարի 'ի խոնարհ իջա-
նեն ; պարտ է գոնէ երկու տողս անցուցանել 'ի
միւս երես , և ոչ բնաւ զմի :

ԺԳ. 'Ի գրելն առ մեծամեծս՝ զամբողջ թերթ պարտ
է 'ի կիր առնուլ , և այն ոսկեզօծեալ յեզերսն , եթէ
կայցէ առձեռն : 'Ի քաղաքս ինչ 'ի կիր առնուն

զթուղթ սեւաներկ յեզերսն՝ 'ի ժամանակի սգոյ: Ի ծալելն զթուղթ առ մեծամեծս, պահեսցի երեւելի մեծութի. ք̃ իբր չորրդ մասն թերթին. և կէս թերթ 'ի պահարան նորին, յորոյ վ̃ր գրեսցի Հասցէն:

ԺԴ. Թուական թղթոյն երբեմն դնի 'ի սկզբանն ստորեւ ք̃ զվերնագիրն, յորժամ գրի առ վայրագոյն ոք. բայց առ հաւասարս՝ լաւագոյն է դնել յետ ա̃մ բանից. իսկ առ վերնագոյնս՝ պարտք են միշտ 'ի խոնարհ դնել:

ԺԵ. Յառաջ քան զփակել թղթոյն՝ պարտ է ջնջել զփոշին կմ̃ զաւազն՝ որ ցանեալ իցէ առ 'ի ցամաքեցուցանել զթանաքն. զի մի՛ որ առնուցու զթուղթն, հարկեսցի նախ աւել ածել այնմ, և ապա ընթեռնուլ:

ԺԶ. Ոչ է արգոյ ինչ կնքել զթուղթն հացագործ կնքով, զոր իտալացիք կոչեն՝ ՊՕՒԼԼԻՆՕ. այլ մոմով, կմ̃ մոմով. այն է՝ ՉԷՕՔ. որ ասի մոմ ապանիոյ. զոր սովորաբար կարմրագոյն վարեն. իսկ 'ի ժամանակի սգոյ՝ սեւագոյն:

ԺԷ. Հասցէն թղթոյն սովորաբար գրելի է 'ի ներոյ պահարանին. բայց եթէ երկար ինչ կայցէ գրելի, սկսանի 'ի վերուստ:

ԺԸ. Բազում և այլ ինչ գիտելոյ արժանի մարթ էր յաւելուլ յղ̃ս արհեստի նամակագրութե. սակայն զնոքօք զանց արարեալ, իբր այլում գրոց անկ գոլ, ասասցուք միայն յղ̃ս պատասխանւոյ. զի ճարտարութ̃ե նամակագրին առաւել 'ի պատասխանատուութեան երեւի: Արդ՝ 'ի պատասխանիս թղթոց զգուշութբ̃ իմանալ և յիշատակել պարտ է զբանս թղթոյն՝ որում պատասխանել կամիմք. և նախ 'ի սկզբանն զնոցանէ գրել. և եթէ ունիցիմք այլ ինչ ևս ծանուցանել, յետոյ գրել զայն: Առ թուղթս մխիթարութեան՝ շնորհակալութբ̃ պատասխանել պարտ է: Առ աղաչանաց թուղթս, մտադիւրութն ցուցանել 'ի կատարումն խնդրուածոց գրողին, իբր այն թէ շնորհս ը̃ունիմք՝ քան առնեմք. իսկ եթէ դժուարին իցէ խնդրելին, կամ անպատեհ, խոհականութբ̃ յայտ առնել զհրաժարումն: Առ թուղթս խրատու կմ̃ յանդիմանութ̃ ը̃ունելութն ցուցանել պարտ է՝ եթէ իրաւացի իցէ խրատն կմ̃ յանդիմանութիւն. իսկ եթէ անպատճառ իցէ, արդարացուցանել զանձն հեզութբ̃, առանց

եր.

Digitized by Google

ներգործանելոյ զգրողն ։ Ա. Թուղթս նախատանաց , կամ լռել պարտ է, կա՛մ յանդիմանել զստութիւն նախատանացն՝ առանց փոխարէն նախատելոյ զնախատիչն ։ Ա. Թուղթս գովութեան, շնորհ ունել պարտ է սիրոյ գովողին, և ոչ գովութեան, որում մանաւանդ անարժան խոստովանել զանձն ։ Եթէ ՚ի թղթի ուրուք կայցէ կասկած նենգութեան ինչ, կա՛մ բանս տրտմալոյ ՚ի մէնջ, ՚ի պատասխանին այնպէս մեղմով խօսել պարտ է ՚ի կասկածանաց անտի, զի մի՛ զգուշութիւն յայտնեսցի ընթերցողին ։ Սովորաբար որ զթուղթն էառ, ՚ի նորին գրեաց գրելի է պատասխանին ․ այլ եթէ նիւթն անպատեհ իցէ նորին մեծութե՛, կա՛մ այլ ոք տեղեկագոյն ևս իցէ այնմ, մարթ է այլում յանձնել զպատասխանին ։ Այսչափ ինչ շատ լիցի ։

Աստանօր պիտանի համարիմք դնել յայլոց մատենագրաց խառնակեան թուղթս ինչ յայլևայլ նիւթս համեղերձ վերնագրովք և ստորագրութեամբք ․ զի օրինակօք ցուցցէ որչափ ինչ վերագոյնդ ասացաք ։

Լօ-

LETTERE DI BUONE FESTE.

Un Principe a un Re.

SIRE.

NON ho cosa che mi consoli all' aprirsi dell' anno quanto il vedere, che V. M. si goda una perfetta salute. La Maestà Vostra merita tanto le benedizioni del Signore, che non si può dubitare, ch' Egli sopra di Lei non le mandi. I suoi Vassalli non potrebbero far voti per V. M. ne' quali non vi fosse anche l' utilità loro, e desiderandole lunga vita, desiderano continua felicità a se medesimi. Essendo io persuaso, che tutti pensino, com' io penso, ardisco d' accertarla, che la prosperità della M. V. è l' unico oggetto delle brame loro. Quanto a me aggiungo ai voti loro quello di poter meritare la sua buona grazia, stimata da me il colmo d' ogni fortuna. Io non lascierò cosa veruna per indurre la M. V. ad accordar tanto onore al zelo singolare, e a quel profondissimo rispetto, col quale mi glorio d' essere

Di V. M. Cattolica

Salamanca. 7. Decembre. 1785.

Umil.mo divot.mo ed obbl.mo
Servitore. N.

Ad un Nobile.

Illust. Sig.

NEll' aprirsi dell' anno presente desidero a V. S. Illustrissima tutto quello, che può giovarle per santificarla, e renderla quieta. Passa la vita nostra a poco a poco, e non ci rimane del tempo passato al-

ԹՈՒՂԹՔ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԵԼՈՅ ՆՈՐ ՏԱՐԻ:

Իշխան մի առ քահանայ:

Տէ՛ր Աբբայ.

Չիք իմ այնպէս ուրախութիւն 'ի սկսանել տարւոյս՝ քան տեսանել զմեծափառութիւն ձեր վայելել 'ի կատարեալ առողջութեան: Մեծափառութիւն ձեր այնչափ արժանաւոր է օրհնութեանց Տն, մինչև չէք երկմտել, թէ նա ինքն առաքեսցէ զնոյնս 'ի վ(երայ) ձեր: Իշխեցեալքդ ձեր ոչ կարեն առնել ինչ հայցուածս առկա մեծափառութեան ձերոյ, յորս ոչ կայցէ և նոցայն օգուտ. և ընձանաւորել ձեզ կեանս երկայնս, ընձան անձանց բարօրութիւն անդադարս: Այդ՝ հաւանեմ իմ, թէ ամենեցուն այդն խորհուրդ է; իշխեմ ասել զբարերջանկութիւն մեծափառութեան ձերոյ՝ լինել նոց ընձանացն միակ պատճառք: Իսկ անձին առանձին՝ յաւելում 'ի նոցայն փափաքումն և զիմ ցանկութիւն արժանի լինելոյ ձերում բարեշնորհութեան, զոր ես իմ բարեբախտութեանց համարիմ ծայր: Զանմ փոյթ յանձին կալայց հաճել զմեծափառութիւն ձեր՝ 'ի չափել զմեծ զայդ պատիւ ընդ առանձին նախանձաւորաց, և ընդ ամենակատար անկնածութեան՝ որով պարծիմս լինել

Ձերում ուղղադաւան Մեծափառութեան,

'Ի սաղոնմանգա. 'ի 7. դեկտ. 1785.

Ամենախոն. ջերմեռանդն, և ամենապարտ ծառայ (այս ան.:)

Առ ազնուական ոմն.

Բարձրապայծառ Տէր.

Ի սկսանել առաջիկայ ամիս՝ ցանկամ բարձրապայծառ Տէրութեդ զամ, որ միանգամ պիտանացուն է քեզ 'ի օրբութ և յանդորրութ: Ընդանէ կեանքս մեր մեղմոյ, և մեզ ոչ այլ ինչ մնայ յանցելոյ ժամանակէն՝

բայց

Digitized by Google

altro, che que' momenti, che ci verranno messi in conto nell' Eternità. Noi non dobbiamo desiderar di vivere, se non per condurre a compimento quanto Iddio ricerca da noi, e la pace della vita dee esser tenuta per una grazia, e benedizione mandataci da Lui. Veramente questa è la felicità, che dobbiamo procurarci, chiedendogliela in questo giorno, in cui si rinnova l'anno; e appunto in questo giorno, raddoppiando Egli i suoi voti verso di Lui, dee fargli un nuovo sacrificio del suo cuore. Scongiuro V. S. Ill. a considerare, che non può con altra mancia meritarsi, e acquistare beni, e benedizioni sopra la sua famiglia. Non sieno in lei que' sentimenti umani, i quali fanno credere, che altri non si debba dare a Dio, se non è disgustato dal mondo; adoperi migliori lumi a lei ispirati del Cristianesimo, e non tralasci di pregare il Signore, e d' esser certo, ch' io sono ingenuamente

Di V. S. Illustris.

Roma, 20. Decembre 1791.

Umil. ed obbl. serv. N.

Risposta.

Signore.

DOpo d' avere a V. S. restituiti voti per voti, e desiderj per desiderj nel cominciamento dell' anno presente, mi conceda, ch' io le dimostri quanto sono contento de' consigli datimi da lei, i quali, son certo non poter essere altro che utili all' anima mia. Chiegga a Dio, la prego, che mi faccia la grazia di darmi que' lumi suoi, che mi sono per ciò necessarj, assicurandola, che non potrebbe V. S. favorirmi di cosa migliore, e che io gliene avrò in tutta la mia vita un' estrema obbligazione. Mi creda sempre di vero cuore,

Di V. S.

Ancona, 26 Decem. 1791.

Umil. ed obblig. serv. N.

Un

բայց միայն վայրկենականքն, որք 'ի համար անկանիցին 'ի յաւիտենականութիւն ։ Ոչ է մեզ պարտ ցանկալ կենաց՝ բայց զի 'ի գլուխ տարցուք որչափ ինչ պահանջէ 'ի մէնջ ԱԾ . և զկենացս անխառնելուն պարտիմք վարկանել շնորհ և օրհնութ(իւն) առաքեալ մեզ 'ի Տեառնէ ։ Արդարև այս է երջանկութիւն՝ յոր փութալ պարտաւորեմք, խնդրելով զայն 'ի Տեառնէ յայսմ աւուր, յորում ամն նորոգի . և 'ի սմին իսկ աւուր՝ յաճախելով զխնդրուածս քո առ նա ; արժան է առնել նոր ընծայատրութ(իւն) սրտի քո ։ Աղաչեմ զքաղցրամայրածաւ տէրութիւնդ՝ 'ի միւս ամենայն, թէ ոչ այլով ընծայիւք լաւ ևս ամբողջ է քեզ արժանաւորել և շահել զբարիս և զօրհնութիւնս 'ի վ(երա) տան քո ։ Մի՛ անկցին 'ի քեզ այն խորհուրդք մարդկայինք, որք հրապուրեն՝ թէ ոչ զայլ ինչ պարտ է տալ ծոյ ։ բայց զատեցելին յաշխարհէ . 'ի կնր արկ զլուսաւոր խորհուրդս առջեւս 'ի քրիստոնէութիւն . և մի՛ դադարեր աղաչել զՏր . լինելով աներկբայ, թէ մնացրիւր կամ

Բազմաշնորհապարտծառա տեառն քում,

'Ի Հռոմ 'ի 20. դեկտ . 1791.

Ամենախո . և ամենայնից ծոյ (այս անուն)

Պատասխանի ։

Տէր .

Յետ փոխարինելոյ քում տէրութեանդ խնդրուածս ընդ խնդրուածոց, և ցանկութիւնս ընդ ցանկութեանց 'ի սկսման առաջիկայ տարւոյս, անուամ և ցուցից քեզ, թէ քանի՛ հաճեմ եմ ընդ խրատս տուեալս առ 'ի քէն . զորս հաւատաւոր հաւանեցիմ լինել օգտակարս անձին իմում ։ Հայցեմ 'ի տէր աղաչեմ, շնորհել ինձ զլուսաւոր միտսն՝ որք 'ի սոյն կարևորք են ինձ . գիտելով հաւատաւ, թէ տէրութիւնդ ոչ կարէ յայլ ինչ լաւագոյն լինել ինձ նպաստապատմատոյց . և ես ամէն պարտաւոր գտայց քեզ 'ի բովանդակ կեանս իմ ։ Հաւատամ ինձ՝ լինել միշտ յանկեղծ սրտէ,

Տէրութեան քում

Յանքօնա . 'ի 26. դեկտ . 1791.

Ամենախո, և ամենայնից ծոյ (այս անուն)

Պա

Digitized by Google

Un Giovane al suo Zio.

Carissimo Sig. Zio.

CRederei mancare al più preciso mio debito, se in questa occasione del principio dell' anno non le rinnovellassi gli attestati del mio rispetto, augurandole tutte le felicità, e benedizioni dal Signore, che potrei desiderar per me stesso. Voglia il Cielo, che i suoi anni sieno lungamente ricolmi d' ogni prosperità: e benchè sappia che V. S. otterrà più dal sommo Dio per le sue virtù, che per i miei voti, pure la prego a gradirli come prodotti direttamente dal cuore, e non dalle labbra; assicurandola, che sarò fino alle ceneri con rispettosa tenerezza, quale mi dico,

Carissimo Sig. Zio,

Venezia, 31. Decemb. 1788.

Umil. divot. serv. N.

Risposta.

Cariss. Nipote.

LA vostra ultima Lettera m' ha fatto un sensibil piacere, e vi assicuro che la vostra riconoscenza mi fa dimenticare le attenzioni, e spese, che sono obbligato a fare per il vostro mantenimento; e che penetrato de' belli sentimenti, che avete per me, non risparmierò nulla per contribuire alla vostra fortuna, onde abbiate occasione di esser contento della mia attenzione a prevenire i vostri piaceri. Attendete a profittare delle lezioni de' vostri Superiori, ed a prendere le cognizioni necessarie per il vostro commercio, a fine d' essere in istato d' insegnar ben presto, in luogo di apprendere; e sono con tutta la tenerezza possibile,

Carissimo Nipote,

Padova. 2. Gennajo. 1785.

Divot. affez. serv. N.

Let-

Digitized by Google

Պատասխանի նմին առ Հօրեղբայր իւր ։

Սիրեցեալ Տէր Հօրեղբայր ։

Յառաջել 'ի սեպհական խմոց պարտեաց յետնեալ զանձնս վարկանէի , եթէ 'ի պատեհութե սկզբան տարւոյս ոչ նորոգէի զհաւատոյս իմոյ ակնածութեան . մաղթելով մն քո զամ զբարօրութիւն և զօրհնութիւն 'ի մէ , զորս անձին իմում փափաքեմ։ Հաճեսցին երկինք՝ երկայնել քեզ ամս առաւելեալս ամ յաջողուածովք . և թէպէտ և գիտակ եմ , զի ա՛րութիւըւնի զայսոսիկ յամենամեծն ոյ առաւել սակս քոյոց առաքինութեանց , քան իմոց խնդրուածոց , սակայն աղաչեմ հաճեսցիս Տէ խնդրուածս իմ իբր Տէ ծնունդս որտի և ո՛չ շրթանց . գիտելով հաւատոյ , զի մինչ 'ի գերեզման եղէց պատուասիրութբ այնպիսի՝ որպիսի խոստովանիմ զիս ,

Սիրեցեալ Հօրեղբօրդ ,

'Ի վենետիկ 'ի 31 . դեկտ . 1788։

Անտոնիոս . Ջերմ, ծառայ (այս ան ։)

Պատասխանի ։

Սիրեցեալ եղբօրորդի ։

Յետին գիր քո ուրախ արար զիս մեծապէս . և գիտեմ ստուգիւ , զի երախտագիտութիւն քո 'ի մնացցուցս արկանէ զհոգածութիւն և զծախս՝ զորս առնել ունիմ առ 'ի քոյդ դաստիարակութիւն . և հաստատեղել բարւոք մտաց քոց՝ որ զինէն , ոչինչ բնաւ խնայեցից 'ի նպաստել քոյոյ բախտին . որով ունիցիս պատճառս հաճոյ է ջանս իմ առ 'ի յառաջել քան զքո ախորժակս ։ Փոյթ արասջիր շահել 'ի խրատուց վերակացուաց քոց . և ստանալ զկարեւոր ծանօթութիւնս քոյոյ քաղաքավարութեան . զի կարող լինիցիս վաղվաղակի ուսուցանել փոխանակ ուսանելոյ . և ես եմ հնարաւոր խանդաղատանօք կամ,

Սիրեցեալ եղբօրորդւոյդ

'Ի Փատովա . 'ի 2 . յունվ . 1785 .

Ջերմեռ . կաթոգին ծառայ (այս ան)

Թուղթ

Lettera di Congratulazione.

Signore.

L'Allegrezza, che sento per le sue prosperità, m' obbliga a scriverle oggi, per darle un testimonio; ch' io sento molto addentro la sua nuova fortuna. Spero, che queste poche parole non le saranno discare, venendole da persona, che vorrebbe mostrarle con gli effetti, ch' ella è tutta cosa sua, e che si pregia d' essere col più costante impegno

Di V. S.

Umil. ed obblig. serv. N.

Risposta.

Signore.

LE sono obbligato infinitamente, che la mia fortuna produca in lei così affettuoso sentimento. Questo è un segno ben chiaro della sua buona amicizia solita a farsi vedere in tutte le occasioni a me prospere. Sento rossore di non averle mai prestato servigio, pel quale io ne sia meritevole. Sarò forse più fortunato nell' avvenire, ed allora le mostrerò in effetto quanto io sono

Di V. S.

Umil. ed obblig: serv. N.

Lettera di consolazione.

Illustris. Signore.

SIam restati tutti fieramente colpiti nell' animo dalla funesta nuova della Morte del Signor suo Padre. L' età sua ancora fresca, il buon temperamen-

Digitized by Google

Թուղթ խնդակցութեան :

Տէ՛ր .

Խնդութիւն՝ զոր յանձին ունիմ ընդ քոյդ յաջողուածս, պարտաւորէ զիս գրել քեզ այսօր՝ առ 'ի վկայութիւն եղելոյ իս ուրախութեանն ընդ նոր բարեբախտութիւն քո : Ակն ունիմ թէ այս դուզնաքեայ բանք ոչ անհաճոյ լինիցին ազնուութեանդ, գոլով այնպիսւոյ առն՝ որ կամի գործովք ցուցանել քեզ, թէ սիրելի քո է, եւ թէ մեծ համարի զլինելն անշարժ փութով

Տրութե քում

Ամենանուաստ եւ ամենապարտ ծառայ (այս անուն)

Պատասխանի :

Տէ՛ր .

Կարի եւս պարտապան եմ տէրութեանդ, զի բարեբախտութեան իմ ծնանի 'ի քեզ զայդպիսի սիրողական շարժումն : Այդ է ակներեւ նշան քոյոյ ընտիր բարեկամութեան, որ սովորեալն է երեւել յամ քաղաքավարութիս իմ : Ամաչեմ յանձն, զի չեք իմ բնաւ գործել քեզ ծառայութիւն ինչ, որոյ վասն արժանաւոր գտայց այդմ : Այլ գուցէ առաւելագոյն բարեբախտագոյն եւս եղէց. եւ յայնժամ ցուցից քեզ արդեամբք՝ թէ զիարդ կամ

Տրութե քում

Ամենանուաստ եւ ամենապարտ ծառայ (այս անուն)

Թուղթ մխիթարութեան :

Բազմապայծառ Տր.

Ի սգալի համբաւոյ մահուան մեծարոյ Հօր քո՝ ամենեքին յոգի հարաք սաստկապէս : Հասարակի նր առողջութիւն, մարմնոյն բարեխառնութիւն, եւ զուար-

to, e quell' umor sempre allegro, non ci avrebbero mai lasciato sospettare d'un caso tanto fatale. Sentiamo non solamente il dolore della perdita di Lui, ma quello ancora, che sarà in tutta l' afflittissima sua Famiglia. Egli era non solamente Padre amoroso, ma ottimo Uomo, ed Amico dei suoi Figliuoli, oltre ad una infinita prudenza nel reggere le cose domestiche. E' vero, che quest' ultima qualità non s'è perduta; e vive ancora in V. S. Illustriss. che quanto gli rassomiglia nel viso, tanto ancora nella provvidenza; e nel saper ben guidare una Casa, è a lui somigliantissima. Attendono dunque da lei i suoi Figliuoli, ed i Fratelli quella premura, che avea per tutti il Sig. suo Padre, al quale Ella non può mostrarsi meglio grata, che col camminare per la strada da lui battuta per molti anni con sua distinta riputazione. Non ardisco dirle neppure una parola di conforto. Egli è Persona degna delle sue lagrime, e di quelle di tutt' i buoni, che lo conoscevano. Il Signore Iddio l' abbia fra suoi eletti, e conceda a V. S. Illustriss. consolazione nelle sue afflizioni; e benedica tutta la Famiglia sua, ch' io di vero cuore, e con purissima intenzione ne lo prego; protestando d'essere con piena inalterabile stima, e cordialità

Di V. S. Illustris.

Umil. ed obblig. serv. N.

Lettere d' Interesse, e di Raccomandazione.

Signore.

QUando il merito suo, e quella riputazione, che V. S. s'è acquistata al mondo non m'avessero fatto bramar l' onore di conoscerla, quegl' interessi, ch' io devo fra poco avere seco lei, mi farebbero desiderar questo ardentemente. Sento un grandissimo piacere, ch' essi mi sieno un colore, per poter avere corrispondenza di lettere seco, e

per

Թամաուէին մինչ՝ ոչ տային մեզ խնդրել յանակնկալ ստատահարեղ ։ Յանձին զգամք ոչ միայն զցաւ բարձման նր , այլ և զայն ես՝ որ լինիցի 'ի բովանդակ վշտագին տան նր ։ Նա ոչ միայն հայր էր գորովական , այլև Այր քաջ , և բարեկամ խորոց որդեկացն ․ Թողում զնր զանհամեմատ խոհականութիւն 'ի յարմարել զտանելն իւր ։ Ճշմարիտ է՝ զի յետին այս հանգամանք չէ բարձել , այլ կայ դեռ 'ի բազմապայծառ տրութեդ ․ որ ըն որում գիտօք՝ նոյնչափ և խնամողութբ նմին նմանօղ գտանիս, և յառաջնորդութեան ամենեւին հանգունակից նմին ։ Վն որոյ որդիք նր և եղբարք 'ի քէն ակնունին գտանել զհոգաբարձութին՝ զոր ամենեցուն տանէր պատուական հայր քո ․ որում ոչ այլ ինչ այնորն հաճոյական ցուցանիս , քան թէ փնալով ըն ճանապարհ՝ զոր նա կալաւ զամ բազում պանծալի գովութբ ։ Զինչ խեմ ինչ բան մխիթարանաց ասել քեզ ․ վզի նա է այր արժանի քոց արտասուաց , և ամենեցուն բարեսիրաց , որք զնայն ճանաչէին ։ Տր ած մեր դասեացէ զնա ըն ընտրելս իւր , և տացէ բզմապայծառ տրութեդ մխիթարութի 'ի վիշտս քո ․ և օրհնեացէ զամ զտուն նր ․ զոր և ես հայցեմ 'ի նմանէ անկեղծ սրտիւ և յատակամաութբ ․ խոստովանելով լինել անթերի և անայլայլակ միօք և գթովք ,

Բազմապայծառ Տրութեդ ,

Ամենախոնարհ ․ և անմենաշնորհ ծառայ (այն անն)

Թուղթք փորձառական ։ և յանձնարարական ։

Տէր ․

Յեթէ արժանաւորութ քո և բարեհամբաւութ զոր տրութեդ տեսանելոյ ունին առ մարդիկ , ոչ շարժէին զիս 'ի յանդգնել պաղատանօք ծանօթանալոյ քեզ , այն զարծանանալեք՝ զորս յետ փոքր ժամանակի հանդերձեմ ունել ըն տրութեդ , տային ինձ այդմ փութացնել մեծապէս ։ Խնդութի մեծ , զորմ յանձն , զի նորին լինին իւր պարզաբանակ առ 'ի հայրօր լինելոյ

per aprirmi l' occasione di testificarle quanto io sia

Di V. S.

Umil. e divot. serv. N.

Risposta.

Signore.

MI spiace d'essere stato prevenuto da lei nel disegno, ch'io avea di chiedere l'amicizia sua. Ella n'è stato troppo prodigo offerendola il primo. Non la stimo però meno; anzi all'incontro la supplico a tenere per certo, ch'io non lascierò indietro cos' alcuna per conservarmela. La corrispondenza nostra di lettere non sarà nè fondamento, nè colore di quella; ma lo farà bene il merito suo, e quel vero affetto, col quale mi dico.

Di V. S.

Umil. ed affez. serv. N.

Illustrissimo Sig.

IL gentiluomo, che consegnerà a V. S. Illustris. questa lettera, non ha in se altro difetto, che la povertà. Ella ne avrà maraviglia subito, e dirà che la povertà non è difetto. Credo benissimo, che sia il sentimento di lei, ed essendo tale anche il mio, avrei dovuto dire, ch' egli non ha difetto. Egli è uomo di coraggio, e d' ingegno, onestissimo, e di presenza (come V. S. Ill. vedrà) graziosissima, e di soavissima conversazione. In tutti gli esercizj riesce perfetto; è un bel cavalcatore, sa adoperare le armi, e posso aggiungervi, che non s' è dimenticato il Latino. Sarebbe ottimo Governatore de' figliuoli d'un Principe. Se da lei le verrà procurato questo impiego, o altro somigliante, avrà il piacere d' aversi stretto con obbligo l' uomo più amabile, e più compiuto, che sia in Francia, e di rendersi ancora obbligatissimo un altro, il

Հաղորդութեան թղթոց ունել ընդ քեզ, և առ ՚ի տալ պատճառս մնայելոյ քեզ, լինել

Տէրութե քում,

Անուանէ . և չերմեռ . ծոյ (այս ամս)

Պատասխանի ։

Տէր .

Պարտաւորիմ է այս, զի յառնել գտայ ՚ք զարդութեղ ՚ի գիտաւորութեան զոր ունէք խնդրելոյ զբարեկամութե քո։ Ազնուութիւն կարի առատաձեռն եղև՝ նախկին ընծայելով զզոյն։ Սակայն և զայս ոչ փոքր վարկանիմ, մանաւանդ ընդ հանգամաւն պայմանմ դիւնել հաստատի, թէ ոչ իմիք հեռացուցայց առ ՚ի պահպանել զնոյն։ Հաղորդութեան թղթոց՝ ոչ միայն լինիցի բարեկամութեան, և ոչ պատրանաւ. այլ զայն գործեսցէ արժանաւորութեան քո, և շնորհիս իմձ՝ պատուէ զանձն խոստովանիմ,

Տէրութե քում,

Անուանէ . և կանթեղէն ծոյ (այս ամս)

Բազմապայծառ Տէր .

Ազնուական այրն՝ որ առաջի մատուսցէ բազմապայծառ տէրութեդ զթուղթս զայս, չունի յանձին զայլ պակասութիւն բաց յաղքատութենէ։ Զարմանալիս վաղվաղակի է այս ասելով. աղքատութիւն չէ պակասութիւն։ Այո՛ հաւանեալ եմ, թէ այդ է քո խորհուրդ. այդպիսիով գոլով և իմս, սակայն ասել էր իմն, թէ չունի ինչ նա պակասութիւն։ Նա է այր քաջասիրտ. հանճարեղ, առաքինի, գիտնոյ քաջավարժեալ, և քաղցրաբարոյ, որ և բարձրապայծառ տէրութեդ ունանելի։ Յիւր մարդաանդեան գտանի. Համառատ ՚ի հեծելութեան, ՚ի զէնս ամբողջ. և յաւելում, թէ լատինականին և ոչ անտեղեակ։ Կարող էր լինել քաջ դաստիարակ որդւոց իշխանի ուրուք։ Եթէ տէրութեդ հաճեսցի նմ զայս գործակալութիւն, կամ զայլ ինչ այլապիսի, ուրախ լինիցիս՝ պարտաւորեալ կացուցանելով զայս յանէտ անբերելի, և առաւել կատարեալ ՚ի գործս. միանգամայն տանելով զպարտս քեզ կոչեցես զինել միւս ևս, որ թէպէտ

il quale non ha tutte queste belle qualità, ma che è però interamente

Di V. S. Illustrissima,

Umil. ed obblig. serv. N.

Signore.

NON è passato ancora un mese, ch' io avea molti cari amici. Dico cari, perchè io gli credea buoni, non avendone io mai fatto sperienza, che dalle parole, le quali furono sempre buone. S' è cambiata la fortuna, e mi trovo più compassionato da chi mi conosce appena, che da loro. Iddio mi dia grazia di sostenere questo travaglio, che mi penetra più addentro di quante disgrazie mi sono accadute. E' stata pure una cosa orribile per me, il vedere in pochi dì cambiarmisi il mondo davanti agli occhi. Vi fu chi fece le viste di non vedermi, chi si condolse con parole generali, e mi lasciò; e fino vi è stato, chi visitato da me a casa sua, mi fece dire, ch' egli era fuori; e tuttavia due giorni prima ciascheduno di loro m' avea abbracciato, stretto, e baciato, come la più cara persona, che avesse. Se il male mi fosse nato per colpa mia, darei ragione a questa instabilità, e piuttosto tradimento; ma è palese a tutti, ch' è una di quelle calamità, che l' uomo non può sfuggire, nè prevedere. Caro, e solo mio amico, ricordatevi di me, abbiate in orrore una turba d' uomini, che hanno la buona amicizia nella lingua, e consolatemi qualche volta con le vostre lettere. Per quanto può vedere l' umana capacità, non durerà molto la mia sorte contraria; veggo qualche lume, ch' essa debba terminare; e mi sarà di grandissima consolazione non tanto l' essere in migliore stato, quanto il poter mostrare un esempio in voi d' una vera, e costante amicizia, la quale non può essere alterata da accidente veruno. Vi farei torto, se vi pregassi più lungamente. Mi vi raccomando di vero cuore, e sono

Di V. S.

Umil. ed obblig. serv. N.

Ris-

Digitized by Google

և անմահն ՚ի վերոգրեալ բարեխաւսութեանցն իցէ, սա֊
կայն է ամենեւին

Քում բղձմապայծառ Տիրուհւոյ,

Ամենանուէ. և ամենայղբա ծնոյ (այս անուն)

Տէր։

Զև անկեալս զմնոյ միայն ունէի բարդեալ բարեկամս սիրելիս ։ Նոքեան սիրելեաս. զի բարիս կարծէի զնա. բանեցով իմ այլ ինչ փոխանակ բայց միայն ՚ի բանից. որք մեր տարիս եկն ։ Այդ բանսո իմ յիմարեցի. պատուէլ, մշտակայուն զաւանեալ յաջողանել որ հաւաքե֊ Ճոխացեալ զնա ՚ի ձեռն ՚ի նոցանէ ։ Տայցէ ինձ այժմ տուրս տակալոյ այսմ տառապանաց, որ պատահէր հայկական զանձն իմ ք զամ պատահարս՝ որք ՚ի մէջ իմ հասին ։ Այժմ [illegible] ինձ երբ դիպայ, անսա֊ նել ՚ի սակաւ աւուրս զաշխարհ [illegible] եղ֊ եալ առաջի իմ ։ Ոչն ՚ի նոցանէ ձեռնալը ոչ անսա֊ նել զնա. այլ ոմն մեր ՚ի մերոյ բանիւք մշտանկցեալ. [illegible] ՚ի [illegible] ։ [illegible] ։ [illegible] արտաքս բերեցէ զայն զի բարեկամութիւն ՚ի լքեալ երեն, և մխիթարեաց զիս երբեմն յայնն ։ Աղաչեմ զինչ [illegible] կարծեմ, ծանօթացուցանէ զիս յերկար անեւացէ. ունիմ ինչ յոյս՝ զի զաղաւրել ունիր ։ Այլ ինձ ՚ի մխիթարութիւն [illegible] այն֊ [illegible] թէ ցուցանելն ՚ի քեզ զօ֊ րինակ Ճշմարիտ և հաստատուն բարեկամութեան, զոր և ոչ մի պատահար յեղյեղել կարասցէ ։ Քեզ նա֊ խատինս առնէի, եթէ յերկարագոյն աղաչէի. այլ զիս յանձն արարել քեզ, կամ

Տրութեան քում,

Ամենանուէ. և ամենայղբա ծնոյ (այս անուն)

Risposta.

Signore.

SOno vostro amico vero. La vostra disgrazia l' ho sentita quanto voi. Non occorre, che mi estenda di più. Di me, delle cose mie, e di quanto vi pare ch' io possa, disponete a piacer vostro. Iddio perdoni à chi tradisce l' amicizia. Ma non vi dolete. Chi v' ha abbandonato, non era vostro amico. Dicovi di nuovo, disponete di me, ch' io ve ne prego; perchè voglio, e intendo di farmi conoscere effettivamente

Di V. S.

Umil. ed affez. serv. N.

Illustriss. Sig.

NON so per qual cagione V. S. Illustris. mi raccomandi con tale istanza, e premura il Sig. N. e non so pure perch' egli abbia cercato chi a me lo raccomandi. A me farsi raccomandare? Egli è un raccomandar me medesimo. Basta, glielo perdono; perchè se V. S. Illustrissima fosse a Parigi, com' io ci sono, anch' io l' avrei raccomandato a lei; perchè la premura per gli Amici crede sempre, che quando si tratta di loro, sia necessaria ogni cosa. Ella però pensi a far istanza, e preghiere ad altri, che a me. Sa benissimo, che mi basta un suo cenno, e chè può comandarmi liberamente, come ad un uomo, che col più vivo rispetto si dichiara

Di V. S. Illustrissima

Umil. ed obbl. serv. N.

Let-

Digitized by Google

Պատասխանի ։

Տէր.

Բարեկամ քո եմ ճշմարիտ. Ի ձախորդութեանս քո մշտա-
ցայ որչափ և դու. չեմ հարկ առաւել երկայնել
զբանս ։ Զինչ, և զիրաց իմոց, և յոր ինչ կարող
լինել զնա կարծես, հրաման տուր ինձ և քեզ կամ
իցէ ։ Արարեալ եմ այժմ որ մատնէ զբարեկամութիւն.
այլ դու մի ինչ յաւելը. զի որ ելիցէ զքեզ, չէր քո
բարեկամ ։ Դարձեալ ասեմ. հրաման տուր զինէն
աղաչեմ զքեզ. մի զի կամիմ և ունիմ ՚ի մտի առ-
դեանփք երևեցուցանել զնա,

Տէրութեդ քում.

Անձնանուէր և հաւատարիմ ծառայ (այս անուն).

Բարձրապայծառ Տէր.

Որչափ գիտեմ առ ինչ բարձրապայծառ տէրութեդ յիս յանձն
առնէ աշխատասիրութեամբ և առաքման զոր (այս անո.)
և ոչ գիտեմ դիմել, առ իմէ խնդրել նմա զոք՝ որ ինձ
յանձն առնուցէ. Ինձ յանձն առնել ։ Այդ է զինչ
ինձ յանձնել ։ Ով և է, շնորհեմ նմա զայդ. քան զի
եթէ բարձրապայծառ տէրութեդ կամիցի ՚ի փորձ՝ որ և
ես եմ, նոյնօրինակ և ես ՚ի քոյ տէրութեդ յանձնէք
զնա. զի որ մի բարեկամացն է փոյթ՝ միշտ զամ ինչ
կարեւոր համարի, յորժամ պէտք ինչ իցեն նց ։ Բայց
քո տէրութեդ խորհեսցի այլում առնել Թափանցանս
և խնդրուածս, և ոչ ինձ. քանզի գիտես զի ինձ շատ է
անկնարկութ քո. և կարող ես հրամայել ինձ համար-
ձակ իբրև մառդայ՝ որ ամենայօրդոր անկեղծութեամբ
խոստովանի զանձն,

Բարձրապայծառ Տէրութեդ,

Անձնանուէր և ամենախոնարհ ծառայ (այս անուն).

Lettere di Scusa.

Carissimo Sig.

QUando anche io non avessi ricevuto vostre lettere, carissimo Signor mio, non sarei per ciò persuaso meno della vostra amicizia. Si può benissimo tacere senza dimenticarsi. Prima, che si fosse trovato lo scrivere, si sapea amare; e dappoichè si sa scrivere, è stata detta più volte la bugia, che la verità. Dopo una cosa tale, chi vorrà più credere a segni così incerti? Io voglio assicurarmi, che nel tempo, che non mi parlavate, pensavate a me, e in tal modo interpreto il vostro silenzio, e faccio giustizia all' amicizia vostra. Trattate la mia nell' istessa forma, e credetemi, che al mondo non v' è persona tutta vostra più di me.

Di V. S.

Umil. e div. Serv. N.

Illustris. ed Eccellentis. Sig.

MEglio è tardi, che mai. Mi trovai oppresso tanto dalle faccende, che mi convenne partire senza fare il dover mio con V. E. Ella però m' ha sì spesso scusato in tali incontri, che non posso anche in questo disperare del suo perdono. V. E. conosce il mio cuore incapace di mancare nel fondo. Quanto poi a certe irregolarità, queste possono far sospettare dove la servitù è nuova, ma nel mio caso nò, perchè io sono suo vero, antichissimo e divoto servidore.

Let-

Թուղթ անձնասիրութեան ։

Սիրեցեալ Տէր .

Թէպէտ և ոչ առեալ էր իմ զթուղթս քո, սիրեցեալ իմ, ոչ յայն սակս կարծիս թերութեան ունէի զբարեկամութենէ քումմէ. զի մարթ է լռել առանց մոռանալոյ ։ Մինչչև էր գրչութիւն հնարեալ, գիտէին սիրել. իսկ յետ գրականութեան բազում անգամ սուտ իսկ է ասացեալն, քան ճշմարտութիւն ։ Այսորիկ այսպէս եղելոյ, ո՛ այլ ևս յօժարեսցի հաւատալ այսպիսեաց անցայտ նշանաց ։ Ես հաւանեալ եմ, թէ 'ի ժամանակին՝ յորում ոչն խօսէիր առիս ; զինէն խորհէիր . 'ի այն միտս առեալ զգուշիդ, արդարացուցանեմ զբարեկամութիւն քո ։ Այսպէս համարեաց և զիմս. և հաւատա ինձ, զի չիք ոք յաշխարհի առաւել քան զիս՝ քեզ նուիրական

Տրութեամբ քում,

Ամենախոն. և ջերմե. ծառյ (այս անուն)

Բազմապատիւ և Գերազանց Տէր .

Լաւ է անագան, քան ոչ երբէք ։ Այնչափ պաշարեալ էի 'ի գործառնութեանց, մինչև գնալ եկն ինձ առանց հատուցանելոյ զպարտս իմ քում գերազանցութեան ։ բայց զի բազում անգամ յայլ պատահմունս անպարտ գտեալ է իմ 'ի վեհութենէդ, չիք ինձ և յայսմ ակնյուսանալ 'ի ներողութենէ քումմէ ։ Ծանուցէ գերազանցութիւն ձեր զսիրտ իմ անպակասելի գոլ առ 'ի ներքս . իսկ սակս իրիք իրիք վրիպանաց՝ մարթ է 'ի կասկածանս անկանել՝ յորժամ ծառայութիւն նուազիցէ . բայց 'ի մեր անցս ոչ այդպէս . զի ես եմ ձեր ճշմարիտ՝ բազմաժամանակեայ և մտերիմ ծառայ ։

Lettere di Rimprovero.

Signore.

NO no, ella s' inganna: io non sono quella persona ch' ella crede, e che va dicendo. Misuri le sue parole; anzi s' informi prima di parlare. Spero che conoscendomi, cambierà parere del fatto mio, e discorrerà in altra forma. Di lei, non conoscendola, non io dico nè male, nè bene. Faccia ella lo stesso di me, e la riverisco.

Signore.

SO benissimo, ch' un' anima vile, com' è la vostra, non potrebbe tralasciare di dir male, ed io non intendo di comandarvi una tale astinenza. La sola cortesia che io vi domando, è, che mi laceriate con tanta gentilezza, ch' io possa far le viste di non accorgermene. Da ciò potete avvedervi, che mi vengono scritte le novità. Ringraziate il Signore, che m' abbia dato un animo tanto ragionevole, che non credo tutto a tutti, perchè tutti possono dire quel che vien loro in capo; che altrimenti avrei applicato alla vostra bile un rimedio più solido, e più sicuro delle parole. Io non ho aspettato mai azioni, che avessero molto dell' umano da una persona, ch' esce dell' umanità: ma non avrei potuto credere, ch' essendo voi stato senza cervello in Rettorica, aveste avuto cuore d' entrare in Filosofia senza testa. Nel vero, sarebbe paruto cosa strana, che in un corpo grande, e grosso come il vostro, non si fosse lo spirito perduto dentro, e per ciò consolatevi, che durerete un pezzo in vita; perchè i Cervi, e i Corbi, che hanno un ingegno come il vostro, vivono quattrocent' anni; e se il poco ingegno, che hanno, è cagione di loro durata, voi sarete l' uomo, che farà l' Epitaffio al genere umano. Voi segui-

Թուղթ յանդիմանութեան ։

Տէր ·

Ո՛չ այդպէս, սխալիս. ես չեմ այն՝ զոր կարծես, և զոր խօսիս ։ Կշռեա՛ զբանս քո. մանաւանդ տեղեկացի՛ր նախ քան զխօսելն ։ Յուսամ թէ ՚ի ճանաչելդ զիս՝ փոխեսցես զկարծիս ՚ի վերայ գործոց իմոց, և այլազգ խօսեսցիս ։ Զքէն, քան զի ոչ ճանաչեմ զքեզ, չասեմ ինչ՝ ո՛չ չար, և ո՛չ բարի ։ Այդպէս արա և դու առ իս. և ես յարգեմ զքեզ ։

Տէր ·

Որպէս գիտակ եմ, զի անձն անարգ՝ որպիսի է քոյդ, ոչ կարէ լռել ՚ի չարախօսելոյ. և ես ոչ կամիմ հրամայել քեզ զայսպիսի լռութիւն. այլ զայս մարդասիրութիւն եւեթ խնդրեմ, այնպիսի ճարտարութեամբ խածանել զիս, զի կարող լինիցիմ ձևանալ իբր յանդ[illegible]ս. յայսմանէ իմանալ ունիս, թէ ազգին իմ [illegible] նորանորք ։ Տէ՛ր ձիո՛րհ կալջիր, որ ես իմ միտս բանաւոր՝ չհաւատալ զամն ամի. վասն զի ամենեքին կարօղ են խօսել ըստ քմաց. ապաթէ ոչ՝ քում դառնամաղձութեդ մատուցանէի դեղ առաւել ազդոյ և զօրաւոր քան զբանս ։ Ես ո՛չ բնաւ ակնկալայ մարդկօրէն ինչ գործոց յառնէ այնպիսւոյ, որ ելեալ է ըստ մարդկութեն. բայց ոչ կարծէի՝ թէ առանց ուղղոյ գոլով քո ՚ի ճարտասանութեն, իշխէիր անգլուխ մտանել յիմաստասիրութիւն ։ Արդարև օտարոտի ինձ երևէր, թէ ՚ի վիթխարի և ՚ի թանձր մարմնի՝ որպիսի է քոյդ, ոչ ՚ի ներքս ընկղմէր ոգին ։ Վասնորոյ ուրա՛խ լեր, զի երկայնեսցին կեանք քո. վասն զի եղջերուք և ագռաւք՝ որք ունին խելս նման քոյումդ, կեան զամս չորեքհարիւր. և եթէ ծանծաղամտութիւն՝ զոր ունին, լինէ նոցա երկայնակեցութեն պատճառ, դու լինիցիս այրն՝ որ յօրինեսցես տապանագիր ազգի մարդկան ։ Արա՛ ըստ անբանական ազգմանց քոց բարուց. ընտրելով ոսկէ և ականս պատուականս՝ առ ՚ի սփռել ՚ի վերայ թունոյ քո. բայց յանձն առ, (թէպէտ և նշկահել զանուանս

յիշ-

guite il bestiale istinto della natura vostra, scegliendo l' oro, e le pietre preziose per ispargervi sopra il vostro veleno; soffrite però (benchè cerchiate di sottrarvi da quell' impero, che hanno gli uomini sopra gli altri animali) che io vi comandi di vomitare sopra qualche cosa di più sozzo, che il nome mio; e di ricordarvi (poich' io credo, che gli animali vostri pari abbiano qualche reminiscenza) che a quelli della vostra specie fu data solamente la lingua per inghiottire, e non per parlare. Ricordatevene adunque, ch' io non potrei darvi il miglior consiglio; perchè quantunque la debolezza vostra mi faccia compassione, quella de' pidocchi, e delle pulci, che ci sturba, non ci obbliga tuttavia a dar loro il perdono. Finalmente, o simulacro dell' invidia, cessate da mordere. Perchè quantunque io non senta gran fatto le ingiurie, sono però rigoroso nel punirle. Addio.

Lettere di Consiglio, e di Persuasione.

Cariss. Figlio.

ARdisco di dire, che l' uomo dotto è tanto superiore all' ignorante, quanto l' uomo è superiore alla bestia. Perciò voi far non potreste cosa migliore, che attendere con tutto l' animo a diventar uomo di capacità. Non v' ha cosa, che tanto possa giovarvi in questo, quanto lo stabilirvi uno studio regolato. Mi pare, che la mattina sia più atta alla lettura di tutto il restante del giorno. L' ingegno è più sciolto, più libero, e più purgato per dormire, da que' fumi, che per l' ordinario sogliamo sentire dopo d' aver mangiato. Non vorrei però vantarmi di leggere molti Volumi, e con troppa avidità. Vorrei piuttosto meno leggere, e con maggior applicazione; e piuttosto vorrei badare alla scelta de' libri, che al numero. Fate a modo mio, e vi troverete contento. Io v' abbraccio di cuore, e sono,

Carissimo Figlio.

Divot. ed affez. serv. N.

Sig-

յիշխանութենէ անտի զոր ունիմ մարդկան 'ի վր այլոց կենդանեաց.) զի հրամայեցից քեզ՝ ժայթքել 'ի վեր երկիր, որ ողողեցուցանողոյն լիցէ զ պանծան իմ. և յիշեա (վկ զի կարծեմ անբանից նմանող քեզ ունիմ ինչ մեծու թեան.) զի հնազանդութիւն քոյ առնէ լեզու առ 'ի կլանել միայն, և ոչ առ 'ի խօսել: Արդ՝ 'ի մէջ առ զի քեզ լաւ էր խորան ասաց ոչ կարող էր. զի թէպէտ և քոյդ անկարութիւն պարծէ յիս ցուցանելութեան, սակայն տկարութիւն ոչինչ և լռեաց՝ որով ստացուածքն ոչ պարտ ծառայել զմեզ նստել նոյ: Գրեալ յամենի. ով զու նախանձեր նախանձու պատրաստեա 'ի խաղաղնեալ. զի թէպէտ և ես ոչ մեծ ինչ գրեմ զանխրատութիւնս, սակայն խնամեմ 'ի պատասխանել զնոյնս: Ո՛ղջ լեր:

Թուղթք խրատի և յորդորանաց:

Սիրելեաց Որդեակ.

Ո՛չ զանգիտեմ ասել, թէ այր զխտմաւոր այնչափ մերձաւորոյն է զ զանդէան, որչափ առաւել է մարդ զ զանազանն. մոյ ոչ կարես լաւագոյն ինչ գործել, զ ծառայագործ սոր փութալ 'ի լինել այր մնկացու: Զեթէ ինչ որ օգնեսցէ քեզ 'ի դէպս, քան առաջնամենել քեզ կարգաւոր ինչ ուսումն: Թուի ինձ, թէ առաւօտն առաւել զխոցաւոր է յընթերցուածս քան զայլ ժամանակս նորս. զի խելք առաւել արձակ են, առաւել ազատ, և նոյնժամին առաւել պարզեալ 'ի զօրութեանց մտաց, զորս զգայութիւնք առնելով ունելոյն: Այլ ոչ կամիմ պարծել յընթերցմանն բազում ժամանակս և անչափ զանխութեամբ: կամիմ յաճախ ընթեռնուլ սակաւ, և մեծ ... թեամբ. և առաւել կամիմ հայել յընտրութիւն գրոց՝ քան 'ի թիւն: Այլ զն խնամ մտի, և զուանիցես զանձինդ զոհ: Եւ ես ... զքեզ սրտիւ, կամ քեզ

Սիրեցեալ Որդեակ,

Ձեռամբ և կարծեալն ծոյ (այս ...)

Թուղթ

Signore.

NON si può dubitare, che la Scienza non sia uno de' maggiori ornamenti dell' anima; nè v' ha guarnimento, che tanto adorni il corpo, quanto la Scienza abbellisce lo spirito. Ma conviene distinguere le scienze utili dalle non utili. Pittaco, uno de' sette Sapienti della Grecia, compose, per quanto si dice, un libro intorno alle macine del Mulino. Luciano scrisse un eloquentissimo elogio della Mosca. Questo è un perder tempo in cosette leggiere, e servirsi male della sofferenza, e dell' ozio de' Lettori. Metto in quest' ordine una troppo curiosa cognizione delle Genealogie. Vi sono alcuni, che ad altro non pensano fuorchè a notare quanto v'ha di più ignominioso nelle famiglie. Meglio è non sapere gli altrui difetti, che cercar di sapergli per dar altrui mala fama. Coloro, i quali di somiglianti cose si caricano la memoria, sono riguardati come nemici della Republica, e peste della Società. Un Cortigiano dee sopra tutto attendere ad imparar bene la sua lingua, per esprimersi con gentilezza, e buona grazia. Per quanto un uomo sia dotto, non farà mai formare un idea alta di se, nè di suo sapere, se parla in modo non pulito, e goffo. La cognizione dell' Istoria è un facile, e piacevole cammino, per rendersi uomo capace in poco tempo. Trovansi in essa esempj di virtù di persone dabbene, e vizj di tristi, rivoluzioni diverse della vita umana, o impensati rovesciamenti d' Imperj. Le altrui disgrazie c' insegnano a procedere con cautela, per non cadere in somiglianti calamità. So per isperienza il gusto, che avete per l' Istoria, e quanto ne sapete. Crederei di perdere il tempo a parlarvene più a lungo, onde fo fine, riprotestandomi di cuore

Di V. S.

Umil. e divot. Serv. N.

Տէր.

Ոչինչ երկբայելի է, թէ գիտութիւն՝ մի է յերևելի պարգևուց հոգւոյ. և չիք պատճառանք՝ որ այնքան զարդարեացէ զմարդն, որչափ գիտութիւն վայելչացուցանէ զհոգին: բայց արժան է ընտրութիւն առնել ըստ տեսակի գիտութեանց յանդիմանեաց անտի: Գիտակս մի յեօթն իմաստնոց յաշխատասիրի՝ յօրինեաց (ոչ անի;) գիրս ինչ յաղագս երկանի աղօթից: Ղուկիանոս գրեաց ներբող գեղեցկաբան յաղագս ճանճի: Այս է ժամանակաճառ լինել յիրս դուզնաքեայս, և ապախտ առնել զհանճարեղութիւն և զպատուաւորութիւն ընթերցողաց: Յայս դասեմ և զընդվայրաքննին ծանօթութիւն ազգաբանութեանց. են ոմանք՝ որք ոչ յայլ ինչ մտադրեն՝ բայց ի նշանակել որչափ ինչ անուանել դարձեալ կայցէ ի մէջ ազգատոհմից: Լաւ է անգիտանալ զայլոց թերութիւնս, քան խուզել զնոյնս առ ի տալոյ այլոց նման չար. որք միանգամ սխալանօք ընդ զայրացականն, թշնամիք են համարելեն Հաստարակապետութեան, և ժամանակս Ընկերութեան: Այն քաղաքականի պարապել արժան է տուելցանց ի ներածութն ընդունել, առ ի կարօղ լինելոյ խօսել աղճուճակունութ և վայելչութեամբ: Որչափ և գիտնասար ևցէ մարդ, ոչ մեծ ինչ կարծիս ծնանի զանձնէ և զիւրմէ գիտութէ, յարժամ խօսի անհարթ դիմօք և անվայելուչ: Տեղեկութիւն պատմութեանց՝ դիւրին և տկարժանական ընթացքն են առ ի լինելոյ այր խելամուտ ի սուղ ժամանակի. զի գոն ի նմա օրինակք առաքինութեանց արանց բարեաց, և անկարգացելոցն մոլութիւք, յուզմունք քաղաքականք մարդկային կենաց, կիր տռփանաց, քանզմունք իշխանութեանց: Այլոց թշնամութիւնք վարդապետեսն մեզ գնել զզուշութիւն, առ ի չանկանելոյ ի նոյնօրինակ սուտապատիր: Զչափ առնել գիտուն զգոյշ տխրական սա պատճառութիւն, և թէ որչափ ինչ տեղեակ ես. և համարեսցի վատնումն ժամանակի՝ խօսել առ քեզ այլ եւս յերկար. մի որպէս կնքեմ զբանս, միշտանգամ խոստովանելով զիս ի սրտէ,

Տէրութեն քում,

Ամենախոնարհ և Հնազանդ ծառայ (...)

Signore.

E Invero una gran cosa, che a questo mondo le persone dicono molto dietro alle spalle d' un' altra, che se glielo dicessero in faccia, o ella si difenderebbe dalla calunnia, o tacitamente prenderebbe una regola da far tacere chi sparla. I buoni amici, temendo anch' essi, non so di che, non si arrischiano di avvisare; onde parte per la maldicenza, e parte per la freddezza dell' amicizia, perisce talora la buona fama d' un uomo dabbene, il quale vive sicuro nel suo contegno. Io professo d' essere vero amico della S. V. e però mi metto in cuore di non voler tacerle quello, che io sento a dire di lei in più luoghi. Dicesi, che la V. S. siasi dimenticata affatto di quel Figliuolino del suo defonto fratello. Io non so persuadermi, che sia vero; ma sarebbe assai bene, ch' ella togliesse via anche ogni apparenza di questo sospetto. Quanto a me, le chiedo scusa se mi sono impacciato in tale affare; e la prego riflettere, che l' offizio d' un vero amico è parlare liberamente all' amico, e tacere a tutti gli altri. Così faccio per essere conosciuto pieno d' amore

Di V. S.

Umil., ed obblig. Serv. N.

Signore.

SI disponga, la prego, in maniera che ad onta di tutta la sua filosofia, possa io vederla nel cielo; poichè sarebbe per me il massimo dei dispiaceri il perderla di vista per tutta l' eternità. Ella è uno di quegli uomini rari, tanto pel suo talento, quanto pel suo cuore, che si brama di amare anche di là dalla tomba, avendo il vantaggio di conoscerla; e niun meglio di lei aver può ragioni più forti di esser convinto della spiritualità dell' anima, e della sua immortalità. Gli anni passano sì

per

Տէ՛ր.

Մեծ ինչ է արդարև, զի յաշխարհի բազում ինչ ասեն մարդիկ զկնի ուրուք, զոր եթէ յանդիման նորա ասացեալ էր, կամ արդարանայր նա 'ի զրպարտութէ անտի, և կամ լաւլեայն իրաւ ինչ առնոյր առ 'ի լաւցուցանել զպարախօսն ։ Իսկ բարեկամքն՝ երկուցեալք չգիտեմ յորոց իրաց, ոչ իշխեն ազդ առնել նմ. և այնպէս կէս մի 'ի չարախօսութէն, և կէս՝ 'ի մեղկութէ բարեկամութեն՝ եղծանի երբեմն բարեհամբաւութի առն ընտրելոյ, որ անխիղճ կեայ 'ի կենցաղս իւր ։ Այլ ես զի խոստովանիմ լինել ճշմարիտ բարեկամ տէրութեդ, նմին իրի յօժարիմ չթաքուցանել զոր լուեալ առացեալ զքէն 'ի բազում տեղիս ։ Ասի՝ թէ բնաւ մոռացեալ իցէ տէրութեդ զորդեակն եղբօր քոյ հանգուցելոյ ։ Ինձ ոչ բնաւ հաւանելի թուի՝ թէ այդ ճշմարիտ իցէ. բայց լաւ ես լիցի բառնալ քեզ 'ի միջոյ ես և զատուցեր այդպիսի կարծեաց ։ Ցինեն կողմանէ, ներել հայցեմ եթէ խառնեցայ յայս գործ. և աղաչեմ ածել զմտաւ, թէ ճշմարիտ բարեկամի գործ է՝ խօսել համարձակ առ բարեկամն, իսկ առ այլս ամենեսին լռել ։ Այսպէս առնեմ առ 'ի ճանաչել կատարեալ սիրով,

Տէրութեն քում,

Ամենախոնարհ. և ամենայնիւ ծառայ (այս ինչ)

Տէ՛ր.

Որպէս տնօրինեցեր, աղաչեմ զտէրութիդ, զի անարգել 'ի քումմէ փոխնախայութէ, կարող լինիցիմ տեսանել զքեզ յերկինս. զի լինէր ինձ տրտմութի անհնարին՝ անտես մնալ քում ազնուութեդ ը ամ յաւիտեանս ։ Տէրութիդ՝ մի է 'ի հայակապ արանց՝ թէ՛ սակս ուշիմութեն քո, և թէ սակս սրտիդ, որով ցանկալի ես առ 'ի սիրել նա և յետ մահու՝ այնմ, որում միձանկեցաւ ճանաչել զքեզ. և ոչինչ լաւ ես ք զքեզ կարող է ունել փաստս զօրաւորս առ 'ի հաւանել անմարմնութեն հոգւոյ և անմահութեն

per li filosofi, che per gl'ignoranti; ma l'uomo, che pensa, dovrebbe riflettere quale debba esserne il fine. Confessi, che io so adattare le prediche in maniera da non irritare un bell'ingegno: e che se si predicasse così brevemente, e così amichevolmente, ella forse andrebbe qualche volta alla predica; ma non basta l'ascoltare, bisogna, che il cuore siane penetrato, che il buon seme vi germogli, e che l'amabilissimo Sig. N. diventi tanto buon Cristiano, quanto egli è un buon Filosofo; allora io sarò doppiamente

Di V. S.

Buon serv. ed amico N.

Signore.

NON si può sentire nell'animo più vivamente quanto v'è accaduto, di quello, ch'io lo senta. Pure convien portarsi la sua croce, come un tesoro. Per essa ci rendiamo degni di Dio, e conformi al Figliuolo di Lui. Le croci formano una parte del pane cotidiano. Iddio le governa a misura de' bisogni nostri noti a Lui, occulti a noi. Lasciamo dunque fare a Lui: la nostra industria e provvidenza è fallace, quella di Dio sicura. La manna si corrompeva, quando si volea farne provvedimento per più d'un giorno. Affidatevi perciò al Signore, il quale darà ogni soccorso proporzionato al vostro bisogno. Addio.

Digitized by Google

նր ։ Անցանեն ամք մն փիլիսոփայից, և մն ուղեւորաց․ բայց մէջ բանաւորի արժան է զմտաւ ածել, թէ որպիսի լինելոցի վախճան իւր ։ Խոստովան լեր, թէ գիտեմ ես յարմարել զքաղցրութիս ոչ դժուարահաճս ըն աշխարհի իմաստնոյ․ և եթէ քաղցրել լինէր այսպէս համառօտ և սիրողաբար, փուցէ գնայիր երբեմն 'ի լուր քաղցրութեան․ բայց չէ բաւական ունկնդրութեն․ պիտոյ է անցանել 'ի սիրտ, զի սերմն բարի բողբոջեսցի․ և զի ամենատիրելի Տր (այս ան․) լինիցի ընտիր քրիստոնեայ, որ է ճարտար փիլիսոփայ․ և յայնժամ կրկին ես եղէց

Տրուծէ քում,

Մտերիմ ծռյ և բարեկամ (այս անո)

Տէր ․

Ոչ է մարթ վշտանալ սաստկագոյն քան զոր եամ վշտացայ՝ ընդ այն, որ պատահեցան քեզ ։ Այլ սակայն բառնալ արժան է զխաչ քո՝ իբր զանձ․ նովաւ լինիմք արժանի նմյ, և կերպարանակից որդւոյ նր․ խաչքն են մասն ինչ հանապազորդեան հացին ։ և ած առաքէ զնոյնս ընդ չափու մերոց պիտոյից՝ որք նմին յայտնի, և մեզ անյայտ ։ Վնյ 'ի նա թողցուք զամենայն․ խելամտութիւնս մեր և հոգարկութիւն՝ վրիպական է․ բայց նորին՝ անվրէպ ։ Ապականէր մանաւանդ՝ յորժամ առաւել քան զառօրեայ պէտս կամէին ամբարել ։ Այս վասն լեր յած, որ տայ զամ զարմանս ըն քոց պիտոյից ։ Ողջ լեր ։

Digitized by Google

ՑԱՆԿ
ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆՍ

Յառաջաբանութիւն։ է
Բացատրութիւն քերականականութեանց։ ը
Հանգամանք գործոյս։ Թ
Վն՟ պատճառական բառիցն։ ժա
Վախճան գործոյս։ ժբ
Ներածութիւն քերականութեան։ 1
Ծանօթութիւն յաղագս բարբառական
ձեւոյն։ 1
Այբուբենք լատինացւոց։ 2
Յաղագս ձայնից։ 8
Յաղագս բառի։ 10
Յաղագս բառաբարդի։ 13
Յաղագս շեշտի։ 14
Յաղագս մասանց բանի։ 15
Յաղագս յօդից։ 16
Յայտարարութիւն մասանց բանի 19
Դւ. Ա. Յաղագս անուան։
Յօդ. Ա. Սեռք անուանց։ 19
Յօդ. Բ. Թիւք անուանց։ 21
Յօդ. Գ. Հոլովք անուանց։ 26
Յօդ. Դ. Հոլովմանք անուանց 28
Յօդ. Ե. Հոլովումն առաջին 29
Յօդ. Զ. Հոլովումն երկրորդ։
օրինակ. ա։ 30
Օրինակ երկրորդ։ 41
Յօդ. Է. Հոլովումն երրորդ։
օրինակ. ա։ 45
Օրինակ երկրորդ։ 49 Օրինակ
երրորդ. 52. Օրինակ չորրորդ. 53
Օրինակ հինգերորդ. 54։
Յօդ. Ը. Հոլովումն չորրորդ։
օրինակ. ա։ 56
Օրինակ Բ։ 81. Օրինակ Գ։ 84
Յօդ. Թ. Յաղագս ածական
անուանց։ 91
Յօդ. Ժ. Յաղագս ածանցման գոյ
ական և ածական անուանց։ 97
Յօդ. ԺԱ. Յաղագս բաղդա
տական և գերադրական ան
ուանց։ 100
Յօդ. ԺԲ. Յաղագս թուա
կան անուանց։ 103
Յօդ. ԺԳ. Անկանոնք յօդից 106
Խոտորութիւն անուանց։ 108
Դւ. Բ. Յաղագս դերան
ուան։ 111
Յօդ. Ա. Յաղագս եական
դերանուանց։ 112
Եական դերանուան առա
ջին դէմ։ 112
Եական դերանուան եր
կրորդ դէմ։ 112
Եական դերանուան եր
րորդ դէմ։ 113
Յօդ. Բ. Յաղագս ստացական
դերանուանց։ 115
Յօդ. Գ. Յաղագս ցուցական
դերանուանց։ 117
Յօդ. Դ. Յաղագս յարաբե
րական դերանուանց։ 124
Յօդ. Ե. Յաղագս հարցական
դերանուանց։ 128
Անորոշական դերանուանք։ 128
Զօդական դերանուանք. 130
Դերանուանք հանրականք։
131 Բաղադրական դերանուանք
133։ Դերանուանք փոխադարձա
կանք։ 136
Դւ. Գ. Յաղագս Բայից։ Պա
րզական բայից։ 142
Յօդ. Ա. Խոնարհումն բային
Avere. 146
Յօդ. Բ. Լծորդութիւն առա
ջին ի վր՟ բային Amare. 153

Digitized by Google

Զանազանութիւն բայից Ա. Լծորդ. Dare. 158. Stare. 160. Fare. նոյն. Andare. 161.
Յօդ. Բ. Լծորդութիւն երկրորդ 'ի եր բայից Temere. 163.
Զանազանութիւն երկրորդ լծորդ. Cadere. 169. Parere. նոյն. Sapere. 171. Sedere. նոյն. Tenere. 172. Dovere. 173. Potere. 175. Volere. նոյն. Vedere. 176.
Յօդ. Գ. Լծորդութիւն երրորդ 'ի եր բայից Leggere. 178.
Զանազանութիւն լծորդ. Dire. 183 Porre. 184. Sciogliere. 185. Togliere. 186. Scegliere. 187. Volgere. 188. Addurre. նոյն. Spegnere. 189. Conoscere. 190. Bere. 191.
Յօդ. Դ. Լծորդութիւն չորրորդ 'ի իր բայից Sentire. 192.
Զանազանութիւն լծորդ. Aprire. 197 Salire. 198. Venire. 199. Morire. 200. Udire. 201. Uscire. նոյն.
Յաղ. բայից եզերելոց 'ի isco. 202
Յօդ. Ե. Յաղագս պակասաւոր բայից. 204. բայն Gire. նոյն. Ire. 205. Arrogere. նոյն. Olire. նոյն. Calere. նոյն. Solere. նոյն.
Յօդ. Զ. Յաղագս չեզոքական բայի. 206
Խոնարհումն էական բային Essere. 207
Խոնարհումն չեզոքական բայի. 212
Յօդ. Է. Յաղ. դիմազուրկ բայից. 215
Յօդ. Ը. Յաղագս չեզոքաց չեզոք ընդունականաց. 217
Յօդ. Ժ. Կանոնք ինչ յաղ. խնդրոյ բայից. 219
Յօդ. ԺԱ. Ծանօթութիւնք յաղ. աներեւոյթ եղանակի բայից. 228
Յօդ. ԺԲ. Յաղ. դերբայի. 229
Գլ. Դ. Յաղ. Ընդունելութե. 231
Բայք եզերեալք 'ի are. որք խոնարհին ըստ առաջին լծորդութե. 236
Բայք եզերեալք 'ի ere, որք խոնարհին ըստ երկրորդ և երրորդ լծորդութե. 291
Բայք եզերեալք 'ի ire, որք խոնարհին ըստ չորրորդ լծորդութե. 309
Գլ. Ե. Յաղ. Նախադրութե. 318
Յօդ. Ա. Հոլովականք նախադրութիւնք. 318
Յօդ. Բ. Հոլովաւոր նախադրութիւնք. 321
Գլ. Զ. Յաղ. Մակբայի. 339
Յօդ. Ա. Մակբայք հոլովականք. 340
Յօդ. Բ. Մակբայք առանց խնդրոյ. 342
Գլ. Է. Յաղ. Միջարկութե. 351
Գլ. Ը. Յաղ. Շաղկապի. 355
Խրատք յաղ. իտալական յարմարագրութե. 359
ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ. Հրահանգումն իտալական խօսից. 362
Յօդ. Ա. Պէտոյն զրոյցք իտալականք. Զրոյցք յաղ. նեղունի. 363. Զրոյցք քաղաքավարութե. 365. Աղաւանաց, կամ յորդորանաց. 367. Հաստատութե կմ հաւանութե. նոյն. Խորհրդականութե. 368. Բարեմաղթութե. 369. Զարմանման եւ ուրախութե. 369. Աւաղ

Digitized by Google

ղանաց և անձնիշխանութէ ։ 370 ։
Կրաւորութէ ։ 371 ։ Կարծեաց ։
371 ։ Հարցման ։ 372 ։
Զրոյցք աղքատին ։ 372
Զրոյցք զեղջանալե ։ 375
Զրոյցք նախանձողաց և անա-
նելոյ ։ 377
Զրոյցք շրջագայութէ ։ 381
Զրոյցք փնելոյ ։ 387
Զրոյցք գրելոյ ։ 392
Զրոյցք ճաշկերութե ։ 395
Զրոյցք բժշկի և հիւանդ-
գի ։ 403
Զրոյցք բարոյականաց ։ 409
յօդ. Ա. Առաքինական բանից,
համառօտ մեկնութի ։ 415
յօդ. Բ. Առաքինեաց ... է
մասունք բարոյականք ։ 424
յօդ. Գ. Առաքելեաց բարոյ-
ականք ։ 430
յօդ. Դ. Համառօտք պաշտ-
մանց էր ։ 436
յօդ. Ե. Օգնութեան էր ըստ
նախախնամութէ ։ 442
Օրինակք գրելոյ թղթոց
աշակերտակցականաց ։ 443
Օրինակք գրելոյ առ այլ
խորհրդակցաց ։ 448
Խոկմունք աղօթականք ի նա-
խախնամութէ ։ 454
Թուղթք ... լեզուաց
... ։ 459
Թուղթ խոնարհութէ ։ 465
Թուղթ մեծութէ ։ 465
Թուղթք փառաւորութէ
և յանձնառութէ ։ 467
Թուղթք ամենափառութէ ։ 475
Թուղթք յանձնառութէ ։ 477
Թուղթք ի ... և յոր-
դորմութեան ։ 479

Digitized by Google

Digitized by Google

Was borne where I was born [illegible] in [illegible]

[illegible]

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google